

КРАЛ ЕТЕ НА ТРИЛЪРА®

ИСТИНСКИ ПРЕСТЪПНО

ПОД РЕДАКЦИЯТА НА КОЛИН УИЛСЪН
ИЗМАМИ И СКАНДАЛИ ОТ ЦЕЛИЯ СВЯТ

- АЛ КАПОНЕ
- ДЖЕСИ ДЖЕЙМС
- КРАЖБАТА НА МОНА ЛИЗА
- КРАДЕЦЪТ „КОТКА“
- ГОЛЕМИЯТ ВЛАКОВ ОБИР
- РЕКОРДЪТ НА БЕН ДЖОНСЪН
- ФИНАНСОВИ ИЗМАМИ
- СЕКС СКАНДАЛИ
- ПОЛИТИЧЕСКИ СКАНДАЛИ
- НАРКОБАРОНИТЕ

КОЛИН УИЛСЪН ИСТИНСКИ ПРЕСТЪПНО

Превод: Юлия Чернева

chitanka.info

КРАЛЕТЕ НА ТРИЛЪРА

ПРЕДСТАВЯ

СВЕТОВНОИЗВЕСТНИ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ

ПОД РЕДАКЦИЯТА НА КОЛИН УИЛСЪН

- Най-влиятелните гангстери на всички времена — от Ал Капоне и доновете на мафията до близнаците Крей и южноамериканските наркобарони.

- Изумителни — от джентълмени крадци „котки“ до човека, откраднал скъпоценните камъни от английската кралска корона, и съвременните бандити, въоръжени със свръхмодерна техника, обрали милиони от банки.

- Подкупи, измами, фалшификации и корупция — от мошеници, които заблуждават пазара на произведения на изкуството, до източването на Международната кредитна и търговска банка и свръхбогатите измамници на Уолстрийт.

- Забележителни скандали, включващи оргии и убийства в холивудски стил, корумпирани ченгета, атлети измамници, аферата Калви и момиче на повикване, станало причина за оставката на правителството.

ПЪРВА ЧАСТ
СВЕТОВНОИЗВЕСТНИ ГАНГСТЕРИ

СИЦИЛИАНСКИТЕ ДОНОВЕ

Сицилия е суха, неплодна, планинска и безмилостна страна — малка и изолирана. Нейните диви и безлюдни райони от стотици години са убежище на бандити. С изключение на едно-две населени места, предпочитани от туристите, мрачният и затворен остров е осеян с еднообразни, потискащи и полуразрушени селища, където по традиция се събира селското население, за да се предпази от природните стихии и от бандитите.

Обществото е феодално и макар че сицилианските принцове и къщите им са изчезнали, мафията е запълнила този вакуум във властта и доновете ѝ са купили имененията на обеднелите аристократи.

Никой не знае откъде произлиза името „мафия“. Сицилианците твърдят, че през 1928 г., когато островът е окупиран от французите, млада сицилианка била изнасилена от френски войник в деня на сватбата ѝ. Обезумялата ѝ майка тичала по улиците, викайки: „Ma fia! Ma fia!“ (дъщеря ми, дъщеря ми). Сицилианците на часа се вдигнали на бунт и изклали френските потисници. Говори се също, че името „мафия“ произлиза от подобна дума на арабски, която означава „убежище“.

Но мафията, чието съществуване често се отрича не само от членовете ѝ, но и от изтъкнати политици, от векове е неразривна част от южноиталианската култура. В продължение на две хиляди години селяните в Сицилия и Южна Италия се борят с жестоката бедност и алчните земевладелци и търпят непрекъснати смени на господарите в резултат на ужасяващи битки между принцовете. Сицилия е нападана не по-малко от шест пъти.

В онези времена в света цари анархия, законът е потисник на селяните, а не ги закриля. В резултат се развива система от нелегални правителства, управлявани от хора извън закона, които често прибегват до насилие, извършват престъпления, но за селяните думата им е закон, те са арбитри в споровете, защитават населението от външни мародери, съхраняват местната култура и се застъпват пред официалните управници. Човек, който е достатъчно силен, за да

отмъсти за обидите към него и приятелите му, получава титлата *un uomo d'onore*, или човек на честта, или *un uomo di rispetto* — уважаван човек. Така се създава мафията — най-затвореното и безмилостно тайно общество.

Макар да е мотивирана от стремеж към забогатяване, мафията продължава да разчита на традицията на „честта“. Освен това някои черти в сицилианския характер напълно подхождат на нрава, необходим за мафиотите. Сицилианците като изолирана раса ожесточено са се вкопчили във връзките на кръвта и земята по атавистичен и първобитен начин. Всъщност някои от обичаите им са отзвук от нравите на далечни племена в Африка и Азия.

Когато италианците емигрират в Америка, хората на честта заминават с тях и първоначално са полезна защита срещу често враждебно настроеното американско общество. Те бранят италианските общности, управляват лотариите, справят се с властите и предлагат заеми. Италианците изпитват противоречиви чувства към мафията или, както също е известна, *amicì nostril*, „нашите приятели“. (*Cosa nostra*, друг клон на мафията, буквално означава „общите неща между нас“.) Те уважават онези патриархални престъпници, като в същото време се молят на Бога децата им да не влязат в онзи странен свят на насилие, в чиято пропаст може да попаднат под формата на обезобразени до неузнаваемост трупове, изхвърлени по местните пустеещи земи. Когато погребват възрастен и съсухрен роднина, много семейства забелязват, че ковчегът е необикновено тежък. Те знаят, че заедно с баба им в ковчега лежи някоя жертва на разногласие с мафията, чийто погребален агент е бил помолен да го вмести там.

Сицилианската традиция на *вендета* — борба до смърт между кланове, докато честта бъде удовлетворена — е основна характеристика на манталитета на мафията. Вендетата е причина за някои от най-кървавите епизоди в историята на острова. Най-

крвопролитната вендета е между 1872 и 1878 г. в бедняшките квартали на неугледните градове Баджерия и Монреале.

Двата враждуващи клана Фратуци и Стопалиери действат в един и същи район, но през 1872 г. Джузепе Липари, член на клана Фратуци, извършва онова, което на езика на мафията се нарича *infamita* (позор), като предава на полицията човек от фамилията Стопалиери. Семейство Стопалиери своевременно изпраща съобщение на Фратуци, че очаква Липари. Това не става и вендетата започва. За няколко месеца всички близки роднини на първите опоненти са убити и по-далечните братовчеди са принудени да участват в убийствата око за око, зъб за зъб. Всички Фратуци и Стопалиери загиват, а населението започва страхливо да търси в родословното си дърво дали няма далечно кръвно родство, което би го принудило да участва в убийствата. В продължение на няколко години съсухрена, възрастна жена, облечена в черно, се приближава до всеки мъж на улицата и му казва, че макар той да не знае, е оцелялата глава на клана Фратуци или Стопалиери и следователно участва в ритуална вендета.

Казват, че в мафиотската екзекуция няма нищо лично. Това са думи на Ник Джентиле, американски мафиот от Сицилия, докато коментира етиката на елиминирането пред неконтролируем млад бандит от родината му. „Не можахме да направим нищо за него, затова той трябваше да бъде премахнат. Балсамирахме тялото и го изпратихме на роднините му в Сицилия. Семейството му беше много бедно, затова сложихме диамантен пръстен на ръката му, така че веднага да го видят, щом отворят ковчега. Предполагам, че постъпихме правилно. Решихме, че в противен случай той ще свърши на електрическия стол или в газовата камера и дори няма да върнат трупа му.“ Сицилианците смятат за изключително важно след убийство тялото да бъде върнато на семейството. Защото клетвата за отмъщение трябва да бъде положена „в присъствието на трупа“. Ако тялото не може да бъде намерено, гневът на роднините няма

ритуален израз. Ето защо най-вероломното престъпление е отвличането, при което жертвата изчезва безследно.

Мнозина далечни роднини на изтребените кланове напразно се опитват да емигрират или да се скрият. Районът се обезлюдява и се превръща в дива пустош. Но вендетата продължава, макар че първоначалната причина за нея вече е забравена. През 1878 г. физически годните мъже почти се свършват и върху момчетата е упражнен натиск да се включат в кървавата свада. Уведомяват едно момченце, че в отсъствието на живи възрастни той е водачът на клана. Подаряват му заредена пушка и го изпращат до място, където да устрои засада на противника.

Накрая един от оцелелите Фратуци, мъж на име Салваторе д'Амико, който загубва цялото си семейство и е отвратен от кръвопролитията, предлага живота си, за да сложи край на вендетата. Той отива в полицията — повторение на събитието, запалило искрата на враждата — и съобщава информация за Стопалиери, като по този начин дава на клана си средство да спре вендетата. Семейство Фратуци разбират благородното намерение на Д'Амико, но този път не допускат грешка, убиват го и излагат тялото му на показ, за да видят Стопалиери, че след шест години и кръвта на неколкостотин човека позорът най-после е възмезден. Така вендетата приключва.

Друга традиция на сицилианската мафия е *омертата*. Понятието е сложно. На едно ниво *омерта* означава „мъжество“, но на друго е свързано с мълчание и самоконтрол.

Когато полицаите попаднат на сериозно ранен мафиот и го помолят да идентифицира нападателя си, отговорът неизменно е изразен със следните думи: „Ако умра, Господ да ми прости, както аз прощавам на онзи, който направи това. Ако оцелея, знам как да уредя сметките си“. Този отговор демонстрира какво е омерта. Ако му сторят зло, истинският мъж на честта няма да потърси отмъщение в прибързан, кървав акт или да отприщи гнева си и никога няма да каже на властите. Той ще чака, ако е необходимо, години, за да отмъсти по възможно най-хладнокръвния начин, и често нанася удара, когато привидно е в отлични отношения с човека, когото смята да убие.

Макар да противоречи на християнския морал, непокварената форма на феодалната мафия, оцеляла в Сицилия, има собствен, строг морал. Мафиотите не се възприемат като престъпници, а като правосъдници. Те не крадат от обществото, а взимат онова, което им се полага по право, като в замяна предлагат трайна протекция. Убиването е прагматично и понякога неизбежно наказание.

Позицията на сила, която мафията е постигнала в тази страна, развивайки се от федерация на хора, обявени извън закона, в консолидирана машина за правене на пари, е дело предимно на двама донове — Вито Касио Феро и Калогеро Вицини. Те сключват сделките, които извеждат мафията от сенките и я вкарват в изоставените дворци на изчезналите сицилиански аристократи и в градските съвети.

В началото на ХХ век, в продължение на двайсет и пет години, Дон Вито Касио Феро е безспорният господар на Сицилия. На млади години той емигрира в Америка, където става водач на „Черната ръка“, обединение на бегълци мафиоти и членове на базираната в Неапол камора. В Америка придобива вкус към елегантни, скъпи дрехи и когато се връща в Сицилия, се издокарва в редингот, широкопола шапка, карирана риза и развято шалче. Докато другите донове още се обличат като недодялани селяни, Дон Вито прокарва модата в сицилианското общество. Той става почетен гост в салоните на Палермо, открива изложби, лудува с херцози и херцогини, посещава театрални постановки, купува си фонограф и дори лети с балон, за да демонстрира интереса си към научния прогрес. Светските дами тръпнат от страст, когато изговарят името му, и Дон Вито укорява строго бръснаря си, че продава кичури от косата му като свещени амулети.

През ХІХ век мафията подкрепя легендарния водач Гарибалди и докарва сицилианците до лудост, която счупва оковите на държавата на Бурбоните. Когато в края на века в Сицилия се провеждат демократични избори, мафията поема контрола върху политическата машина и постепенно се отделя от народа, като го принуждава с оръжие да избере хората ѝ. Дон Вито укрепва политическата си власт и е свободен да развие системата на *pizzì*. *Пизо* означава човка на малка птица и Дон Вито възприема този термин като евфемизъм за изнудване, описващ таксите и налозите на мафията като „смазване на човката“, или да вземе дела си.

Дон Вито организира „смазването на човката“ за сметка на селяните, чиято продукция мафията изкупува евтино и после продава с огромна печалба на пазара (където само онези, платили налог, имат право да притежават сергия, и всички цени се определят от мафията). Мафията „смазва човката си“ и в месната, бирената и рибната индустрия, а също и в серните мини, солниците, строителството и погребалния бизнес. Мафията поема и голям дял от контрабандата с тютюн и превзема пазара на крадени предмети на изкуството. Собствениците на провинциални къщи и имения са поканени да наемат мафиоти като пазачи със заплахата, че имотите им ще бъдат запалени. Мафията купува и управлява монопола във всяка област на търговията. Дори просяците са задължени да плащат за правото си да застанат на подходящо място.

Мафията успешно подменя полицията като арбитър на закона и реда и създава един от най-доходните си и постоянни източници на печалба — връщането на откраднатата собственост. Ако откраднат кон, муле, бижу или по-късно автомобил, при потърпевшия отива мафиот, който предлага да намери изчезналия предмет срещу комисиона от трийсет и три процента от стойността му. Ако се сключи сделка, предметът се появява незабавно. Крадецът е принуден да го продаде на ниска цена на мафиота (и е благодарен, че е запазил живота си), който печели за сметка и на двете страни. Услугата става популярна. Полицията не взима пари, но връща откраднатата вещ в един от десет случая, докато мафията може и да струва скъпо, но успява деветдесет процента.

Това щастливо състояние на нещата продължава, докато Мусолини и фашистите идват на власт. Макар че мафията дава своя принос във фашистките фондове (застрахователната политика; пък и фашизмът е за предпочитане пред всяка форма на комунизъм), Мусолини не ѝ вярва, защото знае, че членовете ѝ имат навика да се обръщат срещу съюзниците си. Нещо по-важно, силата на мафията представлява ярко предизвикателство към арогантността на властта му. През 1924 г. Дучето прави изключително непопулярно пътуване до Сицилия. Той вижда, че фашистките администратори са безсилни пред мафията, полицията не може да намери свидетели за никое престъпление и издигнатите от мафията депутати в Парламента

посвещават времето си само на съставянето на речи, отричащи съществуването на престъпните им господари.

По време на обиколката си на острова Мусолини неочаквано заявява, че иска да посети занемарения град Пиана дей Гречи, управляван от шефа на мафията Дон Чичио Кучия, грозен, суетен мъж. Тъй като посещението не е предвидено в програмата, полицията няма време да организира добре охраната и осъзнава, че единствената гаранция за безопасността на Мусолини е да пътува с колата на Дон Чичио. Когато потеглят, придружени от моторизирани полицаи, Чичио се обръща към Дучето и пита защо си е направил труда да се обгради с полицаи. „Няма за какво да се тревожите, щом сте с мен...“ — злорадо казва той. И тогава Мусолини разбира, че няма власт в Сицилия.

След завръщането си в Италия разгневеният Мусолини веднага обявява война на мафията, като възлага задачата за елиминирането ѝ на префекта Чезаре Мори — глупав, надменен и жесток човек. Той получава *картбланиш* и измерва успеха единствено по броя на арестуваните и по изтръгнатите признания. Атаките му естествено предизвикват безпрецедентна възможност за уреждане на стари сметки между клановете. Обаждат се стотици анонимни доносници и въз основа на слухове и отмъстителни клюки хиляди са арестувани и изпратени на заточение в колонии. Мори често отива в някое село и арестува цялото мъжко население. След време хората започват да разбират, че единственият начин да умилостивят суетното чудовище е, когато Мори се приближи до селото, да издигнат знаме с думите: „АВЕ, ЦЕЗАР“.

През 1927 г. Мусолини гордо заявява пред фашисткия парламент, че колегата му, героят префект Мори, е спечелил битката с мафията. Всъщност кампанията е кървава, но безуспешна. Повечето видни „мъже на честта“ или са избягали, или са се скрили, или се преструват на лоялни, включвайки се във фашистката партия. Те ще се върнат. Но доновете на мафията са лишени от псевдофеодалния си авторитет и през следващите няколко години — до десанта на съюзниците в Сицилия — селяните живеят по-добре от всякога.

Някои от формите за изнудване, които Дон Вито създава, са фантастични. Мафията налага данък на

влюбените. Млад мъж, ухахващ момиче, което според обичая седи зад прозорец с решетка, трябва да плаща така наречената *цена на свещта*, за да гарантира безопасността си. Мафията използва и финансовите възможности, предоставени от религията, контролира комитетите на различните култове към сицилиански светци (комитетът има достъп до средствата, събрани в името на светеца) и притежава монопол върху производството на свещи. По-късно организацията започва да произвежда религиозни предмети, свещени статуи, медальони и дори реликви. Един италиански вестник пише, че съществуват седемнайсет балсамирани ръце на свети Андрей, тринайсет на свети Стефан и дванайсет на свети Филип. Има и не помалко от шейсет пръста, за които се твърди, че принадлежат на Йоан Кръстител, и четирийсет „глави на свети Юлиан“. Всички тези фалшиви реликви са произведени и се продават от сицилианската мафия, която открива добър пазар за тях в Съединените щати. В райони, където няма светци и свещени реликви, е уреждано „чудо“ — например появата на Богородица на дете — и започват да се стичат поклонници, които пътуват с автобуси на мафията и отсядат в странноприемниците на мафията. Култът към Падре Пио, „заклейменият“ монах на Сан Джовани Ротондо, който уж има рани като Христос, е пример за такава измама. Мафията създава този особен вид развлечения и изтръгва цяло състояние от вярващите, които пътуват стотици километри, за да видят монаха. Мафиотите дори продават десетки метри бинтове, твърдейки, че са напоени с чудодейната му кръв. (През 1960 г. кръвта е анализирана и е установено, че е пилешка.)

Един от „мъжете на честта“, арестуван от Мори, е Дон Вито Касио Феро. Обвинен в контрабанда (въз основа на фалшиви показания), възрастният дон презрително не обръща внимание на съдебните процедури и се оживява само когато адвокатът му пледира

за снизходителност. „Това е в противоречие с принципите ми и е обидно за авторитета ми“ — изкрещява Дон Вито.

Запитан дали има да каже нещо, преди да произнесат присъдата, Дон Вито става и след като внимателно обмисля думите си, казва: „Господа, след като не можахте да намерите доказателства за никое от безбройните ми престъпления, вие сте принудени да ме обвините за единственото, което не съм извършил“.

С течение на годините той е обвинен в шейсет и девет углавни престъпления, двайсет от които са убийства, но нито едно обвинение не се доказва в съда. Дон Вито признава само за едно убийство — на Джак Петросино, американски детектив, чието разследване на мафията го довежда през 1909 г. в Италия. На вечеря с влиятелен политик Дон Вито неочаквано заявява, че трябва да се върне вкъщи, за да се погрижи за нетърпящ отлагане въпрос. Той взема файтона на политика и бързо се връща. Откарват го в Палермо, където Дон Вито застрелва Петросини и после отново отива на вечерята. Политикът се заклева, че Дон Вито не е напуснал дома му.

Префектът Мори отново въвежда употребата на cassetta, традиционен инструмент за инквизиция, за да изтръгва самопризнания. Cassetta представлява малък нисък сандък, използван като платформа, на която болезнено разпъват изтезания. После заливат тялото му със солена вода и го налагат с бич. Ако човекът не признае нищо, го принуждават да изпие четири-пет литра морска вода. Сетне изтръгват ноктите му и одират част от кожата му. И ако и след това той настоява, че е невинен, смазват гениталиите му.

Хвърлен в затвора Учиардоне, Дон Вито проявява изключителна щедрост и се грижи за другите затворници, които оправят леглото му и почистват килията му, която се превръща в нещо като светилище и се предоставя само на равни нему. Дон Вито дори наема и уволнява пазачите. Той не дочаква присъдата си, умира от сърдечен удар. Смъртта му прави Дон Калогеро Вицини всепризнат водач на мафията и именно Дон Кало режисира възкръсването ѝ.

Калогеро Вицини е син на селянин и е роден през 1877 г. в малкия, неугледен град Вилалба. Семейството му се ползва с известен престиж не само защото има няколко акра неплодна земя, но и защото чичото на Калогеро е епископ, а брат му — енорийски свещеник на Вилалба — важни фактори в място, където църквата споделя властта с полицията и мафията.

Младият Кало не е добър ученик и остава неграмотен до края на живота си, като перверзно парадира с невежеството си и тесногърдието си. На седемнайсет години той се сблъсква за пръв път със закона, когато безуспешно е обвинен в криминално нападение. Кало се влюбва в красивата дъщеря на съседското семейство Солацо. Макар да няма намерение да се жени за нея, той ѝ забранява да се среща с други мъже. Честта му е „заплашена“, когато момичето започва връзка с издигащ се млад магистрат. Калогеро и бандата му се нахвърлят върху влюбената двойка и пребиват до безсъзнание злочестия ухажор. Той едва не умира, а девойката остава стара мома до края на живота си.

На осемнайсет години Калогеро се включва в бизнеса, като ескортира зърното на селяните до мелниците. Той се справя добре и сключва сделка с най-известния сицилиански бандит Паоло Варсалона, чиито разбойници са неуловими. Вместо да се спотайват като скитници извън закона и да се крият от властите, хората на Варсалона живеят като порядъчни граждани. Щом ги повика, те се събират, извършват престъпление и после се смесват с обикновените хора. Калогеро е толкова възхитен от Варсалона, че прекарва няколко години в бандата му, докато един ден попадат на полицейска клопка. Калогеро е оправдан поради „недостатъчни доказателства“ и след като привлича вниманието на съответните личности, е поканен да стане член на „Обществото на честта“ — мафията.

На двайсет и пет години му е присъдена титлата зу, или чичо, и когато избухва Първата световна война, той вече е водач на мафията в провинция Калтанисета. По време на войната Калогеро натрупва състояние, като продава болни и сакати коне на италианската кавалерия. Освен това взема пари от селяните в района, за да гарантира, че конете им не са годни за конфискуване.

Скоро след това, притиснати от обвиненията, че армията е станала най-големият потребител на крадени стоки в страната,

италианските власти търсят начин да изправят пред съда Калогеро. Оправдателната присъда му донася още по-голям престиж, когато се виждат мащабите на огромното му влияние. Позволяват му да приеме титлата „дон“ и той става вторият най-важен член на сицилианската мафия след Дон Вито Касио.

Когато започват чистките на Мори, Дон Кало е осъден на пет години, но е в добри взаимоотношения с млад администратор фашист и няколко дни след влизането му в затвора тихомълком е освободен.

Годините до десанта на съюзническите сили в Сицилия са период на окопаване за мафията. Но още в началото на Втората световна война за мафията става ясно, че може да спечели много, като сътрудничи на американците и британците. Първо, заради свалянето на Мусолини от власт и края на господството на Рим. (Мнозина мафиоти мечтаят Сицилия да стане ако не независима държава, то поне колония на Съединените щати или на Британия.) И второ, заради потисничеството на комунизма, който заплашва устоите на мафията. Нещо повече, нахлуването и последиците от вакуума във властта ще осигурят на мафията възможността да укрепне. Всъщност очаква се, че съюзниците ще потърсят услугите на мафията и с готовност ще направят отстъпки, като ѝ помогнат да превземе Сицилия и после цяла Италия.

Цялата история на връзките между съюзниците и мафията не е разкрита, но не е тайна, че това се е случило. За съжаление Съединените щати са отговорни за това, че управлението на мафията травматизира следвоенна Италия.

Изглежда почти сигурно, че първоначално връзката е установена чрез дон на всички донове Лъки Лучано, който е затворник в Америка, когато избухва Втората световна война. Той е освободен, когато бойните действия спират, и е депортиран в Италия. Смята се, че цената за освобождаването му е мафията да помага на американските власти в няколко области. Една от тях е следенето на заподозрени нацистки агенти и бунтовници по доковете на Съединените щати, а другата — инвазията на Сицилия. Посланието е предадено от Лучано на Дон Кало.

На 10 юли 1943 г. съюзниците извършват десант на южния бряг на Сицилия и се придвижват на север. Силите им са разделени на две. Британските и канадските войски тръгват по източния бряг —

теоретично, по-лесния маршрут — и се сблъскват с лошо въоръжен и неопитен враг, който обаче се сражава добре и принуждава закоравялата в битките британска армия да води трудна, петседмична кампания. Американците, от друга страна, са дислоцирани в планинския терен на Централна и Западна Сицилия, където на теория задачата изглежда много по-трудна. Но за тяхна изненада те постигат целта си изумително бързо и без да дадат жертви, стигат до северния бряг.

Ключовата точка в италианско-германската отбрана по маршрута е поредица от укрепени позиции около градовете Вилалба и Мусомели. Там под командването на полковник Салеми, известен със смелостта си, италианците и германците събират много артилерия, танкове, противотанкови оръдия и войници. Макар че не храни илюзии за вероятния изход от битката, Салеми знае, че като се има предвид силно укрепената му позиция, ще въвлече американците в дълго и кръвопролитно сражение и може да спре напредването им за няколко седмици.

Но Вилалба е родният град на Дон Кало, любимият водач на мафията в цяла Сицилия. Няколко дни след десанта на съюзниците американски самолети пускат в града странни пакети, съдържащи жълти копринени кърпи, на които е избродирана буквата „Л“ — Лучано. Това е предварително уговорен сигнал. На 20 юли във Вилалба влизат три американски танка с развети жълти кърпи. Те взимат безценния Дон Кало, който после се записва в армията на Съединените щати като съветник и получава паспорт за безкръвната победа. Говори се, че срещата между американците и дона се е състояла в пълна секретност.

На другата сутрин полковник Салеми установява, че две трети от войниците му са дезертирали. През нощта при тях отиват мафиоти, които ги уведомяват за безнадеждността на положението и им дават цивилни дрехи, за да избягат. След това устройват засада на Салеми и го затварят в Градския съвет на Мусомели. Американците минават оттам, без да изстрелят нито един куршум. Дон Кало се връща във Вилалба. Местните жители го посрещат с викове: „Да живеят съюзниците! Да живее мафията!“. Избират го за кмет на града и навсякъде го придружава телохранител от „антифашистите“, снабден със специалното разрешение на Съюзническото военно правителство.

По-късно той започва да се занимава с търговия на зехтин и разпределя времето си между доходоносната област на черния пазар и контролирането на следвоенната насока на сицилианската политика. Падането на фашистите от власт предизвиква създаването на трийсет и две алтернативни политически партии. Мафията подкрепя Сепаратистката партия, а по-късно решава, че християндемократите са по-подходящи за целите ѝ. Дон Кало смята за абсолютно необходимо левите партии да бъдат забранени. Когато Народният фронт иска разрешение да проведе митинг във Вилалба, за тяхно учудване донът одобрява идеята. На 16 септември 1944 г., когато Джироламо Ли Каузи, водачът на левите, започва да говори пред тълпата, събрала се на градския площад във Вилалба, мафията открива огън и ранява него и още тринайсет души.

Но предстоят още по-лоши неща. През 1945 г. сепаратистите решават, че е необходимо въоръжено въстание, което да гарантира властта им. Дон Кало сключва сделка с тях и с най-известния сицилиански бандит Салваторе Джулиано, който от много години се противопоставя на мафията, преди да ѝ стане податливо оръдие. Срещу голяма сума Джулиано предлага да атакува постове на карабинерите и да предизвика анархията, необходима за въстанието. Но сепаратистите имат големи планове. Те събират доброволци и ги изпращат да се присъединят към бандитите. Под командването на Джулиано тези сили изчакват подходящ момент и вдигат бунт. Настъпва хаос. Накрая бандитите напускат доброволческата армия, която намалява до петдесет и осем души. После доброволците са нападнати от италиански военни части (с одобрението на съюзниците), състоящи се от пет хиляди души, танкове и артилерия. Битката е изключителна. Сепаратистите се окопават на хълм и нападателите, макар да ги превъзхождат с петдесет към един, показват забележителна предпазливост. Сражението продължава един ден и пресата се изпълва с апокалиптични репортажи. Когато всичко свършва, всяка от страните е загубила само по шест души и повечето оцелели сепаратисти са избягали.

Дон Кало оттегля подкрепата си за загубената кауза на сепаратистите, но Джулиано продължава да вилнее, въоръжен до зъби с муниципии и експлозиви, американско производство, и разстрелва, ограбва и взривява всички непатриотични елементи. Властите не

полагат сериозни усилия да го елиминират. Той е твърде полезен. Насилието му потушава бунтовете на селяните.

Денят на позорната слава за Джулиано е 1 май 1947 г. — изборите за регионален парламент. На Сицилия ще бъде предоставен независим статут в границите на италианската държава и след като сепаратисткото движение е смазано, църквата, земевладелците, мафията и съюзниците подкрепят християндемократите. Другите партии настояват за поземлени реформи, затова са смятани за леви и опасни.

В продължение на десетилетия жителите на съседните градове Пиана дей Гречи и Сан Джузепе Джато провеждат митинг на Деня на труда в планинския проход Порта дела Финестра. Освен политическото му значение, денят е празник и на Санта Крочефиса. Но въпреки предупрежденията на мафията сред селяните се засилва комунистическото движение и те отиват във високопланинския проход във весело настроение, като пеят и развяват знамена. Утрото е прекрасно, ясно и тихо. В девет и трийсет в Порта дела Финестра се събират над две хиляди бедни и онеправдани. Те ще изслушат няколко речи и после ще се забавляват, ще ядат и ще пият. В десет часа лидерът на Народния фронт заема мястото си на подиума, за да произнесе първата реч. Петнайсет минути по-късно, когато той отваря уста, е застреляна седемдесетгодишна жена. Зад нея пада тринайсетгодишно момиче с пръснат череп. Възрастни мъже се свличат на земята с изсипани вътрешности. Скрити в скалите над тълпата, хората на Джулиано извършват жестоко кръвопролитие. Всичко свършва за десет минути. Има единайсет убити и петдесет и пет ранени, някои от които по-късно умират.

Скоро след това трима млади мъже и местна проститутка, които отиват на митинга, виждат странна гледка — по планинския склон слизат дванайсет души, въоръжени, в американски униформи, и един в бял шлифер. Случайните свидетели се скриват. Те току-що са видели Джулиано и бандитите му, които се връщат от кървавото си дело. Действията на Джулиано имат резултат. Народният фронт претърпява поражение на изборите.

През следващите две години Джулиано става популярен сред земевладелците, мафията и, колкото и да е възмутително, сред окупационните американски сили. В Сицилия няма да има комунизъм.

Но впоследствие Джулиано престава да бъде полезен и се превръща в пречка за бившите си съюзници. Полицията не може да го хване, нито да намери свидетели, които да дадат показания срещу него. Най-после те успяват да купят предателските услуги на лейтенанта му Пискиота. За петдесет милиона лирети той се съгласява да убие краля на бандитите. В 3:19 часа сутринта на 5 юли 1950 г. Пискиота стреля два пъти в гърдите на Джулиано, който спи в скривалище в град Кастелветрано. Сетне полицаите бързо измъкват от леглото мъртвия бандит, обличат го, изнасят го навън и го правят на решето с автоматите си, за да прикрият предателството на Пискиота и да му гарантират, че ще доживее да се радва на наградата си. За съжаление трупът не кърви достатъчно и се налага да заколят пиле и да излеят кръвта му върху Джулиано.

Дон Кало изпитва облекчение, че бандитът е мъртъв. Напоследък властта му е станала толкова голяма, че когато поддръжниците му, християндемократите, го изоставят, Джулиано открито заплашва, че ще отвлече и убие съмишлениците им, включително Дон Кало. След като спомага за създаването на това чудовище, Дон Кало е принуден да се крие от него и пътува в задната част на камион със зеленчуци. Година след смъртта на бандита Дон Кало също умира, макар и не от насилствена смърт.

Склонен към преяждане и малко движение, той става ленив и дебел. Един ден, докато пътува към Вилалба, Дон Кало иска да спрат колата, за да може да се намести удобно. Той се изляга, въздъхва дълбоко, измърморва: „Колко е хубав животът!“ и издъхва. На погребението му присъстват важни личности и на плочата в църквата във Вилалба без ирония са изброени множеството му добродетели — целомъдрен, умерен, търпелив, въздържан, неуморен в защитата на бедните и онеправданите и преди всичко — джентълмен.

ОТ ЛЪКИ ДО ГОТИ: СМЕСИЦА ОТ АМЕРИКАНСКИ МАФИОТИ

Американската мафия, най-силната престъпна организация в света, дължи сегашната си мощ на усилията на Чарлс Лъки Лучано, който през първата половина на XX век трансформира сбирщината от воюващи помежду си изнудвачи в корпорация на стойност милиарди долари.

Истинското му име е Салваторе Лукания. Роден е в Източен Харлем, Ню Йорк, в голямо и бедно семейство. Баща му е строителен работник, а майка му подпомага оскъдния семеен бюджет, като пере дрехи на други хора. Петнайсетгодишният Салваторе е изхвърлен от къщата, защото баща му се ядосва на склонността му към престъпления. Дори жестоките побои не укротяват сина и бащата се отчайва от престъпните му наклонности. Майката продължава да боготвори детето си и тайно му дава буркани с домашно приготвени спагети — любимото му ястие.

Салваторе си наема апартамент и сформира *боргата* — банда от млади улични престъпници. Мнозина от най-видните членове на нюйоркската мафия започват кариерата си в бандата му — Франк Костело, Гаетано „Трите кафяви пръста“ (от много пушене на „Кемъл“) Лукезе, Албърт Анастасия и Вито Дженовезе.

От страх да не посрами името на семейството си, младият мафиот променя презимето си от Лукания на Лучано. Той решава да използва по-краткото Сал и се прекръства на Чарлс, а по-късно възприема прякора Лъки (Късметлията), когато оцелява след опит за убийство с нож. Лъки превъзхожда съмишлениците си и притежава изключителна проникателност като бизнесмен и организационни способности. На осемнайсет години става цар на дребната престъпност и обмисля планове за национална конфедерация на гангстерите. Лъки дори извършва безпрецедентния ход да образува съюз с двама гангстери евреи — Меир Лански и Бенджамин Сийгъл Бъгси от Лоуър Ийст Сайд.

Няколко години Лъки работи за дона „амичи“, босът на мафията Джузепе Масерия, или Джо Боса, който покровителства Лъки и го нарича *бамбино*, дете. Масерия е яростен антисемит, мрази Сийгъл и Лански и настоява Лъки „да се отърве от онези шибани чифути“. Лъки ненавижда Масерия и има удоволствието да организира убийството му по заповед на Салваторе Маранзано, който го наследява на трона на властта. Масерия е застрелян в ресторант, където се е срещнал с Лъки, за да ядат спагети. По средата на вечерята Лъки става и отива до тоалетната. И докато е там, ресторантът се разтърсва от изстрели.

Маранзано е елегантна фигура и нещо като сицилиански традиционалист. Макар да няма нищо лично против него, Лъки разбира, че има малка вероятност Маранзано да одобри плановете му за съвременен бизнес. Маранзано чете историята на Римската империя за вдъхновение, докато Лъки мечтае за модерна империя на престъпността, защитена от счетоводители и адвокати. Налага се Лъки да превземе трона със сила. През септември 1931 г. Маранзано и поддръжниците му умират по време на инцидент, станал известен като „Сицилианската вечерня“. Заклан е от четирима мъже, които го посещават, преоблечени като чиновници на Данъчната служба. Убити са и четирийсет от съдружниците му. На трийсет и четири години Лъки Лучано става бос на нийоркската мафия, която впоследствие се превръща в най-силната престъпна организация, известна в света.

Той е задържан с усилията на един решителен прокурор, Томас Дауей, който го арестува по обвинение, че ръководи мрежа за проституция. Но пребиваването в луксозната килия на нийоркския затвор „Клинтън“ дава тон на осъдените мафиоти. Лъки има самостоятелна килия с електрическа готварска печка, завеси на вратата и канарче, носи ушита по поръчка затворническа униформа, копринена риза и лъснати обувки, денонощно е пазен от платени телохранители, провежда официални срещи в двора на затвора и раздава услуги, досущ истински монарх.

От първите дни на съществуването на мафията в Америка голяма част от богатството ѝ произлиза от незаконен рекет от хазарт, предимно от играта „с цифри“, която преобладава в гетата на чернокожите. Билетите

струват между двайсет и пет цента и долар и се продават в бръснарниците и сладкарниците. Играта представлява опростен вариант на лотария. Участникът избира три числа от едно до десет. Залозите варират от десет към едно до хиляда към едно. Печелившото число се определя от последните три числа на изтегляно всеки ден число, което на теория не можело да бъде фалшифицирано — като например тиража на някой вестник или цената на американските ценни книжа на борсата. Печалбата представлява разликата между продадените билети и изплатените печалби. Без данък и с ниски режийни разноски, приходите са огромни.

Вероятно най-голямото постижение — защото дава възможност за безпрепятствена предпоставка за незаконно забогатяване — е мирът, който Лучано постига между клановете на мафията. Но с разширяването на мрежата на организираната престъпност положението му на *капо ди туги капи* (бос на босовете) става все по-привлекателен пост.

Когато го изпращат в затвора, Втората световна война е започнала и американското правителство се обръща за помощ към мафията. Властите искат съдействието на сицилианската мафия, в случай че съюзниците извършат десант, мафията да шпионира на пристанището в Ню Йорк, за да осуетява саботажите на германски и италиански агенти. Мафията се съгласява. Тайната отплата е освобождаването на Лъки Лучано. Правителството склонява, при условие че той бъде върнат в Италия.

На 9 февруари 1946 г. Лучано е транспортиран от луксозната си килия в Ню Йорк в Бруклин, откъдето трябва да се качи на трансокеански кораб с еднопосочен билет до Италия. Изпращат го всички водачи на нийоркската мафия — Албърт Анастасия, Вито Дженовезе, Джоузеф Профачи, Джоузеф Бонано, Франк Костело и Джо Адонис. Присъстват и двама бързо издигащи се мафиоти — Карло Гамбино и Томас Лукезе.

Лъки стои известно време в Рим, но после започва да се промъква обратно към Съединените щати. Озовава се в Куба,

управлявана от корумпирания Батиста, където мафията инвестира много средства в казина и хотели. Но той е твърде близо и американските власти карат кубинците да го върнат в Италия. През януари 1962 г. Лъки Лучано очаква на летището в Неапол кинопродуцент от Съединените щати, който ще прави филм за живота му. За всеобщ ужас обаче кинопродуцентът пада мъртъв от инфаркт във фоайето на летището.

Лъки се притеснява, че в негово отсъствие мафията ще започне да се разпада. И веднага щом корабът му потегля от пристанището, най-лошите му страхове се сбъдват. Арогантният Вито Дженовезе не само се опитва да се домогне до титлата „капо ди тути капи“, но и настоява мафията да се намеси в бързо разрастващия се пазар на наркотици и иска да разбие плодотворното партньорство на Лъки с мафиотите евреи. Франк Костело, мафиотският дон на Манхатън, не одобрява желанието му. Костело е един от най-близките хора на Лъки и се ползва с голямо влияние и уважение и в мафията и извън нея. Той е известен като „министър-председателят на подземния свят“ заради уменията си да предотвратява потенциално взривоопасни спорове. Костело е приветлив и предпазлив човек, ненавижда насилието и усилено ухажва полицията и политиците и властите в Ню Йорк си затварят очите за дейността на мафията, стига организацията да не се занимава с наркотици и да се придържа само към вътрешно насилие, при това минимално. Освен това той няма нищо против евреите и цени проникателността им в бизнеса. Мафията научава много от тях, особено за значението от поддържането на псевдолегалност в дейността си и внедряването в законния бизнес там, където е възможно.

Костело си създава враг в лицето на Дженовезе, който на свой ред се съюзил с Анастасия. Омразата и амбициите не им дават покой и през 1957 г. те решават да завземат властта. На 2 май Костело е нападнат във фоайето на хотела си от главорез, известен с глупостта си, бивш боксьор на име Винсент Гиганте „Брадичката“. Той прострелва Костело от упор в главата. Куршумът улучва Костело в слепоочието, но по чудо пробива само кожата, обикаля в кръг главата на повърхността и излиза през точката на попадението. „Брадичката“ не разбира това и мисли, че Костело е мъртъв.

Костело казва на полицията, че няма представа кой би искал да убие обикновен бизнесмен като него, и решава да се оттегли. Той разбира посланието и умира от естествена смърт двацет години по-късно.

Анастасия е психически неуравновесен човек и провалът на опита да ликвидира Костело го побърква напълно. Той започва да страда от параноя, мисли, че ще бъде убит за отмъщение, и премахва всеки, който представлява заплаха за него. Настава кървава баня. Насилието и желанието му за власт се засилват все повече и се налага да се вземат мерки. Един от собствените му *капи*, Карло Гамбино, урежда елиминиранието на Албърт Анастасия на основание, че взима четирийсет хиляди долара такса за членство в семейството на мафията — непроситимо нарушение на традиционния протокол. Гамбино се обръща към най-известните убийци — братята Гало, Лудия Джо, Кид Туист и Кид Бласт. През октомври 1957 г. те влизат в бръснарницата в манхатънския хотел, където обслужват Анастасия, и както е с хавлия на главата, му пръскат черепа.

Гамбино умира от естествена смърт през 1976 г. и зет му Пол Кастелано, също от фамилията Гамбино, става „капо ди тути капи“. Кастелано е като Карло Гамбино. Той е дипломатичен и обича спокойния живот, за разлика от дългогодишния лейтенант на Гамбино, Анело Делакроче, наставник на Джон Готи, бъдещ бос на клана Гамбино и дон на мафията.

Анело Делакроче (което на сицилиански италиански означава „агнец на кръст“) от много години е вторият след Гамбино. Неподправеният му садизъм помрачава чара на дона. Делакроче е роден в Италия и още като момче проявява престъпни наклонности, а на деветнайсет години става мафиотски главорез, специализирал се в силова дейност с огнестрелно оръжие и убийства, които очевидно му доставят удоволствие.

Той съсредоточава вниманието си върху жертвата и с внимателно премерен тон обяснява на човека как ще умре. Първо го прострелва в коленете, после в стомаха и след като спира, за да се наслади на болката, която е причинил, му пръсва черепа. Докато е главорез на мафията Албърт Анастасия, Делакроче има задачата да „управлява“ казината му и да наказва отклонилите се от „правия път“ крупията, като смазва с чук ръцете им.

Когато намират трупа на една от жертвите му, полицаите са убедени, че е обезглавен. По-късно обаче патолозите откриват остатъци от главата, набити в гръдната кухня.

Друг труп е идентифициран само по зъбите, намерени в стомаха му. Докато пътува инкогнито, Делакроче се преоблича като католически свещеник.

Салваторе, или Сали де Вита, е необикновен бандит. Той е невероятно грозен и единственият травестит в мафията и прекарва повечето си свободно време, преобличайки се като жена. Слага си руси перуки, руж, грим, червило, подплатен сутиен и гардеробите му са пълни с изумителни рокли на дизайнери, повечето откраднати. Но не е разумно да го дразнят много, защото Де Вита винаги носи зареден пистолет в чантичката си от Гучи.

Делакроче и Готи натрупват милиони за мафията от сделки с хероин. Публично тя забранява на членовете си да търгуват с наркотици, заплашвайки ги със смърт, но хазартът, охранителният бизнес и измамите в големи размери са основата на богатството ѝ и дейността ѝ става все по-законна. Едната от причините да не насърчава членовете си да търгуват с наркотици са дългите присъди за това престъпление. Застрашен от четирийсет години затвор, престъпникът може да се изкуши да стане информатор на полицията срещу имунитет.

Но всъщност от първите дни на съществуването си в Америка мафията се занимава с наркотици. В този бизнес се печелят много пари, при това лесно. Килограм опиумна основа за хероин струва дванайсет хиляди долара в източника си в Средния Изток или Югоизточна Азия. След като се обработи и се смеси с други вещества, докато съдържанието на хероина стане само три и половина процента, същият килограм донася два милиона долара.

Карло Гамбино, фигурата, вдъхновила изпълнението на Брандо за ролята на Дон Корлеоне в „Кръстникът“, пристига нелегално в Америка през 1924, когато е на двайсет и две години. Отначало той е лоялен член на мафията, бандит от доковете, после става водещ капо и накрая — гениален стратег, контролиращ цялата организация. Интелигентността му в бизнеса е ненадмината. По време на сухия режим Гамбино успява да завладее пазара на дестилиран алкохол, като купува тенекията за петнайсет долара и я продава за петдесет. През Втората световна война той организира огромен черен пазар, използвайки фалшиви купони, и спечелва милиони долари. Гамбино въвежда мафията по-навътре в сенчестия свят на псевдолегалността, където печалбата от незаконната дейност може да бъде изпрана и инвестирана в законен бизнес, за да донесе още повече пари. Под негово ръководство мафията заздравява контрола си върху профсъюзите, някои от които с готовност позволяват пенсионните им фондове да бъдат инвестирани по преценка на Гамбино. Той е скромен и любезен човек и полицията го разследва четирийсет години. За последен път Гамбино е в затвора през 1937 година. После така и не успяват да го уличат в нищо. Невъзможно е да намерят някой достатъчно луд, за да свидетелства срещу този мил и добър, възрастен джентълмен. Когато отиват да го разпитват в непретенциозната му къща в Бруклин, полицаите винаги са посрещани учтиво и са им предлагани отличните, домашно приготвени курабии на госпожа Гамбино. Но макар да ненавижда показността и излишното насилие в бизнеса, като поддръжник на строгата дисциплина, Карло Гамбино е много жесток и голям брой хора умират по негова заповед. Мъж, който се опитва да прелъсти съпругите на хвърлените в затвора мафиоти, е подложен на ужасна смърт, като бавно го пускат с краката напред в голяма месомелачка.

Общо взето мафиотските босове стоят в сянка и обикновено действат в съдружие с някой друг клон на организираната престъпност. От средата на петдесетте години на ХХ век контролира от дискретно разстояние търговията с хероин в Америка, като реорганизира мрежата за снабдяване, свързва се с мощните корсикански разпространители и създава лаборатории в Сицилия с персонал от френски химици. „Френската свързка“ е създадена и мафията наводнява американските градове с висококачествен хероин. През петдесетте години броят на пристрастените към хероина американци се увеличава от петдесет хиляди на около половин милион.

Син на бедни имигранти от Южна Италия, Джон Готи е роден в Ню Йорк през 1940 година. Той израства в Източен Харлем и Бруклин и бързо става известен с избухливия си характер. Готи непрекъснато е ядосан за нещо и още в училище е неконтролируем, макар че несъмнено е умен — има коефициент на интелигентност 140. Той е роден водач, скоро привлича група от буйни глави като него и образува „боргата“.

След като баща му премества семейството в изпълнения с насилие пристанищен район на Бруклин, Джон Готи става член на брутална банда, „Моторизираните момчета от Фултън“. Те се занимават с дребни изнудвания, кражби и отвличания и организират незаконен хазарт в малък мащаб, като внимават да не засегнат интересите на мафията, и преди всичко водят битки за територия с други банди.

Готи скоро става водач на „боргата“. Освен с жестокостта и неприкритата си агресивност, той се отличава с отвратителен вкус към дрехите. Готи облича всичко, стига да е крещящо, колоритно и откраднато. Лилавите костюми са му любими. Той привлича вниманието на Кармине Фатико, или Чарли Уагънс, съдружник на покойния Албърт Анастасия. Макар едва седемнайсетгодишен, Готи бързо доказва цената си като бияч, извършвайки два зрелищни побоя, и става един от сто и дващест души, които работят за Кармине. Фатико има добре структурирана организация, която му носи бруто около трийсет милиона долара годишно. Парите идват от отвличания, незаконен хазарт и лихварство, но Фатико има специално участие в педерастките барове. По онова време хомосексуализмът в Америка е забранен и веригата му от дискретни гейклубове, където мъже, готови

да платят огромни цени за вход и питиета, могат да видят екзотични изпълнения, са изключително доходни. По ирония на съдбата точно в един от баровете му, „Стоунуол Ин“, през 1969 г. хомосексуалистите създават движение за правата си.

През 1980 г. нестабилният характер на Готи се изостря от лична трагедия — дванайсетгодишният му син Франк по невнимание е прегазен от съсед, човек на име Джон Фавара. Фавара е много разстроен, но изразяването на угризения и състрадание е посрещнато с гняв и мълчание. По-късно колата му е открадната и на нея е надраскана думата „убиец“. В пощенската си кутия Фавара намира снимка на мъртвото момче. Разнасят се слухове, че той ще бъде убит. Фавара решава да се премести, но в деня, в който продава къщата си, трима мъже с микробус отиват на работното му място. Фавара изважда пистолет и стреля, но не улучва. Пребит до безсъзнание, той е хвърлен в микробуса и повече никой не го вижда.

В началото на кариерата си Готи често влиза и излиза от затвора, главно за кражби и отвлечения. Времето, прекарано зад решетките, му дава възможност да се запознае с мнозина мафиоти, които на свой ред запомнят избухливия и способен млад мъж. Кармине Фатико се разболява и Готи е определен да отговаря за организацията. Заедно с неколцина средни по калибър бандити успешно организира доходен канал за наркотици в Ню Йорк. Той прави всичко възможно Кастелано да не знае за търговията с дрога и дори публично изгонва един член на екипа си на основание, че е наркопласьор. Макар че до 1979 г. Готи е само редови войник на мафията, започват да се носят слухове, че Делакроче го е избрал за приемник като заместник бос на клана Гамбино. Това е забележителен прогрес, след като Готи официално е приет в мафията само преди две години.

Главната слабост на Готи е хазартът. Той може да прахоса трийсет хиляди долара на ден и през 1982 г. загубва четвърт милион в залагане през футболния сезон в Америка. Готи и брат му имат незаконно казино в Малката Италия. Готи не устоява, залага срещу

собственото си заведение и за една нощ загубва петдесет и пет хиляди долара.

Делакроче умира от рак през 1985 година. По същото време полицията разкрива мрежата на Готи за разпространение на наркотици. Срещу него и неколцина други членове на мафията е насрочен процес.

Ядосан заради трафика на хероин, Кастелано започва да гледа на Готи като на значителна пречка. Само въпрос на време е да го убият. Покровителят му е мъртъв, Готи се чувства уязвим и решава пръв да нанесе удар. Той набързо осигурява необходимата закрила на действията си сред членовете на мафията, като привлича и заплашва, и убеждава мнозина, че остарелият Кастелано е твърде измъчван от съвестта си и трябва да бъде сменен.

На 16 декември 1985 г. Кастелано пристига пред ресторант „Спаркс“ в Ню Йорк. Той слиза от колата си и среща трима мъже в еднакви палта и кожени шапки. Те изстрелват шест куршума в тялото му. Кастелано умира мигновено. Мъжете убиват и шофьора му и изчезват. Готи не присъства на погребението.

На Коледа 1985 г. Джон Готи става бос на най-силната престъпна организация в света. През април 1992 г. той е обвинен в убийство и изнудване и осъден на доживотен затвор без право на замяна. В момента присъдата се обжалва.

Погребението на Кастелано е скромно, за разлика от другите мафиотски погребения. Стандартът за тези церемонии е създаден през 1928 година от зрелищния последен ритуал за застреляния бруклински мафиот Франк Уале. В погребалната процесия участват двеста автомобила. Трийсет и осем от тях возят цветя и няколкото хиляди опечалени. Уале е погребан в ковчег от сребро и никел на стойност петнайсет хиляди долара. Цялото събитие струва двеста хиляди долара.

КОРПОРАЦИЯТА ЗА УБИЙСТВА

Точно преди избухването на Първата световна война населението на еврейския квартал в Лоуър Ийст Сайд в Манхатън, Ню Йорк, и съседните квартали Малката Италия и Източен Харлем започва да набъбва, да се придвижва на изток, през Ийст Ривър, и да навлиза в огромната равнина на Бруклин. Там от поколения съществуват тихите села Уилямсбърг, Браунсвил и Ийст Ню Йорк. Но пасторалното им спокойствие скоро ще бъде нарушено. Заедно с имигрантите там отива и организираната престъпност и през 1930 г. италианската мафия и еврейските мафиоти преуспяват един до друг. Макар че често се карат, през повечето време те са доволни да постигат взаимноизгодни споразумения в търсене на печалба.

Италианската мафия се съсредоточава върху традиционните си интереси — предимно лихварство и незаконен хазарт, а еврейските мафиоти извличат богатство от изнудване, като се прицелват главно в дребни производители на облекла. Мнозина от тях преминават на другия бряг на реката, за да избягат от Центъра за конфекция в Манхатън, който от години е под контрола на мафиоти като Луис Бухалтер, по прякор Лепке, използван от производителите, за да организира стачки. По-късно той разбира, че може да печели пари, като взима такса от производителите за услугите си.

Производителите, които преминават реката, не успяват да избягат за дълго от Бухалтер. Той тръгва след тях, но в Бруклин открива, че седмина местни гамени вече се опитват да изнудват производителите на дрехи, за да им осигурят протекция. Бухалтер е дълбоко възмутен от това нашествие в територията му и решава да ги елиминира. Но убиването на седмината представлява проблем. Макар да разполага с добре въоръжени мъже, на които може да разчита, че ще трошат глави, Бухалтер няма талантиливи, дискретни убийци, които да извършат задачата успешно, без да ядосат властите, и да не оставят кървави следи, водещи към вратата му.

За да реши проблема, Бухалтер повежда преговори с мафията, представена от изгряващата звезда в Бруклин, Албърт Анастасия, капо

на изнудвания в доковете. Бухалтер предлага италианците и евреите да обединят талантите си и да създадат обща ударна група от убийци професионалисти, които срещу заплащане да работят както за отделни личности, така и за организирани престъпни синдикати. Анастасия се съгласява и така се ражда Корпорацията за убийства (или Сдружение на убийци).

Организацията слива убиването с корпоративни методи. Бухалтер е президент, а Анастасия — главен изпълнителен офицер. Те имат персонал от подбрани и умни убийци с годишна заплата дванайсет хиляди долара. Корпоративните правила са строги — убийствата трябва да бъдат извършвани само по „делови причини“ и „цивилни“ не трябва да пострадат.

Президентът и главният изпълнителен офицер обмислят как да бъде извършено всяко убийство и рационално и хладнокръвно обсъждат последиците от исканията за убиване в сферата на организираната престъпност. Ако приемат поръчката, за екзекуцията е определен екип от убийци.

Звездата на организацията е убиецът Ейбрахам Релис, или Кид Туист. Той е пълен, висок едва метър петдесет и пет и има дебели устни, сплескан, счупен нос и дълги ръце. (Прякорът му произлиза от навика му непрекъснато да дъвче шоколадовите лакомства „Туист“.)

В средата на трийсетте години на ХХ век Луис Бухалтер изнудва с близо петдесет милиона долара годишно производителите на дрехи в Ню Йорк, като им гарантира, че няма да има срыв в работата им. Той има двеста и петдесет зли главорези, включително прословутия Джейкъб Шапиро, главния му лейтенант. Шапиро се разхожда с оловни тежести в джобовете, с които разбива черепите на непослушните производители и профсъюзни водачи.

Той се специализира в използването на шило за лед, което забива в сърцето на жертвата. Релис е безмилостен и когато го видят на улицата, хората минават на отсрещния тротоар. Всеки знае, че веднъж Релис е убил на публично място двама чернокожи, без да го

провокират. Единият работи в автомивка и не забелязва малко петно на предната броня на колата на Релис. Другият работи на паркинг и не тръгва достатъчно бързо, когато Релис му заповядва да докара кадилака му.

Никога няма да стане известно колко човека е убила Корпорацията за убийства в разцвета на бизнеса, между 1935 и 1939 година. Някои смятат, че цифрата е триста, но само десетина убийства, сред които това на Артър Дъч Шулц Флайгенхаймър, се свързват с организацията. Наемниците се разхождат свободно по улиците на Бруклин, необезпокоявани от полицията, която ги отбягва. „Служителите“ са двеста. Освен елитните убийци има и „фингърмен“, които посочват жертвата на убиеца, и „чистачи“, които почистват след престъплението и имат грижата трупът на жертвата да изчезне.

Корпорацията за убийства може би още щеше да тероризира Америка, ако не бе арестуван Ейб Релис. Кид Туист извършва неодобрени от организацията убийства извън квотата си в Корпорацията за убийства. Полицията го прибира за едно от тях. Доказателствата са неоспорими и го заплашва смъртна присъда. Срещу имунитет от съдебно преследване Ейб Релис се съгласява да стане предател и да разкаже всичко, което знае за Корпорацията за убийства. Сензационните му разкрития позволяват на полицията да разбие организацията и Луис Бухалтер е изпратен на електрическия стол.

Всяка задача се нарича „договор“ — евфемизъм, който бързо придобива популярност заедно с „удар“ — официалната дума за убийство в Корпорацията за убийства. Наетите от организацията убийци са най-добрите в Ню Йорк. Сред тях е Вито Гурино „Пилешката глава“, който спечелва прякора си, защото се упражнява в стрелба, като пръска главите на живи пилета, и Франк Абанандо „Спринтъора“. Кръщават го така, защото веднъж оръжието му засича по време на удар и жертвата го подгонва. Абанандо се оказва по-бърз и успява да заобиколи сградата, да се появи в гръб на преследвача си и да го застреля в тила.

Но Релис така и не доживява да се порадва на новия живот, който властите му обещават. След като издава Корпорацията за убийства, той започва да говори за мафията и споменава имена, включително Албърт Анастасия, пред бруклинския прокурор Уилям О'Дуайър. Твърде късно Релис научава, че Уилям О'Дуайър е продал на Анастасия радостната новина за разкритията му. Босът на мафията плаща на корумпирания прокурор сто хиляди долара, за да убие Кид Туист.

На 11 ноември 1941 г. Ейб Релис загадъчно пада от прозореца на седмия етаж на хотел в Кони Айланд, където прокуратурата го крие под денонощна охрана. Макар че убийството официално е останало неразкрито до ден-днешен, предполага се, че О'Дуайър или Анастасия урежда двама-трима корумпирани полицаи да изхвърлят през прозореца доносника, преди да е казал още нещо.

Смъртта му слага край на разследването на Корпорацията за убийства, но Релис остава легендарна фигура в Ню Йорк. Гангстерите от Бруклин вдигат чаши и казват: „Наздраве за Ейб Релис Канарчето. Той можеше да пее, но не можеше да лети“.

Албърт Анастасия, мафиотският „крал на Бруклин“, е известен и като Лудия шапкар и Екзекутора. Той е маниакален убиец с избухлив нрав и убиването му доставя удоволствие. Той заповядва екзекуции и по най-малкия повод. След като прочита във вестника, че местен гражданин е разпознал прочутия банков обирджия Уили Смит и го е предал на полицията, Анастасия нарежда незабавно да го убият. „Мразя информаторите — заявява той, — които и да са те.“ Анастасия обича жестоко да изтезава жертвите, преди да ги убие, и когато не може да участва лично, настоява да му разкажат всички подробности и изпитва особено голямо удоволствие, когато жертвите молят за милост. Той живее като император близо до нюйоркското пристанище в Ню Джърси, в голяма къща, опасана с двуметрова ограда с бодлива тел, с глутница добермани и денонощен телохранител. Парите му идват от изнудвания на доковете, рекет, кражби, хазарт, лихварство и комисиони. Четирийсетте хиляди докери, които работят

на пристанището, са под контрола му. Брат му, Тони Кравия, е президент на най-големия профсъюз и се предполага, че подкупва полицаи и политици.

БЪГСИ СИЙГЪЛ: МАФИОТЪТ ЖЕНКАР

Бенджамин Сийгъл (той мрази да го наричат Бъгси — прякор от ранните му дни на мафиот) е изключително приветлив и очарователен престъпник. Сийгъл е интелигентен и красив космополит евреин и безпроблемно се инфилтрира в американското общество. Членовете на висшите кръгове го обожават и той се радва на доверието на най-закоравелите и цинични бизнесмени. За кинозвездите Сийгъл е осезаемото доказателство за реалното съществуване на романтичните гангстери, чиито роли изпълняват. Мнозина, като например Кари Грант, са му близки приятели, макар понякога да се страхуват докъде ще ги отведе приятелството им с този човек. Веднъж Сийгъл казва на Дел Уеб, че е убил дванайсет души. Когато на лицето на Уеб се изписва страх, той го поглежда и се изсмива.

— Няма вероятност да убия теб — казва Сийгъл. — Ние се убиваме само един друг.

Бенджамин Сийгъл е роден на 28 февруари 1906 г. в еврейския квартал Уилямсбърг в Бруклин — навремето лабиринт от претъпкани жилища, амбулантни търговци, магазинчета за хранителни продукти и синагоги. Той напуска дома си, без да завърши училище, и се включва в банда от други непълнолетни престъпници, обикалящи нощем по улиците на Ийст Сайд в Манхатън. Първото му престъпление е обир на офис на кредитна компания, започва да пребива пияници, да извършва кражби с взлом и активно да участва в постоянните и изпълнени с насилие войни между бандите.

По време на едно нападение Сийгъл се запознава с младия гангстер Джордж Ранфт, с когото стават близки приятели. По-късно Ранфт променя името си на Рафт и става холивудска кинозвезда. След години, когато Рафт вече е известен в цялата страна, възрастната му майка го вижда да влиза в едно кино, охраняван от четирима полицаи. Тя е свикнала с мисълта, че синът ѝ е престъпник, и първата ѝ реакция е да извика: „Бягай, Джорджи, бягай!“.

От най-ранните дни на кариерата си Сийгъл е известен с любовта си към конните надбягвания и с безочливостта си към

полицията. После, когато става главен участник в играта, той продължава да се забавлява, като се навежда през прозорците на хотелите и пуска пликчета, пълни с вода, върху главите на слухтящите полицаи.

Сийгъл би трябвало да си остане дребен мошеник и изнудвач, един от хилядите борещи се за оцеляване улични гамени от еврейските и италианските гета. Но по време на сухия режим — няма благоприятен закон за организираната престъпност — той се превръща от хулиган в наперен гангстер.

В онзи период в Лоуър Ийст Сайд господстват две безмилостни гангстерски организации — италианската мафия, предвождана от Лъки Лучано, Вито Дженовезе и Албърт Анастасия, и еврейската мафия, оглавявана от Луис Бухалтер и Джейкъб Шаниро, известни като близнаците „Златен прах“. В тази група Сийгъл се запознава с Меир Лански, дългогодишния му съдружник. Двамата се отцепват и образуват шайката Бъгси-Меир.

Съществуват малко неопровержими доказателства за мащаба на ранната им престъпна дейност, но бандата има страховита репутация. Сийгъл редовно е арестуван за незаконно притежание на оръжие и на деветнайсет години е обвинен в изнасилване на местно момиче. Когато започва делото, се оказва, че свидетелите загадъчно са изчезнали. Единствената му присъда е за незаконен хазарт, когато е арестуван по време на полицейска акция в хотел в Маями. Дори тогава той се представя с фалшиво име и е глобен само сто долара.

Нещо повече, докато Сийгъл се издига в йерархията на престъпността, досието му в полицията в Ню Йорк, което би трябвало да е набъбнало от преписки за арестите и закононарушенията му, става все по-тънко. С течение на годините този изключително умен гангстер успява да изчисти досието си и със законни и незаконни средства урежда да заличат престъпленията му, да скрият снимките и да унищожат докладите с обвиненията срещу него. И до ден-днешен в нюйоркската полиция е останала една-единствена снимка — официален спомен от ранната му кариера.

На двайсет и няколко години Сийгъл има апартамент в „Уолдорф Астория“, два етажа под наставника си Лъки Лучано. Той ходи с палта с кадифени яки, ушити по поръчка ризи и излъскани до блясък обувки със заострени върхове. Сийгъл харесва шапки със спусната отпред

периферия — стил, който възприема от бродуейския водещ на рубрика Марк Хелингър, един от многото му приятели в шоубизнеса. Бродуей е голяма смесица от законни и незаконни обществени сектори. Престъпници, знаменитости, политици, магнати и актьори се смесват и установяват контакти на едни и същи приеми, ресторанти и клубове. Те се обличат и разсъждават еднакво. Привличат ги едни и същи неща — стремежът към успех и признание и хубавият живот, който парите могат да купят. Много филми и представления на Бродуей са финансирани с печалбата от нелегалните заведения за продажба на алкохол, изнудване и убийства.

Бандата Бъгси-Меир превозва алкохол и снабдява с въоръжена охрана други групи, пътуващи между Ню Йорк и Филадельфия. Бандата има и собствен едър бизнес с алкохол и верига от незаконни сергии и контрабандна мрежа. Те се занимават с бизнес заради парите и макар да извършват обири, отвличания и убийства, го правят не толкова заради печалбата, а по-скоро да утвърдят самоличността си и да обезкуражат конкурентите в доходната област на незаконната търговия с алкохол. Доходите на Сийгъл са близо един милион долара. Веднъж той казва на свой приятел, че ако не бил понесъл загуби по време на срина на пазара на Уолстрийт, с готовност щял да „премине в легалност“.

Като всеки прословут гангстер, Сийгъл има врагове и животът му постоянно е в опасност. Ето защо в онези ранни години той непрекъснато се мести — в апартамента си на Осемдесет и пета улица, в „Уолдорф“, в главната си квартира близо до Луис стрийт в Лоуър Ийст Сайд и в различни скривалища и офиси на престъпните си съдружници. Съпругата му Еста и двете им дъщери са настанени в скъпа къща в Скарсдейл. В началото на трийсетте години на XX век Бъгси оцелява след няколко опита за покушение — стрелба по колата му с автоматично оръжие и бомба в стаята, където е домакин на старши мафиоти. Той се отървава с дребни наранявания и очевидно успява да се измъкне незабелязано от болницата, за да отмъсти на провалилия се убиец, а после отново се връща в болничното легло. Перфектно алиби.

Подобно на мнозина гангстери евреи Сийгъл предпочита да решава споровете с преговори, но не се колебае да заповяда и екзекуция. През 1934 г. Джоуи и Луис Амбърг Хубавеца, дребни

наркопласъори и изнудвачи от Браунсвил, искат дял от таксата, която бандата Бъгси-Меир взима за охрана на стачките на територията им, и изчерпват търпението му, като убиват един от главорезите му. Джоуи е повикан в кабинета на Бъгси, принуден е да направи самопризнания и после застрелян, а Луис — насечен с брадва.

Сухият режим свършва и мафията и съдружниците ѝ трябва да заместят с нещо пропуснатите доходи. Те започват да се вглеждат поотблизо в сферите на наркотиците, проституцията, казината, профсъюзите и дори в наемните убийства за подходяща сума. И един от резултатите е Корпорацията за убийства. Освен това те решават да разширят дейността си на запад, в Калифорния.

През 1936 г. Бъгси Сийгъл се премества там. Щатът Калифорния изглежда територия, узряла за престъпност, и той не иска да остане в Ню Йорк и да умре на улицата. Не му е приятна и компанията на другите гангстери. Сийгъл винаги мисли повече за себе си и жадува за уважение. За него Холивуд е като роден дом. Там хората лесно могат да преоткрият миналото си и градската действителност, красотата и парите носят признание. Нещо повече, той има слабост към актрисите и отскоро има връзка с Кети Галиан, второстепенна френска актриса. Сийгъл похарчва петдесет хиляди долара, опитвайки се да подпомогне кариерата ѝ в киното.

Сийгъл се заселва в Бевърли Хилс, в къща, взета под наем от известния певец Лорънс Тибет. Бъгси се окачествява като „спортист“ и бонвиван и става член на ексклузивния клуб „Хилкрест“. Дъщерите му посещават най-добрите частни училища. Той общува с Джордж Рафт, Джийн Харлоу и Кларк Гейбъл. Джийн Харлоу го обича много и го смята за кръстник на дъщеря си Милисент. Сийгъл се познава и с милионерката графиня Дороти Дендис Тейлър ди Фрасо. Уморена от брака и от богатството си, тази едрогърда жена с леденостудени очи често отсяда в къщата си в Бевърли Хилс, където организира „изискани“ забавления — като например юмручен бой — за видните си гости. Тя има нещастна любов с Гари Купър и търси нещо по-необикновено, когато е представена на Сийгъл. След няколко дни полуграмотният гангстер от Ню Йорк, мотивиран от огромната необходимост за социално признание, е в леглото ѝ. И по този начин си проправя път към върха.

Сийгъл още има делови интереси в Ню Йорк, предимно в изнудването за покровителство, от което извлича постоянен доход.

Но поради вкуса му към разкошен живот, цената на къщата, която строи, образованието на децата му и безкрайният низ от дискретно финансирани приятелки той непрекъснато се нуждае от повече. Сийгъл е и непоправим комарджия и харчи от две до пет хиляди долара на ден за залагания на футбол и конни надбягвания. Но за момента той попада на златна мина.

Сийгъл има дялове в няколко сгради в Калифорния, но първото му голямо постижение е да инвестира много пари, взети назаем от злочести приятели като Джордж Рафт, в няколко офшорни плаващи казина — кораби за хазарт извън юрисдикцията на щата. Той натрупва малко състояние, но Рафт, който вечно има проблеми с парите и е принуден да инвестира в кораба казино, не вижда нито цент. Всъщност му провървява, че получава обратно първоначалната си сума. Двайсетте хиляди долара са му изплатени на малки вноски за няколко месеца.

Сийгъл, най-усърдният кариерист на времето си, има списъци на хора, с които иска да се запознае — и да спи — и дори успява да си проправи път до дома на Джак Уорнър, филмовият магнат, въпреки волята му. Сийгъл крие връзките си с престъпността от новите си калифорнийски съседни, но репортер от „Лос Анджелис Икзаминър“ получава сведения от загадъчен информатор. Следва репортаж на първа страница. Бъгси решава да изчезне за известно време, оставя семейството си и заминава с графиня Ди Фрасо за Италия и после обикаля Европа. Първоначално причината за пътуването е да се опита да продаде на Мусолини патент за нов експлозив, „Атомит“, с който заинтригува и графинята. Тя смята, че трябва да бъде видяна да пътува с някой от нейната класа и представя Бъгси като английски аристократ. Експлозивът е поредната, скъпоструваща катастрофа за Ди Фрасо. Налага се да прекъснат посещенията си в Рим, защото Гьоринг и Гьобелс също са там и Сийгъл решава, че единият или и двамата трябва да бъдат премахнати. Каквито и да са престъпленията му, той мрази нацистите и до деня на смъртта си съжалява, че не е убил Гьобелс, когато е имал тази възможност.

Сийгъл се връща в Калифорния и се озовава в по-трудно положение от всякога.

Хари Грийнбърг е дребен гангстер от полски произход и нелегален имигрант. Депортиран от американските власти, той скача от кораба, връща се в Калифорния и заплашва, че ще проговори пред полицията, ако мафията не му плати голяма сума пари. Сийгъл е повикан от нюйоркските си съдружници — хора като Албърт Анастасия и Бухалтер, за да им помогне да затворят устата на дебелия, преуморен Грийнбърг, преди да е „пропял“. Гангстер на име Уити Кракоуър открива местонахождението на Грийнбърг и от Изток са изпратени убийци. Но неизвестно защо Сийгъл — вероятно за да утвърди авторитета си в подземния свят — решава да участва пряко в убийството. През ноември 1939 г. Грийнбърг е застрелян пред апартамента си. Наивният Кракоуър започва да говори свободно за участието на Бъгси в убийството и през юли 1940 г. също е намерен мъртъв. Сийгъл не обича лошата слава.

Сетне е арестуван Ейб Релис, Кид Туист. Той става предател и уличава Бъгси в убийството на Грийнбърг. Полицаяте са сигурни, че ще го спипат и за смъртта на Уити. Сийгъл е задържан и затворен в предварителния арест. Но това не променя стила му на живот.

Той е идол за другите затворници, които се редят на опашка, за да лъскаат обувките му. Сийгъл има специално ушита униформа, която друг затворник редовно глади, и поръчва храната си от ресторанти. Любимото му ястие е печен фазан. На изборите същата година той изразява пламенната си подкрепа за кандидата на демократите Рузвелт. Пазачите му разрешават да носи значка на Рузвелт на затворническите си дрехи. Светският живот не представлява проблем. Под претекст, че отива на зъболекар или на среща с адвоката си, Сийгъл многократно излиза от затвора за ужас на полицаите, които мислят, че са го прибрали зад решетките, а го виждат да ухажва жени в клубове, ресторанти и театри.

Графиня ди Фрасо е влюбена в Сийгъл и през 1938 г. финансира един от най-екстравагантните му планове — издирването на легендарно съкровище на стойност деветдесет милиона долара, заровено на остров по крайбрежието на Коста Рика. Екипирани с карта на съкровището, дадена им от възрастен пияница на име Бил

Баубиър, двамата събират необикновен антураж от съмишленици авантюристи и спекуланти, наемат кораб и потеглят към остров Кокос, където по думите на Сийгъл в пещера е скрито приказното съкровище. След като плава няколко седмици, разнородният екипаж от светски личности и мошеници стига до безлюдния, враждебен остров. Бреговете са скалисти, а земята — обрасла в гъста джунгла и увивни растения. Те прекарват десет ужасни дни, търсейки злато. Всъщност малцина от хората на борда очакват да намерят нещо, но скоро става ясно, че Сийгъл гледа абсолютно сериозно на въпроса и става все по-раздражителен. Те разкопават навсякъде. Температурата е около трийсет и седем градуса. Членовете на екипажа са изпохапани от комари и измъчвани от тропически болести. Графинята се оттегля на кораба, седи на сянка, пие шампанско и линее. Накрая, след като взривява с динамит големи части на острова, разгневеният Сийгъл е принуден да се откаже от търсенето. Експедицията струва на Ди Фрасо най-малко петдесет хиляди долара.

През декември 1940 г. главният прокурор оттегля обвиненията срещу Сийгъл. Властите решават, че не разполагат с достатъчно доказателства срещу него. Но се носят слухове, че Сийгъл е дал един-два полезни приноса във фондовете за преизбирането на някои хора и властите в Ню Йорк не искат да рискуват да изправят Релис на свидетелската скамейка срещу Сийгъл. Желанието им е да запазят живота му, за да свидетелства срещу по-големите мафиоти в града.

Бъгси е освободен с цялото величие на престъпник, но без репутацията му да бъде опетнена от затворничеството. Той е още по-желан и търсен от дамите. Холивудските звезди канят този опасен, но очарователен и интересен човек и дори местната полиция често го вози с патрулните коли с виещи сирени.

По-късно полицаите решават, че имат повече доказателства срещу него и отново го арестуват, но ненавременната смърт на Ейб Релис става причина за освобождаването му.

Бъгси Сийгъл е изключително суетен. Той е фанатик на тема физическа форма и мъжественост, пуши и пие малко, боксира се за удоволствие и всеки следобед посещава гимнастическия салон, където провежда много от деловите си срещи. Нощем той слага крем и ластична превръзка на лицето си, за да не увисна кожата му. Сийгъл си ляга в десет часа, след като в продължение на час се бори с някоя книга за самоусъвършенстване. Той непрекъснато се опитва да обогати речника си и да се отърве от нюйоркския акцент, който издава произхода му. Сийгъл изпитва ужас при мисълта, че ще оплешивее, и не позволява на никого да спомене за оределите му коси. Всеки с буйни коси усеща завистливия му поглед и веднъж Бъгси плаща две хиляди и петстотин долара на един от съдружниците си, за да вземе остриганите му коси.

През 1941 г. Бъгси се запознава с Вирджиния Хил, дъщеря на бедни хора от малък град в Алабама, която пътува из Америка и Мексико, спи с различни мъже, омъжва се най-малко два пъти и харчи за бельо и увеселения значителните суми, с които щедро я даряват почитателите ѝ. Джо Епстайн, добродушен, късоглед счетоводител от Чикаго с доходни връзки с хазартния синдикат, всяка седмица ѝ изпраща пакети с пачки банкноти по хиляда долара. Прави го години наред. Хил е красавица. Кестенявите ѝ коси, сиви очи, екстравагантната ѝ личност могат да превърнат и най-трезвомислещите мъже в раболепни сексуални роби. Тя и Сийгъл са родени един за друг. Той я посещава всеки ден и Хил се облива с „Шанел № 5“ преди срещите с него. Малкият ѝ брат Чик, когото е спасила от тежкия труд в земеделския щат Алабама и води навсякъде със себе си, винаги е до нея и поднася храна и напитки на любовниците ѝ. Вирджиния и Сийгъл използват и гостоприемството на хотели и апартаменти и се представят под различни псевдоними. Когато властите най-после решават да потърсят Хил заради дребния въпрос за неплатени данъци на стойност неколкостотин хиляди долара, разпространяват обява за издирването ѝ, в която я описват като

„любовница и съдружница на гангстери и изнудвачи“ и публикуват списък на двайсет фалшиви имена, използвани през годините.

Хил има гардероб, на който би завидяла и кралица — сто чифта обувки, множество рокли уникати, всяка на стойност пет хиляди долара, дузина наметки от норки и две палта от персийски агнета. Зимните ѝ дрехи са внесени от Англия. Вирджиния има диамантени пръстени за петнайсет хиляди долара и всяка година си купува нов кадилак. Повечето ѝ пари идват от Епстайн. Но и Бъгси дава трийсет хиляди долара, за да ѝ купи къща в Маями. Когато данъчните власти я разпитват, тя казва, че има годишен доход само шестнайсет хиляди долара, придобити от залагания в конни състезания. Хил наистина залага големи суми, но и печели много, но това е нищо в сравнение с потока от пари от Епстайн. Чик Хил изчислява, че сестра му разполага с пет милиона долара в онези години. Тя не харчи всичко за себе си. Понякога хвърля през прозореца пари на хората. Досега никой не е обяснил задоволително защо Епстайн ѝ е изпращал толкова много пари. Някои казват, че Хил е имала дял в хазартния му синдикат. Други твърдят, че тя е била една от най-преуспяващите изнудвачки на всички времена. Но истината вероятно е, че Епстайн не само е бил влюбен до полуда, но и се е чувствал отговорен за нея. Тя му става любовница, когато е едва седемнайсетгодишна. Преди да умре, Вирджиния изповядва пред една приятелка, че мрази Епстайн, защото не ѝ дава покой и не се отказва от опитите си да я спечели отново, като ѝ дава пари.

По време на Втората световна война Сийгъл отказва да се сражава за родината си. Но и без това вероятно не биха го пуснали в армията. Докато вниманието на нацията е насочено към Европа, той разширява престъпната си дейност и насърчава букмейкърите да се абонират за трансамериканската му телеграфна мрежа за резултати от конни надбягвания. Повечето букмейкъри вече са се включили в конкурентната компания за тези услуги „Континентал“. Но заплахата за физическо насилие обикновено отваря очите им за предимствата на мрежата на Сийгъл.

Той купува дялове в хиподруми и в нелегални игрални клубове в Калифорния и започва да придобива законни дялове в казината в Лас Вегас, където има инвестиции в няколко малки клуба. По най-прости сметки годишният му доход възлиза на около петстотин хиляди долара,

но това все не му е достатъчно. Хазартът и жените взимат своето и той вечно е затънал в дългове.

Бъгси още е женен за Еста, но прекарва повечето си време с Вирджиния Хил, на която, разбира се, не е верен. Тя също му изневерява. Мъжете я обожават, но Хил наистина обича Бъгси. Когато повече не може да издържа на полицейското наблюдение, той решава да напусне Холивуд и да избяга в Невада. Хил пожелава да замине с него. Сийгъл дори откровеничи, че въпреки потребността да поддържа благоприличие, смята да се разведе.

Естествено, Сийгъл иска да стане кинозвезда. Той смята, че непрекъснато играе някаква роля, и един ден ще му плащат за това. Бъгси започва да ходи в киностудията, където Джордж Рафт снима филм с Марлене Дитрих. Отначало само гледа, а после влиза в гримьорната на Рафт и играе сцените, които е наблюдавал. Той си купува камера и кара един от главорезите си да снима импровизираните му изпълнения. Сийгъл разпространява слуха, че се интересува от участие във филми, и в продължение на няколко месеца усъвършенства дикцията и външността си. Но предложения така и не идват. Бъгси може само да имитира, но не и да играе.

Кинозвездата Лорета Йънг предлага да купи къщата му за осемдесет и пет хиляди долара, но променя решението си, след като Сийгъл отказва да плати триста и петдесет долара, за да унищожат мравките в килера. Раздразнителен, както обикновено, той се опитва да я осъди, загубва делото, обжалва и отново загубва. Свидливостта му става още по-очевидна, когато най-после се изнася от къщата. Бъгси принуждава Джордж Рафт да му плати петстотин долара за няколко разнебитени градински мебели, които не струват дори двайсет долара. Но никой не отказва на Сийгъл. „Предполагам, че той се нуждае от парите“ — въздъхва Рафт, броейки банкнотите.

В един летен ден през 1945 г. Сийгъл завежда стария си приятел Малкия Мо Седуей в Лас Вегас — навремето малък град в пустинята с няколко полуразрушени игрални домове. Повечето калифорнийци,

които преминават границата между щатовете, за да играят хазарт, отиват в елегантния курорт Рино. Лас Вегас е за фермерите, каубоите, бедните индианци и за заблудени туристи.

Бъгси закарва Мо на отдалечено и мрачно място на десетина километра извън градчето, където има порутен хотел, и му разказва за плана си. Той възнамерява да купи тези трийсет акра пустееща земя за няколко цента и да построи хотел и казино на стойност два милиона долара. Името му ще бъде „Фламингото на Бен Сийгъл“. Когато Мо възразява срещу абсурдната идея (защото едва ли някой би отишъл на такова отдалечено място), Бъгси се вторачва замислено в омарата над пустинята и му казва, че един ден хората ще пътуват стотици километри само за да видят хотела му.

Подпомогнат от приятелите си, Сийгъл купува земята и финансира „Невада Проджект Корпорейшън“, събирайки един милион долара, като продава акции. Всички са купени от най-близките му съдружници — Меир Лански и Луис Покрос, друг член на бандата Бъгси-Меир. Всъщност „Фламинго“ е финансиран от мафията. И през декември 1945 г. строежът започва.

Бъгси не е на себе си от вълнение. Той наема популярната тогава „Дел Уеб“ да построи хотела и използва всичките си политически връзки, за да набави необходимите количества мед, мрамор и стомана. Военновременните ограничения още са в сила, но докато ветераните се връщат от сраженията и установяват, че не могат да намерят тухли, за да си построят къщи, „Фламинго“ е приоритетен строителен обект. Бъгси наистина е майстор на подкупите.

По време на строителството Сийгъл забравя, че не е виждал семейството си от няколко месеца. Еста най-сетне подава молба за развод. Съпругът ѝ се е превърнал в непознат, погълнат от двете си страсти — „Фламинго“ и Вирджиния Хил. Еста получава необикновено щедро уреждане на въпроса. Бъгси е в добро настроение и подписва споразумение за издръжка на стойност милион и половина долара.

Той не пести средства и за сградата, наема мазачи и дърводелци от други градове и им плаща по петдесет долара на ден. Когато материалите свършват, Сийгъл ги набавя на изключително високи цени от черния пазар. Шофьорите на камиони докарват материали, които нощем крадат и му продават повторно на другия ден. Сийгъл заповядва

стените да бъдат двойни. Когато става ясно, че носещата греда на мансардата му ще бъде само на 5,1 фута над пода и ще трябва да се навежда всеки път, когато влиза в стаята, Сийгъл нарежда централната структура на сградата да бъде разрушена и проектирана отново. Суетността му струва двайсет и две хиляди и петстотин долара. Бъгси решава, че разположението на кухните не е хубаво и дава още трийсет хиляди долара, за да го променят. После се оплаква, че помещението за парния котел е твърде малко и това му струва още сто и петнайсет хиляди. Сийгъл настоява деветдесет и двете хотелски стаи да имат отделни бани и тоалетни и сметката за канализацията стига един милион. Сградата се превръща в обсебеност, последната му игра за признание. Сийгъл ще бъде управител на най-люксовия хотел и казино в страната и следователно всичко трябва да бъде, както го иска. Той е неконтролируем.

През 1946 година, докато хотелът придобива очертания, агресивните му изблици на гняв зачестяват. Сийгъл става раздражителен главорез, още по-опасен заради имперските си амбиции. Работниците, които се трудят в горещината, за да завършат хотела навреме за откриването по Коледа, се страхуват от мегаломанията му и от пушките на наемните убийци като Хайми Сийгъл и Малкия Мо Седуей. Атмосферата е напрегната.

През лятото Бъгси и Вирджиния Хил импулсивно решават да отлетят за Мексико и да се оженят. Сийгъл ѝ подарява пръстен с рубин и диаманти. Той не казва на никого за сватбата и едва след пет години Хил съобщава пред репортери, че някога е била съпруга на Бъгси. Той не е емоционален човек, не говори за чувствата си и рядко изразява нежност. Но и двамата знаят, че това е любов между сродни души. Сийгъл дори написва стихотворение за Вирджиния.

„Фламинго“ трябва да бъде открит на 26 декември. Съзнавайки, че денят бързо приближава, Сийгъл започва трескави опити за реклама. Той наема пресагенция от Лос Анджелис, която изпълва вестниците със снимки на неземните красоти в хотела. В Лас Вегас Сийгъл заема цяла страница с обяви във всички регионални вестници и наема Хенри Грийнспън, редактор на месечното списание „Лас Вегас Лайф“, да ръководи рекламната му кампания. Най-много от всичко Сийгъл иска да бъде сигурен, че никога повече няма да бъде известен като Бъгси^[1]. Той усилено ухажва представителите на медиите, изпраща им кашони

с уиски и дава обещания за безплатен секс в казиното и понякога пликкове, пълни с пари. Мнозина репортери установяват, че след крепкото ръкостискане с Бъгси държат стодоларова банкнота. Сийгъл съставя списък на кинозвездите, които иска да присъстват на откриването на хотела, и заповядва на Били Уилкерсън, дългогодишния си съдружник в Лос Анджелис, да ги покани, като наема флотилия от самолети, за да ги доведе във „Фламинго“.

Но този път късметът му изневерява. Рандолф Хърст, вестникарският магнат, дава да се разбере, че не се интересува нито от Сийгъл, нито от „Фламинго“. Пресата се държи на разстояние или пише язвителни статии за тъмното минало на Бъгси. Кинозвездите, които е поканил — Джоан Крофорд, Спенсър Трейси и Гриър Гарсън — са посъветвани от влиятелни личности да стоят настрана. От отчаяние Сийгъл се замисля дали да не отложи откриването. Но Вирджиния Хил току-що е похарчила три хиляди и петстотин долара за нов тоалет и не иска голямата ѝ нощ да бъде провалена.

На 26 декември времето е отвратително. Силният вятър и бурята не позволяват на самолетите да излетят и повечето знаменитости остават в Лос Анджелис. Зрелищният декоративен водопад пред хотела, който се вижда от километри, отказва да работи, защото котка е скрила малките си в един от крановете. Сийгъл смята, че ще бъде лош късмет, ако пуснат водата, за да изхвърлят котенцата. Вратите на хотела са отворени и става очевидно, че там има повече персонал, отколкото клиенти. Само две-три известни личности, сред които верният Джордж Рафт, пристигат с коли или влак. Големият празник се превръща в катастрофа.

Но докато хазартът е жив, има надежда. Казината понякога закъсват, но ако се управляват грижливо, би трябвало да са машини за пари. В края на краищата залозите неизменно са в полза на заведението. Но на Сийгъл този път не му провървява. Загубите на казиното през първата седмица са безпрецедентни. Някои казват, че местната опозиция обединява усилията си, за да разори „Фламинго“ през първите четирийсет и осем часа на съществуването му, наливайки пари, за да доведе до фалит Сийгъл с печалби в самото начало. Всички, с изключение на Джордж Рафт, който загубва шейсет и пет хиляди долара, спечелват малки състояния. Сийгъл обезумява от гняв. Той сменя заровете и картите и мести обърканите крупиета от маса на

маса. Нищо не променя късмета му и Бъгси е оцетен дори от служителите си, които открито вършат измами.

Сийгъл крачи из още недовършеното казино и кипи от гняв. Очите му са кървясали, а търпението му се изчерпва. Той започва да търси скандали и се опитва да удари Чик Хил. Двамата с Вирджиния се скарват жестоко и тя се нахвърля срещу Бъгси със стилет и разрязва дълбоко лицето му. Хил се връща в Лос Анджелис, взима си друга къща, купува си нови дрехи и си намира нови любовници. Тя мрази пустинята и е психически нестабилна. Една нощ в дома ѝ е извикан полицаи, който я вижда да се разхожда по нощница, да държи пистолет и да крещи, че ще убие всички наоколо.

Конкурентите на Сийгъл в Лас Вегас и Лос Анджелис започват да разпространяват слухове за избухливия характер на мафията, който управлява „Фламинго“, като твърдят, че посетителите излагат на риск живота си. Накрая, застрашен от фалит, Сийгъл заявява, че ще затвори „Фламинго“ и ще го отвори отново, вече довършен, през март.

Той започва да подозира, че поддръжниците му може сериозно да замислят да се отърват от него и дори да го разорят, за да му отнемат „Фламинго“. Сийгъл се обкръжава с въоръжени побойници и пребива всеки, когото заподозре в нелоялност. Той се нуждае от пари толкова отчаяно, че „ужилва“ всеки, когото познава. Сийгъл убеждава Джордж Рафт да му даде назаем сто хиляди долара, които така и не му връща.

Повторното откриване през март е мрачно и изпълнено с паника събитие. Няма фойерверки и шумна веселба и Сийгъл и приятелите му и съпругите им прекарват вечерта, като тичат от стая в стая, трескаво опитвайки се да помогнат на служителите да приключат с приготвянията.

В осем часа вечерта във фойето още има гости, които чакат да се регистрират в стаи без мебели. На пръв поглед бизнесът изглежда много по-добре. Лошите слухове разпалват интереса към Сийгъл и хората правят път през пустинята, за да посетят приказния му, блестящ замък.

Но отново не му провървява. Гостите играят в казиното и пак печелят. Загубите през първите шест месеца са приблизително един милиард долара. Има и поредица от други провали. В един горещ следобед почиващите край плувния басейн разтревожено виждат как водата изчезва във внезапно отворила се, огромна пукнатина. Мнозина

измърморват, че тук е намесена Божията ръка, и незабавно си тръгват. Това е пропуск на инженерите, който скоро е отстранен, но слухът плъзва — „Фламинго“ е прокълнат.

За две седмици „Фламинго“ загубва триста хиляди долара. Построяването на сградата струва четири милиона долара и обзавеждането на деветдесет и двете стаи — още по три хиляди и петстотин долара. А мафията иска да чуе добра новина за инвестициите си. Сийгъл гледа в дулото на пистолет.

Състоянието на Вирджиния Хил става все по-нестабилно. Една нощ, убедена, че Сийгъл спи с русокосата гардеробиерка, тя се нахвърля върху жената, която е откарана в болница с разместени прешлени и жестоки рани по лицето. Сийгъл се вбесява. Гневните му изблици са достатъчно лоша реклама. Двамата се скарват. Хил поглъща свръхдоза. Спасяват я, но това е само първият ѝ опит за самоубийство и един ден тя ще успее.

Вирджиния е изтощена. Сийгъл започва да страда от безсъние. Той знае, че положението му е безнадеждно — няма достатъчно опит да ръководи „Фламинго“, суетата и лошият му вкус са допринесли за катастрофата и не може да намери пари отникъде. Но когато Хил му предлага да продаде хотела и да се премести при нея, Бъгси отказва.

Смъртта му е неизбежна. Поддръжниците му го искат въвн от играта. Той отдавна се е разделил с двамата мафиоти, участници в проекта — Гюс Грийнбаум и Малкия Мо Седуей.

Двамата явно са добре информирани за графика на мафията за последните дни на Бъгси.

Когато второстепенната актриса Мари Макдоналд (близка приятелка на Сийгъл и Хил) отива в Лас Вегас, те се изненадват, че не е посетила „Фламинго“. Тя им казва, че чиновникът в хотела ѝ, някой си Рей Кронсен, лекомислено подхвърлил, че мястото е пълно с гангстери и убийци. Сийгъл не е на себе си от ярост. Той взима Хайми

Сийгъл и Чик Хил, отива в хотела, където работи чиновникът и тримата го пребиват до безсъзнание с прикладите на пушките си.

През няколко дни до 20 юни 1947 г. Сийгъл постоянно е до телефона. Никой не е поискал да каже с кого е разговарял. Понякога той води гневни спорове, друг път умолява или е разумен и дружелюбен. На 19 юни Бъгси отива при партньор на име Грийн Дебелия Ирландец и му показва куфарче, съдържащо шестстотин хиляди долара.

— Отивам в Лос Анджелис за няколко дни — казва Сийгъл. — Искам да пазиш това куфарче. Ако нещо се случи с мен, едни хора ще дойдат да го вземат.

После се обажда в дома на Вирджиния Хил на Линдън Драйв в Лос Анджелис. Отговаря Чик и Бъгси му казва, че вечерта ще дойде заедно със съдружника си Алън Смайли, а на другия ден ще се срещне с адвоката си.

Сийгъл пристига, вижда се с адвоката си, после отива на бръснар и спокойно обядва. Разговаря и със стария си приятел от мафията Мики Коен и го пита дали може да му намери неколцина мъже с „екипировка“. Коен споменава няколко имена и Сийгъл казва, че ще се срещне с тях сутринта. Коен остава с убеждението, че Бъгси планира ответен удар. След вечерята в ресторант „Джак“ в Оушън Парк Сийгъл и Смайли се връщат на Линдън Драйв. Бъгси отваря вратата с ключа, който Вирджиния му е дала, и двамата със Смайли сядат в приемната, разговаряйки за бизнес.

В 22:20 часа на 20 юни 1947 г., докато те бърбят, Чик се качва на горния етаж при приятелката си Джери Мейсън. Изведнъж той чува изстрели. Когато стига до фойето, Алън Смайли му изкрещява да угаси лампите, докато Джери Мейсън пици. После чуват бръмчене на потегляща кола. Когато запалват лампите, виждат, че Смайли се е скрил в камината, а на пода лежи трупът на Бенджамин Сийгъл Бъгси. Главата му е почти отсечена от девет куршума, изстреляни от карабина 30–30. Дясното му око е намерено размазано на тавана на разстояние четири метра и половина от тялото, а клепачите с гъсти мигли са залепнали за валчестата дръжка на вратата.

Прозорецът е разбит от куршумите. Убиецът се приближава до къщата и внимателно подпира карабината на решетката на прозореца. Сийгъл е неподвижна мишена, защото седи, и странно, но завесите са разтворени сякаш по предварителна уговорка.

Двайсет минути след смъртта му Грийнбаум и Мо Седуей влизат във „Фламинго“ и поемат контрола върху комплекса. По-късно група бизнесмени отиват при Грийн Дебелия Ирландец и взимат парите, които Бъгси му е оставил. „Фламинго“ отново е финансиран и му е определен уважаван управител. За кратко време казиното започва да носи големи печалби и по мрачния път, където някога се извисява като самотен паметник на грандиозните мечти на един мъртъв мафиот, изникват голям брой други, блестящи игрални домове. Така се ражда съвременният Лас Вегас.

Сийгъл е погребан в красив ковчег, направен от сребро и бронз и украсен с коприна, на стойност пет хиляди долара. Малцина от съдружниците му отиват на погребението. Полицаяте и репортерите са повече от опечалените. Вирджиния Хил не присъства, нито Джордж Рафт или графиня Ди Фрасо. Отиват само членовете на семейството му — бившата му съпруга, дъщерите и сестра му.

Вирджиния Хил е в Париж, когато Сийгъл е убит. Тя напуска хотела и шофира до Монако, където я виждат сама в казиното. По-късно същата нощ Вирджиния взема свръхдоза барбитурати. Тя оживява, връща се в Париж, наема апартамент в „Риц“ и отново опитва да се самоубие. После отлита за Америка, но пак посяга на живота си. Всеки път тя е спасявана само по щастлива случайна намеса, предимно от страна на Чик. Преследвана от данъчните власти и измъчвана от депресия и самота, Вирджиния накрая напуска Съединените щати и заминава за Мексико, а сетне за Европа.

Вирджиния Хил отива да живее в скиорския курорт Клоствърс в околностите на Цюрих. Състоянието ѝ става все по-нестабилно и тя често напада приятелките на брат си. Преди да напусне Америка, Вирджиния се омъжва за Ханс Хаузер, роден в Австрия инструктор по ски, за когото се говори, че има външността и телосложението на Аполон. Тя дори ражда дете, Питър, от него. Но Вирджиния не е щастлива с Ханс и по-скоро го ненавижда. Данъчните служби вече са ѝ взели всичко — къщата, колите и наметките от норки — и Хил се опитва да сключи сделка с тях. Тя обещава, че ще се върне в

Съединените щати, ще се опита да уреди данъчните си задължения и ще излежи фиктивна присъда. Но сделката се проваля. Вирджиния продължава да пътува — Залцбург, Прага и после Куба, откъдето незабавно е върната в Прага. Тя не знае, че на власт е дошъл Кастро. Епстайн престава да ѝ изпраща пари. Хил е разорена и сърдита на целия свят.

През март 1966 г. тя отива в малкото, красиво планинско село Копл около Залцбург, сяда до един водопад, изпива двацет и осем приспивателни хапчета и тихо умира. Вирджиния Хил е само на четирийсет и девет години.

Малкият Мо Седуей умира от множество болести и е погребан в същото гробище, на петнайсет метра от Сийгъл, непримиримият му враг. Гюс Грийнбаум не изважда такъв късмет. Той изпада в немилост пред господарите си от мафията и през 1958 г. е обезглавен с касапски нож, докато спи в Лас Вегас. Съпругата му също е удушена и заклана.

[1] Шантавия (англ. жаргон). — Б.пр. ↑

АЛ КАПОНЕ: ОБЩЕСТВЕН ВРАГ НОМЕР ЕДНО

Противно на общоприетите представи Ал Капоне Белязания, най-известният чикагски гангстер, не е свързан с мафията. Той не е сицилианец и през целия си активен живот се кара с мафията. Капоне произлиза от неаполско семейство, роден е в Бруклин през 1899 г. и е четвъртото дете на Габриеле и Тереза Капоне, които емигрират от Неапол шест години по-рано. Като всички гангстери той се замесва в престъпления от ранна възраст и участва в така наречената Банда на петте пръста на ръката на дявола с водач друг италианец, Джон Торио, бъдещ партньор в насието. На петнайсет години младият Алфонсе открива, че „Черната ръка“, взводът от убийци на камората и мафията, изнудва баща му. Той проследява рекетъорите и ги застрелва. Торио е смяян.

През 1919 г. е приет законът „Уолстийд“ и Америка започва дългия и в крайна сметка катастрофален експеримент със сухия режим. Торио е вече от няколко години в Чикаго и се утвърждава като сериозен гангстер. Чикаго е снабдяван нелегално с алкохол от дузина големи банди, всяка от които има ясно определена територия. Торио контролира южната част на града в съюз с ирландската Дъган-Лейк, която снабдява централен Уест Сайд. В останалата част господстват братята Джена, сицилианци от Марсала, известни с удоволствието си да убиват. Северният район на Чикаго е територия на Дион О’Баниън, крадец на дребно и собственик на цветарски магазин срещу катедралата „Светото име“. Той действа в съюз с двама поляци, Джордж Моран Бъгс и Хайми Вайс.

Отначало между бандите има малко неприятности. Бизнесът е достатъчен за всички и енергията им е съсредоточена върху организирането им в ефективни бойни единици. Но след година те започват да търсят възможности да се намесват със сила в печалбата на другите и да се избиват. Торио изведнъж си спечелва врагове от Южния район — бандата на О’Донъл, която започва да отвлеча камионите му с бира и да разбива нелегалните му заведения за продажба на алкохол. Неколцина от шофьорите му са убити, но той

осъзнава, че при дадените обстоятелства атаката е най-добрата отбрана. Ако не поеме контрола над целия Чикаго, Торио едва ли ще оцелее. Трябват му опитни и опасни мъже, готови да убиват без угризения. И той се сеща за младия Капоне, който вече е навършил двайсет и една години и е лейтенант в „Бандата на петте пръста“. Торио го примамва да отиде в Чикаго с необикновено предложение — Капоне ще получава двайсет и пет процента от печалбата и петдесет процента от всеки бъдещ бизнес.

За две години Капоне придобива контрол в чикагското предградие на средната класа Чичеро, което става главна квартира за персонала му. Той плаща на местните власти и на полицията и чрез класическата смесица от подкупи и заплахи нелегалните му казина, публични домове и барове са оставени да процъфтяват свободно. Освен това Капоне убива публично и безнаказано. Никой не иска да свидетелства срещу него и двамата с Торио събират по сто хиляди долара седмично.

Торио и Капоне са единомисленици, че трябва да постигнат абсолютен контрол в Чикаго. Но Капоне не е дипломатичен и иска да си проправи път към върха, застрелвайки всички опоненти в гангстерска война. Торио е по-предпазлив и се опитва да убеди безразсъдния си партньор да изчака благоприятен момент. После, през октомври 1924 г., бандите на Джена и О'Баниън се скарват. Сицилианците открадват пратката с уиски на ирландеца. О'Баниън се заклева да отмъсти, но на 4 ноември е застрелян в цветарския си магазин от трима мъже, представили се за клиенти. Убийството сигурно е дело на Капоне и Торио, но двамата и бандата на Джена имат алиби и макар че улицата пред магазина е пълна с хора, никой не вижда и не чува нищо. Съдебният лекар е принуден да отсъди „убийство от неизвестен извършител“.

Погребението на О'Баниън е разточително. Тялото му е изложено за поклонение в залата на погребалния агент в продължение на три дни. До главата и краката му има сребърни ангели, които държат десет запалени свещи в златни свещници. Конна полиция трябва да поддържа реда по време на огромната процесия към гробището. Има двайсет и шест камиона с цветя на стойност петдесет хиляди долара. Капоне изпраща букет червени рози с картичка, надписана „От Ал“. Двамата с Торио присъстват на погребението.

Организацията на О'Баниън е поета от Хайми Вайс, доверения му лейтенант. Вайс обожава О'Баниън и горко плаче на погребението му. Той се заклева да отмъсти и след няколко дни колата на Капоне е надупчена от куршуми от автоматично оръжие. Ал остава невредим, но на Торио не му провървява. Две седмици по-късно той е прострелян пред съпругата си от човек на О'Баниън, Бъгс Моран. Торио се възстановява, но скоро е изпратен в затвора по обвинения, че има нелегална бирена фабрика. В затвора нервите му започват да се обтягат. Той иска да сложат стоманени капаци на прозорците в килията му и плаща за още трима пазачи. Торио не желае повече да живее в Чикаго и когато през 1925 г. го освобождават от затвора, заявява, че напуска града, като казва, че в Чикаго има „твърде много насилие“. Четирийсет и осем годишният Торио се оттегля и Капоне, който тогава е едва на двацет и шест, наследява престъпната му империя. Скоро след възкачването му трима от шестте братя Джена — Ейнджъл, Майк и Антонио — загиват в престрелки. Другите решават, че животът в Сицилия е за предпочитане пред смъртта в Америка, и набързо се връщат в Марсала. Сега между Капоне и абсолютния контрол на Чикаго стоят само Вайс и Бъгс Моран.

Вайс се съпротивлява по зрелищен начин. Посред бял ден главорезите му пристигат с осем коли пред главната квартира на Капоне в „Хоторн Ин“ и за няколко секунди изстрелват хиляда куршума в сградата.

Капоне се измъква, но решава набързо да сложи край на спора. На 11 октомври 1926 г. Хайми Вайс е застрелян на стъпалата на катедралата „Светото име“. Десет дни по-късно Капоне свиква съвещание на водачите на банди в Чикаго и им казва: „Твърде сме изтощени, за да се избиваме“. Те кимат и се съгласяват мирно да си поделят Кук Каунти.

За известно време настъпва затишие и всички трупат пари. Капоне става баснословно богат. В Кук Каунти той контролира десет хиляди нелегални заведения за продажба на алкохол, всяко от които купува от него средно по шест варела бира и две каси твърд алкохол седмично. Предполага се, че бирата му носи около три и половина милиона долара на седмица, а твърдият алкохол още милион и осемстотин. Като се добави и печалбата от хазарта и проституцията, изчислено е, че доходът му е шест и половина милиона седмично.

Макар че разноските му са големи, доходите му го правят мултимиллионер.

Една от първите жертви на Капоне в Чикаго е Джо Хауърд, дребен мошеник, който безразсъдно открадва две от пратките с алкохол на Торио. На другата нощ, докато той се наслаждава на „щастливия час“ в кварталната кръчма, Капоне влиза и го застрелва с шест куршума от упор пред тълпа свидетели. Полицаяте арестуват Капоне, но се налага да го освободят, когато след серия лични посещения на елегантно облечени мъже с големи коли нито един от свидетелите не е сигурен дали е видял нещо.

Капоне смята, че Чикаго не е подходящо място за възпитанието на децата му. През 1928 г. той търси втори дом далеч от големия град. Но не всеки щат изгаря от желание да го има за свой жител. Капоне е изхвърлен от Калифорния и опитва да се засели във Флорида. Гражданите на щата възразяват шумно, но той успява да купи жилище, подобно на дворец, на Палм Айланд, Маями, където тихо посреща Коледа и новата 1929 година.

Капоне се утвърждава като стожер на институциите, на повечето от които плаща. (Смята се, че той изразходва трийсет милиона долара годишно за поддръжници и подкупи и безочливо купува благосклонно настроени политици, финансира кампанията за преизбирането на кмета Томпсън Големия Бил с двеста и шейсет хиляди долара.) Капоне е консервативен човек, държи на семейните ценности, облича се безупречно в ръчно ушити копиринени ризи и обича игли за вратовръзки с диаманти. Той щедро раздава пари за благотворителни цели и за реставриране на църкви. Капоне дарява сто хиляди долара на фонд в подкрепа на стачкуващи миньори и по време на сухия режим отваря верига от кухни за бедни, като дава над два милиона долара за облекчаване на положението им.

Когато възрастна жена ослепява в кръстосан огън при опит да го убият, той плаща десет хиляди долара, за да възвърнат зрението ѝ.

Докато Капоне отсъства от Чикаго, Бъгс Моран, човекът, който застрелва Торио, за да отмъсти за убийството на О'Баниън, решава най-после да си уреди сметката с Капоне. Той започва да се намесва в дейността на Капоне, редовно да краде пратките му с алкохол и да заплашва другия, по-легален бизнес, в който Капоне влага незаконно придобитото си богатство. Когато източникът на неприятностите става очевиден, Капоне решава да действа бързо. Той повиква Джейк Гузик, дясната му ръка, и му заповядва да елиминира Моран. Времето и мястото на убийството са определени — 10:30 часът сутринта на 14 февруари 1929 г., Денят на Свети Валентин.

В онова студено и мрачно утро шестима от хората на Моран и един друг човек, очен лекар на име Рейнхарт Швимер, чието присъствие така и не е обяснено, стоят небрежно пред гараж на Норт Кларк стрийт и чакат пристигането на камион с уиски. Малко след 10:30 часа местна жителка, госпожа Ландсман, чува изстрели от съседния гараж. Тя поглежда през прозореца и вижда мъж, който излиза от гаража и се качва в голяма черна кола. Друга жена, Джоузефин Морен, която живее в апартамент на долния етаж, вижда двама мъже да излизат от гаража с ръце, вдигнати над главите, следвани от двама униформени полицаи с насочени към тях пистолети. Тя предполага, че е станала свидетел на полицейска акция. Четиримата мъже се качват в голям черен кадилак и потеглят.

Любопитството надделява и госпожа Ландсман забързва към гаража. Вратите са затворени. Тя ги буца и вижда на пода няколко мъже, облени в кръв. С изключение на очния лекар по-късно телата са идентифицирани като тези на Франк и Питър Гузенбърг, главните професионални убийци на Моран, Джеймс Кларк, зет на Моран, Ал Вайншанк, счетоводителя му, Адам Хейър, управителя на бизнеса му и Джони Мей, крадец. По всичко личи, че хората на Капоне влизат там, преоблечени като полицаи, нареждат ги до стената и после ги разстрелват. Франк Гузенбърг е още жив, когато ченгетата пристигат. Те се опитват да го убедят да говори, но той отказва да им съобщи кои

са били убийците. Гузенбург умира три часа след като го закарват в болница, без да наруши свещения закон на мълчанието на гангстерите.

На Бъгс Моран му провървява. Той трябва да бъде с хората си, но неочаквано закъснява. Когато пристига, всичко е свършило. Моран вижда полицейските коли и линейките и избягва. Той не се съмнява кой е заповядал убийствата. Единствено Ал Капоне може да измисли такова кръвопролитие. По време на стрелбата Капоне е в кабинета на длъжностно лице в Маями, настоявайки за правото си да живее във Флорида. Полицията арестува неколцина членове на бандата му, но те също имат алиби. Джак Макгърн Картечницата, безценният ексекютор на Капоне, твърди, че е бил приятелката си по време на убийствата и дори се оженват, за да не бъде принудена да свидетелства срещу него. Накрая никой не е обвинен за кръвопролитие в Деня на Свети Валентин, но с Моран е свършено.

Гангстерите започват да шушукат, че Капоне се е побъркал. Той става все по-раздражителен, а използването на насилие все по-избирателно. Броят на убийствата нараства безразборно и хора от всякакви обществени прослойки са застреляни, наръгани с нож или удушени с гарота за най-дребни провинения.

През пролетта на 1929 г. върху Капоне е упражнен необикновен натиск. Хърбърт Хувър е избран за президент. Той обещава на нацията яростна атака срещу организираната престъпност и назовава Ал Капоне обществен враг номер едно. Освен това Капоне установява, че за живота му е обявена изключително съблазнителна награда. Източникът ѝ вероятно е Моран, но може би произлиза от фамилиите Скализи и Авселми или от някой от стотиците други, чиито роднини Капоне убил. Дори хората му мислят, че се е превърнал в бreme.

Капоне решава да изчезне за малко и скалъпва ареста си за дребно нарушение за употреба на огнестрелно оръжие. Той очаква трийсет спокойни дни в безопасност в затвора, но се ужасява, когато чува, че присъдата е една година.

Но това не променя нищо и той продължава да ръководи бизнеса от килията си.

В това време Хувър предприема серия от срещи с различни сектори на администрацията — Бюрото за забрана на алкохола, ФБР и Министерството на финансите. Длъжностните лица обсъждат как могат да затворят Капоне завинаги. Тъй като Капоне плаща на

повечето полицаи, невъзможно е да се намерят свидетели на престъпленията му и ортодоксалните методи няма да дадат резултат. Известно време Министерството на правосъдието повежда повсеместна война срещу организацията му, унищожавайки бирените фабрики и камионите му, но ефектът е краткотраен. Капоне има ресурсите да парира атаките и да възобнови бизнеса си.

Капоне се връща в добро настроение във Флорида, но разбира, че двама от доверените му лейтенанти, Джон Скализи и Албърт Анселми, имат амбиции да превземат бизнеса му. Капоне организира обяд и поканва двамата и други свои любимци в зала в ресторант в Хамънд, Индиана. Ал Капоне изглежда необичайно весел. Той се смее, шегува и пълни чашите. После, към края на обилния обяд, Капоне става, приближава се до Скализи и Анселми, навежда се над тях, усмихва им се мило и казва: „Чух, че искате бизнеса ми, момчета. Ами елате и го вземете!“. Капоне грабва бейзболна бухалка, сложена на съседната маса, и разбива черепите им.

Най-големи успехи в борбата срещу организираната престъпност има Министерството на финансите. Франк Уилсън, главният следовател на Специализираната разузнавателна служба, вече е успял да изпрати зад решетките мнозина съдружници на Капоне, сред които Франк Нити, заместникът му, Джак Гузик, счетоводителят му, и брат му Ралф. Всички получават присъди между осемнайсет месеца и пет години.

Капоне няма банкови сметки, имуществото му фиктивно принадлежи на други хора и Уилсън не разполага с много доказателства срещу него. Той трябва да докаже, че разточителният стил на живот на Капоне показва недекларирани доходи и неплатени данъци.

Гангстерите не могат да обявят източника на доходите си и не искат да плащат данъци. Капоне твърди, че живее с четиристотин и петдесет долара на месец и тъй като доходите му не надвишават пет хиляди на година, не попълва данъчна декларация.

Уилсън се заема да проучи стойността на похарчените от Капоне пари. Той установява, че в периода 1926 — 1929 г. Капоне е купил мебели за къщите си за над двайсет и пет хиляди долара и е похарчил седем хиляди за костюми и още четирийсет хиляди за телефонни обаждания. Капоне дава общо сто шейсет и пет хиляди долара и това ясно показва необявени доходи — достатъчно, за да го затворят за три години. Но властите искат повече. Уилсън убеждава някои от служителите в казиното на Капоне да проговорят и Министерството на финансите успява да обвини Капоне в неплащане на данъци върху един милион долара необявени доходи, равностойно на трийсет години затвор.

Отначало адвокатът на Капоне сключва сделка с обвинението — ако клиентът му се признае за виновен, присъдата да не бъде повече от две години. Но когато чува за уговорката, съдията се възмуцава и отказва да я приеме.

Процесът срещу Капоне започва. Съдебните заседатели са подложени на постоянни заплахи и опити за подкупи и това налага смяна на целия състав в последната минута. На 24 октомври 1931 г. той е признат за виновен по всички обвинения и осъден на единайсет години затвор и глоба от петдесет хиляди долара — най-строгата присъда, налагана дотогава за данъчно нарушение. Капоне е изпратен в затвора в Кук Каунти, а адвокатите му обжалват присъдата. Молбата е отхвърлена и през май 1932 г. той е откаран с кораб във федералния затвор в Атланта, откъдето е преместен в прословутия „Алкатраз“ в Сан Франциско Бей.

Скоро след като започва да излежава присъдата, на Капоне е поставена диагноза сифилис. Всички опити да го излекуват са безуспешни и когато през 1939 г. той е освободен, болестта е достигнала увреждащата психиката трета фаза. Едва трийсет и осем годишен, Ал Капоне полудява. Той отива да живее в дома си на Палм Айланд, Флорида. Обграден от членовете на семейството си и под постоянно медицинско наблюдение, Капоне живее още седем години. Той става мрачен и обсебен човек, докато сифилисът бавно го съсипва. През 1947 г. умира от мозъчен кръвоизлив. Тялото му е върнато в Чикаго — сцената на триумфа му — и е погребан в мраморен мавзолей в гробището в Маунт Олив.

БОНИ И КЛАЙД: ГАНГСТЕРИТЕ ОТ ВРЕМЕТО НА ГОЛЯМАТА ДЕПРЕСИЯ

През мрачните, бедни години на Голямата депресия Големите равнини се превръщат в ловни полета за мнозина прочути гангстери, които се специализират в моторизирани престъпления. Макар да не се различават от останалите престъпници, бедняшкият произход и репутацията им, че обират банки, а не трудещи се да си изкарват прехраната хора, им придават облик на съвременен Робин Худ. Ако не друго, то поне разказите за обречения им и изпълнен с насилие живот създават интерес в инак мрачното десетилетие.

Най-видните сред тях са младите влюбени Бони Паркър и Клайд Бароу, сега фолклорни герои и тема на множество художествени произведения. В действителност те съвсем не изпитват скрупули да убиват, както загатват легендите. Роденият на 24 март 1909 г. в бедно тексаско фермерско семейство Клайд Бароу е много злобен и от ранна възраст изпитва удоволствие да изтезава животните във фермата.

Бъдещата му партньорка Бони Паркър, две години по-малка от него, произлиза от набожно баптистко семейство. Баща ѝ умира, когато тя е едва на четири години, и семейството се премества в Симент Сити, Тексас. Бони е хубава, дребна блондинка и е едва шестнайсетгодишна, когато се омъжва за нехранимайко на име Рой Торнтън от Далас.

Скоро той отива в затвора с доживотна присъда за убийство и деветнайсетгодишната Бони се запознава с красивия, учтив и приятен Клайд. Майка ѝ го мисли за прекрасно момче. Илюзиите ѝ са разбити, когато Клайд е арестуван седем пъти за обир с взлом и кражби на коли. Но дъщеря ѝ е влюбена и му помага да избяга от затвора, внасяйки вътре пистолет. Няколко дни по-късно го арестуват отново, този път за въоръжен обир на билетно гише на една гара и го осъждат на четиринайсет години в затвор със строг режим в Тексас.

Този път Бони не може да направи нищо, но на Клайд му хрумва гениалната идея да убеди друг затворник да отреже два от пръстите на краката му. Тъй като се осакатява, властите решават, че е страдал

достатъчно, и го освобождават. Той отива право при Бони и се опитва да живее почтено, но работата, която си намира, е скучна, заплащането ниско и в края на краищата пак се умира. Престъпленията обещават по-добра перспектива. Двамата с Бони отиват в Западен Далас, взимат един приятел на Клайд, Рей Хамилтън, и още двама гангстери и „хващат пътя“.

Те рядко попадат на златна мина. Най-големият им удар е само три хиляди и петстотин долара. След няколко дребни обира Клайд извършва първото си убийство. Той застрелва бижутер в Хилсбъро, Тексас. Плячката е четирийсет долара. Бони е задържана по подозрение за кражба на кола. Когато три месеца по-късно я освобождават, членовете на бандата са подписали смъртната си присъда, тъй като са застреляли шериф и заместника му пред танцовален салон в Тексас.

Някои от убийствата им са резултат от изненадващо нехайно отношение към човешкия живот или от нервно напрежение. Почти нищо друго не може да обясни случая, в който Бони стреля три пъти в корема на тексаски касапин, или ненужната смърт на сина на собственик на кола, чието превозно средство крадат. Полицията ги преследва безмилостно. През 1933 г. те отиват да се скрият в Мисури. С тях тръгват и порядъчният дотогава брат на Клайд, Бък, и невротичната му съпруга Бланш. Групата е голяма и полицаите ги намират лесно. Бандитите са обкръжени, но вече въоръжени до зъби, започват да стрелят и успяват да избягат, убивайки двама полицаи.

Бони и Клайд стават все по-зли. Съзнавайки неизбежната си смърт, те се тревожат, че никога повече няма да видят родителите си. В поведението им се промъква отчаяние и убийствата стават още по-произволни. Те оцеляват при тежка автомобилна катастрофа и отново успяват да избягат от полицейска атака, а после пак са хванати натясно в Мисури.

Те отново успяват да избягат, но този път полицията отбелязва точка — Бък е прострелян в главата, а Бланш загубва зрението си. Бони е осакатена от автомобилната злополука. Когато Клайд спира, за да си купят храна и вода, полицаите ги нападат. Бък е надупчен от куршумите им и след шест дни умира в болницата. Бланш остава до мъртвия си съпруг и е осъдена на десет години затвор.

През следващите три месеца Бони и Клайд успяват да се измъкнат от властите, но накрая са предадени от бивш член на бандата. Полицаяте им устройват засада, докато се връщат от пазаруване. На 23 май 1934 г. фордът им е надупчен от стотина куршума. Двамата умират на място, млади и красиви. На погребението им присъстват тълпи от цялата страна.

Фloyd Хубавеца е наречен така от една влюбена в него собственичка на публичен дом в Канзас Сити. Истинското му име е Чарлс Артър. Той е висок и мускулист земеделски работник от Оклахома и един ден захвърля лопатата и решава да стане гангстер. Флойд е съвременник на Бони и Клайд и върши същото като тях — обира банки и е готов да застреля всеки, който се опита да му попречи. Хубавеца е заловен и осъден на петнайсет години за единственото убийство, в което успяват да го уличат. Той скача от влака, с който го карат към затвора, и продължава да извършва престъпления. През 1934 г. Флойд е застрелян от ФБР в Охайо.

БЛИЗНАЦИТЕ КРЕЙ

Чарлс Крей е дребен, енергичен мъж със заострени черни обувки, лъскава черна коса и приветлива усмивка. Той е продавач на дрехи втора употреба и на метални отпадъци от Хокстън, Източен Лондон, и произлиза от семейство на скитници. През трийсетте години на XX век Чарлс с удоволствие пътува стотици километри, за да купува стока, тропа на вратите и досажда на хората. Смятат го за много убедителен в бизнеса, а съседите му твърдят, че семейство Крей има циганска кръв и са потомци на конекрадци, заселили се в най-бедната част на Лондон — мрачен и потискащ район, известен с пивници и крадци. Там печалбата на Чарлс — поне дващест-трищест лири стерлинги през повечето седмици — наистина е богатство.

На дващест и четири години той се жени за Вайълет Лий, седемнайщгодишна блондинка със сини очи, с която се запознава в танцувален салон в Хакни. Вайълет е едната от три привлекателни сестри от Бетнал Грийн в Ийст Енд, своеволно и романтично момиче. Когато го опознава, тя остава доволна от постъпката си. Вайълет е добра съпруга, тиха и изобретателна и търпи комарджийството и пиянството му. Баща ѝ е известен побойник и алкохолик и ръководи семейството с викторианска строгост, затова тя с радост е избягала с Чарлс от дома си.

Двамата живеят с родителите на Чарлс на Стийн стрийт, Хокстън. Вайълет скоро забременява. Лекарите ѝ казват да очаква близнаци. Но тя ражда едно дете, което кръщават Чарлс Дейвид. Три години по-късно Вайълет отново забременява.

В нощта на 17 октомври 1934 г. тя ражда вкъщи момчета близнаци. Първото, което се появява на белия свят час по-рано от брат си, наричат Реджиналд, а второто — Роналд.

Вайълет обожава близнаците. Реджиналд е спокойно и сговорчиво дете, но да се грижиш за близнаци е трудно и майка им много се гордее с това. Измъчвани от мизерия, ужасни условия на живот, болести, недохранване и пиянство, семействата от работническата класа в Ийст Енд не се разпадат благодарение на

уменията и упорството на жените в тях и в това отношение Вайълет е за пример.

Тя облича любимите си близнаци в еднакви дрехи и ги издокарва с шапки и палтенца от ангорска вълна. Те са хубави и необикновено здрави деца за онези времена, но когато стават на три години, се разболяват от дифтерит. Приемат ги в болница, но Роналд не се възстановява бързо. Майка му започва да му обръща повече внимание, отколкото на брат му. Дифтеритът оказва различно въздействие върху малките деца в ранна възраст, затова вероятно не е случайно, че Рони е по-тих и по-бавен от Реджи. Той започва да се мръщи и да настоява за обичта на майка си. Братята си съперничат за вниманието ѝ и се следят отблизо, твърдо решени никой да не получи повече любов от другия.

Докато растат, те стават странна двойка. Винаги се съюзяват срещу другите, но често се карат ожесточено помежду си, макар че след десет минути забравят всичко. От малки двамата се нахвърлят срещу всички. Те са учудващо зловни и с радост нападат по-големите момчета. Рони е по-открито агресивен. Той може да търси и най-малката възможност да очерни Реджи в очите на майка им, но знае, че може да разчита на него при сбиване.

За радост на Вайълет семейството се премества в Бетнал Грийн, стария ѝ квартал. Те си взимат къща на Вальнс Роуд, където са заобиколени от членове на семейството ѝ. Районът има собствен морал, код на честта и дългогодишна традиция в престъпността. За онези, които се замесват непрекъснато в кръчмарски побои, улични кавги и наръгвания с нож, светът е изпълнен с насилие. Но стига „свестните“ хора да бъдат оставени на мира, полицията е склонна да си затваря очите.

По време на Втората световна война бащата на братята Крей се крие, за да не го мобилизират. Мнозина други в квартала правят същото и улицата започва да се нарича „Ъгълът на дезертъорите“. Близнаците се научават да лъжат полицаите, които идват да търсят баща им. Край тях има малцина мъже. Рони и Реджи прекарват много време в компанията на вече поправилия се баща на Вайълет, който ги забавлява с легенди за местни биячи и крадци. Сестрата на Вайълет, леля Роуз, която живее на ъгъла, става любимка на близнаците. Тя е корава, закалена в улични крамоли жена и не храни сантименталните илюзии на Вайълет за близнаците. Роуз ги обича, но познава и оценява

тъмната страна на характерите им и много ги глези. „Ти си роден дявол — казва тя на Рони. — Веждите ти се срещат в средата на челото. Знаеш ли какво означава това? Роден си да бъдеш обесен...“

Вайълет се стреми към почтеност и благоприличие и внушава на близнаците тези добродетели. Това означава добро поведение на публични места и Вайълет упражнява натиск върху местния учител и викария, за да намират грешки в Реджи и Рони. Близнаците са учтиви, отзивчиви, прецизни, уважават възрастните. Но те имат и друг, все по-засилващ се стремеж към насилие. Двамата организират банди от малолетни и се бият в пустеещите земи в Бетнал Грийн. Баща им ги запознава със стари бандити от лондонското простолудие като Доджър Мълинс, който ги научава на кода на престъпниците в Ийст Енд — непримиримост, гордост от бойното име, презрение към жените и семейните им ценности, готовност да отидат до крайности по време на бой и абсолютно незачитане на закона. Единайсетата Божия заповед в Бетнал Грийн е „Не издавай съседа си“.

Близнаците Крей започват да се боксираат, когато стават на десет години. Първата им схватка е на ринг на панаир, един срещу друг, и те се бият ожесточено. Резултатът е равен. Окото на Рони е насинено, а носът на Реджи кърви. Схватката не само показва способността им да владеят традиционните умения в Ийст Енд, но им позволява да усетят незабравимия вкус на лошата слава. Веднага ги поема местен треньор и година по-късно те отново се бият един срещу друг на финала за ученици в Хакни. Реджи спечелва по точки, но насилието на състезанието уплашва зрителите и Вайълет кара синовете си да обещаят, че никога повече няма да се бият един срещу друг.

До шестнайсетгодишната си възраст, когато стават професионалисти, близнаците не загубват нито един боксов мач. Рони е непримирим, а Реджи — хитър — и човек явно трябва да залага на него, ако ги познава добре и може да ги различи един от друг. Близнаците стават много популярни и това засилва апетита им за власт. На шестнайсет години те побеждават в побоите между местните банди. Склонността им към насилието е забележителна — сериозните наранявания на опонентите им са причинявани не само от юмруци и ритници, но и от метални тръби, велосипедни вериги и счупени бутилки. Рони усъвършенства техниката да разрязва лицето на противника. За тази цел той използва голям нож вместо традиционния

бръснач. Близнаците купуват първата си пушка и револвер и ги скриват под дъските на пода в къщата на Валънс Роуд.

Една от жертвите им, шестнайсетгодишният Харви, едва не умира. Има свидетели и близнаците са задържани. Но когато идва денят на процеса, свидетелите, подложени на прикрити заплахи, не пожелават да дадат показания и близнаците са освободени.

Рони вече става неконтролируем. Дори баща им усеща юмрука му и се пази от сина си. Някога той е хранил надежди, че децата му ще станат професионални боксьори, но вече отбягва все по-недисциплинираните си синове. Когато Рони пребива полицаи, Реджи не иска брат му да седи сам в килията и от първерзно чувство за лоялност, характеризиращо взаимоотношенията им, удря същия полицаи и се присъединява към Рони в местния арест. Двамата са освободени на изпитателен срок, но репутацията на Рони като опасен и безотговорен човек се отразява на стремежа му към професионалния бокс. Всъщност въпреки доброто впечатление, тези момчета с добри обноски продължават да имат авторитет пред наивниците. Единствените хора, които ги контролират, са леля им Роуз и любимата им, всеопрощаваща майка Вайълет.

През 1952 г. те са повикани да служат в Кралската мускетарска гвардия. Поведението им още в първия ден определя тона на взаимоотношенията им с армията. Ефрейторът им показва казармата, когато те заявяват, че обстановката не им харесва, и си тръгват за къщи. Когато ефрейторът се опитва да ги спре, те го удрят.

През следващите две години близнаците продължават да се подиграват с военната дисциплина и постоянно са в карцера и във военни затвори или бягат. Те не се страхуват от наказанията. Спартанските условия са само изпитание за мъжествеността им и високомерната им твърдост и юмручни умения скоро слагат край на опитите да бъдат превъзпитани.

Има нещо все по-преднамерено и режисирано в начина, по който близнаците се представят пред света. Елегантните сини костюми, учтивостта и самоконтролът им внезапно отстъпват пред изблици на дирижирано насилие. Опитът им в армията изостря този двойствен акт. Когато, както често се случва, ги обвиняват в нападение на офицер, двамата обикновено казват, че не знаят нищо по въпроса. За властите е невъзможно да решат със сигурност кой от тези еднакви млади мъже с

каменни физиономии е извършителят на побоя. По-късно, към края на казармения им живот, те са заключени в карцера в Хауи, Кентърбъри, където предизвикват хаос. Рони се забавлява, като се преструва на „барман“ и организира буйни гуляи, а Реджи слага белезници на пазачите. И двамата изгарят завивките на леглата си и унижават мнозина стари войници, като пречупват волята им.

По-умните разбират, че е най-добре да се държат с близнаците сдържано, търпеливо и снизходително и с нетърпение очакват деня, в който ще се отърват от тях. Единственият човек, способен да ги контролира, е дългогодишен адютант от аристократичен произход, който е завършил обществено училище и е бил пленен от японците. Той изглежда невъзмутим, дори отегчен от лудориите им и така спечелва уважението им. Близнаците могат да бъдат сантиментални към подходящия джентълмен.

Рони и Реджи искат „хубав живот“. Макар още да не са сигурни какво точно означава това, знаят, че няма да го постигнат със законни средства, а чрез упражняване на власт в престъпния свят. Рони обича книгите и филмите за гангстери, негови идоли са организирани престъпници в Чикаго като Капоне, които се държат като императори.

Военните затвори дават възможност на близнаците да се запознаят с поколение престъпници от цялата страна. Дики Морган, бандит от бандитско семейство, е сред новите им приятели. В семейната му къща на Клинтън Роуд в Ийст Енд, убежище на крадци, се срещат с множество дребни престъпници. Докато се крият от армията, те обикалят и не толкова почтените квартали на Сохо и се представят добре в подземния свят. Макар да са едва деветнайсетгодишни, близнаците разбират, че лесните пари се печелят в престъпния свят на Ийст Енд — клубовете за хазарт, баровете за стриптийз и кръчмите. Рони и Реджи са дребни престъпници от Бетнал Грийн и им трябва репутация в Западния район на Лондон. От време на време те се боксират за пари в баровете в Източната част. Хората ги помнят и започват да говорят за странната атмосфера, която витае около тях — смайващо ухание на зло.

На Бъдни вечер, когато за пореден път близнаците бягат от казармата, полицаи на име Фишър, който преди това ги е арестувал и върнал в армията, ги вижда да пият чай в кафене в Майл Енд и ги поканва да го придружат до участъка. Те се съгласяват и когато

излизат, го пребиват и избягват. Хващат ги, осъждат ги за нападение срещу полицаи и ги изпращат за месец в Уоруд Скръбс — ободрителна промяна от военния затвор. Рони и Реджи установяват, че съкилийниците им проявяват уважение към тях, обикновено проявявано към големи престъпници. Те са признателни за снимките си в местните вестници, появили се по време на процеса, и залепват изрезките в албумите си като доказателство за нарастващата им лоша слава.

Армията най-после ги изправя пред военен трибунал и позорно ги уволнява. Близнаците се връщат в Ийст Енд и избират „Рийгал“, порутена билиардна зала в Майл Енд, като място за кариерата си на професионални престъпници. Заведението е любимо място на местните бандити, които ходят там, за да се напият, да се бият и да изнудват. Щом Реджи и Рони започват да се навъртат там, насилието необяснимо нараства до такова високо ниво, че когато близнаците предлагат на собствениците пет лири на седмица, за да ги наемат, офертата им е приета с готовност.

Те постигат неочакван успех с билиардната зала. Насилието изведнъж спира и заведението е управлявано и поддържано успешно. Залата е отворена денонощно и близнаците се радват на големи приходи. Самите те са главната атракция. Приятелите им идват често и стоят там само за да видят какво ще стане. Животът не е скучен нито за миг. Може да има бой, както когато пристига Малтийската банда, за да иска пари за протекция, и е нарязана със стъкла. Или близнаците може да се появят от акция и да се отбият в някоя съседна кръчма, за да вдигнат скандал. Докато ги наблюдават как се бият, приятелите им са все по-стъписани от съсредоточеността и сериозното естество на насилието на близнаците Крей. Въпреки ниския си ръст, Рони и Реджи никога не се оставят да ги победят. Реджи усъвършенства номер, който нарича „цигарен удар“. Той заблуждава набелязаната мишена, предлагайки му цигара с дясната ръка и го удря с лявата, когато човекът отвори челюсти, за да сложи цигарата в устата си. Рони предпочита да нарязва хората, макар да смята бръснача за недостатъчно добро оръжие и използва нож или остро стъкло. Освен това той мечтае да стреля с пистолети и има богата колекция. Несъмнено Рони е по-страховитият от двамата.

Отначало в насилническите им набези има малко организираност и целенасоченост. Но необвързващите събирания на почитатели и дребни престъпници скоро започват да придобиват очертанията на банда. Рони открива нови примери за подражание в лицето на Лорънс Арабски и други военни герои.

Той започва да организира и да изисква подчинение в оформящата се банда. Рони научава цената на разузнаването и пропагандата и подробно планира нападенията, разработвайки сложна тактика. Един ден някой го кръщава Полковника и прякорът остава.

Близнаците Крей често са възприемани като една личност, раздвоена в две еднакви тела, и в тази колективна психология се крие аспектът към насилие в Рони, който взема надмощие. Аспектът на разум, умереност и задръжки, представляван от Реджи, скоро е потиснат.

„Рийгал“ им предоставя сцена, където да демонстрират театралното си майсторство. Рони е водещият в това отношение, играе ролята на чикагски гангстер, седи безучастно на стол, облечен в черен, двуреден костюм, папийонка и тежки бижута и от време на време повиква някой главорез и му прошепва нещо. Той се грижи осветлението да е оскъдно и настоява въздухът да бъде задимен и конспиративен, както във филмите. Рони раздава пакети с цигари и кара хората да пушат, докато в помещението не може да се диша. Той харесва странните и извратени неща и понякога води великани или джуджета от цирка, за да забавлява антуража си.

Рони харесва и млади момчета. Отначало в интереса му към юношите, избрани от улицата, има привкус на филантропия. Понякога той оправдава взаимоотношенията си, като подчертава, че хлапетата са част от мрежата му от информатори. Но макар да ненавижда женствеността, Рони е хомосексуалист. Скоро това става всеизвестно. По-късно той започва да спи с момчета от квартала и да им дава по пет лири, за да заведат някъде приятелките си, при условие че му кажат кое преживяване им е харесало повече.

Бандата, която един ден ще стане известна в цял Лондон като „Фирмата“, служи като форма на реклама за близнаците Крей. Властното им присъствие превръща „Рийгал“ в скривалище и място за срещи на престъпници, които установяват контакт, обменят информация и крият крадените стоки. Близнаците взимат дял от престъпленията, чието осъществяване уреждат. Обикновено Реджи преговаря. Те започват да извършват сложни измами и да изнудват пари за протекция от пивници, заведения за незаконен хазарт и букмейкъри. Дейността им придобива очертания и близнаците представляват заплаха за някои от утвърдилите се местни банди. Трима братя докери, които неофициално контролират Майл Енд и Поплар, издават предупреждение. Те са възрастни мъже и добри боксьори аматьори. За разочарование на последователите си близнаците Крей отказват да говорят за това. Докато определената дата — едно неделно утро — приближава, мнозина започват да мислят, че близнаците по-скоро са избрали дискретността, отколкото смелостта. Рони и Реджи изглеждат съвсем спокойни. Те прекарват съботната нощ както обикновено, напиват се (капацитетът им за алкохол бил зашеметяващ) и тихо стоят до неделя сутринта, като пият чай и бърбят приятелски. После близнаците си кимат един на друг и тръгват към бара, където докерите ги чакат. Управителят мисли, че са се скрили някъде, и се връща в бара, който прилича на кланица. Двама докери лежат мъртви на пода и Рони разрязва трети.

Близнаците с нетърпение очакват деня, когато ще поемат контрола върху лондонския престъпен свят. И не се задоволяват да го вземат по дискретния начин, по който обикновено се правят тези неща. Никой от старите престъпници не би повел война между бандите, ако това може да бъде избегнато. Но Рони и Реджи са различни. Те жадуват за конфронтация, убедени са в неуязвимостта си и повечето им опоненти отстъпват пред безграничното им самочувствие.

Близнаците се съюзават със стария бандит Джак Спот, който заедно с друг, Били Хил, управлява града и се опитва да предизвика повсеместна борба за власт в чикагски стил. Въоръжени до зъби, те обикалят с колата си по улиците и търсят скандали. Най-после на Рони се предоставя възможност да стреля. Спот и Хил се оттеглят и в Уест Енд има нови, италиански банди. Близнаците решават, че са в списъка на набелязаните за убиване жертви на потенциалните си съперници.

Рони взима любимия си маузер, отива в кръчмата на италианците и изстрелва три куршума. За щастие, въпреки страстта си към оръжията, той е неточен стрелец и не улучва никого.

„Фирмата“ се разраства. През 1955 г. близнаците разполагат с много пари. Финансирани от увеличаващото се изнудване за протекция, те смятат, че са на път да забогатеят и карат големи американски коли. Главорезите им също живеят добре. Всеки от тях получава четирийсет лири седмично като дял от доходите от изнудването. Реджи и Рони са щедри и засилват репутацията си на благотворители, като се грижат за семействата на престъпниците, хвърлени в затвора, и винаги са готови да дадат пари назаем.

После, на 5 ноември 1956 г., Роналд Крей е осъден на три години затвор за нанасяне на тежки телесни повреди на млад мъж на име Тери Мартин, член на банда от съседната Уотни стрийт.

Бандата на Мартин е пребила бивш боксьор на име Джо Рамзи, който е важен за близнаците Крей. Наскоро той им е осигурил първата им територия в Уест Енд като негови партньори в „Странгълърс“, мрачен бар. Мартин е единственият член на бандата, когото близнаците успяват да спипат. Те го държат, а Рамзи го разрязва с щик и го рита. Мартин едва не умира. Реджи се прибира вкъщи. Рони, още облечен в окървавените дрехи и въоръжен до зъби, е спрял от полицията, докато кара лудешки из квартала и търси още неприятности. Рони е изпратен в затвора „Уондсуърт“, където е щастлив. Затворниците и персоналът го уважават и нищо не му липсва. С помощ отвън, той скоро овладява контрола в традиционната търговия с тютюн в затвора. Храни се добре и не работи.

Парите не донасят щастие на Рони. Желанието му да убива се засилва. Той мечтае за това, пише списъци на онези, заслужаващи смърт, и реже краищата на неизползвани патрони, за да ги направи бум-бум и които взривяват жертвата. Търговец на коли се скарва с клиент и го моли за помощ. Рони грабва люгер и прострелва в крака мъжа точно когато се извинява на търговеца за безразсъдното си държане. Реджи отново трябва да оправя нещата. Той печели време, като се оставя да го арестуват

вместо Рони. Когато решава да каже на полицаите, че са направили грешка, Рони се е скрил на безопасно място, а потърпевшият и свидетелят са получили амнезия. Но Реджи не остава доволен от Рони, който си отмъщава, като му казва, че е аматьор и никога няма да събере смелост да убие човек.

Буйният Рони е зад решетките и Реджи започна да преуспява. Рони му липсва, но най-после не се налага да жертва деловите интереси в името на театрално, показно насилие. Реджи отваря клуб „Двете Р“ (Рони и Реджи) на Боу Роуд. Клубът е порядъчен и има добри певци и оживена атмосфера. Връзката му с двама мъже, които хората смятат за престъпници, склонни към насилие, му придава блясък на секси, модно заведение. Там започнат да идват богати безделници и развратници и попзвезди, търсеци нещо стимулиращо. И така в „Двете Р“ се смесват легитимният и престъпният свят, висшето и низшето общество и привидното благоприличие и скритата извратеност.

Чарли Крей, братът на близнаците, започва да работи с Реджи. Те имат друг клуб в Ийст Енд и после отварят игрален дом до полицейския участък на Боу Роуд. По-късно се сприятеляват с бившия си враг, оттеглилия се гангстер Били Хил. Той има дялове в незаконния хазарт в целия Уест Енд, за които още трябва да се грижи, и дава на Чарли и Реджи част от доходния си бизнес. Парламентът се готви да узакони хазарта и братята Крей осъзнават, че скоро ще напуснат Ийст Енд и ще станат богати и властни в голям мащаб, без да е необходимо да прибягват до стила на насилие на Рони. Той е женомразец и освободен от влиянието му, Реджи започва да се радва на компанията на жени. Той прекарва нощите си в Уест Енд, издига се в обществото и изглежда щастлив.

Но Рони не се забавлява. Доброто държане му осигурява прехвърляне в затвор на остров Уайт. Там е спокойно, но Рони се чувства объркан без познатата престъпна компания и уважението, с което се ползва в „Уондсуърт“. Той изпада в депресия и започва да страда от параноя, като си внушава, че хората го смятат за информатор. Рони съзира очертанията на конспирация и си въобразява, че

непрекъснато го наблюдават хора, които искат да го изтезават. Той се вгълбява в себе си и прекарва дните си свит в ъгъла на килията. Накрая не издържа и след изблик на ужасяващо насилие му слагат усмирителна риза. После любимата му леля Роуз умира от левкемия. Рони полудява и малко след Коледа 1057 г., е обявен за невменяем.

Диагнозата му е параноидна шизофрения. Прехвърлят го в клиника за психичноболни в Съри и той започва да се възстановява, подпомаган от големи дози стематол. Но докато е обявен за невменяем, няма изгледи да го освободят.

Според правилника на затвора, ако някой, обявен за невменяем, избяга и остане на свобода повече от шест седмици, трябва да бъде освидетелстван отново, когато го заловят. Ако Рони избяга, щом го хванат и го обявят за вменияем, ще трябва да излежи първоначалната си присъда.

През лятото на 1958 г. Реджи помага на брат си да избяга и го скрива в Съфолк. Близнаците са били там по време на бомбардировките на Лондон и природата сякаш успокоява Рони. Той живее в каравана навътре в гората заедно с доверени телохранители, които му готвят и чистят. Реджи го снабдява с момчета и алкохол и Рони се забавлява, като кара телохранителите си да играят на „лов“ — игра, в която се преследват с въздушни пушки. Но скоро се отегчава. Той завижда на популярността на брат си и Лондон му липсва. Рони моли Реджи да му позволява от време на време да извършва набези късно нощем в „Двете Р“. Въпреки разумния съвет на брат им Чарли, Реджи се съгласява. И скоро Рони, преоблечен като Реджи, обикаля улиците на Уайтчапъл.

Но всеки път, когато се върне в провинцията, Рони отново изпада в депресия, става мрачен и зловещо мърмори за убийства. Преместват го от караваната в съседна ферма. Когато полицаите се отбиват там, извършвайки рутинна обиколка, Рони пак изпада в параноя и обвинява Реджи, че е измамник и не е брат му, а руски шпионин.

Дори Реджи се уплашва. Семейството дискретно се съветва с психиатри и лекари, но предписаните лекарства оказват ограничено въздействие. Рони се успокоява, като изпива по две бутилки джин на ден.

След опита да се самоубие семейството му осъзнава, че трябва да го върнат в психиатрична клиника и да го предадат на властите. Реджи

съобщава на полицаите, че ако отидат на Валънс Роуд, може да приберат брат му. Рони не подозира нищо и когато полицаите идват, се предава без съпротива.

Той е лекуван, оставят го да излежи присъдата си и е освободен през пролетта на 1959 година. Рони мигновено изпада и пристъп на параноя. Той е убеден, че руснаците идват да го убият. Упояват го и го закарват в болница. Рони отново се възстановява, но самоличността му е необратимо променена. Преди да изпадне в нервна криза, присъствието му е изнервящо. Рони е в състояние, граничещо с истерия, напълно луд и опасен, лишен от всякакви угризения и съвест и обсебен от гротескните си фантазии.

В резултат на една от безразсъдните си клетви в лоялност, Реджи се забърква в спор за пари между собственик на магазин и дребен мошеник и отива в затвора за осемнайсет месеца. Чарли Крей се спотаява и Рони е свободен да се отдаде на слабостта си към открити войни, постепенно съсипвайки бизнеса, който заедно са създали.

Печалбите рязко спадат. И после съвсем случайно се появява доходна възможност. Рони се скарва с Перак Рахман, по-късно станал известен като собственик на недвижими имоти, специализирал се в изнудване. За да се отърве от Рони, Рахман му показва как близнаците Крей могат да сложат ръка на „Есмералда Барн“ — клуб за хазарт в Мейфеър, любимо заведение на звезди и далечни роднини на кралското семейство.

Рони обича местният бръснар да идва в къщата му и да го бръсне сутрин — нещо, което е чел, че правят чикагските гангстери. Шивачът също трябва да го посещава вкъщи и да му носи дрехите. Рони язди и прекарва почивните дни, като се представя за провинциален земевладелец в село в Съфолк. Той има доберман, когото обожаваше. Но Рони не харесва умерената политика на Реджи и Чарли и настоява незабавно да се върнат към предишните дни на насилие и изнудване. Той ядосва хората, като се клатушка пиянски в Ийст Енд, иска пари за протекция от клубове, където братята Крей вече имат дялове, и публично обижда италианските банди, с

които Реджи е положил усилия да склучи мир. Рони обвинява Реджи, че се е размекнал, и за това е виновно предпочитанието му към жените.

Близнаците вече имат съветник по деловите въпроси, Лесли Пейн — хитър човек, който наскоро е обявил фалит и отчаяно се нуждае от работа. Пейн Мозъка е главният фактор за издигането на близнаците Крей. Той успява да упражни известен контрол върху Рони. Реджи е освободен от затвора и предстои обжалване на присъдата му. Заедно с Пейн близнаците отиват при собственика на „Есмералда Барн“. Въз основа на информация, която получава от Рахман, Пейн му прави предложение. Човекът поглежда Реджи и Рони и решава да не отказва. Клубът потръгва добре. Скоро близнаците печелят по четирийсет хиляди лири стерлинги годишно, без да си мърдат пръста. Но Реджи загубва обжалването и се връща в затвора.

Рони продължава да играе ролята на крал на гангстерите. Той има пари, разкошни дрехи, скъпи коли, апартамент в Уест Енд и красиви момчета. Рони се влюбва и наперено се разхожда с момчето си, сякаш му е млада любовница, нежно наричайки го „синко“, а себе си „стариат ти татко“. Но дълбоко в душата си той остава нещастен и болен човек и ненавижда богатите, самоуверени клиенти на клуба. Те го карат да се чувства несигурен. Рони иска антураж от хора, които да контролира, и започва да привлича по-бедни клиенти, предлагайки неограничени кредити на закъсали с парите благородници и нехранимайковци. Макар че приходите намаляват, клубът остава златна мина и за известно време порядъчността му е осигурена, когато убеждават лорд Ефингам да стане член на управителния съвет. Чарли подтиква братята си бързо да инвестират богатството си в клубове и пунктове за залагания, но Рони се съпротивлява. Той знае, че ако започнат законен бизнес, няма да играе главната роля.

Рони се мисли за превъплъщение на Атила и на самурай, чете „Моята борба“ и смята да създаде армия, която да завладее света. Реджи поддържа бизнеса и успешно, със сила, навлиза в изнудването за протекция в Уест Енд. Той си създава и полезни контакти с чуждестранни организации, търсейки участие в Лондон. Подпомагани от гениалния Пейн, близнаците извършват поредица доходни измами.

Те разширяват дейността си извън Лондон, превземат клубове в Бирмингам и Лестър, създават си репутация на филантропи и правят щедри дарения. Близнаците Крей не се срамуват от публичността и лицата им скоро започват редовно да се появяват в националните вестници. Те дават интервюта на известни журналисти и Рони дори предлага за публикуване автобиографията си, но му отказват.

През 1963 г. близнаците Крей установяват първия си политически контакт. Джон Литулуд, легендарният театрален режисьор, ги представя на влиятелния и корумпиран Том Драйбърг, по-късно член на Парламента от листата на лейбъристите. Бъдещ председател на лейбъристката партия, по-късно станал уважаван член на Камарата на лордовете, Драйбърг е един от множеството видни педераста, с които Рони има връзка. В замяна за подкрепата Рони му доставя плът. Увеселенията му се прочуват и той започва да получава покани за величествени къщи извън Лондон.

През лятото на 1964 г. „Сънди Мирор“ пише за хомосексуална връзка между виден член на Камарата на лордовете и „водец главорез от лондонския подземен свят“. Вестникът твърди, че разполага и със снимки като доказателство. Макар да не са споменати имена, известно е, че въпросните мъже са лорд Бутби и Роналд Крей.

Близнаците се двоумят какво да направят. Не съществува такова нещо като лоша реклама, но хомосексуализмът е незаконен и всяко разследване може да доведе до разкриването на дейността им. Полицаяте отдавна търсят нещо, което да им позволи да спипат близнаците Крей. Но когато разбират, че може да са замесени политици, те отстъпват. Фотографът, който дава на вестника снимките, изведнъж си ги поисква обратно. Бутби отрича всичко и получава извинение и четирийсет хиляди от издателите на вестника. Извиняват се дори на Рони. Главният редактор на „Сънди Мирор“ е уволнен.

През януари известен съдружник на Крей влиза в клуб в Уест Енд и поисква пари от името на близнаците и когато не му ги дават, строшава всичко в заведението. Полицаяте решават, че най-после имат нещо срещу тях. Близнаците са арестувани и обвинени, че изтръгват пари със заплахи. Предполага се, че с помощта на Бутби те наемат услугите на най-добрите адвокати в Лондон. Бутби дори има наглостта да повдигне въпроса в Камарата на лордовете, за да предизвика съчувствие към близнаците. След два процеса и на фона на слухове, че

и съдиите, и съдебните заседатели са подложени на нечуван натиск, близнаците са оправдани. „До известна степен споделям победата ти“ — пише Бутби на Роналд Крей. И несъмнено има голяма заслуга за това. Близнаците са освободени и триумфират в блясъка на рекламата и тогава Реджи незабавно се жени за Франсес Ший.

Когато излиза от затвора, Реджи е влюбен във Франсес Ший, сестрата на човек, когото близнаците познават от младежките си години. Тя е на шестнайсет, единайсет години по-млада от Реджи. Докато е в затвора, той ѝ пише всеки ден и мечтае за идеален брак. Заедно с невестата си Реджи най-после ще води порядъчен живот, освободен от напрежението на престъпленията и от Рони. Близнакът му знае, че Франсес представлява заплаха и я мрази. Отначало светските връзки на Реджи и богатството му смайват Франсес и родителите ѝ. Когато през есента на 1961 г. той за пръв път ѝ предлага брак, тя отказва на основание, че е твърде млада. Реджи упорства. Той е деспотичен, но и очарователен и щедър и усърдно я ухажва през следващите четири години. Франсес се омъжва за него на 20 април 1965 г. в „Сейнт Джеймс“, Бетнал Грийн. Това е сватбата на годината в Ийст Енд. Дейвид Бейли прави снимките и църквата е пълна с журналисти и гости от света на шоубизнеса. За осем седмици Франсес разбира някои истини за живота на Реджи и не издържа, бяга при родителите си, но Реджи не я оставя на мира. Тя се страхува и се затваря в себе си, сетна получава нервна криза и няколко пъти опитва да се самоубие. Франсес иска развод, но после се съгласява да се сдобри с Реджи, който твърди, че се е променил. На 6 юни 1967 г. двамата си запазват билети за самолет, за да отидат на втори меден месец. Същата нощ Реджи сънува, че тя е отнела живота си, и когато съмва, хуква към къщата на родителите ѝ, където е Франсес. Сънят му се оказва реалност. Тя очевидно умира девствена.

Рони се запознава с Ърнест Шинуел, син на лейбъристски политик, който го заинтригува с план да построят нов град на стойност няколко милиона лири стерлинги в пустеещите земи в околностите на невзрачно нигерийско селище. Рони се пристрастява към плана, убеден, че това ще му гарантира безсмъртие, и посещава страната като важен гост на нигерийското правителство. Когато грандиозният проект се проваля, той много се ядосва. Един стар съдружник на близнаците има нещастieto да го посети в нощта, когато Рони научава лошата новина. Човекът засяга Рони за пет лири и се шегува за теглото му. Рони го завежда в банята и разрязва лицето му. Необходими са седемдесет шева, за да го възстановят.

Перверзният съюз между близнаците Крей и уважаваните сили на властта се превръща в информационно затъмнение на престъпната им дейност. Те изглеждат недостъпни и са оставени необезпокоявано да укрепват властта си в Лондон. През следващите четири години близнаците Крей реорганизират изнудването за протекция в невиджани мащаби. Те действат свободно с нюйоркската мафия, пускат на пазара огромен брой откраднати американски ценни книжа, грижат се за интересите на мафията, заплашват и мамят абсолютно безнаказано.

През март 1966 г., по настояване на Рони, Крей се замесва в напълно излишна война с по-малка банда, предвождана от братята Ричардсън, търговци на метални отпадъци от Южен Лондон. Интересите им не би трябвало да се сблъскват. Рони взима два автомата „Браунинг“ и близнаците се подготвят за кървавата битка, за която копнее Полковника.

На 8 март, когато братята Ричардсън се опитват да смажат местна банда в клуб „Мистър Смит“ в Катфорд, в престрелка един човек е убит и други двама са тежко ранени. Братята Ричардсън завършват по-зле и очевидно вече не е необходимо Крей да взимат мерки срещу тях. Те са унищожени като конкуренти.

Но Рони иска да има последната дума за гибелта на Ричардсън. Има един по-дребен член на бандата на Ричардсън на име Корнел, който някога е нарекъл Рони „дебелак“. Рони взима деветмилиметровия си пистолет „Маузер“ и отива в „Слепият просяк“, свърталище на братята Ричардсън. Двамата с шофьора му влизат вътре. Корнел седи на бара. И Рони му пръсва черепа. Това е най-удовлетворяващият миг в кариерата му.

Минават две години, докато полицията накара някого да проговори.

Реджи трябва да разчисти бъркотията. Той скрива близнака си в невзрачен апартамент във Финчли. Рони отново изпада в силна депресия. Измъчват го кошмари, по време на които той се събужда и буйства или опитва да се самоубие. Но Реджи успява да го успокои и поддържа бизнеса, макар че напрежението му се отразява. Реджи проявява неестествен самоконтрол. Той запазва приятната си външност, но отслабва и около кървясалите му очи се появяват тъмни кръгове. Рони е дебел и подпухнал и тлъстото му лице постоянно е изкривено от гняв.

През пролетта на 1967 г., точно когато Рони се успокоява, Франсес, съпругата на Реджи, се самоубива. Реджи се побърква, започва да се напива до безсъзнание и изпада ту в жестоки самообвинения, ту в силна омраза към семейството ѝ, защото смята, че са настроили Франсес срещу него. След погребението Реджи става побезразсъдният от близнаците. Освен в часа, който всеки ден прекарва до гроба на Франсес, говорейки на духа ѝ, той е пиян през повечето време. Подстрекаван от Рони, Реджи започна да търси хора, които да нарани. Първият е бивш приятел на име Фредерик, който уж е казал нещо обидно за покойната му съпруга. Настървен от ожесточена кавга с Рони, Реджи отива в къщата на Фредерик и го прострелва в крака. Той ранява и друг човек в клуб в Хайбъри, после разрязва лицето на възрастен боксьор, с когото се спречква. След пререкания между близнаците изчезват един-двама от членовете на „Фирмата“.

Рони още е твърдо убеден, че брат му трябва да убие човек хладнокръвно. Евентуалната жертва е Джак Маквити Шапката. Той е добродушен и страхлив човек и черпи смелост от алкохола и хапчетата. Рони чува, че Лесли Пейн е сключил сделка с полицията и разказва за дейността на близнаците. Той предлага на Маквити

петстотин лири, за да убие Пейн. Джак Шапката обърква нещата. Рони е бесен и отпращайки заплахи, иска обратно парите си. Реджи изглажда нещата за известно време. После Маквити се напива и влиза в клуб, като размахва ловна пушка и казва, че търси близнаците. Слухът за това стига до Рони.

Една събота през октомври 1967 г. Реджи и Рони Крей казват на двама от главорезите си да намерят Маквити и да го заведат на увеселение, което са организирали в мрачен апартамент в Ийст Енд. Собственичката на апартамента, русокосо момиче, тяхна добра позната, с удоволствие им предлага жилището си за вечерта. Изненадващо, но Маквити, който вероятно не си спомня предишното си поведение, с готовност приема поканата. Когато Маквити влиза, Реджи стреля по него, но пистолетът засича. Рони го дръпва назад. Реджи взема нож от един от бандитите. Маквити го поглежда учудено. Рони настоява и Реджи забива ножа в лицето на Маквити. Докато Джак Шапката се свлича на пода, Реджи го наръгва многократно в стомаха и после го разрязва до гърлото. Близнаците отиват на почивка в Съфолк. Трупът не е открит.

Детектив Рийд Белезниците от Скотланд Ярд отдавна се опитва да хване близнаците. Те го смятат за много опасен и правят всичко възможно да провалят кариерата му. Неуспехът му да ги осъди за изнудване преди две години едва не му коства живота. Той с удоволствие стои настрана от тях, но когато през 1967 г. го назначават в Скотланд Ярд, веднага му възлагат случая им. Задачата му е незавидна. За дейността им има малко документация. Евентуалното осъждане изцяло зависи от това жертвите и извършителите да бъдат убедени да говорят, а законът на мълчанието в престъпния свят не може да го позволи.

Но Рийд е убеден, че ще накара някого да проговори и сетне ще го последват мнозина. Лесли Пейн чува за предложението, което Рони е направил на Маквити, и пръв се съгласява. Щом той описва дейността на близнаците Крей в самопризнания от двеста страници, Рийд разбира, че разполага с основното по случая. Бавно и методично екипът му започва да събира уличаващи показания от съпротивляващи се свидетели. Рийд се надява, че щом видят близнаците Крей зад решетките, хората ще изразят по-голяма готовност да говорят. Особено

барманката в „Слепият просяк“, която е свидетел на разстрела на Корнел, може най-сетне да „пропее“.

На 9 май 1968 г. полицаите решават, че имат достатъчно доказателства, за да задържат близнаците. Това е рисковано, но повече не могат да отлагат. В седем часа сутринта полицаите разбиват вратите на къщата, където са отседнали близнаците, и ги измъкват от леглата. Рони и Реджи са пили до пет сутринта. Рони е с най-новия си приятел, а Реджи — с момиче от Уолтъмстоу.

Докато близнаците чакат процеса, полицаите бързо залавят членовете на вече разпадащата се банда. Без „Фирмата“ близнаците няма как да се доберат до онези, които проговарят, и предпазващата ги стена от мълчание рухва. Източниците им на пари изчезват. Всичките им приятели оттеглят подкрепата си за тях и се налага близнаците да поискат служебен адвокат. Барманката от „Слепият просяк“ дава показания като свидетел на обвинението. Реджи е обвинен като съучастник в това убийство, а Рони като извършител на убийството на Маквити. На 8 март 1969 г., в края на най-дългия и скъп криминален процес в Британия, съдията Мелфорд Стивънсън ги осъжда на доживотен затвор и препоръчва присъдата да не е по-малко от трийсет години за всеки.

Рони и Реджи са едва на трийсет и четири години. Освен че отиват на погребението на майка си, те не са излизали от затвора. Реджи е в „Паркхърст“ на остров Уайт и е затворен в единична килия. Той страда от силна депресия и е обсебен от миналото. Надява се, че ще доживее да се ожени пак и да се засели в провинцията, но за престъпниците от категория А, какъвто е той, няма освобождаване на изпитателен срок. Отначало Рони е с него в „Паркхърст“, но после е обявен за невменяем и е преместен в Бродмур. Той живее добре, облича се спретнато и е станал любител на изкуството и здравословния начин на хранене. Макар че го упояват с лекарства, Рони още се смята за Полковника и фантазира за величието си. Той храни много надежди за бъдещето, но не съжалева за миналото.

ДЖАК СПОТ И БИЛИ ХИЛ: ЗЛОСТОРНИЦИТЕ ОТ ЛОНДОН

В продължение на много години преди близнаците Крей да сложат отпечатъка си върху организираната престъпност и насилието в американски стил в Лондон, през трийсетте и четирийсетте години на XX век този голям и обвит в мъгла град е контролиран от двама легендарни злосторници — Джак Спот и Били Хил.

Те са ту близки приятели, ту непримирими врагове и двамата претендират за титлата „Крал на лондонския подземен свят“. Макар да е присъщо за техните кръгове, на улиците рядко избухва насилие и стига престъпниците да са дискретни, полицаите (мнозина от които са в близки взаимоотношения с тях) с удоволствие ги оставят на мира.

Ниско платените бобита, патрулиращи по улиците, често са обвинявани, че бият пияниците и крадат вещите им. Оттам произлиза поговорката: „Искаш ли да знаеш колко е часът, питай някой полицай“. Всички полицаи имат часовници, често взети от някой нищо неподозиращ пияница.

Огнестрелните оръжия — макар че след Първата световна война броят им се увеличава — рядко се използват и убийствата не са толкова чести, както по времето на близнаците Крей. Старите бандити рядко си позволяват зрелищни престрелки, каквито обичат американските гангстери. Враговете и предателите не са убивани с картечни пистолети от коли, а посещавани от „главорез“, който внимателно прерязва гърлата им с бръснач или отсича главите им с малка секира.

Когато се бият, бандитите използват ножове, бръсначи, шила за лед, секири, юмруци и ритници. Но поколения наред любимото им оръжие е бирената бутилка. Ако носи пистолет или нож, човек може да си навлече сериозни неприятности, ако го спре полицията. Но безобидната бирена бутилка не буди подозрения. Освен че осигурява подходяща подкрепа преди престъплението, шишето представлява и отлична бухалка. Бутилката може да бъде счупена лесно и заострените

й краища се връзват дълбоко в лицето на опонента с опустошителни резултати. Пък и е превъзходна ракета.

В началото на ХХ век английският подземен свят предлага редица незаконни, но необходими услуги — проституция, хазарт и алкохол. Хората, които се занимават с изнудване, са „тарикати“, а порядъчното, трудещо се население — „балами“, очакващи да бъдат оскубани.

През годините на крайна мизерия и особено през трийсетте, проституцията вилнее в Лондон, тъй като жените откриват, че могат да си изкарват сравнително добра прехрана, живеейки по улиците. Те може да минат през двайсет-трийсет клиенти за една смяна от четири часа и взимат от десет шилинга до една лира от всеки, така че надниците за греха са доста прилични.

През двайсетте години на ХХ век мнозина големи престъпници в Лондон са хора, известни със силните си мускули, а не занимаващи се с бизнес гангстери. Бандитите от Ийст Енд, като евреина Джек Краля на сатъра, Уасъл Нюман, Джими Спинкс и Доджър Мълинс (който по-късно става нещо като наставник на близнаците Крей), са легендарни с изявите си на брутална сила. Нюман укрепва юмруците си, като хвърля тухли във въздуха и ги удря, докато паднат, но не е майстор на организираната престъпност. Той просто се забавлява да бъде скандалджия и побойник, влиза в кръчмите и взима бирата на клиентите, предизвиквайки ги да протестират. Мълинс е прословут с повърхностните си възгледи за нежния пол и веднъж се отървава от приятелка, която му омръзнала, като я блъска от движеща се кола. Тя счупва гръбнака си. Спинкс е хулиган като Нюман. Когато го молят да плати рибата и пържените картофи, които изяжда, той хвърля котката на собствениците на заведението във фритюрника. Главорезът от Глазгоу Джими Далзиъл Гуляйджията толкова се страхува да не се усъмнят в мъжествеността му, че предпочита да танцува с член на бандата си „Момчетата от

приемната“, вместо да го видят да се държи сантиментално с жена.

Много проститутки идват от чужбина. Французойката Марти Уотс мрази английския климат, но се изненадва от снизходителността на полицията. Тя е обезпокоена от сексуалните вкусове на средния англичанин. Веднъж споделя, че е изумена от големия брой мъже, които искат да ги завърже и да ги бие. Онези, които контролират изнудването, свързано с проституцията, също идват от чужбина. До 1929 г. главните рекетъори са французинът Кашмир Мишелети и испанският танцьор Хуан Антонио Кастанар. Когато Емил Бартие Лудия, известен съдружник на Кастанар, сбъркал един френски сводник на име Чарлил Акробата с Мишелети и го заклал в неугледната Фрит стрийт, полицията депортира двамата конкуренти. Контролът върху изнудването, свързано с проституцията, поема Макс Кесел Червения, латвиец с обезобразено лице, чието надупчено от куршуми тяло е намерено в канавка в Хартфордшър. Друг прословут сводник е Еди Манинг, търговец на наркотици от Ямайка.

Употребата на силен наркотик, като хероин и кокаин, става обичайна през двайсетте години на ХХ век. Множество млади жени от „шаметните двайсет години“ са твърдо решени да водят лек живот и да предизвикват смъртта. Те са известни като „наркоманки“ и животът им е изпълнен главно с наркотици и забавления. Безброй любителки на лекия живот започват да умират от свръхдоза. Сред тях има множество стремящи се към слава актриси и светски дами. Били Карлтън, популярна и много търсена актриса (не само заради актьорското ѝ майсторство), умира от отравяне с кокаин, след като присъства на празниците на победата през ноември 1918 година. Фреда Кемптън, съдържателна на клуб, ръководен от легендарната „мадам“ Кейт Мейрик, умира от свръхдоза кокаин през март 1922 година. Актрисата Бренда Дийн Пол е осакатена от пристрастяването си. Тези и много други жертви са приписвани на Чанг Гениалния, безупречно

облечен китаец, собственик на два ресторанта в центъра на Уест Енд. Хората го подозират, че е важен гангстер, специализирал се в търговия с опиум, и интимните му връзки с красиви млади жени предизвикват гняв и възмущение. Едва през петдесетте години един национален всекидневник го припомня като „сатана, който не се спира пред нищо, за да завладява красиви жени“. Чанг е арестуван през 1924 г., но стои в затвора само четиринайсет месеца. Той е освободен и депортиран, но докато е в изгнание, се смята, че още има значително участие в търговията с наркотици в Лондон.

Тъй като е чернокож, в съответствие с нравите по онова време, хората го смятат за особено ужасен заради влиянието, което има върху жените. Наричат го „най-поквареният мъж в Лондон“. След като през 1929 г. го хвърлят в затвора, Манинг умира от пристрастяването си към кокаина.

През XIX век залагането на конни надбягвания става национално занимание. Но не е позволено да се залага другаде, освен на хиподрума. Забраната е в сила до приемането на Закона за залаганията и хазарта през 1960 година. Въпреки нелегалния статут на букмейкърите извън хиподрумите, през двайсетте години на XX век има над петнайсет хиляди такива места и е изчислено, че те печелят годишно между триста и петдесет и четиристотин и петдесет милиона лири стерлинги. Полицаяте и букмейкърите имат неофициално споразумение, според което ченгетата трябва да задоволяват желанието на обществото да вижда от време на време съдебни дела срещу букмейкъри. Те са компенсирани от съдружниците си за всяка пропусната печалба. В замяна полицаяте очакват да се държат с тях добре и редовно да получават пари и каси с уиски.

Престъпниците неизменно са изкушавани от източници на пари и подобен огромен бизнес естествено привлича вниманието на занимаващите се с изнудване банди. Освен че взимат пари за „място“ на хиподрума и значителен процент от печалбата от незаконните залози извън хиподрума, те го пазят от кражби и се грижат длъжниците да се изплащат. Последното е най-важното. Дълговете от

хазарт не може да се връщат по законен ред и загубите са огромни. Между 1918 и 1956 г. в подземния свят господстват бандите, създадени на расова основа, и Джак Спот е главатар на една от тях.

Син на полски евреи, дошли в Англия през деветдесетте години на XIX век, Джак Спот обикновено се представя като Джак Камър. Той е роден през 1912 г. в Уайтчапъл — трудолюбива и спазваща законите общност — и от ранна възраст е раздразнителен, агресивен, и особен. Братята и сестрите му са шивачи, но Спот се навърта в местните боксьорски клубове и гимнастически салони, където се събират нехранимайковци.

Той си създава репутация на безстрашен побойник и в онези дни на засилващ се антисемитизъм скоро е затрупан от молби за протекция от евреи букмейкъри, бизнесмени, рекламни агенти и продавачи, заплашвани от фашистите. Когато през 1936 г. сър Осуалд Моузли се опитва да мине с Черните ризи през Ийст Енд, Спот и хората му убиват телохранителя му.

Спот изпитва все по-силно влечение към доходния свят на изнудвачите и малките, незаконни клубове за хазарт в Сохо и Уест Енд, които са сцени на множество конфронтации между еврейски и италиански гангстери. Спот често яде бой — един мафиот го пребива почти до смърт с щека за билиард, но си спечелва репутация за безразсъдната си смелост.

В началото на четирийсетте години на XX век, подкрепян от свирепата си расова банда, Спот е новоизгряваща сила в престъпния свят. След като през 1940 г. полицията затваря незаконните клубове за хазарт, Спот и приятелите му са взети в армията. Спот мрази ниското заплащане, лошата храна, строгата дисциплина и неистовия антисемитизъм. Той не се свени да налага с каиш онези с по-висш ранг от него и след три мъчителни години флотата го уволнява като психически нестабилен.

Спот се връща в разрушения от бомбардировките Ийст Енд и разбира, че родителите му са мъртви и че семейството отдавна се е разпръснало. Той се забърква с измамници, но след кавга с местен хулиган, в която едва не го убива с чайник, избягва в Лийдс — северната столица на черния пазар и убежище на дезертъори, комарджии и изнудвачи.

Там физическата му сила, безстрашието и въздържанието от алкохол бързо му осигуряват предимство пред местните гангстери. Спот се грижи за собствениците на клубове и букмейкърите и след войната се връща в лондонските клубове за хазарт. Високите надници, печалбата от престъпленията и безразсъдството, предизвикани от усещането, че човек още е жив, предизвикват огромен разцвет в следвоенния хазарт.

Спот ръководи и бизнес с хиподрумите от клуб в Сейнт Ботолф в покрайнините на Лондон. След ожесточена борба с бандата от Айлингтън, която му осигурява контрола върху хиподрума в Аскът, единственото сериозно предизвикателство остава бандата Уайт. Но те се размякват и претърпяват поражение в клуб „Сторк“ на Саквил стрийт, където Спот и хората му ги пребиват с метални тръби и ги довеждат до пълно подчинение.

Дарби Сабини и братята му Джо, Чарлс, Хари Бой и Фред са от Сафрън Хил, Кларкънуел, център на италианската общност в Лондон. В началото на двайсетте години на ХХ век те си извоюват контрол върху доходните надбягвания с коне в Южна Англия от Били Кимбър и бандата му от Бирмингам, със значителната подкрепа от Летящия взвод (една от първите мобилни полицейски части), с които Дарби Сабини постига „споразумение“. В продължение на четиринайсет години Сабини и братята му поддържат дискретен, но силен контрол в света на конните надбягвания. Престрелките и наръгванията с нож в по-голямата си част не са докладвани, но полицаите връхлитат ненадейно там, където има нарушения на обществения ред, подстрекавани от отмъстителната бирмингамска банда или някоя от другите расови банди в Лондон. Веднъж Сабини е нападнат от конкурентна банда в клуб „Фраталанца“. Четиримата братя Кортеси стрелят по гангстера и семейството му. Но това е първият им опит в стрелба и те не улучват. Четиримата скоро са задържани. Но само двама са признати за виновни за „опит за убийство“. Съдията поддържа тезата, че това е спор между банди, недостоен за

вниманието на обществеността, и те получават само по три години. После Сабини изпада в немилост в резултат на загубено дело за клевета. Един вестник го нарича „водещия гангстер в Британия“. Сабини завежда дело, но не се явява в съда. Той загубва делото и трябва да плати скромна сума, която обаче не може да си позволи, защото харчи безразсъдно, и обявява фалит. Необикновената публичност окончателно го дискредитира в очите на събратьята му престъпници.

Бандата на Спот е замесена и в отвличане на камиони и големи, планирани обири. Смята се, че той е организиран неуспешния обир на летище Хийтроу през 1948 г., когато десет мъже, въоръжени с оловни тръби и с найлонови чорапи на главите, пристигат на летището, пребиват пазачите от охраната и влизат с взлом в склад, където уж имало златни слитъци на стойност десет милиона лири. За съжаление това е клопка на Летящия взвод и бандитите са нападнати от разгневени полицаи. След ожесточена битка ченгетата арестуват осем души. Бандитът Франи Даниълс успява да избяга, като се вкопчва за долната част на полицейския камион, пуска се, преди да спрат пред участъка в Западен Лондон, и изчезва в мрака. Няма достатъчно доказателства, за да уличат Спот.

Една сутрин в края на 1949 г. Джак Спот отива пред портите на затвора Уондуърт, за да посрещне освободен затворник — Били Хил, мъж на средна възраст, бил някога голям гангстер.

Били Хил е роден през 1911 г. в Севън Дайъл в северната част на Ковънт Гардън. Навремето районът представлява свърталище на бедняци и престъпници. Майка му е „прекупвач на повредени уреди“, а баща му не може да мине покрай полицаи, без да го удари — непреодолим импулс, който му докарва пет-шест присъди. Семейството имало двацет и едно деца. Онези, които оцеляват, стават престъпници. Младият Били започва работническия си живот като доставчик на хранителни стоки в Камдън Таун, но гледа на това предимно като на възможност да получи информация за бъдещи мишени за обири. И скоро започва да краде, предпочитайки „дръминг“ — претърсването на къщи в отсъствието на обитателите пред

„крыйпинг“ — кражба, докато обитателите спят. „Дръминг“ става все по-популярно сред престъпниците. Има много нови и тихи предградия, чиито жители отсъстват през деня. Освен това съдиите са по-снизходителни към „дръминг“, отколкото към „крыйпинг“.

През годините Хил се специализира в обири по домовете и мълниеносни атаки. Избухва Втората световна война. Заедно с бандата си Хил установява, че хаосът през войната предлага нови възможности за лесно печелене на пари. Той влиза с взлом в пощи и отваря сейфове със специално направена гигантска отварачка за консерви. Малобройните полицейски сили нямат достатъчно хора, за да го заловят. Макар да се гордее, че е британец, и да говори за приятелите си от войната, Хил става важна фигура в огромния престъпен свят на черния пазар, продава откраднати стоки и купони и снабдява заможните хора с всичко от бензин и найлонови чорапи до прясна сьомга и бекон.

Печалбите са огромни. Хил изкарва по три хиляди лири седмично от кражби с взлом и многократно повече от дейността си на черния пазар. Той никога не излиза, без да сложи в джоба си петстотин или хиляда лири. Хил има костюми за по четирийсет гвинеи от „Савил Роу“, копринени ризи и ръчно изработени обувки.

Макар че още не е съюзник на Спот, той също участва в гибелта на бандата Уайт. Полицията го арестува и Хил прекарва петнайсет години в затвора, протестирайки срещу присъдата за престъпление, което твърди, че не е извършил.

Той негодува и когато го освобождават под гаранция, решава да напусне Англия. Хил се преоблича като полицай, открадва от двама крадци коприна от парашут, отправя се към Южна Африка и отваря клуб за хазарт. Но скоро повежда война с Арнълд Невил, „императорът“ на престъпността в Южна Африка. Невил е намерен в локва кръв пред нощен клуб. Той е разрязан от главата до петите с бръснач и са му необходими над сто шева. Хил е арестуван, но учтивото му държане и почтен вид му осигуряват лека присъда. Той се бои, че ще го екстрадират, нарушава гаранцията и се връща в Англия. Но му омръзва да бяга, предава се и отива в затвора Уондсуърт.

Въздържателят Спот пие само лимонада. Той обича да атакува опонентите си, когато алкохолът ги прави неспособни да отвърнат на удара. Харесва му да ги напада в тоалетните на кръчмите в Уест Енд. „Повалях ги в тоалетната — признава той. — Това ми беше номерът. Проследявах ги дотам и прас! Оставях ги в писоара.“

Спот взима Хил под крилото си не поради алтруистични причини, а защото броят на доверените му лейтенанти намалява по време на полицейските акции, при които мнозина са ранени. Хил е полезен човек и Спот го назначава да отговаря за незаконните клубове за хазарт. Той може да бъде студен и безмилостен и се говори, че очите му са като „черно стъкло“. Хил е отличен комарджия и не търпи неприятности в клубовете, които ръководи, макар че склонността му към насилие на други места поставя Спот в неудобно положение.

През двайсетте години на ХХ век моторизираните престъпления и кражбите на коли рязко се увеличават. Бързият транспорт и перспективата за своевременно измъкване разширяват областта на действие на престъпниците. Двама от най-известните моторизирани бандити са Спаркс Рубина и дългогодишната му любовница и близка приятелка Бандитката с късите коси. Рубина спечелва прякора си, защото неволно открадва безценни рубини от индийски принц, но решава, че са фалшиви, и ги раздава. Заедно с Бандитката с късите коси Спаркс се специализира в моторизирани грабежи. Първия път, когато се опитва да разбие прозорец, тухлата, която хвърля, рикошира и го удря, но скоро той разработва успешна техника, макар често да наранява ръцете си. Спаркс спира кръвоизливите с щипки, а по-късно Бандитката с късите коси зашива раните. Полицаяте се възхищават на Бандитката с късите коси, еврейско момиче от уважавано семейство, която става престъпник след нещастна любов. Тя кара мерцедес и си слага черна барета.

След пет години двамата с Рубина са заловени, но се отърват с леки присъди. През 1940 г. Спаркс избягва от затвора и те отново стават партньори. Но вече са стари и уморени. Тя има бели коси и носи очила. След няколко неуспешни удара те се отказват от престъпленията.

Хил отстъпва пред чара на Райли Циганката, съблазнителна прелъстителка и момиче за приятно прекарване. Когато бившият ѝ сводник Джони Белгиеца се опитва да я върне в играта, Хил нахлува в ресторанта, където Джони и белгийските му приятели се хранят, и пред всички разрязва лицето му. Спот трябва да положи много усилия, за да убеди Белгиеца да си държи устата затворена.

През 1851 г. Спот се жени за младата ирландка Рита и решава да се оттегли. Но няма пълно доверие на главните си поддръжници, че ще запазят мира в подземния свят, и постига споразумение за подялба на властта с Хил, според което вторият ще контролира незаконните клубове за хазарт, а Спот — хиподрумите.

Но светът на хазарта се променя. Законът за залаганията и хазарта от 1960 г. легализира многобройните незаконни заведения, от които гангстерите извличат богатството си. Докато подготвят закона, властите разчистват хиподрумите и лицензират букмейкърите. До средата на петдесетте години Спот загубва голяма част от авторитета си. Недотам съвестният му партньор търси удобни възможности да разшири дейността си.

Хил израства във време, когато правосъдната система издава само скромни присъди за дребни престъпления и кражби. Тогава това се смята за рискове на професията. Законът за наказателното правосъдие от 1948 г. променя това отношение. Хил и другите като него са смятани за рецидивисти и са заплашени от по-дълги присъди в затвора. Ето защо печалбите от кражбите на дребно и продажбата на повредени уреди вече не си струват риска от потенциалните наказания. Хил се стреми към все по-големи престъпни „проекти“. В автобиографията си той се хвали, че е извършил обира през 1952 г., в който 287 хиляди долара в употребявани банкноти — внушителна сума за онези дни — са откраднати от пощенски камиони, попаднали на засада между гара Падингтън и лондонското Сити. Следващата година

камион, превозващ златни кюлчета на стойност 45 хиляди долара на авиолиния КЛМ, е отвлечен в Холбърн. Хил вече не трябва да се безпокои за пари.

Въпреки че се колебае дали да не се оттегли, той още приема сериозно насилието и през 1953 г. едва не си навлича неприятности, когато злобно наръгва с нож млад хулиган от Ийст Енд на име Томи Смитсън, който обижда любимата му циганка. Същата година Спот и Хил се запознават с двама млади, учтиви и перспективни мъже от Ийст Енд, Роналд и Реджиналд Крей. По-късно близнаците казват, че никога не са имали време за Смит, но Хил определено им е помогнал да се издигнат.

През 1945 г. Хил има дързостта да публикува поредица от спомените си в „Пийпъл“. В първия епизод той безочливо обяснява как е била извършена кражбата на златните кюлчета от КЛМ. Следва обществен скандал и Хил решава да емигрира в Австралия, откъдето веднага е върнат в Британия. Спот заявява, че му е „писнало“, както се изразява, от известността на Хил и от претенциите му, че е „император“ на престъпността. Двамата се скарват и Спот, който обвинява Уеб, че поощрява самозаблудата на Хил за величие, си слага любимите боксове и лично пребива журналиста. Последвалото съдебно дело не допринася с нищо за обществения му облик и когато той също се опитва да публикува спомените си, почти никой не им обръща внимание.

До 1955 г. Спот загубва и малкото влияние, което има в хиподрумите за сметка на група италиански букмейкъри и главорезите им. По онова време близнаците Крей го виждат отново на конните надбягвания в Епсъм по негова покана. Те са доволни, че ги забелязват, но решават да не се съюзяват с изчерпана сила. Хил се е върнал от неуспешния си опит да емигрира и по време на същата среща на конните надбягвания в Епсъм публично се съюзява с италианците. Скоро след това Спот се разхожда по Фрит стрийт в Сохо, когато случайно среща Албърт Даймс, симпатичен италианец, когото наема за телохранител.

Двамата се скарват пред бар „Италия“. Спот удря Даймс в брадичката. Даймс побягва и опитва да се скрие в магазин за плодове и зеленчуци. Спот се разгневява, грабва нож за картофи и наръгва Даймс няколко пъти, преди собственичката на магазина, едра жена на име

госпожа Хаймс, да го удари по главата с теглилка от кантара. Докато лежи зашеметен, Даймс отвърща на удара и разрязва с ножа си лицето на Спот. Облени в кръв, двамата излизат, залитайки от магазина. Макар да са тежко ранени, те оцеляват. Но докато Спот лежи в болницата, изчезват и последните останки на престъпната му империя.

Той е изправен пред съда по обвинение, че е провокирал сбиването. Макар да е оправдан, впоследствие е установено (предимно в резултат на работата на Дънкан Уеб, насъскван от Били Хил), че главният свидетел на защитата на Спот, възрастен и почтен свещеник на име Парсън Андрюс, е известен като Парсън Поразяващия. Макар да има привидно набожна външност, той редовно мами букмейкърите и свещеническата му кариера е посветена на уискито, хазарта и жените. Този покварен тип е нает от Спот като свидетел. По-късно Парсън, неколцина съдружници на Спот и съпругата му Рита са обвинени в заговор за извращаване на правосъдието. Делото завършва зле за Спот и последващият процес за лъжесвидетелство на друг свидетел съсипва кариерата му.

Били Хил открива неочакван съюзник в лицето на воюващия срещу престъпността журналист Дънкан Уеб, който го описва като „мошеник, бандит, крадец и главорез“, но и като „гениален, добър и толерантен човек“. Уеб написва една от поредицата статии в „Пийпъл“, която довежда до смъртта на братята Мосина, контролиращи рекета върху проституцията в Лондон. Те имат смесен произход — египетски, сицилиански и малтийски — и ръководят успешен бизнес, където жените работят в ограничени часове и им се позволява до десет минути за клиент. Една проститутка изчислява, че между 1940 и 1955 г. е спечелила сто и петдесет хиляди лири от бандата. В Деня на ветераните тя има четирийсет и девет клиенти. В хода на разследването Уеб непрекъснато е заплашван от главорезите Месина. И после се запознава с Хил, сприятелява се с него и оттогава се наслаждава на свободата на подземния свят, която толкова силно го интригува. В замяна Уеб се грижи Хил да има

благоприятен облик в пресата и дори редактира автобиографията му, озаглавена с типичната му скромност „Босът на подземния свят в Британия“.

Хил винаги рита жертвата си, след като я поваля на земята. Една нощ през май Спот и съпругата му Рита се връщат в апартамента си в Хайд Парк Маншънс, когато са нападнати от голяма група мъже с бръсначи, ножове и метални тръби. Спот разбира какво ще стане и се опитва да бутне съпругата си във входа, но тя отказва, вкопчава се в него и се разпищява. Двамата падат на земята и мъжете се нахвърлят върху тях. Рита не е пострадала, но Спот има седемдесет и осем шева и се налага да му преливат кръв. Той решава да наруши закона на подземния свят и да разкрие самоличността на нападателите си, но после се отказва. Макар да не изпитват уважение към него, близнаците Крей търсят възможност да поведат гангстерска война, за да се утвърдят с брутална сила в Уест Енд, който все още е непристъпен за тях. Те посещават Спот в болницата и настояват да им позволи да пролеят кръв, за да отмъстят за него. Но подобни прибързани конфликти са анатема за него и той не отговаря, само се обръща на другата страна и се вторачва в стената.

Рита обаче не изпитва угризения да говори пред властите и изправя пред съда нападателите на съпруга си. Трима от верните съдружници на Хил отиват в затвора.

След безкрайни процеси Джак Спот най-после обявява фалит и е изгонен от апартамента си на Бейзуотър. Рита спечелва куп пари от продажбата на автобиографията си и отваря клуб „Хайбол“, който скоро става популярно убежище на известни личности. Но Хил не иска да вижда Спот и клубът непрекъснато е подлаган на палежи и безсмислен вандализъм. Спот се отказва и емигрира. Той иска да отиде в Канада, но не го пускат и се заселва в Ирландия. Там Спот заживява в неизвестност и необезпокояван от никого, работи като куриер на букмейкър в Дъблин и Корк. Бракът му оцелява и дъщерите му се включват в шоубизнеса. По-късно той се връща в Англия, заживява тихо и спокойно и само от време на време се появява като знаменитост на спортни събития.

Хил също гледа да не привлича внимание, купува си вила в Марбела и предава на други хора голяма част от бизнеса си. Мнозина от гангстерите му го напускат, включват се в бандата на братята Ричардсън от Южен Лондон и се замесват в спора с близнаците Крей. През 60-те години Хил се радва на период на просперитет и уважение. Той се сближава с близнаците Крей, за които е безценен като водач в престъпния свят в Уест Енд и Сохо в Лондон. Хил се сприятелява и с други журналисти, освен с Дънкан Уеб, и с изгряващите медийни личности на епохата. Той общува с благородници и играе хазарт с Перак Рахман и Манди Райс-Дейвис. През повечето време Хил живее в Испания и е далеч от предизвиканите от близнаците Крей скандали в подземния свят на Лондон през 60-те години.

В началото на 70-те години този начин на живот му омръзва, той се връща в Англия и отваря нощен клуб в Сънингдейл. През 1976 г. се скарва с дългогодишната си любовница Циганката и се залавя с чернокожа певица, в която, за своя изненада, силно се влюбва. Когато три години по-късно тя се самоубива, Хил изпада в депресия и мизантропия и се затваря в апартамента си. Той е обречен да живее до 1984 г., и умира самотен и нещастен. Джак Спот го описва като „най-богатият човек в гробището“.

„ДЖУНГЛА W 1“: РАХМАН И МАЙКЪЛ ХИКС

„Джунгла W 11“ е името, с което лондонската полиция нарича областта Нотинг Хил в Западен Лондон през 50-те години на ХХ век. В днешно време кварталът е облагороден и изключително модерен и е средище на издатели, журналисти и актьори, но някога е бил неугледен и занемарен. Територията на полицията в Нотинг Хил се простира от скъпите, изискани къщи край Нотинг Хил Гейт и Холанд Парк до големите, занемарени и пренаселени имения Норт Кенсингтън и Падингтън. В по-бедните райони се заселват имигрантите от Антилските острови. Близостта на квартала до Уест Енд и фактът, че по онова време проституцията се простира от Марбъл Арч и целия Бейзуотър Роуд до Шепърдс Буш, означават, че полуразрушените къщи в Нотинг Хил са станали желани бази за организираните оператори в областта на порока. С нелегалните клубове за алкохол и порутените сгради кварталът е бастион на търговията с наркотици.

Имигрантите от Антилските острови са лесна плячка за изнудващите ги собственици на недвижимо имущество. Най-известният от тях е Перак Рахман, чието име става синоним на собственик изнудвач и сега в речника дори фигурира думата „рахманизъм“.

Перак Рахман е роден в Полша, през 1920 година. В началото на Втората световна война пристига в Англия като бежанец без пукнат грош, а когато през 1962, едва четирийсет и две годишен, умира, той е милионер.

Рахман пристига в Лондон и започна да работи тук-там в Ийст Енд, сетне е назначен за чиновник в агенция за недвижими имоти в Шепърдс Буш, малко по на запад от Нотинг Хил. Законът за наемите от 1957 г. дава възможност на собствениците да искат много по-високи наеми, отколкото наемателите плащат дотогава. (Ниските наеми са гарантирани със закон.) Но Рахман има проникателен ум и разбира, че новият закон, недостигът на къщи след Втората световна война и напливът от имигранти, отчаяно нуждаещи се от жилища, предлагат изключителна възможност да натрупа пари. Имигрантите са особено

уязвима група. Те пристигат в Британия само за да открият, че жилищата под наем не достигат и никой не мисли за настаняването им. Новодошлите не познават законите в страната и взимат каквато квартира им предложат.

Рахман започва да купува големи сгради във викториански стил, често на краткосрочно изплащане, в Северен Кенсингтън и Падингтън. Той взема капитала главно от строително дружество „Ийгъл Стар“, което през 1957 г. му отпуска почти шейсет процента от всичките си заеми за годината, на стойност шейсет хиляди лири. В края на 1959 г. компанията дава над двеста и дващест хиляди лири на Рахман и на свързаните с него фирми. Полицията идентифицирала около трийсет и пет, на които той е директор или главен акционер. Степента на общественото участие е открита много по-късно и никоя от сградите на Рахман не е дадена под наем за повече от дващест и пет хиляди лири, а детайли за заемите са разкривани в годишните декларации само за суми, надвишаващи тази цифра.

След като Рахман купи някоя сграда, първият му ход е да се отърве от наемателите. Първоначално той им предлага скромен подкуп, за да напуснат. Ако откажат, животът им става неприятен. Рахман настанява неколцина от доверените си главорези в съседните стаи и им казва да вдигат нощни веселби, да пускат силно музика, да хвърлят боклуци наоколо и да направят условията на живот колкото е възможно по-непоносими. Ако наемателите пак откажат да напуснат, главорезите спират водата и електричеството, разбиват общите тоалетни и махат външните брави на къщата, като я правят опасна, и внушават, че ще последва физическо насилие.

Някои смели наематели отнасят случаите си в съда, но повечето от тях са бедни хора, за които съдебните процедури са загадка. Нещо повече, невъзможно е да се намерят преки доказателства, свързващи Рахман със заплахите. Мнозинството наематели напускат апартаментите си. После Рахман изпраща там строители, които разделят жилищата на по-малки части, правят някои козметични промени и пак ги дава под наем на по-висока цена или на семейства имигранти, или на проститутки, търсеци работно пространство.

Рахман живее в огромна къща в елитния район Хампстед. Той ма денонощна прислуга и се вози с ролс-ройс, докато изнемогващите от бедност наематели се тъпчат в мръсни малки апартаменти.

Главозамайващите наеми са събирани от мъже, които нямат време да слушат извинения и бързо прибягват до физически заплахи. Рахман е нисък, дебел, с очила и преждевременно оплешивял и съвсем не прилича на „император“ на престъпността и има репутацията на женкар.

През 1959 г. твърденията за насилническите методи на Рахман започват да безпокоят властите, но той избягва личния контакт с наемателите и изглежда невъзможно да се съберат убедителни доказателства срещу него, затова се прицелват във финансовите му дела. Компаниите му със сигурност дължат данъци и преследването на данъчните власти би го принудило да обяви фалит. Но тъй като акциите на компаниите му имат само номинална стойност, понякога от няколко лири, това няма да му навреди кой знае колко много. Що се отнася до жилищата, които дава под наем на проститутки, полицията се опитва да му предяви обвинение, че поддържа публични домове и живее от печалба от проституция, но не успява да събере достатъчно доказателства. Полицията опитва отново и е много близо да уличи Рахман. Той продава дяловете си в Нотинг Хил и гледа да не привлича внимание до смъртта си три години по-късно.

Рахман наема за главорези някои от най-бруталните типове в Лондон. Сред тях са Реймънд Наш, Ливанеца, който по-късно проявява интерес към клубовете в Сохо, и накрая му забраняват да живее в Британия след присъда в чужбина за контрабанда на злато, и Джордж Пигът, известен с въоръжените си обири, който в момента излежава доживотна присъда за предполагаемото си участие като наемен убиец на Тони Зомпарели Италианеца, застрелян в игрална зала в Сохо през 1974 година.

Най-известният главорез на Рахман е Майкъл Камбъл от Тринидад, който по-късно се преоткрива като лидер на чернокожите в стила на Малкълм Хикс и се прекръства на Майкъл Хикс. През 60-те години той е агент на Рахман в престижния сега квартал Колвил Терас и Паупс Скуеър в Нотинг Хил.

Той е замесен в множество изнудвания — за подходяща сума урежда терен на проститутките. Майкъл Хикс е осъден, че държи публичен дом, но макар да има репутация на сводник и изнудвач, се отървава с условна присъда и фиктивна глоба.

После, вдъхновен от Малкълм Хикс, той става мюсюлманин с името Абдул Малик и по-късно — Майкъл Хикс. Камбъл основава Дружество за активно расово приспособяване и става самозван месия на чернокожата общност на занемарения Холоуей Роуд в Айлингтън, Северен Лондон. Майкъл Хикс привлича богати и влиятелни последователи и се оказва хит сред младите бели жени от средната класа, особено за ползващата се с лоша репутация Гейл Бенсън, дъщеря на член на Парламента от Консервативната партия. Ентусиазмът на последователите му не намалява, когато го прибират в затвора за дванайсет месеца, след като публично призовава да застрелят всяко чернокожо момиче, което видят с бял мъж.

Той организира престъпни деяния през цялата си крайна политическа кариера. През 1969 г. Майкъл Хикс и четирима от поддръжниците му са съдени в Олд Бейли, обвинени в грабеж и изнудване за пари. Когато собственикът на агенция по труда в Сохо отказва да плати, Майкъл Хикс слага на врата му кучешка каишка и го принуждава да пълзи на пода и да моли за милост.

Той е освободен под гаранция и се връща в Тринидад, последван от неколцина поддръжници, сред които Гейл Бенсън. Там създава Партия на черната сила и се свързва с местни престъпници, сформирайки банда, която става постоянен източник на неприятности за властите. През 1972 г. член на бандата на име Джоузеф Скерит отказва да се подчини на заповедите на Майкъл Хикс и напада местен полицейски участък. Майкъл Хикс заявява пред бандата си, че трябва да поправи канализацията в градината си и им заповядва да изкопаят дълъг ров. Когато задачата е изпълнена, той обезглавява Скерит с парче стъкло и го хвърля в изкопа. Другите членове на бандата са разтревожени от поведението на уважавания си главатар и имат основание. Скоро след това друг от тях се удавя при загадъчни обстоятелства, а Гейл Бенсън изчезва. Един ден Майкъл Хикс и съпругата му отиват да изнасят проповеди, а в това време един от главорезите му запалва бунгалото им. Докато разследва умишления палеж, полицейският инспектор оглежда градината на Майкъл Хикс и се усъмнява в няколко неестествено високи и ужасно жълти марули. Полицаяте започват да копаят и намират трупа на Скерит. Два дни по-късно е открито и тялото на Гейл Бенсън. Патологът стига до извода,

че тя е била наръгана с острие, дълго петнайсет сантиметра, но не е умряла веднага и е била погребана жива.

За убийството ѝ са осъдени и обесени двама от бандата на Майкъл Хикс. Той също е обвинен за убийството на Гейл Бенсън, но така и не застава пред съда за това престъпление. Майкъл Хикс е осъден за убийството на Скерит и през 1974 г. отива на бесилото.

НАРКОБАРОНИ

Освен от мафията, международната търговия с наркотици често е контролирана от наркобарони. Основата на властта им е източникът за препитание в бедни страни, където цари беззаконие и голяма част от brutния национален доход е свързан с наркотиците.

От много години икономиката на Колумбия зависи предимно от износа на кокаин. Изчислено е, че в един период страната изнася около сто тона кокаин годишно, чиято цена на улиците е над шейсет милиарда долара — четирийсет процента от brutния национален продукт. В бедните и планински селскостопански райони няма алтернативен източник на доходи и опитите на правителството да реши проблема срещат упорита и силна съпротива. Стимулите да бъдат изгонени производителите на наркотици идват предимно от Съединените щати, които предлагат военна подготовка, екипировка и финансова помощ на правителствата в Южна Америка.

Наркотрафикът в Колумбия отдавна е контролиран от няколко богати династии. В столиците на дрогата Меделин и Кали живеят фамилията Ескобар, Ледер, О'Кампо и Очоа, които управляват страната либерално, като употребяват подкупи и оръжие. Едно от най-видните от тези семейства е кланът Ескобар. Твърди се, че главата на фамилията, четирийсет и няколко годишният Пабло Ескобар, е един от десетте най-богати хора в света. Той живее в Меделин, където има пет къщи, и официалното му обществено положение на издирван от властите човек не го принуждава да се крие. Пабло Ескобар се занимава с благотворителна дейност и грандиозните му подаръци за бедните, сред които построяването на хиляди жилища, са го превърнали в национален герой и са гарантирали, че обитателите на предградията и гладуващите в Колумбия няма да го предадат на властите. Правителството няма необходимите средства, за да се сравнява с щедростта на престъпниците, и онези политици, които отказват да бъдат купени, са убивани безнаказано. В Меделин, сравнително малък главен град с един милион население, стават почти десет убийства на ден, предимно свързани с наркотици, в резултат на

кавги между картелите или на опитите да се прокарат закони срещу производството и разпространението на дрогата. В Колумбия е нещо обичайно картелът да убие не само нарушителя, но и цялото му семейство. В такава среда на убийствена мизерия човешкият живот е евтин.

Макар че Колумбия е водещият износител на кокаин, голяма част от реколтата расте на друго място в Южна Америка. Колумбия е център на пречистването и дистрибуцията. Боливия и наркобаронът й Роберто Суарес са отговорни за значителен дял от действителния добив на растението кока, от което се извлича кокаинът. Суарес не е обикновен гангстер, борец се да се измъкне от мизерията, а образован и богат човек от почтено семейство. Някога той е бил фермер и открива, че отдалечените му земи около Вени, Чапаре и Санта Крус може да са по-доходно използвани за отглеждането на жилавите храсти кока.

Суарес получава един милиард годишен доход от района и си осигурява добро обществено положение чрез общоприетия, изпитан начин, като купува сърцата на бедните с щедри дарения и построяване на пътища, училища и болници. Твърди се, че има собствена армия, наречена „Годеници на смъртта“, чийто водач е германец на име Клаус Олтман, по-известен на света като някогашния офицер от Гестапо Клаус Барби, Касапина на Лион, гражданин на Боливия от 1951 година.

След десетилетия на фактическо управление наркобароните в Боливия са стреснати, когато през 1978 г. страната демократично избира Силус Суасо за президент. Предшественикът му Хуго Бансер е наркотрафикант, но Суасо обещава, че американците ще победят кокаиновите крале. Изглежда малко вероятно той да успее, но за да гарантира провала му, Суарес организира военен преврат, предвождан от недоволни офицери, жадни за власт и пари. Полковник Луис Арсе Гомеш, братовчед на Суарес, получава осемстотин хиляди долара, за да уреди осъществяването му, а на генерал Луис Гарсия Меса, командващ въоръжените сили и водач на бунта — сто осемдесет и деветия преврат в кратката история на Боливийската държава — плащат над един милион долара като предплата за бъдещото му участие във въстанието. Превратът е извършен на 17 юли 1980 г. и Суарес става фактически управник на Боливия. Платените му убийци действат открито с въоръжените сили, за да потушат и смажат гражданската опозиция. За

две седмици са убити петстотин цивилни и няколко хиляди са хвърлени в затвора, пребити и изтезавани. Суарес разбива и превзема по-малките конкурентни кокаинови картели в Боливия.

Бруталният и корумпиран режим на Меса съсипва едва кретащата легална икономика. Споразумението с Международния валутен фонд е пренебрегнато, инфлацията достига трицифрено число и Съединените щати прекратяват помощта си. Обезпокоен от лошата репутация на страната и уплашен от евентуална военна интервенция от страна на Съединените щати, Суарес настоява Меса да извърши лека, козметична и режисирана кампания срещу няколко по-дребни картела. Това е достатъчно, за да запушат временно устата на американците. Но след около година Суарес, кукловодът на боливийската политика, решава да даде короната на некадърника Меса на друг. През септември 1981 г. той извършва още един преврат и заменя Меса с генерал Торелио Вила, който на свой ред е изритан в полза на генерал Гуидо Калдерон, който дава обичайните обещания за демократични избори.

Суарес печели, докато Боливия запада. Накрая, заплашен от народното недоволство и размирици, Калдерон е принуден да напусне поста си и Суасо е върнат от изгнание, за да се оправя с бъркотията. В страната няма производство. Безработицата е масова, а броят на убийствата — най-високият в света. Суасо прави някои добри неща. Той депортира Клаус Барби в Европа, за да го съдят, извършва чистка в армията и изгонва Гомеш, Меса и мнозина други. Но проблемите с отглеждането на кокаина изискват решение на основно икономическо ниво и бедните фермери трябва да бъдат насърчени финансово, за да отглеждат нещо друго, а не кока. Суасо се обръща към американците за помощ и те създават програма за замяна на реколтата, предлагайки четирийсет милиона долара субсидии на фермерите, готови да се откажат от коката в полза на позволени насаждения. Но никое друго растение не носи такава голяма печалба и след като субсидиите са раздадени, няма начин в планинските терени на Боливия да се гарантира, че фермерите наистина отглеждат земеделски култури. През изминалото десетилетие властите водят все по-ожесточена борба с кокаиновите барони, но успехите са малко.

Дълго време кокаинът не е смятан за толкова голям проблем, колкото хероинът. Кокаинът е светски опият. „Кокаинът е начинът господ да ти каже, че си твърде богат“ — заявява един американец.

Някога това е било вярно. Кокаиновата икономика зависи от манипулацията на престъпниците в богатите страни, за които този наркотик е „истинският“, и в бедния Трети свят, където условията позволяват безпрепятствено производство. Заможните получават тръпката си, бедните си изкарват прехраната и организаторите стават баснословно богати. Но свръхпроизводството на кокаин от алчните южноамерикански барони довежда до излишък и пренасищане на пазара. Дори многобройната средна класа от бели хора не може да консумира всички онзи прах. Цената му рязко спада и се налага кокаинът да стане достъпен за огромния пазар на низшата класа и да конкурира хероина. Така е създаден крекът — наркотикът на бедните и на силовото бягство от реалността.

Традиционният източник на хероин е Златният триъгълник — осемдесет хиляди квадратни мили планинска джунгла там, където граничат Тайланд, Лаос и Бирма. Ограден от реките Меконг и Мей Си, районът е недостъпен, освен за местните жители, планинците шан. Там няма полиция.

Шан не изпитват лоялност към нито една от трите национални сили, които властват на територията. Обществото им още е феодално и господарите им са хора като Хун Са, най-големият производител на опиум в света. Той е син на бившия полковник от Китайската националистическа армия Чан Кай Ши. Властта му произлиза от приумиците на американската външна политика в Азия. Комунистите побеждават и изгонват в Бирма Националистическата армия. Но тя остава почти непокътната и е радушно посрещната от шан като буфер срещу местното правителство в Рангун и после от американците, които смятат продължителното присъствие на изгнаниците националисти в Бирма за крепостна стена срещу разпространението на комунизма. Повече от десетилетие американците продължават да ги снабдяват с оръжие и пари.

В края на 50-те години на ХХ век правителството на Бирма, което дотогава толерира присъствието на националистите, решава, че те са станали твърде силни, и ги изтласква към Тайланд и Лаос. Американците постепенно спират помощта, макар че ЦРУ тайно продължава да ги подкрепя още петнайсет години. Но след като източниците им на доходи сериозно намаляват, националистите започват да търсят други възможности и се залавят с отглеждането на

мак, който от векове е основна и доходна култура в региона. Правителството на Бирма не обръща внимание на ситуацията.

Младият Хун Са е главната свързка с ЦРУ и им съобщава информация за дейността на комунистите, като в същото време изнася огромни количества хероин в Съединените щати. Всички се държат лицемерно. Американската администрация води открита война с Хун Са и съотечествениците му, докато главната ѝ разузнавателна агенция използва услугите му като агент. По време на войната във Виетнам един от всеки седем американски войници употребява хероин, вероятно доставен от Хун Са, същият човек, когото ЦРУ смята за съюзник. Американските войници не харесват долнокачествения, кафяв хероин за пушене, който местните жители употребяват, и Хун Са услужливо започва да произвежда хероин под формата на фин бял прах, подходящ за интравенозно инжектиране.

През 70-те години Хун Са разширява дейността си, насърчавайки тайландските селяни да увеличат производството на непреработената опиумна суровина, и започва да транспортира с кораби хероина до Банкок, където се свързва с триадите, китайските гангстери.

Когато американските войници се завръщат в родината си, Хун Са наводнява с продукцията си улиците на големите гладове в Съединените щати. Печалбите му са огромни. Килограм непреработена основа за опиум на стойност три хиляди долара при производителя може да стигне до три милиона на улиците. Операцията се ръководи с корпоративна ефективност и Хун Са има сериозни връзки с властта. Известно е дори, че тайландската полиция управлява някои от лабораториите му за производство на хероин. През 1978 г. той има дързостта да предложи на американското правителство да решат проблемите на нацията с хероина, като годишно изкупуват от него петстотин тона непреработена опиумна основа за петдесет милиона долара. Но американците решават, че Хун Са има достатъчно запаси да им продаде това количество и пак да наводни улиците.

През 1980 г. американците обявяват цена от двацет и пет хиляди долара за главата му и трескаво подтикват тайландските власти да направят нещо срещу дейността му. През 1982 г. те най-сетне постигат успех и предприемат мощна, финансирана от американците атака срещу крепостта му на върха на хълма в Бан Хин Таек, малко тайландско планинско село. Две хиляди войници, подкрепяни от

военни хеликоптери, убиват над двеста души от частната армия на Хун Са и залавят десет тона оръжия, но главатарят изчезва. Той и голяма част от силите му се измъкват през границата и отиват в Бирма, където Хун Са незабавно се включва в бизнеса с хероин заедно с комунистите бунтовници. Две години по-късно той се връща в Бан Хин Таек и остава там. Сега тайландското правителство е отчаяно в борбата си срещу наркотрафикантите — една пета от местното население е пристрастено — и редовно раздава смъртни присъди за търговия с наркотици. Но Златният триъгълник остава неконтролируем и племената шан упорито не сътрудничат на властите. Една четвърт от тях употребяват хероин и всички разчитат финансово на него. За да се сложи край на този бизнес и да се изгони Хун Са, е необходима кървава война или помощна програма с грандиозни пропорции.

ВТОРА ЧАСТ
СВЕТОВНОИЗВЕСТНИ ОБИРИ

„АКО МИСЛИТЕ, ЧЕ ДНЕС ЦАРИ БЕЗЗАКОНИЕ...“

Когато се оплакваме от нарастващата престъпност, ние говорим като граждани, които приемат за даденост защитата на закона. Полицията патрулира по улиците и пътищата. Кражбите и побоите може и да се увеличават, но поне крадците рискуват свободата си всеки път, когато решат да извършат престъпление.

Ако искаме да разберем историята на изминалите три хиляди години, трябва да положим усилия да използваме въображението си и да се опитаме да забравим представата, че сме защитени от закона. В древна Гърция проблем представляват не само разбойниците, обикалящи по пътищата, и пиратите, кръстосващи моретата, но и фактът, че обикновените граждани стават разбойници и пирати, когато поискат, и не смятат това за ненормално. В „Одисея“ Омир гордо описва как на връщане от Троя корабът му минава край бреговете на Тракия. Там те нахлуват в незащитен град, убиват мъжете и отмъкват жените и стоките. По онова време Гърция не води война с Тракия. Но незащитеният град е лесна плячка за всеки и на уморените от войната гърци им се приисква да изнасилват и да грабят. Това състояние на нещата продължава през по-голямата част от следващите три хиляди години и обяснява защо много средиземноморски градове и села са построени навътре в сушата.

Далеч по-трудно е да се разбере, че „спазващите закона“ страни като Англия са в абсолютно същото положение. Точно преди периода на Черната смърт, както Люк Оуен Пайк описва в „История на престъпността в Англия“, 1873 г., „... всеки ден се палят къщи. Мъже и жени са залавяни и с болка и смърт са изтръгвани откупи... Дори онези, които платят, може да се смятат за щастливци, ако се отърват без ужасяващо осакатяване“. И това не се отнася до времена на война или социални размирици. Според „Миналото и настоящето на Бристол“, 1881 г., от Дж. Ф. Никълс и Джон Тейлър Англия „процъфтява в най-висока степен и е гъсто населена, богата и луксозна...“ (стр. 174). Но въпреки това разбойническите банди приличат на малки армии. Те често слизат в някой град, когато има

панаир, превземат го, ограбват къщите, запалват ги, преследват гражданите, които се опитват да им попречат, и се оттеглят. През 1347 — 1348 г. Бристол е завладян от разбойник, който ограбва корабите на пристанището, включително кралските, и издава прокламации като завоевател. Хората му обикалят по улиците, крадат и убиват и се налага кралят да изпрати лорд Томас Бъркли, за да възстанови реда. Когато става известно, че търговец държи в дома си бижута, принадлежащи на кралица Филипа, той е обкръжен от бандата на Адам Прокажения и трябва да им ги предаде, когато запалват къщата му. Съдилищата са почти безсилни. Когато прословут крадец е съден близо до Уинчестър, членовете на бандата му чакат пред съда и нападат всеки, който излезе, и делото се прекратява.

ЕПОХАТА НА ДЖИНА

Около 1650 г. година един холандски професор по химия на име Силвиус открива, че при дестилацията на царевична каша може да се направи силен — и евтин — алкохол и да му се придаде остър и приятен аромат с плодове на хвойна. Това питие е наречено „джинива“ (френската дума за хвойна) и скоро се съкращава на джин.

Напитката се продава в малки бутилки в дрогериите и холандците скоро осъзнават, че джинива е силен като хубаво бренди и е много по-евтин. Когато през 1688 г. на трона на Джеймс се настаняват Вилиам и Мери, поданиците им започват да изнасят новото питие в Англия. И тъй като Англия води спор с Франция и не иска да купува френско бренди, джинива, или джинът, скоро става национално питие. Поради ембаргото върху брендита е приет закон, позволяващ на всеки да произвежда алкохол, и англичаните скоро подобряват холандския оригинал, като дестилират още по-евтина степен на царевична каша, и правят силна алкохолна напитка, която сега би се наричала контрабандно спиртно питие.

(Вероятно това става, когато някой открива, че бирата може да бъде дестилирана и да се получи уиски.) В цяло Англия се появяват магазини за джин. Само на една лондонска улица броят им е шест.

Поданиците на кралица Елизабет пият шери, бира и вино, които са по-евтини. Виното струва четири пенса за четвърт литър. После Джеймс I успява да събере част от парите, които Парламентът отказва да му даде, като налага данък върху различни стоки, включително върху виното и шерито, затова трудещите се англичани от XVII век могат да си позволят само бира. До 1688 г. работническата класа зажаднява за алкохол. Консумацията на джин се повишава — от половин милион галона около 1690 г. до три и половина милиона през 1727 г. и деветнайсет милиона галона в средата на века.

В резултат на това последва вълна от престъпност. На много магазини за джин се появява надпис: „Пий за едно пени, напий се за два пенса, работи безплатно“. Престъпленията за набавяне на пари за джин стават нещо обикновено, като престъпленията за набавяне на пари за наркотици в днешно време. През 1699 г. е приет особено

жесток закон. За всяка кражба, ако стойността на стоката надвишава пет шилинга, наказанието е обесване. В същото време всеки, който помогне за залавянето на крадец, се освобождава от данъци и получава награда. Мерките са отчаяни, но такава е и ситуацията. Внезапно Англия се озовава буквално във война с престъпниците. Хроникьорът Нарцис Лутрел споменава за безкрайна поредица от разбойнически грабежи и подобни престъпления. В една събота през 1693 г. разбойник на име Уитни е арестуван в църквата „Сейнт Мартин“. Банда от седмина нахлува в дома на лейди Риъсби на Джерард стрийт, завързва нея и семейството ѝ и претършува къщата. Три карети, идващи от Елсъм, са ограбени и трима разбойници предизвикват скандал в Холбърн, счупват прозорците и наръгват със сабя пазача, оставяйки я в тялото му. Нападението на къщи става нещо обикновено, както е било преди чумната епидемия. Няколко години по-късно известният разбойник Дик Търпин, чиито подвизи съвсем не са толкова романтични като в легендата за него, повежда банда, която се специализира в проникване с взлом в къщи в провинцията, изтезаване на членовете на семействата, за да ги принудят да кажат къде са ценностите им, и изнасилване на прислужници.

Дик Търпин, най-известният британски разбойник, всъщност не извършва знаменитите си пътешествия до Йорк с кобилата си Бони Блак Бес. Нито е учтивият герой, обявен извън закона, както го описва легендата.

Търпин е роден през 1705 година. Той е месар, който започва да краде овце, за да зарежда магазина си. Разкриват го, но той продължава да се препитава с дребни кражби, докато през 1735 г. се включва в прословутата банда от Есекс. Една от цитираните му реплики е към вдовица, която отказва да каже къде са парите ѝ. „Бъди проклета, дърта кучко. Ако не кажеш, ще ти скъсам задника.“ Друг път бандитите заливат с вряла вода фермер и спукват черепа му, докато се редуват да изнасилват прислужницата му.

Когато за всеки разбойник обявяват награда от сто гвинеи, бандата е предадена в една пивница, но Търпин

успява да избяга, като скача през прозореца. След това той става разбойник в гората Епинг и един от най-преуспяващите бандити в страната. Търпин се крие в пещера и един ден убива горския пазач, който го открива.

Търпин се оттегля с незаконно придобитата си плячка, заселва се в Йоркшир и се прекръства на Джон Палмър. Арестуват го за това, че е застрелял петел за борба и заради кражба на овце, но никой не се усъмнява в самоличността му. Търпин пише на брат си от затвора в Йорк, молейки го за помощ, но изпраща писмото си без марка. Брат му не познава почерка и отказва да плати шест пенса на пощальона, но местен учител вижда писмото, познава почерка на бившия си ученик и решава да поиска наградата от двеста лири за главата на разбойника. Търпин е осъден на обесване.

В затвора той става знаменитост. Посещават го много хора. Един от тях се кълне, че това не е Дик Търпин. „Обзаложи се с него. Ще платя и на двама ви“ — казва Търпин на тъмничаря. Това е единственото му официално записано изречение.

Когато се качва на ешафода, той предпочита да скочи от стълбата, за да се слее с вечността.

Всичко това представлява интересен контраст с престъпността по времето на кралица Елизабет, когато престъпленията също са много, но съвсем не толкова сериозни. Лондон е пълен с крадци и мошеници. Крадците се срещат веднъж седмично в къщата на водача си, който е и зет на палача. Там, също като на съвет на старейшини, те обсъждат „перспективите“ и обменят информация. По тогавашните описания (Робърт Грийн написва няколко памфлета по този въпрос) лондонската престъпна сцена по времето на Елизабет прилича на Ню Йорк на Деймън Ръниън — плачевна, но доста добродушна. Век покъсно това се променя. Разбойниците изпълват пътищата, крадците действат в градовете, а в съдилищата се явяват жени и деца толкова често, колкото и мъжете. Децата са обучавани да стават джебчии или са изпращани на улицата да печелят пари с проституция. Писателят

Хенри Филдинг, който през 1740 г. става мирови съдия, пише за големия брой деца, „страдащи от тази отблъскваща поквара“. Реакцията на правителството е да ексекутира почти всеки нарушител, застанал пред съда. През 1722 г. банда браконieri от Хампшър убива пазач, който ги изненадва.

Браконьерите начернят лицата си, за да не се виждат в мрака. Земевладелците от областта Уолтам, където се случва това, са толкова разтревожени, че успяват да издействат приемането на закон — „Черният закон на Уолтам“, според който почти всеки браконьер е обесван. (Ако законът бе съществувал, когато Шекспир е арестуван за браконьерство от сър Томас Луси, произведенията му щяха да останат ненаписани.) Законът включва списък от над триста други нарушения, включително лов на зайци, за което човек може да бъде обесен.

Но тези мерки не оказват въздействие върху нарастващата престъпност. И това би могло да се очаква, когато голяма част от населението е постоянно пияна. Хенри Филдинг изчислява, че само в Лондон сто хиляди души живеят предимно на джин. Друг наблюдател за три часа пред една кръчма преброява хиляда четиристотин и единайсет човека, които влизат и излизат оттам. Заведенията обикновено представляват навес, пълнен с варели с джин. Клиентите отиват там да си купят джин за едно пени и това обяснява огромният им брой. После цели семейства — бащата, майката и децата — сядат на тротоара и се напиват до безсъзнание. Четвърт литър джин струва едно пени, ето защо това не е трудно. Художникът Уилям Хогарт създава две известни гравюри „Бирена улица“ и „Алея на джина“, за да изобличи това зло. В „Бирена улица“ множество весели мъже и жени пият пред кръчма и очевидно водят интелегентна политическа дискусия (на масата има екземпляр от речта на краля). В „Алея на джина“ пияна майка изпуска бебето си и луд храчи по него, а през прозореца на таванската стая се вижда мъж, който се е обесил. Филдинг отбелязва, че джинът „ги лишава от всякакви почтени средства да си го купят и в същото време прогонва чувството на страх и срам и им вдъхва смелост да извършват лоши и опасни неща“. В резултат на това джебчиите, които някога са разчитали на сръчността и бързо подвижните си пръсти, започват да пребиват жертвите си посред бял ден. Писателят Хорас Уолпол е застрелян в лицето от разбойник в Хайд Парк през 1752 година.

Както в Англия, така и на континента наказанията са варварски и стават още по-садистични. Присъдата да бъдат обесени, удавени и разчленени обикновено е запазена за политически престъпници, макар да е прилагана и към някои особено жестоки крадци. Жертвата е влачена с каруца до мястото на екзекуцията, а после полуобесвана. Вътрешностите са изтръгвани, докато човекът още е жив, и изгаряни пред очите му. После тялото е нарязвано на четири парчета. Жените престъпници често са изгаряни живи, защото това се смята за „поприлично“, отколкото да рискуват да покажат интимните им части, докато висят на въжето. (В това отношение предшествениците ни са били забележително скромни.) Но обикновено и мъжете, и жените са събличани голи до кръста и после налагани с камшик, докато ги водят по улиците към позорния стълб или бесилката. След приемането на закона от 1699 г. крадците са дамгосвани по едната буза. Това вероятно е смятано за проява на милосърдие, тъй като повечето крадци са обесвани. На затворниците, осъдени за обида на речта — може би проповядване на фалшиви религиозни доктрини — пробиват дупки в езика, докато ги държат на позорния стълб. Присъдата на измамника на име Джафет Крук е да му отрежат двете уши, да разцепят носа му и да го горят с нагорещено до червено желязо. Палачът, известен като Хупър Присмехулника, отрязва ушите му с остър нож, вдига ги високо да ги види тълпата и после разрязва ноздрите на Крук с ножица. Но накрая, докато допира нагорещеното желязо до кървящия му нос, Крук скача от стола толкова силно, че Хупър, който е добър човек, решава да не изпълни остатъка от наказанието.

На континента присъдите са още по-жестоки. Езиците на клеветниците са изтръгвани с нажежени до червено клещи. Ненормален тип на име Дамиен, който през 1757 г. се опитва, при това доста нерешително, да наръга с нож Луи XV, е екзекутиран, като е разкъсан на четири части. Той е занесен до мястото на екзекуцията, защото краката му са смазани с чукове. Гръдният му кош е разтворен с нажежени до червено клещи и в раните е излято олово. После краката и ръцете му са завързани за четири коня, които подгонват в различни посоки. Те не се оказват достатъчно силни, за да откъснат краката и ръцете му, затова довеждат още коне. Но въпреки това се налага екзекуторът да отреже отчасти ръцете и краката, преди най-последно да ги откъснат. Дамиен е в съзнание, докато му остава само

една ръка. В началото той с очевидно любопитство наблюдава какво го правят и косите му побеляват по време на екзекуцията.

Попитайте някого да назове някой известен пират, и той сигурно ще каже: „Капитан Кид“. Ко истината е, че Кид никога не е бил пират. Уилям Кид е четирийсетгодишен морски капитан с чисто досие, когато през 1695 г. британското правителство му предлага да оглави „каперска“ експедиция. Каперът плячкосва корабите на страни, с които правителството води война, а по онова време Англия воюва с Франция. Кид трябва да търси и истински пирати — неофициалната разновидност — в Червено море.

Кид залавя и плячкосва два арменски кораба с френска регистрация — нещо, което е законно упълномощен да прави. Собствениците се оплакват в Лондон. Когато пристига в Ню Йорк, за свое изумление Кид разбира, че е обявен за пират. Той протестира, че съвсем не е така (и скрива част от плячката), но е арестуван и върнат в Лондон. През двете години, преди да започне процесът, разрешителните, които трябва да докажат правото му да ограбва арменски кораби, изчезват и Кид е осъден за пиратство, а също и за убийство на член на екипажа, когото ударил с кофа — по време на бунт, както той твърди. Кид е обесен на 23 май 1701 година. Най-известният пират всъщност е невинен човек.

КРАЖБАТА НА СКЪПОЦЕННИТЕ КАМЪНИ ОТ КРАЛСКАТА КОРОНА

Друг престъпник, който със сигурност заслужава екзекуция, успява да се спаси, защото английският крал Чарлс II не е отмъстителен.

Прословутият полковник Блъд е роден в Сарни, Каунти Мийт, Ирландия, през 1618 година. Малкото му име е Томас. Дядо му живее в замъка Килнабой и е член на Парламента. Бащата на Блъд притежава ковачница и е преуспяващ ковач. Когато през 1642 г. избухва Гражданската война, Блъд тръгва към Англия, за да се сражава на страната на крал Чарлс I. Но когато става ясно, че силите на Кромвел ще спечелят, той се присъединява към Кръглоглавите. И в резултат на това, когато през 1653 г. Чарлс претърпява поражение, Блъд е назначен за мирови съдия и му подаряват голямо имение.

Благополучието му продължава само седем години. През 1660 г. Чарлс се връща на трона и Блъд е принуден да избяга в Ирландия, където се жени за богата наследница от Ланкашър, която му ражда син. В Ирландия Блъд се включва в заговор заедно с други недоволни привърженици на Кромвел, чиято цел е да превземат замъка в Дъблин и да пленят губернатора лорд Ормънд. Заговорът не успява и Блъд отново трябва да избяга, този път в Холандия. След участието му в множество политически заговори той е вече белязан човек и за главата му е обявена награда. Дръзкото спасяване на съмишленик конспиратор, когото водят в Лондон с ескорт от осем войници, прави Блъд един от най-търсените хора в кралството. Въпреки това през 1670 г. той се връща в Англия и под името Айлоф работи като лекар в Ромфорд.

Блъд още мечтае да отмъсти на лорд Ормънд, който го лишава от собствеността му и смазва заговора. На 28 май 1670 г. Ормънд отива на банкет в Лондонската община, когато неколцина мъже спират каретата му и го измъкват навън. Блъд му казва, че ще го обеси в Тайбърн и изпраща другите да приготвят бесилката. Но кочияшът вдига тревога и слугите се притичат на помощ на Ормънд. Блъд стреля по него и хуква

към сенките на Пикадили. (Говори се, че той избягал с помощта на Бъкингамския херцог, който искал да види Ормънд обесен.)

Блъд се връща в Ромфорд и измисля още по-дързък план — да открадне скъпоценните камъни от кралската корона, които се пазят в Тауър в Лондон, зад решетки, в заключена стая в подземие.

Блъд научава, че пазачът е човек на име Талбът Едуардс, който живее със семейството си на горния етаж над стаята със скъпоценните камъни. И така, един ден в началото на 1671 г., преоблечен като свещеник, Блъд влиза да разгледа скъпоценните камъни на кралската корона и се сприятелява с Талбът Едуардс. Следващия път, когато отива, той взима съпругата си. Но докато излизат от подземие, госпожа Блъд изведнъж усеща силна стомашна болка и я завеждат в апартамента на семейство Едуардс да си почине. Няколко дни по-късно благодарният „свещеник“ Блъд се връща с четири чифта бели ръкавици за госпожа Едуардс.

Той скоро става редовен посетител. Талбът Едуардс има хубава дъщеря и се радва, когато Блъд предлага да я запознае с богатия си племенник — идея, която жените също приемат с ентузиазъм.

На 9 май 1671 г. „свещеникът“ Блъд пристига в седем часа сутринта с „племенника“ си и още двама придружители. Докато красивият младеж се запознава с дамите, Блъд предлага да видят скъпоценните камъни на кралската корона. Едуардс решава, че това ще е приятен начин да прекарат времето си и ги завежда долу. Той отключва вратата на помещението, където се пазят скъпоценните камъни и след като влизат, отново заключва. И в същия миг Блъд го удря по главата с дървен чук и Едуардс загубва съзнание.

Крадците изкъртват предпазната решетка и изваждат короната, златното кълбо с кръста и скиптърта. Те сплескват короната с дървения чук и я слагат в чанта, а единият от мъжете напъхва кълбото в бричовите си. Едуардс, който е завързан, опитва да се освободи и Блъд го пронизва със сабята си. Скиптърът е твърде голям, за да се побере в чантата, и единият от съучастниците — Хънт, зетят на Блъд, го огъва с дървения чук.

В този момент синът на Едуардс, който служи във Фландрия, неочаквано се връща. „Племенникът“ на Блъд поглежда през прозореца, вижда го да се приближава, извинява се и слиза долу. Блъд решава, че е време да тръгват, и те оставят скиптърта и побягват.

В същия миг Едуардс идва в съзнание и започва да крещи: „Предателство! Убийство!“. Синът му хуква към подземието, за да провери какво става, и когато вижда баща си да кърви, вдига тревога.

Блъд прострелва часовой, който се опитва да го спре, и после прави малка грешка, издаваща нервността му. Вместо да мине по най-близкия мост, Булуорк Гейт, той променя решението си и се отправя към Айрън Гейт, където е завързан конят му. Въпреки това Блъд за малко не успява да избяга. Часовоите вземат други пазачи за бегълците и ги нападат. За щастие командирът на караула осъзнава грешката и настига Блъд, който в този момент яха коня си. Блъд насочва револвера си и натиска спусъка, но оръжието засича. Пазачът се сбива с Блъд и успява да го надвие. Тримата съучастници също са заловени.

Блъд отказва да отговаря на въпросите и упорито повтаря: „Ще говоря само пред краля“. Той знае, че кралят харесва дръзки престъпници и разчита да се спаси благодарение на ирландския си чар.

И се оказва прав. Блъд е заведен в двореца и разпитан от краля, от принц Рупърт, херцогът на Йорк, и от други членове на кралското семейство. Чарлс се забавлява и се усмихва, когато Блъд отбелязва, че лудорията му не си е заслужавала, тъй като скъпоценните камъни от короната със сигурност не струват сто хиляди лири, както ги оценяват, а по-скоро шест хиляди. После Блъд съчинява разказ за заговор за убийството на краля, в който уж участвал. Той обяснява, че заговорниците се скрили в тръстиките на Батърсий, когато кралят отишъл да се изкъпе в реката, но „величествените ви, необлечени форми бяха толкова страховити, че оръжието падна от ръцете ми“. Кралят може би приема това като ласкателство за природната си надареност и пита: „Какво ще направиш, ако ти подаря живота?“. Блъд веднага отговаря с подходящо изражение на дълбоко смирение: „Ще се старая да го заслужа, Ваше Величество“.

За разочарование на Ормънд Блъд не само е помилван, но и му дават земи в Ирландия с добиви, възлизащи на петстотин лири годишно. Със сипаничавото си лице, къси крака и малки сини очи, той скоро става позната фигура в Централен Лондон и често се явява в съда.

Талбът Едуардс, който се възстановява, също е възнаграден от краля и става известен като човека, обран от полковник Блъд. Той

доживява преклонна старост и с удоволствие разказва на посетителите историята за обира.

Падението на Блъд настъпва осем години по-късно, когато през 1679 г. се скарва с предишния си покровител — коварния херцог на Бъкингам. Понякога, вероятно когато се напие, Блъд обвинява херцога в „брутална непочтеност“. Херцогът го съди за десет хиляди лири — сума, която би разорила Блъд. За свое учудване той е обявен за виновен. Но непосредствено след присъдата Блъд се разболява и умира на 24 август 1680 г., на шейсет и две години.

Но дори смъртта му не слага край на историята. Скоро се разнася слух, че Блъд е инсценирал смъртта си, за да не плати глобата, и в ковчега е имало друго тяло. Ковчегът е изкопан в присъствието на съдебен лекар и трупът е идентифициран по време на разследване и отново погребан — разочарование за враговете му, които още се надяват да го видят обесен.

ФЕРМЕРЪТ ПОРТЪР И РАЗБОЙНИЦИТЕ

В днешно време, дори в страни с висока престъпност, провинцията е по-безопасна от големите градове. Но през XVIII век в Англия положението навсякъде е едно и също.

През лятото на 1751 г. фермер на име Портър, който живее близо до Пулфорд, Чешър, наема ирландски работници да му помогнат в прибирането на реколтата. Една вечер през август се чува трясък, сякаш някой се опитва да разбие вратата. Фермерът явно я държи заключена за по-безопасно. В къщата нахлуват петима ирландци, хващат фермера и съпругата му, които вечерят, и ги завързват. После заповядват на Портър да каже къде са парите му. Той се опитва да приложи тактиката на протакането, но бандитите заплашват, че ще изтезават и двамата. Една от дъщерите на фермера, която подслушва на вратата, се втурва в стаята, пада на колене и започва да моли да пощадят живота на баща ѝ. Тя отстъпва и казва къде са ценностите му.

Най-малката дъщеря, момиче на тринайсет години, се измъква през задната врата, влиза в конюшната, извежда кон, яхва го и се отправя към селото. Отива в къщата на брат си и му съобщава какво става. Той и приятелят му се въоръжават — вероятно с ножове и брадви — и забързват към фермата. Успяват да изненадат поста, когото разбойниците са оставили пред къщата, и го убиват. После нахлуват в гостната и виждат, че четиримата бандити са съблекли фермера гол и се опитват да го накарат да седне в огъня, за да каже къде са спестяванията му. Единият крадец мигновено е ударен и изпада в безсъзнание, а другите трима изчезват през прозореца. Спасителите хукват след тях, настигат ги и на моста Честър хващат още двама разбойници. Четвъртият, водачът на бандата, е заловен на кораб край Ливърпул. Престъпниците са осъдени на смърт, но присъдата на най-младия е смекчена на доживотно изселване отвъд океана. Водачът Станли успява да избяга в навечерието на екзекуцията си. На 25 май 1752 г. другите двама, Мак Канъли и Морган, са обесени. Поведението им е „прилично, доколкото може да се очаква от хора с тяхното положение“.

Този вид нахлуване с взлом става нещо обичайно по време на вълната от престъпност през XVIII век. Разбойниците се организират като военни формирования. Те наблюдават дни наред къщата, която ще нападат, докато разберат кога ще бъде най-безопасно да я оберат. За операцията не се изискват особени умения. Атаката се извършва като обсада на град. Случаят на Мак Канъли и Морган показва, че крадците в средата на XVIII век вече са открили метод за изтезание, който става популярен във Франция по време на революцията, когато разбойниците са известни като *chauffeurs* — огняр. (По-късно професионалните шофьори са наречени с това име, тъй като първите коли се движат с пара, затова шофьорът всъщност е огняр.) Улиците на Лондон стават все по-опасни. Разбойниците действат в парковете и откритите пространства и дебнат във всяка гора и храсталак по главните пътища.

А какво прави полицията, докато става всичко това? Отговорът е, че тогава няма полиция. В европейските страни редът се поддържа от армията. Ето защо по-късно френските полицаи са наречени *gens d'armes* или жандарми — войници. Но в Англия няма постоянна армия, защото не е нападана от времето на Уилям Завоевателя. И британците силно се съмняват в идеята за полицейска сила, като мислят, че това ще накърни свободата им. Затова в селата има местни пазачи и енорийският цивилен отговорник за реда, обикновено тамошният търговец, върши тази работа в свободното си време. И, както подчертава Патрик Прингъл в увода си към книгата на Годар „Мемоари на един бегач от Боу стрийт“, тази система действа достатъчно добре в провинцията, но се пропуква в големите градове. Ако го ограбят, гражданинът сам трябва да преследва крадеца, като вдигне „олелия“, и ако го хване, съдебните разходи са за негова сметка. Правителството се опитва да компенсира липсата на законност и ред, като въвежда варварски наказания, и в Тайбърн обесват дузина, а понякога и двайсет души едновременно. В списание „Джентълмен“ от 1750 г. е отбелязано: „На 6 юли в Тайбърн бяха екзекутирани Елизабет Банкс за побой на дете, Катерин Конуей за фалшифициране на корабен билет и Маргарет Харви за обиране на господаря си. Всички бяха пияни“. През 1801 г. е обесено тринайсетгодишно момче, защото влиза с взлом в къща и открадва лъжица. А през 1808 г. в Лион са обесени две сестри — на осем и на единайсет години. През 1831 г. е обесено

деветгодишно момче, защото запалва къща, а две години по-късно — друго деветгодишно момче, защото пъха пръчка в прозореца на магазин и открадва боя на стойност две пени.

В средата на XVIII век по-заможните хора започват да напускат Лондон, заключват къщите си и взимат със себе си скъпоценностите си, защото очакват, че домовете им ще бъдат разбити и ограбени. И ако някой иска да си възвърне откраднатото имущество, той отива при съмнителни типове, които познават подземния свят, и предлага награда. През XVII век бивша разбойничка на име Мери Фрит, или Мол Кътпърс, отваря магазин на Флийт стрийт, за да продава вещите, откраднати от бандата ѝ джебчии, и най-добрите ѝ клиенти са самите жертви. Бизнесът ѝ е толкова успешен, че оставя без работа всеки търговец на крадени вещи в района. Мол умира богата и уважавана през 1659 г., на седемдесет и пет години. Век по-късно Джонатан Уайлд се залавя със същия бизнес и скоро постига много по-голям успех от Мол Кътпърс. Той става нещо като Ал Капоне на XVIII век и разделя Лондон на райони, където действат различни банди. Всеки крадец или разбойник, който предпочете да работи сам, е намиран и обесван по доказателства, представени от Уайлд. Той притежава къщи в Лондон и в провинцията, както и кораб за превоз на крадени стоки. Уайлд дори има наглостта да поиска от кмета на Лондон да се подвизава свободно в града заради големите си обществени заслуги. Когато е приет закон, забраняващ взимането на пари за връщане на крадени вещи на собствениците им, той намира начин да го заобиколи и забогатява още повече. Накрая го залавят и през 1725 г. Уайлд е обесен. И след година и нещо Лондон се озовава в хватката на вълна от престъпност и става опасно човек да се разхожда в Ковънтри Гардън дори посред бял ден.

Джинът не е единствената причина. Някои смятат, че това се дължи на увеличаващия се брой моряци в Лондон, когато търговията на Британия с останалия свят започна да нараства. Писателят Хенри Филдинг стига най-близо до същността на проблема в памфлет за „увеличаващите се кражби напоследък“. Той обвинява „огромните богатства, които през последните години се изсипват в страната“. Англия се превръща в най-богатата страна в света, но наред с богатството ѝ съществува и отблъскваща мизерия. Естествено, бедните се опитват да отклонят част от това богатство към собствените си

джобове. Същото се случва и в древен Рим, и във всяка друга цивилизация, постигнала просперитет и успех.

Лондон е залян от престъпност и това не засяга само бедните. „Мохоките“, дружество, чиито членове се посвещават на амбицията да „наранят колкото е възможно повече от събратята си, хората“, са предимно джентълмени. През свободното си време те принуждават проститутки и възрастни жени да стоят на глава в бъчви, пълни с катран и бодат със сабите си краката им или ги карат да скачат, за да избегнат остриетата, обезобразяват жертвите си, като избождат очите им или сплескват носовете им, причакват прислужници, бият ги и разсичат лицата им. За да достигнат необходимата степен на ентузиазъм за жестоките си игри, те се напиват толкова много, че стават „напълно неспособни на разум или човечност“. Някои мохоки членуват и в „Смелите самци“, които официално отричат съществуването на Бог и всяка неделя ядат ястие, известно като „паят на Светия дух“. Злодеянията на „Смелите самци“ са по-изразено сексуални от онези на мохоките и тъй като практически е невъзможно да ги осъдят за изнасилване и възрастта на информирано съгласие е дванайсет години, са извършвани по-открито. Всъщност мнозина, ако не и всички млади мъже от тази класа се смятат за недосегаеми. Една вечер през двайсетте години на XVIII век Ричард Савидж, който твърди, че е син на графинята на Макълсфийлд, се скарва с някакви хора, докато играят на карти в кафене „Робинсън“, изгубва контрол и пронизва със сабята си единия. Съдят го за убийство, но после го оправдават. В друг случай млад джентълмен на име Плънкет влиза в магазин, за да вземе перуката, която е поръчал, и когато майсторът не се съгласява да намали цената повече от една гвинея, не се поколебава да грабне бръснача от тезгяха и да пререже гърлото му. Безсмислените убийства като тези са чести, както и безредиците и бунтовете...

Нещата започват да се подобряват през 1729 г., когато капитанът Томас де Вейл е назначен за мирови съдия на Уестминстър и Мидълсекс. Десетилетие по-рано той е на път да се разори заради слабостта си към виното, жените и песните и натрупва огромни дългове. Но Де Вейл има благоразумието да се оттегли в село и да живее евтино с по-малко разходи. После се връща в Лондон и започва работа като писар, съставяйки петиции до правителството. Де Вейл не пази в тайна факта, че е приел поста на съдил, защото му предлага

възможността да взима подкупи и да задоволява ненаситния си сексуален апетит за млади дами, които не разполагат с други средства, за да го подкупят. Той има двацет и пет законни и неизвестен брой незаконни деца и до кабинета си държи тайна стая, където бързо се оттегля с всяка привлекателна жена, която се яви пред него и е готова да заплати свободата си в леглото. Въпреки че е сексуален маниак, Де Вейл е способен и трудолюбив магистрат. Десет години след екзекуцията на Джонатан Уайлд членовете на една от най-големите и жестоки банди крадци в Лондон решават да го убият, когато чуват, че той събира доказателства срещу тях. Добре въоръжени групи мъже го причакват всяка нощ край Лестър Фийлдс (сегашният Лестър Скуеър), където се намира кабинетът му. Де Вейл, изглежда, разбира за заговора. Накрая чакането изнервя главорезите, които тайно предават съмишлениците си на съдията и така е разбита една от най-опасните банди в Лондон.

Най-големите победи идват, след като през 1739 г. Де Вейл премества кабинета си в къща на Боу стрийт. Той вече е на петдесет и пет години — възрастен човек, според представите през XVIII век, когато започва да си създава репутация на детектив. Обран е ресторант на Чансъри Роуд и Де Вейл разпитва заподозрян, който твърди, че не знае нищо за това престъпление. Де Вейл, действайки по усет, небрежно иска ножа му и вижда, че острието е счупено. Служителят, когото изпраща в ресторанта, открива липсващото парче от ножа в ключалката и човекът е осъден. Както при повечето добри детективи, успехът на Де Вейл се крие в обострения му инстинкт за поведението на престъпниците.

След смъртта му през 1746 г. постът и къщата му на Боу стрийт са взети от писателя и драматурга Хенри Филдинг, който прави откритието, че литературата и бедността са синоними. Филдинг си изкарва прехраната, като пише политически пиеси, докато на министър-председателя сър Робърт Уолпол му омръзва да го критикуват, и въвежда закон, според който всяка пиеса трябва да бъде одобрена от длъжностно лице, наречено лорд Чембърлейн — институция, вбесявала поколения драматурзи до премахването ѝ през 1968 година. Това слага край на кариерата на Филдинг като драматург и романите „Джоузеф Андрюс“ и „Джонатан Уайлд“ не могат да наваксат загубите му. Ето защо, макар и без желание, Филдинг решава

да приеме поста мирови съдия. Враговете му се подиграват на драматурга идеалист, „който се продава“. Но Филдинг няма намерение да забогатява. През няколкото години на служба (през 1748 г. той вече е болен и шест години по-късно умира) Филдинг става най-яръстният враг на престъпността, когото Лондон познава.

Проблемът му е лесен. На мястото на всеки крадец и разбойник, изпратен в затвора, има още сто на свобода. Тъй като няма полиция, с изключение на енорийските отговорници за реда, лондонските престъпници не срещат организирана съпротива. Но Де Вейл показва, че бандите могат да бъдат разбити от решителен съдия. Филдинг събира половин дузина приятели с високо гражданско съзнание и организира групи от „ловци на крадци“ — бивши енорийски отговорници за реда, които познават бандитите. За нас тази система изглежда безнадеждно аматьорска. Жертвите на обири и кражби са призовавани да отидат бързо в къщата на Филдинг на Боу стрийт, откъдето ловците на крадци тръгват да преследват нарушителите. Ето защо скоро те стават известни като Бегачите от Боу стрийт. И тъй като са свикнали с имунитет и рядко си правят труда да напускат обичайните си убежища, лондонските крадци са залавяни безпроблемно. Филдинг описва задоволството си, докато чете лондонските вестници, и вижда репортажи за намаляващия брой на крадците, докато накрая кражбите спират. Правителството му дава шестстотин лири и той използва само половината, за да сложи край на вълната от престъпност в Лондон.

Следващият проблем е броят на разбойниците по пътищата край Лондон. И това също се оказва лесно за решаване. По пътищата започват да патрулират тежковъоръжени отговорници за реда, крадците се изнервят и се преместват другаде. Един разбойник, свикнал с безнаказаността толкова много, редовно обирал една и съща пощенска кола в покрайнините на Лондон. Накрая кочияшът качва човек от Бегачите от Боу стрийт и когато престъпникът се появява, размахвайки револвер, ловецът на крадци стрели и отнася половината му челюст. Разбойникът също стреля, но не улучва. Закарват го в болница и после в затвора. Тази случка става, докато мирови съдия е Джон, слепият брат на Филдинг, който продължава да бъде бич за лондонския подземен свят повече от четвърт век след смъртта на писателя.

ВЕЛИКИЯТ ВИДОК

На трийсет и четири години, Южен Франсоа Видок е нисък мъж с мускулесто тяло, белязано лице и челюсти като на лъв. Роден в Арас на 24 юли 1775 г., той има неприятности през по-голямата част от живота си. Видок има избухлив нрав и силна воля — качества, които довеждат до множество лични битки и присъди. Несправедливостта го вбесява и опитите му да избяга от затвора са решителни и отчаяни. През 1808 г., когато се озовава в Париж, списъкът на нарушенията му е достатъчен, за да му осигури доживотна присъда. Видок иска среща с М. Анри, шеф на криминалния отдел на парижката полиция, и му прави предложение. Ако му гарантират имунитет, Видок ще действа като информатор срещу група хора, които полицията иска повече от него.

Анри съзнава, че сделката е изгодна, но решава да я направи още по-добра. Той освобождава Видок. И когато след няколко седмици Видок е разобличен от престъпните си съдружници и пак се явява пред шефа на полицията, М. Анри сключва много тежка сделка. Ако го заподозрат, че е информатор на полицията, Видок ще бъде намерен мъртъв. Но Анри знае, че няма избор.

Задачата на Видок е да се сдобие с доказателства срещу крадец на име Бартоломей Лакур, известен на полицията като Коко. Той е откраднал сребро от полицейски служител. Предстои процес, а полицията не разполага с доказателства. И Видок трябва да ги намери.

Това се оказва неочаквано лесно. Поради репутацията си на беглец той е нещо като герой за другите затворници и скоро става неофициален правораздавател. По ирония на съдбата едно от първите му „дела“ е срещу самия Коко, който е заподозрян, че е информатор на полицията. Видок спасява живота му и става негов доверен човек. И не след дълго Коко споделя с него, че няма да го осъдят, защото единственият свидетел е уличен носач, когото полицията не е разпитала. Коко не казва на Видок името на носача, но споменава улицата, на която човекът живее. Видок предава информацията на Анри и носачът скоро е намерен. Коко така и не разбира как са се сдобили с доказателства да го осъдят...

През следващите две години Видок продължава кариерата си на предател. После Анри спазва своята част от сделката и му позволява да „избяга“ на път за съда. Другите затворници са очаровани от последния подвиг на Видок, който очевидно се завръща към старите си навици, прекарвайки дните си в долнопробни винарни. Но престъпниците са озадачени как полицията разбира за най-добрите им планове. Никой не подозира, че виновникът е „великият“ беглец.

Успехът на Видок е толкова голям, че през 1810 г. му дават полицейски участък на име Сюрете. Главната му задача е да създаде мрежа от информатори — метод, който сега повечето полицейски сили смятат за нещо обикновено. Но тази институция е основана от Видок и от 1810 до 1833 г., когато се оттегля, той постига поредица от забележителни успехи.

Един пример ще бъде достатъчен, за да илюстрира методите му. През 1821 г. месар на име Фонтен спира в крайпътна странноприемница и разговаря с двама почтени на вид пътници. Когато разбира, че те отиват на панаира в Корбейл, зарадван, пита дали може да пътува с тях. Той носи голяма сума пари и се страхува да не го оберат. На усамотено място няколко километра по нататък те го пребиват до безсъзнание, наръгват го с нож, взимат парите му и го оставят. На сцената на престъплението полицаите намират част от плик с имената М. Раул и Рош. Видок познава някой си М. Раул, който държи бар в Бариере Рош-Шуар и чиято репутация е зловеща.

Месарят успява да ритне в коляното единия от нападателите и Видок предлага да търсят накуцващ човек. Хората му, които наблюдават бара, скоро виждат накуцващ мъж, отговарящ на описанието на единия разбойник и в чието лице Видок познава престъпник на име Корт, когото преди известно време е арестувал за въоръжен обир. На зазоряване следващата сутрин той отива при Корт, казва му, че е обвинен в контрабанда, и вижда в изражението му облекчение. Корт го поканва да претърси стаята му, но Видок намира оръжия и завежда разбойника в най-близкия жандармерийски участък.

После Видок използва същия метод с Раул. Той му обяснява, че е разобличен за организиране на антиправителствени митинги и разпространяване на памфлети, призоваващи към размирици. Раул го поканва да претърси къщата му. Както Видок предполага, там няма нищо. Но Раул има друг апартамент в Париж. И там, в бюрото, Видок

намира другата част на плика. Той арестува Раул и го изпраща в затвора.

Видок продължава да разпитва Корт, като внимава да не спомене за атаката срещу месаря. Накрая Корт признава, че е замесен в убийството на продавач на домашни птици, ограбен за няколко дребни монети. И най-после Видок разкрива, че престъплението, което разследва, е опитът за убийство на месаря. Вече изгубил присъствие на духа, Корт признава и за това, но обвинява Раул в наръгването с нож. След като чува изповедта на съучастника си, Раул също прави самопризнания. Видок успява да си създаде връзки с престъпниците, облекчавайки последните им дни, и те го смятат за приятел.

На петдесет и осем години, Видок отказва да се оттегли в цивилния живот и става първият частен детектив в Европа. Той написва мемоарите си и се сприятелява с писателя Балзак, обезсмъртил го в лицето на зловещия, но изключителен престъпник Вотрен. В замяна Балзак помага на Видок да напише романи, основаващи се на ранния му живот.

ДИВИЯТ ЗАПАД

ПЪРВИЯТ ЧАСТЕН ДЕТЕКТИВ

Американски еквивалент на великия Видок е роденият в Шотландия детектив на име Алън Пинкертон. Също като Видок Пинкертон се оттегля от официалните полицейски сили, за да стане частен детектив — един от първите в бизнеса. (На английски език „частен детектив“ буквално означава „частно око“. Терминът вероятно произлиза от емблемата на Пинкертон — отворено око с надпис „Ние никога не спим“.) През втората половина на XIX век детективската агенция „Пинкертон“ надминава по ефективност Скотланд Ярд и Сюрете.

Алън Пинкертон е радикал, който напуска Шотландия на двайсет и три години, през 1842 г., за да не го арестуват. Работи като бъчвар в Дънди, Кейн Каунти, Илинойс, и става пламенен защитник на премахването на робството, помага при прехвърлянето на роби бегълци през границата с Канада. През 1846 г. шансът го среща с истинското му призвание — детективската работа. Разхождайки се в гората на един остров, Пинкертон намира остатъци от лагерен огън и следи във високите треви. Мнозина не биха обърнали внимание на това, но той има будна гражданска съвест. Местният шериф го придружава обратно на острова и решава, че лагерът принадлежи на банда фалшификатори. С ентузиазизираната помощ на Пинкертон той открива скривалище с фалшиви пари и арестува членовете на бандата. Само един от тях успява да избяга и доволен от победата, Пинкертон предлага да помогне да го заловят. Той намира мъжа, преструва се на събрат бандит и успява да го арестува. Така за един ден става детектив.

Край езерото Мичиган, недалеч от Дънди, има нов град на име Чикаго — макар че малката група дървени къщи и странноприемници с население четири хиляди души едва ли би могла да се нарече град. Скоро след триумфа си с фалшификаторите Пинкертон получава предложение да стане заместник-шериф на Кейн Каунти и Кук Каунти,

включващи Чикаго. Също като Видок той се оказва роден детектив с феноменална памет за физиономии и верен инстинкт за методите на престъпниците. Но чикагската полиция е нископлатена и когато Пощенската служба го наема за специален агент, Пинкертон разбира, че в частния бизнес има повече пари. Ето защо през 1850 г. той основава детективска агенция „Пинкертон“.

Новата, бързо разширяваща се Америка се нуждае от способни детективи. Често се налага да се пренасят големи суми пари и ценности и в обширните, пустеещи пространства дилижансите и влаковете представляват голямо изкушение за бандитите. През 1852 г. железницата стига до Чикаго и новият вид престъпление обир на влакове скоро струва на железопътните компании и на клиентите им огромни суми пари.

В тази необятна страна Пинкертон често трябва да действа по-скоро като индиански следотърсач, отколкото като полицаи. През 1858 г. го повикват в Ню Хейвън, където разбойници са разбили вагон на „Адамс Експрес“, отворили са с лостове сейфове и са отмъкнали седемдесет хиляди долара в брой и бижута. Близко до Стамфорд, Кънектикът, Пинкертон намира чанта, съдържаща пет хиляди долара, и разбира, че е на вярната следа. В Норуолк той чува, че трима мъже наемат файтон, и ги проследява до къщата, в която те пренощуват. Когато научава, че на другия ден домакинът е видян във влака да носи тежък пакет, който очевидно го изнервя, Пинкертон предполага, че там е остатъкът от плячката. Той тръгва по дирите му до Ню Йорк и разбира, че човекът вече е заминал за Канада, но без пакета. Пинкертон разпитва племенницата му, която го завежда при парите и бижутата, скрити в избата. Членовете на бандата са задържани, а Пинкертон арестува и водача им в Канада.

БАНКОВИЯТ ОБИРДЖИЯ ДРАЙСДЕЙЛ

Един от първите случаи в архивите на Пинкертон е толкова невероятен, че звучи като художествена измислица. През 1855 г. млад банков касиер на име Джордж Гордън е убит късно една нощ, докато работи в кабинета си. Той е племенник на президента на банката. Трезорът е отворен и липсват сто и трийсет хиляди долара. Гордън е убит от удар с чук, нанесен отляво. В камината има остатъци от изгорели хартии и дрехи — убиецът остава, за да изгори окървавеното си палто. Единствените улики са два къса хартия — изпръскана с кръв страница, съдържаща нарисувани с молив фигури, намерена под тялото, и частично обгорен лист, усукан на „фитил“, за да запали огъня. Пинкертон го разгръща и вижда, че това е бележка за дълг за 927 долара и 78 цента с подпис Александър Драйсдейл, областният счетоводител, човек с безупречна репутация. На изпръсканата с кръв страница има сметка — $1252 - 324,2 = 927,78$ долара.

Пинкертон преглежда банковия баланс на неколцина видни местни бизнесмени, които Гордън може би е приел в банката след работното време. Сметката на Драйсдейл показва цифрата 324,22 долара. И Пинкертон успява да възстанови престъплението. Вечерта Драйсдейл отива в банката, за да иска заем от 1252 долара. Гордън се съгласява, но изважда от тази цифра сумата, която е в сметката на Драйсдейл. И после отваря трезора. Завладян от внезапно изкушение, Драйсдейл взима чука, който някой е оставил в кабинета, и убива приятеля си.

Пинкертон е сигурен, че убиецът е Драйсдейл, но трябва да го докаже. Той търси повод Драйсдейл да напише нещо и забелязва, че си служи с лявата ръка като убиеца. Сетне извиква от Чикаго трима от служителите си — възрастен мъж, жена и млад човек на име Грийн. Те се представят като посетители в града и тайно започват да разследват делата на Драйсдейл. Грийн е добър дърводелец и си намира работа в местна работилница, където вечер се събират да клюкарстват възрастни мъже.

Един ден по-възрастният детектив, който се представя като Андрюс, случайно научава, че младият Грийн много прилича на

мъртвия Джордж Гордън. И когато разбира за това, Пинкертон измисля невероятен план. Недалеч от къщата на Драйсдейл има място, наречено Роки Крийк (Скалист поток), за което се говори, че е обитавано от духове. Преструвайки се, че се интересува от парцел земя там, „Андрюс“ кара Драйсдейл да го заведе в Роки Крийк на здрачаване. Докато яздят между дърветата, по пътя пред тях преминава призрачна фигура със сплъстени от кръв коси. Драйсдейл изпищява. Андрюс се изумява и настоява, че не е видял нищо.

Жената — помощничка на Пинкертон, успява да уреди да бъде поканена в дома на Драйсдейл като гостенка на госпожа Драйсдейл. Тя научава, че домакинът ѝ е започнал да страда от кошмари нощем и е склонен към сомнамбулизъм. Преоблечен като призрак, Грийн засилва напрежението, като от време на време преминава пред къщата, когато Драйсдейл се разхожда неспокойно. Накрая се появява Пинкертон и арестува Драйсдейл, който настоява, че е невинен. Завеждат го в банката и когато „призракът“ се появява от гишето на касиера, Драйсдейл припада. Когато се съвзема, той продължава да протестира и по всичко личи, че смелата стратегия на Пинкертон е претърпяла неуспех. Но когато му показват двата къса хартия, доказващи участието му, Драйсдейл се пречупва и прави самопризнания. Откраднатите пари са намерени скрити край потока до къщата му.

Най-известната обсада в криминалната история започва с обир, който се обърква.

В мразовитата ветровита нощ на 16 декември 1910 г. човек, който живее до бижутерски магазин в Хаундсдич, Източен Лондон, чува удари с чукове. Той предполага, че крадци се опитват да разбият стената на бижутера, и извиква полицията. Полицията Пайпър потропва на вратата на Ексчейндж Билдингс 11 и пита дали стопанката е там. Един чужденец му казва, че е излязла. Пайпър се връща с още няколко полицаи — всички невъоръжени — и отново потропва на вратата. Този път ги поканват да влязат, но щом се озовават вътре, започва престрелка. Един полицаи е убит, двама са смъртоносно ранени и четирима други — ранени. Навън един от полицаите хваща водача на бандата

Джордж Гардстайн. Друг член на бандата стреля по полицаия, но улучва Гардстайн. Бандитите хукват да бягат, подкрепяйки Гардстайн, чиято кръв изтича. Той умира същата нощ в съседна къща, на Гроув стрийт 59, наета от руски анархист на име Фриц Сваарс.

Лекарят, когото повикват да се погрижи за Гардстайн, уведомява полицаите, които го намират мъртъв в леглото. Там има само още един член на бандата — дребна, гърбава жена на име Сара Трасьонски, която трескаво гори книжа. Любовникът ѝ Петер Пятков, известен като Художника, защото рисува декорите за анархистки пиеси в клуб наблизо, вече е избягал.

През следващия месец общонационалното издирване довежда до ареста на осем членове на бандата, сред които две жени. На 2 януари 1911 г. полицията получава информация, че други двама, Фриц Сваарс и мъж на име Йосиф, се намират на втория етаж в къщата на госпожа Бетси Гершон на Сидни стрийт 100. Всъщност госпожа Гершон е пленница и престъпниците са взели полата и обувките ѝ, за да ѝ попречат да излезе. Полицаите обкръжават къщата и евакуират хората от другите етажи. Рано на другия ден те искат госпожа Гершон да доведе лекар и анархистите я пускат.

На зазоряване полицаите хвърлят камъчета по прозореца и анархистите откриват огън. От лондонската крепост Тауър изпращат Шотландската гвардия и министърът на вътрешните работи Уинстън Чърчил пристига да наблюдава обсадата. Престрелката продължава цяла сутрин. В 13 часа къщата избухва в пламъци и полицията отказва да пусне вътре пожарникарите. Един пожарникар е смъртоносно ранен, когато къщата се срутва. В опожарените развалини са намерени телата на двамата анархисти. Единият е прострелян в главата.

Петер Художника така и не е открит. Говори се, че е починал в Америка през 1914 година.

БАНДАТА РИНО

Повечето от ранните случаи на Пинкертон изискват по-скоро упорство и смелост, отколкото подобна гениалност. Най-забележителният му подвиг през шейсетте години на XIX век несъмнено е разбиването на бандата Рино, първата група от организирани престъпници в Америка. Петимата братя Фрак, Джон, Саймън, Клинтън и Уилям са синове на фермер от Сиймор, Индиана. Джон напуска дома си шестнайсетгодишен — през 1855 г. — и скита по Мисисипи, като работи на параходите и се учи да си изкарва прехраната, използвайки ума си. Той се връща къщи и предлага изумително прост план: близкото градче Рокфорд е преуспяващо и незащитено. Поредицата от умишлени палежи ужасява жителите толкова много, че те започват да се заселват другаде, и братята Рино купуват евтино по-голямата част на Рокфорд.

По време на Гражданската война те отиват да служат в армията, но не след дълго повечето от тях дезертират. Кръвожаден южняк на име Уилям Кларк Куонтрил предвожда банда партизани, които почти по нищо не се различават от крадците и убийците. Там членуват Джеси Джеймс, Бил Андерсън Кървавия и Коул Ъънгър. Макар че повечето членове са убити през 1865 г., Джеймс и Коул Ъънг стават скитници, обявени въвн от закона. В това време братята Рино се връщат в Сиймор и образуват своя банда, която се специализира в ограбване на областни хазни. През 1866 г. те измислят ново престъпление — обир на влакове. Бандитите, преоблечени като обикновени пътници, се качват на влака, отиват в пощенския вагон и заплашват с оръжие служителите. Сетне прекъсват комуникациите, спират влака и изхвърлят сейфа. В гората те още се опитват да го отворят, когато са изненадани от хайка, и го зарязват. Но въпреки това Джон Рино успява да прибере десет хиляди долара в банкноти.

Пинкертон е помолен да поеме случая. Бандитите са били с маски, но той не се съмнява, че извършителите са братята Рино. Няколко седмици по-късно в Сиймор отваря врати нова пивница. Приятният, кръглолик управител всъщност е служител на Пинкертон на име Дик Уинскът. Братята Рино скоро стават клиенти. Уинскът дори

успява да ги убеди да му позволят да им направи групова снимка и вероятно тогава за пръв път фотографията е използвана в криминално разследване. Пинкертон прави копия на снимката и ги разпространява.

Сиймор представлява въоръжен лагер, управляван от хора извън закона, и няма шанс да арестуват братята Рино на място. Налага се Алън Пинкертон да поиска помощ от Дик Уинскът. Братята Рино са издирвани за обир на банка в Галатин, Мисури, и двама свидетели ги идентифицират на снимката. Скоро един следобед влакът спира в Сиймор и Алън Пинкертон предпазливо поглежда през прозореца. Той вижда на перона Дик Уинскът, който разговаря с Джон Рино.

Шестима мускулести мъже, придружени от шериф от Синсинати, — друг град, в който издирват братята Рино, слизат нехайно от влака, обграждат Джон Рино и го блъскат да се качи. Той изкрещява за помощ, но макар че останалите братя Рино отвличат друг влак и подгонват похитителите, Джон е предаден на властите в Галатин и осъден на двацет и пет години затвор.

През февруари 1868 г. Франк Рино, вече водач на бандата, предприема атака срещу хазната на Харисън Каунти в Магнолия, Айова, откъдето откъква четиринасет хиляди долара. Като използва уменията си на следотърсач, Пинкертон намира бандитите да се крият в дома на стожера на методистката църква в Каунсил Блъфс и ги арестува след внезапно нападение. Но затворът в Каунсил Блъфс не е достатъчно добре охраняван, за да ги задържи, и когато на другата сутрин пристига, шерифът заварва килиите им празни. На стената с тебешир е написано: „Априлска шега“. Датата е 1 април 1868 година.

Местните жители се вбесяват от безнаказаността, на която се радва бандата. Братята Рино съвсем не са добродушни и закачливи хора извън закона, превърнали се във фолклорни герои, а грубияни и убийци. От отчаяние някои от по-смелите граждани на Сиймор създават Комитет за бдителност. Братята Рино чуват слуховете и отправят кръвожадни заплахи.

След обир на влак в Маршфийлд, чрез който бандата се сдобива с деветдесет и шест хиляди долара, Пинкертон решава, че трябва да ги залови с хитрост. Той разпространява слухове, че през Сиймор ще мине влак, превозващ злато на стойност сто хиляди долара. Машинистът на влака се преструва, че е съгласен да съдейства на бандата, и казва на Пинкертон точно къде ще бъде извършен обирът. И

когато спират влака и нахлуват в пощенския вагон, престъпниците са посрещнати с канонада от изстрели от хората на Пинкертон. Повечето бандити успяват да избягат, но на другия ден трима от тях са заловени в гората и арестувани. Но в една тъмна нощ няколко седмици по-късно влакът, с който пътуват към съда, е спрял от хора, размахващи червени фенери. Тримата бандити са измъкнати от влака и линчувани. След още няколко седмици други трима бандити, заловени от Пинкертон, са спрени по пътя към затвора и линчувани от тълпата. Хората от Комитета за бдителност хвърлят камъни по прозорците на къщата на членовете на бандата Рино, останали в Сиймор. Има нощни атаки, побои и осакатявания. Когато Саймън и Уилям Рино са арестувани от детективите на Пинкертон в Индианаполис, членовете на Комитета за бдителност получават съобщение: „Ако братята Рино бъдат линчувани, ще умреш“. Комитетът за бдителност преценява, че ако братята Рино не бъдат линчувани, нещата няма да се променят. Властите решават да прехвърлят двамата братя Рино в по-сигурния затвор в Ню Олбъни. На 6 септември 1868 г. членовете на Комитета за бдителност правят решителен опит да нахлуят в затвора Лексингтън, но братята Рино вече са преместени. В Олбъни към тях се присъединява и Франк Рино, който е арестуван в Канада заедно с друг бандит на име Чарлс Андерсън. Но на 11 декември членовете на Комитета за бдителност обкръжават затвора и разбиват с таран вратата, пребиват до безсъзнание шерифа и му взимат ключовете. Братята Рино са измъкнати от килиите и линчувани. Когато членовете на Комитета за бдителност се разпръсват, затворниците виждат, че Саймън се опитва да поеме въздух. След половин час той престава да се мъчи.

Комитетът за бдителност разпространява предупреждение, в което изброява имената на другите членове на бандата, останали в Сиймор, и декларира, че ако искат да бъдат почтени граждани, няма да ги закачат, но в противен случай ги очаква участието на другите. Бандата намусено приема ултиматума и престава да бъде сила в Индиана.

ДЖЕСИ ДЖЕЙМС

Но Пинкертон няма такъв успех в опитите си да залови Джеси Джеймс. Джеси и брат му Франк също като братята Рино се връщат от Гражданската война, в която са се сражавали на страната на Юга, и се питат дали методите на партизанската война може да се приложат успешно в мирно време. На 13 февруари 1866 г. десет мъже обират банката в Либърти, Мисури. Единият застрелва невъоръжен студент, който отива в колежа, после крещейки и стреляйки, напускат града. Това е първото от множеството безсмислени убийства, извършени от бандата. През декември 1869 г. бандата на Джеймс обира същата банка в Галатин, Мисури, която братята Рино ограбват две години по-рано. Джеймс хладнокръвно застрелва управителя.

Детективите на Пинкертон започват да следят бандата на Джеймс, но безуспешно. През февруари 1874 г. Джон Уичър, детектив на Пинкертон, успява да се внедри в бандата, но е разпознат и убит. На 6 януари 1875 г. детективите получават информация, че Джеси е на гости на майка си Зерелда Самюъл. Те обграждат къщата и хвърлят димка. Бомбата убива единайсетгодишния доведен брат на Джеймс и откъсва ръката на майка му. Инцидентът предизвиква състрадание към братята Джеймс и възмущение и критики към бруталността на Пинкертон. Джеси Джеймс е толкова ядосан, че прекарва четири месеца в Чикаго, опитвайки се да убие Пинкертон, но не успява.

Едуард „Нед“ Кели се помни като човек извън закона в традицията на Робия Худ, национален герой, който краде в знак на протест срещу властта. Той е син на човек от Белфаст, осъден на изселване през 1841 г. в Тасмания, и започва рано престъпната си кариера. Нед краде добитък и коне и още като непълнолетен излежава тригодишна присъда в затвора.

Криминалната му кариера се устремява към шеметни висини, когато през април 1878 г. Едуард Кели ранява полицаи, отишъл в семейния им дом, за да арестува брат

му, също обвинен в конекрадство. В резултат на това е издадена заповед за ареста и на двамата и те избягват в гората, крият се и кроят планове. Докато братята отсъстват, другите членове на семейството са арестувани, осъдени и хвърлени в затвора за кражба и оказване на съпротива.

Двамата Кели се събират с други престъпници, Стийв Харт и Джо Бърн, и вече като Бандата Кели тероризират района, измъквайки се от арест с помощта на симпатизанти и информатори, които мразят полицията. Методът им на обири е да хванат повечето жители на някой град и да ги държат в плен в местния хотел, докато откраднат всичко ценно. Бандитите не изпитват колебание да убият всеки полицай, който се приближи до тях.

Дори след като полицията арестува мнозина съучастници, бандата продължава да ѝ се изплъзва. Полицаяте не смеят да арестуват жени от страх, че обществеността ще протестира, но голяма част от информаторите и симпатизантите на бандата са жени и така остава непокътната. Обирите продължават и полицията е жестоко критикувана.

В това време членовете на бандата Кели планират засада, в която се надяват да убият много полицаи. Бившият им съучастник Шерит е под полицейска закрила. За да примаме полицаите, Джо Бърн застрелва Шерит, а останалите членове на бандата принуждават двама железничари да саботират линията край града. Планът им е влакът, превозващ полицаите, да дерайлира и после, докато са ранени и още объркани, да ги убият. Както обикновено, бандитите затварят в хотела местното население, но един учител успява да избяга и предупреждава полицаите. Скоро те пристигат в града с друг транспорт и обграждат хотела.

Дан Кели и Стийв Харт осъзнават, че положението е безнадеждно, поглъщат отрова и умират. Джо Бърн е застрелян от полицията. Нед Кели, твърдо решен да избяга от полицията, която мрази толкова много, хуква към гората, макар да е ранен, успява да си направи импровизирана броня от дъски и се опитва да пробие полицейската линия.

Той е повален от куршума в краката, но едва след като бронята му издържа на двама и пет попадения.

Кели е осъден в Мелбърн през 1880 г. и обесен на 11 ноември. Неколкократните неуспехи на полицията предизвикват разследване от Кралската комисия. Кели още е герой за борците срещу авторитарното управление навсякъде по света. На процеса той е описан като тих и съдържан човек, който фанатично ненавижда полицията.

На 7 август 1876 г., опитът да оберат банката в Нортфийлд, Минесота, се проваля катастрофално. Гражданите се втурват навън с пушки и повечето бандити са или убити, или ранени. Скоро след това Коул Ънгър, братовчед на Джеймс, и брат му Боб са заловени и осъдени на доживотен затвор. Джеймс сформира втора банда, която обаче не е успешна като първата. На 7 август 1881 г. бандитите извършват последния си влаков обир, като открадват едва хиляда и петстотин долара. Тормозът на Пинкертон обтяга нервите им. На 3 април 1882 г. Джеси Джеймс планира друг обир с двама нови членове на бандата, Боб и Чарли Форд, когато Боб Форд изважда пистолет и застрелва Джеймс в гърба. Той се е съгласил да предаде Джеси Джеймс на щатския губернатор срещу парична награда и амнистия. Убийството на трийсет и четири годишния Джеси Джеймс го прави фолклорен герой повече от всякога и брат му Франк е оправдан няколко пъти за престъпления, които е извършил. Той умира на преклонна възраст през 1915 година. Алън Пинкертон умира две години след Джеси Джеймс, на шейсет и пет, но агенцията му продължава да работи с неотслабващ успех, ръководена от синовете и внуците му.

БАНДАТА ДАЛТОН

Едно от великите ранни класически произведения за престъпността в Америка е „Известни криминални случаи в Америка“ от Томас С. Дюк, публикувано през 1910 година. Дюк е капитан от полицията в Сан Франциско и стилът му често е груб и прибързан, но има драматично чувство за неотложност. Ето какъв е разказът на Дюк за бандата Далтон.

След унищожаването на бандата Джеймс-Йънгър на сцената се появяват братята Далтон и заемат мястото си в редиците на престъпниците. В семейство Далтон има шест момчета — Бен, Франк, Братан, Уилям, Робърт и Емет.

През април 1889 г. територията Оклахома е открита за продажба. Седмици преди това хиляди хора нощуват на границата, за да заемат най-добрата позиция, откъдето да се втурнат и да завземат най-хубавите земи, които после да купят от правителството за по-малко от два долара на акър.

Много години след треската за земята в тази територия властва беззаконието. По онова време Боб Далтон изпълнява задълженията си на заместник-шериф, но започва да се свързва с хора извън закона и накрая им става водач. Емет и Гратан се включват в бандата, но през 1890 г. територията Оклахома става „твърде гореща“ за братята Далтон, затова те отиват в Калифорния, където брат им Бил е наел ранчо в Тълар Каунти.

В 7:50 часа на 6 януари 1891 г. влак номер 17 потегля от Алайла, Калифорния, към Бейкърсфийлд, но едва изминава километър и половина от пътуването си, когато машинистът Торн и огнярят Радклиф са заплашени от двама маскирани мъже. Те заповядват на машиниста да спре влака и опират дулото на револвер в слепоочието му.

После бандитите им нареждат да ги придружат до пощенския вагон. Куриерът се досеща какво става, угася светлината във вагона и ляга на пода. Заповядват му да отвори вратата, но отговорът му е изстрел с револвер, последван от престрелка, по време на която огнярят Радклиф е смъртоносно ранен. Разбойниците се отказват от

битката и побягват. Веднага започва преследване, но следите им са намерени едва на 12 март. На тази дата шерифът О'Нийл от Пасо Роблес арестува Уилям Далтон въз основа на доказателствата, които е събрал, и по време на разпита Далтон прави уличаващи признания, които довеждат до ареста на брат му Гратан няколко дни по-късно.

Двамата са закарани във Висалия и обвинени в това престъпление, но Уилям е оправдан. На 7 юли Гратан е осъден, след като се опитва да хвърли цялата вина върху братята си Робърт и Емет, които още са на свобода. Произнасянето на присъдата му е отложено за 6 октомври, но в неделя през нощта на 26 септември той по загадъчен начин се сдобива с ключовете за кухнята и вратата на килера в затвора и в компанията на някой си Уилям Смит, осъден крадец, и У. Р. Бек, прословут тип, успява да избяга.

В близката църква се извършва неделно богослужение и екипът на Джордж Маккинли го чака сред тълпата богомолци, но тримата разбойници овладяват положението и успяват да избягат.

На 24 декември шерифът Хенсли от Фресно среща Гратан Далтон в планината и след като си разменят няколко изстрела, бандитът пак успява да избяга и се присъединява към Емет и Боб в резервата в Оклахома.

Заместник-шерифът Рансъм Пейн си навлича гнева на бандитите, защото има „наглостта“ да се опита да ги залови. Боби и Емет Далтон и някой си Чарли Брайънт научават, че той ще напусне Уичита, Оклахома, вечерта на 9 май 1891 г. и ще тръгне към дома си в Гътри, затова решават да ограбят влака и да убият Пейн. Те отиват на малка гара на име Уортън и заповядват на пазача да даде знак на влака да спре. Единият бандит ще се погрижи за машиниста и огняря, а другите двама тръгват из влака, разпитвайки за Пейн. Заместник-шерифът е сам, не знае колко са бандитите и осъзнава, че вероятно ще бъде убит, ако бандата е Далтон и го открият, затова скача от влака и се скрива в храстите край линията.

Двамата престъпници не успяват да намерят Пейн и продължават към пощенския вагон, откъдето открадват около хиляда и петстотин долара. После препускат с коне и когато влакът потегля, Пейн излиза от скривалището си, хуква към гарата и намира пазача завързан и със запушена уста. На следващия ден е организирана хайка и през август 1891 г. Брайънт е арестуван. Едуард Шорт, един от участниците, остава

с него, а останалите продължават да търсят братята Далтон. Шорт се качва на влака с арестанта и когато спират на малка гара, оставя Брайънт, който е с белезници, на представител на Уелс-Фаргос, на когото дава револвер. Представителят мисли, че пленникът спи, оставя револвера и продължава да си върши работата. В същия миг Брайънт скача, грабва оръжието и се опитва да избяга. Шорт го вижда да излиза от купето и мигновено изважда друг револвер. Последва престрелка и двамата са убити.

Бандата Далтон се крие до нощта на 2 юни 1892 г., когато Боб, Гратан и Емет Далтон с помощта на още трима-четирима спират пътнически влак на гара Ред Сок, Оклахома. Двама бандити хващат машиниста, а останалите продължават към пощенския вагон, откъдето задигат хиляда и осемстотин долара и после изчезват в мрака.

В началото на юли полицията и железопътните власти научават, че членовете на бандата Далтон се събират близо до линията Мисури — Канзас — Тексас в Оклахома. Плячката от последните обири е малка и те подозират, че скоро отново ще има нападение на влак, движещ се по този маршрут. Властите решават да качат тежковъоръжени хора във всеки влак. Така подготвени, те очакват атаката и са уверени, че ще унищожат бандата.

Вечерта на 15 юли 1892 г. тримата Далтон и още други петима отиват на гара Адеър на индианската територия и след като ограбват куриера, му заповядват да направи знак на влака да спре. Джордж Скейлс и машинистът Юинг веднага са заловени и бандитите отиват в пощенския вагон. Куриерът Джордж Уилямс е принуден да отвори сейфа, откъдето са откраднати няколко хиляди долара.

„Пазачите“, които седят във вагона за пушачи, вместо да са с куриера, не изглеждат много загрижени да вършат работата си, макар че някои от тях се осмеляват да излязат и флегматично откриват огън. Заблуден куршум улучва и смъртоносно ранява доктор У. Гоф, който в този момент е в дрогерията наблизо. Двама пазачи на име Кини и Ла Флор също са простреляни, но раните им са повърхностни. По време на престрелката до влака е докарана кола, на която бандитите хвърлят чувалите с парите и отново избягват.

Престъпниците предприемат следващата си атака в родния си град Кофивил, Канзас, на 5 октомври 1892 година. В този фатален ден бандата се състои от Боб, Гратан и Емет Далтон, Дик Бродуел и Бил

Пауърс. Те пристигат в града около девет и трийсет. Познава ги търговец на име Александър Маккена, който бързо, но тихо се втурва да уведоми всеки, когото среща.

Петимата бандити тръгват към банка „Кондън“. Гратан Далтон, Пауърс и Бродуел влизат вътре, където намират президента Чарлс Карпентър и касиера Чарлс Бол.

Боб и Емет Далтон забързват към Първа национална банка, намираща се на отсрещната страна на улицата, защото според плана трябва да ограбят и двете едновременно. И в двете банки бандитите са уведомени, че ключалката на сейфа ще се отвори след няколко минути, затова решават да чакат.

През това време новината за придвижването на бандата се разпространява в града като горски пожар и майсторите на оръжия раздават амуниции и оръжия на всеки, който пожелае. Банките скоро са обградени от решителни и въоръжени до зъби мъже и през прозорците започват да летят куршуми.

Трезорът в Първа национална банка е отворен и касиерът Томас Ейърс дава парите — двайсет хиляди долара. Боб и Емет Далтон ги слагат в чанта и хукват през задния изход към банка „Кондън“, но когато виждат тълпата въоръжени мъже, започват да стрелят, като убиват млад чиновник на име Лусиъс Болдуин.

В последвалата престрелка двама обущари на име Джон Кюбайн и Чарлс Браун са убити от Боб Далтон, когато се опитват да го застрелят. Веднага след това Боб вижда, че касиерът Ейърс вдига пушката си и го прострелва в главата, нанасяйки му сериозна, но не фатална рана.

В същия миг тримата бандити в банка „Кондън“ изскачат в дъжда от куршуми. Носейки три хиляди долара, те се присъединяват към Боб и Емет Далтон и хукват към конете, но не успяват да ги яхнат. Джон Клоър, коняр, и шерифът Чарлс Конъли грабват пушки и се включват в престрелката. Гратан Далтон убива Конъли и почти веднага след това Клоър застрелва Боб Далтон. После е убит бандитът Пауърс, а Клоър застрелва Гратан Далтон.

Всички бандити са убити, с изключение на Бродуел и Емет Далтон, които осъзнават риска, яхват конете си и се опитват да избягат. Те изминават съвсем малко разстояние, когато Емет обръща коня и под

обстрел се връща за тялото на брат си Боб. Докато го вдига, за да го качи на коня си, той е надупчен с олово в гърба и пада в безсъзнание.

Бродуел е ранен смъртоносно, докато се опитва да избяга, и тялото му е намерено недалеч от града. Убити са и няколко коне и много граждани са ранени.

Емет Далтон се възстановява от раните си и е осъден да прекара остатъка от живота си в щатския затвор в Дансинг, но през януари 1907 г. губернаторът Хок го помилва.

След трагичната смърт на братята му Бил Далтон реорганизира бандата и операциите на територията Оклахома са възобновени. Бандитите се срещат в най-източната точка на ивицата Чероки, но прекарват по-голямата част от времето си в малко село, наречено Ингалс. Престъпниците купуват храна, амуниции и уиски от селото и са прикривани от онези, които печелят от тази търговия.

На 1 септември 1893 г. Бил Далтон, Бил Дулин, Арканзас Том, Джордж Нютън и Тълса Джак пият в бара в селския хотел, когато сградата е обкръжена от хайка, състояща се от бившия шериф Хиксън, заместник-шерифите Томас Хюстън, Лейф Хадли, Дик Спийд и неколцина други длъжностни лица и граждани. Бандитите хукват навън и в началото на престрелката заместник-шерифът Спийд е убит. Хадли убива коня на Далтон. Бандитът пада и се просва неподвижно на земята. Хадли го мисли за мъртъв и се приближава, но Далтон скача и прострелва в главата заместник-шерифа. После, макар да е тежко ранен, бандитът яхва коня си.

По време на престрелката са убити заместник-шерифът Хюстън и чиновник на име Симънс, а старши пазачът Рансъм, Мъри от флотата и дванайсетгодишно момче на име Бригс са сериозно ранени. Всички бандити избягват, с изключение на Арканзас Том, който се барикадира в хотела, но после се предава, при условие че ще го защитят от тълпата. На другия ден е установено, че никой от избягалите бандити не е ранен.

Бандата Далтон извършва последното си нападение в 15 часа на 23 май 1894 г. в Първа национална банка в Лонгвю, Тексас. Двама дрипави мъже влизат в банката и дават на президента Клемънс бележка, в която пише: „Запознай се с двамата Чарлс Спрекълмайър, които искат пари и ще ги получат. Б. и Ф.“

Господин Клемънс прочита бележката, вдига глава и вижда, че единият бандит е насочил пушка към него, а другият изважда пари. Плячката възлиза на две хиляди долара в банкноти от десет и двайсет долара. Шерифът Мъкли незабавно научава за нападението и бързо събира хайка, която влиза в престрелка с бандитите. Един от бандитите, Джордж Бенет, с фалшивото име Джим Уолас, е убит, както и Джордж Бъкингам от хайката. Шерифът Мъкли и Дж. У. Маккуин, кръчмар, получават сериозни наранявания.

На 7 юни 1894 г. в град Ардмор пристига съмнителен тип, представящ се като Уол. Придружават го две жени, които се държат много загадъчно. Те купуват провизии за двеста долара и после се отбиват в пощата. Вниманието на властите е привлечено от странните действия на триото. След като правят множество противоречиви изявления, мъжът и двете жени казват, че живеят близо до място на име Елк. Шерифът Харт мигновено организира хайка, защото решава, че провизиите са за хора, които се страхуват да се покажат и града. Съзнанието му е обсебено от бандата Далтон и той стига до извода, че тримата са свързани с нея. Те са задържани и в осем часа на другата сутрин къщата, където подозират, че се крие Далтон, е обкръжена.

Далтон вижда хайката, скача от прозорец на противоположната страна на къщата и побягва.

Шерифът Харт му извиква да спре. Далтон не се подчинява. Шерифът стреля веднъж и Далтон пада мъртъв, без да пророни дума.

Къщата е претърсена и са намерени убедителни доказателства не само за самоличността на Далтон, но и за участието му в обира на банката в Лонгвю. Длъжностните лица се връщат в Ардмор. Загадъчното трио е уведомено за смъртта на Далтон и едната от жените изпада в истерия, казва, че е съпруга на Далтон и са се оженили в родния ѝ град Мърсър, Калифорния, през 1888 година.

БРАТЯТА Д'ОТРЕМО

В средата на двайсетте години на XX век най-известният детектив в Америка е Едуард Оскар Хайнрих, прочул се като „Едисон на разкриването на престъпления“. Преди да стане професор по криминология в Бъркли, Калифорния, Хайнрих работи като аптекар в Такома, Вашингтон.

Случаят, който му донася слава, започва на 11 октомври 1923 г., когато влак, пътуващ от Орегон за Сан Франциско, е спрял от бандити в планината Сискию. Влакът се движи бавно в тунел, когато двама мъже се спускат от покрива на локомотива, насочват пистолети към машиниста и огняря, принуждават ги да спрат влака и после ги повеждат нагоре по склона. Трети мъж слага голям пакет до пощенския вагон и побягва. Последва силна експлозия, която разбива вагона и го запалва. Бандитите заповядват на машиниста и огняря да изкарат от тунела останалата част на влака. Това обаче се оказва невъзможно. Разбойниците изпадат в паника и когато спирачът изскача от тунела, за да види какво става, единият вдига ловджийска пушка и го застрелва. Сетне са екзекутирани машинистът и огнярят. И след като разбират, че няма да могат да влязат в горящия пощенски вагон, бандитите избягват. Пощенският служител на име Едуин Дохърти изгаря вътре.

Полицаяте от Ашланд, Орегон, намират детонатор с акумулатори близо до тунела. Там има и револвер, чифт обувки и две мазни джинсови работни облекла.

Полицаяте се разпръсват във всички посоки, търсейки бандитите. През това време, докато разглежда детонатора, шерифът се запитва дали акумулаторите не са взети от близкия гараж. Той бързо отива там и арестува автомонтъора, който е облечен в същите мазни работни дрехи като намерените до детонатора. Но монтъорът твърди, че е невинен, и полицаяте не откриват никакво доказателство, което да го свърже с престъплението.

Очевидно трябва да се обърнат към Едуард О. Хайнрих и полицаяте му изпращат дрехите, намерени на местопрестъплението. След два дни той им казва по телефона: „Задържали сте невинен човек.

Петната по тези работни дрехи не са от автомобилно масло. Това е борова смола. В джоба намерих частици от борови игли. Човекът, който е бил облечен в тези дрехи, е дървосекач, който си служи с лявата ръка, на възраст между двацет и една и двацет и пет години, висок около метър и шейсет и тежи 80 кг. Косата му е светлокестенява, ръцете и краката му са малки. Той е взискателен човек“.

По-късно Хайнрих обяснява как е стигнал до тези заключения. Частиците от борови игли са в десния джоб, което означава, че човекът стои с дясната страна към дървото, докато го сече. Човек, който си служи с дясната ръка, стои с лявата си страна към дървото. Освен това левите джобове са използвани повече от десните и работните дрехи се закопчават отляво. Крачолите са навити, за да се пъхат в ботуши, и положението на закопчалките на тирантите показва височината и телосложението на мъжа. По единствения косъм, залепнал на копчето, Хайнрих установява, че човекът е бял. Косата на чернокожите и на индианците е съвсем различна. Парченцата от нокти, закачили се в предния джоб, са изрязани прецизно, което показва, че мъжът е взискателен. Размерът на обувките показва, че човекът има малки крака, следователно и малки ръце.

Хайнрих намира и още една следа. В джобчето за моливи на работните дрехи има сгънат лист хартия, който полицаите не забелязват. Това е квитанция за препоръчано писмо с кодов номер. Пощенските служители казват на полицията, че квитанцията е издадена в Юджин, Орегон, за петдесет долара, изпратени на човек на име Рой Д’Отремо в Лейкуд, Мексико.

Полицаите в Юджин лесно намират Пол Д’Отремо, бащата на братята. Той им казва, че тримата му синове, близнаците Рой и Рей и брат им Хю, са изчезнали от деня на обира и че Рой е дървосекач, служещ си с лявата ръка.

Хайнрих разглежда намерения близо до детонатора револвер, намерен близо до детонатора, който не оставя съмнение, че извършителите са братята Д’Отремо. Скритият номер отвежда полицаите в магазина в Сиатъл, откъдето револверът е купен от човек на име Уилям Елиът. Хайнрих е експерт и по почерци и установява, че почеркът на Елиът е същият като на Рой Д’Отремо.

Дори наградата от петнайсет хиляди долара, предложена от железопътната компания, не може да съблазни никого да даде

информация за местонахождението на братята. Но през март 1927 г. сержант от армията вижда плаката „Издирва се“ и решава, че Хю Д’Отремо прилича на редник, когото познава от Филипините. Хю Д’Отремо е арестуван в Манила. Месец по-късно Рой и Рей са разпознати в стоманодобивния завод в Стубенвил, Охайо, където работят. И тримата получават доживотни присъди.

ПРЕСТЪПНИЦИ ОТ ВИКТОРИАНСКАТА ЕПОХА

ГОЛЕМИЯТ ОБИР НА ЗЛАТЕН ПРАХ

До края на XVIII век разбойниците, бандитите и крадците са непохватни аматьори, живеят ден за ден и обикновено свършват на бесилото, преди да навършат трийсет години. Но индустриалната революция създава богатство и нова класа престъпници — смелчаци, които планират. Те са готови да рискуват десет години затвор за амбициозно престъпление, което може да ги направи богати до края на живота им. И най-лесният начин е да намерят някой нископлатен чиновник или пазач на склад и да го подкупят, за да участва в онова, което сега наричаме „вътрешна работа“.

Първата от големите „вътрешни работи“ става на лондонските докове през 1839 година.

На 25 март 1839 г. на док Сейнт Катерин от Бразилия пристигат две кутии със златен прах, адресирани до „Хартли и компания“. Те са препратени от Фалмът от експедиторската фирма „Карн и компания“ и съдържанието е на стойност 4600 лири. Същата сутрин „Хартли и компания“ получават писмо от „Карн и компания“, в което пише, че златният прах ще пристигне и ще бъде взет от представител на Бразилската рудодобивна компания.

Рано следобед човекът, когото очакват, идва да вземе кутиите и представя документи, описващи ги подробно. Чиновник на име Луин Каспар, който отговаря за кутиите, е чут да мърмори, че се надява документите да са истински. Но той дава кутиите и човекът потегля с файтон. Половин час по-късно служителите изпадат в паника, когато от името на бразилската компания пристига друг мъж, поисква кутиите и представя очевидно истински документи. Оказва се, че Луин Каспар е имал право и първият мъж е мошеник.

За „Хартли и компания“ това е сериозен удар. Те трябва да възстановят 4600-те лири — достатъчно, за да бъдат заплашени от фалит. Лондонската полиция съществува едва от десет години и не се

слави с ефективност. Възложено е на детективите Лий и Роу да открият крадеца.

Те проследяват файтона, с който той е избягал. Според думите на файтонджията мъжът с двете кутии му платил на Уд стрийт в Сити, после наел друго такси и потеглил към Холбърн. Детективите намират и второто такси и разбират, че мъжът е пътувал до къща на Ню стрийт. Но детективите пристигат късно. Той вече е тръгнал и се е настанил в Гудманс Фийлдс. Когато отиват там след няколко дни, детективите установяват, че той е напуснал и тази квартира, без да остави адрес. Но за тяхно облекчение хазяинът в Гудманс Фийлдс познава мъжа. Той е женен човек на име Хенри Мос и работи при часовникар в Гудманс Фийлдс. Прислужницата на госпожа Мос им казва, че в утрото на кражбата Мос излязъл от къщата, облечен в най-хубавите си дрехи — нещо необичайно — и се върнал с две големи кутии. На другата сутрин прислужницата забелязва на решетката на камината обгорени фрагменти от кутиите.

Детективите научават и друга важна информация. Преди кражбата Хенри Мос често се е срещал с еврейн часовникар на име Елис Каспар, който някога му е бил служител. А Елис Каспар е бащата на Луин Каспар, чиновникът, който дава кутиите със златния прах. Съвпадението е твърде голямо и двамата Каспар са арестувани.

Докато продължават да търсят Хенри Мос, полицаите решават да разберат какво се е случило със златото. Проверката сред лондонските търговци на злато показва, че „Бул и компания“ от Чийпсайд наскоро са купили голямо количество златни слитъци от човек на име Хенри Соломон, пречиствач на злато. Той признава, че е продал златни слитъци на стойност хиляда и двеста лири на търговеца на злато. Но твърди, че ги е направил, като е разтопил златни кутии за емфие. Господин Соломон се намусва и отказва да съдейства, когато полицаите му казват, че не му вярват. В онези дни Лондон е изпълнен с антисемитизъм, отразен в образа на Фейгин — романът „Оливър Туист“ на Дикенс излиза същата година — и „Ню Нюгейт Калъндър“ отбелязва, че крадците на златния прах „са евреи и пословичната хитрост и навикът на тези хора да мамят са демонстрирани по време на цялото разследване“. Няма съмнение, че на разпита са нарушени гражданските права на господин Соломон. Макар че доказателства

срещу него всъщност няма, той е изправен пред съда заедно с бащата и сина Каспар и е обвинен, че е взел златния прах.

През това време Хенри Мос, който се крие в Пекам, чува за ареста на двамата Каспар. По-късно става ясно, че той ги подозира в намерение да го измамат. Ето защо Мос решава да се предаде и да стане информатор на полицията. Той казва, че е действал, без да се усъмни в нищо. Година по-рано Елис Каспар отишъл при него и му казал, че синът му Луин работи като чиновник в експедиторска фирма. Елис поискал от Мос дребна услуга — да вземе някакви документи и да отиде да прибере две кутии от „Хартли и компания“. Каспар го уверил, че няма нищо незаконно, и Мос се съгласил. Но при този първи случай нещо се обърква — Каспар казва, че корабът не е пристигнал. Той дава на Мос няколко шилинга и добавя, че може би друг път ще се нуждаят от помощта му.

Година по-късно Елис най-после дава на Хенри Мос необходимите документи и му казва да вземе две кутии от Луин Каспар в „Хартли и компания“. Мос изпълнява инструкциите и занася с такси кутиите в квартирата си. Елис Каспар нервно го чака. Той казва, че полицията е по следите му и сутринта Мос ще трябва да се премести. После отварят кутиите и виждат, че вътре има тенекии. Мос получава заповед да изгори кутиите.

Нещата очевидно се объркват. Измамата зависи от това да не заподозрат Луин Каспар. В мига, в който детективите научават, че крадецът е приятел на баща му, всичко приключва.

Арестувани са още двама съучастници — посредник на име Емануел Моузес и дъщеря му Алис Ейбрахамс, която продава златния прах на Соломон. На процеса става ясно, че крадците са абсолютно непочтени и явно всеки се е опитвал да измами другите. Хенри Мос прави решителен опит да задържи златото за себе си, но е принуден да го даде на Моузес и дъщеря му. Те го продават на Соломон, който се съгласява да плати 3700 лири, но му дава разписка, че му дължи 1800 лири. После обаче отказва да ги плати. Алис Ейбрахамс измамва собствения си баща с тринайсет лири, които взима, след като изтръсква златния прах от дъното на празните кутии. Баща ѝ излъгва двамата Каспар, че е получил само две хиляди лири за златото. Бащата и синът Каспар възнамеряват да измамат Хенри Мос, като му пробутат абсурдно малка част от печалбата. А Мос — възмутен, когато разбира,

че го лъжат — решава да отиде в полицията и да даде показания срещу съучастниците си. (Мос вече е признал, че от самото начало е знаел за замесването си в престъпление.) Едно е сигурно — ако двамата Каспар не се бяха опитали да измамят Мос, той нямаше да отиде в полицията и те щяха да бъдат освободени поради липса на доказателства.

Елис Каспар и Емануел Моузес получават по четиринайсет години, Луин Каспар е осъден на изселване отвъд океана за седем години, а Алис Ейбрахамс получава само четири месеца на основание, че е била повлияна от баща си. Хенри Мос е осъден на един ден затвор.

Този заплетен случай, включващ взаимни грабежи, размива цял Лондон. Никой не забелязва, че се е случило нещо изключително важно — чиновник, заемащ пост на доверие, решава да стане богат за един ден с гениален и хитър план. Ако не беше твърдата решителност всеки да излъже другия, той вероятно щеше да успее. Случаят със златния прах е първият от обирите, които обикновено се предшества от епитета „голям“.

В средата на 1911 г. Париж е пълен с анархисти, които заявяват, че корумпираната социална система може да бъде премахната само с насилие. Един от тях е Жул Жозеф Боно, син на бедно семейство. Той се образова сам и известно време е автомобилен състезател. В парижките анархистични клубове Боно събира група от петнайсет млади идеалисти, които се съгласяват да го следват докрай. Те се сдобиват с пистолети, като нападат оръжеен магазин и открадват голяма бърза кола от гаража. На 21 декември 1911 г. Боно и четирима последователи устройват засада на банков куриер. Прострелват го първо в гърдите, после в гърлото и потеглят, като гърмят над главите на хората. Плячката се оказва малка, състояща се предимно от безполезни ценни книжа. (Макар да звучи невероятно, банковият куриер оживява.)

Докато карат откраднатата кола, те блъскат жена и застрелват полицай, който се опитва да ги спре.

През март 1912 г. Боно и хората му извършват друго брутално престъпление. Трябва им кола и те причакват маркиз Дьо Руж, който напуска Париж в нова спортна кола в шест часа сутринта. Руж и шофьорът му са застреляни и изхвърлени в канавката. Гангстерите отиват в банка в Шантили и докато Боно чака зад волана с включен двигател, другите влизат вътре, започват да стрелят напосоки и убиват един човек и сериозно раняват други двама. Те побягват навън и виждат, че Боно се опитва да задържи разгневената тълпа, като стреля над главите на хората. Докато отминават, куршум одрасква Рамото на Франсоа Калемин. Той се ядосва и започва да стреля напосоки, но за щастие не улучва никого. Този обир донася на бандата най-голямата плячка дотогава.

Въпреки че цялата френска полиция издирва бандата на Боно, следват още обири и излишни и брутални убийства. Обществеността настоява за ареста им. Пиер Гарние, бандитът, който застрелва банковия куриер, пише до полицията предизвикателно писмо, в което прилага отпечатъците си и заявява: „Знам, че рано или късно ще ме хванете, защото силата е на ваша страна, но ще ви накарам да платите скъпо за живота ми“.

Другите анархисти са потресени от цялото това насилие и полицията започва да получава информация. През март 1913 г. инспектор Жуен арестува член на бандата, а скоро — още един. Но той е убит, когато изненадва Боно в скривалището му в Айври. Боно се измъква, стреляйки, и ранява още един полицаи.

По-късно скривалището му в Шоази-ле-Роа е обкръжено след информация от друг анархист, който смята, че Боно придава на каузата лоша репутация. Дюбоа, човекът, който крие Боно, е убит, докато стреля по полицаите, опитвайки се да избяга с мотоциклет. След шестчасова престрелка полицаите атакуват къщата и намират Боно, чиято кръв изтича. Той има време да извика „Копелета“ и после изпада в кома.

Другите членове на бандата са арестувани един по един и мнозина, включително Калемин и Гарние, свършват на гилотината.

ГОЛЕМИЯТ ОБИР НА КЮЛЧЕТА ЗЛАТО

Трябва да признаем, че на големия обир на златен прах му липсва драматизъм. Но това със сигурност не може да се каже за големия обир на златни кюлчета, извършен шестнайсет години по-късно.

Историята започва през 1848 г., когато в Британия става забележителен влаков обир. Когато влакът пристига в Бристол, се оказва, че сейфът е отворен и оттам липсва злато на стойност хиляда и петстотин лири. Случаят така и не е разкрит, но привлича вниманието — и възхищението — на изискан джентълмен фалшификатор на име Едгар Агар. Той знае, че по влаковете се изпращат големи количества кюлчета злато, и че с внимателно планиране може да спечели достатъчно пари, с които да изкара до края на живота си.

Агар е представен на дребен чиновник на име Уилям Пиърс, който има пясъчноруса коса и хитри очи. Пиърс работи за железопътната линия „Саут Истърн“ като печатар на билети и обича скъпите неща, но няма пари да си ги позволи. Ето защо, когато Агар разкрива интереса си към пратката злато, Пиърс изразява готовност да му съдейства. Той се залавя да научи всичко възможно за начина, по който се изпраща златото, и в коя точка на маршрута е най-уязвимо.

Онова, което Пиърс научава, не е окуражително. Големи количества злато често пътуват от Лондон за Париж. Но за тежкия сейф има два ключа и единият се пази в Лондон, а другият — във Фолкстоун. Това очевидно представлява огромна трудност и за най-предприемчивия крадец. Агар решава, че фалшификаторството е по-лесно и се отказва от идеята.

През 1850 г. хитрият дребен чиновник е уволнен заради подозрение в кражба — и вероятно с право. И той е по-нетърпелив от всякога да участва в плана. Пиърс се запознава с Уилям Джордж Тестър, началник на гарата в Маргейт, и го убеждава да помогне. Това става през 1854 г., шест години, след като Агар измисля плана си. Той смята, че с помощта на Тестър ще бъде възможно да направи дубликати на двата ключа.

Агар се връща от Америка, където криминалната му дейност преуспява, и решава, че идеята е перспективна. Двамата с Пиърс отиват във Фолкстоун и наемат стаи, после дълго стоят на гарата, опитвайки се да разберат къде се пази вторият ключ. Но железопътната полиция ги забелязва и ги взема за джебчии. Пиърс се връща обратно в Лондон.

Агар остава още малко, защото се е запознал с чиновника, отговарящ за ключовете, човек на име Шарман. Проблемът е как да разбере кои ключове са за сейфа с колчетата злато. Но полицаите са нащрек и предупреждават Шарман, че мислят Агар за престъпник. И Шарман изведнъж престава да отговаря на приятелските предложения на Агар.

Агар измисля хитър план за ключовете. Той поръчва да изпратят от Лондон до Фолкстоун злато на стойност двеста лири, което трябва да бъде доставено на господин Арчър — на Агар. И после отива във Фолкстоун да го вземе. Планът би трябвало да се провали, защото Шарман е предупреден за Агар. Но късметът е на страната на Агар. Шарман отсъства, когато той идва и младият касиер отива до шкафа с ключовете и взема ключа за сейфа с кюлчетата злато. Агар вижда всичко и първата пречка е успешно преодоляна.

Остава второто препятствие. Тестър, началникът на гарата в Маргейт, е прехвърлен в Лондон и скоро му се предоставя възможност да направи восъчен отпечатък на другия ключ. Пиърс и Агар бързо се връщат във Фолкстоун и изчакват влака. За няколко минути кабинетът остава празен, докато чиновниците влизат и излизат, грижейки се за препоръчания багаж. Агар прави восъчен отпечатък на ключа и мигновено го връща на кукичката, сетне двамата с Пиърс излизат от гарата.

Четвъртият и най-важен съучастник вече е привлечен. Това е пазач на име Джеймс Бърджес, който отговаря за вагона, превозващ кюлчетата злато. Без него обирът би бил невъзможен. Бърджес се съгласява да даде сигнал — да избърше лице с носната си кърпа, когато кюлчетата злато са натоварени на влака.

Но още не всичко е готово. Направени са дубликати на двата ключа, но това отнема няколко месеца, защото дизайнът е сложен. И когато Агар ги изпробва, нито единият не става на сейфа. Сега, когато най-последно успехът е близо, Пиърс и Агар се преместват в нова

квартира. Пиърс си слага фалшиви мустаци и перука и променя името си.

Остава само още един проблем — откраднатото злато трябва да бъде заменено с нещо със същото тегло, защото разликата може да бъде открита във Фолкстоун, където измерват кюлчетата, преди да напуснат Англия. Ето защо Агар и Пиърс купуват две оловни теглилки по петдесет килограма от Шот Тауър, близо до Ватерло, слагат ги в пътнически чанти и залитайки от тежестта, се връщат в квартирата си.

Вече е началото на май 1855 г. Всяка вечер двамата мъже правят едно и също. Те отиват с такси до гара Лондон Бридж заедно с тежките пътнически чанти и заемат позиция, откъдето могат да наблюдават влака с кюлчетата злато. Но в продължение на две седмици Бърджес не подава сигнала, който чакат, и те се прибират в квартирата си, разтревожени, че железопътната полиция може да ги забележи. Но най-сетне, на 15 май 1855 г., Бърджес избърсва лицето си с носна кърпа. Агар и Пиърс незабавно си купуват билети и се качват в товарния вагон, където Бърджес слага тежките им чанти. Но само Пиърс излиза от товарния вагон и отива в първа класа. Покрит с престилка, Агар се свива в ъгъла на товарния вагон.

Веднага щом влакът потегля, Агар хвърля престилката и от кожена чанта, скрита под мишницата му, изважда инструменти — клинове, клещи, восък за печати и свещи. Докато Бърджес пази, Агар отваря първия от двата сейфа и изважда две малки, но много тежки дървени сандъчета, стегнати с метални обръчи. Работейки трескаво, защото влакът скоро ще спре в Рейгейт, Агар маха металните обръчи с помощта на клиновете и отваря едното сандъче. Вътре има кюлчета чисто злато. Той взима четири от тях и ги заменя с оловните тежести. После отново заковава гвоздеите и слага обръчите и накрая запалва свещите и разтапя восъка, за да възстанови печатите. Сандъчето пак е заключено в сейфа и когато влакът спира в Рейгейт, Бърджес е готов да предаде една от чантите на човека, който ще отиде в товарния вагон, за да я поиска. И Уилям Тестър тръгва от гарата, носейки четирите кюлчета злато.

Когато влакът потегля от гарата, Пиърс отива при Агар в товарния вагон и двамата отварят второто сандъче. Оказва се, че там има американски златни монети. Те взимат част от тях и ги заменят с оловните тежести. После разбиват и другия сейф, където намират по-

малки кюлчета злато. За съжаление, тъй като няма повече оловни тежести, Агар е принуден да вземе само няколко от тях. Общо плячката е на стойност дванайсет хиляди лири.

Двама пътници с чанти слизат от влака във Фолкстоун, качват се на друг влак и продължават към Дувър, където пристигат преди полунощ. Те отиват в хотел и вечерят. Влакът им обратно за Лондон заминава в два часа сутринта. Пиърс пази чантите, а Агар се разхожда на кея и хвърля във водата ключовете за сейфовете и инструментите.

Носач на гарата предлага да вземе чантите им. Те отказват и той се усъмнява и пожелава да види билетите им. Но Агар е помислил за всичко и изважда два билета от Остенд. Носачът им благодари, после си спомня, че в този ден няма влак от Остенд и ги пита кога са пристигнали оттам. „Вчера“ — безгрижно отговаря Агар и му дава бакшиш. Носачът отдава чест и отминава.

След два часа те се връщат в Лондон, но продължават да взимат предпазни мерки. Сменят три таксита и се прибират в квартирата си след зазоряване. Там ги чака Тестър с пътническата чанта. След седем години планиране големият обир на кюлчета злато най-после е успешно извършен.

Уилям Карлайл, известен като Белия бандит, се отличава като един от най-симпатичните разбойници в американската история. Между 1916 и 1919 г. той обира безброй пътнически влакове в източната и централната част на Съединените щати. Карлайл слага кърпа на лицето си, размахва револвер и взима скъпоценностите на пътниците, досущ обикновен крадец, но с една важна разлика — той не краде от жени. Понякога изпадналите в паника дами дори сами пъхат в ръцете му чантите и бижутата си. Но Карлайл винаги учтиво отказва.

Веднъж той вижда, че мъж е вдигнал само едната си ръка. Карлайл му заповядва да се приближи и го заплашва, после вижда, че човекът е еднорък. Бандитът се извинява и му връща вещите.

Наглостта му е изумителна. Той не само пише на полицията, за да пита как върви разследването, но дори им

съобщава предварително кои влакове ще ограби. Макар да разполагат с тази информация, властите дълго го преследват и когато го хващат, Карлайл веднага избягва.

Впоследствие го залавят отново. Карлайл излежава седем години и през 1936 г. е освободен предсрочно за добро поведение. Той става друг човек, намира си работа и се оженва. До края на живота си Карлайл посвещава свободното си време на кампании срещу престъпността. Произнасяйки речи на множество митинги, той подчертава необходимостта обществото да помага на младите нарушители и да не ги наказва.

В това време на гарата в Болоня митничарите проверяват теглото на трите стегнати с обръчи сандъчета. Всъщност сандъчетата са претеглени и във Фолкстоун и е установено, че едното е по-леко. Но тъй като другото е твърде тежко, решават, че е допусната елементарна грешка. Властите в Болоня обаче не са толкова небрежни. Когато става ясно, че две от трите сандъчета са по-леки, възникват силни подозрения. Митничарите отново проверяват документите. Няма съмнение — сандъчетата са много по-леки, отколкото трябва да бъдат. Когато най-сетне ги отварят и виждат оловните тежести, те се втрещават от ужас. Печатите са непокътнати. Когато обаче се вглеждат по-отблизо, длъжностните лица съзират следи от клинове и клещи, разкриващи, че сандъчетата са отваряни.

В Лондон бандитите обръщат четиристотинте американски златни монети в английски лири и си ги разделят поравно.

Златото временно е складирано в къщата на Агар в Шепърдс Буш, където живее с млада жена на име Фани Кей. Тя работи в бюфета на гара Тонбридж и Агар я убеждава да се премести при него. Фани му ражда син. През следващата седмица и нещо Агар и Пиърс работят край камината на горния етаж, превръщайки кюлчетата злато в по-малки, като изливат разтопеното злато в железни калъпи. Те разчупват няколко от по-малките слитъци с чук и длето и ги продават за по три лири унцията, спечелвайки триста лири. После много бавно и предпазливо Агар започва да търси клиент за по-голямата част от пляката. Тестър и Бърджес получават своя дял. Агар им внушава, че

не трябва да напускат работата си и с нищо да не показват, че изведнъж са забогатели. И прочутият фалшификатор Джеймс Тансенд Соуърд, по-известен като Джим Калиграфа, купува злато на стойност 2500 лири.

И тогава късметът на Агар се обръща. Въпреки новопридобитото си богатство, Агар продължава да упражнява предишния си занаят — фалшификаторството. Той се запознава с млад мъж на име Смит, който изглежда умен и способен, и го наема да му помага от време на време. Смит изглежда толкова надежден, че Агар решава да го назначи на постоянна работа. Задачата му е да ходи в банките и да осребрява фалшиви чекове, макар че Агар не му го казва. В случай че заловят Смит, Агар иска да бъде сигурен, че полицията няма да проследи чековете до него. Смит дори не знае истинското му име и двамата се срещат в хотел.

Но Агар не знае, че Смит е лежал дванайсет месеца в затвора за снабдяване с откраднати стоки и че е бил собственик на публичен дом, който впоследствие е фалирал. Смит казва за новата си работа на един крадец на име Уилям Хъмфрис, който го съветва да бъде много внимателен, защото Агар е мошеник. Всъщност Хъмфрис има причина да мрази Агар, който е женкар и съблазнява любовницата му, момиче на име Емили Камбъл. Фани разбира това и след като се скарват, Агар я оставя и заминава да живее другаде с новата си любовница.

Смит осъзнава, че е избран, за да поеме целия риск, и отива в полицията. И полицаите устройват капан. Един ден Агар изпраща Смит в банка на Ломбард стрийт с фалшив чек за седемстотин лири. Агар го проследява, защото в случай че хванат Смит, иска бързо да избяга. Касиерите осребряват безпроблемно чека, но всъщност са информирани от полицията и напълват чантата с монети от четвърт пени. После Смит се среща с работодателя си, когото познава като капитан Пелат, в странноприемница „Джокис Фийлд“ и му дава чантата. В същия миг полицаите арестуват и двамата. Агар е обвинен във фалшифицирането на чек за седемстотин лири.

Той е убеден, че Хъмфрис го е „натопил“ заради любовницата му, и протестира, че е невинен. Но фалшивите банкноти и платките в дома му са доказателство, че е професионален мошеник. Агар е осъден на доживотно изселване в Ботани Бей. Това става само пет месеца след големия обир на кюлчетата злато.

Той започва да изпитва угризения, че е зарязал Фани Кей и сина им. Агар има петнайсет хиляди лири в банката и решава да ги даде на Фани, но иска да ги инвестира и да ѝ осигури седмичен доход, а не да ѝ връчи цялата сума. Тя не е свикнала да борави с пари и вероятно ще ги изхарчи, докато две лири седмично ще я осигурят до края на живота ѝ. И тогава Агар прави най-голямата си грешка. Той решава да повери на Пиърс инвестирането на парите и грижата Фани да получава дохода си. Договорът е подписан в затвора в Портланд, където Агар очаква изселването си. Но коварният Пиърс няма намерение да инвестира парите и след като Фани не знае нищо по въпроса, смята, че нищо не може да му попречи да ги задържи за себе си.

Агар своевременно пише на Фани и я моли да купи сребърна чаша за сина им и още една за детето на Пиърс, както и да му изпрати географски справочник с раздел за Австралия. Той добавя, че Пиърс ще ѝ даде парите. Фани, която живее с Пиърс и съпругата му, поисква пари, но Пиърс отказва да ѝ даде. Фани се ядосва и отива при директора на затвора Нюгейт, където първоначално държат Агар. Тя подозира какво е ставало в стаята с пещта, макар да не знае нищо за обира, и иска Пиърс също да отиде в затвора.

В затвора в Портланд пристига юрист от железница „Саут Истърн“ и казва на Агар какво се е случило с любовницата и детето му. Отначало Агар не вярва, после се вбесява. Насърчен от юриста, той разказва цялата история за големия обир на кюлчетата злато. Пиърс е арестуван и под стълбите на къщата му и в килера са намерени хиляди лири.

На 12 януари 1857 г. Пиърс, Тестър и Бърджес са осъдени — Бърджес и Тестър на четиринайсет години изселване в Ботани Бей, а Пиърс — колкото и да е учудващо — само на две години. Пиърс е обвинен и като служител на железопътната компания, макар да не е такъв, и адвокатът му успява да издейства по-малка присъда въз основа на тази дребна техническа грешка. Съдията казва изключително груби думи, докато произнася присъдата, и успява да възстанови парите на Фани Кей, която забогатява.

Агар излежава пет години от присъдата си, освободен е и се оженва за Фани Кей. За съжаление той се връща към престъпленията и отново е изселен в Ботани Бей. Малко преди смъртта му затворник, който наскоро се е върнал оттам, му казва, че е станал легенда в

лондонския подземен свят. „Това не означава нищо за мен“ — въздъхва Агар.

Фани умира без пукнат грош в приют за бедни. Не е известно какво става с Пиърс, освен че след като е освободен от затвора, е жестоко пребит, несъмнено по нареждане на Агар.

Тестър съумява да тръгне по правия път. След като го освобождават от затвора в Австралия, той започва много успешен бизнес с хранителни стоки и забогатява.

СЛУЧАЯТ С ДЛЕТОТО НА ОРОК

За разлика от предишните два случая този обир се проваля, но става класически пример в детективското разследване през викторианската епоха.

На 1 декември 1882 г. калдъръмените, осветени с газени лампи улици на Източен Лондон са забулени в задушаваци мъгла. Млад полицай излиза от участъка в Долстън, за да направи обиколката си. На тясна улица на име Ашуин стрийт, докато завива зад ъгъла, той изведнъж спира, защото вижда, че някакъв човек поставя фенер на стената пред баптистката църква и започва да драска нещо. Полицаят Коул бързо тръгва към него, слага ръка на рамото му и пита: „Какво правиш?“. Младият мъж сякаш се готви да окаже съпротива, но после явно променя решението си и се съгласява да „тръгне тихо и спокойно“ към участъка. Но двамата едва стигат до кръчмата на ъгъла, когато мъжът се отскубва и побягва. Полицаят хуква след него и го хваща за лявата ръка, но мъжът бръква в джоба си, изважда револвер и стреля три пъти. Жената, която върви към тях, изпищява, побягва и чува още един изстрел. След няколко минути тя среща двама полицаи на Долстън Лейн и ги завежда на мястото на стрелбата. Коул лежи на тротоара пред баптистката църква, а от раната зад лявото му ухо тече кръв. Той умира пет минути след като е приет в местната Немска болница.

Инспектор Глас, който поема случая, заповядва да претърсят района, където е намерен Коул. Крадецът е оставил фенера на стената на баптистката църква, а на земята зад оградата има длето, шперц и дървен клин. Единствената друга улика е черната шапка, която крадецът изпуска. Жената, която го вижда да бяга, го описва като нисък и слаб. Друг свидетел дава същото описание.

В участъка в Долстън има човек, който мисли, че знае кой е убиецът. Броени минути преди Коул да арестува крадеца, сержантът от полицията Коб върви по Ашуин стрийт с друг сержант, Брануел, когато забелязват човека да стои под улична лампа. Коб го разпознава като младия дърводелец Том Орок, който се оглежда крадешком и явно се почувства неловко, когато съзира полицаите. Орок няма криминално

досие, но се събира с лоша компания — главорези и професионални престъпници — и изглежда много вероятно един ден да извърши престъпление. Докато минават край Орок в онази нощ, Коб се изкушава да го арестува за скитничество. Но стоенето под улична лампа не е престъпление и Коб се отказва. После обаче съжалява и се самообвинява за смъртта на Коул, който е млад и има съпруга и деца.

Инспектор Глас е информиран за подозренията на сержант Коб, но е склонен да ги отхвърли. Той не обича Коб, смята го за лишен от въображение и твърде съвестен. Но Глас заповядва деветнайсетгодишният Том Орок да бъде доведен за очна ставка. Свидетелите не го идентифицират. Той е освободен и скоро след това изчезва от обичайните си свърталища.

Няколко месеца след убийството разследването е в застой. Уликите не водят доникъде. На шапката няма разпознавателни следи, а длетата и големият дървен клин може да принадлежат на всеки. Куршумите обаче изглеждат по-обещаващи. Намерени са и четирите — два от черепа на полицая, един от палката му и друг от калъфката на палката. Патроните са необикновени, защото са изстреляни от подобен на играчка револвер, какъвто дамите понякога носят в чантите си. През 1882 г. науката балистика е непозната, но рядко използваният револвер предполага, че един ден оръжието ще бъде важно доказателство.

Разгледано под лупа, едно от длетата също предоставя интересна улика. Серията драсканици в края на дръжката прилича на опит за писане, вероятно с остър гвоздей. И когато правят снимка на длетото за досието по случая, буквите се виждат по-ясно — главно Р, последвано от О и К. РОК. Дали не е съкратено от Орок? Коб разпитва всички продавачи на инструменти в Хакни и Долстън, но никой не разпознава длетата.

Коб обаче не се отказва. Година след убийството той разговаря с един познат на изчезналия дърводелец на име Хенри Мортимър, информатор на полицията. Бръцолевенето на Мортимър изведнъж привлича вниманието на сержанта, когато споменава, че Том Орок има револвер — малък и никелиран. Орок видял реклама на оръжието в „Ексчейндж енд Март“ и двамата с Мортимър отишли на Тотнам, за да го купят за сумата от половин гвинея. Придружавали ги двама мъже на име Майлс и Еванс — и двамата професионални, но неуспели престъпници. Докато се връщали, четиримата се отбили в парка и

стреляли по едно дърво. По молба на Коб Мортимър го завежда там и му показва дървото. На другия ден Коб отива пак, този път сам, и изважда от дървото няколко куршума. Единият от тях е сравнително запазен и очевидно от същия калибър като изстреляните в Коул.

Коб е сигурен, че е намерил убиеца. Особено след като Мортимър му казва, че Орок е признал за убийството на полицаия Коул. Когато Мортимър изразил недоверие, Орок рекъл: „Ако успеят да го докажат, ще поема последиците“. И Коб се залавя да направи точно това.

Първо, той представя новото доказателство на прекия си началник. Инспектор Глас още е склонен да прояви безразличие, но се съгласява да поиска помощ от Ню Скотланд Ярд, за да открият работилницата, откъдето е купено длетото. И екипът на Ню Скотланд Ярд най-после намира жена на име Престън. Дватама със съпруга ѝ са точилари. Тя познава длетото, защото винаги надрасква името на собственика в края на дръжката. Жената си спомня, че младият мъж, който го донася, се представя като Орок и съкращава името му на Рок.

Най-сетне полицията разполага с доказателство, което може да убеди всеки съдебен заседател. Остава само да намерят Том Орок. Скотланд Ярд разпространява описанието му до всеки полицейски участък в страната. Това обикновено бързо дава резултат, защото в онези дни преди стремителното нарастване на населението, повечето полицаи знаят, когато в района им дойдат непознати. Ето защо, когато минава година, без да го открият, Глас е склонен да предположи, че Орок или е мъртъв, или е заминал за чужбина. Коб отказва да повярва на това. И един ден го осенява прозрение. Едно от местата, където човек може да се скрие, е затворът. Коб отново започва усърдно разследване и скоро научава, че мъж, отговарящ на описанието на Орок, от две години излежава присъда за кражба с взлом в Колдбат Фийлдс — един от новите затвори в Лондон. Но името на затворника не е Том Орок и когато го повикват в кабинета на директора, той отрича да се нарича Орок, нито че някога е бил в Долстън. Сержант Коб присъства на очната ставка и с нежелание признава, че не може да разпознае Орок сред седмината униформени затворници, застанали пред него. Но когато мъжете отново се подреждат и минават под лампата, Коб изведнъж познава профила на човека, когото преди две

години вижда да стои под уличната лампа. Той се приближава и слага ръка на рамото на Томас Хенри Орок.

Сега трябва да се изгради мрежа от косвени доказателства. Разпитана е госпожа Биър, сестрата на Орок, която признава, че в нощта на убийството брат ѝ се е прибрал със скъсан крачол на панталона и без шапка, твърдейки, че се е забъркал в уличен скандал. Двата приятели на Орок, Майлс и Еванс, са разпитани поотделно. Те признават, че в деня на убийството са пили с Том Орок в различни кръчми и малко след десет вечерта тримата били в „Рейлуей Тавърн“ на Ашуин стрийт. Орок се похвалил, че смята да открадне сребърния поднос от баптистката църква, където ходи редовно, и да го занесе на зет си да го претопи. После Орок излиза от кръчмата. Не след дълго Майлс и Еванс чуват изстрели от револвер, но твърдят, че са ги помислили за сигнали заради мъглата, после излизат и се смесват с тълпата, насъбрала се около ранения полицай. Три седмици по-късно, когато е предложена награда от двеста лири за информация за убийца, Орок отива при Еванс и го моли да не го предава. Еванс се заклева, че няма да го „изпее“ дори за хиляда лири.

Но всичко това са само доказателства, основаващи се на думи. Най-важната връзка между Том Орок и убийството на полицаия Коул е револверът. Оръжието изчезва. Според един свидетел Орок признал, че го хвърлил в река Лий. Но полицията успява да открие човека, продал револвера на Орок. Той се казва Маклилан и без да се колебае, идентифицира гилзите и патроните — същият калибър като онези, които продал на млад мъж през последната седмица на ноември 1882 г., седем дни преди убийството. Описанието му на купувача съответства на Томас Хенри Орок.

Няколко десетилетия по-късно всичките тези потвърждаващи доказателства нямаше да бъдат необходими. Анализът на куршумите със сравнителен микроскоп би доказал, че куршумът, намерен в дървото на Тотнам, е еднакъв с онзи, убил полицаия Коул.

Но през 1884 г. още на никого не е хрумнала идеята да разгледа нарезите на оръжието, оставени върху куршума. Едва след пет години професор Алегзандър Лаказан ще предостави доказателство, за да осъди убиец, изучавайки под микроскоп нарезите върху куршума. Но въпреки това, когато през септември 1884 г. Том Орок се явява пред съда, най-много натежава доказателството за куршума. Куршумът,

намерен в дървото на Тотнам, е „същият като онзи, изваден от мозъка на мъртвия полицаи — заявява обвинението. — Щом подсъдимият си е купил револвер, къде е оръжието? Човек не изхвърля револвер за десет шилинга, без да има основателна причина“. Съдебните заседатели са убедени. На 20 септември 1884 г. Томас Орок е осъден за убийството на полицаи Коул. Присъдата е обесване. Съдията изказва похвала на сержант Коб за упоритостта му да намери убиеца. Но хрониките разказват, че след години инспектор Глас твърди, че заслугата за залавянето на Орок е негова. Той често отбелязва, че човекът, който в действителност насочва полицията по вярната следа, и до ден-днешен не знае, че е дал тази информация. От думите му се разбира, че Глас продължава да отрича успеха на подчинения си и не му признава заслугите.

ЕПОХАТА НА ДЕТЕКТИВСКИЯ АНАЛИЗ

ПРЪСТОВИ ОТПЕЧАТЪЦИ

Най-големият напредък в борбата срещу престъпността е откриването на пръстовите отпечата̀ци. През двайсетте години на XIX век детективите вече са забелязали, че няма два еднакви пръстови отпечата̀к. Но каква полза има от това, когато не разполагат с метод за класифицирането им? През деветдесетте години на XIX век сър Франсис Галтън и Едуард Хенри най-после откриват начин да ги класифицират според „извивките“, „сводовете“ и „браздите“. Но едва през 1902 г. Хенри създава система за отпечата̀ци в Скотланд Ярд. Системата доказва качествата си в деня на дербито през 1902 г., когато полицията успява да установи, че двайсет и девет арестувани са джебчии с предишни присъди. По-късно същата година крадец на име Хенри Джаксън е заловен, след като оставя отпечата̀ци върху прясна боя в къща в Денмарк Хил.

Първото голямо престъпление в Англия, разкрито чрез пръстови отпечата̀ци, е извършено от двама братя на име Алфред и Едуард Стратън. Рано сутринта на 27 март 1905 г. те нахлуват в магазин в Дептфорд, Източен Лондон, надявайки се да намерят голяма сума пари. Те повалят с лост собственика на магазина и съпругата му, като ги удрят толкова силно, че и двамата умират. Но Алфред Стратън оставя пръстови отпечата̀ци върху касата, където има само няколко лири, и братята са обесени.

ВЕЛИКИЯТ БЕРТИОН

Във Франция минава повече време, докато отпечатъците се утвърдят — предимно защото французите вече са изобрели свой метод за идентификация на престъпниците, наречен „Бертонаж“ на името на създателя си Алфонс Бертион.

Историята на Бертион би била идеална за Холивуд. Той сравнява снимки на престъпници, за да види дали има начин да класифицира носовете и лицата им. Сетне му хрумва идеята да вземе мерките на арестантите — ръст, обиколка на главата, височина в седнало положение и дължината на лявата ръка, на лявото стъпало и левия крак. Бертион избира лявата страна, защото е малко вероятно да е променена от работа. Той страда от запек, стомашни разстройства, главоболие и кървене от носа, но е упорит и не обръща внимание на многозначителните усмивки на колегите си. Лекарят Адолф Кетеле установява, че шансът двама души да имат еднакъв ръст, е четири към едно. Ако същото се приложи и към другите статистически данни, тогава са необходими само две-три мерки от всеки престъпник, за да се увеличи шансът на сто към едно. Когато префектът на полицията не обръща внимание на писмото му за този метод, Бертион си купува фишове и започва да работи сам, оставайки до късно нощем в кабинета си. Масе проявява липса на далновидност, когато прочита доклада на Бертион и заявява, че е твърде теоретичен. Префектът Андрио казва на Бертион да престане да се прави на глупак. И минават три години, докато Бертион успее да убеди новия префект Жан Камекас да разговарят. Камекас е скептично настроен като предшественика си, но е смяян от упоритостта на служителя. Той казва на Бертион, че ще използват експериментално метода му в продължение на три месеца. Това очевидно е абсурдно, защото досието се съставя за по-дълго време от три месеца и методът на Бертион се основава на натрупване. Той знае, че единственият му шанс е да работи и да се моли на Бога да му провърви. Каталогът му нараства с неколкостотин фиша на месец. Но само в Париж има над двайсет хиляди престъпници и шансът да бъде идентифициран някой от тях е малък. Към края на третия месец Бертион има около два хиляди фиша. Теоретично шансът за

идентификация е едно към десет — доста висок. Но трябва да се има предвид, че Бертион изпраща много престъпници в затвора, ето защо голяма част от каталога му остава неизползван.

На 20 февруари 1883 г. късметът е на негова страна. Системата му помага да идентифицира дребен престъпник, чиито мерки са взети три месеца по-рано. Триумфът е незначителен, но достатъчен, за да накара Камекас да разреши експериментът да продължи. Но това не е проява на далновидност. Постът префект е политическо назначение и Камекас се надява да се прочуе. За съжаление е назначен нов префект, преди Бертион да стане известен, но историята отдава дължимото на Камекас. Каталогът набъбва и идентификациите зачестяват. И не след дълго стават по една всеки ден.

Скоро системата на Бертион започва да се използва в полицейските сили в целия свят. И когато се появяват пръстовите отпечатъци, Бертион мигновено ги включва в системата си, уверявайки се, че досието на всеки престъпник съдържа и пръстовите му отпечатъци. За съжаление той отказва да приеме истината, че снемането на отпечатъци напълно е изместило методите му.

Той отказва да направи очевидно необходимата крачка да класифицира пръстовите отпечатъци. Ако някой френски полицаи иска да идентифицира крадец, оставил отпечатъци на местопрестъплението, той трябва да прегледа всяко досие, докато го намери. Тромавостта на този метод довежда до падението на Бертион.

На 22 юли 1934 г. Джон Дилинджър, селянче, което започва да обира банки, отива в кино „Биограф“ в Чикаго с приятелката си Поли Хамилтън и приятелката ѝ Ана Сейдж да гледат Кларк Гейбъл в „Манхатънска мелодрама“. Ана Сейдж е заплашена с депортиране и решава да спечели благоразположението на властите, като предаде бандита. Тя е облечена в яркочервена рокля. Когато тримата излизат от киното, агентите на ФБР ги обкръжават. Дилинджър побягва, но трима агенти стрелят и го убиват.

Но дали наистина умира? Бележките от аутопсията показват, че очите на трупа са кафяви. А очите на

Дилинджър са сини. Мъртвият е страдал от болно сърце, а Дилинджър е здрав. Трупът няма тези белези, за които се знае, че Дилинджър има по тялото си.

Авторът на криминални романи Джей Робърт Наш твърди, че мъртвият е дребен хулиган на име Джими Лорънс, и Едгар Хувър се чувства неудобно да признае грешката. Наш смята, че Лорънс е „натопен“ от „дамата в червено“, за да може Дилинджър да избяга. Блаки Одит, друг член на бандата, твърди, че Дилинджър се е оженил и е избягал в Орегон. Останалите типове от бандата на Дилинджър са избити скоро след смъртта на главатаря им.

КРАЖБАТА НА „МОНА ЛИЗА“

На 21 август 1911 г. от Лувъра е открадната „Мона Лиза“ на Леонардо. Това, разбира се, би трябвало да е абсолютно невъзможно заради охраната, но кражбата е извършена в понеделник, когато музеят е затворен за посетители. Картината е на поставка и в рамка със стъкло, която е намерена празна на служебното стълбище.

Бертион е повикан незабавно и внимателният оглед разкрива отпечатъци. Пръстовият отпечатък се образува от потта. Кожният секрет съдържа мастни вещества, които излизат от порите по папиларните изпъкналости и от контакта на връхчетата на пръстите с части на тялото, където има мастни жлези, като например лицето. Латентните, или невидимите отпечатъци, може да се видят, като повърхността се посипе с фин прах — алуминиев, оловен или талк. (Върху бели повърхности като порцелан се използва черен прах.) И когато посипва стъклото с прах, Бертион радостно установява, че крадецът е оставил ясни отпечатъци и ако вече има криминално досие, ще бъде лесно да го идентифицират.

Ако кражбата беше извършена в Лондон, Берлин или Мадрид, наистина щеше да стане така. Но пръстовите отпечатъци на Бертион още не са класифицирани. От 1902 г., когато разкрива случая Шефър, той натрупва още сто хиляди фиша и всъщност задачата е непосилна. Бертион и сътрудниците му търсят седмици и месеци. Той е такъв фанатик, че вероятно лично преглежда всеки фиш. Но след неколкостотин печатни текста очите се уморяват и човек се разсейва. Бертион сигурно завършва деня изтощен и с чувство за поражение. Нищо не би могло да му покаже по-ясно, че системата му е загуба на време и трябва да приеме класификацията на пръстови отпечатъци на Хенри, подобрена от инспектор Колинс.

Две години по-късно крадецът е арестуван във Флоренция. Полицията получава информация от търговец на предмети на изкуството на име Алфредо Гери, на когото е предложена картината в писмо с подпис „Леонард“. Леонард се оказва италианец, бояджия на име Винченцо Перуджа, и носи със себе си „Мона Лиза“. Разказът му за кражбата предизвиква изумление и присмех за сметка на властите в

Лувъра. Престъплението не е планирано. Перуджа има приятел бояджия, който работи в Лувъра, пазачите го познават и го пускат да влиза, без да задават въпроси. Той остава сам в салона с прочутия шедьовър и изкушението се оказва твърде голямо. Перуджа взема картината от стената, тръгва надолу по служебното стълбище и изважда платното, оставяйки отпечатъците си върху стъклото. После скрива картината под престилката си и спокойно излиза от музея. И през следващите две години „Мона Лиза“ стои под леглото му.

Но за Бертион най-голямото огорчение трябва да е било, че е имал фиш за Перуджа в каталога си, защото бояджията е дребен крадец, арестуван няколко пъти.

Същата година — 1913, лекарите установяват, че Бертион е болен от злокачествена анемия. Той умира през февруари 1914 г. и Франция възприема същата класификация на пръстовите отпечатъци като останалия свят.

ГОЛЕМИЯТ ОБИР НА ПЕРЛИ

Всъщност доказателството *пръстови отпечатъци* не изиграва роля в прочутия обир през 1913 г., който е нещо като възвръщане към „големите“ обира през викторианската епоха.

Историята започва на 16 юли 1913 г. в кабинета на търговеца на диаманти Макс Мейър в Хатън Гардън. Господин Мейър бърза да отиде на почивка, но първо иска да прибере в сейфа най-ценното си притежание — перлена огърлица на стойност сто и трийсет хиляди лири, която изработва в продължение на много години. Огърлицата е била в Париж, в търговец на име Анри Соломон, който я показва на богат клиент. За съжаление сделката се проваля и огърлицата е върната на господин Мейър с препоръчана поща. Това не е първият път, когато прочутата скъпоценност, чието съществуване е известно на всички бижутери и търговци, пътува през Ламанша и дотогава безпроблемно.

Но когато в онова юлско утро, точно преди началото на Първата световна война, отваря запечатания пакет, господин Мейър втрещен установява, че там има само няколко бучки захар. Той незабавно уведомява Скотланд Ярд и изпраща телеграма до мосю Соломон в Париж. Соломон веднага отива в Лондон и потвърждава, че двамата със съпругата му собственоръчно са опаковали перлите и са ги изпратили от местния пощенски клон на Ру дьо Прованс. Соломон е извън подозрение. Очевидно е, че огърлицата е открадната по време на пренасянето. Бучките захар са френски и това предполага, че подмяната е станала някъде във Франция, вероятно във влака. Кражбата явно е планирана внимателно, защото пакетът е запечатан повторно със същата връв и на восьмичния печат се виждат буквите ММ — инициалите на Макс Мейър.

Парижката полиция проследява пътя на огърлицата от пощата до ферибота през Ламанша, но се оказва, че няма момент, когато препоръчаният пакет може да е бил отворен.

За щастие на господин Мейър перлената огърлица е застрахована и въпреки малката вероятност да бъде открита, той копнее да си я възвърне и предлага награда от сто хиляди лири.

За радост на Скотланд Ярд това има ефект — получават писмо от търговец на бижута от Антверпен на име Самуел Брандстатър, който пише, че огърлицата е била предложена на него и на братовчед му Майър Куадратщайн. Дватама съвременно пристигат в Скотланд Ярд. Брандстатър обяснява, че с него се е свързал търговец на диаманти на име Лестър Гътуърт, който му предложил перлената огърлица, признавайки, че е открадната, за милион и половина франка. Брандстатър предлага триста хиляди франка, но Гътуърт възмутено отказва. Брандстатър му казва, че ще се опита да намери още пари и Гътуърт се връща в Лондон.

И така Скотланд Ярд вече знае името на един от крадците. И след като Брандстатър предава колегата си, те могат да разчитат на помощта му, за да намери огърлицата и да спечели наградата. Операцията очевидно изисква грижливо обмисляне. Ако заподозрат, че са предадени, крадците ще се разпръснат и господин Мейър никога няма да види огърлицата си.

Започва дълга и изнервяща работа, която главен инспектор Уорд от Скотланд Ярд нарича „примамване на рибата“. Първо информаторът Брандстатър се среща с Гътуърт на гара Чаринг Крос и увеличава предложението си на половин милиона франка. „Огърлицата не може да бъде купена за по-малко от един милион франка“ — гневно отговаря Гътуърт.

Брандстатър обещава, че ще намери още пари, и се съгласява да се срещнат отново.

И двамата продължават да се срещат — в дома на Гътуърт, в чайните „Лайънс“ и в различни хотели. Обикновено през няколко маси седят двама полицаи и внимателно наблюдават всичко. И един по един са разкрити останалите членове на бандата. Всички са „търговци на диаманти“, известни на полицията и като предприемчиви мошеници — Саймън Силвърман, Джоузеф Гризар и Джеймс Локет. Полицията и застрахователната компания осигуряват помощта на търговец на диаманти от Париж на име Макс Спание, който се съгласява да се срещне с крадците и да им направи предложение. На една от срещите на Странд Гризар пита: „Имаш ли кибрит?“ и Локет му хвърля кутийка. Гризар я отваря и вижда три красиви перли, сложени в памук. Това е, за да докажат, че огърлицата наистина е у тях.

За да убеди мошениците, че намеренията му са сериозни, Спание купува две от перлите за по петдесет хиляди франка и обещава до няколко дни да вземе и останалите. Спание, Брандстатър и братовчед му Куадратщайн знаят, че рискуват живота си всеки път, когато се срещат с измамниците в някоя хотелска стая, и полицията им дава заредени револвери.

За съжаление не всички членове от екипа на Скотланд Ярд са добри в проследяването. Един ден крадците забелязват, че четирима очевидно цивилни полицаи наблюдават хотела. Те заминават бързо за континента и известно време изглежда така, сякаш непохватността на полицаите е съсипала месеците на търпелива работа. Но след няколко месеца чувството за безопасност на мошениците отново е приспано и когато Спание им казва, че познава богат индийски принц, който се интересува от огърлицата, те се оставят да бъдат подмамани да отидат пак в Лондон.

Този път Скотланд Ярд реагира мигновено. Гътуърт, Силвърман, Локет и Гризар са на спирката на метрото Британски музей, когато полицаите тихомълком ги обезоръжават и арестуват.

Но за пореден път в Скотланд Ярд настъпва изумление. Крадците не носят перлите. И макар че полицията има достатъчно доказателства да ги задържи — двете перли, продадени на Спание, случаят може да се смята за провален, ако не намерят останалата част на огърлицата.

И после съвсем неочаквано огърлицата се появява — в канавката на Сейнт Полс Роуд, Хайбъри. Производител на пиана на име Хорн вижда кутия кибрит, увита в хартия, взима я и открива, че вътре има няколко бели мъниста. Той ги занася в местния участък, където полицаите се съгласяват, че вероятно не са ценни. Когато се прибира вкъщи, Хорн установява, че едно от мънистата е паднало в джоба му, отива в местната кръчма и го предлага на всеки, който би го купил на цената на една пинта — едно пени. Но никой не го пожелава. По-късно Хорн загубва мънистото. Всъщност изчезналата перла е най-голямата в огърлицата и струва хиляди лири, но така и не е намерена.

Полицията в Хайбъри най-сетне осъзнава, че „мънистата“ може да са откраднатите перли, за които всички говорят, и повиква човек от Скотланд Ярд да отиде да ги види. Така господин Мейър най-последно получава обратно повечето си перли, с изключение на най-голямата.

Историята постепенно е разкрита. Членовете на бандата, предвождана от Силвърман, често се хранят в ресторант-градина, известен като „Диамантеният клуб“, където се срещат и разговарят търговци на диаманти. И там планират кражбата, след като случайно чуват как господин Мейър казва на някого, че огърлицата му се връща от Париж. Но как са успели да я откънат? Отговорът е елементарен — когато огърлицата пристига в препоръчан пакет с френски марки, те подкупват пощальона да я занесе в кабинета на Силвърман, където отварят и пак запечатват пратката. Занаятчия дори прави копие на печата на Макс Мейър за един шилинг. Крадците взимат перлите и ги заменят със захар — френска, за да се създаде впечатление, че това е станало във Франция. Сетне пощальонът я занася в кабинета на Мейер и взима квитанцията.

Членовете на бандата отказват да признаят, че е замесен пощальон, но Гътуърт казва на информатора, че са заделени четиристотин лири като „разходи“, за да платят на двама пощальони — по двеста на всеки. Но пощальон така и не е обвинен като съучастник.

Крадците се отърват учудващо леко. Локет и Гризар са осъдени по на седем години, Силвърман, който планира кражбата, на пет, а Гътуърт — само на осемнайсет месеца, защото няма досие в полицията.

Но остава загадката как перлите се озовават в канавка в Лондон. Престъпниците трябва да са ги дали за съхранение на някой съучастник, който се е уплашил, когато чува, че крадците са арестувани. Когато взема пакета, Хорн вижда мъж и жена да се качват на автобуса и ги пита дали не са изпуснали нещо, но те не отговарят. Никой не разбира дали перлите са били пуснати в канавката случайно или нарочно, а господин Мейър не проявява интерес да разбере каква е истината.

ПЪРВИЯТ КРАДЕЦ „КОТКА“

Снемането на отпечатъци прави крадците по-предпазливи. Старомодният Бил Сайкс с карираната си шапка и шперц скоро изчезва и на сцената се появява нов и по-изтънчен вид крадци. Първият, който привлича вниманието на Скотланд Ярд, е описан от бившия инспектор Робърт Фабиан в книгата му „Фабиан от Скотланд Ярд“.

Робърт Огъстъс Дилейни ще бъде запомнен в Скотланд Ярд като човека, който въведе нова мода в криминалистиката, станала известна като „котешки обир“. Дилейни се разхождаше спокойно по покривите на къщите на Парк Лейн. Издокаран в безупречно вечерно облекло, той явно можеше да се катери по стените. Вероятно се мислеше за акробат.

Пред него големите престъпници от миналото — като например Чарлс Пийс, който носи сгъваема стълба, замаскирана като сноп съчки за огрев — определено изглеждат непохватни. В джоба си Дилейни носеше тънък стоманен инструмент, подобен на нож за маджун, за отваряне на ключалките на прозорците, с който може да отваря и кутии за скъпоценности. Около кръста си той омотава четири метра копринено въже. Двама души загинаха, опитвайки се да имитират Дилейни. Мак Ирландеца се наниза на острите перила, а Доктора падна от дванайсетметрова колона в Сейнт Джеймс. В джоба му имаше скъпоценни камъни на стойност осем хиляди лири и преди да умре, пълзя упорито.

През 1924 г., когато богатите жители на Парк Лейн се събират на вечеря, Дилейни прикляка до прозорците им и размотава въжето си. Изтракване на лъскав прибор... или приглушено издрънчаване на стоманена кука... и Дилейни обира спалните им като дух и си тръгва, преди уханието на кафе да се е разнесло в гостната на жертвата и димът на пурите да е обвил чашите с вино. Съобщиха ни за кражбите на Вайн стрийт, където работех като детектив на изпитателен срок. Току-що бях завършил образованието си. Разпитахме възмутените лакеи, които бяха много по-надменни от господарите си, но те не

знаеха нищо. Следващата седмица бе извършен още един обир от спалня на Парк Лейн, и така нататък всяка седмица.

Случаят не беше мой, нито на колегата ми Томи Саймс (сега главен инспектор), който също бе назначен на изпитателен срок. Една вечер пиехме кафе и чакахме да започнем рутинната си обиколка, но повече ни интересуваха загадъчните обира на Парк Лейн.

— По един седмично през последните пет седмици — отбелязах аз. — Общо са откраднати бижута на стойност трийсет хиляди лири. Престъпникът би трябвало скоро да се оттегли. И няма да го заловим.

Томи се наведе към мен и прошепна:

— Не казвай на никого! През свободното си време работя върху онези обира и съм направил карта...

— И аз, Томи! — засмях се аз.

Двамата сравнихме усилията си и установихме, че споделяме една и съща идея — карта на района около Парк Лейн, на която са обозначени къщите на богатите жители и чиито трапезарии може да бъдат наблюдавани.

— Струва ми се, че крадецът действа в определена последователност — добавих аз. — Виж! Единият край на Парк Лейн, после другият и накрая около Сейнт Джеймс. Четвъртият обир пак е в горната част на Парк Лейн, а петият — в долния край...

— И следващият ще бъде някъде тук — рече Томи и посочи хотел „Риц“ на ъгъла на Арлингтън стрийт. — Може да е довечера.

Двамата излязохме от полицейската столова и отидохме в главната зала.

— Хей, вие! — извика дежурният. — Обиколката ви тази вечер се отлага. Няма да сте необходими.

Спогледахме се. Октомврийската вечер беше хладна и звездна.

— Искаш ли да подишаме чист въздух, Томи? — небрежно подхвърлих аз.

— В Грийн Парк — ухили се той.

Скрити в сенките и шубраците на Грийн Парк, ние знаехме, че ще можем да наблюдаваме задната част на всички онези примамливи къщи около „Риц“. Три часа по-късно бяхме премръзнали, схванати и разочаровани. Нищо не се случи.

На другата вечер беше облачно. Томи отново се скри до голямата естрада в Грийн Парк, а аз чаках в градината зад Уимборн Хаус. Чуха

се гонговете за вечеря в големите къщи. Една по една лампите в спалните угаснаха. Лапнах дъвка и се вторачих в мрака, докато очите ме заболяха... Покрай оградата на най-близката градина се промъкна тъмна фигура. После бързо и гъвкаво като котка силуетът прескочи високите перила и изчезна.

Неканеният гост се прехвърли на един от балконите. Как се е озовал там? Томи допря гръб до стената под балкона и се обърна, когато се промъкнах към него.

— Видя ли това? — с дрезгав от сподавено вълнение глас попита той. — Досуц проклета котка!

— Ще го чакам тук — прошепнах аз. — Ти вдигни тревога вътре.

Лампите в просторните стаи на горния етаж започнаха да светват, докато Томи Саймс тичаше през спалните и коридорите заедно с разтревожените собственици на къщата. Чух развълнувани гласове, после удари на яки рамене по също толкова яка махагонова врата. Крадецът я бе подпрял с дървен клин, готов за подобно спешно бягство. Той се появи на балкона, но не направи опит да се спусне в градината, а хукна с леки стъпки, прескочи триметровото разстояние до следващия балкон и се приземи безшумно. Крадецът хвърли нещо на съседния покрив и след шест секунди изчезна... Няколко часа претърсвахме района, но той сякаш се бе изпарил като дим. Видях само блясъка на диамантеното копче на ризата му.

Инспекторът кипна от гняв.

— Трябва да ме извините, че се натрапвам на хубавото ви партньорство. Но бих искал да знам всичко, преди да се е случило, за да изпратя още един-двама души на местопрестъплението. — Той ми хвърли смразяващ поглед. — Казваш, че си го видял, но не можеш да го опишеш, освен че се катери като котка. А случайно да имаше козина?

— Томи, трябва да хванем престъпника — рекох после аз, — онзи крадец котка, и да натъркаме с масло лапите му.

Двамата отидохме до къщата, от която предишната нощ бяха изчезнали скъпоценности за две хиляди лири, и това не ни накара да се почувстваме по-добре. На дневна светлина скокът от единия на другия балкон изглеждаше не по-малко смайващ. Измерихме разстоянието и когато се наведох, забелязах нещо — отпечатък на ръба на балкона. Беше толкова малък и изящно заострен, че можеше да е от женска

балетна пантофка. Взехме стълба и в мекия торф във водосточната тръба намерихме още един подобен отпечатък. На гладките плочи ясно се виждаха нарезите на гумени подметки.

— Вечерни обувки с гумени подметки — отбеляза Томи. — Сигурно си ги е правил по поръчка.

Цял ден обикалях магазините за обувки на Джърмин стрийт, Йорк стрийт, Доувър стрийт и пазара Шепърд, където занаятчиите се гордеят с ръчно изработени обувки, за да задоволят капризите на клиентите. И на Албърмарл стрийт ми провървя.

— Странно, че някой джентълмен би поискал гумени подметки с грайфери, колкото и да са тънки, на кожени вечерни обувки — каза собственикът. — Спомням си, че го посъветвах да не го прави, но той настоя.

В книгата за поръчки имаше име и адрес: Р. Рад, Халф Мун стрийт 52. Поръчката струваше пет гвинеи.

Отидох на Халф Мун стрийт, но номерата свършваха до 42. Нямахме 52. Човек, който не живее в квартала, едва ли би знаел това. Заслужаваше си да проверим баровете и другите заведения около Халф Мун стрийт. По онова време джентълмените в Уест Енд се издокарваха във вечерно облекло и сметката ми за пране стана зашеметяваща... А времето минаваше.

Седмица и нещо по-късно влязох в бар „Рейндж“. Официалните ми обувки тракаха като сабо по лъснатия паркет в коридора. Покрай мен мина мъж, облечен във вечерни дрехи. На ризата му искреше диамант. Стори ми се, че върви безшумно. Хвърлих бърз поглед и видях малки, заострени обувки... Човекът излезе, поколеба се дали да не вземе такси, сетне реши да върви пеша. Скочих в таксито и казах на шофьора да кара след него.

— Аз съм полицаи. Проследи го. Не включвай червената светлина. Ще легна на пода.

Потеглихме след мъжа със заострените обувки и след малко шофьорът рече:

— Той влезе в номер 431, шефе.

— Добре. Не спирай. Продължи към Скотланд Ярд.

Качих се в отдела за криминални досиета, но там не знаеха нищо за адреса. Прегледах няколко фотоалбума, но човекът нямаше досие. И все пак... на Вайн стрийт бях подал доклад.

Два дни безуспешно издирвахме мъжа. И после го видяхме в Хатън Гардън. Той се срещна с друг мъж в едно кафене. Двамата взеха такси до Саутгейт и влязоха в хубава къща. След двайсетина минути мъжът със заострените обувки излезе сам. Оставих колегата ми да разпита хората в къщата и проследих крадеца до номер 43.

Скритият в кафявия микробус предавател забръмча и получих съобщение: „За разследването в къщата в Саутгейт. Обитателят е неизвестен. Призна, че е получил скъпоценности. Току-що платил осемстотин лири. Бижутата отговарят на описанието на откраднатите на Парк Лейн“.

Това беше достатъчно. Позвънихме на номер 43. Отвори жена на средна възраст, която ни погледна надменно. Тя беше облечена великолепно в черно. На панделка на шията ѝ бе закачена брошка с камея.

— Живее ли тук един мъж... — започнах аз и описах заподозрения.

Жената ме гледаше така, сякаш бях водопроводчик.

— Това трябва да е господин Дилейни, който живее в апартамента на горния етаж. Той очаква ли ви?

Минах покрай нея и радостно извиках:

— Сега ще разберем!

— Мисля, че сте много груб — ахна тя.

Така смяташе и Огъстъс Дилейни, който ни изгледа студено, когато влязохме, без да почукаме.

— Какво искате, по дяволите? — Имаше лек канадски акцент.

— Търсим пари и скъпоценности — отговорих аз. — Нямаме нищо против, нали?

Той изведнъж пребледня, стана и после устните му се изкривиха в замислена усмивка.

— Едва ли бих могъл да се надявам, че сте крадци, господа.

Осемстотинте лири бяха скрити под дюшека, а откраднатите бижута — в тоалетката, зад чекмеджетата.

На първото си осъждане Дилейни получи три години затвор в Олд Бейли за шестте кражби на Парк Лейн. Това беше през 1924 година. И искате ли да знаете какво прави до края на живота си този дързък, добре образован и съобразителен млад мъж, когото съдбата бе надарила с превъзходно тяло на акробат? Той прекара двайсет години в

различни затвори до смъртта си на 14 декември 1948 г. в затвора Паркхърст. През кратките периоди на свобода заострените му, безупречни обувки нямаха достатъчно време, за да се износят подметките им.

За кратък период през двайсетте години на ХХ век бандата, предвождана от братята Мат и Джордж Каймс и Рей Терил, е най-успешната в Америка. Членовете са селски момчета, мнозина от които решават, че контрабандата с алкохол е много по-доходна от орането.

Терил убеждава братята Каймс, че банковите обирци ще бъдат още по-доходни от контрабандата на алкохол. Така и се оказва. Обирът на Земеделската национална банка в Бегс, Оклахома, им донася двайсет хиляди долара. Те са заловени, когато колата им се блъска в дърво, но Терил и Мат Каймс успяват да избягат и отново обират същата банка, като този път взимат осемнайсет хиляди долара.

През 1927 г. банда от Пампа, Тексас, установява, че огромният стар железен банков сейф не може да бъде разбит. Те го изтъркалят навън, докато другите членове на бандата държат на прицел клиентите, натоварват го на камион и потеглят. В сейфа има трийсет и пет хиляди долара.

Мат Каймс е заловен скоро след това и е осъден на доживотен затвор. Терил се съюзява с Хърман Бейкър, най-големият от синовете на Ма Бейкър, но през септември 1927 г. след престрелка, по време на която избягват, Бейкър е намерен мъртъв в канавка. (Ма Бейкър твърди, че е бил екзекутиран от полицията.) Скоро след това е заловен Терил, който прекарва по-голямата част от живота си зад решетките.

ДЖЕНТЪЛМЕНЪТ ОТ ГРАМЪРСИ ПАРК

Джералд Чапман, „човекът, когото затворите не могат да задържат“, престъпникът, който се облича в ушити по поръчка костюми и говори с почти безупречен английски акцент, е смятан от американското общество за съвременен Робин Худ и е обожаван като идол. Един писател твърди, че родителите му са заможни и той има добро образование. Това не е вярно. Чапман е роден в Бруклин през 1890 г. в ирландско семейство, от малък извършва дребни кражби и е прибиран в изправителни училища. Когато става на четиринайсет години, един съдия предсказва, че Джералд ще свърши на електрическия стол. Но всъщност Чапман е обесен.

На осемнайсет години той е прехвърлен от Синг Синг в Обърн, Ню Йорк, където се запознава с човек, на когото пламенно се възхищава — Джордж Андерсън Холандеца, който е завършил университетите в Хайделберг и Упсала и говори няколко езика. (Истинското му име е Айвън Дейл фон Телер и е датчанин.) Андерсън е мошеник „джентълмен“ и съветва Чапман да се откаже от въоръжените обири и да използва ума си. Чапман започва да се образова, като чете книги и придобива английски акцент.

Щом го освобождават от затвора, той веднага се връща към обирите и този път постига такъв успех, че може да си купува скъпи дрехи, наема моден апартамент и вечеря в хубави ресторанти. Чапман смята, че му приляга да бъде джентълмен. Но през 1911-а го осъждат на десет години за въоръжен обир и пак го изпращат в Синг Синг. Там той се сприятелява с човек на име Чарлс Доубър, който също е зад решетките за въоръжен обир и на когото липсва всякакъв финес.

През 1919 г. Чапман, Андерсън и Лоубър са освободени на изпитателен срок. Чапман тръгва с Андерсън на обиколка из западните части на Америка и скоро се убеждава в разумността на методите на Андерсън. Двата успяват да се сдобият с цяло състояние от сто хиляди долара чрез измама. Чапман наема апартамент в скъпия Грамърси Парк в Ню Йорк и сменя името си на Дж. Винсент Колуел, после си взема хубава английска „съпруга“ на име Бети, която е толкова дама, колкото той е джентълмен.

Чарлс Лоубър убеждава Чапман да се върне към въоръжените обири. Той наблюдава пощенските камиони на Уолстрийт и забелязва, че имат слаба охрана, и телените мрежи отстрани осигуряват добра видимост на количеството поща, която пренасят.

В студената мъглива нощ на 14 октомври 1921 г. Чапман, Андерсън и Лоубър, движейки се с откраднатата черна кола, преследват един от пощенските камиони по Уолстрийт, която е безлюдна, след като офисите затворят. Изведнъж Лоубър настъпва газта и се изравнява с пощенския камион, който спира на червен светофар. За секунди Чапман застава на стъпалото и опира пистолет в ребрата на шофьора. Това е опасната част, когато някой може да го види и да вдигне тревога. За щастие никой не го забелязва и той отваря вратата и се намества на седалката до шофьора. Франк Хавърнак, който кара камиона, изпълнява инструкциите му и спира в тиха странична улица — Ленардстрийт. Откраднатата кола спира зад тях и Андерсън иска ключовете на камиона. После, докато Чапман седи, опрял револвера в ребрата на шофьора, Андерсън и Лоубър намират пет чувала с препоръчана поща и ги хвърлят в колата. Те потеглят, оставяйки Хавърнак завързан и с пощенски чувал на главата.

Тримата отиват в скривалище на другия бряг на реката — ферма, собственост на чичо на Лоубър, отварят чувалите и преброяват парите и ценните книжа. Сумата възлиза на 2 643 720 долара — най-големият обир в криминалната история на Америка. Над триста хиляди са в брой, а два пъти повече — в чекове.

Докато полицията трескаво търси следи и федералните агенти наблюдават всички пристанища, Дж. Винсент Колуел се връща на Грамърси Парк 12 и вдига веселби, на които кани богатите си съседи. Той дори организира кражбата на скъпа перлена огърлица от една от гостенките си. После шофьорът идентифицира Чапман и Андерсън и фотографиите им се появяват в обявите „Издирва се“ във всяка поща. Безупречно облеченият Чапман с грижливо подстриганите си мустаци често стои пред плаката и размишлява колко малко този грубоват на вид тип прилича на Винсент Колуел.

Идва сухият режим. Чапман и Андерсън инвестират част от парите си в контрабанда с алкохол и забогатяват още повече. И по време на поредния обир на офиса на Американ Експрес бандата добавя още седемдесет хиляди долара към капитала си.

Проваля ги Лоубър. Той е заловен, докато се опитва да продаде някои от ценните книжа, и предава съдружниците си срещу по-лека присъда. На 3 юли 1922 г. Чапман и Андерсън са арестувани. Но докато седи с детектива във Федерал Билдинг на Бродуей, Чапман се преструва, че получава пристъп, свлича се на стола, започва да се задушава и иска вода. Детективът се втурва навън, а Чапман скача през прозореца, промъква се по тесния парапет и влиза в друга стая. Но скоро го намират и отново го арестуват. Вестниците пишат на първите си страници за опита му за бягство и Чапман остава доволен, като вижда, че го описват като съвременен Робин Худ.

След като го осъждат на двацет и пет години, Чапман се заклева, че ще избяга от затвора в Атланта. Губернаторът го уверява, че няма да успее. Но с огромно търпение Чапман краде от работилниците малки парчета връв, оплита въже и го заравя в градината. От откраднати прибори той прави пила и кука. И после започва да се оплаква от болки в стомаха. След няколко дни го приемат в лазарета за наблюдение и го настаняват в една стая с „доверен човек“ на име Джон Грей. Чапман скоро го убеждава да се присъедини към него в опит за бягство. Двамата изпилват решетките, срязват електрическия кабел, хвърляйки в мрак затвора, и се спускат на земята с въже, направено от чаршафи. Пет минути по-късно те се прехвърлят през оградата.

След два дни Чапман е намерен от хрътки, докато лежи в полето. Той се опитва да избяга, но е прострелян два пъти и е окован в белезници.

Бети отива да го посети в гражданската болница в Атенс. Тя успява да внесе револвер и Чапман го използва, за да принуди един от лекарите да му даде бялата си престилка. После го завързва, запушва устата му, излиза от болницата и се качва в чакащата го кола, шофирана от приятел престъпник Чарли Улф. Бети се присъединява към тях няколко минути по-късно и тримата изчезват.

Те се скриват в Мънси, Индиана, където Чапман се възстановява от раните си в дома на доктор Хари Спикърман, с когото се запознава в Атланта. После убеждава фермер на име Бен Ханс да го вземе като квартирант. През януари 1924 г. там отива и Андерсън Холандеца, който също е избягал от Атланта. Андерсън успява да се престори на болен от туберкулоза и е настанен в палатка в двора на затвора, защото по онова време се смята, че чистият въздух лекува това заболяване.

Той и още неколцина затворници изкопават тунел, дълъг двайсетина метра, и избягват.

Чапман открадва скъпа кола от изложба в Стантън и сменя регистрационните номера. Двамата с Андерсън заминават на изток, извършвайки кражби и обири по пътя. Целта им е да се включат във фалшификаторския бизнес, но в Ню Бритън, Кънектикът, те решават, че универсалният магазин на Дейвидсън и Левентал изглежда лесен за обирание и ранното неделно утро е подходящият момент, когато сейфът още е пълнен с печалбата от съботния ден. Чапман и Андерсън са придружени от нов съюзник, Уолтър Шийн, разглезеният син на бизнесмен от Спрингфийлд, Масачузетс, който обича да се мотае с двамата известни престъпници.

В ранните часове на 12 октомври 1924 г. Чапман взривява с нитроглицерин един от сейфовете в магазина, но за негово разочарование там има само счетоводни книги и плик с няколко долара. И докато Чапман работи върху другите сейфове, полицаите пристигат, вдигнати по тревога от местен коняр, който се усъмнява в добре облечените мъже, влезли в големия магазин на зазоряване в неделя. Двама въоръжени полицаи блокират вратата на помещението, където се крие Чапман. Той стреля и после побягва, преследван от летящи куршуми. Простреляният полицай Джеймс Скели умира на операционната маса два часа след като Чапман и Андерсън изчезват.

Другите полицаи идват няколко минути след престрелката. Уолтър Шийн дреме в колата, а уличаващият плик с няколко долара е на задната седалка. В склада на рекламната агенция на Шийн в Спрингфийлд полицаите намират голямо количество крадени стоки, сред които кожени палта, ориенталски килими и бижута. Има и огнестрелни оръжия. Необходим е голям камион, за да закарат плячката в главното управление на полицията.

Едва когато преглежда за стотен път крадените стоки, детектив Ед Хики забелязва етикет с името на доктор Хари Спикърман от Мънси, Индиана. Спикърман е лекарят, който лекува раните от куршуми на Чапман. Хики и екипът му отиват в хотел „Браун“ срещу кабинета на доктор Спикърман и търпеливо чакат два месеца. И на 17 януари 1925 г. един от хората на Хики забелязва във фойето на хотел „Браун“ добре облечен мъж, който си купува вестник и говори с английски акцент. В него той познава Чапман. На другата сутрин,

малко след като излиза от къщата на доктор Спикърман, Чапман е арестуван. Той оказва ожесточена съпротива и успява да стреля, преди да го заловят.

Служителите в лабораторията установяват, че оръжието му е същото, с което е убит полицаят Скели. Чапман е екстрадиран в Кънектикът, за да бъде съден за убийство. Той твърди, че по време на престрелката е бил в Хоулиоук, Масачузетс, но Уолтър Шийн свидетелства против него. Същото прави и бившият му хазяин Бен Ханс, в чиято къща са намерени още по-уличаващи доказателства. На 4 април 1925 г. Чапман е осъден на смърт. Въпреки обжалванията той е обесен година по-късно, на 6 април 1926 година.

Андерсън Холандеца вече е умрял. На 15 август 1925 г. той и стрелец на име Чарли Улф намират Бен Ханс и съпругата му Мери и ги застрелват в колата им. Мери умира на място, а съпругът ѝ почива по-късно в болница, но не и преди да каже имената на убийците. Чарли Улф е арестуван веднага и е осъден на доживотен затвор. Андерсън се движи в северната част на Мичиган, оставяйки след себе си следа от фалшиви банкноти. На 31 октомври 1925 г. той плаща с фалшива двайсетачка в кафене в Мъскигон, Мичиган. Управителят извиква полицаи, който настига Андерсън няколко улици по-нататък. Андерсън се съгласява да го придружи за разпит, но изведнъж хуква през тълпата. Полицаят Чарлс Хамънд се втурва след него. Андерсън се скрива под товарна платформа зад запустяла фабрика на безлюдна улица и когато Хамънд се приближава, стреля по него. Андерсън побягва и Хамънд стреля и го поваля. И полицаят, и фалшификаторът умират.

„ВЪТРЕШНАТА“ РАБОТА НА ВСИЧКИ ВРЕМЕНА: ОБИРЪТ В РОНДАУТ

Късно през нощта на 12 юни 1924 г. пощенски влак номер 57 на „Чикаго енд Пасифик Рейлроуд“ минава през градчето Рондаут, Илинойс, на петдесет километра северозападно от Чикаго. Състоящият се от единайсет вагона влак закъснява с десет минути и машинистът увеличава скоростта на сто километра в час, за да навакса. Той и огнярят са толкова съсредоточени да поддържат котела с пълна пара, че не забелязват двамата въоръжени мъже, които влизат в локомотива. Огнярят вдига глава и вижда дулото на пушка, насочено към главата му, и в същия миг машинистът усеща револвер в гърба си.

— Правете каквото ви казваме и няма да пострадате — заповядват непознатите. — Натиснете спирачките и после примигайте с фарове три пъти.

Влакът спира. Единият от нападателите поглежда композицията и извиква:

— Сега върнете влака три вагона назад.

Машинистът се подчинява, така че третият пощенския вагон е на прелеза. От две коли, паркирани на пътя, изскачат четирима въоръжени мъже и хукват към влака, стреляйки във въздуха също като едновременшни мексикански бандити.

Те не проявяват интерес към другите вагони, отправят се към онзи на прелеза и се справят с пощенските служители вътре, като хвърлят граната със сълзотворен газ през горния прозорец. И после, докато агонизиращите чиновници се препъват на пода, влизат двама бандити с противогази и започват да претърсват вагона.

В този миг мъжете, поставени на пост, виждат тъмна фигура, приближаваща се по пътеката до релсите.

— Кой е онзи, по дяволите? — пита единият бандит.

— Не знам — отговаря друг.

— Да му дадем да разбере — извиква трети.

Те откриват огън и човекът се олюлява и пада на земята. Разбойниците хукват към него и го пренасят в една от колите. От ругатните им става ясно, че са простреляли един от своите хора.

Крадците невъзмутимо обират пощенския вагон, сетне потеглят в нощта. Те взимат бижута на стойност петдесет хиляди долара, четиристотин и петдесет хиляди долара в неупотребявани банкноти и милион и половина в ценни книжа, платими на предявителя — общо два милиона.

Полицията разполага с малко улики. Служителите на влака са уплашени и съобщават, че са видели двайсет бандити — твърде много, за да се поберат в двете коли. Доказателствата няма да издържат в съда. Полицията има само две следи.

Първата е раненият мъж — ако още е жив. Информаторите са предупредени да си отварят очите за всяка медицинска дейност в подземния свят.

Втората е очевидният успех на обира. Крадците знаят кой от единайсетте вагона съдържа най-богатата плячка и точно кои пощенски чували да претърсят най-старателно. Това предполага вътрешна работа.

За щастие чикагската полиция има специалист по такива въпроси — инспектор Уилям Фей, изпратен от следователския отдел на Американските пощи. Задачата му е да спре нарастващото влияние на организираната престъпност — роля, подобна на онази, която поразяващият гангстерите Елиът Нес по-късно изиграва, за да изправи пред правосъдието Ал Капоне.

Фей е трийсет и шест годишен и има отлична характеристика. Известен като Единака сред колегите си, защото работи сам, той е заловил множество „вътрешни“ крадци, включително Тим Мърфи Големия.

Мърфи, изнудвач и в същото време популярен щатски сенатор, е замесен в няколко големи пощенски обира, но старателно прикрива следите си. Въпреки натиска да се откаже от случая, Фей успява да издейства дълга присъда за гангстера. По време на обира в Рондаут Фей е най-високо цененият полицай в града. Няма начин друг да поеме разследването.

Случаят скоро започва да се разплита. Информатор съобщава, че човек, „пълен с олово“, тайно е лекуван на адрес в северната част на града. Полицаята отиват там и намират тежко прострелян мъж, за когото се грижи приятел. В джоба на втория мъж те намират хиляда и петстотин долара в неупотребявани банкноти, същите като

откраднатите от влака. Полицаяте обсаждат къщата за двацет и четири часа и залавят още двама посетители. Единият е известен контрабандист на име Джеймс Мъри.

Инспектор Фей лично разпитва заподозрените и не след дълго единият се пречупва. Уилис Нютън идентифицира ранения мъж и болногледача му като братята Уили и Джо. Те, Мъри и още двама мъже на име Холидей и Гласкок от прословутата банда „Плъховете на Еган“ от Сейнт Луис са участници в обира. За съжаление той не познава информатора на полицията от Пощенската служба. Нютън казва, че само Джеймс Мъри контактува с този човек.

Машинистът и огнярят лесно идентифицират Уилис и Джо Нютън като двама от крадците. Скоро след това полицията арестува Холидей, Гласкок и Джеси Нютън, четвъртият брат, когото Уилис не споменава по време на самопризнанията си.

Джеси също прави самопризнания и завежда полицаите при скритите пари. Разследването на свърталищата на другите членове на бандата също разкрива голяма част от откраднатите пари. Но издирването на престъпника не довежда доникъде. И после случаят взима много изненадващ обрат.

Един ден жена, представила се като Нан Райън, влиза в кабинета на капитана от полицията Уилям Шумейкър. Тя казва, че е съпруга на Джери Райън, човекът, когото Уилям Фей наскоро е арестувал за обир. Убедена в невинността на съпруга си, Нан се залавя да търси доказателства, че Фей е корумпиран. Преструвайки се, че мрази Джери, тя започва да се среща с полицаая, който очевидно изобщо не съзнава, че тази жена се опитва да го унищожи.

В крайна сметка саможертвата ѝ е възнаградена. Фей се напива и се оплаква, че Нан винаги е с една и съща рокля. Тя отговаря, че няма пари да си купи друга, и той казва: „Бъди търпелива още няколко дни. Утре ще взема четиринайсет хиляди долара“.

Макар да не вярват на това, чикагските полицаи започват тайно да следят Фей и скоро разбират, че той харчи много повече, отколкото печели. За да решат въпроса, те оставят на бюрото на един детектив фалшива телеграма за наблюдението под прикритие на пуснатия под гаранция Джеймс Мъри. Веднага щом я прочита, Фей се измъква и се обажда на Мъри, за да го предупреди. Фей не е уведомен, че телефонът на контрабандиста се подслушва.

Детективът е арестуван и обвинен в съдействие и съучастие във влаковия обир в Рондаут. На последвалия процес, макар да твърдят, че са невинни, той и Мъри получават по двайсет и пет години. Другите бандити са осъдени от година до двайсет и пет години в зависимост от степента на сътрудничеството им за намирането на откраднатата плячка. Джери Райън, съпругът на неофициалния агент под прикритие Нан Райън, тихомълком е освободен без процес.

От ценностите, откраднати от пощенския влак номер 57, е намерено всичко, с изключение на четиринайсет хиляди долара — сумата, която Уилям Фей казва на Нан, че ще получи.

ЕПОХАТА НА ГАНГСТЕРИТЕ

Сухият режим, който започва през 1919 г., довежда епохата на гангстерството в Съединените щати и донася успех на хора като Дъч Шулц, Дион О'Баниън и Ал Капоне, но поне прави излишно обирането на банки. Премахването на сухия режим през 1933 г. означава, че Америка е пълна с безработни гангстери. Нещо по-лошо, Голямата депресия през 1929 г. донася повсеместна бедност и мизерия на най-богатата нация в света. Неизбежният резултат е рязкото увеличаване на престъпността, и като парите са в банките, банковите обири стават професия на някои от най-безмилостните последователи на Ал Капоне — Джон Дилинджър, Бой Флойд Хубавеца, Клайд Бароу и Бони Паркър, Алвин Карпис Страшния и бандата на Ма Бейкър. Някои от историите им са разказани в началото на тази книга. Но си заслужава да отбележим, че до голяма степен успехът им зависи от абсурдния закон, който не позволява на полицаите да преследват бандитите отвъд щатската граница. Ето защо банковите обири не се смятат за федерално престъпление.

Най-големият банков обир е извършен в Националната банка в Линкълн, Небраска, през септември 1930 г., и счупва рекорда с над два милиона долара в брой и ценни книжа и принуждава банката да затвори. Човекът, който го планира, е забележителен тип на име Харви Бейли. Той е почтен фермер, но след като се връща от Първата световна война, става контрабандист на алкохол. Неприятностите му започват, когато дава колата си на четирима банков обирджии, които са заловени. Бейли е обвинен и освободен под гаранция. Този инцидент го превръща в банков крадец, макар че периодично се опитва да се оттегли и да живее спокойно със семейството си. Обирът на Националната банка е върховната точка в кариерата му. За съжаление после Бейли се забърква с бандата Бейкър и един смотан гангстер на име Кели Автомата, чиято амбициозна съпруга Катрин е твърдо решена съпругът ѝ да бъде най-известният нарушител на закона в Америка.

Бейли извършва две дръзки бягства от затвора. Но нещастията му започват, когато бяга с ранен крак и се скрива в Шанън Ранч в Парадайз, Тексас, след като Кели Автомата е отвлякъл богатия петролен магнат Чарлс Ършъл. Похитеният е освободен срещу откуп от двеста хиляди долара. Кели Автомата отхвърля предложението да го убият. След като е инструктиран от полицаите, Ършъл успява да им помогне с поредица от гениални умозаклучения и наблюдения, които извършва, докато е в плен — например точния час, в който над ранчото всеки ден прелита пътнически самолет. Това дава възможност на полицаите да се спрат на Парадайз, Тексас. Бейли е заловен там с банкнота от петстотин долара, която единият от гангстерите му дава. Банкнотата се оказва от парите за откупа и Бейли е осъден на доживотен затвор в Алкатраз за престъпление, в което не е участвал.

Когато най-после е заловен в скривалище в Мемфис, Тенеси, вестниците пишат, че Кели изкрещява: „Не стреляйте, G-men“, измисляйки популярното съкращение за правителствени агенти.

ОБИРЪТ НА КОМПАНИЯТА „РУБЕЛ АЙС“

Един от най-дръзките обира през трийсетте години на ХХ век е извършен на 24 август 1934 г. в Бруклин, Ню Йорк. Точно по обяд бронирана кола на Националната превозваческа компания на Съединените щати пристига, за да вземе пари от компания „Рубел Айс“ на Бей и Деветнайсета улица. Преди да слязат от превозното средство, пазачите оглеждат района. Всичко изглежда нормално и единият влиза в сградата, а другият остава да чака навън. В същия миг уличен амбулантен търговец хвърля чувал от количката си, разкривайки два картечни пистолета. Други мъже, които приличат на случайни минувачи, изваждат оръжия и хукват към бронираната кола. За няколко минути те пренасят чувалите с пари в две коли. Когато от Айс Къмпани излиза пазач, колите на бандитите вече се отдалечават. Нюйоркските полицаи пристигат на мястото на престъплението след няколко минути и започват да претърсват района, но крадците вече товарят парите на две лодки на пристан, намиращ се на разстояние по-малко от километър и половина. Членовете на бандата закарват плячката в скривалище в Ню Джърси и установяват, че са отмъкнали около половин милион долара. После си ги поделят и се заклеват да не говорят за участието си в обира.

Две години по-късно полицаите научават имената на извършителите — Джон Манинг, известен престъпник, Джоузеф Крес, който открадва колите, двама бивши контрабандисти на алкохол на име Джон Хюс и Томас Куин, Джон и Франсис Оули, похитителят Пърси Гиъри и фалшификаторът Стюарт Уолас. Повечето от тези хора по-късно са изпратени в затвора заради други престъпления, но остават верни на клетвата си и отричат, че знаят нещо за обира. Джон Манинг, който почти със сигурност е планирал престъплението, е застрелян в гангстерска война на 6 юли 1936 година.

НЕВИДИМИТЕ БАНКОВИ ОБИРДЖИИ

Заради сръчността и планирането си случаят с „невидимите банкови обирджии“ остава един от най-паметните в историята на престъпността на Америка.

Крадците не са гангстери, а необикновено способни касоразбивачи, изключително сръчни професионалисти, които отварят сейфовете с ацетиленова горелка. Но истинската загадка е очевидната им способност да минават през солидни врати. В повечето случаи полицаите не могат да разберат как бандитите са влезли в банката. Нещо повече, крадците вървят по улиците с тежки кислородни бутилки, без да привлекат внимание. Всичко това кара Едуард Радин, репортер, работещ по случая, да ги кръсти „фантомите“.

Първият обир става в нощта на 19 октомври 1944 г. в Спестовно-кредитната асоциация на Лонг Айланд. Но крадците или са прекъснати, или са принудени да изоставят работата заради дефект в екипировката си. Във вратата на сейфа е прогорена дупка, но съдържанието е оставено непокътнато. И вратата на сградата е заключена точно както е била, когато управителят си тръгва предишната вечер. Няма отпечатъци, но и полицаите не очакват да има, защото всички крадци са с ръкавици.

Албърт Спаджиери е наемен убиец от дясна терористична организация и служи като парашутист във френската част на Индокитай. През 1976 г. той става собственик на магазин за фотографски материали в Ница и е привидно порядъчен човек. Но в същото време Спаджиери планира един от най-големите и дръзки обири дотогава.

Банка „Сосиете Женерал“ в Ница има стар трезор, построен в началото на XX век, и Спаджиери знае, че това го прави относително лесна мишена. Той наблюдава банката часове наред, търсейки начин да проникне в трезора, без да минава през модерната сграда над него. И

един ден Спаджиери съзира възможност — градските чистачи излизат от канала през капак, намиращ се в права линия с трезора. Ако успее да изкопае тунел до банката, докато трезорът е заключен, Спаджиери може спокойно да открадне личните сейфове и кюлчетата злато.

Той събира съучастници с еднакво съмнителна репутация. Един от тях е Габи Англејд, който през 1962 г. се опитва да убие Шарл дьо Гол, и Жан Кей, мошеник, измамил богат индустриалец с осем милиона франка.

Те започват да копаят тунел под паркинга пред банката и за два месеца го довършват. Бандитите работят на светлината на флуоресцентна лампа с шестстотин метра кабел и Спаджиери редовно им носи големи количества храна и вино.

Обирът е извършен на 20 юли 1976 г., Деня на независимостта на Франция. Крадците задигат шейсет милиона франка в брой, ценни книжа и скъпоценности и запояват вратите на трезора, за да забавят разкриването на престъплението. Предполага се, че бандитите са намерили в сейфа порнографски снимки и ги закачат на стените. Освен това те оставят съобщение: „Без оръжия, без омраза и без насилие“.

През октомври полицаите попадат на част от откраднатите ценни книжа. Продава ги собственик на гараж в Ница. На летище Кот Д'Азур в Ница арестуват Спаджиери, който се завръща от почивка в Ню Йорк, Хонконг и Банкок.

Той остава в ареста само четири месеца. Очаквайки петнайсет-двайсет годишна присъда, Спаджиери се измъква от охраната в съда и скача през прозореца. Адвокатът му извиква: „Не! Недей!“. Чакащ мотоциклетист качва Спаджиери и го откарва към свободата.

В дните на братята Д'Отремо касоразбивачите използват експлозиви — обикновено нитроглицерин — или специални

„отварачки“, огромни шперцове, които могат да изкъртят врата на сейф. През 1944 г. най-модерният метод е окси-ацетиленът.

Дванайсет дни по-късно „фантомите“ проникват в трезор в Бруклин и открадват купони за захар и талони за дажби. Отново няма следи от влизане с взлом. След тринайсет дни в Куинс става почти идентичен обир. Дванайсет дни след това бандитите се измъкват с единайсет хиляди долара в брой и военни марки на стойност пет хиляди долара. Този път те влизат през прозорец в задната част на сградата. Обирът в Спестовно-кредитната асоциация в Бруклин през януари не е толкова успешен — крадците отмъкват празни военни облигации. Но детективите отново не намират следи от проникване с взлом.

Полицаяте разпитват всеки банков крадец в Ню Йорк и елиминират като заподозрени повечето от тях. Останалите са под наблюдение. Това, изглежда, възпира „фантомите“. В продължение на два месеца няма обири, а следващият е извършен в Нюарк, Ню Джърси. Крадците потеглят със сейфа, съдържащ седем хиляди долара, и едва на другия ден е открита вратата — с прогорена дупка, която става отличителен подпис на нападателите. Но през март 1945 г., след пенсионирането на капитан Ричард А. Фенели, човекът оглавявал специализирания взвод за залавяне на касоразбивачи, „фантомите“ се връщат в Ню Йорк и извършват поредица от обири. Помощникът на Фенели, лейтенант Магуайър — вече повишен в командир на взвода — решава да наблюдава всички спестовно-кредитни асоциации. Това изисква голям брой полицаи, но изглежда единственият подход за разкриването на този озадачаващ случай.

Един ден, докато седят в кола в центъра на Манхатън, двама полицаи забелязват двама мъже да стоят пред близката банка. Нито един от тях не е известен като касоразбивач, но въпреки това им се струват познати. Сетне единият полицаи си спомня, че преди седмица са ги видели край Спестовно-кредитната асоциация. Единият от мъжете е едър и мускулист, а другият — дребен и слаб. Те влизат в банката, взимат рекламна брошура, и разговарят, застанали до вратата, оглеждайки помещението. После влизат в отсрещния ресторант. Полицаяте извикват още две патрулни коли. Мъжете излизат от ресторанта и се качват в сив додж седан. Единият от цивилните детективи записва регистрационния номер.

Проверката в Бюрото за идентификация разкрива, че колата е регистрирана на името на Станли Патрек от Клей стрийт, Бруклин. От Бюрото за контрол на моторните превозни средства детективите получават шофьорската книжка на Патрек заедно с физическото му описание. А от Бюрото за криминална идентификация казват на Магуайър, че Патрек, който е роден през 1915 г., има досие за обири. Той е освободен на изпитателен срок предишната година. Описанието му показва, че той е по-ниският от двамата.

Патрек и приятелят му са проследени до гараж в Астория и после до жилищата им. На другия ден цивилен детектив в кола без опознавателни знаци вижда едрия заподозрян да излиза от апартамента си, сякаш е тръгнал да пазарува. Детективът се вмъква в сградата и чака на стълбището. Човекът се връща и той го вижда в кой апартамент влиза. Името на табелката на вратата е Йозеф Степка. Оказва се, че и той има криминално досие на крадец.

Полицаяте започват внимателно да следят двамата мъже, за да не предизвикат подозрения. Ако се усъмнят, двамата имат достатъчно пари от обирите, за да се скрият за дълго. Те явно имат щастливи бракове и прекарват много време вкъщи, играейки с децата си. Но също така и обикалят улиците и наблюдават офисите на кредитните асоциации. Една вечер детективите ги виждат да вечерят с две привлекателни блондинки и стигат до извода, че мамят съпругите си. Едното момиче е собственичка на танцувален салон, а другото — продавачка на цигари.

На 28 май 1945 г. — нощ на пороен дъжд — мъжете излизат от домовете си късно и отиват в гаража в Астория. Проследяват ги три полицейски коли, но близо до Трайбъро Бридж полицията ги изпуска. На сутринта Магуайър научава, че „фантомите“ отново са направили удар в Спестовно-кредитната асоциация „Уайтстоун“ и са откраднали сейф, съдържащ девет хиляди долара. Отново няма следи от проникване с взлом и вратата е заключена, както обикновено, когато управителят отива да отвори банката.

На другия ден детективите следят двамата мъже от банка в банка. Престъпниците внасят малки суми на обща стойност девет хиляди долара. Магуайър установява, че подобни депозити са направени и в миналото, в дните след обирите на „фантомите“.

В нощта на 1 юни 1945 г. Патрек и Степка пак излизат от домовете си късно, отиват в гаража в Астория и слагат обемист куфар в багажника на доджа. Полицаяте ги проследяват до Йонкърс и после отново ги изпускат, но накрая забелязват сивия седан, паркиран недалеч от Спестовно-кредитната асоциация на Бродуей. През следващите три часа те чакат в мрака. Сетне двамата мъже се появяват, носейки тежки предмети. Полицаяте им заповядват да спрат и двамата хукват. Последвалите изстрели във въздуха ги карат да променят решението си. Оказва се, че Степка носи окси-ацетиленова горелка, а Патрек — куфар с над петнайсет хиляди долара.

Двамата се предават, признавайки, че нямат представа, че от месеци са под наблюдение. В гаража в Астория има сложна и скъпа техника за разбиване на сейфове — най-съвършената, която полицаяте са виждали.

Но макар да са хванати на местопрестъплението, няма убедителни доказателства, че Патрек и Степка са „фантомите“, извършили предишните обири. Гаражът в Астория е огледан внимателно и детективът, водещ разследването, забелязва метални стружки на пода и ги предава на техническата лаборатория заедно със сейфа от Спестовно-кредитната асоциация „Уайтстоун“, който е намерен изоставен. Оказва се, че в праха от пода има азбест и метални стружки — сигурно доказателство, че са от сейф. По онова време повечето сейфове са обезопасени срещу огън с азбест във вратата и често в задната стена. Мостри от стружките и азбеста са сравнени с мостри от сейфа с помощта на спектроскоп. При емисионната спектроскопия мострата се слага между два въглеродни електрода и между тях се запалва искра. После светлината от горящата мостра се разделя на спектър, чиито емисионни линии са отличителни като пръстов отпечатък. Спектроскопът показва извън всякакво съмнение, че стружките и азбестът са от сейфа на „Уайтстоун“.

Но главната загадка остава — как „фантомите“ са успели да влязат и да излязат през заключени врати. Извършителите отказват да кажат, но малка кутия в работилницата в гаража разкрива тайната. В нея има известна марка ключалка, допълнителен цилиндър — онази част, в която влиза ключът — и миниатюрна отвертка. Ако в ключалката се проникне отвътре — страната, която става достъпна, когато вратата е отворена, отвертката се използва, за да разхлаби

винтчето в цилиндъра. После цилиндърът се изважда от ключалката, като се пъха ключ и се върти назад и напред. Цилиндърът се заменя с друг, за който крадците имат ключ. Когато обирът приключва, те слагат оригиналния цилиндър и затягат винтчето. Ето защо от подмяната не остават следи.

Друга, отрязана донякъде част в кутията показва как крадците са попаднали на тази интересна тайна. Единият от тях очевидно прави изследване на всяка марка ключалки, докато намира такава с този недостатък. Докато наблюдават как Патрек и Степка разговарят сериозно на вратата на банката, детективите предполагат, че те само оглеждат помещението. Но всъщност Патрек незабелязано пъха отвертката в ключалката, използвайки тялото ни едрия Степка за прикритие, и разхлабва винтчето. Това е случай, в който крадците прилагат в престъплението същите научни методи, каквито използват полицейските експерти при разкриването им. Нюйоркските полицаи изпитват облекчение, когато Патрек и Степка получават дълги присъди за кражба в големи размери.

ОБИРЪТ НА БАНКА „БРИНКС“

Случаят не трябва да се бърка с „Бринкс-Мат“, който ще обсъдим по-нататък, но този обир поставя друг рекорд с плячка, възлизаща почти на три милиона долара.

В ранната вечер на 17 януари 1950 г. Томас Лойд и колегите му проверяват дневната пратка в брой и в чекове. Те работят за „Бринкс Инкорпорейтид“, в бостънския клон на американската фирма за трансфер на пари, и се намират в заключена метална клетка, ограждаща трезора, сред три милиона долара в различна валута. Докато броят и проверяват, Лойд чува слаби звуци на движение от другата страна на клетката. Той вдига глава и вижда маскирани мъже в униформи, подобни на неговата. Те са въоръжени и държат на прицел целия персонал на „Бринкс“.

— Отворете вратата! — изкрещява единият. — Това е обир! Не ни създавайте неприятности!

Крадците влизат в помещението толкова тихо, че не оставят време на Лойд и колегите му да посегнат към заредените пушки, сложени на лавица до сейфа. И така служителите на „Бринкс“ нямат друг избор, освен да се подчинят.

Лойд отваря вратата на металната клетка и по заповед на бандитите ляга на пода при останалите. Ръцете им са завързани с въже, а устата им — запушени с тиксо. През следващите дващест минути крадците работят усилено. Те натъпкват с пари чувалите, разпръснати наоколо, и взривяват вратата на сейфа с дващестмилиметрово противотанково оръжие. Около деветнайсет часа бандитите си тръгват безшумно и почти безразлично.

В продължение на половин час Лойд опитва да се развърже и да активира алармата. Сигналят е подаден право при полицаите, които отиват на местопрестъплението в дващест часа. Бандата е откраднала главозамайваща сума — 1 218 211.29 долара в брой и парични ордери и чекове на стойност 1 557 183.83 долара. Сред плячката има пачки с чекове за пенсиите за ветераните от войната и половин милион, принадлежащ на Федералния банков резерв. Това означава, че

престъплението е федерално нарушение и банката скоро се напълва с агенти на ФБР.

Лекотата, с която престъпниците проникват в централния трезор, предполага помощ от служител. Ключалките са непокътнати. Бандитите са се сдобили някак с дубликати на ключовете за вратите в по-голямата част на сградата. Проверката на служителите на клона не разкрива нищо и полицията и ФБР прибегват до други методи. Те прибират стотици хора и ги разпитват.

Отговорът на въпроса как бандитите са проникнали без вътрешна помощ всъщност е много лесен. Две години по-рано Антъни Пино, приятел на Джоузеф О'Кийф Сипаничавия и Станлет Гускиора, или Гус, ги моли да разучат сградата на „Бринкс“, за да видят дали е възможно да я оберат. Късно една нощ О'Кийф и Гускиора оглеждат банката и с изумление установяват, че външната ключалка може да бъде отворена с шило за лед, а вътрешните врати — когато между рамката и дръжката се пъхне лента целулоид. Използвайки тези два елементарни метода на проникване с взлом, крадците стигат до трезора. Там алармата очевидно се е включила и вратата се е залостила. На гвоздей е закачена дъска, на която е написана общата сума на парите в трезора. Двамата мъже се измъкват безшумно и докладват на Пино.

Главният проблем е, че по онова време на деня, когато могат лесно да използват методите на проникване с взлом, за да влязат, алармата винаги се активизира. За да оберат банката, те трябва да хванат служителите, преди да са си тръгнали, и после тихо да отидат в трезора. Решението е просто. Една нощ О'Кийф и Гускиора открадват всички ключалки от вратите на „Бринкс“ и намират дискретен ключар, който бързо да им направи дубликати. Сетне отново се промъкват вътре и слагат ключалките на местата им, преди да пристигне сутрешната смяна.

Екипирани с ключовете, Пино и съдружниците му събират група съучастници и започват да планират остатъка на престъплението. Те се сдобиват с униформи, подобни на стандартните облекла на персонала на „Бринкс“, така че хората на улицата да не се замислят, когато ги видят да товарят чувалите с емблемата на банката в превозното си средство. Пино им нарежда да намерят въже, но да го откраднат, за да не могат полицаите да го проследят. Но хората, отговарящи за въжето,

ги домързва да го откраднат, и го поръчват по пощата от „Сиърс и Роубък“.

По всичко личи, че на 17 януари служителите на „Бринкс“ ще имат много работа, следователно денят ще бъде изключително доходоносен, затова бандитите решават да оберат банката тогава. Седмина мъже, сред които О’Кийф и Гускиора, са инструктирани да влязат в сградата и да извършат обира, докато Пино и един друг чакат в колата за бягство на улицата. Друг човек трябва да наблюдава от покрива, а последният, единайсетият участник да заличи всички следи, съпътстващи престъплението, включително от камиона.

Всичко минава гладко и късно същата вечер членовете на бандата се срещат, да разделят плячката. Те се събират в къщата на родителите на единия крадец. Майка му и баща му не говорят английски и очевидно не съзнават, че синът им се занимава с престъпна дейност. Крадците отделят неупотребяваните от употребяваните банкноти, които трябва да бъдат изгорени. Деветдесет и осем хиляди долара са нови, с печат и с поредни серийни номера, и съответно безполезни без мащабна операция за пране на пари. Почти всички чекове и парични ордери също ще им донесат неприятности и е твърде рисковано да се опитат да ги осребрят. Използваемите пари са 1 100 000 и всеки от участниците получава по сто хиляди долара. Накрая крадците се разпръсват в нощта.

Но те не се радват дълго на парите. За два дни всичките единайсет извършители са разпитани от полицията по време на масирана операция за пресяване на заподозрени. В онези трудни моменти ценните книжа са дадени на съхранение на двама членове на бандата. След като всички са освободени поради липса на доказателства, се оказва, че липсват трийсет и пет хиляди долара. Пазачите твърдят, че парите са изчезнали, докато са ги разпитвали и не знаят нищо за тях. Макар и с нежелание, останалите бандитите приемат обяснението им и взимат намалелите си дялове. Скоро обаче полицаите съсредоточават вниманието си върху О’Кийф. Той отброява пет хиляди долара за разходи и дава остатъка на друг член на бандата, Адолф Мафи, да ги пази, докато двамата с Гускиора временно напускат града.

Те поемат на запад, към Пенсилвания, и не след дълго отново започват да практикуват занаята си. О’Кийф и Мафи нахлуват с взлом

в магазин за оръжие и открадват пет пистолета. После ги използват, за да оберат магазин за дрехи и открадват шест костюма. ФБР и полицията вече се интересуват от двамата и О'Кийф и Мафи проявяват небрежност, което скоро довежда до залавянето им. О'Кийф е осъден на три години, а Гускиора — между пет и двайсет.

В това време полицията в Бостън намира части от камиона, използван за бягство, в местните складове за метални отпадъци. Бандитите възнамеряват да заровят парчетата, но замръзналата пръст през януари осуетява опитите им. Въз основа на доказателствата, получени от експертизата на частите от камиона и от наблюдението отблизо на някои от членовете на бандата, ФБР съставя списък от осем заподозрени, сред които О'Кийф, Гускиора и Пино. И тъй като според закона за федералните престъпления никой престъпник не може да бъде съден след повече от три години от извършване на нарушението, ФБР са принудени да изпратят призовки на осмината мъже да се явят пред съда в края на 1952 година. Те имат малък шанс за успех, защото им липсват солидни доказателства, и делото е прекратено в началото на 1953 година.

Бандитите, изглежда, избягват наказанието. Единственият шанс, който полицията има, е да събере повече доказателства и да ги представи в щатския съд в Масачузетс. Там федералният закон позволява престъпниците да бъдат съдени шест години след извършването на нарушението. Но вероятността след толкова дълго време да се появят нови доказателства е малка и когато през 1954 г. О'Кийф е освободен от затвора, случаят е приключен.

О'Кийф отива при Мафи с надеждата да получи деветдесет и трите си хиляди долара. Мафи обаче е изхарчил всичко. О'Кийф се въздържа и му казва, че няма да го убие, защото на Мафи може отново да му провърви и да му върне парите. После О'Кийф се опитва да изтръгне пари от Пино. Той отвлича зет му и поисква две хиляди и петстотин долара „като начало“. Пино му ги дава и О'Кийф освобождава зет му.

Отвличането е грешка. Скоро след това олдсмобилът му е обсипан с куршуми от автомат, но О'Кийф се спасява, като се хвърля на пода. При второто покушение върху живота му той е ранен в гърдите и китката и вероятно е изпитал облекчение, когато го затварят за двайсет и седем месеца за старо закононарушение.

Агентите на ФБР чуват за проблема на О'Кийф, посещават го в затвора и разказват истории за новите коли и къщи, които съдружниците му са си купили. След три посещения О'Кийф е готов да каже имената на участниците в обира на „Бринкс“ и да свидетелства срещу тях. Агентите му поставят двайсет и четири часова въоръжена охрана и арестуват останалите членове на бандата. Гускиора не доживява да застане пред съда. Докато е в ареста в Бостън, той започва да изпада в безсъзнание и да повръща и след няколко седмици умира от тумор в мозъка.

Въз основа на показанията на единия член на бандата останалите получават доживотни присъди. Адвокатът на О'Кийф пледира за снизхождение заради помощта, която клиентът му е оказал на властите.

О'Кийф е освободен през 1960 година. По-голямата част от плячката не е открита.

Херман Гьоринг, шефът на Луфтвафе, заслужава да бъде включен в книга за обира, защото е бил един от най-преуспяващите крадци на всички времена. Той е член на германските юнкери и е образован човек, страстно обича изкуството. Затова когато германската войска влиза в някой град с известна художествена галерия или музей, Гьоринг заповядва да изпратят в Берлин съкровищата на изкуството, предимно за частната му колекция. По курса на долара в края на ХХ век плячката му възлиза на милиарди. Дори през четирийсетте години заграбеното струва милиони.

През 1945 г. Гьоринг се укрива в Бавария и се опитва да поеме контрола от Хитлер, който го заклемява като предател. Заловен от съюзниците, Гьоринг се самоубива, като се отравя, преди да го екзекутират.

ЕМИЛ ЛУДИЯ

Гангстерите в Париж и Марсилия изучават с възхищение подвизите на американските си колеги. Един от тях вероятно е най-известният и опасен гангстер във Франция от далечните дни на бандата на Боно, Емил Боасон.

Баща му е пияница, майстор на фурни, пристрастен към абсента. Оживяват само четири от деветте му деца и едното е слабоумно, глухонямо момиче. Престъпниците в семейството, Жан-Баптист и Емил, са единствените здрави членове. Майката, изтощена от работа, глад и бруталните побои на съпруга си, е изпратена в лудница. Бащата започва да показва в кафенетата глухонямата си дъщеря за пари. Той е затворен за полови сношения с малолетни, включително с дъщеря си, и умира в лудница.

Емил е роден в Парей-льо-Мониал в департамента Саон-е-Лоар в Южна Франция на 19 февруари 1902 година. По-големият му брат се сражава във войната, дезертира и е изпратен в наказателен батальон в Алжир. Той е освободен през 1921 г. и веднага става сводник в Париж.

Емил за пръв път лежи в затвора, когато е шестнайсетгодишен, и после отива зад решетките за два месеца за кражба. Изпратен е в наказателен батальон в Северна Африка да отбие военната си служба. Бруталността на тези батальони е неопишуема. Но Емил успява да се отличи в сраженията и получава Военен кръст. Той се връща във Франция, залавя се с дребни престъпления и излежава множество кратки присъди.

През 1932 г. Емил помага за бягството на брат си от затвора. Планът му е дързък. Жан-Баптист успява да си издейства прехвърляне в образцовия затвор „Енсисхайм“ в Страсбург, като признава за престъпление в този град, и получава още три години към осемгодишната си присъда. После нарочно счупва крака си. Изпращат го в лазарета и същата нощ той скача от прозорец на първия етаж и отново си счупва крака. Но с помощта на Емил Жан-Баптист успява да избяга.

Емил Боасон извършва първия си голям обир на 27 декември 1937 г. и се сдобива с прякора Мимил Лудия. Той кара ситроен и

дватамата с гангстер на име Шарл Деграншам, известен като Големите крака, ограбват двама банкови куриери пред Френската национална банка в Тройя. Емил стреля по единия куриер, ранява го в крака и после, за изненада на Шарл, започва да стреля напосоки по улицата и в банката.

Той е арестуван месец по-късно. Френското правосъдие е мудро и през 1940 г., по време на инвазията, Емил още чака процеса в затвора в Тройя. Той успява да избяга и в началото на 1941 г. обира Кредитната лионска банка на Ру Нотр Дам де Викторис в Париж, убивайки хладнокръвно двама банкови куриери.

Наскоро след това Емил е заловен от Гестапо за носене на оръжие и е осъден за обира в Тройя през 1937 година. Той се измъква, като се преструва на луд, докато го преместват в психиатрична клиника. През 1947 г. заедно с четирима съучастници Емил обира кафене на Ру Лезьор, а по-късно ексекутира един от съдружниците си, който е задържал брошка. Това му създава такава ужасяваща репутация в подземния свят, че информаторите не го издават по обичайния начин, и той остава на свобода по-дълго, отколкото при други обстоятелства.

През следващите няколко години Емил участва в много обири, използвайки картечни пистолети „Стен“ и ситроен. След войната Париж става много по-опасен от Чикаго по време на сухия режим и убийствата, извършени от банди, са нещо обикновено. По-късно и полицаите се въоръжават с картечни пистолети, но след като неволно стрелят по пиян възрастен джентълмен и по автобус, пълен с пътници, общественото мнение ги принуждава да бъдат по-предпазливи. После е сформирани специален антибандитски взвод, достатъчно щедро финансиран и ръководен от Шарл Шеневие от Сюрете, който през 1937 г. арестува Боасон. Има един неуспешен опит за арестуването му, когато от Париж към хотел в Арпажон потегля конвой от тежковъоръжени полицейски коли, но зрелищното им заминаване привлича вниманието на гражданите на столицата и някой се обажда на Боасон, който успява да избяга. Но най-после, през 1955 г., той е арестуван и осъден за убийството на гангстера, когото е ексекутирал. Емил Боасон Лудия е гилотиниран през 1956 година.

Брат му Жан-Баптист, по прякор Фаталиста, застрелва собственика на ресторант „Жан Кардьо“, когато последният опетнява

паметта на мъртвия му брат. Управителят Карбони, който защитава Емил, се обръща към напускащите залата съдебни заседатели и патетично възкликва: „Не ми позволявайте да отнема две глави от едно и също семейство, които да ми тежат на съвестта до края на живота ми!“. Призивът му е успешен. Жан-Баптист е признат за виновен с препоръка за снизхождение и получава доживотна присъда в затвора Мелун с тежък физически труд.

ЖАК МЕСРИН: „ОБЩЕСТВЕН ВРАГ НОМЕР ЕДНО“

По време на екзекуцията на Емил Боасон млад французин на име Жак Месрин вече замисля криминална кариера, която ще го направи най-известният престъпник в Европа. Също като мнозина от предшествениците си Месрин обича да мисли за престъплението като начин за постигане на славата, която заслужава. Освен това той се радва на репутацията си на съвременен Робин Худ.

Месрин е роден в Клиши, Париж, през 1937 година. През 1940 г., докато съпругът ѝ е в армията, майката премества семейството в Шато-Мерл, близо до Поатие. Месрин е красиво дете и биографът му Кари Шофийлд пише, че успявал да получи каквото иска от възрастните само като им се усмихне. Но Жак е самотен. Когато му казват да отиде да играе с другите деца, той отговаря: „Не, сам винаги ми е по-приятно“.

След войната семейство Месрин се връща в Клиши. По-късно Жак твърди, че не е получавал достатъчно обич от баща си, който работи в текстилния бизнес. Жак е слаб ученик, но омайва съучениците си с чара си, смелостта си в побоите и любовта си да спори. Постоянните му отсъствия довеждат до изключването му от две училища. Той се присъединява към група юноши, които крадат коли и ги карат за развлечение. На осемнайсет години Жак се оженва за красиво чернокожо момиче от Мартиник и двамата се преместват в малък апартамент. Но скоро бракът му омръзва и когато съпругата му ражда, той решава, че майката може да отгледа сама детето.

На деветнайсет години Месрин се записва в армията и иска да го изпратят в Алжир, където французите се опитват да потушат бунта на мюсюлманите. И от двете страни има много бруталност. Месрин много обича да участва в бойни действия и получава Военен кръст за храброст. Докато служи в армията, той се развежда със съпругата си.

Връщането му в цивилния живот е разочарование. Месрин скоро извършва първия си обир. Заедно с двама други мъже той прониква с взлом в апартамента на богат финансист. Бормашината се счупва в ключалката на сейфа и Жак отива в магазина, разбива вратата и взема още бормашини. Тримата избягват с двайсет и пет милиона франка.

През 1958 г. на власт идва Дьо Гол и започва да търси политическо решение на алжирския проблем. Подобно на мнозина французи и Месрин смята това за предателство. Генералът с десни убеждения Салан създава тайна организация — Арме Секрет. Месрин се включва и това засилва отношението му към закона и реда — типичният манталитет на престъпниците, че това е въпрос на личен избор, и хората, които разсъждават самостоятелно, трябва да решат дали да спазват законите.

През пролетта на 1962 г. Месрин е арестуван, докато се готви да обере банка, и е осъден на три години затвор. Година по късно той е освободен на изпитателен срок и за известно време решава да „влезе в правия път“. Жак се оженва втори път, ражда му се дъщеря и с помощта на баща си започва да учи архитектура. Има доказателства, че Месрин става добър архитект. Но когато в края на 1964 г. го съкращават от работа, той се връща към престъпленията. Хладнокръвието му служи забележително добре. Веднъж, докато обира бижутерски магазин, пристига полицията. Месрин изтичва в задния двор, отключва портата, за да изглежда така, сякаш е минал оттам и после се скрива в кофа за боклук, докато опасността премине. Друг път той избягва от апартамент, който обира, през прозореца на тоалетната, хуква по покривите, спуска се на земята от сграда, намираща се по-нататък по улицата и пита полицаите за какво е суматохата.

През 1967 г. поредният опит, финансиран от баща му, да се „поправи“ и да стане съдържател на пивница отново се проваля, защото почтеността му се струва скучна. Месрин тръгва с жена на име Жана Шнайдер и двамата извършват дързък обир в хотел в Швейцария. През 1968 г., като един от най-търсените крадци във Франция, той решава да се пресели в Канада.

Месрин и Шнайдер започват да работят за милионер от Монреал на име Жорж Делорие като шофьор и икономка, но градинарят не харесва Жана и Делорие ги уволнява. Целта на Месрин е да отвлече Делорие и да поиска откуп от двеста хиляди долара. Делорие успява да избяга, преди откупът да бъде платен, и Месрин и Шнайдер се преместват в градчето Персе, където се запознават с богатата вдовица Евелин льо Бутийе. След вечер, прекарана с двамата, мадам Бутийе е

намерена удушена. Впоследствие Месрин твърди, че не знае нищо за убийството.

Двамата се опитват да преминат границата на Съединените щати, но са арестувани от граничния патрул и са върнати в Канада, където са обвинени в убийството на мадам Бутийе. Месрин се вбесява, че го обвиняват в убийство на възрастна жена. Той признава, че е извършил няколко убийства и е изтезавал хора, които са го обидили, но не е способен да убие беззащитна възрастна жена. Докато е задържан в затвора в Персе и чака процеса, Месрин успява да избяга, като напада пазача и открадва ключовете му. Той освобождава и Жана. Но двамата са заловени само няколко километра по-нататък. Месрин получава десет години за отвличането на Жорж Делорие, а Шнайдер — пет. Но те са оправдани за убийството на Евелин льо Бутийе.

Година по-късно Месрин организира зрелищно бягство на група затворници от най-строгото охранявания затвор Сейнт Винсент дьо Пол в Лавал. Той става знаменитост в Канада и това му подсказва идеята за още по-дързък „подвиг“. След като обират банка в Монреал, Месрин и друг избягал затворник се връщат в затвора Сейнт Винсент дьо Пол с намерението да освободят останалите затворници в крилото с максимална охрана. Но по пътя към тях се приближава полицейска кола и Месрин открива огън. Макар край тях да свистят куршуми, те успяват да избягат в Монреал. Седмица по-късно Месрин и двама съучастници са в гората край Монреал, когато ги спират двама горски пазачи. Единият разпознава Месрин и прави грешката да се издаде. Пазачите са застреляни и телата им са изхвърлени в ров и покрити с клони.

Следват още два обира на банки. Месрин обира една и съща банка два пъти, защото касиерът го поглежда накриво, докато излиза след първия обир. После Жак се запознава с красивата Жоселин Дереш, която му става любовница. Заедно с двама съучастници те преминават границата на Съединените щати и продължават към Венецуела, където заживяват охолно с приходите от банковите обира, подпомагани от бивши хора на ОАС, заселили се там. Когато служител на полицията им казва, че Интерпол е по следите им, Месрин и Дереш отлитат за Мадрид.

Известността му в Канада позволява на Месрин да вкуси славата. Той решава да стане най-прочутият престъпник в света и през

останалите седем години от живота си постига тази амбиция.

Месрин се връща във Франция и през 1973 г. извършва десетина въоръжени обира, отмъквайки милиони франкове. Той се обгражда с доверени хора. Докато обръчът около него се затяга, Месрин се подготвя за бъдещето, като оглежда съда в Компьен. Взетите предпазни мерки се оказват успешни. Когато полицията най-после го залавя на 8 март, той организира зрелищно бягство от Пале дьо Жустис в Компьен. Месрин грабва пистолета, който съучастникът му е оставил в тоалетната, после взима за заложник съдията и избягва. Месрин е прострелян в ръката, а когато се скрива на безопасно място, куршумът е изваден.

Той отново се залавя със старото си занимание — ограбването на банки и складове и внимателно съхранява облика си на джентълмен мошеник, съвременен Робин Худ. Когато банкова служителка неволно натиска алармения бутон, Месрин учтиво отбелязва: „Не се притеснявайте. Обичам да работя на музика“ и продължава да събира парите. Той чува, че баща му е болен от рак, и безстрашно отива да го види, преоблечен като лекар в била престилка и със стетоскоп на врата. Не след дълго поредният обир на банка се обърква и полицаите арестуват съучастника му, който чака в колата за бягство. Полицаите намират Месрин в апартамента му на Ру Вернио и го арестуват.

Бягството от затвора Ла Санта се оказва невъзможно и Месрин прекарва времето си, пишейки книга, озаглавена „Инстинкт на убиец“, която тайно е изнесена и публикувана през февруари 1977 година. В нея той признава за лъжа твърдението си, че е убил трийсет и девет души, но подробно описва други убийства. Трупите обаче не са открити. Най-сетне, след три години и половина, през май 1977 г. процесът започва. Месрин смайва съда, като казва, че лесно си е купил ключове, които да отключват всякакви белезници, после изважда от възела на вратовръзката си кутия кибрит и за секунди маха белезниците си. Тази постъпка му донася известността, за която мечтае. Но въпреки това той е осъден на двайсет години.

Година по-късно Месрин извършва поредното си зрелищно бягство. Съучастникът му Франсоа Без пръска сапунена вода в очите на пазача и Месрин, който е в стаята за разпити, грабва няколко пистолета от вентилационната шахта. После осъдените заставят пазачите да се съблекат и обличат униформите им. Те освобождават

друг затворник, Карман Райвс, от килията му и тримата хукват към двора на затвора. Месрин и Без успяват да избягат, прехвърляйки се през оградата, но Райвс е застрелян.

Полицейският комисар Серж Девос е назначен за командир на взвода, чиято задача е да залови Месрин. Жак се премества в Довий, морски курорт в Нормандия. Той не може да устои на изкушението, отива в местния полицейски участък, заявява, че е полицейски инспектор от взвода за борба с хазарта, и иска да се срещне с дежурния инспектор. Щом разбира, че инспекторът отсъства, Жак излиза. Един от полицаите казва: „Това е Месрин“, а друг отговаря: „Невъзможно“. После Месрин обира казино в Довий, като едва не го залавят в последвалото отчаяно преследване. Той нахлува в дома на банков служител, дал показания срещу него на процеса, и го принуждава да отиде в банката и да му даде половин милион франка.

През лятото на 1978 г. в парижки универсален магазин Месрин отново демонстрира донкихотовски жестове. Когато вижда, че пазач хваща петнайсетгодишно момче да краде, заявява, че е полицейски инспектор, отговарящ за непълнолетни престъпници, показва фалшива карта за самоличност, хваща момчето за врата, извежда го от магазина и го пуска. През август Месрин дава интервю на журналист от „Пари Мач“, което предизвиква сензация. После отива в Лондон, където прекарва няколко седмици, необезпокояван от полицията. Там планира друго изумително престъпление — отвличането на съдията, който го е осъдил на двайсет години затвор. На 10 ноември 1978 г. Месрин и съучастникът му се връщат във Франция, отиват в апартамента на съдията и хващат съпругата, дъщерята и зет му. Но съучастникът е неопитен и дъщерята успява да каже какво става на сина на съдията, който се приближава до вратата. Месрин вижда, че полицаите пристигат, хуква надолу по стълбите и когато ги среща, посочва апартамента на съдията и извиква: „Бързо! Месрин е там“. И те се втурват. Младият полицаи, който го разпознава, е окован с белезници за водосточната тръба навън.

Докато се крие, Месрин написва открито писмо до френската полиция, в което осъжда условията в затворите и твърди, че това е предизвикало „фанатичен порив за човешки права“. През последната година от живота му в характера на Месрин настъпва очевидно влошаване. „Той вярва на лъжите си повече от всеки друг — пише

биографът му. — Всеки намек, дори от страна на най-близките му приятели, че вероятно преувеличава, го хвърля в неконтролируем гняв. Месрин винаги е изпадал в пристъпи на ярост, които стават все по-чести... Той чупи всичко по пътя си и е учудващо, че не е убил никого, докато е ядосан.“ Месрин обяснява на журналистите, на които още позволява да взимат интервюта от него, че се „идентифицира идеологически с крайно левите“.

Най-сетне полицаите откриват скривалището му — апартамент на Ру Белиар — и решават да не рискуват. Месрин се е заклел да не бъде заловен жив. На 2 ноември 1979 г. той излиза от сградата заедно с приятелката си Силви Жан-Жако и тръгва към паркираното си наблизо беемве. На кръстовището син камион сигнализира, че иска да го изпревари, рязко завива вдясно и спира пред него. Друг камион блокира пътя му отзад. От камионите изскачат четирима полицаи и за няколко секунди разбиват предното стъкло на беемвето с двайсет и един куршума. Месрин умира на място. Силви Жан Жако е простреляна в ръката. Кучето ѝ също е ранено. Полицаите се прегръщат и танцуват от радост.

ГОЛЕМИЯТ ВЛАКОВ ОБИР

Месрин е най-известният бандит след Втората световна война, но най-известният единичен „удар“ несъмнено е големият влаков обир. Всъщност „Ню Йорк Хералд Трибюн“ от 21 януари 1964 г. го описва в заглавието си като „Най-големият влаков обир в историята“, последвано от загадъчната забележка: „Да живее Англия“.

В нощта на 7 срещу 8 август 1963 г. пощенски влак пътува на юг, както обикновено, и спира на гарите, за да натовари писма и колети в дванайсетте си вагона. Във втория вагон има сто двацет и осем чувала, пълни с банкноти, предимно от пет и една лири. Парите са изразходвани за току-що отминалия празник и отиват от няколко лондонски банки към централата. Машинистът Джак Милс и огнярят Дейвид Уитби поемат влака в полунощ на гара Кру. В два часа те минават Лейтън Бъзард в Бедфордшър и са на около половин час път от Юстън. Но неочаквано виждат, че сигналът е жълт вместо зелен, и машинистът трябва да намали в очакване на червен. Сигналът на Спърс Кросинг наистина става червен и Милс спира влака.

Уитби скача от влака и отива до телефона край линията, свързан с най-близката сигнална кутия, за да провери каква е причината за спирането. Линията е прекъсната и кабелите са срязани. Уитби извиква на машиниста, че има саботаж, и хуква към локомотива. Но когато стига до втория вагон, от мрака се появява фигура. Уитби решава, че това е някой от пощенските служители във влака, и пита: „Какво става, друже?“. Изведнъж човекът блъска Уитби надолу по склона, където чакат двама съучастници.

„Ако извикаш, ще те убия“ — заплашва го единият и размахва метална тръба над главата му. „Добре, друже, на твоя страна съм“ — отговаря паникьосаният огняр.

Нападателят завеждат Уитби отново в локомотива. Милс е коленичил и раната на главата му обилно кърви. Локомотивът е пълен с мъже в работни комбинезони и маски на лицата. Един от бандитите, който очевидно разбира от влакове, се затруднява да подкара новия модел локомотив. Макар да кърви, Милс е принуден да поеме управлението на локомотива с първите два вагона до Бридиго Бридж,

където железопътната линия минава над шосе — разстоянието е осемстотин метра.

Бандитите разбиват с брадва прозорците на втория вагон и преодоляват съпротивата на пощенските служители вътре, после разтоварват и хвърлят в микробус всичко освен осем чувала. Милс и Уитби са оковани в белезници. Микробусът потегля с над два милиона лири.

Когато двама от пощенските служители се убеждават, че бандитите вече не наблюдават вагона, извикват полицаите от близкото село Линслейд. Полицаите пристигат и започват да разпитват всички в района дали са виждали непознати или някакво странно раздвижване.

За пет дни полицаите откриват изоставената база на престъпниците, Ледърслейд Фарм, на трийсетина километра от мястото на обира. Съседи са видели много коли да идват и да заминават три дни преди обира. Те разказват, че завесите на прозорците обикновено са спуснати, когато обитателите са в къщата. В същото време обитателите твърдят, че я ремонтират. Открита е някоя си госпожа Брук, която е дала ключовете на бандитите, за да разгледат селската къща с перспективата да я купят.

Фермата е пълна с доказателства. Почти на всяка повърхност има отпечатъци. Бандитите са оставили множество лични вещи, сред които кутия с боя, играта „Монопол“ и два ланд ровъра с еднакви регистрационни номера.

Докато полицаите съставят списък на уликите от фермата, в Борнмът залавят двама от извършителите. Собственичката на гараж на Туисдейл Роуд се усъмнява, когато двамата мъже искат да предплатят за три месеца с огромна пачка банкноти. Когато закарват микробуса си в гаража, тя извиква полицията и изказва предположение, че е била в компанията на двама от извършителите на големия влаков обир. Пристигат двама цивилни детективи и започват да разпитват собствениците на микробуса. Изведнъж единият хуква по пътя. Докато детективите го гонят, другият също се опитва да избяга. Двата са заловени и арестувани. Имената им са Джералд Боале и Роджър Кордри и се оказва, че в микробуса им има 141 хиляди лири в употребявани банкноти.

Останалите бандити явно изпадат в паника. Двама души, разхождащи се в Редландс Уд, край Доркинг в Съри, намират край

пътя две пътнически чанти, пълни с банкноти. Полицейски кучета откриват друга чанта в същия район. Общата сума в чантите е 101 хиляди лири.

Незабавно последват арести въз основа на доказателствата, намерени във фермата. Още шестима души са идентифицирани с помощта на откритите пръстови отпечатьци. Адвокатът Джон Уийдър, който е организиран продажбата на фермата на бандитите, е обвинен в заговор и в укриването на Ленард Фийлд, един от задържаните.

Накрая полицаите нападат апартамента на Брус Рейнолдс, човекът, когото смятат за организатор на обира. Те не го намират в дома му, но откриват Рой Джеймс Невестулката, който също е издирван във връзка с престъплението. Полицаите са принудени да го гонят в гората Сейнт Джонс, но успяват да го заловят. Тринайсетте извършители са арестувани.

Процесът започва на 20 януари 1964 г. в съда в Айлсбъри Асизи. Обвинението разполага с над двеста свидетели и мрежа от косвени доказателства, които изглеждат неопровержими. Сред свидетелите е Джак Милс, машинистът на влака. Побоят го е осакатил завинаги. Той заеква и се придвижва трудно. Британските железници му плащат двайсет и пет лири обезщетение. Но показанията му са неубедителни, защото не може да идентифицира обвиняемите.

Почти всички подсъдими са оставили отпечатьците си във фермата в Ледърслейд и доказателствата са уличаващи. Само за Джон Дейли, чиито отпечатьци са върху играта „Монопол“, обвинението не може да докаже, че са били оставени там, докато е бил във фермата. Дейли е освободен.

На 26 март 1964 г. осем от обвиняемите са признати за виновни за заговор и въоръжен обир, а други трима — само за заговор. Последният подсъдим е Роналд Артър Бигс, който успява да си издейства отделен процес.

Присъдата е шокираща със строгостта си. Роджър Кордри, който съдейства на полицията, е осъден на двайсет години. Всички, обвинени във въоръжен обир, получават по трийсет години, с изключение на Боале, който е осъден на двайсет и четири години. Брайън Фийлд и Ленард Фийлд, осъдени само за заговор, също получават по двайсет и четири години. Съдията проявява снизхождение към Джон Уийдър, адвокатът на бандата, заради

поведението му през Втората световна война и го осъжда само на три години. Следват обжалвания и в четири от случаите присъдите са намалени.

Пресата е възмутена от дългите присъди. „Гардиан“ ги описва като „несъразмерни с всичко, освен със стойността на откраднатото“. „Дейли Хералд“ изчислява, че затворниците биха получили по-леки наказания за предумишлено убийство, изнудване или счупване на ръката на бебе.

Трима от бандитите са издирвани по време на процеса и покъсно са заловени. Брус Рейнолдс, Джеймс Едуард Уайт и Роналд Едуардс Бъстър получават между петнайсет и двайсет и пет години. Роналд Бигс е осъден на трийсет години затвор, но успява да избяга заедно с Чарлс Уилсън, друг участник в обира. Уилсън е заловен отново, но Бигс напуска страната. Той едва се измъква от арест в Австралия и накрая се заселва в Рио, където води сравнително охолен живот, има нощен клуб и дори играе себе си във филма на Малкълм Макларън „Голямата рокендрол измама“.

ОБИРЪТ НА КЮЛЧЕТА ЗЛАТО ОТ „БРИНКС-МАТ“

През ноември 1983 г. крадците в Англия постигат нов рекорд.

В 6:40 часа в събота на 26 ноември 1983 г. пазачите от дневната смяна влизат в строго охранявания склад на „Бринкс-Мат“ в Хаундслоу, Западен Лондон, и започват да подготвят задачите си за деня. Полуразрушеният склад е спирка по пътя на ценни пратки, минаващи през близкото летище Хийтроу, и притежава един от най-големите трезори в страната. Охранителните системи са модерни и проникването там изглежда невъзможно.

Но въпреки това, докато четирима от шестимата пазачи бъррят край гардеробите, през входа минава странна фигура. Човекът, облечен в черен костюм с вратовръзка, мека филцова шапка и жълта маска на лицето, изважда деветмилиметров автоматичен пистолет „Браунинг“.

„Лягайте на пода или сте мъртви, да ви го начукам!“ — изревава непознатият. Трима от пазачите веднага изпълняват заповедта, но четвъртият, Питър Бентли, се вторачва в него. Неканеният гост прекосява помещението и го удря по главата с оръжието си, поваляйки го на пода с разбит череп. В стаята влизат и други въоръжени мъже с маски, които омотават с тиксо ръцете и краката на пазачите и нахлузват на главите им черни чували.

През това време другите двама пазачи, Тони Блак и Майкъл Скаус, са в стаята с радиопредавателя. Те са изненадани и завързани по същия начин. Шефът на бандитите заповядва радиопредавателя да бъде настроен на полицейската честота, за да бъдат предупредени за евентуална тревога. Пазачите забелязват, че той говори правилно, без акцент, за разлика от другите, които говорят лондонския кокни.

Нападателите очевидно познават добре охранителните системи на „Бринкс-Мат“. Трезорът и сейфовете се отварят с два ключа и комбинации, които се пазят от старши пазачите Робин Райзли и Мик Скаус. Крадците ги извикват *по име* и отварят със *собствен* ключ междинната врата към трезора.

Върху Скаус и Райзли е упражнен натиск да сътрудничат. Бандитите разкъсват панталоните им и изливат бензин върху корема и

гениталиите им. „По-добре направи каквото казвам, инак ще запаля бензина и ще ти пръсна черепа“ — казва единият на Скаус.

Крадците не предоставят възможност на пазачите „неволно“ да задействат алармите, докато вървят към трезора и сейфовете. Те издават изрична заповед всички системи да бъдат изключени и точно в каква последователност. Този и други факти по-късно убеждават полицията, че престъпниците са действали с информация отвътре.

Те влизат в трезора, но са принудени да се покатерят на кашони, за да стигнат до трите сейфа. И в този миг планът на нападателите се обърква. Райзли се уплашва толкова много, че не може да си спомни своята половина от кода за сейфовете. Не помагат нито ударите, нито заплахите.

Отчаяните бандити поискват съдържанието на малките сейфове. Скаус осъзнава, че те може да убият Райзли, ако в сейфовете няма нещо, което да отвлече вниманието им, и казва, че там има кюлчета злато. Крадците отварят кутиите и думите му се потвърждават. В бързината си бандитите едва не пропускат три тона кюлчета от чисто злато с приблизителна пазарна цена дващест и шест милиона лири.

Скоро след това другите пазачи, които лежат на пода с чували на главите, чуват познатото изскърцване на товарната количка. „Ще ни трябва още един микробус“ — извиква единият крадец. Те явно идват подготвени, защото след няколко минути пристига друго превозно средство.

Двамата пазачи с ключовете се съвземат и единият бандит състрадателно пита Скаус: „Добре ли си, Мик?“. Райзли, от друга страна, е удостоен с подигравателното: „Хубава работа. Коледа е“.

Трезорът е опразнен и крадците скачат в микробусите. Точно когато пазачите въздъхват с облекчение, единият престъпник се появява на входа. „Весела Коледа“ — извиква той и хуква към потеглящите коли.

Шестимата членове на бандата изчезват със злато на стойност 26 милиона лири, платина за 160 хиляди лири, нешлифовани диаманти за 113 хиляди лири и чекове за 250 хиляди лири. Това е най-доходният обир в историята на Британия.

Полицията разполага с малко неопровержими доказателства. Пазачите от охраната са единодушни, че членовете на бандата са бели мъже, на възраст между трийсет и четирийсет години, но такъв е

съставът на повечето лондонски въоръжени банди. По време на едночасовия обир обаче някои от крадците повдигат долната част на маските си, за да говорят по-ясно. Пазачите смятат, че могат да идентифицират „Заядливия“ и Шефа, ако ги видят отново. Това са мъжът, който поваля на пода Бентли, и правилно говорещият главатар.

Застрахователната компания, която трябва да покрие част от загубите, обявява награда от два милиона лири за разкриването на самоличността на крадците, но никой не се обажда. Полицията остава само с една надеждна улика — фактът, че някой от „Бринкс-Мат“, изглежда, е издал на бандитите тайните на охранителните системи.

Крадците минават под няколко охранителни камери, за да влязат в сградата. Това предполага, че двамата мъже в стаята с радиопредавателя, където са и мониторите, не са изпълнявали както трябва задълженията си. Разпитът показва, че Мик Скаус се е бил задълбочил в организацията на трансферите за деня, оставяйки само Тони Блак да наблюдава екраните.

Разследването на миналото на Блак разкрива интересен факт. Макар досието му да е чисто, той е зет на Брайън Робинсън, един от първите десет заподозрени за въоръжени обири в страната. Прякорът на Робинсън в подземния свят е Полковника заради отличните му организационни способности и глас на военен без акцент.

След напрегнат разпит Блак се пречупва и признава, че той е бил информаторът. Блак се е срещал редовно с Робинсън, за да му предава информация, снимки на охранителните системи в склада и дори дубликат на ключа от входа. И после Блак сътрудничи изцяло на разследването, но не може да помогне само в едно — той няма представа къде са скрити кюлчетата злато.

Полицията бързо арестува Робинсън и неколцина други заподозрени. На очните ставки пазачите от охраната идентифицират Робинсън като Шефа и Майкъл Макавой като Заядливия. На 29 октомври 1984 г. двамата и третият заподозрян, Тони Уайт, са изпратени под строга охрана в Олд Бейли, за да чакат процеса.

По време на процеса Тони Блак, който вече има седем години за съучастие в обира, дава показания от страна на обвинението, облечен в бронезилетка. Разнася се слух, че за главата на човека, когото пресата нарича „Златната къртица“, е определена награда от един милион лири

— вероятно същите пари, които са му обещани за участието в престъплението.

Според показанията му пред съда никой от извършителите не е имал представа, че в трезора има толкова много плячка, когато са определяли деня на нападението, и това е бил чист късмет.

На 3 декември процесът приключва. Робинсън и Макавой са признати за виновни, но Уайт е оправдан. Пред съда той казва на репортерите: „Доказателствата срещу всички ни бяха еднакви. Би трябвало да оправдаят всички“. Докато съдията произнася присъдата за двайсет и пет години на Робинсън и Макавой, и двамата се усмихват, защото са очаквали доживотен затвор.

Месеците минават и интересът на пресата какво е станало с плячката от обира намалява. Говори се, че златото и неосъдените крадци са в чужди страни, които нямат договор за екстрадиране на престъпници с Британия. Полицията, разбира се, продължава да разследва случая. Такава огромна сума в злато би трябвало да остави някаква следа.

Повечето извършители на въоръжени обири могат само да се надяват, че ще задигнат няколко хиляди лири. В деня на обира в трезора на „Бринкс-Мат“ има неколкостотин хиляди лири в употребявани банкноти и само това е отличен удар. Но кюлчета злато на стойност милиони лири е съвсем друго нещо. Лондонският подземен свят няма ресурсите да изпере толкова количество, затова полицията предприема мащабно, общонационално разследване, за да намери онези, в които е златото.

Четиринайсет месеца след обира, в една мразовита вечер през 1985 г., във вилата на богатия търговец на недвижими имоти и бизнесмен Кенет Ной става инцидент, който отново привлича обществения интерес.

Полицаяте следят Ной от две седмици. Те имат причина да се съмняват, че той е важна връзка в „златната верига“ от участници в обира на „Бринкс-Мат“ — група привидно легални бизнесмени, които претопяват и продават златото от името на отсъстващите крадци. Полицейският екип включва мъже от елитния взвод С11 — специалисти за тайно следене, чиято задача е да се скрият колкото е възможно по-близо до къщата на Ной.

В онази вечер двамата полицаи от С11 са детектив Джон Фордам и Нийл Мърфи. В 18:15 часа те получават заповед да се приближат до къщата и да разузнаят. Така и не става ясно дали това е било само стандартна проверка на района, или е подготовка за изпълнението на заповед за обиск на имота на Ной. Какъвто и да е случаят, двамата мъже са изненадани от младите ротвайлери на Ной и детектив Мърфи отстъпва към оградата. Това е стандартна процедура в такива случаи и той не си прави труда да се обърне, за да види дали партньорът му го следва. Но неизвестно защо Фордам остава в имението въпреки лаещите кучета.

Кенет Ной чува ротвайлерите и излиза да види какво става. Тъй като вече е тъмно, той отива първо до колата си да вземе фенерче. Ной взима и кухненски нож. По-късно той казва на полицаите, че го е използвал, за да изстърже батерията на фенерчето, и докато вървял към кучетата, от мрака изскочила страховита фигура.

Вярно е, че Фордам представлява страховита гледка в онази вечер. Под бойното яке той носи няколко ката дебели дрехи и сигурно е изглеждал огромен. Фордам е и с черна маска, през която се виждат само очите и устата му.

Ной го наригва десет пъти в сърдечната област. Фордам още е в съзнание, когато другите полицаи пристигат, но умира в болница „Куин Мери“ в Сидкъп.

На последвалия процес за убийство обвинението се опитва да докаже, че Ной и друг мъж на име Брайън Рийдър са излезли с намерението да убият детектив Фордам. Като доказателство те представят единайсет претопени златни кюлчета по един килограм, намерени в къщата на Ной, и подчертават пред съдебните заседатели, че Рийдър е беглец от правосъдието — от няколко години се крие в Испания, опитвайки се да избегне обвинение за обир с взлом в родината си — и хладнокръвно е застрелял полицаия, за да му попречи да разкрие този факт.

Ной твърди, че не е знаел за криминалното минало на Рийдър. Той признава, че е замесен в незаконното изнасяне на кюлчетата злато, но не е убиец. По думите му Фордам се появил изневиделица от мрака и го ударил по лицето. Ной се паникьосал и помислил, че ще го убият, затова замахнал с ножа към фигурата, но човекът продължил да се

приближава към него. Едва по-късно той разбрал, че Фордам се свлича на земята от раните си.

Медицинската експертиза показва, че Ной наистина е бил ударен в лицето, но не може да определи дали това е станало преди или по време на наръгването с ножа. Съдебномедицинският експерт от страна на обвинението свидетелства, че след убийството маската на Фордам е непохватно нагласена от неизвестен човек така, че да не изглежда страшен и да се хвърли съмнение върху твърдението на Ной, че е наръгал детектива в паниката си.

В отсъствието на очевидци на убийството и при липсата на убедителни материални доказателства, съдебните заседатели оправдават и двамата подсъдими. Но Ной вече е признал за участието си в изнасянето на златото и вероятността да се отърве от затвор е малка.

Той, Рийдър и трети човек на име Гарт Чапъл по-късно са признати за виновни в заговор за търговия с откраднатото злато и в неплащане на ДДС. Ной е осъден на четиринайсет години затвор и глоба от петстотин хиляди лири. Рийдър и Чапъл са затворени съответно за девет и десет години.

Дотогава полицията не е успяла да намери нито кюлчетата злато, откраднати от „Бринкс-Мат“, нито да залови останалите бандити. За известно време е сключена сделка със затворените Макавой и Робинсън, че ако върнат златото, чувствително ще увеличат шанса си за освобождаване на изпитателен срок, но в края на краищата от това не излиза нищо.

Затворниците поверяват дяловете си на съдружниците си да ги пазят, докато ги освободят, но когато си ги поискват преждевременно, получават отказ. Властите им предлагат подобна сделка срещу имената на другите престъпници, но и до ден-дневен те спазват закона на подземния свят за лоялност и мълчат.

Смята се, че златото е превърнато в законна собственост и в пари и заедно с лихвата сега сигурно струва много повече от първоначалната си стойност. Носят се слухове, че по-голямата част е инвестирана в ремонта на лондонските докове.

Говори се, че сега самоличността на четиримата останали крадци и на много от съдружниците им са известни на полицията и че извършителите живеят в Коста дел Сол, Испания. По времето на

написването на тази книга, август 1993 г., Британия още няма договор с Испания за екстрадиране на престъпници.

ОБИРЪТ НА ТРЕЗОРА В НАЙТСБРИДЖ

Нищо не изглежда по-малко вероятно, отколкото някой да счупи рекорда от обира на „Бринкс-Мат“, макар и неволно. Но след три години бандата, която обира трезора в Найтсбридж, почти го удвоява. Това може да се смята като „вътрешната работа“ на всички времена, тъй като човекът, който я планира, е управителят и съсобственикът.

„Секюрити Депозитс“ на Бромптън Роуд, Кенсингтън, обслужва клиенти, които смятат банките за досада. Бизнесът изисква сейфове с ключове в обезопасена сграда и дискретна липса на любопитство към делата на клиентите. През 1986 г. собствениците Захид Адамие и Парвес Латиф похарчват 825 хиляди лири, за да започнат бизнеса, вярвайки, че икономическият разцвет през онзи период ще доведе до по-голямо търсене на сейфове за ценности. Но нещата не тръгват добре и през първата година те загубват 400 хиляди лири и дават под наем едва една четвърт от капацитета си. Латиф загубва много повече и съвсем не е богат като партньора си. Той е изтеглил сто хиляди лири над кредита си и има малък шанс да ги изплати.

Латиф се сприятелява с клиент на име Валерио Вичеи — богат млад мъж със слабост към ферари и охолен живот. Освен това той е издирван в родната си Италия за банков обир и е заподозрян в ултрадесен тероризъм. В Лондон Вичеи остава без дългове по същия начин както в Италия, и обира банки, когато закъса с парите. И не е изненадващо, че използва бизнеса на Латиф, вместо да повери парите си на някоя банка.

Двамата общуват и често ходят заедно в ресторанти. В един момент фактът, че основното умение на Вичеи е отговорът на главния проблем на Латиф, хрумва и на двамата и те започват да планират обира на „Секюрити Депозитс“.

Латиф увеличава стойността на застраховката на бизнеса на един милион лири, а Вичеи събира четирима съучастници и се свързва с търговеца на крадени вещи Израел Пинкас, за да му помогне да се отърве от скъпите предмети, които може да се появят по време на престъплението. Около 15 часа в неделя, 12 юли 1987 г., Вичеи

позвънява на „Секюрити Депозитс“, представяйки се за бъдещ клиент, и иска да му покажат трезора.

В онази неделя в сградата са Латиф и само двама пазачи. Единият от тях отговаря на обаждането на Вичеи и казва на работодателя си, че ще дойде клиент. Около 15:15 часа Вичеи пристига с човек от екипа си и Латиф му показва трезора. Латиф през цялото време играе ролята на внимателен управител, нетърпелив да придобие нов клиент. Вичеи изважда пистолет с изпълнение, което по-късно полицията описва като „достойно за Оскар“, Латиф „се паникьосва“ и позволява на крадците да правят каквото искат.

Вичеи разбива с чук ключалките на сейфовете, а съучастникът му го следва с лост и чувал, като изкъртва разбитите врати и граби съдържанието. В бързината Вичеи порязва лошо ръката си, но продължава професионално да върши работата си. Около 17 часа бандитите излизат от сградата с около четирийсет милиона лири по-богати.

Но за момента не са сигурни колко са взели. Съучастниците получават по 2500 лири и се разпръсват.

Не е известно точно колко е откраднато в онзи ден. Предполага се, че сумата варира от дваисет до шейсет милиона лири. Според слуховете бандитите отмъкват и част от изпраните пари от обира на „Бринкс-Мат“, извършен две години по-рано. Полицията отчаяно издирва извършителите.

Лекотата, с която е извършено престъплението, показва помощ отвътре, но отначало Латиф не е заподозрян. Той продължава да се преструва, ходи на работа всяка сутрин и се опитва да се справи с потока от разгневени клиенти.

Някои неща в бизнеса озадачават следователите. Например видеокамерите не са записали обира. Латиф подчертава — и не без основание, че мнозина от клиентите му не желаят да бъдат заснети. По-трудно му е да обясни липсата на всякаква алармена система, свързана с полицията. Латиф отговаря, че персоналът звъни на 911, ако възникне проблем. За момента полицията недоумява.

Експертизата на разбитите сейфове скоро представя изключително важна улика. На една от вратичките има кървав отпечатък — ясен и релефен. Полицаяте решават, че това може да е арогантно предизвикателство от страна на крадците. Макар че

отначало опитите им да идентифицират отпечатъка са неуспешни, при преглеждането на досиетата на престъпници чужденци, за които се смята, че се намират в Обединеното кралство, скоро се появява името Валерио Вичеи.

Полицаяте започват да наблюдават група хора, приятели на Вичеи. Сред тях е Израел Пинкас, който след обира е много зает. Полицаяте забелязват, че неколцина човека от групата, включително Пинкас, често посещават хотел „Уайт“ на Бейзуотър Роуд. Пинкас търси черно ферари, редовно паркирано пред хотела. Полицаяте проверяват регистрационния номер в компютъра, но се оказва, че собственикът не е Вичеи.

Най-после следенето дава резултат и един ден полицаяте разпознават Вичеи, който излиза от хотела и се качва в черното ферари. Той е купил колата само преди няколко седмици за 87 хиляди лири в брой. Регистрационните документи още не са обработени. Ферарито спира в улично задръстване и един полицаи протяга ръка през смъкнатото стъкло, опитвайки се да вземе ключа от стартера. Вичеи го влачи на разстояние двайсет метра. Друг полицаи успява да се хвърли върху предния капак и да разбие стъклото с палката си. Вичеи е арестуван.

След като залавят човека, когото смятат за водач на бандата, полицаяте се залавят да свържат доказателствата със съучастниците му. Докато претърсват апартамента му, те попадат на интересен документ — телефонната сметка на Вичеи от стаята му в израелски хотел. Наред с обажданията до Пинкас и други, вече заподозрени лица, има и обаждане до Парвес Латиф, собственик на ограбения трезор и предполагаема жертва на престъплението. Това е уличаващо доказателство и той скоро е арестуван заедно с Израел Пинкас, приятелката на Латиф и всички останали, освен двама от бандата.

Процесът е в Олд Бейли и почти няма съмнение в изхода. Вичеи получава двайсет и две години затвор, а Латиф — осемнайсет. Един от бандитите свидетелства срещу съдружниците си и му дават само пет години. Шестнайсет месеца по-късно друг член на бандата, Ерик Рубин, е заловен и осъден на дванайсет години.

Арестът на Вичеи и другите би се оказал невъзможен, ако не беше черното ферари. Вичеи смятал да замине за Колумбия и да се скрие там, но не без новата си кола. Колумбийското правителство

създава бюрократични спънки и за получаване на лиценза за колата било необходимо време. Вичеи чака и така обрича себе си и съучастниците си на дълги присъди.

СЛУЧАЯТ „УИЧИЛО“

През осемдесетте години на ХХ век се появява нов вид престъпление — тероризъм над потребителите. Големи компании са изнудвани от престъпници, които заплашват, че ще замърсят или ще отровят продуктите им и ще предизвикат спад в продажбите. Един от големите изнудвачи е бившият сержант от полицията Родни Уичило, решен да упражнява тероризъм над потребителите, след като слуша лекция на тази тема в школата за подготовка на детективи в Рийли, Дърбишър, през лятото на 1986 година.

Скоро след това Уичило, който още служи в полицията, открива три сметки в строителни дружества на имената на Джон и Сандра Норман. Кредитните карти и банковите извлечения са изпратени на пощенска кутия в Хамърсмит и никой не вижда лицето на притежателя на сметката.

През следващите две години Уичило е прехвърлен от регионалния в криминалния отдел на следствената служба, но поддържа връзка със старите си приятели.

През август 1988 г. директорът на „Педигрий Петфудс“ в Лестършър получава кутия кучешка храна, произведена в собствената му фирма, и писмо с искане за сто хиляди лири, за да не бъдат отровени продуктите му. В храната е инжектирана отрова. В писмото пише, че ако компанията не плати, подобни отровени консерви ще се появят на лавиците в супермаркетите. „Педигрий“ трябва да пусне обява в „Дейли Телеграф“.

Фирмата се свързва с полицаите, които им казват да изпълнят инструкциите, и в „Дейли Телеграф“ се появява „пожелание за честит рожден ден на Сандра“ и телефонен номер, предложен от полицията.

Във второ писмо изнудвачът обяснява как трябва да бъде предаден откупът. Парите трябва да бъдат преведени на трите сметки на строителни дружества на имената на Джон и Сандра Норман. Тук Уичило демонстрира нещо като престъпен гений. Повечето потребителски терористи и похитители са залавяни по време на предаването на откупа. Уичило обаче може да тегли парите от хиляди автомати в цялата страна.

И тук полицията постига първата си малка победа. Водещият разследването, детектив инспектор Иан Лийси, дава разрешение част от парите да бъдат внесени само в една от сметките на Норман — в Халифакс. Това поне ограничава на деветстотин броя на автоматите, които изнудвачът може да използва.

И той скоро започва да тегли пари — най-много до триста лири на ден — от автомати в Уелс и Шотландия. Няма друг начин да заловят изнудвача, освен ако не наблюдават непрекъснато всичките деветстотин банкомата.

Въпреки успеха си престъпникът се ядосва, че полицията го е ограничила само до сметката в Халифакс. Той телефонира на четири супермаркета и ги предупреждава, че храната им за домашни любимци е отровена. Три от обажданията се оказват фалшива тревога, но четвъртото — в супермаркет в Базилдън — не е лъжливо. Няколко консерви имат миниатюрни дупки, през които е инжектирана салицилова киселина. После изнудвачът отново пише до „Педигрий Петфудс“ и ги предупреждава, че в бъдеще ще слага в консервите им бръснарски ножчета. Но Лийси запазва хладнокръвие и отказва да се изплатят парите за откупа на другите сметки.

През март 1989 г. мишена на изнудвача става „Хайнц Бейбифудс“. Той им казва, че ако в продължение на пет години веднъж годишно не му изплащат по сто хиляди лири, продуктите им ще бъдат отровени със сода каустик.

Операцията по залавянето на терориста е прехвърлена на Скотланд Ярд и е поверена на главен инспектор Пат Флеминг. Той решава, че има само една възможност — да организира мащабна операция и да наблюдава всичките деветстотин автомата.

Мащабната операция се проваля. Флеминг не съзнава, че може би има работа с изнудвач вътре в системата. Всъщност през 1988 г. Уичило напуска полицията поради здравословни проблеми — астма, но продължава да поддържа връзка с бившите си колеги, които говорят свободно пред него. Ето защо, когато трите хиляди детективи наблюдават автоматите, Уичило остава въкъщи. Щом операцията приключва, той отново започва да тегли пари.

Флеминг инсталира видеокамери на някои от автоматите, които успяват да заснемат изнудвача. Но за разочарование на полицаите той е с каска с тъмно стъкло и пак ги надхитрява.

Изнудвачът отново се опитва да принуди жертвите си да внесат пари на другите му сметки. Той вече е събрал четиринайсет хиляди лири, но иска по-големи суми. „Хайнц“ осъзнават, че са подложени на натиск, когато устата на бебе в Каули, Оксфорд, започва да кърви, докато майката го храни с мляко с аромат на праскова. В полицейската лаборатория откриват, че детската храна е пълна с късчета от бръснарско ножче. Жена от Рейли, Есекс, изважда по-голям късмет. Тя изсипва храната в чиния за кучето си и вижда на дъното листче с надпис: „Отровена с NaOH“. (NaOH е химичната формула на сода каустик.)

Флеминг казва на Халифакс да направят така, че автоматът им да погълне картата на Джон и Сандра Норман следващия път, когато изнудвачът я използва. Той се надява, че на картата ще има отпечатьци. Но Уичило я пипа с ръкавици и в отговор заплашва да сложи цианид в храните. Той принуждава Флеминг да даде публичност на случая. На 27 април Флеминг свиква пресконференция и разказва на репортерите за изнудвача. Резултатът, разбира се, е спад в продажбите на бебешките храни „Хайнц“. Странно, но това довежда и до две хиляди престъпления на имитатори.

Сметката на Уичило е затворена и потокът от пари секва. Но когато „Хайнц“ предлагат награда от сто хиляди лири за информация за изнудвача, той съзира шанс. Уичило се свързва с „Хайнц“ и твърди, че е близък на изнудвачите и ще сътрудничи на полицията, ако парите от наградата бъдат изплатени на две сметки за строителни дружества на името на Иан и Нина Фокс. Опитите на полицията да проследи кой е открил сметките са неуспешни, както в случая с Джон и Сандра Норман. Това ги убеждава, че не се е обадил информатор, а истинският изнудвач. Флеминг разрешава на „Хайнц“ да изплатят наградата в сметките на строителните дружества, които изнудвачът е посочил.

Флеминг започва да подозира, че на престъпника му е провървяло твърде много и че има изтичане на информация. В отговор той организира нова и тайна операция с кодово име „Агинкорт“, като кара останалите полицаи да мислят, че няма съдействие. Предчувствието му се потвърждава, когато изнудвачът става мързелив и започва да се ограничава само до автоматите във и около Лондон. По всичко личи, че той е лондончанин, и в такъв случай може да бъде заловен с по-ограничена операция. Тайната група на Флеминг се

състои само от петнайсет души, които наблюдават автоматите. Операцията е насрочена за 20 и 21 октомври. Следени са петнайсет автомата на „Улуич Сосайъти“, защото, изглежда, че престъпникът предпочита тях.

На този етап операция „Агинкорт“ е сполетяна от лош късмет. Работник с бормашина прекъсва кабел, обслужващ компютъра на „Улуич“ и изважда от строя много банкомати. Но след като хората му са заели позиции, Флеминг решава да действат.

Учило избира една от любимите си тактики — да излезе точно преди полунощ и да изтегли триста лири. После изчаква няколко минути след полунощ и изтегля още триста лири. Това е лимитът, определен за един ден.

Учило отива до автомат в Ъксбридж, Мидълсекс, който не е наблюдаван от полицейски екип. Но автоматът не работи заради прекъснатия кабел. Учило потегля към Енфийлд.

В нула часа и трийсет минути двамата души от екипа за наблюдение забелязват пежо, от което слиза мъж с каска. Те го виждат как изтегля триста лири и се приближават към него, докато той се качва в колата си. Детектив Марк Киъртън го пита за какво му е каската и мъжът отговаря, че вали. През това време другият полицаи намира картата на името на Иан и Нина Фокс. „Арестуван сте“ — казва той и Родни Учило припада.

Учило твърди, че е невинен, но пишещата машина, на която е печатал исканията си за откупа, е намерена в ергенския му апартамент в Хорнчърч, Есекс. Както и лентата, която е записал с приятел журналист, с когото смята да си сътрудничи в написването на книга. Темата е: как да извършим идеалното престъпление.

На 17 декември 1990 г. в Олд Бейли Учило е признат за виновен за изнудване и отравяне на хранителни продукти и е осъден на седемнайсет години затвор.

ТРЕТА ЧАСТ
ИЗМАМИ И МОШЕНИЧЕСТВА

СПОРТНИ ИЗМАМИ

БЕН ДЖОНСЪН: МОШЕНИЦИТЕ ВИНАГИ СЕ ПРОВАЛЯТ

На 30 декември 1961 г. във Фалмът, Ямайка, се ражда една легенда. До 1977-а, само година след като емигрира в Канада, той вече е привлякъл вниманието на най-добрите треньори по лека атлетика в страната. Талантът му е изумителен и решителността му да печели — ожесточена. Специалистите предричат, че макар и млад, този спортист скоро ще покори света на леката атлетика. Името му, разбира се, е Бен Джонсън, а треньорът — Чарли Франсис. Двата са твърдо решени да спечелят най-голямата награда — златния олимпийски медал на сто метра гладко бягане.

Франсис го притиска до краен предел и до 1980 г. Джонсън постига такъв прогрес, че се квалифицира за Олимпийските игри в Москва. В отговор на злополучната инвазия на Съветския съюз в Афганистан обаче, Канада бойкотира игрите и Джонсън остава у дома. И вероятно така е по-добре, защото той още не е напълно готов. Панамериканските игри за пръв път го изправят срещу Карл Луис, който финишира пръв, а Джонсън една шести.

Поражението принуждава Джонсън да се върне на тренировките с подновена мотивация. Той е видял стандарта, който трябва да постигне, и смята, че е способен да го направи. И наистина, периодът 1980 — 1984 г. е време на постоянен, макар и недраматичен прогрес. През 1981 г. Джонсън става шампион на Канада, през 1982 г. финишира втори след Алън Уелс в игрите на Обединеното кралство, през 1983 г. стига до полуфинали в световното първенство, а в годината на Олимпийските игри грабва бронзовия медал в Лос Анджелис.

Макар че Джонсън става все по-добър, Луис продължава да финишира преди него и това го дразни. Запален от желание да победи американеца, Джонсън се хвърля в тренировките с маниакална обсебеност. И скоро надеждите му се оправдават. Само година след

Олимпийските игри Джонсън за пръв път побеждава Луис. Скоро след това той печели световната купа и категорично заявява, че единствено талантът му ще го направи най-бързия човек на планетата. Първо, той лесно побеждава на игрите на Обединеното кралство през 1986 и през цялата година сериозно заплашва световния рекорд. После, в началото на 1987 г., Джонсън смайва Луис и другите състезатели, като поставя нов световен рекорд в зала на шейсет метра. Луис, коронованият принц на спринта от дълго време, изглежда все по-разстроен. Джонсън печели световната титла с главомайващ рекорд — 9.83 секунди.

Но канадецът не е доволен. Какъв е смисълът да бъдеш най-бързият човек на света, ако не си спечелил най-голямата награда — златния олимпийски медал?

1988 година трябва да донесе венеца на славата му. Луис може и да си извади поука от поражението и да се завърне по-бърз от всякога, но Джонсън решава да не отстъпи короната.

Но това не е отстъпление. Луис наистина се връща по-бърз и кипящ от агресивност. През цялата година двамата атлети се редуват да побеждават и започва да става ясно, че носителят на златния медал ще бъде онзи, който съумее най-дълго да запази хладнокръвие. Но после, само няколко седмици преди началото на Олимпийските игри, Джонсън изгубва форма толкова драматично, че възникват съмнения в способността му да спечели медал. Моментът е критичен за атлета. Той трябва да събере всичката сила на характера и вярата си, за да преодолее кризата. Джонсън дължи успеха единствено на себе си и отговорът му е херкулесов. Той постига 9,79 секунди — нов световен рекорд — и златен олимпийски медал. Мечтите му са осъществени и мястото му в книгите за световните рекорди — осигурено. Бен Джонсън винаги ще бъде известен като най-бързият спринтьор в света.

Колко подобни разкази, мислите, че съществуват в навечерието на 25 септември 1988 година? Стотици, а може би и хиляди. Няма съмнение, че дуелът между Джонсън и Луис е приковал вниманието на целия свят. Победата на Джонсън смайва хората. Фактът, че той намалява преди финала, е изумителен. Джонсън би отбелязал по-добро постижение, ако е искал. Той е най-бързият на всички времена, но би могъл да е още по-бърз. Хората се питат какво ще стане в бъдеще.

Но, както се оказва, славата на Джонсън е краткотрайна. На 27 септември говорителят на Международния олимпийски комитет

Мишел Вердие прави изявление, което шокира спортния свят. Урината на Бен Джонсън, взета след финала като рутинна процедура, съдържа следи от забранен анаболен стероид. В резултат на това олимпийската титла му е отнета.

Светът е стъписан. Човекът, който само пред два дни е приветстван като възплъщение на честната надпревара, е разобличен като измамник. Забележителната му форма след Олимпийските игри в Лос Анджелис не е постигната с душевната сила и убеденост, че той е най-добрият. Многократните му изявления, че единствено талантът му ще го направи най-добрият, са приети като мръсни лъжи — звуци, предназначени за медиите. Джонсън изневерява на доверието, което му е възложено, и му предстои да получи наградата — в края на онзи съдбовен септемврийски ден Международната федерация по лека атлетика и канадското правителство му забраняват да участва в международни състезания.

Лишен от златния олимпийски медал и от двата световни рекорда, които е постигнал предишната година, Джонсън е заличен от книгите на рекордите.

Денят е тъжен. Хуан Антонио Самаранч, председателят на Олимпийската федерация, представя подходящо обобщение. „Това е удар за Олимпийските игри и за Олимпийското движение.“

Известно време Джонсън е представлявал най-доброто в човешкия дух, а сега е разобличен като долен комарджия, алчен за голямата награда.

Лари Хайдербрехт, мениджърът на Джонсън, се опитва да обжалва решението. „Бен очевидно е възмутен от новината и ще обжалва — заявява той и добавя: — Бен не взима наркотици.“ Опитът да се припише вината на загадъчно трето лице е неубедителен. Бен Джонсън би постъпил много по-добре, ако се бе оттеглил мълчаливо.

Олимпийският идеал възплъщава почтеност, смелост и всеотдайност. Но Спридон Белокас има други идеи. Годината е 1896, състезанието е маратон и анаболните стероиди още не са открити и не се използват за по-добро представяне на атлетите. Какво прави Спридон? Наема кон и карета, разбира се. Щом се скрива от погледа на тълпата,

той се качва в каретата и пътува удобно. Но въпреки тази помощ Спридон финишира едва трети, скоро е разобличен и бронзовият медал му е отнет.

Въпросът е не как е измамил, а защо. И по тази тема се размишлява надълго и нашироко. Хвалебствията секват и на тяхно място се появяват статия след статия, анализиращи мотивите му. Теориите изобилстват, но е ясно защо Бен Джонсън е лъгал. Всяка олимпийска титла гарантира на атлета слава, а златото на сто метра — богатство. Несъмнено мениджърът, господин Хайдербрехт, е информирал Бен Джонсън, че с олимпийската си победа ще спечели пет милиона лири. Джонсън е простодушен, но не чак толкова.

Причината за разкриването му обаче все още не е ясна. Много преди Олимпийските игри възникват съмнения за физическата форма на Джонсън, особено по време на Световния шампионат през 1987 г., но нищо не е доказано.

Тогава защо го хващат година по-късно? Отново се пишат безброй статии по въпроса и се изказват безброй предположения. Най-вероятната причина е той да не е изчислил точно времето на действие на стероидите. Формата му започва да се влошава преди Олимпийските игри и на 17 и 21 август и Карл Луис, и Калвин Смит го побеждават. По всяка вероятност Джонсън изпада в паника и си слага инжекция малко преди Олимпийските игри. Джонсън, изглежда, е заловен не защото е бил нечестен, а защото не е изпълнил правилно инструкциите.

Ако приемем тази хипотеза, тогава възниква един много грозен акт — мошениците невинаги се провалят и хващат само безразсъдните. Истина ли е това?

Бен Джонсън може и да променя непозволено състоянието на тялото си, но Стела Уолш от Полша отива още по-далеч. Тя е шампион на сто метра гладко бягане на Олимпийските игри през 1932 година. В продължение почти на петдесет години името ѝ е неопетнено. Но през 1980 г. Стела влиза в банка в Кливланд и става жертва на

куршума на крадец. И на аутопсията истината излиза наяве.
Стела е мъж.

Подробното проучване на фактите показва, че е така. След залавянето на Джонсън Международната федерация по лека атлетика приема проблема за наркотиците в спорта много по-сериозно и са наложени строги проверки. Мерките имат ефект най-вече в женската лека атлетика. Суперзвезди, като Катрин Крабе, световен шампион на сто и на двеста метра през 1991 г., и Татяна Доровских, шампион през същата година на три хиляди метра, са лишени от участие в състезания. Но по-важното е, че следва невероятен срыв в представянето. Например Петра Фелке през 1988 г. хвърля копие то на осемдесет метра, постигайки изумителен световен рекорд. Около 1992 г. най-доброто постижение е с десет метра по-малко от това разстояние. Същото е във всички дисциплини. Рекордите на Флорънс Грифит Джойнър от 10,49 секунди на сто метра и 21,34 секунди на двеста метра, поставени също през 1988 г., изглеждат недостижими. Дължината на гюле и на диск спадат с десет процента, а разстоянията от четиристотин, хиляда и петстотин и десет хиляди метра се пробягват много по-бавно, отколкото през 1988 година. Какви изводи може да направим, освен че измамниците наистина успяват?

Какъв всъщност е Бен Джонсън? Глупак, защото е измамил, или глупак, че е бил хванат? Съблазнително е да го опишем като най-големия измамник в атлетиката, но как е възможно това да е истина, като има десетки, вероятно стотици атлети, които са извършили същото престъпление, но не са заловени? Бен Джонсън е само пример колко далеч биха отишли хората, за да бъдат най-добрите. Но всъщност не сме ли ние, публиката, малко лицемерни в желанието си за абсолютна честност в спорта? „В любовта и във войната всички средства са позволени“ — гласи изтърканото клише. Защо в спорта да е различно? Измамите в спорта не започват и не свършват през 1988 г., а стават непрекъснато. Бен Джонсън не е първият дисквалифициран олимпийски медалист — по-точно е четирийсет и третият — и със сигурност няма да бъде последният. Но за кратко време той е идеал за подражание и вдъхновение. Бен Джонсън е центърът на онази чудесна, окриляваща заблуда, че всички сме по-низши и спортът е различен и

по-висш от света, в който живеем. Престъплението му е, че Бен Джонсън разбива тази илюзия.

Говори ли ви нещо името Борис Онищенко? Би трябвало. Защото този гениален състезател по петобой е един от най-известните мошеници в историята на Олимпийските игри. Разтревожен от лошата си форма във фехтовката, той решава да провали състезанието. Онищенко манипулира по електронен начин рапирата си, така че да отбележи попадение, когато докосне бутона. Разгневените опоненти протестираат, че са невинни, но не могат да докажат вината му, докато го хващат да нагласява екипировката си. Това със сигурност прави леки тренировките му.

ОТБОРЪТ НА МАРСИЛИЯ: АРХИТЕКТИ НА СОБСТВЕНОТО СИ ПАДЕНИЕ?

Кой атлет завършва шести на финала на Олимпийските игри през 1992 година?

Кой футболен отбор завършва седми след „Лийдс Юнайтед“ в сезона 1991 — 1992 година?

Трудни въпроси. Но така функционира спортът — в черно и бяло. Няма глупави въпроси, нито деморализиращи компромиси. Има победители, които са почитани като богове, и губещи, чиито имена никой не си спомня. Това състояние на нещата важи еднакво както за индивидуалните, така и за екипните спортове. Може и да не е справедливо, но е непреодолимо.

Щом победата е толкова важна, не е учудващо да открием, че не само индивидуалните състезатели, но и цели отбори са готови да променят шанса в своя полза. Атлетите постигат това с употреба на забранени стимуланти, а футболните отбори — с подкупи. Но крайният резултат е един и същ — да спечелят с измама.

Няма по-добър пример за тази практика от Франция. През последните двайсет години там възникват стотици скандали. През май 1971 г. „Сен Етиен“ гневно обвинява „Марсилия“, че се е опитал да подкупи френските национали Жорж Карну и Бернар Боскер, след като „Марсилия“ печели френската титла. През декември 1977 г. „Пари Сен-Жермен“ е толкова отчаян в желанието си да привлече играчи с високи качества в клуба, че продава билети за мачовете си на черния пазар, за да увеличи възможностите си за подкупи. През 1982 г. същият клуб е хванат с черна каса, която да изплаща недекларирани суми на девет от звездите им, един от които по-късно е футболният мениджър на Франция Мишел Платини^[1]. Председателят на клуба мосю Роше е хвърлен в затвора.

И сякаш тези престъпления не са достатъчни, но и президентът на „Бордо“ Клод Бес признава, че клубът плаща на проститутки, за да „се грижат“ за официалните лица след европейските мачове. Същият човек по-късно е признат за виновен, че е докарал клуба до дългове, възлизащи на трийсет милиона лири, и впоследствие е осъден на

затвор за измама. Някой може да си помисли, че най-лошото е свършило, но това би било погрешно предположение. „Марсилия“ се завръща на първите страници на вестниците през 1991 г., когато източници твърдят, че клубът се е опитал да уреди мачовете срещу „Каен“, „Брест“, „Сен-Етиен“ и „Бордо“, които по-късно са отстранени от първенството заради финансови нарушения. Твърденията не се доказват, но са достатъчни, за да отнемат за година правата на собственика на клуба Бернар Тапи и да накарат футболистите да стачкуват.

Списъкът на нарушенията е дълъг и не се прави нищо, за да се подобри футболният облик на Франция в Европа. В края на сезона през 1992 г. французите печелят не един европейски трофей благодарение на злодеяния и макиавелски интриги. Всички се надяват, че 1993 г. ще бъде различна. Но аферата през тази година надминава всички предишни скандали във Франция.

Ето каква е историята. „Марсилия“ е нещо много повече от футболен клуб. Отборът се извисява с една глава над съперниците си. Те имат най-много суперзвезди, пари и поддръжници. „Марсилия“ печели френското първенство всяка година от 1989-а (дори силният „Ливърпул“ не може да се похвали с такъв рекорд) и е ръководен от най-скандалния предприемач във Франция, Бернар Тапи. Девизът на придобивките му е успех, успех и пак успех. Защото Тапи не познава нищо друго освен успеха и като шеф на компания, и като министър във френското правителство. Той не купува футболния клуб от любов, а за да постигне успех, което за Тапи означава европейска титла.

Брайън Гленвил е журналист с мисия — изучаване на италианците и лудориите им на футболната арена. Той разкрива безброй измами. Но никоя не е толкова екстравагантна, колкото опитът на „Рома“ да спечели благоразположението на съдията преди полуфинала за европейската купа срещу „Дънди Юнайтед“.

Те изпращат подкуп от петдесет хиляди италиански лири на рефера, който, не само че го получава след мача, но и не разбира какво е и го връща.

Когато през 1986 г. той купува „Марсилия“, е ясно, че ще трябва да чака по-дълго от обикновено за наградата, за която жадува. Официалните лица на клуба вероятно усещат нетърпението му и решават леко да наклонят везните в своя полза. Може би вече са си проправили пътя към успеха с подкупи? Кой знае? Но те решават да улеснят нещата за отбора да спечели шампионската лига, давайки подкупи и уреждайки мачове, и да се съсредоточат върху най-важната цел — европейската купа.

Но макар че в тази афера движещата сила несъмнено е желанието на Тапи да отнесе най-голямата европейска футболна награда, работата се извършва от хиляди персонажи, подходящи за филм на Сесил Б. Демил. Главните действащи лица са генералният мениджър Жан Пиер Берн и полузащитникът на „Марсилия“ Жан Жак Ейдели.

А сега за самия скандал. Накратко, футболен клуб „Марсилия“ е обвинен, че е купил победата си с един на нула срещу „Валенсиен“ на 20 май 1993 г., с която взима петата си поредна титла в лигата. Според обвинението мисълта, че няма да полагат големи усилия, им позволява да се съсредоточат върху предстоящия финал за европейската купа в Мюнхен.

На пръв поглед обвиненията изглеждат нелепи. „Валенсиен“ има лош сезон и не представлява реална заплаха за „Марсилия“. Но тези обвинения не идват от непотвърдени източници, а от един от футболистите, който е приел подкуп. Кристоф Робер, нападателят на „Валенсиен“, признава, че е взел подкуп от Жан Жак Ейдели, полузащитник на „Марсилия“, след като с него първо е разговарял генералният мениджър на „Марсилия“ Жан Пиер Берн. Той добавя, че съотборниците му Жак Гласман, защитник, и Жорж Буручага, полузащитник, също са подкупени.

След самопризнанията му полицаите незабавно претърсват къщата на лелята на Робер и разкопават градината — не защото са изгубили ума си, а защото там Робер е скрил подкупа от двеста и петдесет хиляди франка (близо трийсет и пет хиляди лири). После, на 6 юли, главните герои в този разказ са задържани и прибрани за разпит. Започва медийното събитие на годината.

Измамите, свързани с уреждане на мачове, не се извършват само от пристрастените към славата футболни клубове. Засегнат е и международният футбол. Но в един от случаите залогът не е Световната купа, а Президентската купа на Южна Корея. По време на турнира австралийски отбор твърди, че играчи от Румъния са им предложили подкуп, за да предотвратят загуба от очевидно по-слаб съперник (участ, от която редовно страда отборът на Англия). Австралийците, разбира се, отказват — подкупът и без това е само три хиляди лири — и въпреки всичко загубват мача.

Фактът, че е бил предложен подкуп, е потвърден от Буручага, полузащитник на „Валенсиен“, и накрая (но едва след като съпругата му признава) — и от Ейдели. Но обвинението срещу затруднения, защото обвиненията в активна корупция са успешно отхвърлени от Жан Пиер Берн — освободен в края на юли — и Жак Гласман, защитникът на „Валенсиен“, който отрича да знае нещо за заговора. И нещата остават така до написването на тази книга. Несъмнено един ден истината ще излезе наяве, макар и късно, и ще бъдат взети съответните законови мерки.

Но освен съдебното дело „Марсилия“ вече търпи последствията от обвиненията. Благодарение на бързата реакция на УЕФА, която забранява на клуба да участва в състезанието за европейската купа, а не на френските футболни власти, които позволяват на „Марсилия“ да започне новия сезон на 24 юли, сякаш нищо не се е случило.

Каква ирония, че полагайки толкова усилия (с почтени и непочтени средства), за да постигне целта си, клубът загубва шанса да повтори успеха си. Вероятно „Марсилия“ е архитектът и на славата, и на унижението си.

Но каква е реакцията на французите към тази афера? Няма съмнение, че е имало подкуп, макар и в малки размери, с който „Марсилия“ си помага да спечели първенството. Сигурно се надигат гняв и възмущение срещу измамата? Ами... и да, и не. От хората, намиращи се далеч от лагера на „Марсилия“, идва горещо одобрение за разследването и искрени призови да бъде изкоренена корупцията

във френския футбол. Ноел льо Грае, президентът на френската лига, дори заявява, че ще се „справи с тази гангрена“. Но за жителите на Марсилия кризата е парижки заговор срещу града им, футболния отбор и Тапи, собственика на клуба. Вместо да нахлуят в стадиона на „Марсилия“ и да поискат правосъдие, местните жители излизат на улиците на града на шумна и предизвикателна демонстрация на солидарност. Доказвайки максимата, че стига да даваш на хората каквото искат, те с готовност ще си затварят очите пред използваните средства, поддръжниците отхвърлят обвиненията, като подчертават успехите на „Марсилия“ през последните няколко години. Те питат защо един преуспеващ клуб би прибегнал до подкупи, подминавайки въпроса как преди всичко клубът се е добрал до тези успехи.

„Кой е негодникът в черно?“ Очарователно скандиране, чувано по множество английски футболни стадиони. Реферите обикновено са смятани за некомпетентни, когато направят скандална грешка, но всъщност са податливи на подкупи като играчите. В Португалия президентът на „Пенафиел“ и рефер на ФИФА са уличени в скандал за подкуп и две години по-късно, през 1993 г., шефът на португалската съдийска асоциация заявява, че може би стотици официални лица взимат подкупи всяка седмица. Руският съдия Алексей Спиринов е последният, който е хванат. Той е зачеркнат от списъка на УЕФА, защото приема подкуп от отбора на Торино в мача им срещу Норкьопинг от Швеция.

Футболният клуб „Марсилия“ е обвинен, че използва нечестни методи, за да спечели победа, но вместо порицание получава овации и подкрепа. Дали някога аферата щеше да излезе на бял свят, ако не беше разобличена от пресата? Както признава Ерик дьо Монголфие, общественият обвинител по делото, пресата му е гарант, че случаят ще бъде разнищен докрай.

За съжаление този манталитет не е присъщ само за „Марсилия“ или за Франция. Вгледа ли се във футболния свят, човек ще види, че отборите са готови да си проправят с подкупи пътя до успеха и

поддръжниците им са готови да защитават този успех на каквато и да е цена. Липсват срамът и разочарованието, които са толкова очевидни, когато Бен Джонсън е обвинен в употреба на допинг. Има само отчаяна необходимост от победа.

Потребност, за която клубовете са готови да се погрижат. В Италия например Лучано Гаучи, президент на футболния клуб на Перуджа, редовно предлага на реферите коне в замяна срещу услугите им. В Кипър и четирите клуба в лигата плащат на опонентите си за победата във финалния мач на сезона и това кара вестниците да публикуват празни места там, където трябва да са футболните репортажи. А в Полша в подкупи и уреждане на мачове са замесени толкова много отбори, че когато на „Легия Варшава“ е отнета титлата, шампион става не отборът, класирал се на второ място — ЛКС „Лодс“, защото вече е отстранен от надпреварата, а третият — „Лех Познан“.

Какво място отреждат на футбола всичките тези интриги и машинации? Дали продължаването на играта, за добро или лошо, е остаряла концепция? Ако измамите и фалшификациите, извършени от клубовете, са подкрепяни от привържениците, тогава наистина ли това са измами и фалшификации? В края на краищата, за измамата е необходим извършител и не можеш да извършиш измама, ако няма кого да измамиш. Онова, което се смята за престъпно, само засилва драмата. Ако не друго, то поне скандалите са направили футбола по-популярен отпреди. Играта може и да не е морално почтена, но е магнетична.

[1] В момента член на Комитета на ФИФА и съветник в Бюрото по головете. — Б.пр. ↑

„УАЙТ СОКС“ ОТ ЧИКАГО И СВЕТОВНИТЕ СЕРИИ ПРЕЗ 1919

Г.

Да говорим за бейзбол и едновременно за честна игра, би било наивно. От самото си зараждане корупцията е присъща за този спорт. Комарджиите открито се хвалят, че могат да контролират игрите с топка със същата лекота, с която контролират конните надбягвания. Инцидентът със зрители, на които е платено, за да осигурят грешки на терена и да замерват с камъни играчите, чакащи висока топка, са нещо обикновено в ранните дни на бейзбола и американската публика сякаш скоро загубва способността си да се шокира от уреждането на мачове и подкупи. Или поне до прословутите Световни серии през 1919 година.

Проведени скоро след края на Първата световна война, Световните серии трябва да бъдат щастлив празник и утвърждаване на достойнството да си американец. От „Уайт Сокс“ от Чикаго, най-голямата сила в бейзбола, се очаква да превъзхождат по класа и форма „Редс“ от Синсинати, които по собствено признание само участват. Говори се, че привържениците на Чикаго се редят на опашка не само да видят дали любимият им отбор ще спечели, но и как ще стане това. Те съвсем не подозират за най-големия скандал в историята на бейзбола — „Уайт Сокс“ са решили да изгубят Сериите.

Войната се е отразила на развлекателния бизнес, най-важната част на който е бейзболът. И когато през 1919 г. играта е възобновена, коланите трябва да бъдат затегнати. Играчите от всеки отбор са принудени да се примирят не само с по-ниски надници, но и по-дълъг сезон. Отборът на Чикаго е най-засегнат, защото е ръководен от най-стиснатия собственик в страната, Чарлс Албърт Комиски. Докато сезонът тече и превъзходството им става все по-явно, недоволството нараства и довежда до гневни заплахи за стачки през юли същата година. Стачката е предотвратена, но огорчението преобладава. Всички играчи мърморят недоволно, но един от тях решава да поеме нещата в свои ръце.

Името му е Чик Гандил. Той е възмутен най-вече от ниските надници, свикнал е да бъде в светлината на прожекторите и иска охолан живот. Известно време Гандил се пита дали някой от другите

играчи споделя чувствата му и по време на юлската криза разбира, че е така. Един човек гневно изразява недоволството си — Еди Чикоте, питчърът. Краят на забележителната му кариера приближава, но въпреки това му плащат по-малко, отколкото на новоприетите играчи в други клубове. Гандил осъзнава, че ако измисли достатъчно добра измама и убеди Чикоте да се присъедини към него, ще ги последват и останалите, защото го уважават и му се възхищават.

До края на сезона Гандил обмисля измамата, но щом „Уайт Сокс“ щурмуват Световните серии като фаворити, той разбира, че се е появила идеалната възможност. Три седмици преди да започнат Световните серии, той кани известния комарджия, букмейкър и специалист по бейзбола Джоузеф Съливан Спорта да го посети в хотел „Бъкминстър“. Когато Съливан пристига, Гандил му прави просто предложение — ако Съливан събере аванс от осемдесет хиляди долара в брой, Гандил ще гарантира достатъчен брой играчи, които да провалят отбора в Сериите. Предложението е твърде хубаво, за да получи отказ. Въпреки че няма достъп до такава голяма сума, Съливан с готовност се съгласява. Двамата си стискат ръцете, за да скрепят сделката, и всеки тръгва по своя път — Гандил да агитира играчите, а Съливан — да намери парите.

Задачата на Гандил се оказва по-лесна. Той вече има ясна представа кой би искал да се присъедини към него и на 21 септември 1919 г. ги кани на вечеря. Участниците са: Еди Чикоте, питчър, Ризбърг Шведа, шортстопер, Фред Макмълин, играч в маркираното пространство, Клод Уилямс Левичаря, питчър, Джордж Уийвър Бук, трети хийтър, Джо Джаксън Босия, четвърти хийтър и Оскар Фелш Щастливия, пети хийтър. Седем играчи, които могат да постигнат победа или да провалят отбора. Гандил не го увърта. Той им казва за Съливан и за сумата от осемдесет хиляди долара. Необходимо е само да загубят Сериите. Сделката не получава веднага одобрение, но до края на вечерта всички се съгласяват с условията.

За разлика от Гандил Съливан познава само един човек, който би могъл да осигури необходимите средства. Името му е Артър Ротстейн, организатор на най-големите хазартни операции в Америка. Съливан се нуждае от време, за да измисли как да изкуши Ротстейн да участва в измамата, и за момента протака.

Това уреждане на нещата може би изглежда някак несериозно. Но никой от замесените играчи не мисли, че поема риск, уреждайки да провали отбора в Сериите, защото са сигурни, че няма да ги хванат. В бейзбола непрекъснато се уреждат мачове. Това е част от работата им. И не е за чудене, че скоро други комарджии, най-вече Бил Бърнс Сънливия, чуват за подготовката. Прякорът му е Сънливия, защото има вид на заспал и заради представянето му във висшата лига. През 1917 г. след незабележителна кариера в бейзбола той се залавя с петролен бизнес и за година успява да спечели малко състояние. Бърнс научава за плана на Гандил да провали отбора в Сериите, вижда втора възможност за бързо забогатяване и също предлага да даде пари. Той разбира, че Съливан ще осигури осемдесет хиляди долара, затова предлага сто хиляди.

През 1985 г. клуб „Волга“ от Горки е разформиран от Съветския комитет по спорта, но не защото подкупва други отбори или официални лица, а себе си. Младите играчи толкова много искат да бъдат включени в игра, че започват да подкупват треньора си. Този съвет им е предложен от стари играчи, които намекват, че е отколешна традиция. Не е изненадващо, че когато полицията разследва клуба, се установява, че същите стари играчи получават дял от подкупа на мениджъра.

Гандил не е на себе си от радост. Главното му притеснение е било да намери парите и сега, две седмици преди началото на Сериите, има двама души, които са готови да му ги платят. Всичко изглежда твърде хубаво, за да е истина, и действително е така. Нито Съливан, нито Бърнс имат толкова много пари и Съливан не познава друг потенциален поддръжник освен Арнълд Ротстейн. Цялото начинание е на път да се провали, освен ако единият от двамата комарджии, които не са близки с Ротстейн, не го убеди да осигури сумата.

Бърнс, изменяйки на прякора си, действа пръв. На 23 септември той и партньорът му Били Махарг се обръщат към Ротстейн по време на конно състезание в Ямайка и се опитват да си осигурят помощта му. Ротстейн дори не пожелава да се срещне с тях и изпраща близкия си

приятел, бившия световен шампион по борба в категория „перо“ Ейб Ател, за да чуе какво имат да казват. Заинтригуван, Ател се среща с Ротстейн на вечеря в ресторант „Рубенс“ и усилено рекламира плана. Според него замисълът не може да се провали. Ротстейн обаче не е толкова сигурен. Той не знае нищо за Бърнс и за партньора му Махарг и се притеснява за броя на хората, които вече пряко са замесени или знаят за подготовката. Въпреки настояванията на Ател, отговорът му е „не“. Чул за решението на Ротстейн, Бърнс опитва един последен, директен подход. И когато пак не успява, се отказва. Планът на Гандил започва да се проваля.

Съливан обаче продължава да действа и е готов да опита късмета си. На 26 септември той се обажда в дома на главния комарджия и за негова изненада Ротстейн се съгласява да се срещнат на другия ден. Нещо повече, срещата приключва успешно. Ротстейн е имал време да обмисли плана и въпреки резервите си се съгласява да изпрати друг свой близък приятел, Нат Еванс, заедно със Съливан, за да се срещне с играчите.

На 29 септември, само два дни преди да започнат Сериите, Еванс, пътувайки като господин Браун, и Съливан пристигат в хотел „Уорнър“. Те идват точно навреме, защото играчите са загубили надежда, че ще получат нещо по-конкретно от обещания, и настроението им е мрачно. Еванс заявява, че ще плати, след като загубят Сериите. Но накрая се договарят. Играчите ще получат в аванс четирийсет хиляди долара, а другата половина ще бъде сложена в сейфа в хотел „Конгрес“ в Чикаго и ще им бъде дадена, след като загубят Сериите. Планът на Гандил е спасен, при това от Съливан. Изглежда, Бърнс може само да се ядосва и да мисли какво би могло да стане.

Само че той не смята да прави нищо подобно. Защото мисли, че не друг, а той е успял да спечели подкрепата на Ротстейн. В деня преди Еванс и Съливан да се срещнат с играчите, Ейб Ател се обажда на Бърнс и научава, че Ротстейн е преосмислил позицията си и ще изпълни целия план. Но не иска да го безпокоят за нищо и контактите ще се осъществяват чрез Ател. Това звучи като музика за Бърнс, който отново мечтае за долари и се свързва с играчите, за да им разкаже за успеха си.

И така три дни преди да започнат Сериите, играчите, изглежда, са в най-изгодни позиции от всички. След като чакат на тръни повече от седмица, Съливан изведнъж им прави категорично предложение, незабавно последвано и от оферта на Бърнс. И пак всичко е твърде хубаво, за да е истина. Поради две причини. Първо, телефонното обаждане на Ател е измама. Дребният човек е хипнотизиран от богатството, с което ще се сдобие, и след отказа на Ротстейн решава да продължи със замисъла. Забавя се да позвъни на Бърнс от страх. Ротстейн не обича да го лъжат и по всяка вероятност ще поръча да го убият. Не е необходимо да се споменава, че Ател няма пари. Второ, след като получава предплатата от четирийсет хиляди долара, Съливан задържа за себе си трийсет хиляди и дава на Гандил само десет хиляди — някакви си седемдесет хиляди по-малко, отколкото са се уговорили на първата им среща само преди две седмици.

Гандил е вбесен, но вече е отишъл твърде далеч и не може да спре. Той приема десетте хиляди долара и ги дава на Чикоте, за да не го ядоса. Гандил знае, че ако Чикоте се откаже, планът ще се провали. Гандил решава, че десетте хиляди са повече, отколкото Бърнс може да даде. Ето защо той се извинява на другите играчи и се приготвя да направи така, че да изгубят Сериите.

Но истинските победители в тази конспирация няма да бъдат играчите. Движени от разбираемо чувство на неудовлетвореност, те се възползват от единствената възможност, която имат, но това ги отвежда в свят, където са твърде наивни, за да се конкурират. Комарджиите ги използват. Ротстейн може и да гарантира на играчите осемдесет хиляди долара, но в задкулисните облози залага три пъти повече за победата на Синсинати. Той очаква да спечели цяло състояние и съвсем не го е грижа за играчите, които ще му помогнат да го спечели. Същото може да се каже и за Съливан, Бърнс, Ател и безброй други — всички твърдо решени да спечелят от най-лошо пазената тайна в бейзбола.

Максималната надница на футболистите, която от много години съществува в Англия, наскоро бе премахната, когато Тони Кей, Питър Суон и Дейвид Лейн от „Шефийлд Уенсди“, млади мъже с изключителни перспективи, заедно

с множество играчи от по-низшите дивизии решават, че надниците им трябва бъдат увеличени. Те се споразумяват да уреждат резултатите на мачовете, в които участват. Отначало успяват, но стават нехайни и скоро ги разкриват и ги хвърлят в затвора, където прекарват остатъка от футболната си кариера.

На теория все още е възможно играчите да променят решението си и това вероятно би било най-разумната постъпка, но обещанията за богатство са твърде съблазнителни. Въпреки възраженията си, те решават да загубят първия мач и да видят какво ще стане. И така, на 1 октомври 1919 г. „Редс“ от Синсинати постигат невероятна победа — 9:1.

Но парите не се появяват. Съливан започва да отбягва играчите, а Ател, единственият източник на пари за Бърнс, изчезва. Той спечелва малко състояние, залагайки на победата на Синсинати, но не е готов да даде на играчите заслужената награда и застрашава плана.

Ядосани и притеснени, бейзболистите променят решението си и макар че падат и във втория мач, измамата сякаш се приближава към края си. Сега не са достатъчни дори десетте хиляди долара от Бърнс, които той успява много трудно да изкопчи от Ател. Играчите разбират, че комарджиите ги лъжат, и гордостта им е накърнена. „Редс“ съвсем не са толкова добри, колкото „Уайт Сокс“, но водят с 2:0 победи в Сериите и получават аплодисментите на цяла Америка.

Освен това, докато се връщат в Чикаго след втория мач, те трябва да търпят подигравките на Ринг Ларднър, най-популярният и влиятелен спортен журналист по онова време. Унижени и ядосани, бейзболистите са отвратени от интригите и лъжите. Те са спортисти и в третия мач от Сериите ще покажат на себе си и на Америка на какво са способни.

Съливан наблюдава ужасен как „Уайт Сокс“ печелят третия мач. Ротстейн още мисли, че планът е в действие, и залага на загубата на отбора на Чикаго. Съливан съзнава, че ще има огромни неприятности, ако главният комарджия разбере, че играчите не са получили четирийсетте хиляди долара, които е изпратил. Единственият начин да предотврати това е, като отново задейства плана. След отчаяни молби

той събира двайсет хиляди долара и отива при Гандил, който го посреща с ледена усмивка. Гандил знае, че Съливан го е измамил, и никак не е доволен. Той му казва, че играчите са решили да спечелят Сериите, но когато вижда парите, решителността му се изпарява. Планът отново е в действие. Гандил не взима нищо за себе си и дава по пет хиляди на Ризбърг Шведа, Фелш Щастливия, Уилямс Левичаря и Джо Джаксън Босия.

И така „Уайт Сокс“ претърпяват третата и четвъртата си загуба в девет мача. Планът върви гладко. По един или друг начин играчите са получили четирийсетте си хиляди долара и комарджиите успешно са заложили на „Редс“ от Синсинати.

Но в отчаянието си да изпълни докрай плана, Съливан обещава още двайсет хиляди долара, ако „Уайт Сокс“ загубят и следващите два мача. Той, разбира се, няма намерение да плати и отсъства, когато играчите губят тези два мача. Освен това бейзболистите осъзнават, че биха изкарали повече пари, ако бяха спечелили Сериите, вместо да паднат. Негодуванието и гневът, че са използвани, съчетани с отчаяното им желание да победят, ги подтикват отново да се откажат от плана.

Съвземането на „Уайт Сокс“ е зашеметяващо. Отборът, който претърпява жестоки загуби в четири от първите пет мача и е отписан напълно, нанася удар с изумителна сила. Победата в шестия мач е последвана от поразителен триумф в седмия. Спечелването на Сериите отново е възможно и „Уайт Сокс“ пак е железният фаворит.

Но Артър Ротстейн не е доволен. Той е зложил 270 хиляди долара на „Редс“ и не иска да види победа на „Уайт Сокс“ в последната минута. Телефонира на Съливан, гневно иска удовлетворение и дава ясно да се разбере, че ако Чикаго спечели, Съливан ще умре. Ужасяващата същност на света, в който наивните, нискообразовани играчи се озовават, най-после се разкрива. Сега освен гордостта им е заложено нещо много повече.

Съливан реагира бързо и агресивно. Той посочва Уилямс Левичаря като слабата брънка във веригата, защото е известно, че е всеотдаен на съпругата си. В нощта преди деветия мач Съливан притиска Уилямс и го заплашва със смърт, ако не провали мача. Питчърът не се нуждае от повече убеждаване и съдбата на Сериите е

решена. На другия ден Уилямс проваля играта и отборът на Синсинати става краен победител.

И така планът, който ту се запъва, ту започва отново, е осъществен. Всички комарджии са доволни. Съливан е спечелил петдесет хиляди долара, а печалбата на Ротстейн е десет пъти по-голяма.

Но играчите не са възнаградени. Макар че Съливан дава на Гандил четирийсетте хиляди долара, които през цялото време стоят в сейфа на хотел „Конгрес“, само Гандил и Ризбърг се възползват от парите. На другите им омръзват интригите и те играят, за да спечелят последния мач. Всички, с изключение на Уилямс. Ето защо, когато загубват, те си събират багажа и си тръгват по-бедни, отколкото ако бяха спечелили. Единственото им желание е да забравят за заговора и да се съсредоточат върху победата в Световните серии през 1920 г.

През септември 1991 г. алжирският бегач Абес Техамл постига победа в маратона в Брюксел. Начинът, по който побеждава — той изглежда забележително свеж на финала — е сигнал за появата му на световната сцена. След такова убедително представяне на какво още е способен този човек? Но след няколко минути мненията се променят, когато се разбира, че треньорът му е пробягал последните петнайсет километра вместо него!

Но не е толкова лесно — много хора заявяват, че има измама. Чарлс Комиски, собственикът на „Уайт Сокс“, е принуден да направи нещо. Макар да няма намерение да рови неприятните истини, и като знае, че ще отрежат приходите за клуба, той предлага двайсет хиляди долара за информация за вероятна измама. Освен това Комиски идентифицира играчите, които вероятно са замесени, и задържа чековете със заплатите им, докато случаят се изясни. Късметът отново изневерява на играчите, те все още не се сещат, че тази афера може да има сериозни последици. Работата, разбира се, е лоша, но винаги има следващ сезон. И през ноември 1919 г. сензационната утихва, играчите получават чековете си и усилията на Комиски, изглежда, убеждават всички, че Сериите са загубени честно.

Но за тяхно съжаление двама мъже объркват нещата. Първият е журналистът Хю Фулъртън, който на 15 декември същата година публикува първата от серия разобличаващи статии за бейзбола. Заглавието в „Ню Йорк Уърлд“ гласи: „Комарджии ли управляват бейзболната лига с участието на играчите?“.

Статиите не са опасни нито за Комиски, нито за играчите, но темата присъства в новините и Банкрофт Джонсън, пламенен опонент на Комиски и президент на Американската лига, получава желаната възможност да съсипе Комиски. Джонсън е вторият човек и е опасен.

Стотици унгарски футболисти мислят, че са организирали черна каса. Не е необходимо да споменаваме, че никой от тях не става милионер, защото скоро ги арестуват и отнемат състезателните им права. Мнозина играчи, предимно от по-низшите дивизии, по-късно са изпратени в затвора.

В Чехословакия „Збръовка“ от Бърно се опитват да дадат подкуп, за да влязат в А група. За съжаление това само осигурява присъда от петнайсет месеца затвор на президента на клуба.

Около 7 септември 1920 г. постоянната публичност вече е призовала съдебните заседатели да разследват Световните серии през 1919 г. Банкрофт Джонсън иска да види Комиски съсипан повече от всичко друго на света — всъщност повече, отколкото да запази непокътната фасадата на бейзбола. Той вече е извършил собствено разследване и знае голяма част от подробностите за измамата предишната година. Щом чува, че съдебните заседатели са се събрали, Банкрофт Джонсън посещава съдията Макдоналд и му разказва всичко.

В резултат на това са изпратени призовки до Комиски и до играчите и на 22 октомври съдебните заседатели съобщават имената на осемте играчи заедно с Ател, Бърнс и Съливан като заговорници в конспирация да провалят отбора в Сериите. Новината е ужасна както за бейзболистите, чиито състезателни права са отнети, така и за

Комиски. Планът на Джонсън се осъществява. Той съсипва Комиски, като унищожават клуба му.

Комиски обаче е в състояние да преживее удара, докато играчите са разорени. Въпреки последвалото освобождаване от криминални обвинения, те са отстранени от бейзбола. Нещо по-лошо, измамата, по време на която те са се чувствали неловко, е обогатила други и е съсипала тях.

Както Оскар Фелш Щастливия заявява: „Шегата беше за наша сметка“.

ФАЛШИФИКАТОРИ И ФАЛШИФИКАЦИИ

ХАНС ВАН МЕЙХЕЙРЕН: ХУДОЖНИКЪТ БУНТАР

Доктор Абрахам Бредиус най-добрият в своята област. Неговата специалност е светът на изкуството, а професията му — експерт по предмети на изкуството. Понякога мнението му има почти божествена тежест. Негово е крайното решение дали някое художествено произведение е автентично, или фалшификат. Богатството и кариерата на много хора зависят от способността му да съзира истината.

Да разгледаме например преживелиците на някой си Тео ван Вейнхарден, перспективен художник и способен реставратор. Той открива картина на Франс Халс от XVII век. Но опитите му да я почисти са доста непохватни и Тео размеква боите. Той разбира, че това ще му създаде проблеми да продаде картината, защото някои бои се втвърдяват напълно за около петдесет години и стандартната процедура е купувачът да провери твърдостта на повърхността на картината, преди да изкаже мнението си. Тео няма друг избор, освен да признае грешката си и да се надява, че това няма да възпре потенциалните купувачи. Доктор Бредиус обаче заявява, че картината е фалшификат и съдбата на Тео е решена. Той няма да може да продаде картината като оригинал.

Положението на Бредиус е привилегировано, но не и безопасно. Ако той може да бъде измамен и изкушен да приеме лъжата, тогава основите, на които разчита светът на изкуството, ще бъдат разклатени и уязвими за подигравки и присмех.

Ханс ван Мейхейрен, талантлив млад човек, по време на курса по архитектура в Делфт, без да има образование по рисуване, спечелва златния медал на колежа, присъждан на всеки пет години, за акварел, който е нарисувал през свободното си време. След като получава наградата, Мейхейрен зарязва архитектурата и се записва в

Академията по изкуствата в Хага само за да вземе последните изпити. Талантът му бързо е признат и му е предложено преподавателско място в Академията. Но Мейхейрен отказва и се залавя да прави собствена кариера.

Въпреки дарбата си в началото му е трудно да си осигури прехрана. Преди да навърши трийсет години, той прави две изложби и продава произведенията си. Има комисиони от рекламните агенции и Мейхейрен винаги може да се насочи към рисуване на портрети или плакати. Но годините минават, а талантът му така и не се реализира, за което спомага и начинът му на живот. Оженен рано, на двайсет и две години за Анна де Вохт, егото му непрекъснато се нуждае от внимание. С Мейхейрен е трудно да се живее и двамата се разделят пет години по-късно, като се развеждат едва през 1923 година. Следват години на тежко пиянство и безразборни сексуални връзки и въпреки втория си брак през 1929 г. Мейхейрен се оказва твърде предизвикателен за въздържаните и порядъчни граждани на Хага. През 1932 г. той се премества в Рокебрюн в Южна Франция и макар да продължава изключително успешния си бизнес с портрети, започва да залавя от сцената на изкуството.

През петдесетте години на ХХ век се появява интригуваща биография на някой си Лобсанг Рампа, която се продава в множество екземпляри. В нея той твърди, че е тибетски лама, и разказва за дните си на монах, обучаван от гуруто Лама Мингяр. Рампа описва операция, която го прави ясновидец (пробиват дупка в главата му), за преживяванията си по време на левитация и астрални пътувания и за приятелството си с Далай Лама. Но публиката с разочарование научава, че Лобсанг Рампа всъщност не е такъв, за какъвто се представя, а някой си Хенри Хоскинс, син на водопроводчик от Плимут в Девън.

Ван Мейхейрен не уважава общоприетите догми на света на изкуството и още по-малко хора като доктор Бредиус, които се радват на всеобщо признание и слава. Опозиционните му настроения варират — скоро след като завършва колежа, Мейхейрен започва да издава

антиправителствено списание. Той не е съгласен със стандартната представа за оценка на стойността на картините. За Мейхейрен картината е толкова добра, колкото смята купувачът. И поради тази причина той не изпитва угризение да фалшифицира картина и да я продаде на добра цена на чужденец, който скоро ще напусне страната.

Един инцидент затвърждава този бунтарски възглед. Същият Тео ван Вейнхарден, разобличен от доктор Бредиус, е приятел на Ван Мейхейрен. Доктор Бредиус му казва, че картината на Ханс е фалшификат, и Ван Вейнхарден решава да покаже колко повърхностни и неубедителни са принципите, които определят истинската стойност на картините. След години на усърден труд той отново отива при доктор Бредиус, като този път носи платно на Рембранд. Бредиус знае историята на произведението, вярва, че произходът е надежден и потвърждава автентичността само с един поглед. Тео се изсмива на глас и бавно започна да унищожава картината, заявявайки злорадо, че я е нарисувал, с което прави Бредиус на глупак. Ван Мейхейрен е втрещен.

Но вероятно той никога не би се впуснал с такова усърдие в бъдещата си измама, ако не беше детството му, когато вродената му способност да рисува непрекъснато е пренебрегвана, дори обезсърчавана — баща му фанатично къса рисунките на сина си. И в онези години Ван Мейхейрен измисля друг свят, който е в противоречие със заобикалящата го действителност. Той става мълчалив бунтар и се готви да отмъсти. Целта му е елементарна — да фалшифицира шедьовър толкова безупречно, че да бъде приет като оригинал.

В лицето на доктор Бредиус Ван Мейхейрен съзира жертвата за измамата си. Експертът вече е възрастен човек и въпреки всичките си успехи искрено желае едно — да намери поредицата от картини с религиозни сюжети на Вермер. През 1901 г. Бредиус идентифицира „Христос с Март и Мария“ като ранна творба на Вермер. И когато след няколко години се появява „Прелюбодейката“, възниква спор за християнски период на художника. Бредиус е авангардът на онези, които смятат, че Вермер е нарисувал серия от библейски сцени. Ван Мейхейрен взима решение. Щом великият познавач иска да вярва в това, нека да бъде така.

Ван Мейхейрен изучава принципите на фалшифицирането с усърдие, каквото не е показвал в собствените си произведения. Той не само се опитва да овладее техниката на Вермер, макар че в годините след пристигането си в Рокебрюн е нарисувал много картини в стила на Тербох, Хале и Вермер, но и се съсредоточава върху фалшифицирането на платната и боите. Победата му ще бъде не само морална, каквато е постигнал приятелят му Ван Вейнхарден. Мейхейрен иска да бъде сигурен, че картините ще издържат на проверките на експертите, защото смята да бъде богато възнаграден за труда си.

Преди всичко той трябва да използва автентични цветове. През XII век например бялата боя се е правела от стабилизирано цинково съединение, което преди триста години е неизвестно. Ето защо Мейхейрен старателно приготвя всички бои от естествени съставки — бялата от бяло олово, ултрамарина от лапис лазули и черната от въглен.

После решава проблема, провалил Вейнхарден — твърдостта на боите. Мейхейрен става истински учен. След като намира съставките — фенол и формалдехид, придаващи твърдостта, той слага малко люляково масло в боята, преди да я оцвети. Формалдехидът изчезва, когато изсъхне, затова е невъзможно да се установи изкуствено създадената твърдост.

Накрая Мейхейрен се изправя пред най-трудното препятствие по пътя към успеха на плана си. Той трябва да намери начин да състари нарисуваното на платното. Един от най-лесните методи за определяне възрастта на картината е да се потърсят малките пукнатини, които се появяват в резултат на изсъхването на боята и средата, където е съхранявана. Макар и нарисувана със специални, бързо втвърдяващи се бои, новата картина няма такива пукнатини. Ван Мейхейрен стига до трудно, но гениално решение. Той намира автентично платно, премахва всички следи от първата картина, налага пласт боя върху празното платно и го изпича. Повтаря процедурата няколко пъти, докато в боята се появят пукнатини. После рисува върху изкуствено състарената повърхност и изпича завършеното произведение на висока температура, при която се появяват пукнатини.

През 1991 г. един френски съд е изправен пред проблем. Работата му е да реши дали фалшификатите наистина са фалшиви. Задачата не е трудна, но не и когато са изработени от същия калъп като оригинала. Защото очевидно тава е направил Диего Джакомети, по-малкият брат на прочутия скулптор Алберто Джакомети. Случаят е трудно доказуем, защото никой не успява да различи фалшификатите от оригиналите.

Ван Мейхейрен усъвършенства техниката си и решава, че е готов да нарисува „Учениците в Емаус“ — платно на Вермер. Картината е много различна от запазените платна на Вермер. Липсват успокояващите домашни сцени и ежедневните му теми. За да успее, Ван Мейхейрен трябва да се надява, че експертите, и предимно Бредиус, ще приветстват картината като доказателство за ранния християнски период на Вермер. Ван Мейхейрен има основателна причина да вярва, че ще успее. В края на краищата, това е картината, която Бредиус толкова много иска да намери. Но дали ще се заблуди?

През 1937 г. Бредиус, вече осемдесет и три годишен, приема картината, установява автентичността ѝ и в края на годината консорциум, представляващ фондация „Бойман“, плаща зашеметяващата сума от 550 хиляди гулдена за нея. Ван Мейхейрен получава две трети от сумата и ликува. Той е доказал своето. Освен това е богат!

Но алчността му не е заситена. Той продължава да фалшифицира картини на Вермер — „Последната вечеря“ (два броя), „Главата на Христос“, „Исаак благославя Яков“, „Христос и прелюбодейката“ и „Измиването на краката“. Малко известният Вермер е вдъхновяващ избор, а и за талантлив и циничен човек като Ван Мейхейрен не е трудно да нарисува още платна. Той става невероятно богат, по собственото му признание притежава над петдесет къщи, няколко нощни клуба и хотели и множество автентични произведения на изкуството.

Но щом е такъв майстор, защо знаем за него? Какво го кара да прави самопризнания?

По ирония на съдбата Ван Мейхейрен става жертва на успеха си. Начинът му на живот в Европа през трийсетте и началото на четирийсетте години на XX век привличат вниманието на нацистите. Хер Гьоринг харесва „Прелюбодейката“ и я купува за 1 600 000 гулдена. Не е учудващо, че когато войната свършва, всички мислят, че търговецът на произведения на изкуството Ван Мейхейрен е нацистки конспиратор. Как иначе би се изтъкувала продажбата на национални богатства на врага? За да се отърве от затвор, той признава за фалшификацииите, но отначало никой не му вярва. В края на краищата, Ван Мейхейрен полага толкова много усилия да заличи всички следи, които биха го издали. И едва когато публично нарисува „Исус проповядва в храма“, той доказва твърденията си.

Истината излиза наяве. Фактът, че е измамил Гьоринг, прави Ван Мейхейрен известна личност в цяла Холандия. И макар че прекарва почти двацет години от живота си в експлоатиране и осмиване на обществото, в което живее, той получава само една година затвор. Здравето му е крехко и въпреки че още няма шейсет години, той умира два месеца след процеса. Талантът му е голям и независимо кой как оценява постиженията му, няма съмнение, че Ван Мейхейрен е най-големият фалшификатор на картини на всички времена.

ТОМ КИЙТИНГ: СМЕЕЩИЯТ СЕ МОШЕНИК

За кратко време Том Кийтинг е най-известният художник в Англия. В края на 70-те години на ХХ век почти няма вестник или телевизионен канал, в който да не присъства. Той е в стихията си. Също като Ван Мейхейрен преди него, Том Кийтинг посвещава живота си на създаване на фалшиви произведения на изкуството и не среща големи трудности в избраната професия.

Но Ван Мейхейрен живее по алтернативни правила. Той лесно може да направи кариера, но нарочно обръща гръб на обществото и се залавя да го подиграва и интензивно, дори злобно, да го експлоатира. Кийтинг, от друга страна, е много по-откровен. Той не започва да фалшифицира картини, защото има зъб на обществото, а защото може. Тази работа му носи повече пари от всичко друго и му доставя удоволствие.

Между двамата има прилика. И Кийтинг, и Ван Мейхейрен притежават вроден талант. Присъждането на златния медал на Ван Мейхейрен може да се сравни със стипендията на Кийтинг в престижния колеж Голдсмит в Ню Крос. И двамата започват кариерата си като перспективни художници. И двамата осъзнават, че съдбата на художника не е завидна. В случая с холандеца мнозина критици се оказват толкова корумпирани, че му искат пари, за да пишат добри отзиви за произведенията му. Що се отнася до англичанина, Кийтинг така и не се примирява с факта, че картина, която може да продаде, да речем, за пет лири, на другия ден ще продаде за петстотин, когато я покаже в шикозната художествена галерия „Мейфеър“.

Но приликите свършват дотук.

Том Кийтинг е роден през 1917 г. в голямо и бедно семейство от лондонското предградие Форест Хил. Баща му, художник и декоратор по професия, чичовците, братята и братовчедите му са занаятчии и не е неочаквано, че Том притежава дарбата да рисува. Едва седемгодишен, той печели конкурс по рисуване, използвайки кутията с боички, която е получил за преплуване на една дължина под вода в местния басейн.

По време на депресията семейството е в бедствено положение. Те едва се изхранват, камо ли да насърчават любимото занимание на

едно малко момче. На четиринайсет години, Том е принуден да напусне училище и да се грижи за прехраната си. Интересът му към изкуството е очевиден и работейки тук-там, предимно за баща си, той учи калиграфия и комерсиално изкуство в „Кройдън“ и после в „Камбъръл“. И ако не беше избухването на Втората световна война, Том можеше да се занимава с безперспективни неща до края на живота си.

Изпращат го в Далечния изток като огняр в Кралската флота и по време на атака с торпедо срещу кораба, на който работи, е ранен, в резултат на което остава инвалид и е уволнен от флотата. Службата му там му дава възможност да получи стипендия и две години той учи в колежа „Голдсмит“. Това е възможността, от която Кийтинг се нуждае — за пръв животът му предоставя шанс да се впусне в кариера, която да го удовлетвори финансово и интелектуално.

За съжаление, макар че техническите му способности са добре развити, той няма богато въображение. Липсва му способността да прави нещо друго, освен да имитира. Преподавателите в „Голдсмит“ разбират това, не му предлагат място в колежа и Кийтинг не завършва курса. Към тази несполука се прибавя и липсата на средства. Кийтинг започва да работи като независим художник и много скоро предлага да направи изложба на картините си. Но за тази цел са необходими рамки, а Том не може да си позволи този лукс.

Какво е общото между Мики Маус, Роналд Макдоналд и граф Дракула? Всички те твърдят, че са безработни. Това са някои от по-безочливите, фалшиви имена, използвани за получаване на помощи за безработни, които в момента ощетяват британската социална система с 34 милиона лири годишно.

Ето защо той намира истинското си призвание почти по погрешка. Кийтинг се нуждае от редовно заплащане и единствената възможност, която му се предоставя, е да работи като реставратор на картини. Правейки тази стъпка, той навлиза в свят, съвсем различен от онзи, в който е бил дотогава. Присъствието му е посрещнато радушно в някои от най-луксозните, красиви и величествени домове в Англия.

Кийтинг става редовен посетител в замъците и жилищата в Шотландия. Работата му се коментира от елита на обществото. Том е в стихията си. Самочувствието му нараства и той става нагъл, дързък и безочлив, съвсем различен от тихия, песимистично настроен, мрачен човек, какъвто е преди войната. Кийтинг е твърдо решен да се възползва от късмета си и няколко години енергично изучава уменията, които по-късно ще вложи във фалшификатите си. Той вижда как картините може да бъдат променени, за да допаднат на вкуса на купувачите, и колко лесно става това. Кийтинг осъзнава факта, че благодарение на тези промени картини без никаква стойност може да бъдат продадени за хиляди лири.

Конкретната причина защо Кийтинг започва да фалшифицира произведения на изкуството вероятно никога няма да стане известна. Самият Том дава различни обяснения, някои по-правдоподобни от другите. Веднъж той твърди, че го е сторил, защото не може повече да търпи експлоатацията на художниците от страна на търговците. Не без основание той пита защо търговците грабват цялата печалба, а художникът остава без пукнат грош. Друг път, когато е лекомислено настроен, той заявява, че е вдъхновен от велики художници като Рембранд и Гоя, и дори, че една от картините му се е нарисувала сама!

През 1964 г. той започва общ бизнес с приятелката си Джейн Кели привидно като реставратор на картини. Производителността му е феноменална и само за една седмица той успява да нарисува шестнайсет картини. И точно продукцията му го отличава от Ван Мейхейрен, който пет години изучава и рисува първия си фалшификат. Кийтинг не работи по поръчки. Изкуството му е показано в завършен вид. „Купи пет и получи една безплатно“ би бил подходящ девиз. Опитът го учи, че стига да дава на пазара това, което се търси, никой няма да провери произхода на стоката.

Погледът на Кийтинг се спира на малко известния, но предприемчив художник Самюъл Палмър. Творческият период на Палмър е от края на двайсетте до края на трийсетте години на XIX век, но най-хубавото за целта на Кийтинг е, че Палмър продължава да рисува до седемдесетте години и за него е известно съвсем малко. Кийтинг се свързва с Уилям Блейк, който отново е популярен след продължително отхвърляне, осигурява си обществения интерес и

разполагайки с необходимите картини за период от почти петдесет години, разполага с абсолютна свобода.

Но проблемът, който възниква, не е свързан с производството, а с разпространението. Кийтинг може и да рисува по шестнайсет картини за два почивни дни, но как да ги продава на прилична цена? Той прави фалшификати почти на всяка картина, станала популярна през последните два века, и ги продава, но не печели много пари. Това го поставя на изпитание за известно време, но през 1970 г. Кийтинг и Джейн Кели са готови.

Зетят на дядото на Джейн е съвременник на Палмър и след като го изпращат на Изток, купува няколко картини от самия художник. Платната грижливо са предавани от поколение на поколение и след смъртта на дядото на Джейн, който прекарва живота си в Цейлон, са завещани на нея. Джейн се обръща към галерии „Леджър“, които надушват огромна печалба и нетърпеливо купуват първата картина на Палмър за 9400 лири и проявяват интерес към другите. През 1970 и 1971 г. Джейн им занася още три творби на Палмър и всеки път те ги купуват, без да спорят, въпреки възраженията на някои среди, че картините не са такива, каквито изглеждат.

През декември 1992 г. набожни хора от бедняшкото предградие Ла Систерна в Сантяго виждат чудо със собствените си очи. Всъщност всички в Чили са заплени, докато семейство Нунес разказва как са намерили шеста по ред порцеланова статуя на Девата, която плаче с кървави сълзи.

Както би могло да се предположи, разочарованието не закъснява: макар първоначалните проверки да потвърждават чудото, впоследствие се оказва, че кръвта е на господин Нунес. Членовете на семейството отричат, но магията е развалена и чудото за плачещата Дева вече не е първата новина в медиите.

Кийтинг рискува много повече и предизвиква съмнения, когато през 1974 г. предлага още творби на Палмър за шейсет хиляди лири. Броят на недоверчивите се увеличава. И за Кийтинг се оказва

невъзможно да ги продаде. Въпреки това той предлага на пазара още фалшификати и продава някои, но не на цената, която Ван Мейхейрен би получил. И ловът започва. Картините му са проверени и се оказва, че са съвременни. През 1976 г. Джералдин Норман, кореспондент на „Таймс“ по изкуствата, го посочва като източник на фалшификатите.

За разлика от Ван Мейхейрен, който би бил унищожен, ако експертите бяха разкрили измамата му, Кийтинг се радва на разобличаването. Вечно търсец лесен начин за печелене на пари, той съзира шанса, свързва се с Норман и признава всичко. Съвместната им книга се появява през 1977 г., няколко дни преди ареста му, който става вероятен в момента, когато го разкриват.

Ако мисли, че славата му ще достигне апогея си по време на ареста му, Кийтинг греша. И не е трудно да разберем защо. Той се държи превзето, почти като шоумен. Когато го питат колко чужденци е измамил, оценката му варира между двама и две хиляди и петстотин! Той признава, че не е знаел на кого продава произведенията си на изкуството. Всички са на мнение, че Кийтинг е рисувал в стила на над сто художници, вариращи от Дега и Рембранд до Гоя. Ако не друго, той поне е страхотно трудолюбив.

Мащабът на измамата може би засилва репутацията му, но с нищо не допринася за света на изкуството като цяло. За британската публика и дори за някои от членовете на парламента Кийтинг е използвал повърхностната, алчна и малобройна клика, контролираща изкуството в страната. Този корумпиран и хищен дух е разобличен пред очите на всички. Но въпреки всичко Кийтинг е нарушил закона и трябва да очаква съответното наказание заедно с бившата си вече приятелка Джейн (Кели) Морис. Процесът върви към края си, когато той претърпява злополука с мотоциклет. Заради безсмислеността да съди умиращ човек съдът го освобождава в началото на 1979 година. Джейн получава условна присъда.

През 1704 г. с огромно одобрение е публикувано „Историческо и географско описание на Формоза“. Авторът Джордж Псалманазар разказва за народ, живеел до стогодишна възраст, като пиел змийска кръв и ядял сурово месо, наказвал убийците, като ги обесвал с главата

надолу и ги застрелвал със стрели, докато умират — сякаш това не е било достатъчно — и всяка година принасял в жертва осемнайсет хиляди млади момчета, за да умилостиви боговете. Всичко това, разбира се, са чисти измислици, но несъмнено интригуващи.

Какво прави един бивш фалшификатор, след като е разобличен? Ван Мейхейрен умира скоро след разкриването му. А Кийтинг продължава с бизнеса си и рисува фалшификати по поръчка! И търсенето на уменията и способността му да пресъздава истинската същност на изкуството е толкова голямо, че дори му дават възможност да запише сериал как се рисуват шедьоври на импресионисти. Той умира през септември 1984 г., след като е завършил сериала и е на върха на славата, на която се радва и никога не е очаквал.

Особеното тук е, че много от картините му са продадени на търг веднага след смъртта му. Както несъмнено Кийтинг би очаквал, смъртта му вдъхва нов живот в цената на картините. Първоначалната оценка от неколкостотин лири за картина е разбита на пух и прах, когато алчните купувачи, в някои случаи същите хора, които са го обвинявали по време на процеса, се смесват с членове на публиката, за да се сдобият с произведение на прочутия Кийтинг. Продадени са двеста и четири картини на обща стойност двеста и петдесет хиляди долара — почти пет пъти повече от цената, на която биха се продали преди месец.

КЛИФЪРД ЪРВИНГ: БИОГРАФИЯТА НА ХАУЪРД ХЮЗ

През юни 1971 г. един писател е осъден на затвор, след като подписва договор за близо един милион долара с голямо издателство. Какво е престъплението му? Той твърди, че е написал биографията на един от най-богатите и влиятелни хора в Америка — Хауърд Хюз, но всъщност съчинява цялата история.

Клифърд Ървинг е за света на книгите онова, което Ван Мейхейрен и Кийтинг са за света на изобразителното изкуство. И тримата са разочаровани от кариерата си, знаят много неща за фалшификаторството и измамата, решени са да прегрешат и да се подиграят на специалистите в съответните области. Освен това те имат нюх към финансовата награда. Но има една голяма разлика, която прави измамата на Ървинг изключително дръзка и завладяваща. Докато Ван Мейхейрен и Кийтинг се съсредоточават върху възпроизвеждането на отдавна покойни художници, Ървинг пише фалшива биография на жив човек.

При това не на обикновен човек. В края на краищата, кой не е чувал за Хауърд Хюз? Макар че през 90-те години на ХХ век той отдавна не е най-богатият човек на света, името му още има хипнотично въздействие. Хауърд Хюз е обграден със загадъчност. В апогея си, той е един от най-влиятелните хора в света, но за него се знае съвсем малко. И това е причината за избора на темата на Ървинг. През 70-те години Хюз е най-богатият човек в света и има дялове в петролни полета, авиолинии и много други видове бизнес.

Падането на комунистическия блок разкрива богати възможности не само за прозорливи бизнесмени, но и за измамници. В средата на 1992 г. първите страници на немските вестници съобщават за най-новото откритие — архивен филм, показващ тялото на Адолф Хитлер в двора на берлинското консулство. Старите теории, че той е бил или убит, или се е отровил, за да не го заловят, започват да се отхвърлят, когато „Шпигел“ съобщава, че трупът е на

германски войник, чиято единствена прилика с фюрера са мустаците!

Съществува постоянен интерес, който се засилва от публикуването на писмо, написано от самия Хюз, до двама оцелели от безмилостната реорганизация на Ти Дабъл Ю Ей (авиолинията му) в края на 60-те години. Но Хюз се е оттеглил от публичния живот и никой журналист не е успял да изтръгне нито дума от него през последните тринайсет години. Хюз съзнава огромната реклама и продажбите, които би му донесло публикуването на биографията му, и дори създава компания, чиято единствена грижа е да унищожава в зародиш тези потенциални бомби с часовникови механизми.

Накратко, Ървинг поема голям риск да баламосва достатъчно дълго, за да даде на света каквото иска и да си вземе наградата. Той рискува свободата си на висока цена. Ървинг смята, че почти няма какво да изгуби. На четирийсет години, той опитва късмета си като писател, но не получава възторга, на който се надява. Животът му е сравнително сигурен, но Ървинг го мисли за отчайващ и търси идея, която би го издигнала над обикновените хора. Инстинктът му подсказва, че биографията на Хауард Хюз е тази идея и той безразсъдно се впуска в проекта. В края на краищата, колкото по-невероятно е написаното, толкова повече ще му повярват. И до известна степен Ървинг има право. Предизвикателството му го довежда осезаемо близо до целта, но накрая той сам се проваля.

Ето как идеята хрумва на Ървинг... В края на 1970 г. той седи в къщата си в Ибица и работи върху най-новия си проект за „Макгро Хил“, известно американско издателство, когато го осенява гениална мисъл. Ървинг има издател и остава само да го убеди да се съгласи да публикува книгата му. Тъй като „Макгро Хил“ ще се възползват от шанса да публикуват биографията на Хауард Хюз, липсва единствено съгласието на Хюз. Но нали наскоро в пресата е публикувано писмо, написано от Хюз?

Дали писмото може да бъде използвано с благоприятен резултат? Разбира се. Ървинг се свързва с приятеля и колега си писателя Ричард Съскайнд, за да обсадят как да осъществят плана му. Няколко дни по-късно, след внимателен анализ на кореспонденцията на Хюз, Ървинг

се сдобива с три писма, в които великият мъж заявява горещото си одобрение за биографии, написана от Ървинг. Причината за този изумителен обрат от страна на Хюз е твърде неубедителна — някога той се запознава с бащата на Ървинг и си спомня малка проява на галантност от негова страна. Вероятно измамата би била заподозряна много по-рано, ако всички в „Макгро Хил“ не са били увлечени от вълна на еуфория след получаването на писмата. Човек би си помислил, че самото съществуване на компанията на Хюз, занимаваща се единствено да възпрепятства издаването на биографията му, би попречила на тази постъпка, но съвсем не е така. Ървинг получава указания да действа с пълна пара. Част от измамата му се осъществява без проблем.

Някои фалшификатори са толкова убедителни, че лесно може да им се повярва. През 1917 г. Х. Л. Менкен написва хумористично произведение за историята на ваната. Той смята, че читателите на ньюйоркския „Ивнинг Мейл“ са достатъчно наблюдателни, за да забележат измамата, особено след като прочетат частта за данъците върху ваните. Но това не става. И всеки, който прочита статията, е напълно убеден, че това е истина, дори след като Менкен признава измамата си!

Но въпреки всичко Ървинг трябва да напише книга, а няма начин да получи точна информация. Широката публика не знае много за Хюз, но е глупаво Ървинг да се надява, че може да напише пълна измислица и да не бъде хванат незабавно от онези, които познават богаташа, макар и малко. Проектът изглежда обречен, но в този момент Ървинг изважда изумителен късмет. Негов познат, Станли Мейър, се обръща към Ървинг с молба да препише не какво да е, а биография на Хюз, написана от бившия му телохранител Ной Дитрих. Без да си помръдне пръста, Ървинг има на разположение каквото иска. Биографията съдържа подробности от най-интимно естество и разкази от младостта на Хюз като авиатор и инженер и дори за времето, което е прекарал в Холивуд. Несъмнено това е божи дар. Ървинг задържа биографията

достатъчно дълго, за да я преснима и после учтиво отказва предложението на Мейър. По чудо всичко върви по плана.

Но още не е подписан договор. Колкото и да са нетърпеливи, хората от издателство „Макгро Хил“ трябва да се уверят, че Ървинг има договор с Хюз и започва изследователската си дейност. Ето защо Ървинг създава база в Ню Йорк, разбира се, с парите на „Макгро Хил“ и се преструва, че се среща с Хюз за няколко кратки, подготвителни дискусии, по време на които разговарят как е научил фактите от живота на милионера. Ървинг казва на нетърпеливите издатели, че книгата ще се основава на поредица от интервюта, записани на магнетофон, и господин Хюз, който се стеснява от публичността и е потаен по природа, ще избере мястото, където ще присъстват само двамата. „Макгро Хил“ се хващат на въдицата и през март Ървинг подписва договор за 750 хиляди долара.

През месеците до декември 1971 г. той вероятно седи вкъщи, пие шампанско и се радва на късмета си. Но за пред света Ървинг взима над сто интервюта от Хауард Хюз на странни и необичайни места и часове на деня. Една от срещите явно се състои в пет часа сутринта на паркинг в Палм Спрингс. Той смята, че работодателите му не само ще повярват на тази загадъчност, но и едва ли ще отидат да го проверят. Ървинг обаче не е съвсем прав в това предположение, защото всъщност пътуванията му са анализирани и е установено, че физически е невъзможно да бъде на всички места, които описва и по това време. Но всичко това тепърва предстои, а за момента нещата вървят гладко. Ървинг завършва ръкописа и го дава на нетърпеливите издатели.

„Макгро Хил“ отчаяно искат тази книга и не са толкова усърдни в проучванията си за действията на Ървинг, както би трябвало да бъдат. Но би било погрешно да се предположи, че се впускат прибързано и безразсъдно в проекта. Те наемат неколцина графолози, които да проверят първите три писма, които са им представени. Макар експертите да не са единодушни, никой от тях не изказва мнение, че писмата са фалшиви. Освен това издателите настояват Ървинг да се подложи на тест с детектора на лъжата и той го издържа успешно. Вероятно някой по-лошокачествен ръкопис би предупредил издателството за измамата. Но ръкописът е по-добър, отколкото те се надяват. Всъщност е толкова добър, че списание „Лайф“, което вече се

е съгласило да издаде биографията в поредица, решава да пусне и серия от статии за живота на Ървинг. Пък и удължаващата се опашка от кинорежисьори, телевизионни и издателски магнати пред вратата на „Макгро Хил“ ги разубеждава да отхвърлят книгата. Дори отказът на самия Хюз не отслабва увереността им.

Макар да е изумително, Ървинг постига целта си. Книгата му е приета и той вече е получил сто хиляди долара. По всичко личи, че Ървинг няма какво повече да прави, освен да седи и да чака парите да се трупат. Но за съжаление той е малко безразсъден в действията си. Първо, репортер от „Лайф“ проверява подробностите за пътуванията на Ървинг и Хюз. После швейцарска банка обявява, че господин Хауард Хюз, който преди няколко месеца е открил сметка, е жена — всъщност съпругата на Ървинг! Накрая друг писател на свободна практика, Джим Фелан, който също е видял опита за биография на Дитрих, разбира откъде Ървинг е черпил информация и незабавно се свързва с „Макгро Хил“. Финалното броене до разобличаването започва и само някой със свръхчовешки сили би издържал. Но Ървинг не е такъв и признава вината си още преди издателите да се срещнат с господин Фелан. Макар че ако искаме да бъдем справедливи, Ървинг е разобличен заради лошия си късмет — толкова голям, колкото добрия му късмет преди това.

Там, където има пари, има и измама. И никой не е усъвършенствал по-добре изкуството на измамата от Уилям Харкинс, майсторът фалшификатор на чекове. „Ню Йорк Таймс“ пише, че кариерата му е „толкова фантастична, че сякаш е творение на обезумяло въображение“. Методът му е елементарен, но ефективен. Харкинс посещава „по работа“ някоя компания, открадва празни и анулирани чекове и си тръгва. След като изучава подписа на анулираните чекове, той отива в някоя банка и осребрява откраднатите празни чекове, фалшифицирайки съответния подпис. Има ли нещо по-лесно?

Журналист на име Маккулък от известно време се съмнява в биографията и няколко месеца по-рано се залавя да докаже, че книгата

е фалшификат. Разследването му го навежда на мисълта, че източникът на Ървинг не е Хюз, а човек на име Мейър. Той смята, че единственият начин да разбере истината, е като разговаря с Ървинг. Но журналистът не е допуснат да го види, защото писателят вече е под строга охрана, затова е принуден да остави устно съобщение, което Ървинг своевременно получава. Маккулък казва, че знае всичко за Мейър и ще изобличи Ървинг като мошеник. Той обаче е далеч от истината. Маккулък не говори за Станли Мейър и биографията на Ной Дитрих, а за съвсем друг човек. Но Ървинг е в състояние на нервно напрежение и като чува името Мейър, решава, че е разобличен. И когато по-късно журналистът идва отново, Ървинг го чака с изповедта си.

Скоро след това Ървинг и съучастникът му Ричард Съскайнд са арестувани с много шум и публичност. В продължение на няколко месеца Ървинг е тема на всички разговори и ако не друго, добавя леко разнообразие към ежедневието на Америка. През юни 1971 г. той е осъден на две и половина години затвор, а Съскайнд получава само няколко месеца. Краят е тъжен, но заслужен.

УИЛЯМ ХЕНРИ АЙЪРЛАНД: ВТОРИЯТ ШЕКСПИР

Известен английски драматург разказва за убийството на добър крал от зъл тиранин, за любовта на тиранина към законния наследник и за последвалите коварни борби, преди редът да бъде възстановен. Кой може да е той, освен Шекспир? Разбира се, това иска Уилям Хенри Айърланд да мислят хората, когато започва да пише в края на XVIII век. Или по-точно, това иска Уилям Хенри да мисли баща му. Защото тази измама не е направена за пари. Няма огорчение от литературните критици или от обществото. Единственото, което Уилям Хенри иска да докаже, е, че е достоен син и наследник на баща си Самюъл, който в качеството си на продавач на антикварни книги обожава Шекспир и не дава пукната пара за сина си.

Болногледачът Едуин Бейрън от болница „Букиднон“ на Филипините твърди, че ще има бебе. Нещо повече, той заблуждава всички. Антонио Перике, министърът на здравеопазването, предлага да плати разносните по раждането, а лекарите в болницата казват на репортерите, че усещат как бебето рита. Интересът към тази биологична аномалия е толкова голям, че Едуин е на път да забогатее, но съдът поисква пълен медицински преглед и истината излиза наяве.

Причината да знаем за тази фалшификация, както и за други, извършени от Айърланд, е свързана с екзалтираното почитание към Барда през XVIII век и ентусиазмът, с който се посреща всеки спомен от Шекспир, колкото и да е малък. Завещанието му е открито през 1747 г. и е посрещнато с огромна радост. Десет години по-късно, черница, посадена от Шекспир, е насечена и разпределена между развълнуваната тълпа. Всяка година се организират безброй Шекспирови фестивали, най-големият от които се провежда в

Стратфорд и в Друри Лейн, Лондон. Естествено, откриването на нова пиеса би трябвало да има важен и траен отзвук.

Следователно климатът за измама е идеален. Но дали Айърланд е готов за задачата? В края на краищата, когато не се отрича от него, баща му го смята за глупак без никакъв талант. През детството на Уилям Хенри баща му не само отказва да повярва, че момчето е негово, но заплашва да разкрие истинския му баща, за да го постави на място. Независимо дали мнението му за способностите на Уилям Хенри е правилно или не, трудно е да се повярва, че един истински литературен талант може да процъфти в такава тиранична атмосфера. Но за щастие Уилям Хенри получава образованието си предимно в следреволюционна Франция — общество, където се водят множество интелектуални дебати и където се ражда желанието му да стане писател.

Изключително трудно е дори за специалистите да се различи фалшификатът от оригинала. Но Ернст Блок вярва, че е намерил отговора. „Фалшификатът може да се различи от оригинала по това, че изглежда по-истински.“

През 1793 г., докато пътува с баща си, който без желание го взима със себе си, Уилям Хенри съзира шанса си да постигне и двете си амбиции — да спечели уважението на баща си и да стане писател. Една вечер Самюъл възхвалява надълго и нашироко добродетелите на Шекспир и споменава какво голямо постижение би било да намери дори част от ръкопис на Барда. И Уилям Хенри решава да направи това откритие.

Година по-късно Уилям Хенри представя нотариален акт за имот близо до стария театър „Глоуб“. Значимостта му се основава на факта, че договорът е между актьора Джон Хеминг и Уилям Шекспир. Хенри Айърланд подписва Хеминг с лявата си ръка! Но специалистите обявяват документа за автентичен и през следващите няколко месеца са открити поредица от неща на Шекспир. Източникът им е един господин Х, който се срамува от публичността, и е помолил Уилям Хенри да прегледа книгата му. Добре измислено оправдание. Ако някой бе проверил, измамата на Уилям Хенри щеше да бъде разкрита

още преди да е започнала. Но както става с мнозина измамници, късметът е на страната на смелите. Радостният Самюъл прибира на съхранение откритията и скоро всички започват да говорят за тях.

Новите реликви покриват разнообразни теми и са много по-значими от първото откритие. Някои хвърлят светлина върху личния живот на драматурга, разкривайки кореспонденцията му с графа на Саутхамптън, любовната му поезия, посветена на Ан Хатауей, и дори писмо от Елизабет I. Основната част обаче е от професионалния му живот. Открити са два театрални договора, оригинални ръкописи на „Хамлет“, „Крал Лир“ и „Професия на вярата“, който трогва до сълзи Бозуел. И като връх на всичко се появява неизвестна дотогава пиеса — „Вортигерн“.

Интересът в страната нараства. Хиляди хора се стичат да видят изложбата, която Самюъл Айърланд прави от съкровищата си. Много специалисти, включително Бозуел и поетът лауреат Хенри Пай, заявяват, че вещите са автентични, и дори кралското семейство проявява интерес към тях. В такава еуфорична атмосфера фактът, че мнозина големи литературни критици, особено Едмънд Малоун, не ги признават за автентични, е без значение. Уилям Хенри дава на хората каквото искат, и те вярват.

Двама мъже, Кембъл — актьор и управител на театъра „Друри Лейн“, и Шеридан — собственикът, решават да поставят „Вортигерн“ през 1795 г. Те смятат, че пиесата е фалшификат, при това не много добър, но приходите ще бъдат големи. Театърът ще бъде пълен, каквато и да е крайната присъда. Но късметът на Айърланд започва да му изневерява. През декември 1795 г. се появява автентичен подпис на Джон Хеминг. Не е за учудване, че подписът е съвсем различен от този на Айърланд. Това обаче не е разобличаващо доказателство, защото подписът лесно може да се фалшифицира, но посява семето на съмнението, което се подхранва от произведението на Едмънд Малоун „Разследване на достоверността на пиесите, приписвани на Шекспир“, където има цяла част, посветена на „Вортигерн“ и противоречията в пиесата.

През януари 1796 г. бившите поддръжници на Айърланд променят лоялността си. „Оракъл“ и „Мънтли Мирор“ отхвърлят откритията. Нещо по-важно, тълпите, стичащи се към изложбата, намаляват. Продукцията на „Вортигерн“ се отлага за март или април

същата година и възниква спор защо Айърланд е показал екземпляра в съвременна форма на писане. Кембъл и Шеридан долавят промяната на вятъра, започват да искат обратно парите си и заявяват, че ще продължат само ако се намери оригиналният ръкопис. По всичко личи, че измамата на Айърланд ще бъде разкрита. Той не може да намери оригинален ръкопис, нито да докаже, че подписът на Хеминг е фалшив, или да отговори на въпроса, повдигнат от Малоун.

Третото, изглежда, е последният гвоздей в ковчега. Малоун анализира внимателно писмата, особено онова, което уж е от Елизабет I, в което „кралицата пише“, че очаква графа на Лестър в театър „Глоуб“, когато по време на написването на писмото той е мъртъв от шест години.

Но когато всичко изглежда изгубено, идва помощ от кралското семейство. Херцогът на Кларънс, чиято любовница Доротей Джордан играе главната женска роля във „Вортигерн“, възкликва, че произведенията определено са сътворени от ръката на Шекспир, и театър „Друри Лейн“ трябва да побърза с постановката на новата пиеса. Старият ръкопис ще бъде представен своевременно, но за момента ще се използва съвременният. Навремето това сигурно е приличало на божествена намеса, макар че като се има предвид евентуалната съдба на пиесата, за Айърланд би било по-добре, ако херцогът бе мълчал.

Наскоро станах жертва на измама. Признавам, че не беше сериозна, но все пак беше измама. Искях да пътувам с лондонското метро от Оксфорд Съркъс до Виктория, пуснах монета от една лира в автомата и зачаках билета си. Лирата беше изхвърлена. Опитах отново, но резултатът беше същият. След третия отказ се приближих ядосано до служителя и се оплаках, че автоматът за билети е повреден. Той ме изслуша търпеливо и сетне поиска да види монетата, която при по-внимателно вглеждане се оказа фалшива. Покритието ѝ се бе изтъркало и повърхността беше очукана. Спестявайки ми изчервяването, човекът любезно ми обясни, че напоследък има поток от фалшиви монети от една лира. И действително официалната

статистика показва, че през юли 1993 г. само лондонското метро е получило над двайсет хиляди от тези монети.

Премиерата е насрочена за 2 април — няколко седмици преди публикуването на книгата на Малоун. Така на пиесата ще се осигури необходимото време, за да оцелее. Но в действителност това не се случва, защото книгата на Малоун излиза на 31 март. Вниманието се насочва към пиесата и въпреки че Самюъл Айърланд, който остава убеден в автентичността на откритията, дори след признанията на Уилям Хенри, не е обезпокоен и добавя бележка под линия, призовавайки публиката да бъде съдия. Този път наистина настъпва началото на края. Въпреки подкрепата за „Вортигерн“ в последната минута от двайсетина светила в литературата, пиесата е провалена и от актьорите, и от публиката. Постановката оцелява през първото действие, но после Кембъл и актьорите объркват репликите си и предизвикват зрителите към все по-силни изблици пъ подигравки. Това е първото и последното представление на „Вортигерн“. Публиката дава оценката си, като подлага на жестоко унижение херцога на Кларънс, замервайки го с портокали, докато той пиански се опитва да защити пиесата.

През следващите дни книгата на Молаун дава още примери за противоречия и неточности — грешки и правописа, анахронизми и невъзможни дати и срещи. Измамата е разобличена. Но не и измамникът.

Ако мотивите му бяха същите като на Ървинг или на Кийтинг, или на Ван Мейхейрен, Уилям Айърланд можеше да смята, че е успял. Но фалшификациите му са направени с единствената цел да спечели уважението на човека, който след двайсет и една години не го признава за свой син и не оценява таланта му. Това е толкова отчайващо и обидно, че Уилям Хенри повече не може да пази тайната си. Той иска да покаже на баща си колко е умен и да получи признание. През май 1796 г. той съобщава на Самюъл Айърланд, че може да се закълне в откритията и знае самоличността на господин Х. За негово горчиво разочарование баща му не реагира. Накрая Уилям Хенри не издържа и се разкрива като автора. За съжаление дори това не успява да спечели баща му, защото произведенията, които Уилям Хенри е

фалшифицирал, са станали най-скъпото нещо в живота на Самюъл. Следва кратка кавга и бащата отхвърля както критиките на Малоун, така и Уилям Хенри. Двамата не си проговарят до края на живота си.

За разлика от Ървинг, Кийтинг и Ван Мейхейрен Айърланд не е осъден на затвор. Но участието му е по-страшно. Тримата други фалшификатори стават фолклорни герои и са признати за майстори в изкуството си, докато неговите творби — той вече е написал „Хенри II“ и се готви да започне „Уилям Завоевателя“, когато в онази априлска вечер „Вортигерн“ се проваля с гръм и трясък — не виждат бял свят. Той наистина е трагична фигура.

ФИНАНСОВИ ИЗМАМИ

МКТБ: БАНКАТА, НАРУШИЛА ВСИЧКИ ПРАВИЛА

Ага Хасан Абеди е поет и мистик, но създава банка. И то не каква да е, а Международна кредитна и търговска банка. Институцията се характеризира с високите идеали на Абеди, който заявява, че банката ще се грижи за финансовото оздравяване на развиващите се страни.

Учредена през 1972 г., банката първоначално е базирана в Абу Даби, където роденият в Пакистан Абеди е близък приятел на управника. Интересът е голям и банката бързо се разраства. В началото на осемдесетте години МКТБ става седмата най-голяма частна банкова групировка в света. Главните ѝ пазари са в страните от третия свят в Средния Изток, Азия, Китай, Африка и Южна Америка. През 1988 г., само шестнайсет години след създаването ѝ, управата на банката твърди, че има дващест милиарда долара, разпределени в четиристотинте ѝ клона, разпръснати в седемдесет страни по света. Големи клонове на банката има дори в Съединените щати, Британия и Европа.

На пръв поглед това е похвално начинание, което облагодетелства бедните страни от третия свят, а не богатите им колеги от Запада.

Но дори в апогея си, институцията е обградена от тайнственост и си спечелва репутацията на саудитско-арабска частна банка. Нещо повече, фактът, че банката е преместена от Абу Даби в Люксембург и е контролирана от акционерно дружество, регистрирано на Каймановите острови, повдига подозрения, че не всичко е такова, каквото изглежда на повърхността.

Критиците започват да атакуват банката и през 1988 г. предлаганото разширяване в Англия и Уелс, където банката иска да открие още двеста клонове, се осуетява. За разлика от Робърт Максвел

съмненията не остават само съмнения, а бързо се разрастват в конкретни обвинения.

Американците действат първи и през есента на 1988 г. митническите власти обвиняват банката в пране на пари и че работи за кокаиновите картели на Колумбия. Заловени са четирийсет заподозрени и британските митнически власти претърсват управлението на банката в Лондон. Фасадата, че МКТБ е съвременен Робин Худ, който взима от богатите и помага на бедните, изглежда, е разобличена като пълна измама.

Според американското обвинение банката превръща пари от наркотици в договори за депозити в американските си клонове. Служителите уреждат фалшиви заеми за другите клонове в чужбина, като така дават възможност на наркотрафикантите законно да теглят пари. Казусът е трудно доказуем и последиците ще бъдат страшни, ако се установи, че банката е корумпирана, но след двугодишно разследване във Вашингтон, Маями и Тампа Робърт Моргентау, един от най-непримиримите и уважавани държавни прокурори в Съединените щати, постига успех. През 1990 г. банката е обявена за виновна за изпирането на 32 милиона долара от наркотици и е глобена с 15 милиона долара, а неколцина изпълнителни директори получават присъди в затвор.

Човек би си помислил, че прикритието на МКТБ е напълно разобличено. Заради корумпираната дейност на банката в Съединените щати би било логично да предположим, че дейността ѝ е също така измамна и в другите страни, в които оперира. Но Английската банка и правителството не обръщат внимание на скандала, който очевидно се разгаря под носа им. Макар да е информирана за събитията в Съединените щати и през март 1990 г. получава доклад — един от десетте за операциите на банката, изготвен от одиторите от 1988 г. насам, който разкрива, че МКТБ има сериозни неприятности и огромни дупки в сметките, показващи сериозни злоупотреби с фондовете ѝ, Английската банка не предприема нищо.

Ето пример за инициативност и съобразителност, с който госпожа Тачър би се гордяла. В края на краищата, нали тя каза, че иска Англия да бъде нация на собственици

на къщи? Е, поне така мисли шестнайсетгодишният Марк Аклъм. Нетърпелив да изпълни своята част от сделката, той измамва „Лийдс“, едно от най-големите строителни дружества в Англия, да му даде 440 хиляди лири за ипотеката на имот в Дълуич, само на няколко минути път от жилището на Тачър. За успеха на тази измама са необходими само фалшива автобиография и делови адреси.

Дори когато ѝ казват, че се обработват голям брой нередовни и неправилно документираните заеми в значителни размери, дори когато научава за слабия международен контрол и дори когато докладът открито предполага, че депозитарните фондове са ограбвани от малък брой арабски шейхове и банкови служители за лично облагодетелстване, Английската банка продължава да бездейства.

Нещо повече, още през 1989 г. държавният обвинител Робърт Моргентау иска от Английската банка документи, свързани с дейността ѝ. Това би трябвало да я предупреди, че става нещо голямо. Но Моргентау не получава нищо и до 17 март 1991 г. му е оказана малка подкрепа.

Вместо да действа така, че да спре корупцията, която е присъща за структурата на МКТБ, Английската банка иска само смяна на управата и нова инжекция капитали. Това е несериозно. От известно време Ага Хасан Абеди страда от сърдечно заболяване и всеки момент ще се откаже от поста си. МКТБ своевременно се съгласява с условията на Английската банка и през 1990 г. шейх Заид бен Султан Ал-Нахян, управникът на Абу Даби и близък личен приятел на Абеди, поема ръководството на банката, инжектирайки сумата един милион и 800 хиляди долара. Действията на американците са пренебрегнати и на МКТБ се разрешава да продължи да търгува с Обединеното кралство. Сега знаем, че последиците са катастрофални за дребния инвеститор.

Дните на МКТБ в Обединеното кралство са преброени. Други страни се присъединяват към Съединените щати и в началото на 1991 г. панамериканските власти започват да съдят банката за депозити, които са вложени в лондонските клонове и са свързани с наскоро сваления от власт диктатор Мануел Нориега. Английската банка започва разследване, след като старши служител заявява, че разполага

с доказателства за голяма измама. До 5 юни същата година нещата ескалират и Еди Джордж, заместник-директорът на Английската банка, най-после затваря МКТБ. Разгаря се най-големият банков скандал в света.

Двама велики измамници зависят от необикновената доверчивост на жертвите си. Те са Артър Фъргюсън и Виктор Лъстиг. Те продават два национални музея в Ню Йорк, Белия дом и Айфеловата кула, при това не веднъж, а два пъти!

Веднага щом скандалът избухва, медиите се нахвърлят срещу Английската банка и настояват да чуят причините за бездействието ѝ, защото много скоро става ясно, че директорите ѝ са знаели, че МКТБ е в отчайващо положение най-малко шестнайсет месеца преди сгромолясването ѝ. Английската банка потвърждава, че не е предприела нищо, защото не е притежавала достатъчно доказателства за измама или неправилно управление.

При наличието на предоставените ѝ доказателства е трудно да се разбере какво повече е чакала Английската банка. Но колкото и съмнителна и гореща да е темата за мудността на Английската банка, въпросът бързо е изместен от сензацията за величината на извършената измама. Освен прането на пари, има много повече нарушения, които банката предлага на сенчестите си клиенти.

Най-шокиращото разкритие е разобличаването на неофициална банка в банката. За това се споменава в доклада от март 1990 г., който подчертава сума от близо осемстотин милиона долара, отпусната като кредит на малка група араби. От тях не е изискано да подпишат договор за отпускане на заем и възможността да им го изплатят не е преценена. Но макар да е ясно, че процедурите не са спазени, никой не вярва, че е разкрита умишлена политика, която да мами инвеститорите. В документите има неточности. Това е всичко.

Огромна грешка. Десет дни след затварянето на МКТБ всички страни, в които тя действа, разкриват измами в невероятен мащаб и много от тях демонстрират една и съща структура — банка в банката. Скоро излиза наяве, че депозитите, които са дошли предимно от

дребни азиатски бизнесмени, са системно източвани и разпръскани по света, до джобовете на богати финансисти. Разкрива се, че много заеми са отпускани на клиенти, които нито са ги искали, нито се очаква да ги платят. Главните благодетелствани от тази система са клика от близки приятели на собствениците.

Един от най-обикновените начини, по който полицията забелязва крадците, е като проверява начина им на живот. Ако някой започне да организира веселби и често да посещава най-скъпите ресторанти, възникват подозрения. В края на 1991 г. един човек в Египет започва да се радва на луксозен живот и е длъжен да даде обяснения. Мъжът е обвинен в измама и го заплашва сериозна присъда, но спасява кожата си, обяснявайки, че причината за внезапното му забогатяване не е кражба, а бърбекът му, който е продал на черния пазар за двацет хиляди долара.

Един от тях е Гаит Фараон от Саудитска Арабия, завършил Харвард. Той често е използван за фасада на Абеди и щедро е възнаграждаван за услугите си. Одиторите „Прайс Уотърхаус“ изчисляват, че заемите му са на стойност сто милиона долара и надвишават с десет процента основния капитал на банката. През 1988 г. МКТБ твърди, че притежава активи на стойност двацет милиарда долара, ето защо тези заеми изглеждат необикновено огромни. Другият е шейх Камал Адхам, бившият директор на разузнавателната служба на Саудитска Арабия, който в края на 1989 г. „взима назаем“ също така изумително голямата сума 313 милиона долара. Щедри суми получават още неколцина сановници като шейх Мохамед бен Рашид ал Мактум, М. М. Хамънд и семейство Ибрахим.

Поне това са действително съществуващи хора. В края на 1989 г. заем на стойност сто и петдесет милиона долара е отпуснат на някои си А. Р. Хамил. Не са открити подписани документи, нито кореспонденция между банката и клиентите или справки за парите, с които разполагат. Освен липсата на информация, от 1987 г. никой от МКТБ не се свързва с Хамил. Това е толкова необичаен начин за

вършене на бизнес дори за МКТБ, че съществуването на А. Р. Хамил е поставено под съмнение, възмуцавайки още повече измамените дребни вложители. Повечето изгубват спестяванията си и се разоряват за един ден. Но сякаш това не е достатъчно. Абеди отива още по-далеч. Той е уважаван в мюсюлманския свят и поради тази причина много хора са се доверили на него и на банката му. Фактът, че Абеди измамва същите хора, които са му показали лоялност, е най-голямата обида.

Един измамник е толкова уверен в способностите си и в доверчивостта на мишените си, че се прекръства на D. 8. Windle^[1]?! И никой не подозира нищо!

МКТБ безсрамно нарушава всички правила. Изумително е, че го прави толкова дълго време. От създаването си банката предизвиква подозренията на финансовата общност в целия свят, но въпреки това ѝ се позволява да работи. Когато наградите са толкова големи и леснопостижими, докога ли скандалът с МКТБ ще продължава да бъде най-големият в света?

[1] Цялото име се чете Д. Мошеник. — Б.пр. ↑

МАЙКЪЛ МИЛКЕН: ПАДЕНИЕТО НА ЕДИН НАЦИОНАЛЕН ГЕРОЙ

Майкъл Милкен печели много. На върха на успеха си, той е най-скъпоплатеният служител в света. През 1986 г. работодателите му, банката „Дрексел Бърнам Ламбърт“, му плащат астрономическата сума 296 милиона. Но това не е всичко. През 1987 г. заплатата му е повишена и достига сумата 550 милиона долара.

Заплатата на Милкен е над сто и седемдесет пъти повече от милион и 900 хиляди лири — заплатата, която през 1987 г. получава най-скъпо платеният човек в Британия — Уилям Браун, застрахователен агент в „Лойдс“. С подобен доход не може да се похвали дори Майкъл Джаксън, най-скъпо платената попзвезда в историята. През 1988 г. той е спечелил само 35 милиона долара. Всъщност, за да намерим конкурент на Милкен, трябва да се върнем назад във времето, към епохата на американските гангстери и по-точно към Ал Капоне. Изчислено е, че през 1927 г. той е спечелил 62 милиона долара, което прави 350 милиона лири през 1988 г. — двеста милиона долара по-малко от Милкен.

Оказва се, че никой не е носил вкъщи повече пари от Милкен. Малък брой британски компании правят 550 милиона долара на година. Всъщност в света има страни, чийто брутен национален продукт е много по-малък от заплатата на Милкен.

Освен че е главозамайващо богат, Майкъл Милкен е и невероятно популярен. Разбира се, има хора, предимно от правителствените служби, които работят за падението му. Но броят на онези, които го смятат за национален герой, е много по-голям. Няколко дни след обвиняването му в изнудване, в „Ню Йорк Таймс“ се появява реклама, заемаща цяла страница. „Въображението му даде възможност на много от деловите ни партньори, служители и общности да се радват на огромен успех и шанс.“ А над подписите на хората, подкрепили обявата, с големи букви пише: „МАЙК МИЛКЕН, НИЕ ВЯРВАМЕ В ТЕБ“.

Това едва ли е очакваната подкрепа за човек, който скоро ще бъде съден по толкова сериозни обвинения, че теоретично може да получи

520 години затвор и да плати глоба 3 700 милиарда долара. И това повдига въпроса какво точно е направил Милкен, за да заслужи това сериозно внимание от страна на американското правителство и такава категорична лоялност от страна на поддръжниците му.

Айвър Крюгер е приятел на много държавни глави и е толкова богат, че дава заеми на правителства. Но смъртта му през март 1932 г. разкрива дългове на стойност петдесет милиона английски лири — огромна сума в онези дни — и спомага за удължаването на и без това тежката депресия през 30-те години.

Ето още една съмнителна история. През 1992 г. от река Яндзъ е извадена есетрова риба с размери на малък камион. Големината ѝ предизвиква голямо вълнение и интерес, но по-късно служител на Института за изкуствено размножаване на есетрови риби признава, че цялата история е измама.

Отговорът е, че той открива нови хоризонти на Уолстрийт, като в началото на осемдесетте години създава нов пазар, който се разраства толкова бързо, че в края на 1988 г. стойността му е триста милиарда долара. Този пазар търгува с така наречените „негарантирани рискови или високо рентабилни облигации“. Те събират пари за нов бизнес, и са отбягвани от големите банки, които не желаят да поемат риск от неизвестни измерения. Човек би си помислил, че това едва ли е нарушение, заслужаващо затвор. И действително, дори американското правителство не завижда на успеха на Милкен и не вижда недостатъци в този нов пазар на рискови облигации. Мненията на правителството и на поддръжниците се различават едва когато възникват съмнения как е действал Милкен в този пазар.

За поддръжниците му начинът му на действие или не може да бъде порицан, или няма значение и те аплодират гения и далновидността му за създаването на такъв жизнен и успешен пазар.

Те непрекъснато подчертават факта, че пазарът не само е дал възможност на финансовата общност да печели добри пари, но и са дали на новия бизнес по-голям шанс за оцеляване, отколкото би имал при старата система.

Правителството, от друга страна, вижда нещата малко по-различно. За него Милкен, който несъмнено е финансов гений, е и престъпник. Предполага се, че той е нарушил закона в няколко области — незаконна търговия с ценни книжа, пощенска измама, показване на фалшиви отчети пред правителството, участие във вътрешни сделки и изнудване. Освен това прокурорите твърдят, че Милкен е измамил клиенти и акционери, манипулирал е пазара и е излъгал една корпорация, така че да бъде погълната от по-голяма.

При наличието на такова разнообразие на мнения изходът от делото е ясен. Вероятно без намесата на ключовия свидетел Айвън Боески нищо от всичко това нямаше да бъде доказано.

Боески съвсем не е цвете за мирисане. През 1987 г. той е признат за виновен за сключване на сделки с ползване на вътрешна информация и е осъден на три години. Присъдата е снизходителна поради простата причина че Боески се съгласява да даде на правителството информация за други оператори, ползващи се с вътрешна информация, единият от които е Майкъл Милкен. Боески твърди, че Милкен ръководи огромна конспирация, съсредоточена върху пазара с негарантирани рискови облигации, и му е дал инструкции кога да купува и да продава акции. Информацията му има силен ефект. За три години разследване главният прокурор на Манхатън Рудолф Джулиани, известен с гоненията си срещу мафията, е събрал данни за измами с ценни книжа, които довеждат до обвиняването на Милкен в деветдесет и осем криминални престъпления.

Но това обвинение е само началото на битката. Правителството трябва да ги докаже, а това не е лесно срещу човек като Милкен. Въпреки че е обвинен в изнудване заедно с брат си Лоуел Милкен и бившия си колега Брус Нюбърг, Майкъл е готов да се бори.

На 29 март 1989 г. правителството най-после атакува. В най-голямата криминална операция, предприемана срещу човек от

Уолстрийт, обвинението търси безпрецедентна сума, искайки 1 800 000 000 долара глоба от Милкен и двамата му съучастници. Макар да го заплашва теоретична присъда от над петстотин години затвор и глоби, които биха разорили много страни, Милкен остава непреклонен. Нещо повече, той е подкрепен от твърди поддръжници, които го приветстват като неразбран гений. Ден след предявяването на обвинението срещу него стотици бизнесмени го наричат спасителят на Лос Анджелис — градът, където Милкен е преместил отдела за негарантирани рискови облигации на „Дрексел Бърнам Ламбърт“. Те заявяват, че без него градът би бил много по-беден по отношение на работните места и на предприемаческия дух. После тези индивидуални изявления са последвани от сега легендарната обява в „Ню Йорк Таймс“, в която стотина американски банкери и бизнесмени се обединяват, за да създадат убеждение за непоклатима и всеобща подкрепа от финансовата общност.

Лесно е да се разбере защо Милкен е обект на такава лоялност. Той прави богати много хора освен себе си. В отдела му има 81 специалисти по сключване на корпоративни сделки, които се радват на седемцифрени заплати и „Дрексел Бърнам Ламбърт“ дължи всичките си успехи на Милкен. През 1988 г. банката е на първо място в пазара на негарантирани рискови облигации, извършвайки една от всеки четири сделки, и това носи деветдесет процента от доходите ѝ, (които през 1987 г. са 522 милиона и половина). Нещо повече, Милкен се включва в набирането на средства за две от най-големите строителни компании в Калифорния и сделките на Сейфуей и Уикис. Не е за учудване, че той си създава мощни съюзници по време на тези и други сделки, които председателства.

Въоръжен с тази подкрепа и твърдата решителност да отхвърли обвиненията, Милкен започва да отвърща на удара. Отношението му може да бъде обобщено с думите на говорителката му Елизабет Маас, която заявява: „През цялото време той твърдеше, че ще се защити срещу обвиненията и позицията му не се е променила“.

Не само финансовите гиганти се изкушават да участват в измами. Например осемнайсетгодишният Кристофър Райт създава инвестиционната групировка

„Гарстън Амхърст“ с намерението да забогатее бързо. Десет години по-късно той е в съда, след като е измамил над четиристотин души с четири милиона лири.

А Тери Пефър и Роланд Картрайт убеждават футболистите Гари Линекър и Глен Ходъл да се появят в реклама за несъществуващи компютърни зали.

Милкен предлага гаранция от един милиард долара, за да предотврати замразяването на богатството си и това на брат си, и продължава да живее като преди, опитвайки се да докаже несправедливостта на обвинението на правителството. Помага му отказът на „Дрексел Бърнам Ламбърт“ да го уволни и честите им, положителни изявления за него.

Но правителството не очаква да загуби битката. Само две седмици след предявяването на обвинението срещу Милкен държавата надделява, когато „Дрексел Бърнам Ламбърт“ се съгласява на споразумение за 650 милиона долара с правителството. В краткото си изявление банката обещава нови практики, политика и процедури, които в крайна сметка ще я обогатят. Това споразумение по никакъв начин не разобличава Милкен в нарушения и успешно го изолира, за да се бори сам срещу американското правителство.

Прави чест на Милкен, че остава външно спокоен и предизвиква интереса на американските медии, като наема двама от най-добрите адвокати в страната, Артър Линман, сенатски съветник по аферата Иран Контра, и Винсент Фулър, който успява да спечели оправдателно решение на съда за Джон Хинкли, опитал се да убие президента Рейгън.

Два месеца след споразумението на „Дрексел Бърнам Ламбърт“ Милкен продължава храбро да се бори, отново подпомогнат от отказа на банката да го уволни. Но правителството затяга примката около врата му и е само въпрос на време „Дрексел Бърнам Ламбърт“, която е пострадала сериозно от цялата афера, и Милкен, причината за ощетяването ѝ, да се разделят. През юни 1989 г. Милкен съобщава, че е подал оставка като шеф на печелившия отдел за негарантирани рискови облигации и ще създаде собствена фирма за финансови консултации, „Достъп до международните капитали“.

Сега вече нещата са ясни. И макар че Милкен достойно напуска „Дрексел Бърнам Ламбърт“, където е работил от завършването на образованието си през 1964 г., това не е достатъчно, за да го спаси. През месеците след предявяването на обвинението той е изолиран все повече и на 12 септември 1989 г. официално се признава за виновен по шест обвинения, свързани с ползване на вътрешна информация за сключването на сделки. Битката му с правителството завършва с провал и само година по-късно, след дълго и сложно разследване и процес, Милкен е осъден на десет години затвор.

Но въпреки това би било неразумно да предполагаме, че Америка се е сбогувала с Майкъл Милкен. Макар и осъден, той не се пречупва. За разлика от Абеди, основателят на МКТБ, който се оплаква от проблеми със сърцето, когато банката започва да пропада, Милкен е относително млад и още няма петдесет години. Милкен предизвиква милиардера Доналд Тръмп, който по природа е невъздържан, да заяви, че според него човек, печелещ половин милиард долара годишно, би трябвало да се задоволи и с по-малко. Но има ли вероятност той да се задоволи с по-малко или влечението и амбицията му отново ще го тласнат към зенита на финансовия свят?

Самозван лорд на име Даниъл Хюс си купува титлата лорд на имението Нюнхам за трийсет хиляди лири и се радва на охолен и луксозен живот. За негово съжаление го разкриват и го осъждат на пет години затвор.

Мейгрейдж Гумани, телефонистка, която взема пари от приятели, роднини и делови партньори за международни разговори на половин цена, печели по трийсет хиляди лири допълнителен доход на година. Не е изненадващо, че скоро след разкриването ѝ в телефонната централа е инсталирана компютърна система.

Науру е остров, забогатял от гуано — изпражнения на морски птици.

Изнемощели от извличането на висококачествения фосфат от гуаното, островитяните решават да осигурят

бъдещето си и създават попечителски фонд за шейсет милиона долара в лондонския офис на старата и уважавана австралийска фирма „Алън, Алън и Хемсли“. За тяхно съжаление те разбират, че са измамени... Но с помощта на детектив инспектор Дрейн, член на лондонския Отдел за борба с измамите, островитяните вече са си възвърнали всичко, с изключение на дванайсет милиона долара и се надяват в близко бъдеще да получат и остатъка.

ПАЛАВИ САМОЗВАНЦИ

МЪЖЪТ, КОЙТО ТВЪРДИ, ЧЕ Е СЪР РОДЖЪР ТИЧБОРН: ИСТИНА ИЛИ ЛЪЖА?

Възможно ли е сто двайсет и шест килограмов човек с червени коси да докаже, че всъщност е шейсет и шест килограма и с кестеняви коси? Звучи като задача от „Мисията невъзможна“, но точно това се опитва да направи човек, претендиращ, че е сър Роджър Тичборн, и то с изумителен успех. Не само размерът е несъвместим с претенциите му. Когато го питат за дребни неща, като имената на роднините му, училището, в което е учил, страната, където е прекарал детството си, той изпитва затруднения да отговори. Но въпреки това номерът му минава.

Измамата е изумителна заради доверчивостта на всички, замесени в нея, защото човекът очевидно е мошеник. Или поне така изглежда, когато фактите се разгледат безпристрастно. Какви са те?

Първо, някои неща за човека, за когото измамникът се представя. Сър Роджър Тичборн е много богат наследник на няколко имения и с титла барон, ако желае. Той е роден през 1829 г. и прекарва по-голямата част от детството си във Франция благодарение на майка си Хенриет, която е наполовина францужойка и не иска да има нищо общо с баща му и с традиционното английско образование. Погребение в семейството слага край на пребиваването му във Франция, когато бащата тайно връща шестнайсетгодишния си син в Англия, докато вниманието на Хенриет е насочено другаде. Той завършва образованието си в строгото католическо училище „Стоунхърст“ и отива в армията. Следващите години не са забележителни с нищо, но когато става на двайсет и четири, сър Роджър започва да се среща с братовчедка си Кейт и иска да се ожени за нея. Бракът би бил отлично финансово предложение, но двете семейства не са доволни от ситуацията и ги принуждават да изчакат. През това време сър Роджър е изпратен в Южна Америка. За съжаление обратното му пътуване се

оказва фатално. Корабът потъва. Няма оцелели. Сър Роджър, мъж, известен с красотата си, загива. А може би не?

Няма съмнение, че всички, освен майка му, го мислят за мъртъв. И причината е основателна. Корабът потъва и не са намерени оцелели. Но Хенриет отказва да се примири и започва да изпраща обяви по целия свят, като търси информация за сина си и предлага щедра награда. Минава година, но никой не се обажда. Въпреки че след три години Хенриет още няма убедителни доказателства, убедеността ѝ, че Роджър е жив, се засилва. Ако е така, той сигурно се крие някъде. Минават още шест години, преди да се случи невероятното. Появява се адвокат, който твърди, че представлява сър Роджър Тичборн. Това става през май 1865 г., десет години след потъването на кораба.

Но нещата не са толкова прости. Когато го разпитват, адвокатът разкрива, че клиентът му живее в Уага Уага, Австралия, под името Кастро. Той може да докаже твърдението си само лично, но има малко пари и Хенриет трябва да плати пътните му разноски. Вероятно първото му искане е предизвикало подозрения, но дори да е така, това не ни е известно. Хенриет се радва, че може би ще възвърне сина си. Тя не само се съгласява да плати пътуването му, но и изпраща семейния прислужник Богъл в Австралия, за да го придружи до Париж.

Хорас Коул и Ейдриън Стивън, и двамата завършили в Кеймбридж, са автори на множество скандални измами. Един от първите им планове е да се сдобият с униформи на немски офицери, да отидат в Елзас и да преведат ескадрон от немски войници през границата. Слава богу, те не предприемат това опасно приключение, но съсредоточават вниманието си по-близо до родината. Следващият им опит е по-безопасен, но много по-странен. Научавайки за посещението на султана на Занзибар в Англия, те изпращат телеграма до кмета на Кеймбридж, в която му пишат да очаква официалното посещение на чичото на султана. Без да се подготвят усърдно, двамата се преобличат и се появяват в Градския съвет, където колкото и да е невероятно, ги приемат сериозно и им показват колегите в

Кеймбридж. Измамата им е разкрита едва в края на деня, когато началникът на канцеларията на Градския съвет се опитва да ги качи на влака за Лондон, а те побягват към стаите си в общежитието.

Невъзможно е да се каже какво е очаквал Кастро да се случи, когато пристигне в Париж и се срещне с Хенриет. Но колкото и да са големи, надеждите му са нищо в сравнение с онова, което действително става. Той е посрещнат от „майка си“ в хотелска стая в Париж, удобно затъмнена от негостоприемното време навън. Въпреки факта, че Кастро не прилича на Тичборн и е два пъти по-дебел, отколкото преди изчезването си, Хенриет се хвърля в обятията му и го посреща като отдавна изгубения си син. Кастро е настанен в семейната къща в Англия със съпругата и децата си (за чието съществуване по невнимание е забравил да спомене и казва едва когато пристига в Париж) и му дават издръжка от хиляда лири годишно.

Всъщност има причини, поради които твърдението на Кастро може би изглежда достоверно. Семейният адвокат Хопкинс и антиктвар на име Бейджънт са убедени в автентичността му. Кастро получава подкрепа и от мнозина местни селяни, съседи и офицери от Шеста драгунска гвардия и стария му полковник. Нещо повече, той си спомня случки, станали в Стоунхърст, интимни разговори с шивача си, магазините, откъде е купувал дрехи като млад, и всичките си болки от детството.

Има малък шанс Кастро да е човекът, който твърди, че е. Той е самоуверен и през 1867 г. завежда дело за законното си наследство, което по време на отсъствието му е предадено на двегодишния му племенник. Освен това Кастро започва да харчи предварително издръжката си, вероятно на основание, че ще изплати дълговете си, когато самоличността му бъде потвърдена. (Някой циник би предположил, че той печели време и се възползва от късмета си, докато може.) Хенриет очевидно твърдо вярва, че синът ѝ се е върнал. А останалите членове на семейството уважават желанието на майка си и дискретно мълчат.

Но въпреки всичко в поведението и знанията на Кастро има противоречия, които дори и на Хенриет е трудно да проумее. Отначало

той не познава никого от семейството, с изключение на Хенриет. Кастро не говори френски и това е странно за човек, който е живял във Франция през първите шестнайсет години от живота си и е знаел свободно езика, когато е напуснал страната. Той нарича Хенриет „мама“, вместо официалното „майко“, както през ранните си години. Кастро допуска много грешки в разпознаването на фамилията и местата, където е служил полкът му. Съществува и проблемът с оскъдните му, но интимни познания за живота на Тичборн. Откъде е получил достатъчно информация, за да издържи успешно първия разпит?

„Гласовете на духовете говореха, дори когато устата на медиума беше пълна с оцветена вода.“ Така гласи заглавието на първата страница на ежедневник от средата на петдесетте години на XX век. Въпросният медиум е Уилям Роу, който наистина заблуждава хората. Той става известен със сеансите си, където „получава“ преки съобщения от мъртвите и разказва на клиентите си подробности, които те пазят в тайна. Разбира се, Уилям Рой е пълен мошеник и комуникира със слушалки с асистента си, намиращ се в друга стая. Но за кратко време той завладява хората. Най-голямото му престъпление е, че убеждава канадския министър-председател Макензи Кинг, че действително е разговарял с кралица Виктория и с Гладстоун.

Тъй като вероятността Уага Уага да бъде източник на клюките за Тичборн е минимална, първата възможност, предоставена на Кастро, трябва да е Богъл, семейният прислужник. Няма съмнение, че много от разговорите по време на пътуването от Австралия до Париж са съсредоточени върху Тичборн и семейството му. Кастро може дори да е обещал на Богъл дял от печалбата си, ако прислужникът му даде достатъчно информация, за да убеди семейството. Но всички други разкази отхвърлят тази вероятност, предпочитайки да описват Богъл като предан прислужник на фамилията. Но дори най-преданите служители могат да бъдат купени с щедър подарък вместо с несигурно

бъдеще. Все едно, след като Хенриета го познава, Кастро има свободен достъп до личните дневници и кореспонденцията на Роджър, които сигурно са се оказали златна мина с информация за личния му живот.

Докато Хенриет е жива, на никого не се позволява да разследва напълно Кастро, който има време да се приспособи към ролята си. Фактът, че той може да е сър Роджър, е най-важното. Но когато през 1868 г. Хенриет умира, ситуацията се променя драстично. Членовете на семейството атакуват Кастро и го обвиняват, че е измамник. Те твърдят, че всъщност той е Артър Ортън, син на месар от Уопинг, роден през 1834 година. Като най-малък от дванайсет деца, Артър се научава да се защитава и на седемнайсет години вече е страхотно дебел. Това му спечелва прякора Ортън Вола. Той непрекъснато се нуждае от пари и работи на много места — от месар до моряк на търговски кораб, докато през 1852 г. емигрира в Австралия под фалшиво име. Огромните му размери и сила му дават възможност да стане специалист касапин — професия, с която се занимава до 1865 г. и до началото на този епизод. Семейството твърди, че причината за претенциите му е дълг. Ортън се задомява и очаква дете, но живее в мизерия. Когато чува за наградата за информация за Тичборн, той отива при адвокат и му казва, че в родината си има имот и всъщност е сър Роджър Тичборн и лулата му доказва това. Той дава на адвоката лула с инициали „РТ“, а останалото, както се казва, е история.

Това означава катастрофа за Кастро. Той трябва да докаже извън всякакво съмнение, че е онзи, за когото се представя. Защитата само трябва да представи разумна алтернатива на твърденията му и ще спечелят. Сто и два дни по-късно се случва неизбежното. Решението на съда е, че Кастро не е сър Роджър Тичборн. Кастро представя учудващо добра защита, но невежеството му по въпроса за кучетата на Тичборн и прякорите им, ужасният му почерк и още по-ужасният му правопис се оказват твърде голям залък за съдебните заседатели, които не му вярват.

Нещата за Кастро се влошават. Съдията Бовил решава да разнищи случая докрай и започва нов процес, този път за лъжесвидетелстване. В първия процес Кастро няма какво да губи. Той може само да спечели. Или ще го приемат за сър Роджър Тичборн, или ще си остане Кастро. Във втория процес обаче той може да загуби всичко. Или ще бъде разобличен, че е излъгал, и ще получи тежка

присъда, или ще си остане Кастро. Но той не се предава, преди да бъде хвърлен и последният зар, и е твърдо решен да се бори докрай.

Вторият процес започва през 1869 г. и става най-дългият в историята на съдебната практика, продължил 188 дни. Случаят привлича вниманието на британците, милиони от които вярват на Кастро. Няколко пъти представителите на обвинението са освиркани от огромните тълпи, събрали се пред съдебната зала, и се налага да ходят в съда с полицейска охрана. Обсъждат се същите въпроси като на предишния процес, но много по-задълбочено. Само Кастро призовава триста свидетели и всички разпалено изразяват подкрепата си за него. Мнозина свидетели на обвинението са от Австралия и Чили (където Кастро прекарва известно време като моряк на търговски кораб) и на всеки трябва да се плати пътуването до Англия. При тази ситуация изглежда малко вероятно да бъде доказано извън всякакво съмнение, че Кастро е Ортън, стига да продължава да твърди, че е невинен и да има поддръжници. Това абсурдно състояние на нещата е подчертано от факта, че обобщението на обвинението продължава двайсет дни, а встъпителните и заключителните пленуари на Кастро — 44 дни. Как би могло да излезе някаква истина от този протакан и тенденциозен процес? Но след като показва пълно невежество за дните си във Франция и в безброй други области, Кастро е обявен за Артър Ортън и за виновен по всички обвинения. Той дори има честта да въведе нов вид престъпление — „присвояване на чуждо име“. Ортън е осъден на четиринайсет години затвор.

Но от затворническата си килия в Дартмур Кастро продължава да твърди, че е невинен, и успява да убеди адвоката Кенийли, който обещава да обжалва присъдата му. Кенийли се опитва да докаже, че съдебните заседатели са били подведени от теглото на Кастро, достигнало по време на процеса невероятните двеста и шейсет килограма. След изпращането му в затвора той отслабва значително и мнозина смятат, че по телосложение прилича на сър Роджър. Второ, косата на Кастро е кестенява, а не червеникава. Трето, също като на сър Роджър размерът на пениса му е внушителен. Всички тези доказателства са неубедителни, но в дело, където нищо не е доказано със сигурност, е хубаво да се съживи общественото мнение. Кенийли вдига скандал и претендира, че ще обжалва делото Кастро, заплашвайки да разкрие недискретността на известни личности.

Кенийли е лишен от адвокатски права, основава Дружество Магна Харта и започва да обикаля страната, провъзгласявайки невинността на Кастро. Успехът му е голям и когато през 1875 г., няколко години след процеса срещу Кастро, се кандидатира за член на парламента, е избран със съкрушително мнозинство. За съжаление на затворника кръстоносният поход на Кенийли не му помага. Когато процесът срещу него е обсъден в Камарата на общините и Кенийли предлага да го изпратят в Кралската комисия за преразглеждане, Камарата отказва със съкрушително мнозинство — 433 срещу един гласове. На Кастро не му остава нищо друго, освен да излежи присъдата си.

След като през 1884 г. го освобождават, той продава самопризнанията си на един вестник. Но щом получава парите, Кастро незабавно се отказва от изявленията си и продължава да твърди, че е сър Роджър Тичборн до края на живота си.

Вдъхновени от успеха си като роднини на султана на Занзибар, Хорас Коул и Ейдриън Стивън осъществяват желанието си за военна шега. Вместо да започнат немска атака срещу Франция, този път те решават да се подиграят с мощта на британската флота. На 10 февруари 1910 г. двамата изпращат телеграма до вицеадмирал сър Уилям Мей, главнокомандващ флотата, предупреждавайки го, че корабът „Дреднот“, наскоро акостирал в Уеймът, ще приеме императора на Абисиния. Както и преди, подготовката е минимална и измамниците само почернят лицата си във влака за Уеймът. Но това няма значение, защото успяват да заблудят армията. Когато пристигат, Коул, Стивън и антуражът им (те убеждават неколцина приятели да се включат в измамата) са посрещнати от таксите, които ги закарват до кея. А щом се качват на борда на кораба, с тях се държат като с истински кралски особи. Изсвирват им някакъв национален химн (не този на Абисиния, защото никой не го знае), предлагат им официален обяд, показват им кораба и им отдават чест с топовен салют. Посещението приключва без произшествия и никой нямаше да разбере

нищо, ако жадният за известност Коул не разказва историята на „Дейли Мирър“.

МАРТИН ГУЕР: ДНЕС СЪМ ТУК, УТРЕ МЕ НЯМА

Джоди Фостър, Ричард Гиър и Жерар Депардийо са свързани със следващата история за измама, интриги и предателство, макар че това се е случило във Франция през XVI век. През 1982 г. Жерар Депардийо играе главната роля в „Завръщането на Мартин Гуер“, последван десет години по-късно от хита с Джоди Фостър „Съмърсби“. Някои от подробностите са променени (действието в „Съмърсби“ се развива по време на Гражданската война в Америка, а не във Франция), но в основни линии сюжетът остава непокътнат и не загубва интригата си.

През 1906 г. Вилхелм Войт, обущар по професия, става национален герой за един ден. Уморен да поправя обувки, той се сдобива с униформа на капитан от немската пехота и тръгва по улиците на столицата. Войт среща взвод от десет войници, предвождани от жалък ефрейтор, и поема командването, като първо им заповядва да маршируват из града. После конфискува автобус, отива в Копеник, предградие на Виена, влиза в Градския съвет и арестува кмета и ковчезника. Апетитът му се изостря и Войт заповядва да му дадат четири хиляди марки, като арестува градските съветници. Той се измъква, като качва всички на автобуса и им заповядва да карат към Берлин без него.

Филмът разказва за жена, изправена пред болезнена морална дилема. Съпругът ѝ, който преди много години я е напуснал без никакво обяснение, неочаквано се завръща и тя е неописуемо щастлива. На пръв поглед проблемът не е кой знае какъв, но има едно малко неудобство — завърналият се съпруг е самозванец и жената знае това. Какво да стори? Да отхвърли човека, който я прави щастлива, изпращайки го на почти сигурна смърт, или да рискува живота си и да живее в лъжа?

Това не е ясен пример за измама с финансова цел, каквато е сагата Тичборн. Тук няма жертва в реалния смисъл на думата. В края на краищата, съпругът оставя съпругата си да се оправя сама и тя с готовност посреща самозванеца. Не е необходима принуда, нито е извършено изнудване. Всичко е наред, с изключение на самоличността на самозванеца, но за съжаление това се оказва камъчето, което обръща колата.

Историята започва през 1538 г., когато младата двойка Мартин Гуер и Бертранда де Ролс сключват брак в Артига, Ариеш. Бертранда е едва четиринайсетгодишна. Минават осем години, но не им се раждат деца, по всяка вероятност защото двамата водят отделен живот. Но суеверните хора от XVI век мислят, че те са прокълнати. Наета е „мъдра жена“, която да ги освободи от проклятието. Тя го прави незабавно, но бебето не сближава съпрузите. Мартин постоянно е неспокоен. Главните му умения са фехтовката и боксът, но в Артига тези занимания не могат да се използват за нищо добро. Той има твърде високо обществено положение, за да стане пастир, и твърде ниско, за да захване някоя професия, която и без това няма да му достави удоволствие. През 1548 г. след ожесточена кавга с баща си Мартин напуска дома си, за да търси щастие.

Каквито и да са чувствата ѝ към Мартин, заминаването му е голям удар за Бертранда. Не финансово, защото семейството му я обича и държи тя да остане да живее при тях, а емоционално. Законът ѝ забранява да се омъжи повторно освен ако съпругът ѝ не е мъртъв. А за една омъжена жена не е прилично да общува с друг мъж, освен със съпруга си. Ето защо, макар да е млада, Бертранда знае, че никога няма да намери любов.

Но животът продължава и би било грешка да намекваме, че съществуването ѝ е окаяно. Тя се чувства удобно и в безопасност особено когато Пиер, чичото на Мартин, се оженва за овдовялата ѝ майка и всички се преместват в къщата от детските ѝ години. Минават осем години и Бертранда остава вярна на изчезналия си съпруг. Тя може и да жадува за любов, но прави само каквото трябва. Разбира се, докато съпругът ѝ се завръща. От този момент животът ѝ се превръща в хаос.

Той не се връща шумно и тържествено, а предпочита да влезе тихомълком в селото, сякаш е ходил до пазара, а не е изчезнал

безследно преди осем години. Пристигането му обаче не заварва Бертранда напълно неподготвена. Новината за Мартин Гуер се разнася из селото като горски пожар. Никога няма да разберем дали Бертранда е била радостна като сестрите му и останалите жители на селото от неочакваното развитие на нещата, но тя не се втурва да го посрещне. Сестрите му хукват към него и го довеждат в къщата. И когато най-после се виждат, Бертранда го посреща неловко и колебливо. В съзнанието ѝ се прокрадват съмнения. Мартин изглежда по-дребен, откровен и темпераментен, отколкото в миналото. Но селяните мигновено го познават и той на свой ред ги поздравява радушно. Този мъж трябва да е съпругът ѝ. Кой друг може да бъде? Бертранда нерешително го поканва да влезе. Съмненията ѝ се разсейват. Веднага щом остава сам с нея, той я пита какво е станало с дългите бели чорапи, които е харесвала толкова много. Дали ги е запазила? Би ли ги обула пак заради него? Това е толкова интимен детайл, че мъжът не може да е друг, освен Мартин.

Бракът им се възражда. Вълнението около появата на Мартин скоро утихва и животът в селото отново става нормален. Дори да има съмнения, никой не казва нищо и Мартин, Бертранда и синът им Санкси се преместват в старата си къща в Артига. Бертранда е пощастлива от всякога. Тя разсъждава, че ако това е истинският Мартин, тогава той се е променил за добро. Мартин е внимателен, обичлив и трудолюбив. Дразнещото безпокойство, толкова характерно за него в миналото, е изчезнало. Нещо повече, той се оказва проникателен бизнесмен. Мартин дава под наем и продава земя, увеличава значително богатството на семейство Гуер и изглежда твърдо решен да го увеличи още повече за в бъдеще.

Първи април е причина за множество забавни измами през годините, но следните две шеги трябва да са сред най-хубавите. На 1 април 1957 г. обикновено сериозната новинарска програма „Панорама“ заблуждава цялата нация, като посвещава предаване на дърветата, на които растат спагетите в Италия. Двайсет и две години по-късно лондонското столично радио убеждава много хора, че 5 и

12 април са отменени, за да може Британия да се изравни с останалия свят.

Трудно е да се каже кога Берtrandа разкрива истината за съпруга си, но това вероятно става по-скоро, отколкото може да се предполага. Истинският Мартин има белег над едната вежда — детайл, който във вълнението си на първата им среща лесно е пренебрегнат, но не може да остане скрит за дълго. Единственото сигурно нещо е, че когато разбира измамата, Берtrandа решава да мълчи. Противно на очакванията тя е намерила любов, при това плодотворна. Едно след друго се раждат две бебета. Едното умира скоро след раждането, но другото, Бернар, пращи от здраве.

За съжаление, както често става с измамите и мошеничествата, късметът се изчерпва. Мартин вижда друг парцел земя за продажба. Този път обаче той избира наследствена земя в провинция Баския, която има сантиментална стойност за чичо му Пиер. Пиер възразява категорично срещу продажбата и макар че дотогава двамата се разбират отлично, започва ожесточен спор, който може да се реши само в съда. Тъй като Мартин е законният собственик на земята, делото би трябвало да е лесно. Но Пиер се ядосва толкова много, че хвърля съмнения върху самоличността на Мартин. Споменати са размера на краката, ръста и белега му и макар Мартин да спечелва делото, мнозина селяни вече го смятат за друг. Той е в уязвимо положение и ако не е твърдата подкрепа на Берtrandа, мъжът вероятно щеше веднага да бъде изгонен от селото.

Скандалът се разгаря. Местен земевладелец отдавна смята, че Мартин е разрушил един от хамбарите му, и през 1559 г. го съди за това. По време на процеса отново възникват съмнения за самоличността на Мартин. И за пръв път той е обвинен за разбиване на брака на Берtrandа. Хвърлен в затвора за умишлен палеж, Мартин сигурно е разбрал, че го очакват и по-лоши неща. Пиер не крие, че е твърдо решен да го разобличи като самозванец и претърсва района за информация. Селото пламва от противоречиви слухове. Пиер знае, че трябва да докаже твърденията си в съда.

Докато Мартин линее в затвора, нещата се развиват бързо. Пиер намира двама мъже, които твърдят, че познават Мартин. Берtrandа е

уведомена, че щом го освободят, Мартин незабавно ще бъде арестуван и ще има процес. Тя не може да направи нищо друго, освен да се примири и да се надява да повярват на съпруга ѝ в съда. Берtrandа има основателна причина да мисли така. В края на краищата, двамата са живели като съпрузи три години и той едва ли е пропуснал възможността да научи детайли от „съвместния“ им живот в миналото. Нещо повече, веднага щом Пиер и селяните изказват съмнения, Мартин внимателно запаметява най-интимните им действия и разговори от годините преди внезапното си заминаване.

Но под натиска на Пиер Берtrandа отхвърля обвиняемия като самозванец и макар че отказва да го направи под клетва, делото е загубено. Самозванецът е признат за виновен и честта на Пиер е спасена. Защото той е предприел съдебното преследване единствено от гняв и не иска нищо повече освен извинение и глоба, тъй като искрено обича мъжа, представящ се за Мартин. За съжаление в сметката влиза и съдията, който изиграва най-важната роля в процеса и постановява вместо глоба обвиняемият да бъде обезглавен.

„Мартин“ и Берtrandа незабавно подават жалба в местния парламент в Тулуза и през април 1560 г. започва нов процес. „Мартин“ отново блясва, демонстрирайки такова остроумие и знания, че съдиите са убедени в невинността му, особено когато Пиер започва да отправя безумни обвинения и заплахи за насилие, които очевидно са безпочвени. Очаква се решението на съда несъмнено да бъде в полза на Берtrandа и съпруга ѝ, когато става невъзможното. С изумително чувство за драматизъм и подбиране на подходящия момент в съдебната зала влиза истинският Мартин Гуер.

Той се връща дванайсет години след внезапното си заминаване и този път няма съмнение, че е истинският. Берtrandа е втрещена. Тя приема непознат в дома си, надявайки се и сигурно вярвайки, че е законният ѝ съпруг. Какво да направи? Берtrandа бързо сменя лоялността си, отказва се от самозванеца и го обявява за измамник и мошеник. Тя се разплаква и моли истинския Мартин да ѝ прости. В края на краищата, Берtrandа е признала другия мъж за самозванец веднага щом е разбрала грешката си. Съдбата на фалшивия Мартин е решена. Той е признат за виновен за втори път и е осъден на смърт.

Кой е самозванецът на всички времена? Труден въпрос. Но със сигурност трябва да се замислим върху името Станли Уейман. Защото Стаили обича да се преструва на такъв, какъвто не е, и през годините се появява ту като румънски генерален консул, ту като адвокат, лекар, лейтенант, командир от американската флота, журналист, служител на ООН и собственик на верига от мотели. Не е зле за един-единствен човек.

Малко преди екзекуцията самозванецът признава всичко. Той е Арно дьо Тил от село Сайя, намиращо се на северозапад от района, а не от Артига. Също като Мартин и той става неспокоен през младостта си, напуска дома си и става наемник. Докато се сражава като пехотинец за Хенри II в Пикарди, много пъти го объркват с Мартин Гуер. Любопитството му се разпалва и той започва да изучава Мартин, съпругата и имота му. Когато научава, че Мартин се е записал в армията на Филип II Испански и едва ли ще се върне, Арно се възползва от шанса. Грешката е изцяло негова и той моли Мартин да се отнася добре с Бертранда, защото се е държала достойно и почтено.

Произнасяйки тези последни думи, той показва героична и трогателна любов към жената, която умишлено е затворила очи за измамата му, а го предава в критичния момент. Онова, което започва като измама, завършва с любов.

МАЙОР МАРТИН: ЧОВЕКЪТ, КОЙТО НЕ СЪЩЕСТВУВА

На 3 май 1943 г. испанците намират офицер с висок ранг в крайбрежните води. За тялото му е закачено с катинар куфарче, съдържащо документи от изключително важно значение за успеха на предстоящата инвазия на съюзниците в Европа. Британският военноморски аташе в Мадрид разтревожено съобщава тази информация на военноморското разузнаване в Лондон и чака заповеди. Не му се налага да чака дълго. Инструкциите са да вземе и тялото, и документите веднага щом дискретността позволи. За съжаление британците са подслушвани. До края на разговора испанците разбиват ключалката на куфарчето, изваждат съдържанието и го изпращат в Берлин.

Възможно е да се разбере значението на документите, станали притежание на майор Мартин. От известно време властите в Берлин знаят за плановете на съюзниците да нападнат Европа от северноафриканския бряг, но не могат да разберат маршрута. Има много възможни точки на нападение, но три места изглеждат най-вероятни — Сицилия, Гърция или района около Сардиния, и Корсика. Германците не са в състояние да отбраняват и трите пункта, затова отчаяно търсят информация, която да им покаже от коя посока ще се зададе бурята. Майор Мартин има всичко, което те искат. Куфарчето му съдържа писмо до генерал Александър в Тунис, че атаката ще бъде от Гърция и ще има лъжлива маневра за прикритие от Сицилия. Двойният блъф на съюзниците е разкрит. Сега германците могат уверено да планират отбраната си.

На 14 май 1943 г., след като е проверил валидността и точността на документите, адмирал Дониц отива при Хитлер, за да му каже, че атаката със сигурност ще започне от Гърция и отбраната в Сицилия трябва да бъде сведена до минимум. Нападението на съюзниците ще бъде посрещнато с максимална сила и ще завърши с унизително поражение.

Но... майор Мартин не съществува. Той е плод на въображението на британското военноморско разузнаване, което съзнава, че изходът от войната ще зависи до голяма степен от

нападението на Европа и трябва да се използват всички мерки за засилване мощта на съюзниците в този етап на битката. Висшите военни също разбират, че германците ще положат огромни усилия, за да отгатнат метода им на действие. Но вместо да гледат на това единствено като на неудобно и потенциално препятствие, те решават да използват германското разузнаване.

Добре известен факт е, че „съветските болни са най-здравите болни“. Поне така смята съветското правителство, докато прозрачните му лъжи довеждат този „факт“ тихомълком да бъде изхвърлен в кошчето за боклук. Сред другите лъжи, предпочитани от правителствата, са: „Зелените ябълки причиняват лошо храносмилане“ и „Млякото се вкисва по време на гръмотевична буря“. Интересно...

Съюзниците са на мнение, че може да се уреди фалшиви планове уж случайно да попаднат в ръцете на врага. И после ще могат косвено да диктуват ходовете на германците. Планът е рискован и не може да се осъществи в изолация. Германците трябва да повярват, че атаката ще дойде от Сицилия, и после Мартин да им подхвърли информацията за Гърция. Операцията е свръхсекретна и дори генерал Александър не знае какво става. Кодовото ѝ име е заплашителното Операция „Кайма“.

Операцията е в ход. Лейтенант Юън Монтагю, ръководител на операцията, се залавя да търси труп — човекът трябва да служи във флотата, да е на съответната възраст и да е наскоро починал. Това е извършено и започва изграждането на реална самоличност на майор Мартин. В дрехите му слагат писма от приятелката му, сметки от шивача му и два билета за театър. Има дори писмо от банката му, с което му съобщават, че наскоро е изтеглил сума, превишаваща кредита му. А в куфарчето му, до фалшивите планове нападението, е сложено писмо за представяне от Маунтбатън до Айзенхауер и до главнокомандващия на Средиземноморските сили, препоръчващо го като експерт по акостирането. Майор Мартин е готов и е поставен в лед, докато настъпи подходящият момент да го подхвърлят така, че германците да го открият.

Остава проблемът как да го оставят да попадне в ръцете на врага, без да предизвикат подозрения. Той не може да бъде намерен отвъд германската линия, защото няма основателно оправдание да бъде там. Трупът не може да бъде оставен и на територията на съюзниците, защото войниците им може да го намерят преди немските шпиони. Единственият начин, гарантиращ успех, е да го хвърлят в морето и да се надяват, че вълните ще го изтласкат в ръцете на противника. Това означава, че трета страна, благосклонна към германците, трябва да открие тялото и да съобщи за находката си на Берлин. Ето защо са избрани крайбрежните води на Испания — испанците не само са настроени благосклонно към германците въпреки официалния си неутралитет, но и е известно, че предоставят убежище на много немски шпиони, които действат на пристанищата и предимно в Хуелва.

Подготовката приключва, датата е уточнена и на 19 април 1942 г. майор Мартин е натоварен на борда на „Сераф“, британска подводница, която незабелязано се отправя към целта на пътуването си.

Десет дни по-късно Уилям Мартин е размразен, облечен в спасителна жилетка и оставен да се носи по вълните към Испания. Следват изпълнени с нервно напрежение четири дни, през които не се чуват вести, но на 3 май британският военноморски аташе научава, че испански рибари са намерили трупа. Сега остава само да убедят испанците и после германците да повярват, че откритието е критичен удар за съюзниците. Ето защо военноморският аташе в Мадрид и шефовете му в Лондон изразяват огромно безпокойство. Германците се хващат на въдицата и когато на 10 юни 1943 г. се приземяват в Сицилия, съюзниците срещат малка съпротива. Невероятният риск си е заслужавал.

Няколко десетилетия по-късно изглежда невероятно, че цяла армия може да бъде измамена по този начин. Нима германците не са се усъмнили, че информацията, която им е необходима, се появява на поднос, при това в подходящия момент? Те със сигурност е трябвало да действат по-предпазливо. Но успехът на тази изключително рискована измама подчертава защо винаги ще има самозванци и мошеници. Също като в случаите с Том Кийтинг и Клифърд Ървинг и мишените им, майор Мартин дава на германците онова, което искат, позволява огромното им желание за информация да надделее над

предпазливостта им. Ако им бе упражнен по-голям натиск да повярват на този двоен блъф, те несъмнено биха заподозрели, че има нещо гнило. Но майор Мартин се оказва твърде съблазнителен, за да го пренебрегнат.

Невинаги основната цел на измамника е да спечели пари. Някои само обичат да разобличават и да правят за смях общественото или професионалното положение на хора с високо самочувствие. Един такъв измамник е Хъмфри Бъркли, който като студент в Кеймбридж измисля Х. Рочестър Снийт, директор на училище „Селхърст“. С необикновена дързост и с помощта на хартия за писане, на която е напечатан въображаемият адрес на „Селхърст“, Бъркли започва кореспонденция с директорите на някои от най-престижните държавни учебни заведения в Англия, като Итън, Хароу, Марлборо и Ръгби. В писмата са застъпени чувствителни теми като хомосексуализма сред момчетата или практични въпроси като уреждането на екскурзия в Южна Африка. Никой не пита за произхода и местонахождението на несъществуващото училище. Бъркли обаче е разкрит и без да покажат чувство за хумор, властите го изключват от университета за две години.

ДАМИ ИЗМАМНИЦИ

ДОКТОР ДЖЕЙМС БАРИ: ЛЕКАРЯТ ЖЕНА

Не всички измамници, мошеници и самозванци са мъже. Истина е, че жените в тази област са по-малко. Това не доказва, че вероятността да се отдадат на такава дейност е по-малка, а че успяват повече в постигането на целите си. Така например през целия си живот доктор Джеймс Бари се преструва на мъж и въпреки това не я разкриват, поне официално.

Измамата ѝ обаче се различава от онези, описани в тази книга. Тя не се залавя да взима пари от нищо неподозиращи хора, нито се подиграва с властниците. Престъплението ѝ, ако може да се нарече така, е, че иска да стане лекар. А в XIX век основното изискване за тази професия е да си мъж. И Бари става мъж.

Тя е родена през 1799 година. Подробностите около ранните ѝ години са мъгляви. На шест-седем години отива с баща си в Лондон. Родителите ѝ са ирландци. Бари може би е племенница на художника Джеймс Бари. Едно е сигурно — тя е свикнала на богатство и привилегии. Ежедневието я сблъсква с предизвикателни и вълнуващи възможности, които Бари иска да изследва. И така, тя напуска Лондон, отива в университета в Единбург и живее като мъж.

Трябва да се възхитим на смелостта ѝ. Бари е едва десет-единайсетгодишна, когато оставя семейството си и отива в непознат град. Фактът, че се представя за момче, сигурно увеличава проблемите ѝ. Но тя не е съвсем сама. Членовете на семейството ѝ са някои от най-високопоставените аристократи в страната и един от тях, лорд Бюкан, ѝ става настойник по време на образованието ѝ. Не е сигурно дали той знае, че Бари е момиче, а не умно момче, но дори да е така, лорд Бюкан не я издава. Джеймс Бари е отличен ученик и завършва на дванайсет години. Детето чудо веднага е назначено в лондонска болница, където работи като асистент при някои от най-добрите

хирурзи по онова време. Талантът на Бари процъфтява и скоро е открит от армията.

През 1816 г. тя е изпратена в Южна Африка и скоро става личен лекар на лорд Чарлс Съмърсет, губернатор на Кейп Таун. Това е висок пост за толкова млад човек — Бари е едва седемнайсетгодишна — и вероятно отново е успяла с помощта на наставника си лорд Бюкан или някой друг влиятелен член на семейството като например фамилията Боуфорт. Но е очевидно, че е способна успешно да изпълнява задълженията си.

Но тези задължения не отнемат цялото ѝ време. Бари настоява за построяването на нова колония за прокажени, променя официалното отношение към психопатите, регистрирайки ги като болни, а не престъпници, и разпространява идеята за здравословното хранене, насърчавайки всеки, когото срещне, да яде повече плодове и зеленчуци. Тези постижения, съчетани с колоритен и експанзивен характер, скоро я издигат на поста медицински инспектор на провинцията.

Няма да е вярно, ако твърдим, че не са възниквали подозрения за пола ѝ, защото клюкарите в колонията непрекъснато говорят за нея. Те забелязват слабата ѝ фигура и женственото телосложение и се питат какви точно са взаимоотношенията ѝ с губернатора лорд Чарлс Съмърсет. Тя му е личен лекар в продължение на шест години и той трябва да е разбрал истината, ако не я е знаел от самото начало, и вероятно нежността и привързаността му към нея ѝ позволяват да играе толкова добре ролята на мъж. Защото е очевидно, че лорд Съмърсет я защитава при всякакви обстоятелства.

Бари работи с религиозен фанатизъм и е готова да направи всичко, за да реформира мудната и корумпирана служба. За всеобщо негодувание, тя сменя неквалифицираните и некомпетентните аптекари, на които е позволено да продължат работата си, защото всички ги харесват. През 1825 г. Бари отказва да освидетелства пиян затворник за невменяем и оплакването ѝ за неправилно процедиране в случая предизвиква секретаря на губернатора да я хвърли в затвора, но по-късно я помилва. За съжаление предизвикателният ѝ дух я довежда до професионална гибел. Идеите ѝ може и да са добри, но Бари дразни колегите си и това прави кариерата ѝ трудна. По-късно, през 1825 г.,

Медицинската колегия я сваля от поста инспектор и когато Бари оказва съпротива, я уволнява.

Тя обаче остава непреклонна. Както винаги уверена в способностите си, Бари става известна в цялата страна, когато спасява майка и бебето ѝ с Цезарово сечение — метод, за който е прочела само няколко месеца по-рано. И до ден-днешен семейство Мюнник кръщават първото момче на всяко поколение Джеймс Бари.

Но вероятно тя преиграва ролята си и става повече мъж от мъжете. Кариерата ѝ е белязана от постоянни конфронтации — независимо дали когато се грижи за пациентите, или извършва административни услуги — и накрая я прецакват. Когато най-висшият медицински пост в армията се освобождава, въпреки бляскавия ѝ талант Бари не е включена в списъка с кандидатите. Каква ирония, че представянето ѝ като мъж ѝ дава възможност да се радва на възискателния и безпощаден стил на живот, който толкова много иска, и в края на краищата, довежда до изключването ѝ от висшите ешелони.

Дните ѝ завършват в принудителна изолация, след като Бари е съкратена поради болест от последния си пост като главен инспектор на болниците в Канада. След почти петдесет години активна служба тя прекарва останалото десетилетие от живота си, като посещава приятели и пътува, без нито веднъж да захвърли маската си. Едва когато през 1865 г. умира и приготвят тялото за погребението, става ясно, че Джеймс Бари е жена.

Стела Нюбъро (1773 — 1843 г.) е странна жена. Тя е родена в семейство на селяни в Модилиана, Тоскана, и се омъжва два пъти — първо за английски лорд, а после за руски барон, домогвайки се до обществено положение в периферията на европейската аристокрация. Но Стела има по-високи амбиции. Тя твърди, че като новородена, баща ѝ я е разменил с Луи-Филип Орлеански, който скоро ще стане крал на Франция. Не е учудващо, че той не желае да се откаже от уважаваното си обществено положение, особено след като Стела няма никакви доказателства, и мечтата ѝ не се сбъдва. Но тя продължава кампанията до

смъртта си и нарича Луи-Филип „неволен узурпатор на права, които няма да може да запази, без да изпитва вина“.

СОФИ ЛОЙД: ТОВА МОМЧЕ Е ВЪЛШЕБНИК!

XX век е период на неограничени възможности, епоха, когато талантът е свободен да процъфтява, и е ера на безпрецедентен прогрес във всяка област. Мъжете и жените имат равни права. Има жени счетоводители, адвокати и лекари. Кой е най-известният министър-председател на Англия след Втората световна война? Не Харолд Уилсън или Тед Хийт, а Маргарет Тачър...

Затова каква причина би имала някоя жена да отрича пола си в днешно време? За съжаление — дълговековната причина. През XX век перспективите за жените може и да са се увеличили, но до равенството има още много.

И това се доказва от историята на Софи Лойд през 1989 година.

Целта ѝ е леснопостижима. В края на краищата, тя само иска да влезе в Дружеството на фокусниците и както всеки знае, ако имаш талант, си вътре. Това озадачава Софи. Струва ѝ се странно, че не консервативни хора, а група артисти може да бъдат толкова тесногръди. Всъщност този факт я вбесява. И така, в съюз с импресариото си Джени Уинстанли, Софи се залавя да получи членство. Целта ѝ не е толкова дългосрочна като тази на Джеймс Бари. Тя възнамерява да работи като нея, но подготовката ѝ не е толкова сложна. Софи не разчита за подкрепа на влиятелни личности като лорд Бюкан или губернатора на Южна Африка. Измамата ѝ трябва да бъде пълна и убедителна не само за невъоръженото око, но и за безпощадния обектив на камерата.

Джеймс Греъм е гениален измамник. Той прекарва по-голямата част от живота си, печелейки добри пари, като рекламира „легло, което ви прави фертилни“. Греъм твърди, че леглото носи „незабавно зачеване на всеки джентълмен и дамата му, които желаят потомство“ и всичко това струва само петдесет лири на нощ (в края на XVIII век тази сума е доста голяма). Забележително е как Греъм е убеждавал хората да му вярват, но тъй като леглото

е шедьовър — широко четири и дълго три метра, подпряно на четирийсет колони от цветно стъкло и с голямо огледало отгоре, непрекъснато има желаещи да го изпробват.

Първо, Софи трябва да си измисли убедителна самоличност. Тъй като е дребна и крехка, логичният избор е да играе ролята на слабо, неатлетично момче. За да не говори много, това момче трябва да е тихо и интровертно и талантът му да се вижда само на сцената. Дотук всичко изглежда правдоподобно. Много момчета мразят спорта и разговорът им се състои от едносрични думи.

После Софи изучава как се държат мъжете, какво правят с ръцете си и как говорят и общуват един с друг. За плановете ѝ е изключително важно тя да се движи и да говори като мъж, особено когато я гледат съсредоточено на сцената. Миговете след представлението, когато я канят да седне в бара, за да обсъди тънкостите на изкуството си, ще бъдат най-трудните.

След като решава как ще се държи и действа, Софи трябва да направи така, че убедително да прилича на шестнайсетгодишно момче. Тя се гримира старателно преди представлението, слага си перука и очила, специални подплънки, за да изглежда лицето ѝ по-пълно, и стегнат корсаж. Всъщност единственото, което не може да прикрие, са ръцете и трябва да внимава да не ги показва колкото е възможно по-дълго. Това съвсем не е проблем, докато е на сцената. В края на краищата, зрителите ще се съсредоточат върху фокуса, а не в ръцете ѝ. Но после в бара ще трябва да държи ръцете си в джобовете толкова дълго, че ще изглежда необичайно.

Подготовката е завършена. Софи се прекръства на Реймънд и след като си измисля семейна история, разкази за училище и фамилни спорове, е готова да започне да атакува Дружеството на фокусниците. Успехът не идва веднага. Представлението на Реймънд трябва да бъде показано на открито. Основните неща са научени предварително, но единственият начин да намери фокус, достатъчно добър, за да бъде допусната в Дружеството на фокусниците, е да изпробва триковете си пред публика. Реймънд обикаля Лондон една година и постепенно усъвършенства фокусите си и печели подкрепата на публиката.

В края на този период в репортажите за работата му, макар и никога изпълнени с вълнение, се споменава, че може би Реймънд заслужава да опита да влезе в Дружеството на фокусниците. Репортажите хвалят повече момчето, отколкото фокусите му. Софи почти успява в целта си. Последното препятствие е изпитът, който трябва да положи пред двеста зрители и представител на Дружеството на фокусниците. Софи се гримира старателно два часа, но не е необходимо да се притеснява, защото представянето ѝ е успешно и Реймънд е приет в Дружеството на фокусниците.

Измамницата отново тържествува. Тя е доказала поне на себе си абсурдността на мислене на силните на деня. Но от известно време Дружеството на фокусниците е атакувано, че членовете му са само мъже, и скоро след приемането на Реймънд се съгласява да включи и жени. Единственото условие е те да докажат, че са добри. Софи решава да стане първата жена член на Дружеството. Това би означавало да признае за измамата си, но всички ще я видят откъм смешната ѝ страна. Защо не?

За съжаление членовете на Дружеството на фокусниците само са се огънали под натиска да променят правилата. Те всъщност нямат намерение да приемат жени. Ето защо, когато Софи Лойд потропва на вратата им, настоявайки да я приемат, те се изсмиват в лицето ѝ и усмивките им замръзват, после изчезват, когато им разказва за фокусника Реймънд. Вместо да признаят, че са били измамани и да я похвалят за уменията във фокусническото изкуство, те трясват вратата под носа ѝ. Дружеството на фокусниците гневно отнема лиценза на Реймънд и отказва достъп на Софи. Като се замислим, в края на краищата, измамата е професията на Дружеството на фокусниците.

Желанието да се преоткрият, гори в много хора. Но Мери Уилкокс е една крачка по-напред. Тя наистина се преоткрива — като принцеса Карабу от Явасу. Измамата ѝ скоро е разкрита, но тъй като в действията ѝ няма нищо незаконно, Мери е оставена на мира или поне щеше да бъде, ако не представлява такава голяма атракция. Хиляди хора се стичат да я видят и да чуят разказите ѝ за церемониите и фестивалите, на които е била патрон, и

фактът, че Мери съчинява всичко това, не притеснява никого.

ТЕРЕЗ ЮМБЕР: БЕЗПАРИЧНАТА МИЛИОНЕРКА

Терез Юмбер вероятно печели наградата „измамник жена на всички времена“. Защото историята ѝ на преструвки и измама е достойна за всяка голяма сцена. Планът ѝ да заеме място сред най-богатите и влиятелни хора във Франция през XIX век успява, когато запечатва сейф и заявява, че там има състояние, което скоро ще наследи. Кредиторите започват да се редят пред вратата ѝ, за да ѝ дадат пари.

Идеята дори не е оригинална. Баща ѝ, мосю Оринак, също обича да лъже. И не подбира на кого да разказва лъжите си. Особено много обича да смайва слушателите си с факта, че е благородник и домът му не е малката къщичка, където живее, а огромен замък в Оверн. За съжаление той се скарал жестоко с родителите си и те го изгонили. Но след смъртта му децата му ще наследят замъка, титлата и богатството на Д'Оринак. Като доказателство той показва сандък с месингови кабари, където са документите, необходими на децата му, за да претендират за наследството. След като Оринак умира и отварят сандъка, оказва се, че там има само една тухла.

Не е ясно дали Терез е вярвала на баща си и е била толкова ужасена от лъжите му, че започва да разказва небивалици с надеждата един ден да получи богатството си, или само иска да продължи семейната традиция. Но има други, по-убедителни причини.

След смъртта на баща ѝ през 1874 г. семейството — Терез е най-голямото от четирите деца — е принудено да се премести в Тулуза, за да се издържа. Майката отваря малък магазин за ленени платове, а Терез, която не е особено привлекателна, работи като перачка. За дете, възпитано в мечти и по-големи очаквания, това е смазващ удар. Защото тя знае, че ако продължава да бъде перачка, ще завърши дните си неомъжена и бедна. Нещо повече, Терез трябва да издържа братята си Емил и Ромен и сестра си Мари. Тя трябва да направи нещо за всички тях. Само трябва да намери подходящия мъж.

И докато работи като перачка в къщата на Густав Юмбер, преуспяващ адвокат и по онова време кмет на Тулуза, Терез намира идеалния мъж — сина му Фредерик. Той не само е мекушав и

несигурен, но и отчаяно се нуждае да говори с някого. Фредерик е чувствителна и творческа личност и иска да прекара дните си в спокойни занимания, но строгият му баща настоява да стане адвокат. Той иска Фредерик да върви по стъпките му. Това е ужасно за него. Терез мънка съчувствено, милва намръщаното му чело и казва, че ще му помогне. Тя омайва Фредерик с измислиците, че мила, възрастна дама, мадмоазел Дьо Марио, ѝ е завещала замък, голямо имение и огромно богатство. Щом Терез навърши двайсет и една години, всичко ще бъде нейно. И тя ще го даде на скъпия Фредерик.

Баща ѝ е използвал този номер хиляди пъти през живота си и това не го е довело доникъде. Но Терез избира хитро мишената си. Фредерик е омагьосан. За пръв път в живота му има човек, който се интересува от чувствата му, и Терез е готова да похарчи всичките си пари, за да му помогне. Той ѝ предлага брак. И когато баща му възразява на основание, че Терез мами Фредерик и няма пукнат грош, двамата избягват, оженват се тайно и се преместват в Париж.

Терез благодари на съдбата и иска да живее охолно. Това е простимо, но тя няма намерение да бъде предпазлива. В Париж животът им става все по-екстравагантен. Те вечерят в най-скъпите ресторанти, взимат най-хубавите места в театъра и придобиват имущество с изумителна скорост. Стилът им на живот е далеч под възможностите им и скоро започват неприятностите с кредиторите. Дори Фредерик разбира, че няма никаква мадмоазел, нито замък. Играта загрубява, но Густав Юмбер, вече министър на правосъдието, който не може да си позволи скандали, се намесва и изплаща дълговете им. Терез и Фредерик са спасени. Парите в брой успокояват нервите на кредиторите и Терез забелязва, че те са по-нетърпеливи от всякога да дадат заеми на семейство Юмбер. Това е ситуация, която трябва да бъде използвана.

Няколко месеца по-късно се оказва, че Терез е наследила милиони от богат американец на име Крофорд. Защо ли? Като млада Терез пътувала с влака за Париж, когато случайно се заприказвала с господин Крофорд, който бил във Франция на почивка. Тя му препоръчвала кои забележителности да разгледа, когато той се оплакал, че не се чувства добре. Терез го прибрала в къщата си и се грижила за него, докато оздравял. Заболяването му било по-сериозно, отколкото изглеждало на пръв поглед. Господин Крофорд ѝ бил

толкова благодарен, че своевременно я включил в завещанието си, без тя да знае. Или по-точно, той включил в завещанието си сестра ѝ Мари, момиче, което не е виждал.

На този етап може да се предположи, че възникват съмнения, особено като се има предвид несъществуващата мадмоазел Дьо Марио и замъка ѝ.

Освен това Терез няма да вземе никакви пари веднага, защото има условия, които трябва да бъдат изпълнени. Първо, наследството трябва да бъде разделено на три. Мари и двама братовчеди на господин Крофорд ще получат по една трета от имението. Второ, наследството не трябва да се пипа до двайсет и първия рожден ден на Мари. И последно, но не и по важност, завещанието няма да е валидно, ако един от братовчедите не се ожени за Мари.

Но Терез познава публиката си. Тя заявява, че макар парите още да не са нейни, са ѝ оставени всички необходими нотариални актове и ценни книжа. Нужно е само търпение. Мари скоро ще навърши двайсет и една години и всеки от братовчедите на Крофорд ще поиска за съпруга такава очарователно момиче.

Терез знае как да направи така, че всички да повярват на историята ѝ. Време е да изиграе коза си. Двамата с Фредерик наскоро са се преместили във великолепна къща на Авеню де ла Гран Арме. Съпътствана от шумна публичност, Терез поставя огнеупорен сейф в спалнята, наема провинциален съдия за нотариус и слага документите и ценните книжа в сейфа. Магистратът свидетелства, че процедурата е спазена и Терез запечатва сейфа с восък. Сейфът ще бъде отворен на двайсет и първия рожден ден на Мари. Наследството е в сигурни ръце.

Това е гениален ход. Всички съмнения за достоверността на твърденията ѝ се изпаряват и Терез може да взима назаем колкото пари иска. Двамата с Фредерик харчат огромни суми, пред които предишната екстравагантност бледнее. Те си купуват три къщи в провинцията, яхта, безброй шапки и дрехи и хиляди други неща. Те взимат назаем общо петдесет милиона франка, позовавайки се на празен сейф. Мосю Оринак би се смял от сърце.

През 1917 г. две момичета, Франсес Райт и Айси Грифитс изрязват от списание няколко снимки на

вълшебни феи, взимат фотоапарат и снимат Айси сред тях. Това е само малко развлечение и те скоро забравят за снимките. Но неизвестно как се разчува, че са заснели истински вълшебни феи. И изведнъж двете стават известни като Вълшебниците от Котингли.

Франсес и Айси сигурно са съзнавали, че истината скоро ще излезе наяве, но се забавляват, като мълчат и гледат какво ще стане. И трябва много да са се смели, когато експерт след експерт се редят на опашка, за да потвърдят автентичността на малките същества. Всъщност те са приветствани толкова възторжено, че още дълго време много хора вярват, че са истински, докато най-последно през 1976 г. двете жени нарушават мълчанието си.

Всъщност в сейфа няма нищо ценно. Нотариалните актове и ценните книжа, които Терез слага там, са фалшификати, направени от братята ѝ.

Измамата се разраства. Терез продължава да взима назаем пари и скоро става толкова богата, че е в състояние да взима още повече. Първоначалните петдесет милиона франка ѝ помагат да вземе назаем почти два пъти повече. Освен това, ако някой кредитор изрази съмнение, че дългът ще бъде изплатен, условията на завещанието, които по-рано са могли да я разобличат, сега работят в нейна полза. Появяват се различни закони, процедурни пречки, които забавят процеса на отварянето на завещанието и обясняват протакането — братовчедите на Крофорд се карат кой да се ожени за Мари, а тя заявява, че не желае да се омъжи за нито един от американците. Терез Юмбер е в стихията си. Но тя не се задоволява да взима пари само от богати и алчни парижки банкери, а откъдето може. Ето защо Терез основава застрахователна компания „Ренте Виаджере“.

Предназначена за селяните, дребните бизнесмени и други хора, които не са в състояние да спестят големи суми за последните си дни, компанията успява не само защото предлага големи печалби от малки инвестиции, а защото я виждат да се грижи за делата си бързо и без суетене. За съжаление на вложителите, „Ренте Виаджере“ е измама. Всички получени депозити и плащания са оставени неосигурени и

суми, които трябва да се изплатят, се взимат директно от постъпващите вноски. По време на съществуването си компанията взима над четирийсет милиона франка, повечето от които отиват в личната банкова сметка на Терез.

Но без Терез да подозира, вятърът се обръща. В историята ѝ има едно слабо място — семейство Крофорд. Загадка е защо никой не си прави труда да провери дали това семейство съществува, но най-после някой го прави. Мосю Делат, банкиер от Лион, отива в Америка, разбира истината и пише на свой приятел, описвайки откритието си. Отначало приятелят не предприема нищо, но когато убиват Мосю Делат, отива при Терез и я заплашва, че ще разкрие истината. Терез успява да го убеди да мълчи, но не може да попречи на други хора да последват подозренията му. Особено на Жул Биза, длъжностно лице във Френската банка. Той не отива при Терез.

Заинтригуван от делата на „Ренте Виаджере“, Биза започва да прави проучвания и открива, че докато компанията твърди, че инвестира в ценни книжа със златно покритие, внимателното разследване показва друго. Той едва не си замълчава, защото ще загуби в личен план от катастрофалните разкрития. Всяка банка във Франция е дала пари на мадам Юмбер. Но Биза отива лично при министър-председателя Валдек-Русо. Финалното броене за мадам Юмбер започва.

Марта Ханау е жена със сърцето на Терез Юмбер. След като изгражда успешна бизнес империя, тя затвърждава успеха си, като създава мрежа от малки списания, които манипулират цените на акциите и инвестициите в нейна полза. Освен че е измамница, Марта е умна жена. Когато най-после я хвърлят в затвора, тя прави гладна стачка за три седмици, избягва и сетне се връща в затвора с такси!

Но тя е станала толкова влиятелна, че Валдек-Русо не предприема открити действия срещу Терез. Той предпочита да подрони позициите ѝ, като пуска новината за финансовите ѝ нарушения в „Льо Матен“. Това не би притеснило особено Терез, но

съдбата започва да се обръща срещу нея. Преди тя да успее да отрече нещо, адвокатът ѝ, мосю Дьо Буи, привидно убеден като всеки в невинността ѝ, решава да действа. Той обявява, че сейфът ще бъде отворен. Истината ще излезе наяве.

Терез сигурно насилва късмета си. Способността ѝ да убеждава е толкова голяма, че довежда до падението ѝ. Разобличаването ѝ е сигурно, защото тя не може да направи нищо, за да предотврати отварянето на сейфа. Датата е определена и цяла Франция е в напрегнато очакване. Терез започва да планира бягство. На 8 май, два дни преди отварянето на сейфа, къщата ѝ загадъчно изгаря и семейство Юмбер избягват. Вероятно Терез мисли, че пожарът ще унищожи доказателствата, но пренебрегва един дребен детайл — сейфът наистина е огнеупорен! Сейфът остава непокътнат и на 10 май е извадено съдържанието му — шепа хартии без никаква стойност.

Седем месеца по-късно властите залавят Фредерик, Терез, братята и сестра ѝ. Всички са обвинени в съучастничество в измама, макар че най-често се повтаря името на Терез. В началото на 1903 г. натискът се засилва и през март Мари отсъства от процеса под предлог, че се е побъркала и няма да може да отговаря свързано на въпросите. Терез вече е спечелила едно дело — арменец я обвинява в клевета — и действията ѝ осигуряват подкрепата на публиката. Тя е енергична жена и, изглежда, ще продължи да се бори. Но това не се случва. Вторият процес, който започва на 8 август 1903 г., показва сломен и съсипан човек, който не оказва никаква съпротива на обвинението. Две седмици по-късно Терез е осъдена на пет години затвор за престъпленията си — присъда, много по-лека от очакваната, но която въпреки всичко я изпълва със страх. Фредерик, Емил, Ромен и Мари също са признати за виновни по различни обвинения.

Така завършва една от най-невероятните измами на всички времена. В продължение на двацет години Терез се радва на живот, какъвто само кралска особа може да очаква. Но дните ѝ след затвора не преминават нито в разкош, нито вълнуващо и тя умира на преклонна възраст и забравена.

АНА АНДЕРСЪН: ПРИНЦЕСА ОТ ПРИКАЗКИТЕ?

Случаят на Ана Андерсън е труден за категоризация, защото е невъзможно да бъде разкрита истината около нея.

Докато е в психиатрична болница в Германия, тя твърди, че е принцеса Анастасия, най-малкото дете на руския цар. Шейсет години по-късно това твърдение все още не е опровергано.

Дали Андерсън е само самозванка и търси печалба? Ако е така, тя претърпява пълен провал, защото шейсетте години на спорове не ѝ донасят финансова награда. Дали е била психичноболна? Или е казвала истината?

И в трите твърдения има нещо вярно. Андерсън наистина би спечелила състояние, ако твърдението ѝ бе признато. Тя изпада в няколко нервни кризи и прекарва дълги периоди в психиатрични клиники. От друга страна, историята ѝ е правдоподобна и потвърдена в много отношения. Но е невъзможно да се каже каква всъщност е истината.

Историята на последното царско семейство в Русия е забулена в съмнения и противоречия, дължащи се на кървавия хаос, предизвикан от Руската революция и по-точно в дните и месеците след смяната на властта. Не може да се отрече, че царят и семейството му са взети в плен. Те представляват неудобство и бъдеща заплаха за болшевиките. Но след това събитията не са ясни. Революцията не е военна операция и болшевиките се нуждаят от време, за да организират ефикасно командване. През това време цари хаос. В страната скитат неконтролируеми банди, които правят каквото искат. В тази обстановка с царското семейство би могло да се случи всичко.

Цар Николай, съпругата му Александра и петте им деца заедно с неколцина други членове на императорската фамилия са разстреляни и наръгани с щикове в нощта на 16 юли 1918 г. в Екатеринбург. Това е и официалната версия от разследването на болшевиките, в чийто интерес е всички вероятни претенденти за трона да бъдат отстранени. Но съдейки по официалните изявления на съветското правителство в годините след революцията, едва ли е изненадващо, че има твърде много други мнения за събитията през 1918 г., които варират от

абсурдни до правдоподобни, и общо взето, съдържат убеждението, че един или повече членове на царското семейство са избегнали смъртта чрез предателство и лъжи в пленническия лагер. Най-правдоподобният вариант от тези разкази предполага, че неколцина членове на фамилията са успели да се измъкнат от болшевиките и са заминали на запад, към град Перм, откъдето после са избягали.

Ето защо, когато млада жена в психиатрична клиника в Германия започва да твърди, че е член на руското императорско семейство, би трябвало да изслушат историята ѝ, особено след като в нея има известна истина. Андерсън разказва, че е била спасена от млад мъж (за когото по-късно се е оженила и има дете) и пътува с него до Румъния, където той умира в размириците в Букурещ. Самотна и отчаяна, тя се добира до Германия в опит да намери убежище при роднините на мъжа си. През 1920 г., след като не успява да ги намери, Ана прави опит за самоубийство, но берлинската полиция я спасява и я закарва в психиатричната клиника „Далдорф“. Разказът ѝ е убедителен, въпреки че в него има слаби места и е озадачаващо защо тя разказва историята си, след като друга психичноболна я е помислила за член на руското царско семейство.

Търсенето ѝ на признание обаче започва едва през 1928 г. — точка, която мнозина коментатори използват, за да докажат, че Ана Андерсън е измамница. Но тя е силно обезпокоена от събитията в края на десетилетието — независимо дали е оцеляла след екзекуцията на Романови — и през следващите години изпада в пристъпи на изострено психично заболяване. През този период тя настойчиво поддържа твърдението си, но не е в състояние да го докаже. През 1928 г. Ана вече е здрава и готова да действа. През октомври същата година тя извършва широко рекламирано пътуване до Америка и препотвърждава настояването си за признание. Медийният интерес към нея е толкова голям, че официално признатите членове на фамилията Романови са принудени да дадат публично опровержение, наричайки Ана „принцесата от приказките“.

Невъзмутима, тя създава компания „Гранадор“, регистрирана през 1929 г. с единствената цел да докаже твърденията си. През следващата година Ана спечелва забележителни поддръжници, като принцеса Сесили от Германия, принц Фредерик Сакс-Олтенбург и Сигизмунд от Прусия, племенника на цар Николай. Дори Олга,

сестрата на царя, и съпругата на учителя по руски език на семейството отначало я приемат и променят мнението си едва след като официално признатите Романови им упражняват огромен натиск. Разбира се, те може би искат да запазят за себе си богатството на последния руски цар.

Поддръжниците имат причини да отстояват твърденията на Ана. Тя много прилича на Анастасия, която те са познавали преди революцията. Ана знае интимни подробности, изключително болезнени за всички. Например веднъж армейски капитан си спомня посещенията на Анастасия в болницата преди революцията и споменава един особено неучтив пациент. „А, мъжът с джобовете“ — възкликва Ана. Отначало капитанът е озадачен. Но после си спомня, че с този прякор двамата са наричали пациента. Никой друг не го знае. Освен това тя знае за тайно пътуване с цел примирие до Санкт Петербург, което германският ѝ чичо извършва в средата на Първата световна война. Поради очевидни причини пътуването е пазено в строга тайна и само най-близките членове на семейството знаят за него.

Въпреки всичко в разказа ѝ има слаби места и съществува една важна причина да не се вярва на твърденията ѝ. Ана Андерсън не говори руски. За това може да се изтъкнат различни причини. Тя е блокирала знанията си по езика заради ужасните страдания, които е преживяла. Или е свикнала да говори повече на други езици след дългото отсъствие от родината си. Но всички тези обяснения са неубедителни. Хората не могат да повярват, че една руска принцеса не говори руски.

През 1933 г. съдбата ѝ изглежда решена, въпреки че още се водят спорове. Германското правителство издава сертификати за наследството на официално признатите роднини на царя. Това само по себе си не е важно, защото богатството на Романови е другаде, но в сертификатите пише, че Анастасия е мъртва. Кой би повярвал на Ана сега? Пет години по-късно тя опитва да си възвърне инициативата, като предприема съдебни действия срещу херцогинята на Мекленбург, която представлява всички притежатели на сертификати, но макар да не изгубва делото, продължило трийсет години, Ана не спечелва нищо. Решението, произнесено през 1970 г., няма последици.

Разумно заключение. Но най-новите научни методи може би ще успеят да докажат истината...

През септември 1992 г. изтъкнатият руски учен и съдебномедицински патолог доктор Павел Иванов пристига в Британия с фрагменти от раменни и бедрени кости, ексхумирани от погребалната яма в Екатеринбург, открити наскоро. Група учени от Олдърмастън, специалисти по ДНК, изследват костите. Те сравняват намерената в останките ДНК с онази на официално признатите роднини на Романови — принц Филип, чиято баба е сестра на царя — и доказват, че профилиите на ДНК съвпадат и костите са на член от аристократично семейство, най-вероятно Романови.

Учените съзнават, че костите може да са фалшиви, и са много предпазливи за откритието си. Но те убедително защитават тезата си, подчертавайки, че костите са на тела, свързани по майчина линия с Романови. Останките са на подходящата възраст и пол и са от аристократичен произход, защото зъбите имат златни и платинени пломби. През юли 1993 г. учените дават пресконференция. Ето какви са откритията им, описани в „Гардиан“ на 10 юли — „Доказано е извън всякакво съмнение, че пет от деветте скелета, ексхумирани от яма в Екатеринбург, Източна Русия, са на последния цар, царица и трима членове на руското императорско семейство“. Резултатите са внушителни, макар и не съвсем убедителни. В края на краищата, в ямата има девет трупа, четири от които остават неидентифицирани. И когато ги притискат за истинската загадка — Анастасия, учените признават, че не знаят дали тя е загинала заедно със семейството си, или е избягала. Ако бъде открит друг масов гроб с непокътнати кости, тогава може да бъде решена и тази мистериозна загадка.

Но преди науката да реши случая, може да направим някои обобщения. Ана Андерсън получава подкрепата на учудващо малко членове на семейство Романови и близките им приятели. Тя заявява претенциите си едва след като ѝ подсказва психичноболна в клиниката. Ана очевидно е психически нестабилна не само през двайсетте години на XX век, голяма част от които прекарва в клиники, но и през целия си живот. Тя не знае руски и може да е чула от други източници няколкото интимни подробности, които разказва. Накратко, всички доказателства сочат, че Ана Андерсън е заблудена измамница. Този

извод е подкрепен от собствената ѝ забележка през 1979 г., че цялата история е глупост и трябва да бъде изхвърлена в кошчето за боклук.

ЧЕТВЪРТА ЧАСТ

СКАНДАЛИ

СЕКС СКАНДАЛИ

Секс скандали са ставали през всички векове и никой не е имунизиран срещу тях. Полковник се опитва да изнасили момиче, което му отказва. Известен мъж, който се смята за неотразим, мисли, че всяка жена иска да бъде с него. И „пророк“, проповядващ свободната любов, има значително повече жени в паството си, отколкото мъже...

ПОЛКОВНИК ВАЛЪНТАЙН БЕЙКЪР: ОПИТ ЗА ИЗНАСИЛВАНЕ ВЪВ ВЛАК

Опитът на полковник Валънтайн Бейкър да изнасили млада дама във влак е един от най-широко отразените скандали през 70-те години на XIX век.

В следобед на 17 юни 1875 г. двацет и една годишно момиче на име Ребека Кейт Дикинсън се качва на влака от Портсмут до Лондон в Мидхърст, Съсекс. Тя е сама в купето, когато четирийсет и девет годишният полковник Валънтайн Бейкър, доскоро командир на Десети хусарски полк, се качва във влака в Линхук. Госпожица Дикинсън е хубава и сдържана млада дама, която отива и Швейцария на почивка. Полковник Бейкър е помощник-интендант в Олдършот, високопоставен военен и интимен приятел на принцесата на Уелс. Той е женен и има две малки дъщери.

През първите петдесет минути на пътуването Бейкър разговаря учтиво и очевидно е свръхпорядъчен английски джентълмен, който разменя баналности с момиче, достатъчно младо, за да му бъде дъщеря или дори внучка. Но след Уокинг, на половин час път от Лондон, той неочаквано я пита дали често пътува сама. Тя отговаря отрицателно и Бейкър пита дали може някога да се срещнат във влака. Ребека пак отговаря отрицателно. Той я пита как се казва и тя отказва да му каже. Бейкър затваря прозореца и сяда до нея. Ребека го моли да се премести и той казва: „Не се сърди“ и я прегръща през кръста, като добавя: „Трябва да ме целунеш, скъпа“. Тя става, но той я принуждава отново да седне, като я притиска до себе си и я целува в устата. „Ако ви кажа името си, ще се махнете ли отгук?“ — пита Ребека. Вместо да отговори, Бейкър коленичи пред нея и пъха едната си ръка под роклята ѝ, а с другата разкопчава панталона си.

Ребека скача и се опитва да разбие с лакът прозореца, после го отваря и изпищява. Той я дръпва толкова силно, че тя едва не се задушавя. Ребека превърта дръжката на вратата и започва да се измъква заднешком. „Влез, скъпа!“ — разтревожено казва полковникът и предлага да излезе от другата врата, в усилието си да я успокои. Но Ребека знае, че другата врата е заключена.

Докато се крепи на стъпалото, тя вижда, че двама мъже гледат през прозореца на следващото купе, и извиква: „Кога ще спре влакът?“. Но отговорът им е заглушен от рева на локомотива и от вятъра.

В 16:45 часа влакът минава през гара Уолтън и зидар на име Уилям Бъроуз вижда млада дама, която стои на стъпалото и се е вкопчила в дръжката на вратата, а някой в купето я държи да не падне. Началникът на гарата подава сигнал в Ешър и влакът спира там. „Не казвай нищо — настойчиво шепне Бейкър. — Нямах представа в какви неприятности ще ме забъркаш. Кажи, че си се уплашила.“

Служителите на гарата в Ешър искат да знаят какво се е случило, но Ребека е твърде разстроена и изтощена и не казва почти нищо. Те преместват Бейкър в друго купе. Свещеник на име Болдуин Браун влиза в купето на госпожица Дикинсън и пътува с нея до Лондон.

На гара Ватерло госпожица Дикинсън, полковник Бейкър и преподобният Браун са отведени в кабинета на инспектора. Бейкър сигурно се е успокоил, когато Ребека отказва да обясни подробно оплакването си. Тя казва името и адреса си. Същото прави и Бейкър. Сетне преподобният Браун я придружава до къщата на брат й, който живее на Честърфийлд стрийт. Ребека Дикинсън, изглежда, иска да забрави случилото се, но брат й подчертава, че Бейкър може да направи същото с други момичета. И тя с нежелание се съгласява да докладва инцидента на полицията.

Новината предизвиква широк интерес и изумление. Валънтайн Бейкър е офицер, спомогнал за създаването на Британската империя, и е автор на много книги за тактиката на кавалерията. Валънтайн е по-малкият брат на изследователя сър Самюъл Бейкър, пътешествал до извора на река Нил. Вярно, той е син на търговец, а не на „джентълмен“, но викторианската епоха е период на неограничени възможности и никой не използва това срещу него, най-малко бъдещият крал Едуард VII, близкият му приятел. Сигурно е станало недоразумение. Защо такъв човек би рискувал кариерата и репутацията си, нападайки момиче във влак?

Три дни след инцидента Бейкър е арестуван в Гилфорд. Процесът срещу него е в Кройдън Асизи на 2 август 1875 г., на празника Банк Холидей. Много преди процесът да започне в 10:30 часа, пред съдебната зала се събират огромни тълпи. Две добре

облечени дами дори се опитват да влязат през прозорец. В залата присъстват много благородници, сред които лорд Лукан и маркизата на Тависток. Разнася се слух, че „високопоставени личности“ са уредили случката да бъде забравена, затова настъпва облекчение, когато съдията Брет отказва да отложи делото. Разочаровани, че не могат да влязат в залата, тълпите вдигат такъв шум, че съдията обявява почивка от десет минути, докато полицията се опитва да възстанови реда. После сержант Пари, от страна на обвинението, призовава госпожица Дикинсън на свидетелското място. Но той отказва да засили притеснението ѝ и затова ѝ задава един-единствен въпрос. Налага се да я разпита Хенри Хоукинс, представителят на защитата. Той разкрива интересния факт, че разговорът между Липхук и Уокинг е за хипноза. Полковник Бейкър казва на госпожица Дикинсън, че може да бъде хипнотизирана. Те обсъждали и други теми, включително убийството на някой си господин Уокър. Защитата явно се опитва да покаже, че общителността и готовността на госпожица Дикинсън да се включи в оживен разговор вероятно са убедили полковника, че тя няма да откаже и целувката му.

Но доказателствата срещу Бейкър са сериозни. Той очевидно е възнамерявал да изнасили момичето, инак защо ще разкопчава панталона си? Пазачът в Ешър забелязва, че панталонът му е разкопчан. Същото виждат и двамата джентълмени в купето, където е преместен Бейкър. Освен това той пъха ръка под полата на Ребека, макар че явно не стига по-нагоре от ръба на ботушите ѝ.

В обобщението си съдията подчертава, че главната грижа на Бейкър очевидно е била да спаси госпожица Дикинсън да не падне от стъпалото. Според него няма доказателство, че е имало „намерение за похищение“. Основанието му е, че Бейкър се е надявал да спечели съгласието на момичето за полово сношение, „възбуждайки страстта ѝ“. Съдебните заседатели разбират намека. Бейкър е оневинен за опит за похищение, но е признат за виновен за непристойно нападение и обикновено нападение. „От всички хора, пътували във влака в онзи ден, най-вече вие трябваше да станете и да помогнете на беззащитна жена. Ето защо сте извършили престъпление“ — строго заключава съдията и го осъжда на година затвор без усилен физически труд и глоба от петстотин лири.

Пресата като цяло смята, че присъдата е справедлива и приятелят на кралската фамилия ще бъде оправдан. Но хората мислят, че Бейкър се е измъкнал твърде леко.

Името му обаче е опетнено. Той се опитва да подаде оставка и му казват, че ще бъде уволнен. Смята се, че това се дължи на намесата на кралица Виктория, която не обича развратния си син, нито приятелите му. Вярно е, че в затвора Хорсмънгър Лейн се държат с Бейкър с необходимото уважение, позволяват му да облича дрехите си, да си поръчва храна отвън и да приема приятели. Но фактът, че е въвлякъл семейството си в унизителен публичен скандал, е достатъчен, за да го съсипе психически. След три месеца откакто е в затвора съобщават, че той е в критично състояние. „Таймс“ публикува писмо от съпругата му, уверяващо „многото му приятели“, че животът на Бейкър е въвн от опасност. Но тя признава, че състоянието му много я притеснява.

Бейкър излежава присъдата си и после със съпругата и двете си деца напуска Англия. Той става генерал-лейтенант в Отоманската армия и смело се сражава по време на Руско-турската война. Сетне отива в Египет и приема поста командир на полицията. Бейкър участва и в суданската война, но лошо обучената войска претърпява поражение. Той е сериозно ранен в по-късна акция. Когато се връща в Лондон, за да се възстановява, на гара Виктория го посреща ликуваща тълпа. Приятелите му се опитват отново да му издействат назначение в британската армия. Но усилията им са напразни. Това сигурно се дължи на решителността на кралица Виктория, че евентуален изнасилвач никога няма отново да стане кралски военен. Бейкър умира от сърдечен удар след пристъп на коремен тиф на 12 ноември 1887 г., дванайсет години след случая Дикинсън. Кралицата най-после се смилява и изпраща телеграма Бейкър да бъде погребан в Кайро с пълни военни почести.

Загадката остава. Защо Бейкър прави опит за изнасилване? В съда той тържествено се заклева, че фактите не са такива, каквито ги представя госпожица Дикинсън. Според поддръжниците му това означава, че тя го е насърчила. Бейкър говори и за „преувеличения й страх“. Дали е смятал, че госпожица Дикинсън има желание да я целуне, но се е уплашила, когато той показва признаци на разсеяност.

Но теорията, че Бейкър се е поддал на „непреодолим импулс“, не се приема сериозно. Той е изключително дисциплиниран военен и това

означава, че е способен да устоява на „импулсите“. Но има и друго обяснение. Бейкър е близък приятел на принца на Уелс, който прекарва голяма част от времето си в леглото с привлекателни жени. Ето защо е лесно да се разбере, че Бейкър може да е сметнал Ребека за предизвикателство, естествена плячка за смел офицер от кавалерията. Но когато я пита дали може да я види отново, получава отказ. За човек, който е свикнал да издава заповеди и да изисква подчинение — и вероятно властва като султан над съпругата и дъщерите си — това трябва да е било непоносимо унижение. Бейкър можеше да се затвори в черупката си и намусено да мълчи през остатъка от пътя до Лондон. Но той не е такъв човек, а е свикнал да настоява въпреки риска. Бейкър я пита как е името ѝ и отново получава отказ. Известен офицер и приятел на кралското семейство е пренебрегнат от едно „момиченце“. Той вероятно е изгарял от унижение и от чувството, че е станал за смях. Авторът на книгите за тактиката на кавалерията избира неподходящ момент за атаката си. Ако отстъпи, до края на живота си Бейкър ще си спомня това с гняв и шок и усещане за накърнена суета. Военният трябва да действа. Той става и затваря прозореца...

СКАНДАЛЪТ „СЕКС ЗА ПРОДАН“ НА КЛИВЛАНД СТРИЙТ С МЛАДИТЕ КУРИЕРИ

В началото на юли 1889 г. от Централната поща в Сейнт Мартинля Гранд в лондонското Сити са откраднати пари. Заподозрян е младият куриер Чарлс Томас Суинскоу и когато го претърсват, се оказва, че в него има осемнайсет шилинга — много по-голяма сума, отколкото би спестил от надниците си. На 4 юли 1889 г. полицаи на име Ханкс разпитва младежа, който му казва, че е получил парите от „частна работа“ за джентълмен на име Хамънд, живеещ на Кливланд стрийт 19, на север от Сохо. Накрая той признава, че са го завели в къщата на пощенския служител Хенри Нюлав, също петнайсетгодишен като Суинскоу. Преди това Нюлав, изглежда, е убедил Суинскоу да отиде с него в тоалетната в мазето на пощата, където се „държал неприлично“. После Нюлав предлага на Суинскоу да спечели малко пари, като направи същото с един джентълмен. В къщата на Кливланд стрийт Суинскоу ляга в леглото с джентълмен, който според полицейския доклад „сложи тялото си между краката ми и стана изпразване“. След това джентълменът му дава един суверен. Суинскоу го връчва на хазяина на къщата Хамънд, който му връща четири шилинга. Очевидно същото се повтаря още веднъж.

Жорж Сименон, създателят на инспектор Мегре, предизвиква всеобщо смайване праз 1974 г., когато по време на интервю казва на швейцарски журналист, че е правил секс с десет хиляди жени. Той се спира надълго и нашироко върху това в книгата си „Интимни мемоари“, обяснявайки, че осем хиляди от тях са били проститутки. В биографията си за него Фентън Бреслър описва как Сименон е имал първия си сексуален контакт на дванайсет години с момиче на шестнайсет и как по-късно обсебено търси проститутки на всяко място, което посети. Но Бреслър признава, че твърдението на Сименон вероятно е

преувеличено. Дори да спи с една жена на ден, десет хиляди биха изисквали трийсет години, без почивен ден...

Суинскоу споменава за двама други млади разносвачи на телеграми, които са ходили на Кливланд стрийт — седемнайсетгодишният Джордж Райт и Чарлс Тикбрум. Райт признава, че двамата с Нюлав са отишли в тоалетната в мазето на пощата и „Нюлав пъкна тялото си в мен... и нещо излезе от него“. Райт отива с Нюлав в къщата на Кливланд стрийт и влиза в спалнята с „мъж, който приличаше на чужденец“. Те се събличат и лягат в леглото. „Той се нагласи между краката ми и това беше всичко.“ Райт също получава четири шилинга. Тикбрум разказва как Нюлав го е убедил да отиде на Кливланд стрийт, където е легнал с един джентълмен. „Играхме си един с друг и той не сложи тялото си в мен.“ Тикбрум също получава четири шилинга.

Нюлав не отрича нищо. На другата сутрин той бързо отива на Кливланд стрийт и предупреждава Хамънд. Чарлс Хамънд, трийсет и две годишен, мъжка проститутка, женен за френска проститутка, известна като Мадам Каролин, от която има двама синове, не губи време и избягва. Същото прави и другият хомосексуалист Джордж Век, който обича да се представя за свещеник. Век се премества в друга квартира наблизо под фалшиво име, а Хамънд забягва във Франция.

Главният инспектор Фредерик Абърлайн от отдела за криминално разследване иска заповеди за арест на Хамънд и Нюлав по обвинение за престъпна конспирация. Но когато на другия ден полицаите пристигат на Кливланд стрийт, къщата е затворена.

По пътя към полицейския участък Нюлав отбелязва, че е трудно да е арестуван, а хора с високо обществено положение да са на свобода. Когато го питат какво иска да каже, той отговаря: „Лорд Артър Съмърсет редовно посещава къщата на Кливланд стрийт. Както и графът на Хюстън, и полковник Жервоа“.

Лорд Артър Съмърсет, синът на херцог Боуфорт, е майор в Кралската конна гвардия и главен надзирател на конюшните на принца на Уелс, синът на кралица Виктория, чието име е свързано с множество скандали. Когато е идентифициран от двамата куриери и Суинскоу

Тикбрум като мъжа, който е бил в леглото с тях, лорд Артър, известен като Шишкото, набързо се сдобива с четиримесечен отпуск и изчезва на континента. По-големият му брат Хенри е изоставен от съпругата си заради хомосексуалните му наклонности.

Век също е арестуван и двамата с Нюлав очакват процеса срещу тях в Олд Бейли. Но пресата вече е надушила историята. „Пел Мел Газет“ публикува материал, критикуващ „позорната същност“ на обвинението срещу Век и Нюлав и пита дали „двамата благородни лордове и други видни личности в обществото“ ще се измъкнат безнаказано. Очевидно се оформя страхотен скандал. И може би в този момент Артър Нютън, адвокатът на Шишкото, е споменал още едно име, което е накарало прокурора да повдигне вежди в недоумение, а именно „Еди“, херцога на Кларънс, син на принца на Уелс. Според слуховете Еди също посещава публичния дом на Кливланд стрийт. През това време неприятностите на Шишкото се увеличават. Още едно момче, Алджернън Алайс, е разпитано от полицията и признава, че има интимна връзка с лорд Артър Съмърсет, когото нарича „господин Браун“. *Обвинението предпочита да не изправя на свидетелското място всеки, който споменава „господин Браун“* — пише държавният обвинител сър Огъстъс Стивънсън на главния прокурор.

Никой не се изненадва, когато на 18 септември 1889 г. делото продължава само половин час. Век и Нюлав се признават за виновни и им дават леки присъди. Век получава девет месеца тежък физически труд, а Нюлав — четири. Това, изглежда, е краят на случая.

Но пресата няма желание да остави нещата дотук. В Лондон има много издатели, търсещи истината — У. Т. Стед от „Пел Мел Газет“, Хенри Лабоше от „Трут“ и Ърнест Парк от „Норт Лъндън Прес“. И Парк хвърля бомбата. На 16 ноември 1889 г. той идентифицира аристократите, чиито имена старателно се отбягват по време на процеса — лорд Артър Съмърсет и графа на Юстън. (Може да си припомним, че когато го арестуват, Нюлав споменава на Абърлайн тези имена.) Парк също отбелязва, че „далеч по-видни и високопоставени личности... са замесени в тези отвратителни престъпления“.

Графът на Юстън, Хенри Джеймс Фицрой, е на трийсет и осем години по време на процеса Кливланд стрийт. Той незабавно инструктира адвокатата си да заведе дело за клевета. Процесът започва в Олд Бейли на 15 януари 1890 година. Един от най-сериозните

аргументи срещу Парк е твърдението, че графът на Юстън е избягал в Перу. Фицрой не е направил такова нещо. (И не е необходимо, защото името му не се споменава в процеса, след като Нюлав го казва на Абърлайн.)

Юстън признава, че е бил на Кливланд стрийт 19, но по недоразумение. Той обяснява, че през май или юни 1889 г. е бил на Пикадили, когато някой сложил в ръката му рекламна листовка. Там пишело „Пластични пози“ и бил даден адресът на Кливланд стрийт. Той рошил, че „Пластични пози“ означава голи момичета, позиращи като гръцки богини. Лорд Юстън забързал към Кливланд стрийт 19. Приел го мъж, който му казал, че там няма жени, но не оставил съмнение какво предлага къщата. „Да гориш в ада, мошенико. Ако не ме пуснеш навън, ще те ударя“ — рекъл лорд Юстън и излязъл.

Защитата призовава неколцина свидетели, които казват, че са видели лорд Юстън да влиза и да излиза от къщата на Кливланд стрийт 19. Последният е мъжка проститутка на име Джон Сол. Той твърди, че лорд Юстън го е завел обратно на Кливланд стрийт, където си легнали. „Таймс“ не съобщава какво е станало после, но може да се досетим от забележката, която Сол подхвърля на Ърнест Парк за Юстън. „Той всъщност не е содомит, а обича да си играе с теб и после да свършва върху корема ти.“

Съдията подчертава противоречията в показанията на свидетелите и описва Сол като „отвратителен субект“. Най-силният аргумент срещу Парк е заявлението му, че Юстън е избягал в Перу. Съдебните заседатели признават Парк за виновен в неоснователна клевета. Той е осъден на една година затвор без тежък физически труд. Пресата не смята присъдата за сурова.

Но случаят не е приключил. През 1889 г. Артър Нютън, адвокатът на Шишкото, е обвинен в заговор за възпрепятстване хода на правосъдието. В обвинението се твърди, че той се е опитал да разпита Алджернън Алайс, момчето, което признава, че е любовник на Шишкото, събрал е трима от обвинените разносвачи, след като били освободени от полицията, изпратил ги в друга квартира и после уредил да напуснат страната. В свое оправдание Нютън казва, че служителят му Фредерик Тейлърсън, който е обвинен заедно с него, е срещнал случайно Алайс и е разменил няколко думи с него. Що се отнасяло до второто обвинение, вярно, че изпратил трите момчета в квартира за

една нощ, като им казал, че трябва да заминат в чужбина, но това било, защото херцогът на Боуфорт, бащата на Шишкото, искал да ги разпита, за да провери дали полицията не им е упражнила натиск. Впоследствие херцогът променя показанията си. Той признава, че технически погледнато, Нютън е виновен в конспирация. Съдията не приема сериозно това и го осъжда на шест седмици затвор. Тейлърсън, който не се признава за виновен, е оправдан.

Хамънд, съдържателят на публичния дом, избягва от Франция в Америка и се скрива от правосъдието. Шишкото прекарва остатъка от живота си в чужбина под фалшиво име и умира във френската Ривиера през 1926 година. Скандалът несъмнено съсипва живота му. В книгата си „Скандалът на Кливланд стрийт“ Х. Монтгомъри Хайд изказва предположението, че Шишкото би постъпил умно, ако се бе върнал и „застанал пред фактите“, защото един добър адвокат сигурно би му издействал оправдателна присъда като в случая с лорд Юстън. (Според показанията Юстън е редовен посетител на Кливланд стрийт.) Процесът срещу Юстън не му нанася никакви поражения. Тогава той е виден масон, Велик майстор на Нортамптъншър и Хънтингдъншър и по-късно става Велик майстор на маркмасоните. Той е назначен за адютант на крал Едуард VII в годината на коронацията му — 1901 г. Юстън умира от воднянка през 1912 година.

Ърнест Парк става мирови съдия, след като напуска работата си като издател на вестник. Но кариерата на Артър Нютън, който отива в затвора за заговор, не е толкова успешна. През 1910 г. той защитава убиеца Крипен и публичността около защитата е благоприятна за него. Но после му хрумва идеята да фалшифицира „признанията“ на Крипен и да ги продаде на някой вестник. „Ивнинг Таймс“ ги купува за петстотин лири и писателят Едгар Уолас играе ролята на посредник. Макар че в последния момент Нютън се уплашва, вестникът го принуждава да предаде обещаните признания и в резултат на това продава един милион броя. Дружеството на адвокатите забранява на Нютън да упражнява адвокатска практика заради непрофесионално поведение. През 1913 г. той е обвинен в участие в афера за незаконен износ на дървен материал от Канада, осъден е на три години затвор и адвокатските му права са отнети.

ХЕНРИ УОРД БИЧЪР: ПРОПОВЕДНИКЪТ И БОГОТВОРЯЩИТЕ ГО УЧЕНИЦИ

Бичър е един от най-известните проповедници през XIX век. Животът му едва не е съсипан от скандал, когато е обвинен в прелюбодеяние с жена от паството му.

Хенри Уорд е роден в Личфийлд, Кънектикът, САЩ, през юни 1813 г. и е осмото дете на преподобния Лайман Бичър. Той е срамежливо момче и заеква и не се представя добре в училище, но когато навършва седемнайсет години, отива в колежа в Амхърст. На двайсет и четири години Хенри става свещеник на малко паство в Лорансбърг, Индиана, и започва да развива таланта си на проповедник. Той е актьор по рождение и предпочита да стои на подиум, а не на амвона, и да разказва анекдоти с изобилие от жестове и гримаси, които карат публиката му да изпита чувството, че се намира в театър. Веднъж Хенри имитира улавяне на риба толкова убедително, че мъж от първия ред скача и извиква: „Мили боже, хвана я!“. Във физическо отношение Бичър не е необикновено привлекателен — кръгло лице, дебели устни, месест нос и дълги до раменете коси. Но паството му го мисли за магнетичен и жените го обожават. През 1844 г. се появява книгата му „Седем лекции за млади мъже“, която става нещо като бестселър. Но в продължение на много години той е смятан само за един от синовете на много по-известния Лайман Бичър. През 1847 г. Хенри Боуен, бруклински бизнесмен, чиято млада съпруга е почитателка на Бичър, го убеждава да отиде на изток. За три години проповедите му привличат публика от над две хиляди души и той има най-голямото паство в Америка.

Докато остарява, Бичър постепенно променя позицията си от тесногръд разпален възродител на либерал, който защитава правата на жените и теорията на Дарвин за еволюцията и се противопоставя на робството. През 1861 г. Боуен прави Бичър главен редактор на вестника си „Индипендънт“. Млад мъж на име Тиодор Тилтън, пламенен поклонник на Бичър, получава длъжността отговорен редактор по настояване на Бичър. През 1855 г. Бичър оженва Тиодор Тилтън за хубава, черноока, млада жена на име Елизабет Ричардс,

също почитателка на Бичър. „Индипендънт“ става един от четените вестници в Америка, главно заради рубриката на Бичър „Звездни документи“. Отчасти поради влиянието на Тиодор Тилтън, Бичър проповядва либерални доктрини.

През 1862 г. привлекателната и популярна Луси Боуен умира на трийсет и осем години, след като е родила десет деца. На смъртното си легло тя прави знак на съпруга си да се приближи и прошепва в ухото му изповед, която го втрещява. Луси признава, че е извършила прелюбодеяние с Хенри Уорд Бичър. Хенри Боуен е в трудно положение. Той агонизира от ревност и негодувание, защото мъжът, когото е довел от Индиана и е направил главен редактор на вестника си, е бил любовник на съпругата му. Рубриката на Бичър в „Индипендънт“ престава да излиза и скоро след това Бичър заминава за Англия, за да проповядва доктрините си против робството. Минават много години, преди двамата да възобновят приятелството си. Бичър се завръща и Тилтън настоява да стане редовен посетител в дома му, защото иска да сподели приятеля си със съпругата си. Ако някой му бе казал, че един ден това ще означава да споделя съпругата си с приятеля си, Тилтън сигурно щеше да се възмути и да се ядоса, защото никой не явява повече от него в честността и почтеността на Бичър.

Преподобният Хорейшоу Алгер е един от най-популярните американски писатели в края на XIX век. Успешните му разкази на тема „бедността е за предпочитане пред богатството“ със заглавия като „Вестникарчето Дан“ и „Амбулантният търговец Пол“ се продават в огромен тираж. Той е и много уважаван като силно набожен директор на пансиона за вестникарчета в Ню Йорк. Но тогава никой не знае, че Алгер е педераст. През 1864 г., когато е трийсетгодишен, той е принуден набързо да напусне длъжността на пастор в унитаристката църква в Брюстър (Кейп Код), когато църковният комитет научава, че Алгер закача момчетата от хора. Алгер напуска града преди да го арестуват, а комитетът е твърде смутен, за да оповести въпроса.

Две години по-късно Алгер става свещеник в пансиона за вестникарчета и до края на живота си се грижи за млади момчета...

Също като Уорд Бичър, и Тиодор Тилтън започва живота си като силно ортодоксален млад човек, който предпочита „да отрежат ръката ми, отколкото да напиша писмо за шабат“. Но когато се запознава със седемнайсетгодишната Елизабет Ричардс, известна като Либи, страстта им е толкова силна, че те консумират любовта си, преди Бичър да ги венчае. Десет години след женитбата им Тилтън започва да изпитва „съмнения“ — за божествения произход на Христос, абсолютния авторитет на Библията и други такива сериозни въпроси. Либи е ужасена и се налага Бичър да я успокоява и утешава. Докато съпругът ѝ изнася лекции в други градове, тя му пише дълги писма, в които без задръжки разказва за любовта си към Бичър. Нито Либи, нито Тилтън изпитват опасения. И двамата безусловно вярват, че най-висшата форма на любов е духовната, която отрича плътските желаниа. Либи продължава да си играе с огъня, внушавайки си, че е част от „благословен триъгълник“, а не от вечния триъгълник. През 1867 г. Бичър подписва договор да напише роман, за който ще получи рекордната сума 24 хиляди долара. (Сестра му е Хариет Бичър Стоу, автор на „Чичо Томовата колиба“.) Той обещава да донесе романа си „Норвежка гора“ в дома на Либи, за да чуе мнението ѝ.

През август 1868 г. малкият син Пол на семейство Тилтън умира от холера. Скоро след това Тиодор Тилтън отново заминава да изнася лекции. На 9 октомври Либи отива да слуша речта на Бичър в Бруклинската музикална академия и е завладяна от възхищение към него. На другия ден тя посещава дома му. И същия следобед неизбежното се случва. Либи му става любовница. Изглежда, Бичър поема инициативата, защото по-късно тя обяснява, че му се е „отдала“ от благодарност за съчувствието, което той ѝ е изразил след смъртта на детето ѝ. Бичър очевидно я убеждава, че любовта им е божествена и половото сношение е нейният правилен и валиден израз, нещо като ръкостискане или целувка. Той настоява Либи да пази тайната им. Скоро след това той отива в дома ѝ на Ливингстън стрийт 174 в

Бруклин и отново я люби. После те се любят много пъти ту в неговия дом, ту в нейния и на „различни други места“.

Но крехката, романтична Либи не е родена за прелюбодеяние. Съвестта ѝ започва да я измъчва. Бичър се наслаждава на секса много повече от нея и иска да я люби всеки път, когато останат сами. Либи започва да се пита дали наистина връзката им е благословена от Бога. През лятото на 1870 г., както обикновено, тя отива да прекара горещите месеци в Скохари, Ню Йорк. Но на 3 юли, измъчвана от угризения, Либи се връща в Бруклин и признава всичко на съпруга си.

Тилтън е силно потресен. Първоначалната му реакция е да разобличи проповедника, но съпругата му започва изповедта си с настояването, че това няма да навреди на замесения мъж. Мислите му още са объркани, когато на другия ден отива на работа. По-късно Тилтън признава, че най-голямото му желание е било да намери оправдание за съпругата си. Той решава, че „... тя е съгрешила, докато е била в транс. Не мисля, че е била свободна да избира. Смятам, че би направила каквото Бичър ѝ каже, също както свещеник езичник би я накарал да хвърли детето си в Ганг...“. С тези си думи Тилтън демонстрира голяма далновидност — няма съмнение, че Либи се смята за робиня на Бичър и прави каквото той иска. После Тилтън решава да не разобличава Бичър, а наказанието му да бъде Либи да отиде при него и да му каже, че е признала всичко на съпруга си. След като решава „в най-съкровени дълбини на душата ми“ да бъде завоевател, Тилтън изпада в нещо като екстаз. През следващите две седмици „вървах по улиците така, сякаш не докосвах земята“. И после взима надмощие човешката природа. Той трябва да каже на някого. Една вечер в къщата му идват три видни личности от феминисткото движение и Тилтън се разтоварва, казвайки им за „развратния злодей, който оскверни леглото ми“. След като изпраща двете жени, третата, Сю Антъни, трябва да се намеси, за да предотврати семеен скандал. По-късно Сю Антъни твърди, че тогава Либи е признала подробно за прелюбодеянието си с Бичър.

После Либи прави огромната грешка да сподели любовната си афера с майка си — невротична и невъзможна жена на име Нейтан Б. Морс, която се разделя с втория си съпруг, след като се опитва да го удуши. Госпожа Морс мрази Тилтън и обожавва Бичър и съзира великолепна възможност Либи да се разведе с единия и да се омъжи за

другия. Тя се залавя да насърчи това, като клюкарства из цял Бруклин за скандала, пише оскърбителни писма на зет си и ласкателни писма до Бичър, започващи със „Скъпи мой сине...“.

На Бъдни вечер същата година Либи прави спонтанен аборт. Покъсно тя казва, че загубва „бебе на любовта“. Либи несъмнено е убедена, че детето е от Бичър. Тя изпада в депресия. Съпругът ѝ не ѝ говори и прекарва повечето си време в къщата на приятел на име Франк Моултън, който му става довереник. Веднъж Либи отива на гробището и лежи върху гроба на двете си мъртви деца, докато пазачът я принуждава да стане.

Клюките на госпожа Морс стигат до ушите на Хенри Боуен, другият мъж, на когото Бичър е сложил рога. Той мигновено съзира чудесна възможност да отмъсти на Бичър, без да опетни името на покойната си съпруга. (Междувременно Боуен се е оженил повторно.) Той поканва Тилтън на гости и обвинява Бичър, че е непоправим прелъстител. Според Боуен Бичър дори е изнасилвач. Той е блъснал на дивана известна писателка и я е обладал насила. Историята с прелъстяването на бившата госпожа Боуен се е повторила. Боуен убеждава Тилтън да напише писмо на Бичър и да му заповяда да се откаже от свещеничеството и да напусне Бруклин „по разбираеми причини“. Боуен обещава да предаде писмото, но играе двойна игра. Той се страхува да се конфронтира открито с Бичър. Боуен иска да се престори, че е приятел и на двете страни, докато всъщност ги насъсква да се хванат за гушите. Той отива при Бичър, дава му писмото и го уверява, че е на негова страна и че Тилтън е прелъстил много жени. (Това, изглежда, е истина, защото Тилтън очевидно признава пред служителя на Боуен, Оливър Джонсън, че дори е спал с една от любовниците си в собствения си дом.) В същото време Тилтън решава да използва Франк Моултън като посредник, накарва съпругата си да напише изповед за прелюбодеянието си и изпраца Моултън при Бичър. Така Бичър разбира за признанията на Либи.

Той отива да я види. Тя още е на легло след спонтанния аборт. Бичър успява да я убеди да напише писмо, в което да заяви, че признанията ѝ не са верни и са изтръгнати от ревнивия ѝ съпруг. Следва размяна на посещения между различните страни, която завършва с неловко примирие между Бичър и прегрешилия съпруг.

Бичър въздъхва облекчено. По всичко личи, че греховете му няма да бъдат разкрити.

Но той си е направил сметката без една изключителна дама на име Виктория Удхъл, пламенна привърженичка на женската еманципация, известна като „госпожа Сатана“, защото проповядва доктрината на „свободната любов“. По свой начин Виктория Удхъл е забележителна личност, също като Бичър. Тя е дъщеря на комарджия и прислужница и открива, че е ясновидка. На шестнайсет години Виктория се омъжва за лекар алкохолик на име Удхъл, от когото има дете. Тя се развежда с него, когато се запознава със спиритуалиста полковник Блъд, но позволява на Удхъл да продължи да живее в къщата. И после Виктория постига най-големия си успех — двете със също така забележителната си сестра Тенеси Клафлин убеждават един от най-богатите хора в Америка, възрастния Комодор Вандербилт, че могат да излекуват болестите му с „магнетизъм“. Вандербилт се влюбва в Тенеси, включва сестрите в брокерския бизнес и финансира списание на име „Удхъл и Клафлин Уийкли“, в което Виктория проповядва доктрините си за свободната любов, атакува богатите (с изключение, разбира се, на Вандербилт) и възприема марксизма.

На 22 май 1871 г. Виктория публикува в „Уърлд“ писмо, възхвалявайки свободната любов „в най-висшия ѝ и чист смисъл като единствен лек срещу неморалността“ и заявява, че хората, които я критикуват, са лицемери. „Познавам един човек, известен учител, който съжителства незаконно със съпругата на друг учител.“ И тя изпраща на Тиодор Тилтън покана да я посети. Тилтън вече е уволнен от Боуен, но с помощта на Бичър започва да издава ново списание, „Голдън Ейдж“. Той е любопитен да види прословутата привърженичка на „свободната любов“ и забързва към кабинета ѝ. Тилтън вижда, че тя е изключително привлекателна жена на трийсет и няколко години и не изглежда толкова страховита, колкото си е представял — дори когато Виктория му показва писмото си във вестника. Скоро те стават добри приятели и по-късно Виктория заявява, че са любовници. Тилтън несъмнено решава, че само се опитва да предотврати скандал, сприятелявайки се с Виктория Удхъл. Тя се среща и с Бичър и признава, че е открила в него магнетична и привлекателна личност. Но когато той отказва да я представи на събиране на привържениците на избирателни права на жените (където

знае, че Виктория ще проповядва свободната любов), Тилтън запълва празнотата. Репутацията му е опетнена, защото публично се присъединява към „госпожа Сатана“ и скандалните ѝ доктрини. За съжаление Виктория е толкова увлечена в новата си популярност в женското движение (което преди това я смята за откачена), че си позволява даzakлейми бившия си покровител Комодор Вандербилт като капиталист. И той незабавно я лишава от подкрепата си. През май 1872 г. Виктория заявява, че ще се кандидатира за първата жена президент на Съединените щати, с вицепрезидент чернокожия водач на реформаторското движение. Тя е вбесена, когато Тилтън отказва да подкрепи каузата ѝ и декларира подкрепата си за Хорас Грийли. (Заради лошата репутация, с която започва да се ползва, подкрепата на Тилтън за Грийли не му донася нищо хубаво.) Виктория Удхъл се ядосва още повече. И накрая тя прави онова, от което Бичър винаги се е страхувал — разказва цялата история за аферата му с Били Тилтън и за последвалото „потулване“ в списанието ѝ. Резултатът е сензационен, както Виктория се е надявала. Списанието се продава в сто хиляди екземпляра и би могло да се продаде много пъти по толкова. Закупените броеве се продават по четирийсет долара. Млад мъж на име Антъни Комсток, водач на Младежката християнска асоциация, вижда статията, разгневява се заради това черно петно върху светеца Хенри Уорд Бичър и става причина за ареста на сестрите Клафлин за изпращане на непристойни материали по американската поща. Виктория и Тенеси отиват в затвора. Но злото е сторено. Цялата страна клюкарства за скандала Бичър — Тилтън. Шест месеца по-късно, когато Виктория и сестра ѝ са оправдани (на основание, че обвинението срещу тях не представлява порнография), всички в страната искат да знаят дали Тилтън е рогоносец, а Бичър — прелъстител.

Паството на Бичър увеличава проблемите му, като настоява Тилтън да бъде изгонен от църквата. Ако, както Бичър настоява, не е извършил прелюбодеяние, тогава Тилтън е клеветник. Тилтън, който дотогава е повече или по-малко на страната на Бичър (поне в желанието си да потуши скандала), започва да кипи от възмущение. Нещата не се успокояват, когато Бичър решава да даде отдушник на скандала, като провежда „процес“ в църквата си. Либби е убедена да остави съпруга си и да вземе страната на Бичър. Както би могло да се

предположи, църковният комитет решава, че Бичър е невинен. Тилтън е заклеймен като лъжец. На 24 август 1874 г. Тилтън подава оплакване срещу Бичър, обвинявайки го, че умишлено е отчуждил съпругата му от него.

Процесът Бичър — Тилтън започва на 11 януари 1875 г. и продължава до 2 юли. Цялата нация е в напрегнато очакване. Бичър прекарва повечето си време в съда. Същото прави и вечно намусената му съпруга Юнис (известна сред местните жители като Грифона). Бичър се придържа към твърденията си, че не е съгрешавал с Либи Тилтън, но признава вината си, защото ѝ е позволил да го идолизира за сметка на съпруга ѝ. Такъв бил смисълът на някои от писмата, които написал, признавайки вината си.

По време на онези шест месеца американското общество е засипано от скандали. Хората научават, че Бичър е обвинен в прелъстяването на Луси Боуен и на Либи Тилтън. Карикатура във вестник изобразява бруклински бизнесмен, който заключва съпругата си в огромен сейф с бележка на вратата „Устойчив на огън и на проповедници“, а друга — шапкар, предлагащ „новия бруклински стил“ — шапка с рога. Хората научават също, че обиденият съпруг не е напълно невинен. Предполага се, че той е прелъстил седемнайсетгодишната дъщеря на конгресмена Лавджой в Уинстед, Кънектикът, и е направил неуспешен опит да съблазни младата си прислужница Елизабет Търнър. Тя разказва как Тилтън я сложил на леглото, целунал я и поставил ръка на гърдите ѝ. Друг път Тилтън влязъл в спалнята ѝ, когато Елизабет спяла дълбоко, и я изнесъл навън. Не я прелъстил, но се опитал. Историята с „аферата“ на Тилтън с Виктория Удхъл също е изривена. От друга страна, различни прислужници свидетелстват, че са виждали Бичър в интимни ситуации с Либи Тилтън. Дори брат ѝ с нежелание признава, че веднъж влязъл в стаята и видял как Бичър и Либи се разделят, очевидно смутени. И Бичър, и Либи отричат да са прегрешили.

Осем дни съдебните заседатели не могат да вземат единодушно решение и гласуват девет на трима срещу Тилтън. Поддръжниците на Бичър смятат това за победа и той излиза от съда като герой. Но изпитанията му още не са свършили. Франк Моултън го дава под съд за злонамерено съдебно преследване, но делото е прекратено. После Хенри Боуен настоява църковният комитет в Плимут да съди Бичър за

прелюбодеяние с Луси Боуен. Комитетът изразява недоверие и Боуен, също като Моултън, е изгонен от църквата. Бичър обикаля страната, изнасяйки лекции, и макар че на много места го освиркват, винаги привлича огромни тълпи. Когато тринайсет години по-късно умира (през 1887 г.), популярността му сред паството му е по-голяма от всякога.

Тиодор Тилтън също продължава да изнася лекции, но късметът му изневерява. През 1883 г. той напуска страната и се заселва в Париж, където пише романи и любовна поезия и прекарва дните си в кафене, играейки шах. Изоставена от съпруга и от любовника си, Либи става учителка. Тя е най-патетичната фигура в целия този случай. Сестрите Удхъл се омъжват за богати мъже и Виктория умира през 1927 г., на осемдесет и девет години.

В ретроспекция е трудно да не се съгласим с репортера, който написва: „Падението на човечеството започва от Адам и не е спирало оттогава, но никога не е стигало до дъното, докато не се появява Хенри Уорд Бичър“.

Философът А. Дж. Ейър е прословут прелъстител. Една от любовниците му, декораторката Джослин Рикард, пише в автобиографията си „Пиянският гуляй“, че скъсва с него, когато той се сдобива с още седем любовници — но не защото го ревнува, а защото в седмицата няма достатъчно нощи.

ДЖОН ХЮ СМИТ ПИГЪТ: СКАНДАЛЪТ С „ДОМ НА ЛЮБОВТА“

Преподобният Джон Смит Пигът хвърля паството си в шумен хаос, когато по време на вечерно неделно богослужение през 1902 г. съобщава, че е възкръсналият Иисус Христос. Неколкостотинте богомолци, събрали се в църквата „Кивотът на завета“ на агапимонитите в Северен Лондон, не реагират така, както би се очаквало от ортодоксални християни. Никой не възразява. Всички падат на колене и плачат и възхваляват Господа пред тях.

Агапимонитите вярват, че живеят в последните дни на света преди Страшния съд, и мнозина хранят надеждата, че водачът им е Господ. През петдесет и шестте години от основаването си църквата на *Agarstone*, което означава „Дом на любовта“, предизвиква противоречия, но никога повече, отколкото в онзи ден в Клаптън. И така, докато учениците на преподобния Пигът се радват, враговете им злорадо съзират в това най-голямата им глупост и, както се надяват, крайното им падение.

Сектата е основана през 1846 г. от трийсет и пет годишния ренегат от английската църква, помощник на енорийския свещеник Хенри Джеймс Принс и започва като малка религиозна комуна на студенти по богословие в село Спакстън, близо до Бриджуотър в Съмърсет. Комуна, помещаваща се в една-единствена голяма сграда, е наречена Агапимон от основателя си и дава името на развиващата се секта.

Преподобният Принс построява „Дом на любовта“ със значително наследство, което получава от съпругата си, и отначало комуната процъфтява и духовно, и финансово. Всички привърженици и любимите им хора живеят заедно в дома и с радост споделят светските си притежания под очите на Господа, както наричат Принс.

Външни лица скоро забелязват, че в комуната има много повече жени, отколкото мъже, и се разчува, че преподобният Принс насърчава свободната любов. Съдебните дела, заведени от семействата на няколко от неомъжените жени, присъединили се към сектата, успешно връщат част от парите, взети от хазната на комуната, и през 1860 г.

съдът отбелязва, че в Дома на любовта се извършват „нарушения на благоприличието и нравите“.

Но въпреки антагонизма агапимонитите процъфтяват и се увеличават. Даренията от новопосветените дават възможност на членовете на сектата да живеят доста удобно и никога да не закъсват с парите. Богат лондонски бизнесмен се присъединява към вярата и с радост споделя с останалите цялото си състояние. В знак на особена благосклонност „Господа“ го прави свой личен иконом.

Принс е убеден, че Второто пришествие настъпва и се вижда като новия Йоан Кръстител. Но той не възприема спартанския му начин на живот, а предпочита да живее като богат аристократ. Принс пътува много в страната и в чужбина във великолепна карета с лакеи и глутница хрътки. Последователите му също живеят добре и не завиждат за малките удоволствия, помнейки думите му: „Времето за молитви мина и дойде време за благосклонност“.

През 1896 г., петдесет години след основаването на сектата, осемдесет и пет годишният Принс решава, че е необходимо разширение. С парите на комуната той поръчва построяването на внушителна голяма църква с жилище в лондонското предградие Клаптън. Принс нарича църквата „Кивотът на завета“ и над входа написват думите: „Любов в преценката и преценка в победата“. Новата църква привлича много хора да се включат в сектата и по всичко личи, че агапимонитите са достигнали нов връх.

За съжаление година по-късно върху тях се стоварва голям удар. Принс, в ролята си на новия Йоан Кръстител, е смятан за безсмъртен от последователите си и от себе си. Изглежда невъзможно, че той може да умре, преди да е настъпил Денят на Страшния съд, след който избраните ще живеят вечно. Ето защо смъртта му на осемдесет и осем години дълбоко разтърсва последователите му.

В духовната обител влиза преподобният Джон Хю Смит Пигът, помощник на енорийски свещеник от английската църква и любим ученик на Принс. Петдесетгодишният Пигът е внушителен мъж, висок, слаб, с пронизателни очи и гръмък глас. Под негово ръководство агапимонитите преодоляват загубата на „Господа“ и продължават да просперират.

Три години по-късно, през 1902 г., преподобният Пигът заявява, че е придобил Божия глава. Преданото му паство приема това. В

продължение на десетилетия те живеят с велик водач, на когото са приписвали божественост, и това им се струва следващата стъпка към Деня на Страшния съд. Но други лондончани не са толкова ентузиазирани. Следващата неделя се събира голяма тълпа, за да види новия месия, и малцина са дружелюбно настроени.

Когато Пигът и свитата му пристигат за вечерното богослужение, полицията трябва да удържа разгневената тълпа. Пигът влиза в „Кивотът на завета“ и мнозина успяват да се прехвърлят през железната ограда и да изпълнят църквата. Проповедта му е заглушена от виковете им, а когато тръгва към доджа си, възмутените неверници го обсипват с дъжд от камъни и тухли. Местен вестник отбелязва, че „този самозван месия вероятно щеше да бъде хвърлен в езерото, ако не беше конната полиция“.

След това нехристиянско поведение Пигът се оттегля със съпругата си Кати и учениците си в „Дома на любовта“ в Съмърсет. Щом отиват там, той решава да се въздържа от публични твърдения за божествен произход, и местните хора оставят на мира сектата. Преподобният Пигът води улегнал и спокоен живот със семейството си, което вече включва „духовната му невеста“ Рут Прийс.

По онова време английската църква още го смята за член на англиканското духовенство. И Пигът се смята за такъв. Макар той да твърди, че е Христос Спасителя, епископът не предприема нищо. Но фактът, че впоследствие на Пигът му се раждат две момчета, които кръщава Сила и Слава от „духовната му невеста“, предизвиква мигновено обвинение в неморално поведение от страна на епископа на Бат-енд-Уелс. Свещеническите права на Пигът са отнети в катедралата в Уелс през 1909 година.

Това, разбира се, не оказва въздействие върху положението му на духовен водач на агапимонитите, но броят им започва да намалява. По време на отнемането на свещеническите му права сектата се състои само от сто жени и неколцина мъже. Но въпреки надеждите на враговете им, агапимонитите се държат. Пигът умира през 1927 г., на седемдесет и осем години, оставяйки само няколко последователи.

Духовната му невеста, сестра Рут, която му ражда още едно дете, носи в сърцето си вярата до смъртта си през 1956 г. Възрастната жена е оплакана от останалите петнайсет членове на църквата на агапимонитите. Скоро след това друга периферна секта превзема

църквата „Кивотът на завета“ в Клаптън и „Дом на любовта“ е продаден и превърнат в апартаменти за градските съветници.

АРБЪКЪЛ ДЕБЕЛИЯ: ПОЗОРЪТ НА ЕДНА ЗВЕЗДА

Скандалът, който съсипва кариерата на кинокомика Роско Арбъкъл Дебелия и помрачава образа на Холивуд, става след тридневна пиянска веселба през 1921 година.

Арбъкъл е роден на 24 март 1887 г. в Смит Сентър, Канзас, САЩ, и е кръстен Роско Конклин Арбъкъл. Той работи като помощник водопроводчик, после играе роли в карнавали и водевили, защото въпреки огромното си тегло — сто двацет и шест килограма — е невероятно гъвкав. На двацет и една години той е нает от Селиг Полископ Къмпани и през 1910 г. заснема първата си комедия „Санаториумът“. Арбъкъл е нает от Мак Сенет и през 1913 г. прави десетина филма, сред които „Свободният ден на Дебелака“ и „Флиртът на Дебелака“. Обаянието му се крие в херувимската му невинност — добродушността, която излъчва, очевидно е неподправена. Пък и за холивудска звезда Арбъкъл няма обичайните сексуални предпочитания. Момичетата, работещи с него, го намират за покровител и брат. Репутацията му е много по-добра, отколкото, да речем, на колегата му Чарли Чаплин. През 1917 г. Арбъкъл се премества заедно със Сенет в „Арткрафт“ на Джеси Ласки и режисира и пише сценариите на повечето му филми. Арбъкъл дава на Бъстър Кийтън старт в живота. Когато той прави филм за „Парамаунт“, на знамето над портата пише: „Добре дошъл на принца на китовете“. Но веселбата, продължила цяла нощ в чест на Джеси Ласки в Бостън на 6 март 1917 г., едва не довежда до скандал. На дванайсет момичета са платени по хиляда долара за работата им цяла нощ. Но жител на Бостън, който наднича през прозореца и вижда как Дебелия прави стриптийз на масата заедно с няколко момичета, извиква полицията. Предполага се, че Ласки, Адолф Зуков и Йосиф Шенк са платили на областния прокурор и на кмета десет хиляди долара, за да си затворят очите за инцидента.

През 1921 г. Арбъкъл подписва договор за три милиона долара и решава да отпразнува повода в хотел „Сейнт Франсис“ в Сан Франциско. Той пристига в Бей Сити в събота вечерта на 3 септември 1921 г. и наема апартамент и три стаи на дванайсетия етаж в малко

вероятния случай, че може да поиска да спи. Следобед на другия ден веселбата е в разгара си. Гостите са петдесет, включително близки приятели от Холивуд, като Лоуел Шърман и Фреди Фишбак и няколко красиви актриси. Арбъкъл, който е разделен със съпругата си, е помолил приятелката си Бамбина Мод Делмон да покани момиче, на което особено много се възхищава — второстепенната актриса Вирджиния Рап. Двете жени отсядат в близкия хотел „Палас“ заедно с импресариото на Вирджиния.

Двайсет и пет годишната Вирджиния Рап е манекен от Чикаго. Тя се прочува, когато ликът ѝ се появява в обявата за мюзикъла „Позволи ми да те наричам мила“. Вирджиния е хубаво момиче, каквито Холивуд харесва за ролята на млекодоячки. Облечена в карирана рокля и с боне на главата, тя изглежда превъплъщение на женската добродетел. Според филмопроизводителя Кенет Ангър (в „Холивудски Вавилон“) този външен вид е подвеждащ. „От Сенет пристигна предложение и тя отиде да работи при него, изпълнявайки малки роли. Вирджиния спеше с всеки и зарази половината компания със срамни въшки. Тази епидемия шокира Сенет, който затвори студиото и накара да го обеззаразят.“ Арбъкъл ухажва безуспешно Вирджиния от пет години. Тя не го смята за привлекателен и по-късно казва: „По-скоро бих легнала с маймуна от джунглата, отколкото да позволя на онзи тлъст октопод да ме опипва“. Но след като Арбъкъл вече е влиятелна фигура във филмовия свят, а Вирджиния още е неизвестна второстепенна актриса, тя е готова да направи някои компромиси, за да подпомогне кариерата си.

В Деня на труда, 5 септември 1921 г., купонът още продължава и Вирджиния пристига, придружена от „телохранител“. Арбъкъл е по пижама, чехли и халат. Повечето гости са в подобно „неглиже“. Вирджиния отказва предложеното ѝ шампанско и приема джин с портокалов сок. Тя пие третото си питие и иска да отиде в тоалетната, която сякаш непрекъснато е заета, когато Арбъкъл я сграбчва и я замъква в спалнята, като намига на приятелите си и отбелязва: „Ето, това чакам“.

След няколко минути от спалнята се чуват писъци. Изведнъж шумът от веселбата стихва. Мод Делмон се опитва да отвори вратата на спалнята и извиква: „Вирджиния, какво става?“. Мод вдига телефонната слушалка и се обажда на управителя. Помощникът му Х.

Дж. Бойл нахлува в апартамент 1219 точно когато вратата на спалнята се отваря и се появява Арбъкъл. Шапката на Вирджиния е килната на главата му. Той се усмихва невинно и прави няколко танцови стъпки върху килима. Вирджиния стене в стаята. Доброто настроение на Дебелия сякаш се изпарява. „Накарай я да се облече и я заведи в «Палас» — казва той на Мод и когато Вирджиния започва да пици, добавя: — Млъкни или ще те изхвърля през прозореца.“

Вирджиния лежи на леглото почти гола. Дрехите ѝ са разхвърляни около нея. „Умирам, умирам — стене тя. — Той ми причини болка.“ Опитват се да я облекат, но блузата ѝ е разкъсана — явно със сила.

Извикват лекар и Вирджиния е преместена в друга стая. Тя още охка. Арбъкъл, изглежда, мисли, че тя се преструва, вероятно за да го изнудва да ѝ предложи роля, и троснато казва: „Млъкни! Винаги си била лоша актриса“.

Вирджиния изпитва болки в продължение на три дни и често изпада в безсъзнание. Преместват я в болница, където умира. Лекарят, който извършва аутопсията, открива, че пикочният ѝ мехур е разкъсан. Резултатът е смърт от перитонит. Ясно е какво се е случило. Арбъкъл се хвърля върху нея с цялата си тежест и пълният ѝ пикочен мехур се спуква. Докладът от аутопсията е предаден на съдебния лекар и полицията разпитва персонала на болницата, за да разбере каква е причината за инцидента. Сутринта вестниците в цялата страна пишат за оргията, завършила с изнасилване и смърт.

Разследването установява, че Арбъкъл носи „криминалната отговорност“ за смъртта на Вирджиния, и препоръчва да бъде обвинен в непредумишлено убийство. Кариерата му е съсипана още преди да започне процесът през ноември. Дебелият, добродушен мъж, който разсмива всички, се оказва „сексуален маниак“. Според слуховете пенисът му бил толкова огромен, че разкъсал пикочния мехур на Вирджиния. Но приятелят му Ал Семинакър ужасява хората, като казва, че Арбъкъл е използвал голямо парче лед, за да проникне във Вирджиния, а според клюките първо я е нападнал с бутилка от шампанско.

Религиозни групи и женски клубове настояват филмите му да бъдат забранени. Но това едва ли е необходимо. Кой би се смял на Арбъкъл, когато си спомни, че този човек с невинно, бебешко лице е

разкъсал дрехите на момиче и я е изнасилил? Из страната възникват настроения за „линчуване на Дебелия“. В Уайоминг каубои стрелят в екрана на кино, показващо филм с Арбъкъл. А в Хартфорд, Кънектикът, жени разкъсват екрана.

Арбъкъл е освободен под гаранция. Процесът срещу него започва през ноември. Той отрича да е сторил нещо лошо на Вирджиния. Адвокатите му правят всичко възможно да внушат на съдебните заседатели, че тя е развратница. След четирийсет и три часа размисъл съдебните заседатели решават да оправдаят Арбъкъл с десет срещу два гласа, но не е постигнато единодушие. Този път решението е „виновен“ с десет срещу два гласа и отново не е произнесена присъда. На 12 април 1922 г. третият състав от съдебни заседатели решава, че Арбъкъл е невинен, и председателят добавя: „Оправданието не е достатъчно. Ние имаме чувството, че с него е извършена огромна несправедливост и няма ни най-малкото доказателство, което да го свързва по някакъв начин с извършване на престъпление“. „Невинността ми е доказана“ — казва Арбъкъл на репортерите. Но решението на съда не променя нещата. Комедията зависи от измислен свят, в който никой не причинява реално зло и всичко е шега. Изнасилването, извършено от Дебелия, внася брутален елемент на реалност. Това е истинската причина на Арбъкъл никога да не му бъде простено.

Договорът за три милиона долара е анулиран и завършените филми с него не са пуснати по екраните. Това струва на киностудията един милион долара. Приятелят му Бъстър Кийтън предлага Арбъкъл да промени името си на Уил Би Гуд^[1]. Всъщност Арбъкъл режисира няколко комедийни скечове под името Уилям Гудрич. Той обикаля затъntenите селища в Америка, изпълнявайки второстепенни фарсове, но тук-там е освиркван и изгонен от сцената. През 1931 г. във „Фотоплей“ той моли: „Само ме оставете да работя... Мисля, че мога да забавлявам и да радвам хората, които ме гледат“. Арбъкъл, изглежда, не може да проумее, че неприятният инцидент е прогонил желанието на публиката да му се смее.

Той започва да пие много и през 1931 г. е арестуван в Холивуд за шофиране в нетрезво състояние. Но през 1933 г. нещата сякаш се променят. „Уорнър Бродърс“ рискуват и го наемат за няколко кратки комедии. След веселбата по случая в нюйоркски хотел на 28 юни 1933

г. Арбъкъл се прибира в стаята си и умира от сърдечен удар едва четирийсет и шест годишен.

Към края на живота си френският писател Анри Мюрже, автор на „Сцени из бохемския живот“, е видян да стои пред писоар, да бърка в панталона си и да мърмори: „Хайде, надигни се, малък дяволе. Само ще пикаеш“.

[1] Will Be Good (англ.) — ще бъде добър. — Б.пр. ↑

ФИНАНСОВИ СКАНДАЛИ

Подкуп е мръсна дума, а когато са замесени полицаи, става още по-мръсна. През 1877 г. Скотланд Ярд се превръща в център на голям скандал за потуване, в който са замесени неколцина високопоставени полицаи. Дори в днешно време хората често предлагат подкупи, за да се измъкнат от неловко положение, за което са виновни.

СКОТЛАНД ЯРД: ГОЛЕМИЯТ СКАНДАЛ С ПОДКУПИ

Хари Бенсън, един от най-изобретателните мошеници на всички времена, е запомнен главно с водещата си роля в големия скандал за подкупи в Скотланд Ярд през 1877 година.

Бенсън е син на заможен търговец евреин, който притежава офиси във Фабурже Сен Оноре в Париж. Той има очарователни обноски, говори няколко езика и обича да се представя за благородник. Скоро след френско-пруската война през 1870 — 1871 г. Бенсън отива при граф Монтагю, кмет на Шатодюн, и иска дарения за граждани, изпаднали в крайна мизерия от войната. Той събира хиляди лири, но го издава фалшива квитанция и е осъден на година затвор. Животът там е непоносим за него и Бенсън прави опит за самоубийство чрез запалване на дюшека на леглото си в килията. Той остава инвалид и трябва да ходи с патерици до края на живота си.

Когато излиза от затвора, Бенсън подава обява за работа като секретар, споменавайки, че говори няколко езика. Наема го някой си Уилям Кър, изпечен мошеник в измами, свързани с конни надбягвания. Грубият му метод е да офейка бързо с печалбата на клиентите си. Изобретателният Бенсън скоро го убеждава, че има по-добри и не толкова рисковани начини да натрупа състояние. Избраните жертви са членове на френската аристокрация. Кър и Бенсън започват да издават вестник „Спорт“, в който има статии, преведени от британската преса. Там се споменава и за богатия господин Дж. Х. Йънг, който има такъв невероятен успех в избора си кой кон да подкрепи, че британските букмейкъри винаги намаляват облозите, когато имат работа с него. „Спорт“ се изпраща безплатно на десетки френски аристократи, интересувачи се от конни надбягвания, и те нямат причина да се съмняват в евентуална измама.

Една от жертвите е някоя си графиня Гонкур. Тя получава писмо от господин Йънг от Шанклин, остров Уайт, в което той я пита дали е съгласна да му стане посредник в залаганията. Графинята само трябва да изпрати чека, който ще получи от Йънг, до един букмейкър. Ако конят победи, тя ще получи печалбата, ще я изпрати на господин Йънг и ще получи пет процента комисиона. Мадам Гонкур се съгласява и

получава чек за неколкостотин лири, който изпраща на букмейкъра от нейно име. После своевременно получава чек за „печалба“ над хиляда лири и след като го изпраща на господин Йънг, получава петдесет и няколко лири комисиона. Това ѝ се струва изумително лесен начин за печелене на пари. Но тя не знае, че не е изпратила чека на букмейкър, а на един от съдружниците на господин Йънг. След като му изпраща още много печалби и получава много комисиони, графинята решава, че господин Йънг очевидно е финансов гений и му поверява десет хиляди лири от собствените си пари, за да бъдат инвестирани от нейно име. И се сбогува с тях.

Макар че през 70-те години на XIX век Скотланд Ярд е сравнително нова институция (създаден е през 1829 г.), методите му за борба с престъпността до голяма степен зависят от информатори от подземния свят, които предават събранията си престъпници. Полицаяте са принудени да си създават връзки с мнозина престъпници. Това означава, че нископлатеният полицай — в онези дни седмичната заплата на детектива е едва пет лири шест шилинга и две пенита — може да се поддаде на изкушението да приеме подаръци, услуги и подкупи, за да предпази информаторите. Може би така детективът на име Джон Мийкълджон се сприятелява с Уилям Кър и започва да приема пари от него, за да не продължи разследването на по-ранните измами на престъпника. Главен инспектор Натаниъл Друскович, натурализиран поляк, доверява на Мийкълджон, че има финансови проблеми. Мийкълджон му казва, че познава „бизнесмен“, който може да му помогне. Бизнесменът е Бенсън. Срещу шейсетте лири, които ще даде „назаем“ на Друскович, той иска малко информация — предупреждение, ако Скотланд Ярд възнамерява да го арестува. Скоро в мрежата е привлечен трети детектив — главен инспектор Уилям Палмър. Не след дълго Мийкълджон предупреждава Кър и Бенсън, че Скотланд Ярд затяга примката около вратовете им. Шефът на Мийкълджон, главен инспектор Кларк, е открил фалшиви букмейкърски пунктове и е по следите на „Гарднър и компания“, името, под което действат Кър и съдружниците му.

Сред партньорите му е човек на име Уолтърс, член на банда, която Кларк наскоро е разбил. Бенсън живее в приятен дом на остров Уайт, където има карета, отличен готвач и много слуги. Той пише оттам на Кларк, че има интересна информация за Уолтърс. Бенсън

обяснява, че за съжаление е инвалид и не може да отиде в Скотланд Ярд, но ако Кларк е достатъчно любезен да дойде в Шанклин... В онези дни полицаите изпитват страхопочитание пред аристокрацията и се държат с раболепно уважение с богатите заподозрени. Кларк забързва към Шанклин и е смаян от великолепната къща на господин Йънг. Той се притеснява, когато господин Йънг му казва, че Уолтърс говори наляво и надясно, че е подкупил Кларк, и има писмо, което доказва това. Кларк действително е написал писмо на Уолтърс. Той не е особено грамотен човек и лесно може да се изрази по начин, позволяващ погрешно тълкуване. Господин Йънг обещава да вземе писмото и двамата се разделят приятелски. Но Кларк докладва на шефа си, че Йънг е мошеник. Те си пишат и Йънг се обръща към Кларк със „Скъпи мой сър и брат“, защото и двамата са масони. Те се срещат няколко пъти и по-късно Йънг твърди, че е дал на Кларк петдесет лири.

При наличието на тази мрежа от „полицаи шпиони“ бандата Бенсън-Кър би трябвало да е неуловима. Но Бенсън прекалява. Той пише на графиня Дьо Гонкур, че има чудесна и уникална възможност да инвестира голяма сума от нейно име. Тя вече няма готови пари и се обажда на адвоката си господин Ейбрахамс с молба да осребри няколко ценни книжа. Господин Ейбрахамс взема предпазни мерки, свързва се със Скотланд Ярд и ги пита дали знаят нещо за господин Йънг от „Роуз Банк“ в Шанклин. Друскович, който отговаря за измамите на континента, получава съобщението и побързва да предупреди Бенсън, че се задават неприятности. Парижката полиция иска от Скотланд Ярд да засича писмата, съдържащи пари от различни измамни жертви, но Друскович прибира телеграмата. Той съзнава, че играе опасна игра, и се очаква скоро да извърши арест. Друскович моли измамниците да се разкарат от обсега му колкото е възможно по-бързо. Бандата, в която участва Фредерик, братът на Кър, и двама мъже на име Мъри и Бейл, влагат повечето придобити по незаконен начин печалби в най-безопасното място, Английската банка, и разбира се, могат да ги изтеглят безпрепятствено. Единственият проблем обаче е, че банкнотите там са номерирани и за такава голяма сума ще имат поредни номера и следователно ще бъдат лесно проследени. Ако избягат на континента, бандитите ще оставят след себе си диря от банкноти. Бенсън изтегля около шестнайсет хиляди лири от банката и

отива в Шотландия, където открива сметка в банка „Клайсдейл“ в Грийнък и изтегля оттам тринайсет хиляди лири в банкноти по сто. Те имат предимството, че не са номерирани, но пак може лесно да бъдат проследени. Бенсън обядва с управителя на банка Клайсдейл, когато получава телеграма от Друскович, с която го предупреждава, че идва да го арестува. Бенсън изчезва, зарязвайки трите хиляди лири в сметката си в Грийнък.

Детективите получават по петстотин лири награда (макар че Кларк не е включен). Мийкълджон мигновено прави грешката да развали една от банкнотите си от сто лири и дава един от офисите на бандата като адреса си. Седмица по-късно той разваля още една банкнота при търговец на вино в Лийдс. Местните полицаи откриват това и тъй като издирват бандата, изпращат телеграма до Скотланд Ярд. Друскович я залавя и я изгаря.

В Скотланд Ярд са озадачени, че въпреки усилията им бандата Бенсън се изплъзва от пръстите им. Подкупените детективи още не са заподозрени. Уилямсън, шефът на Кларк, приписва всичко на лош късмет. Всъщност повечето членове на бандата се крият в Бридж ъв Алън в Шотландия. Когато Ейбрахамс, адвокатът на графинята, ги проследява до Шотландия, детектив Уилям Палмър им изпраща предупредително писмо и те изчезват.

Друскович получава задачата да обиколи набързо страната и да залови мошениците. Той се среща с Кър на гара Каледония в Единбург. Кър му предлага хиляда лири, за да не отиде в Бридж ъв Алън. Налага се Друскович да отхвърли предложението, защото има заповед да отиде там и да вземе някакви писма, адресирани до някой си „господин Жифар“ в хотел „Куинс“. Всъщност господин Жифар е Уилям Кър.

Птичките са отлетели, когато Друскович пристига в Бридж ъв Алън. Уилямсън, естествено, е разочарован. Той с изумление научава, че подчиненият му Мийкълджон е видян в компанията на мошениците в Бридж ъв Алън. И тогава вероятно в Скотланд Ярд надушват, че има нещо гнило... Но Мийкълджон обяснява, че няма представа, че е ял и пил с измамници. Той се запознал случайно с Йънг и го помислил за абсолютно порядъчен джентълмен. Уилямсън приема историята му.

Бандитите имат хиляди лири в банкноти по сто, които не могат да развалят. Мъри е изпратен да осребри чек в една от банките в

Шотландия, където са открили сметка. Полицията го чака. Бенсън отива в Ротердам и се опитва да развали банкнота в хотела, но от Скотланд Ярд са уведомили холандската полиция и той е арестуван. Друскович съобщава новината на Кър, който убеждава корумпиран прокурор на име Фрога да изпрати на холандската полиция телеграма с подпис „Скотланд Ярд“, с която заповядва да освободят Бенсън на основание, че арестът му е грешка. Номерът почти успява, но холандските полицаи решават да чакат писмо, потвърждаващо телеграмата. Такова писмо така и не пристига.

Друскович е изпратен в Ротердам, за да прибере арестуваните Бенсън и Бейл. Той не може да направи нищо, освен да ги погледне строго и да измърмори под носа си, че ще направи всичко, което е по силите му. Друскович вече няма възможност да им позволи да избягат. Сега и неговото положение е застрашено. Уилямсън чува за писмото на полицията от Лийдс, че Мийкълджон е развалил там банкнота от сто долара, и иска да знае дали Друскович го е видял. Друскович отрича да знае нещо за писмото и съзнава, че всеки опит да позволи на Бенсън да избяга, е немислим.

Измамниците най-после са арестувани и осъдени. Бенсън получава петнайсет години, а Кър — десет. Щом пристигат в затвора Милбанк, те искат среща с губернатора и му разказват за корумпираните детективи. Скоро след това Друскович, Мийкълджон, Палмър, Кларк и корумпираният прокурор Фрога са арестувани. Извадени са на показ много писма от детективите, които предупреждават мошениците за действията на Скотланд Ярд. Освен това Друскович е видян да разговаря с Бенсън и Кър на гара Сейнт Панкрас в Лондон.

Всички, с изключение на Кларк са осъдени. Доказателствата срещу него са неубедителни. Друскович, Мийкълджон и Палмър получават по две години тежък физически труд — максималната присъда за заговор за възпрепятстване на правосъдието.

Кларк се пенсионира. Мийкълджон става частен детектив. Палмър използва спестяванията си, за да стане кръчмар. Не е известно какво е станало с Друскович. Фрога умира в приют за бедни.

На двамата главни мошеници предстоят успешни години. Бенсън и Кър са освободени предсрочно за добро поведение. Те се събират отново, прекосяват Атлантическия океан и стават рекламни агенти на

минна компания. Бенсън се връща в Белгия и продължава бизнеса, издавайки акции за несъществуващи мини, но белгийската полиция получава информация за него от Скотланд Ярд и го арестува. В квартирата му са намерени огромни количества пощенски записи и чекове, очевидно изпратени му от лековерни инвеститори. Той прекарва две години в затвора и после се премества в Швейцария. Там Бенсън отново се представя за богат борсов посредник. Той се запознава в хотела с момиче, чийто баща е пенсиониран генерал и лекар от индийската армия. Бенсън убеждава момичето да се омъжи за него и принуждава баща ѝ да му продаде акциите си, а постъпленията от седем хиляди лири дава за „инвестиране“. После се опитва да забегне в Америка. Тъстът му помага на полицията да го арестува в Бремен, но решава да не го съди, когато Бенсън му връща пет хиляди лири. Бижутата, които Бенсън е подарил на годеницата си, се оказват фалшиви.

Последният му голям удар е в Америка. Очакват певицата Аделина Пати да пристигне в Америка на турне. Представяйки се с името Ейби, Бенсън подкупва митничарите да го пуснат на кораба преди комисията по посрещането на Пати и ѝ се представя като председателя ѝ. Когато комисията пристига, той води задълбочен разговор с нея и те предполагат, че е импресариото ѝ. Пати оставя кораба на негово разположение. Бенсън отива в Мексико и продава хиляди фалшиви билети за концертите на Пати. Той е арестуван, когато се връща в Щатите, и е предаден на съда. Бенсън очевидно не може да понесе мисълта, че ще остане дълго в затвора, скача от висок балкон, пада от петнайсет метра и счупва гръбнака си. Той умира на четирийсет години.

Един от най-големите финансови скандали в историята е прословутият „Мехур от Южно море“, схема, измислена от писателя Даниел Дефо и започната от Робърт Харли, графът на Оксфорд, през 1720 година. Идеята е да се внесат африкански роби, които да работят в плантациите на Южна Америка, но акциите се продават толкова добре, че тази част на плана така и не се осъществява — по онова време никой не разбира идеята на „кредита“. След като

събират осем милиона и половина лири и доверието започва да спада, акционерите започват да продават и компанията рухва. Хиляди хора са разорени и десетки се самоубиват. Директорите на компанията плащат огромни глоби. Скаandalът издига на власт вигите, които дотогава са в опозиция, за следващите четири десетилетия.

СКАНДАЛЪТ „ТИЙПОТ ДОУМ“: ШАЙКАТА ОТ ОХАЙО ОГРАБВА АМЕРИКА

Уорън Гамалиъл Хардинг вероятно е най-лошият президент на САЩ. Най-доброто, което може да се каже за него, е, че скандалът „Тийпот Доум“, избухнал след смъртта му, не е негово дело, а резултат от неуспеха му да направи нещо друго, освен да играе покер и да люби любовницата си в стая зад Овалния кабинет.

Единственото ценно нещо на Уорън Хардинг е хубавото, грубоватото лице и квадратната челюст, които му придават вид на президент. Той е роден в градчето Корсика, Охайо, през 1865 година. Хардинг прави нерешителни опити да стане учител и адвокат и накрая купува издателство на вестник, което е на път да се разори. По същото време той се запознава с Флорънс Клинг де Улф, дъщеря на виден гражданин. Тя се омъжва за него въпреки ожесточената съпротива на баща ѝ. Флорънс е движещата сила в брака им, защото Хардинг е мързелив, добродушен и доверчив. Благодарение на усилията ѝ „Стар“ от Марион става преуспяващ вестник.

Като издател Хардинг се запознава с много политици, включително с Хари Дохърти, на когото липсва индивидуалността да постигне политическите амбиции, за които мечтае. Но Хардинг има вид на политик и с помощта на Дохърти като ръководител на кампанията му скоро става щатски сенатор от листата на републиканците, а после вицегубернатор на Охайо. Той иска да спре дотук, но съпругата му и Дохърти продължават да го притискат, докато за негово изумление Хардинг е избран с огромно мнозинство в Сената на Съединените щати.

Хардинг не се интересува от политика. Той прекарва повече време на игрището за голф или да гледа баскетбол, отколкото в Сената. Той си намира и любовница — ученичка на име Нан Бритън от Марион, безнадеждно влюбена в него. Тя се премества в Ню Йорк и двамата започват да се срещат тайно. Скоро Нан забременява и му ражда дъщеря.

През 1920 г. трябва да се проведат избори за президент. През 1919 г. Удроу Уилсън получава нервна криза и няма намерение отново

да се кандидатира. Републиканците нямат фаворит. На конгреса в Чикаго през юни нито един от тримата главни конкуренти не спечелва мнозинство. И „черната овца“ Хардинг изглежда приемлива алтернатива. Питат го дали в живота му има скандал, който би поставил в неудобно положение партията. Той категорично отрича и е номиниран на десетото гласуване. През ноември Хардинг побеждава кандидата на демократите Джеймс М. Кокс и става двайсет и деветият президент на Съединените щати. *Ако го изберат за президент, виждам само една дума, изписана над главата му — „трагедия“* — измърморва съпругата му на конгреса.

Ситуацията наподобява фарс. Не е необходимо президентите да бъдат интелектуални гиганти, но Хардинг е интелектуално джудже. Той е объркан от задачите, с които трябва да се справя — следвоенното разоръжаване, световните валутни проблеми, тарифи и предложения за данъци. Хардинг е досущ ученик, който вижда лист с уравнения от квантовата физика. Той кани всичките си приятели в Белия дом, където пият и играят покер в кабинета му. Нан Бритън пристига и двамата се усамотяват в забранена за външни лица стая. Хардинг обича да седи с разкопчано сако, с крака на бюрото и плювалник до него, в стая, замъглена от тютюнев дим.

В това време всичките му политически приятели, „шайката от Охайо“, се преместват във Вашингтон и правят нещо като алтернативен Бял дом на К стрийт. Хари Дохърти, вече министър на правосъдието, продава назначения в правителството и други услуги, използвайки гешефтар на име Джеси Смит като посредник. Смит е грубоват и простодушен човек, който обича да пее: „Мили боже, как се вливат парите“.

Друг член на шайката от Охайо е министърът на вътрешните работи Албърт Фол. Той жадува да сложи ръка на огромния петролен резерв, известен като Тийпот Доум, парцел земя в Уайоминг, на север от град Каспар. Удроу Уилсън решава, че Тийпот Доум трябва да бъде пазен в резерв в случай на извънредна ситуация от национален мащаб, и залежите са под контрола на военноморската флота. Фол убеждава военния министър, а после и президента да прехвърлят арендата на Министерството на вътрешните работи. Сетне петролният резерв тайно е даден под аренда на Хари Ф. Синклер, президент на „Мамут Ойл Къмпани“, за над четиринайсет милиона долара. Друг петролен

резерв в Елк Хилс, Калифорния, е даден под аренда на друг приятел, Едуард Дохени, за сто хиляди долара. Скоро Фол е в състояние да плати данъците си за девет години назад, които дължи за ранчо в Ню Мексико, и да го напълни с породист добитък. Чарлс Р. Форбс, друг приятел на Хардинг, е шеф на Бюрото за ветерани и отговаря за закупуването на запаси за болници за бивши военнослужещи и за сключването на договори с нови болници. Болничните запаси, купени с народни пари, веднага се продават като излишък от резерва. Милиони хавлии на цена трийсет и четири цента са продадени по трийсет и шест цента дузината и чаршафи за долар и трийсет и пет цента — за двайсет и седем цента двата. Форбс получава огромни суми за сключване на договори с болници. Той получава и „комисиони“ от търговци на недвижими имоти, от които купува земи за болниците за много повече пари, отколкото струват.

Рано или късно тази империя на корупцията трябва да се срути под собствената си тежест. Журналистите във Вашингтон започват да намекуват все повече и по-открито за онова, което става. По време на Дохърти канцеларията на министъра на правосъдието става известна като министерство на лесната добродетел. Най-после слуховете стигат до ушите на Хардинг. Здравословното му състояние се влошава — несъмнено заради употребата на бърбън — и нервите му започват да не издържат. Посетител в Белия дом обърква коридорите и стъписан вижда Хардинг, който е сграбчил един човек за гърлото и крещи: „Подъл плъх! Мръсно, двулично копеле!“. Човекът е Чарлс Форбс, шеф на Бюрото за ветерани. Скоро след това Форбс отива в Париж и подава оставка „по здравословни причини“.

Посредникът Джеси Смит е изпратен обратно в Охайо, защото обича да говори твърде открито. Хардинг го привиква в Белия дом и ужасен слуша, докато Смит му разказва за степента на корупцията. Когато приключва, Смит пита президента какво ще стане сега. „Върви си вкъщи — отговаря Хардинг. — Утре ще бъдеш арестуван.“ Смит се прибира в хотела и се застрелва.

Хардинг трябва да посети Аляска и решава, че моментът може би е подходящ да избяга от Вашингтон — говори се за разследване от страна на Конгреса. Чарлс Крамър, дясната ръка на Форбс, също се застрелва и броят на оставките нараства. Хардинг се връща от Аляска и се разболява. Диагнозата на лекаря му е хранително отравяне с раци.

На 2 август 1923 г. Хардинг умира от пневмония. Съпругата му умира следващата година. Скандалът „Тийпот Доум“ избухва и Нан Бритън налива масло в огъня, като написва бестселър за аферата си с Хардинг, озаглавен „Дъщерята на президента“.

Дружеството за почитане на паметта на Хардинг събира седемстотин хиляди долара за мемориал в Марион, където е погребан президентът, и решава паметникът да представлява огромен мраморен цилиндър с колони. Други предпочитат дизайн, наподобяващ сфера. Но тази идея е отхвърлена, когато някой подчертава, че ще му трябва само чучур и дръжка, за да прилича на чайник^[1].

[1] На английски „тийпот“ означава „чайник“. — Б.пр. ↑

„САМОУБИЙСТВОТО“ НА РОБЕРТО КАЛВИ

Сутринта на 18 юни, петък, 1982 г. пощальон, вървящ по Блекфрайърс Бридж в Лондон, поглежда надолу и вижда тяло, което виси на подпорите. Полицаяте пристигат и измъкват трупа на възпълничък мъж на около шейсет години, с големи червени тухли в джобовете и около петнайсет хиляди долара в различна валута в портфейла. Паспортът му го идентифицира като Джан Роберто Калвини, но на чека, издаден от италианските власти, пише, че е Роберто Калви, председател и изпълнителен директор на Банко Амбросиано в Милано.

Предишната година Калви е осъден на четири години затвор за нелегален износ на двацет милиона долара в италиански лири и е освободен в очакване на обжалване. Седмица преди трупа му да бъде намерен, Калви изчезва от апартамента си в Рим.

На 23 юли лондонският съдебен лекар решава, че смъртта на Калви е настъпила следствие на самоубийство. Но дотогава е изровена много информация за финансовите съдружници на Калви и решението на съдебния лекар изглежда все по-малко вероятно...

Калви започва работа в Банко Амбросиано на двацет и шест години. Той е отличен лингвист и помага за сключването на международни сделки. Някои от схемите му донасят на банката много пари и Калви бързо се издига — след двацет години той става главен управител. Мнозина го смятат за студен и безмилостен. Съпругата му твърди, че Калви е стеснителен. Той е обсебен от идеята за *sottogoverno* — подмолно взаимодействие между тайни агенции и явната политическа власт — и носи като Библия в куфарчето си „Кръстникът“ на Марио Пузо.

Калви е амбициозен и въпреки успеха си знае, че не може да спечели толкова пари, колкото иска, като ръководи католическа банка. Би трябвало да се занимава с акции. Единственият проблем е, че италианският закон не позволява на банките да притежават акции. Предполага се, че изкушението да източват парите на другите хора в акционерни дружества би било твърде голямо. Калви, изглежда, стига до задънена улица в кариерата си.

В края на 60-те години той се запознава с Мишел Синдона, един от най-успешните финансисти в Италия. Синдона е натрупал състояние от търговия на черния пазар през Втората световна война. В края на петдесетте години мафиотските фамилии в Ню Йорк се обръщат към него с молба да изпере част от печалбата им от наркотици чрез инвестиции в Италия. Синдона има финансови връзки и във Ватикана. Той е назначен за главен финансов съветник, *uomo di fiducia*, на Ватиканската банка, когато през 1963 г. приятелят му кардинал Монтини става папа.

Синдона е много полезен за Ватиканската банка, защото борави с въпроси, които изглеждат твърде светски за финансовото крило на религиозната институция. Когато антирелигиозни групировки, като например комунистите, искат бизнес с Ватикана, Синдона води преговорите. Той е светското подставено лице. Синдона се опитва да разтрогне неподходящите връзки и да вложи парите в безобидни акционерни дружества в чужбина. Компания, собственост на Ватикана, построява комплекса Уотъргейт.

Най-силната връзка на Синдона с Ватикана е епископ Пол Маркинкус, секретар на Ватиканската банка и телохранител на папата. Маркинкус е едър американец, роден като Ал Капоне в бруклинското предградие Чичеро. Връзката му със Синдона е изключително изгодна и за църквата, и за съветника му.

Когато в края на шейсетте години се запознава с Калви, Синдона веднага познава в него амбициозен човек. Освен това усеща, че Калви няма да има нищо против да се замеси в не особено почтени сделки. Синдона, собственик на много банки, е преодолял забраната да има акции, създавайки компании във „финансов рай“ като Лихтенщайн и Люксембург, като ги използва за фасада на собствените си сделки. Двамата с Калви започват да избягват строгия надзор на италианските власти по един и същ начин. И когато Калви отваря банка в Южна Америка, италианските банкови наблюдатели разбират за нея от вестниците.

Калви и Синдона печелят много пари от чуждестранни акционерни дружества. Италианската банка сякаш няма желание да се намесва в бизнеса им. Но петролната криза през 1973 г. слага край на световния финансов колониализъм на Синдона. Той смята да купи няколко големи банкови институции в Италия и да ги слее в най-

големия финансов силов блок в страната. Световната криза, създадена от цените на петрола, които се повишават, удря лошо Синдона. Банката му „Франклин“ рухва и това е най-големият банков провал в американската история. Синдона е обвинен в нарушаване на американските финансови закони. Говори се, че Ватиканът загубва шейсет милиона долара. Маркинкус побързва да заяви, че не познава Синдона.

В това време Калви преуспява. Той е заместил Синдона като *uomo di fiducia* във Ватиканската банка и дори е купил банка от тях, „Банко Католико дел Венето“. Калви възнамерява да купи и „Банко Амбросиано“ чрез марионетните си компании в чужбина. През 1975 г. той става председател и фактически собственик на „Банко Амбросиано“.

По същото време Калви се замесва с италианската масонска ложа „П–2“. Личио Джели, Великия майстор на ложата, му предлага членство и на 23 август 1975 г. Калви е приет. „П–2“ или „Пропаганда Две“ е изключително силен съюз между членове на правителството, бизнесмени и други влиятелни хора. Джели, загадъчна фигура, е нещо като свръхмафиотски бос и прави услуги дори на най-високопоставени личности в страната. Калви, чийто главен интерес е *sottogoverno*, естествено гледа на членството си в „П–2“ като на основен инструмент на власт.

Докато Калви е във възход, Синдона има проблеми. Калви не гори от желание да помогне финансово на стария си партньор — той му е осигурил четирийсет милиона долара, с които Синдона купува банка „Франклин“ — и не иска да дава повече пари. Синдона анонимно информира Италианската банка за някои „съмнителни“ сделки, сключени между Ватикана и Калви. Италианската банка започва разследване на финансите на Калви.

Калви има и по-голям проблем. През август 1978 г. папа Павел VI умира. На неговото място идва Албино Лучано, папа Йоан Павел I. През 1974 г. Лучано е възразил срещу купуването на „Банко Венето“ от Калви и след като идва на власт, твърдо възнамерява да разследва сделките на Ватиканската банка, сключени от Калви и Синдона. Но папа Йоан Павел I умира само трийсет и три дни след като е заел поста. Кардинал Вийо, член на „П–2“, прибира веднага от нощното му шкафче лекарствата, които папата е взимал по време на внезапното си

заболяване. Призивите за аутопсия са пренебрегнати и тялото набързо е балсамирано и погребано. Предполага се, че Лучано е бил отровен. Каквато и да е причината, смъртта му трябва да е била голямо облекчение за Калви.

Разследването на Италианската банка е преустановено, когато управителят ѝ и главният следовател, отговарящи за разнищването на сметките на Калви, са арестувани. По ирония на съдбата обвинението е, че не са разследвали достатъчно криминалните деяния на банките под юрисдикцията им. Така Калви е спасен от опасността резултатите от разследването да станат публично достояние.

В същото време адвокат, който отговаря за ликвидацията на италианските банки на Синдона, прави интересни разкрития за Калви и Ватиканската банка. Той установява, че продажбата на „Банко Венето“ включва комисиона на стойност шест милиона и половина долара, изплатена на Маркинкус и Калви. На следващия ден след като разказва за откритието си на писателя Джанфранко Модоло, адвокатът е застрелян на улицата.

В това време в Съединените щати срещу Синдона са предявени обвинения. Той е признат за виновен за шейсет и пет измами и е осъден на дващест и пет години затвор. Макар че Синдона е член на „П-2“, те не могат да направят нищо за него в Америка. Пък и „П-2“ има свои проблеми.

Мино Пекорели, член на „П-2“, е публикувал статии, в които се намеква за данъчна измама, извършена от Джели и петролен магнат, свързана с дизелово гориво. Джели е намерил начин да продава дизелово гориво за домашно отопление, обложено с нисък данък, като гориво за моторни превозни средства, което има висок данък. Спечелените пари се изпират през Синдона и Ватиканската банка. Пекорели не съзнава пълния мащаб на скандала. Когато брат, член на „П-2“ се опитва да купи мълчанието му, за Пекорели става ясно, че може да натрупа много пари, ако изнудва масоните. Той публикува статия, в която разкрива, че по време на войната Джели е шпионирал за комунистите, и загатва за степента на влиянието на „П-2“. Няколко часа след като вестникът със статията стига до павилионите, Пекорели е убит, застрелян два пъти в устата, докато се качва в колата си.

Започват разкрития за тайната организация. През 1981 г. двама магистрати, разследващи връзката на Синдона с мафията, попадат на

името Личио Джели и заповядват къщата му да бъде претърсена. В сейфа има списък с членове на „П-2“. Отначало следователите мислят, че „П-2“ е план за преврат. Скоро ги осенява прозрението, че „П-2“ наистина е преврат и вече контролира дейността на държавата.

Джели долита от Италия. Скандалът довежда до свалянето на министър-председателя Арнолдо Форлани. Калви, чието име е в списъка на „П-2“, е арестуван.

Две сделки с акции, сключени от Калви, довеждат до незаконен износ на милиарди италиански лири. Калви се опитва да предпази „Банко Амбросиано“ от фалит, като се сдобива със законни чуждестранни инвестиции и инвестира в италианския бизнес, но всички пътища изглеждат затворени. Италианската банка, винаги заплашвана, когато разследва финансите на Калви, надушва кръв и иска подробности за чуждестранните марионетни компании на Калви. Когато от „Банко Амбросиано“ го питат дали може да видят подробностите за тези компании, Калви категорично отказва и управителният съвет го изключва с четири срещу десет гласа. Сутринта на 11 юни Калви изчезва.

Не е известно защо го прави и какво се надява да постигне. По всяка вероятност се е надявал да събере материали в своя защита. Известно е, че през последната седмица от живота си той пътува из Европа, свързва се със съдружник на име Силвано Витор и получава фалшив паспорт на името на Джан Роберто Калвини. Швейцарският бизнесмен Ханс Кунц му урежда тайна квартира в Лондон, в сграда „Челси Клойстърс“. Витор и Калви отлитат за Лондон, за да я проверят. Оттам Калви се обажда на съпругата си и изглежда изпълнен с надежда, като казва, че се е появило нещо, което ще помогне на защитата му. Но всъщност Калви е изключително нервен, отказва да напусне стаята и настоява Витор да тропа на вратата по предварително уговорен начин, преди да влезе.

Във вторник, 17 юни 1982 г., делови съдружник на Калви на име Карбони пристига в „Челси Клойстърс“ и иска да говори с него. Калви отказва и изпраща Витор. Когато Витор се връща, Калви е изчезнал. Няколко часа по-късно Калви е намерен обесен под моста Блакфрайтърс.

Екип на Би Би Си, разследващ смъртта му, установява, че братът на Карбони се е регистрирал в хотел в Женева предишната нощ.

Вечерта след смъртта на Калви от Женева излита частен самолет, който каца на Гатуик, където стои само деветдесет минути. На връщане на борда има дипломатическо куфарче. Калви никога не пътува без куфарчето си, но то не е намерено в хотелската стая, нито на мястото на „самоубийството“ му. Според Би Би Си в куфарчето е имало документи за сделките на Калви с Ватикана и с „П-2“. Куфарчето така и не е намерено.

През юни 1983 г. второто разследване на смъртта на Калви в Лондон не излиза със становище. Вдовицата на Калви получава три милиона долара от застраховката му.

Ако Калви е убит, тогава кой е извършителят? Трудно е да се отговори на този въпрос, защото много хора биха искали да го отстранят от пътя си. Съпругата му смята, че убийството е организирано от Ватикана. Италианският министър-председател Бетино Кракси неофициално казва, че Калви е убит от престъпници, свързани с „П-2“. Сигурно е, че ако Калви беше съден, процесът щеше да разкрие много подробности за огромното италианско *sottogoverno*. И по-скоро това, а не убийството му, представлява истински скандал.

Когато човек проучи скритото, тайно влияние, задвижило събитията в тази история, става лесно да се разбере обсебеността на Калви от „Кръстникът“.

ЛИТЕРАТУРНИ ИЗМАМИ

Изумително е, че гениални писатели често прибегват до лъжи, за да бъдат забелязани. Те правят сензационно съдържанието на книгите си, за да бъдат одобрени за публикуване, а после се озовават пред дилеми, когато осъзнаят, че се търси продължение на романа, и трябва да съчиняват още измислици, за да продадат разказа.

МИХАИЛ ШОЛОХОВ: СКАНДАЛЪТ С ПЛАГИАТСТВОТО НА „ТИХИЯТ ДОН“

Най-известният руски писател след революцията през 1917 г. несъмнено е Михаил Александрович Шолохов, роден през 1905 г. в селцето Кружлино на брега на река Дон. Също като Горки Шолохов се занимава с различни неща — войник, общ работник, статистик, инспектор по хранителните продукти, зидар, библиотекар и накрая журналист. После, на двацет и три години, той стремително се отправя към славата с първия том на „Тихият Дон“. Сравнен с великите руски литературни произведения от XIX век, „Тихият Дон“ изглежда изпълнен с „шокова тактика“, обикновено свързана с евтините, популярни романи в Англия и Съединените щати. Книгата започва със сцена, в която туркиня, съпруга на казак, е пребита от тъпла хора, които я мислят за вещица. В резултат на побоя тя умира, раждайки преждевременно. Следва описание на изнасилването на седемнайсетгодишно момиче от баща ѝ и как после брат ѝ и майка ѝ го убиват с ритници. На равномерни интервали се редуват прелъстявания, изнасилвания и различни форми на насилие. Но природните описания са добри като на Тургенев.

Първата книга на Шолохов, „Разкази за Дон“, се появява, когато той е едва двацетгодишен. Интересно е да се отбележи, че в тези разкази за гражданската война и периода малко след това селските водачи са изобразени като изолирани от народа. По-късно, когато се научава на комунистически конформизъм, Шолохов ги показва единни с народа.

Той започва да работи върху „Тихият Дон“, когато е на двацет и една години. Книгата се появява две години по-късно и мигновено става бестселър. Критиците са изумени, че млад човек може да пише така завладяващо. Романът се продава в четири и половина милиона екземпляра, преди да се появи четвъртият и последен том четиринайсет години по-късно. Признато е, че последните томове са по-лоши от първите. „Разораната целина“ (1932 г.), в който се разказва за един колхоз, е успех в Русия, но се смята за по-лош от „Тихият Дон“.

Скоро след публикуването на „Тихият Дон“ през 1925 г. в московските литературни кръгове започват да се носят слухове, че Шолохов не е авторът, а е намерил ръкопис или дневник, въз основа на който е написал книгата. През 1929 г. „Правда“ публикува писмо от неколцина пролетарски писатели, които заклеймяват „злобната клевета“ и дори заплашват със съд. Въпреки това Шолохов е смятан за най-големия писател в Русия. През 1965 г. му присъждат Нобеловата награда за литература. Дотогава Шолохов вече е станал говорител на съветската литературна институция, отрича автори като Пастернак и Солженицин и възприема агресивна, антиинтелектуална позиция, което е причина младите писатели да го мразят. Това може би е предизвикано от завист към стила му на живот в голямо имение в Ростов на Дон, където Шолохов има частен аероплан и театър и редовно ходи на лов.

Александър Солженицин, от 1974 г. в изгнание в Цюрих, изнася от Русия документи от приятел, когото назовава само „Д“, за произведенията на Шолохов. Според Солженицин „Д“ прави подробен анализ на „Тихият Дон“, но умира, преди да го завърши. Солженицин обяснява, че не може да разкрие самоличността на „Д“ от страх от репресии срещу семейството му, но публикува ръкописа и призовава учените от запад да му помогнат да довърши изследването.

През декември 1926 г. писателката Агата Кристи изчезва от дома си в Сънингдейл, Бъркшър. Дванайсет дни по-късно съпругът ѝ я намира в хотел в Харогейт. Един сервитьор я познава. В пресата пише, че Агата Кристи страда от амнезия. Вярно е, че по онова време съпругът ѝ има връзка с друга жена и писателката преживява голямо емоционално напрежение. Но оттогава детективските ѝ романи, на които почти никой не обръща внимание, започват да се радват на увеличаващи се продажби. Дали изчезването ѝ е умишлено скроен рекламен номер, както мнозина предполагат? До края на живота си Агата Кристи отказва да говори на тази тема.

Текстовият анализ на „Д“ разкрива двама автори на „Тихият Дон“. Около деветдесет и пет процента от първите два тома и по-малко от седемдесет процента от вторите два принадлежат на „автентичния автор“. Скептицизмът на „Д“ очевидно е предизвикан от факта, че първите два тома, които показват основно познаване на обществото преди революцията в областта около Дон и описват Първата световна война и гражданската война, са написани от млад мъж на възраст двацет и една — двацет и три години. Шолохов е твърде млад, за да е бил свидетел на двете войни. Дори скоростта на написване на романа изглежда невероятна — над двеста и петдесет хиляди думи за две години. Но завършването на другите два тома и на първата част на „Разораната целина“ изисква цели четиринайсет години. Шолохов явно се е „изчерпал“. Събраните му произведения, издадени по случай седемдесет и петата му годишнина през 1980 г., са само осем тома.

Според Солженицин (в предговора на книгата „Преобладаващите насоки на Тихия Дон“ от „Д“), истинският автор на „Тихият Дон“ е историк от областта, някой си Фьодор Дмитриевич Крюков, роден през 1870 г., син на местен атаман. В края на XIX век той става много популярен като хроникьор на живота на казаците и е избран в държавния парламент (Думата). Солженицин смята, че Крюков е започнал да пише „Тихият Дон“ в Петроград по време на Първата световна война. Тъй като е казак, той се противопоставя на болшевиките, които взимат властта през 1917 г., и се сражава с армията на донските казаци. Когато съпротивата е разгромена, Крюков се оттегля в Кубан и умира от коремен тиф на петдесет години. Анализът на „Д“ на по-ранните произведения на Крюков, които не са преиздадени по време на съветския режим, го убеждават, че той е истинският автор на „Тихият Дон“, и като журналист Шолохов някак се е добрал до ръкописа и го е използвал за основа на книгата си, заличавайки цели глави, неподходящи за целта му, и вмъквайки собствен материал. Според „Д“ това обяснява неравността на стила и различните вътрешни противоречия.

По разбираеми причини съветското становище е, че Солженицин се занимава с клевети и подронва престижа на най-големия съветски писател. Но дори да е така, Солженицин поне представя пълни доказателства, така че да могат да бъдат проучени от литератори и експерти, които да определят правдоподобността им.

ЛОБСАНГ РАМПА: ИЗМАМАТА С „ТРЕТОТО ОКО“

През 1955 г. в издателство „Секър и Уорбърг“ на Грийн Ръселстрийт в Лондон пристига някакъв мъж и успява да убеди председателя Фред Уорбърг да го приеме. Мъжът, чиято глава е обръсната като на монах, се представя като доктор Т. Лобсанг Рампа и обяснява, че е написал автобиографията си и иска господин Уорбърг да я публикува. Той заявява, че е лекар, и показва документ на английски, издаден от университета Чунгкинг. Господин Уорбърг се съгласява да прегледа ръкописа, който впоследствие пристига на части. Произведението е интересно и описва как деветгодишният Рампа, дете на богати родители, е определен от астролози да стане монах и получава образованието си в манастир. На осем години му правят мозъчна операция, за да отворят „третото око“ — източникът на ясновидските способности на човека. В челото му пробиват дупка, после пъхат в мозъка му клечка от много твърдо дърво и той вижда „разноцветни спирали и кълба ярък дим“. Казват му, че до края на живота си ще вижда хората такива, каквито са, а не на каквито се преструват. И за негово изумление той наистина вижда, че хората в стаята са обградени от светъл, златист пламък, аурата на живота.

Уорбърг изпитва съмнения. Детайлите изглеждат автентични, но стилът е английски и разговорен. „Не си падах много по хвърчилата. Тъпа идея, мислех. Опасна. Какъв начин да сложиш край на перспективна кариера. И се връщах към молитвите и билките...“ Това не звучи по тибетски. Специалистите изказват противоречиви мнения. Но Рампа настоява, че разказът му е тибетски. Уорбърг го подлага на проверка — няколко думи на тибетски. Рампа се съгласява, че не ги разбира, но за това имало основателна причина. По време на Втората световна война той бил пленник на японците, които го изтезавали, за да изтръгнат информация за родината му, и използвал способностите си на ясновидец, за да блокира всичките си познания за Тибет и за езика.

Уорбърг преглъща съмненията си и публикува автобиографията. И резултатите оправдават комерсиалния му нюх. Книгата става бестселър, преведена е на много езици и прави Рампа богат.

Група „Тибетски учени“ се съмняват в автентичността на автобиографията и наемат частния детектив Клифърд Бърджес да проучи Лобсанг Рампа. Той открива, че Рампа в действителност е Сирил Хенри Хоскинс, човек от Девън, който живее в Темз Дитън. Хоскинс е роден през 1911 г. в Плимптън, близо до Плимут, и е водопроводчик като баща си. Той очевидно проявява силен интерес към въпросите на ясновидството и твърди, че като дете са го завели в Китай. Изглежда, Хоскинс фантазира за Китай и всичко, свързано с тази страна. Джон Пит, журналист от „Сайкик Нюз“, намира съпругеска двойка, която е познавала Хоскинс, когато е бил чиновник в Уейбридж. Тогава Хоскинс е твърдял, че е инструктор от китайските въздушни сили и е претърпял злополука, когато парашутът му не се отворил. По-късно той променя името си на Карл Куон Суо, нарича се доктор Куон и твърди, че е роден в Тибет.

Фред Уорбърг разбираемо е стъписан от тези разкрития, но подчертава, че в книгата е публикувал бележка, в която пише, че авторът поема цялата отговорност за твърденията си. И намеква за алтернативна история. „Но това ли е цялата истина? Дали той вярва на собствените си фантазии? Или е говорител на истински лама, както някои предполагат?“

Рампа/Хоскинс е намерен в къща в предградията на Дъблин, където живее с жена, която очевидно е прельстил и накарал да напусне съпруга си, завършил колежа в Итън. Рампа отказва да даде интервю. Съпругът също.

Абсолютно невъзмутим от фурора, Рампа написва втора книга, „Лекарят от Лаза“ (1959 г.), която е приета от „Сувенир Прес“. Бележката от издателя в книгата признава, че „Третото око“ е предизвикала големи спорове. Но обяснението на автора е, че е бил „обсебен“ от тибетския лама Рампа след удар по главата и сега Рампа пише книгите си чрез него. Издателят дипломатично добавя, че каквато и да е истината по този въпрос, правилно е книгата да стане публично достояние... „Лекарят от Лаза“ продължава разказа оттам, където е свършил в „Третото око“, и звучи още по-достоверно. Така например там има глава, описваща как Рампа скача в аероплан и без да е взимал уроци по пилотиране, лети час и нещо и после безпроблемно се приземява.

„Лекарят от Лаза“ показва, че Рампа има публика, вярваща на всичко, което би казал. В третото си произведение — „Историята на Рампа“, той продължава биографията от предишната книга — Рампа е пленник на японците и се разминава на косъм с екзекуцията — описва как е преминал на руска територия, бил е затворник на Лубянка в Москва, а после е избягал в Европа и накрая в Америка. Но апогеят на книгата е седмата глава, където Рампа описва как е излязъл от тялото си и се е извисил в астрална плоскост, където го чакал старият му учител, ламата Мингяр Дондуп. „Настоящото ти тяло е страдало твърде много и скоро ще те изостави — казва му учителят. — Установихме контакт със земята Англия. Този човек иска да напусне тялото си. Ние го взехме на астралната плоскост и обсъдихме въпроса с него. Той има огромно желание да излезе от тялото си и ние ще направим всичко необходимо...“ По-късно в Лондон Рампа има възможност да изучи историята на този англичанин в архивите на Акаши — всичко, което някога се е случило, записано в „ясновидския етер“. (Изразът е измислен от мадам Блаватска.) После Рампа отива в спалнята на англичанина — в астралното му тяло — и се разменя с него. Англичанинът му разказва как е паднал на главата си и като става, установява, че е свързан със сребърна нишка с физическото си тяло. И сетне вижда тибетец да върви към него. „Дойдох при теб, защото искам тялото ти...“ След като обмисля нещата, безкористният господин Хоскинс решава, че животът и без това му е дотегнал и може да даде тялото си на някой, който ще го използва по-добре. Ламата го инструктира отново да се качи на дървото и да падне на главата си, за да се скъса нишката. После ламата хваща Хоскинс за ръката и литва с него към небето, а Лобсанг Рампа се вмества в освободеното тяло, изпитвайки чувството, че се задушавя. Рампа е изправен пред проблеми като каране на велосипед и получаване на обезщетения за безработен. Животът е труден и болезнен, докато накрая той среща литературен агент и му разказва историята за „Третото око“.

Книгата би трябвало да свърши дотам, но има още. След като написва „Третото око“, Рампа получава сърдечен пристъп и двамата със съпругата му се преместват в Ирландия. (Не става много ясно защо климатът в Ирландия е по-добър за сърдечни заболявания от английския.) Там той написва „Лекарят от Лаза“. Но задачата още не е изпълнена. Рампа трябва да продължи и да разкаже „Историята на

Рампа“. Изгонен от Ирландия заради проблеми с данъците, той се преселва в Канада, където получава телепатично съобщение, че трябва да продължи и да разкаже „Истината“. „Напиши я, Лобсанг, както и какво е в Тибет.“ И той продължава да разказва как за „Истината“ е трудно да намери публика. Но после взема назаем разноцветните дрехи на притчата и след това „Истината“ е приета навсякъде... (Това вероятно е предназначено за онези, които твърдят, че Тибет на Рампа не прилича на истинския. Той винаги може да каже, че говори в притчи.) Книгата завършва със страховито видение на атомна ракета, изстреляна от Тибет от китайците. „Фантазия ли е това? — пита той. — Може да бъде факт.“ Тези думи могат да се отнесат и за цялата история на Рампа.

Обяснението му за размяната на тялото трябва да е убедило много хора, защото той написва още няколко книги: „Пещерата на древните“, „Да живееш с лама“, „Ти — винаги“, „Мъдростта на древните“ и „Пътуването ми до Венера“, в която описва как е бил заведен на Венера с летяща чиния и е прекарал известно време там, изучавайки историята на Атлантида и Лемурия в огромни градове с високи небостъргачи. (Космическите сонди показват, че Венера е твърде гореща, за да има някаква форма на живот.)

Изглежда, Хоскинс е съчинил разказ, който не може да бъде опроверган от скептиците, тъй като има отговор на всяко възражение. Въпреки това остават няколко неща, които се нуждаят от обяснение. Защо Хоскинс казва на съседите си, някои си господин и госпожа Боксал, че е бил пилот в китайските въздушни сили през 1943 или 1944 г.? Това е няколко години преди първата му „среща“ с Лобсанг Рампа. И защо през 1948 г. сменя името си и става доктор Карл Куон Суо, а не Лобсанг Рампа? Едно от нещата, в които можем да бъдем сигурни, е, че Рампа не би се затруднил да даде отговори, които ще задоволят верните му читатели.

КАРЛОС КАСТАНЕДА: ИЗМАМАТА С ДОН ХУАН

През 1968 г. издателството на Калифорнийския университет публикува книгата „Учението на Дон Хуан: Пътят към познанието“ от Карлос Кастанеда. Той е учил там в периода 1959 — 1962 г. и има бакалавърска степен по антропология. Издателството на Калифорнийския университет приема „Учението на Дон Хуан“ като автентичен разказ за „полевата работа“ на Кастанеда в Мексико. В книгата се разказва как през 1960 г., когато е бил студент по антропология, Кастанеда пътува няколко пъти на югозапад, за да събере информация за лечебните растения, използвани от индианците. На автобусна спирка той се запознава с белокош, възрастен индианец, който очевидно знае всичко за халюциногенното растение пейоте. Макар че първата им среща е безрезултатна — Кастанеда с трогателна откровеност му казва, че говори глупости, Карлос разбира къде живее Дон Хуан и най-после възрастният брухо (шаман или магьосник) го приема за ученик (чирак на вълшебник). Учението започва с епизод, в който Дон Хуан казва на Кастанеда да си намери мястото — там, където ще се чувства по-удобно и по-спокоен, отколкото другаде. Такова място имало на верандата. Кастанеда описва как цяла нощ опитва различни места и лежи на тях, но не чувства разлика. Дон Хуан му казва, че трябва да използва очите си. И Кастанеда започва да различава цветове в мрака — тъмночервено, зелено и жълто-зелено. Когато най-после избира един от тях, той изпитва чувство на гадене и паника. Изтощен, Кастанеда ляга до стената и заспива. Когато се събужда, Дон Хуан му казва, че си е намерил „мястото“ — там, където е заспал, а другите места са лоши за него, те са „врагът“.

Епизодът ни помага да разберем последвалата популярност на книгата, която е публикувана в издание с меки корици от „Балантайн Букс“ и е продадена в триста хиляди екземпляра. Дон Хуан е учител и ерудиран човек, какъвто всеки студент мечтае да намери. Той запознава Кастанеда с невероятни преживявания. Когато за пръв път изяде костилка от пейоте, Кастанеда изпитва изумителни усещания и си играе с бога на мескалина^[1], чиито мисли чете. По-късно го вижда като зелен човек със заострена глава. Дон Хуан го учи как да прави

паста от растението *датура*, татул. Кастанеда се намазва с нея и изпитва усещането, че лети във въздуха с висока скорост. (В книгата им „Издирването на Абраксас“ Стивън Скинър и Невил Друри изказват мнението, че вещиците през Средновековието са използвали подобна смес и това обяснява как са „летели“ към сборищата си.)

През периода, когато книгата е публикувана, всеки млад американец пуши марихуана и експериментира с психеделици като мескалин и ЛСД. Този очевидно действителен разказ за полумагически преживявания става популярен колкото „Властелинът на пръстените“ на Толкин и почти поради същата причина — това е литература на бягството от реалността, но и нещо по-важно, с претенция да е истина.

Отзивите са отлични. Антрополозите и учените приемат сериозно книгата. Психологът Карл Роджърс я нарича „един от най-образно убедителните документи, които съм чел“. Философът Джоузеф Марголис казва, че или Кастанеда е записал среща с учител, или самият той е учител.

Това явно е успех и трябва да има продължение. „Отделна реалност“ описва как Кастанеда отива пак при Дон Хуан през 1968 година. Около него се върти гигантски комар, висок трийсет метра. Той е възседнал мехур и изпитва полумистично преживяване, чува странни звуци и вижда „съюзник“ на магьосника, който му показва „ловец на духове“.

Търсенето на още книги за Дон Хуан е голямо, но Кастанеда има проблем. „Отделна реалност“ е завършена през 1970 г. и публикувана през 1971 г. и за момента той е изчерпал материалите си за Дон Хуан. Но не напълно. Кастанеда обяснява това в следващата си книга, „Пътуване до Икстлан“ (1973 г.). Той е направил погрешното заключение, че погледите в реалността, които му е предоставил Дон Хуан, може да се постигнат само с наркотици. И сега разбира, че е сгрешил. Всъщност Дои Хуан му е разказал много други неща по време на годините му като чирак на магьосника, но макар да е записал тези прозрения, постигнати без употребата на наркотици, в „записките“ си, той не е проумял значението им. И връщайки се към тях, Кастанеда осъзнава, че разполага с огромно количество материал, който показва, че наркотиците не са необходими за постигането на необикновено състояние на съзнанието. И така „Пътуване до Икстлан“ се връща към 1960 г. и разказва още по-изумителни приключения —

странни видения, планините се преместват и Кастанеда описва срещата си със зловеща, но красива магьосница на име Каталина.

В ретроспекция, изглежда, че Кастанеда е направил първата си голяма грешка, написвайки „Икстлан“ (макар че според литературния му агент книгата му донася един милион долара). „Изчезналите“ записки звучат твърде удобно. Но, странно, учените продължават да го приемат сериозно. Мери Дъглас, професор по социална антропология, написва статия за първите три книги, озаглавена „Автентичността на Кастанеда“, която завършва така: „От тези идеи е твърде вероятно да постигнем напредък в антропологията“. Нещо повече, Калифорнийският университет присъжда на Кастанеда титлата доктор за „Икстлан“ и той изнася лекции в Ървайн.

Ако преглътнат „Икстлан“, критиците ще преглътнат и още неща. Сега, след като изминало достатъчно време от последното му посещение в Сонора, Кастанеда може да поднови познанството си с Дон Хуан и да осъвремени прозренията си. Но „Разкази за силата“ (1974 г.) показват, че или Кастанеда, или издателят му усещат приближаването на края на играта. Корицата известява, че това е „кулминацията на необикновеното посвещаване на Кастанеда в загадките на магьосничеството“. Най-после той е завършил дългото си пътуване в света на магията и книгата приключва със „силно затрогващо сбогуване“. В много отношения „Разкази за силата“, покриваща период от няколко дни през 1971 г., е по-удовлетворяваща от предишните книги за Дон Хуан, защото се опитва да представи философска теория за реалността, въз основа на две концепции, които Дон Хуан нарича *тонал* и *нагуал*. *Тонал* е „всичко, което сме“, а *нагуал* е чистият потенциал. *Тонал* са очилата на Кантиан, през които виждаме света и влагаме смисъл в него, и се състои предимно от лингвистични понятия и предварителни възприятия. Тези понятия са илюстрирани в обичайните разкази за магически преживявания: Дон Хуан му показва катерица с очила, която се уголемява, докато става огромна и после изчезва. Карлос прави няколко крачки и установява, че е изминал два и половина километра.

След публикуването на „Разкази за силата“ професорът по психология Ричард Демил е убеден от племенницата си да прочете и четирите книги за Дон Хуан. „Учението“ го поразява като автентична и фактическа. „Отделна реалност“ повдига съмнения — написана е по-

добре, но не е толкова „фактическа“. И характерът на Дон Хуан се е променил — той изглежда по-„закачлив“, докато в първата книга е абсолютно мрачен и сериозен. Разбира се, Кастанеда вече е споменал това. „Той се правеше на клоун в истински критичните моменти във втория цикъл.“ Но когато стига до „Икстлан“, Демил, озадачен, установява, че Дон Хуан от записките през 1960 г. е същият хумористичен характер и клоун като по-късния Дон Хуан. Испитващ силни съмнения от тази непоследователност, той започва да чете книгите по-внимателно и скоро намира противоречия, които затвърдяват чувството му, че има работа не с факти, а с художествена измислица. Един приятел му посочва очевидна несъстоятелност: през октомври 1968 г. Кастанеда слиза от колата си и върви два дни към колибата на Дон Дженаро, събрат магьосник на Дон Хуан. Но когато после излизат от колибата, те веднага се качват в колата. Демил също открива подобно противоречие. В „Икстлан“ по указания на Дон Хуан Кастанеда отива да търси някакъв храст и установява, че е изчезнал. Сетне Дон Хуан го завежда от другата страна на хълма, където намира храста, който мисли, че е видял по-рано. По-късно Дон Хуан му казва: „Тази сутрин ти видях“, наблягайки на думата. Въпреки това, шест години по-късно, през 1968 г., в „Отделна реалност“ Кастанеда пита Дон Хуан какво е „да видиш“. Дон Хуан отговаря, че за да разбере, Карлос трябва сам „да види“. Той, изглежда, е забравил, че преди шест години Кастанеда е „видял“. Разбираемо е, че Дон Хуан може да забрави, но не и Кастанеда.

Тези и множество други подобни несъответствия убеждават Демил, че една от двете книги трябва да е измислица, или по всяка вероятност, и двете. През 1976 г. той публикува проучванията си в книга, озаглавена „Пътуването на Кастанеда“. Анализът му кара много антрополози, които дотогава са приемали сериозно Кастанеда, да променят мнението си. Джоузеф К. Лонг се чувства „предаден от Кастанеда“. Марсело Труци, от друга страна, признава, че е бил ужасен от първоначалната реакция на научната общност към книгите на Кастанеда, и е възмутен от липсата на сериозна реакция сега, когато Демил ги е разобличил като фалшификация.

Най-разгневени са почитателите на Кастанеда. Те смятат, че дори Кастанеда да е измислил Дон Хуан, книгите съдържат автентични познания и мъдрост и би трябвало да бъдат приети като произведения

на гений. Една жена пише на Демил за убедеността си, че той не съществува, и иска да го докаже. Всъщност Демил е съгласен, че книгите за Дон Хуан имат някаква стойност и като литература, и като „окултно учение“. Но когато през 1980 г. издава голям том с есета за „измамата на Кастанеда“, озаглавен „Документите на Дон Хуан“, възхищението му видимо е намалено. Някои есета представляват още по-унищожително разобличаване на Кастанеда, отколкото в първата книга на Демил. Например Ханс Зебалд, антрополог, прекарал много време в Югозападната пустиня, подчертава, че от юни до септември е толкова горещо, че никой разумен човек не се осмелява да пристъпи там, защото ще се дехидрира и изтощи за няколко часа. Въпреки това, според Кастанеда, двамата с Дон Хуан се разхождат из пустинята дни наред, погълнати в разговори и без да обръщат внимание на горещината. Зебалд продължава, подлагайки на унищожителна критика познанията на Кастанеда за животните. „Къде са двайсетсантиметровите стоножки и големите колкото чиния паяци тарантула? Къде са смоковете, алената боа, рогатите жаби и големите отровни гущери?...“ В обемиста притурка към „Документите на Дон Хуан“ са цитирани стотици паралелни пасажи от книгите на Кастанеда и от произведения по антропология и мистицизъм, които са почти еднакви. Изследването на Демил установява извън всякакво съмнение, че книгите на Кастанеда са фалшификат.

Проучванията на Ричард Демил разкриват, че Карлос Арана е роден през 1925, а не през 1935 г., както Кастанеда казва на репортер, в Кахамарка, Перу, и идва в Сан Франциско през 1951 г., оставяйки бременната си съпруга, която е наполовина китайка и наполовина перуанка. През 1955 г. той се запознава с Маргарет, далечна братовчедка на Деймън Ръниън, и се оженва за нея, но се разделят след шест месеца. През 1959 г. Кастанеда става студент в Калифорнийския университет и историята с Дон Хуан започва...

Кастанеда се оказва неуловим, както установява „Тайм“, когато през 1973 г. изпраща репортер, за да го интервюира. В светлината на разкритията на Демил това е лесно разбираемо. Кариерата на Кастанеда може да се сравни с тази на фалшификатора на творби на Шекспир, Уилям Айърланд, който започва с фалшифицирането на подписа на драматурга, за да спечели вниманието на баща си, и е принуден да продължи докато пиесата, която измисля, довежда до

разобличаването и опозоряването му. Предполага се, че Кастанеда написва „Учението на Дон Хуан“ като мека форма на измама. И независимо дали иска или не, публикуването на книгата от „Балантайн“ го принуждава да започне кариера на мошеник. Може би щеше да е по-разумно, ако бе спрял след „Икслан“ или „Разкази за силата“... Но търсенето на още книги за Дон Хуан надделява над предпазливостта му. Всъщност петата, „Вторият пръстен на силата“, е толкова очевидно измислена, че повдига подозрения дали Кастанеда не е искал да взриви собствената си легенда. Но той демонстрира предпазливост, като не предлага дати, несъмнено, за да се изплъзне от бдителното око на Демил. Кастанеда разказва как отново отива в Мексико да търси Дон Хуан, но вместо него среща негова ученичка, магьосница на име мадам Самота. Последният път, когато я вижда, тя е дебела, грозна и петдесетгодишна, а после е млада, слаба и енергична и след няколко страници разкъсва полата си и го призовава да я люби — покана, на която той разумно отказва. Сетне Кастанеда някак съумява да призове от главата си свой двойник — не кротък и благ учен, а свръхмъжествен и властен тип, който удря по главата мадам Самота и едва не я убива. След това пристигат четирима ученици на дамата и пак нападат Кастанеда. Той отбива атаките и накрая всички се срещат със същества от друг свят...

В шестата си книга, „Гнездото на орела“, Кастанеда се връща в Мексико като „чародеен водач и фигура на лично основание“ (както мъгляво се изразява) и се сближава с една от магьосниците в предишната книга, Ла Горда. Двамата развиват способността да сънуват в унисон. Очевидно е, че след написването на по-ранните си книги Кастанеда попада на физиологията на раздвоената самоличност и впоследствие пише обстоятелствено за дясната и лявата половина на човешкото същество, като първата е *нагуал*, а втората — *тонал*. Демил подчертава, че книгите за Дон Хуан пресъздават литературните и философските открития на Кастанеда с течение на годините и „Гнездото на орела“ потвърждава предположението му. За онези, които я четат с убеждението, че предишните книги са фалшификат, това е обида за интелигентността. Но за онези, които го смятат за най-великия съвременен гуру, показват, че Кастанеда може безкрай да продължава да съчинява фантазии.

[1] Бял алкалоид на кристали, добиван от кактуса мескал, който съдържа наркотични вещества и предизвиква цветни халюцинации и конвулсии — Б.пр. ↑

ПАДЕНИЕТО НА ВЕЛИЧИЯТА

Те може и да са велики, но това не означава, че всичко им е позволено, макар да мислят така. Скандал във влак, където „професор“ няма билет и после се опитва да плати на кондуктора само част от пътуването. Или известен актьор, който чрез измама се опитва да измъкне от правителството повече купони за бензин за ролс-ройса си през войната. Тези хора са публични личности и мислят, че са над закона.

ХЕНРИХ ШЛИМАН: ГОЛЯМАТА ИЗМАМА С ТРОЯ

През целия му живот и в продължение на повече от осемдесет години след смъртта му през 1890 г. името на Хенрих Шлиман, „откривателят на Троя“, остава неопетнено дори от най-малкия намек за скандал. Откритието в края на 70-те години на ХХ век, че всъщност той е патологичен лъжец и мошеник, предизвиква огромни сътресения в света на археологията.

Хенрих Шлиман, човекът, описван като „бащата на древногръцката археология“, е роден на 6 януари 1822 г. в Нойбуков, Германия, и е син на селски свещеник. Младият Хенрих за пръв път чува от баща си за историята на древния свят. В автобиографията си той разказва за това съдбовно събитие в живота си. На седем години Хенрих получава за рождения си ден „Обща история“ от Джерър с илюстрация, показваща Троя в пламъци. Той вероятно се пита как е възможно такива солидни стени да бъдат разрушени. Сигурно още са там...

Детството му не е щастливо. Както и останалите шест деца в семейството, той е съкрушен от смъртта на майка си и от скандала, когато баща му си взема прислужница за любовница, и по-късно, когато баща му е обвинен в злоупотреба с църковни фондове и е уволнен. (По-късно го реабилитират.) Хенрих и баща му водят често ожесточени спорове. На четиринайсет години Хенрих става помощник на бакалин и трябва да работи по четиринайсет часа на ден. Той се разболява от туберкулоза, напуска работа и става каютен прислужник на кораб, пътуващ за Южна Америка. Корабът се разбива и Хенрих се озовава в Амстердам. Там той работи като чиновник, научава английски и за шест години — още девет чужди езика. На двайсет и четири години Хенрих е изпратен в Русия като главен агент на амстердамски търговец. През 1850 г. той отива в Америка, за да претендира за имението на брат си Луис, който умира в Калифорния. Хенрих пише в дневника си, че е отишъл при Закари Тейлър, президентът на Съединените щати, и час и половина е разговарял с него, запознал се е със семейството му и с него са се държали изключително любезно. После Шлиман заминава за Сакраменто,

където създава фирма за изкупуване на златен прах от златотърсачите, защото по онова време треската за злато е в разгара си. Той натрупва състояние от триста и петдесет хиляди долара. В дневника си пише, че е бил в Сан Франциско по време на големия пожар през 1851 година. След завръщането си в Европа се жени за красива рускиня, но тя не се интересува от археология и пътешествия и се развеждат. Шлиман посещава Гърция за пръв път, когато е на трийсет и седем години. Четири години по-късно е достатъчно богат, за да осъзнае каква е амбицията на живота му и да стане археолог. Той учи археология в Париж и пътува много в Средиземноморието. През 1868 г. Шлиман отива в Микена, родния град на Агамемнон, и изказва изумителна теория — царските стени може да бъдат намерени в разрушените стени на цитаделата, а не извън тях, както предполага гръцкият географ Паусаниас. Скоро след това университетът в Рощок му присъжда докторска степен за дисертацията му, написана на старогръцки език, според автобиографията му.

Старият му приятел архиепископ Теоклитий Вимбос от Атина му помага да си намери съпруга гъркиня. За Шлиман е избрана шестнайсетгодишната ученичка София Енгастроменос. Родителите ѝ дават съгласието си да се оженят. Майка ѝ и баща ѝ са смаяни от разказите на Шлиман, особено за пожара в Сан Франциско.

Шлиман е убеден, че Троя съществува и не е легенда, както мислят мнозина учени. Онези, които приемат съществуването ѝ, смятат, че древният Илион се е намирал на три часа път от морето, близо до Бунарбаши, в планината. Шлиман не е съгласен с това, позовавайки се на Омир. Героите му яздят по няколко пъти на ден между Троя и брега. Шлиман решава, че Троя вероятно е на хълм на място, наречено Хисарлък, на един час път от морето. Той получава разрешение от турските власти и започва разкопки там през 1871 г. заедно с група от осемдесет души.

Трябва да признаем, че като археолог Шлиман не се котира много високо. Методите му са елементарни и груби. Той заповядва на хората си да изкопаят дълбок ров в хълма и скоро открива, че там има няколко града един върху друг. Убеден, че древна Троя трябва да е в най-долния пласт, Шлиман нарежда на работниците си да копаят надолу в хълма, разрушавайки всички руини в горните пластове, включително на известната сега на археолозите Троя на Омир. Градът,

който Шлиман смята за Троя на Приам, в действителност е съществувал много векове по-рано.

През следващата година екипът му разрушава върха на хълма. На бял свят се появяват много открития, но засега няма следа от златото, за което Омир пише. Шлиман поне намира останки, които идентифицира като царския дворец, стената на боговете и наклонения път, водещ към градската порта.

През пролетта на 1883 г. Шлиман е разтревожен. Той още не е намерил злато, а се е съгласил да приключи с разкопките през юни. После, в един майски ден, му се струва, че съзира меден съд през дупка в стена. Онова, което следва, е описано в задъхани подробности от над двайсет биографи на Шлиман. Опасявайки се, че работниците ще избягат с част от находката, той изчаква, докато се хранят, и казва на София да му помогне да премести „съкровището“. Безразличен към опасността за живота си — стената отгоре е направена от рехава мазилка, Шлиман изкъртва с нож камъните и подава на съпругата си великолепни златни предмети — чаши и украшения. Тя ги увива в шала си. По-късно, зад затворени врати, София си слага накитите на Хубавата Елена и Шлиман ѝ прави снимка. През юни той се връща в Атина и най-после оповестява откритието си. Това го прави световноизвестен. По-късно той прави разкопки в Микена, където предположението му за разположението на гробниците се оказва правилно. Шлиман умира през 1890 г., на шейсет и осем години. София го надживява с четирийсет години.

Това е историята на Хенрих Шлиман, разказана много пъти. Екскурзоводите в Хисарлък още показват на смаяните туристи мястото, където Шлиман открива съкровището на Приам, само няколко седмици преди завинаги да напусне Троя.

През 1972 г. Уилям Колдър, професор по история на Стария свят в Колорадския университет, е помолен да отиде в родното място на Шлиман, Нойбуков, за да изнесе лекция по случай сто и петдесет годишнината от рождението му. Изучавайки различните биографии на великия археолог, Колдър осъзнава, че деветдесет процента от сведенията идват от самия Шлиман. Веднага щом започва да проверява източниците, той установява, че Шлиман съвсем не заслужава такова доверие, каквото му отдават почитателите му. Колдър проверява в университета в Рощок и открива, че докторската дисертация на

Шлиман не е написана на древногръцки, а съдържа само кратка част на този език. Това е възмутително. Колдър отива в Америка да провери историята със срещата с президента на Съединените щати. Приемът с шестстотин гости, на който Шлиман твърди, че е присъствал, трябва да е споменат във вашингтонските вестници. Но няма нищо. Шлиман го е измислил.

Дейвид Трейл, професор по стара история в Калифорнийския университет, прочита сведенията, които Колдър е открил. В Сан Франциско той проверява архивите за банкерите, съхранявали златния прах, който Шлиман е купил от златотърсачите в Сакраменто, и попада на предположения, че Шлиман систематично ги е лъгал, изпращайки им по-леки пратки. Когато проверява разказа му за големия пожар в Сан Франциско, Трейл установява, че Шлиман е цитирал погрешна дата — 4 юни 1851 година. В действителност пожарът е станал на 4 май. Документите на Шлиман се пазят в Атина и Трейл прочита дневника му. Оказва се, че страницата с разказа за пожара е залепена по-късно. Предишната страница е написана на испански и текстът продължава на следващата. Разказът е съставен от репортажите във вестниците по онова време.

Мнението на Колдър е, че Шлиман е патологичен лъжец, толкова убеден в измислиците си, че дори тест с детектора на лъжата би показал, че говори истината. Оказва се, че дори разказът за книгата с илюстрацията на Троя, подарена му за рождения ден, е измислица, изфабрикувана по-късно за книгата на Шлиман „Илион“.

Дневниците показват, че има съмнения и за откриването на съкровището. Там не пише за него. Шлиман споменава за съкровището на 17 юни. В публикувания разказ написаното е датирано от Троя. В дневника думата „Атина“ е задраскана и е заменена с „Троя“. В черновата за откритието, предназначена за германските издатели, съкровището не е споменато, с изключение на една-единствена златна чаша с големи дръжки и овално дъно. В съкровището няма такъв съд. Има златна чиния-лодка с дръжки, но описанията не съответстват. Но Шлиман е намерил множество керамични чаши, които приличат на описаната от него златна чаша. Изглежда, че той е измислил тази вещ, за да позволи на издателя си да предвкуси съкровището.

По-нататъшното проучване показва, че София не е присъствала, когато Шлиман твърди, че е открил съкровището. Тя е била в траур за

баща си в Атина и не се връща в Троя. И макар разкопките да продължават две седмици, след като Шлиман твърди, че е открил съкровището, и е имал достатъчно време да го опише, в дневника му не се споменава нищо. Изводът е, че той не е намерил никакво съкровище, поне не такова, каквото описва.

Но откъде се появява съкровището? Заключение на Трейл е, че „съкровището“ вече е било в Атина по времето, когато Шлиман твърди, че го открива. Договорът го задължава да дели всичко, което намери, със собствениците на земята, паша и американец на име Франк Калвърт. По всяка вероятност Шлиман систематично ги е лъгал, твърдял е, че не е намерил нищо и е пренасял тайно находките си в Америка — в писмата му често се споменават предмети, които е пропуснал да покаже на Калвърт. През март, преди „откриването“ на съкровището, в едно писмо са споменати шейсет златни пръстена — точният брой на пръстените в съкровището.

Видният американски писател Уилям Фокнър е бил патологичен лъжец. „Никога не знаеш кога говори истината“ — казва братовчед му. Когато през 1918 г. се връща от Първата световна война, Фокнър е облечен в офицерска униформа и куца, като твърди, че е претърпял самолетна катастрофа във Франция. Всъщност той е бил редник в Канадските кралски въздушни сили (където се представя за англичанин) за по-малко от шест месеца, не се е качвал на самолет и не е напуснал Съединените щати.

Шлиман е намерил нещо и това е доказано от показанията на доверения му надзирател Николаос Янакис, който по-късно казва на английския антиквар Уилям Борлейс, че е бил с Шлиман по време на откритието му. София не е присъствала. И в находката не е имало злато и накити, а само бронзови предмети, намерени в каменно ограждение пред градската стена.

Защо Шлиман лъже? Психолози, занимаващи се с проблема, са разговаряли с баща му. Комбинацията от страх, омраза и възхищение принуждава Хенрих да търси слава, за да надмине баща си. Това може и да не е вярно. Сигурно е, че Шлиман е жадувал за

слава и аплодисменти. Лъжата му, че се е срещал с президента, показва желанието му да смайва. „Всички ние искаме възхищение, без да възнамеряваме да го спечелим“ — казва Шоу. По свой, непочтен начин Шлиман се залавя да го спечели. Той иска да вярва, че е намерил Троя на Омир и за да бъде пълен триумфът му, трябва да открие съкровището на цар Приам. И ако съкровището не съществува, да го измисли. Само по този начин Шлиман може да постигне известността, за която мечтае.

Но макар да разобличават Шлиман като измамник и лъжец, тези разкрития оставят част от репутацията му непокътната. Странният му, интуитивен гений го завежда да прави разкопки на точното място, първо в Хисарлък, а после в Микена. Шлиман може и да е мошеник, но въпреки всичко си остава „бащата на древногръцката археология“.

ОСКАР УАЙЛД: „ЧОВЕК ТРЯБВА ДА ТЪРСИ НАЙ-ТРАГИЧНОТО“

Сър Уилям Уайлд, бащата на Оскар, постоянно е тема на клюки и скандали в Дъблин. Известен като „рицарят“, той е баща на множество извънбрачни деца. Бърнард Шоу твърди, че Уилям Уайлд има дете във всяка селска ферма. През 1864 г., когато Оскар е десетгодишен, клеветата срещу съпругата на Уилям, лейди Джейн Франческа Уайлд, се превръща в съдебен процес срещу сър Уилям, изтъкнат лекар, по обвинение, че е изнасилвил пациентка.

Лейди Джейн пише гневно писмо до доктор Травърс, професор по правни науки в колежа Тринити, обвинявайки дъщеря му в изнудване на сър Уилям и разпространяване на „интригантски“ памфлет. Дъщерята, госпожица Мери Джоузефайн Травърс, решава да я съди и иска две хиляди лири за нанесени морални щети.

Процесът започва на 12 декември 1864 година. Представителят на обвинението веднага информира съдебните заседатели: „Подробностите са толкова шокиращи, че бих искал някой друг да ги бе представил“. След като излекува госпожица Травърс от проблеми с ушите, сър Уилям ѝ дава книги и пари, купува ѝ бонета и рокли, води я на лекции, изложби и накрая я изнасилва в кабинета си. (Една дама припада и се налага да бъде изнесена от залата.) Госпожица Травърс е отишла при него заради изгаряне на врата и по време на процедурата припада. Тя се свестява и осъзнава, че вече не е девица. Сър Уилям я увещава да пази това в тайна. Госпожица Травърс отива да се оплаче на лейди Уайлд, но е посрещната с презрение. Тя опитва да се самоубие със свръхдоза опиум, но е спасена. За да отмъсти, госпожица Травърс отпечатва памфлет, обвиняващ сър Уилям, че се е възползвал от нея. Тя е призована на свидетелското място и съдията казва на дамите в залата, че може да излязат. Но всички остават. После представителят на обвинението пита: „Докато бяхте в безсъзнание... насилиха ли ви?“ и госпожица Травърс отговаря: „Да“.

Но кръстосаният разпит е пагубен. Питат госпожица Травърс защо обвинява сър Уилям, че я е изнасилвил, след като я е упоил с хлороформ. Тя се съгласява, че не е станало така, но не може да обясни

защо е отпечатала лъжлива версия. После сержант Съливан от страна на защитата на сър Уилям нанася финалния удар. Случвало ли се е и друг път предполагаемото нападение? Госпожица Травърс се изчервява и признава, че се е случвало. Тя обяснява, че сър Уилям я е довел до това с „грубост и бруталност“. Но на съдебните заседатели сигурно се е сторило странно, че момиче, което е било изнасилено, докато е било в безсъзнание, дава възможност на насилника да го стори още няколко пъти — макар и с грубост и бруталност. Съдията решава, че писмото на лейди Уайлд е клеветническо. Това означава, че съпругът ѝ е виновен. Но обезщетението по делото на госпожица Травърс е само четвърт пени. Семейство Уайлд трябва да платят значителна сума. От примера с госпожица Травърс Оскар би трябвало да се поучи, че е опасно да се обвинява някой в клевета и това може да доведе до смущаващи контратвърдения.

Оскар Уайлд е роден на 16 октомври 1854 година. На шестнайсет години той спечелва стипендия в колежа Тринити, Дъблин. Там Оскар попада под влиянието на забележителния професор по история на стария свят, преподобния Джон Пентланд Махафи, който запалва страстната му любов към класиците и особено към онези от древна Гърция. По онова време сексуалната му ориентация е предимно хетеросексуална, с лек нюанс на двойственост, какъвто може да се забележи и при лорд Байрон. И също както при Байрон интелектуалната и емоционалната му оценка на средиземноморската педерастия полагат основите за по-късното му развитие.

В Тринити, а после и в Оксфорд Уайлд се проявява по-скоро като гениален, отколкото като трудолюбив. Той притежава характерното обаяние на родените под знака Везни. В Оксфорд Уайлд попада под влиянието на Джон Ръскин, който го учи да цени изобразителното изкуство и архитектурата. А от Уолтър Пейтър научава, че основната цел на живота е да живееш с „твърд като на скъпоценен камък пламък“ и съживява фразата на Виктор Кузен „изкуство в името на изкуството“. Пейтър покръства Уайлд в интелектуалния елитизъм, който е усвоил от Махафи — чувството, че истинските аристократи на този свят са гениалните хора с въображение. И когато на двацет и три години Уайлд придружава Махафи на пътуване в Гърция, преживяването затвърждава убеждението му, че красотата е единствената ценност.

През последната си година в Оксфорд той пише на един приятел: „Ще стана известен. Ако не известен, то прословут“. И когато след смъртта на баща си се връща в Лондон при майка си, Оскар Уайлд решава да стане и двете едновременно. По-големият му брат Уили, който е журналист, го запознава с издатели и Оскар публикува няколко стихотворения. Той се влюбва в прочутата красавица Лили Лангтри, любовница на Уелския принц, и ѝ посвещава доста стихотворения. Когато стихосбирката не му донесе слава, Оскар Уайлд заявява, че революцията в облеклото е по-важна от революцията в нравите, и започва да привлича внимание към себе си, издокарвайки се с кадифено сако с ширит по края, бричове до коленете и черни копринени чорапи. Оскар Уайлд е един от първите големи съвременни специалисти в изкуството на саморекламата. През 1888 г. „Пънч“ го осмива редовно. През следващите години У. С. Гилбърт го изобразява в „Пейшънс“ като посредствен поет, но Уайлд се радва на известността си. Помолен да изнесе лекции в Америка, Уайлд пристига в Ню Йорк с типичната забележка: „Нямам какво да декларирам, освен гения си“. Той не харесва особено Америка. По-късно, когато чува, че Росети е дал на някого пари да отиде в Америка, Уайлд отбелязва: „Разбира се, ако човек има достатъчно пари да отиде в Америка, той не би го направил“.

През 1833 г., след като обикаля Шотландия, изнасяйки лекции, той обявява годеща си с Констанс Лойд, дъщеря на ирландски адвокат, красиво и добро момиче. Те са силно влюбени и сутринта след първата брачна нощ Уайлд се разхожда из Париж с приятеля си Робърт Шеридан и описва със смущаващи подробности сексуалните си удоволствия. От брака се раждат двама синове.

Около шест години след венчавката Уайлд прави ужасяващо откритие. В Оксфорд той се е заразил със сифилис от проститутка и се е „лекувал“ с живак (от който зъбите му пожълтяват.) Оскар Уайлд научава, че спирохетите още са в кръвта му. Със съвременните методи на лечение на това заболяване той би оздравял за няколко дни. Оскар Уайлд знае, че трябва да се откаже от секса с Констанс. По същото време той се запознава със седемнайсетгодишния Робърт или Роби Рос — забавен, културен и симпатичен младеж. По-късно Рос твърди, че е бил първият мъж, с когото Уелс е спал.

Успехът идва бавно. Ранните пиеси като „Вира, или нихилистите“ и „Херцогинята от Падуа“ остават незабелязани. Уайлд работи като литературен критик за „Пел Мел Газет“ и става главен редактор на списание „Светът на жените“. Той пише разкази, детски приказки, стихотворения и есета. Най-после, през 1891 г., когато е трийсет и седем годишен, излиза „Портретът на Дориан Грей“ и предизвиква такова силно обществено възмущение, че Уайлд сигурно е останал много доволен. През следващата година на сцената на театър „Сейнт Джеймс“ поставят „Ветрилото на лейди Уиндърмиър“ и най-сетне Уайлд става богат и известен.

През 1891 г. той се запознава с красивия, двацет и една годишен аристократ Лорд Алфред Дъглас, син на маркиза на Куинсбъри (който въвежда едноименните правила в бокса). Скоро двамата стават неразделни, вечерят в скъпи ресторанти, прекарват почивните дни във вили в провинцията и ходят на художествени изложби и премиери. Неизбежно те спят заедно, макар по-късно Дъглас да настоява, че не е имало содомия, а само взаимно мастурбиране и орален секс. „Боси“, както Уайлд нарича лорд Алфред, е педераст и предпочита момчета пред възрастни мъже. Френският писател Анре Гид описва как Уайлд и Дъглас са виновни за провала му. От години той се бори с хомосексуалността си. В Алжир Гид открива, че Уайлд и Дъглас са отседнали в същия хотел. Той се познава с Уайлд от Париж. Преди да излязат вечерта, Дъглас се обръща към Гид: „Дано да си като мен. Аз изпитвам ужас от жените. Харесвам само момчета“. Уайлд казва на „отвратителния сводник“, който ще ги развежда из града, че иска да види арабски момчета и добавя: „красиви като бронзови статуи“. Но в кафенето, където сводникът ги завежда, избухва кавга и те се прибират разочаровани. Скоро след това Дъглас отива в Блида, където се надява да купи арабско момче от семейството му. (Всъщност момчето избягва с жена.) Уайлд и Гид отново посещават кафене „Казбах“. Там се появява красиво арабско момче и им свири на флейта. После Уайлд извежда навън Гид и пита: „Би ли желал малкия музикант, скъпи?“. „Да“ — с треперещ глас отговаря Гид. По-късно момчето идва в хотелската стая и Гид пише: „Радостта ми беше безкрайна и не мога да си представя по-голяма, дори ако се добавеше и любов“.

Уайлд се връща в Лондон и се запознава с Алфред Тейлър, млад мъж от висшето общество, който харчи цели състояния. Тейлър е

хомосексуалист и обича да се облича като жена. Той гори тамян в оскъдно осветения си апартамент и прекарва дните си, като сваля млади мъже и ги води за секс в стаята си. Първият младеж, когото Тейлър сваля за Уайлд, е дваисетгодишният Сидни Мейвър, известен като Джени в кръговете, където се движи. Следващата нощ Уайлд завежда Тейлър, Дъглас и „Джени“ на вечеря в „Кетнър“ и после Уайлд и Мейвър отиват заедно в хотелска стая. По-късно се разчува, че идеята на Уайлд за секс е да накара момчето да седне в скута му, да милва гениталиите му и от време на време да прави орален секс. Уайлд казва на момчетата да си представят, че са жени, а той е любовникът им. Това предполага, че ролята му е основно мъжествена и доминираща. Той не харесва очевидно женствените младежи и веднъж отбелязва, че сексът с груби, мъжествени типове му вдъхва усещането, че „вечерям с пантери“. Апетитът му е неутолим — веднъж Уайлд споделя с Биърдели, че за една нощ е бил с петима разносвачи на телеграми и ги е целувал навсякъде по тялото. „Всичките бяха мръсни и точно това ме привлече.“

През 1893 г. Дъглас дава дрехи на безработен чиновник, който намира в джобовете няколко писма от Уайлд и се опитва да го изнудва. „Това писмо може да се изтълкува по много любопитен начин“ — подхвърля изнудвачът. „Изкуството рядко е разбираемо за престъпните класи“ — отговаря Уайлд. Изнудвачът казва, че може да получи за писмото шейсет лири от един човек и Уайлд го съветва веднага да отиде и да го продаде. Стъписаният изнудвач се предава и му дава писмото безплатно. Това е пример за изключителния чар на Уайлд, основаващ се на вродена добродушност.

За съжаление копие от писмото попада в ръцете на маркиза на Куинсбъри, който е вбесен от изречението: „Чудо е, че розовите ти устни са създадени както за музика и песни, така и за безумни целувки“. Куинсбъри е ексцентричен, шотландски аристократ. В „Процеса срещу Оскар Уайлд“ Монтгомъри Хайд го нарича „арогантен, суетен, самомнителен и сприхав“ и вероятно психически лабилен. Един ден, когато вижда Уайлд и сина му да обядват в кафене „Роял“, Куинсбъри си позволява да го убедят да се присъедини към тях. Той е смаян от чара на Уайлд и после казва на „Боси“, че разбира защо младежът го обича. Но писмото за „розовите устни“, изглежда, променя решението му и той написва гневно писмо, заповядвайки на

Дъглас никога повече да не се вижда с Уайлд. Дъглас отговаря с телеграма: „Много си забавен“. Куинсбъри започва да обикаля ресторантите, където вероятно вечерят Уайлд и Дъглас и заплашва, че ще пребие Уайлд. Един следобед маркизът заедно с телохранителя си отива в дома на Уайлд и му заповядва да престане да се среща със сина му. Уайлд ги изгонва. Куинсбъри продължава да преследва Уайлд и се опитва да влезе в театъра по време на премиерата на „Значението да бъдеш сериозен“, но му попречват. На 18 февруари 1895 г. той оставя в „Алтермарте“, клубът на Уайлд, визитната си картичка и бележка: „За Оскар Уайлд, подвизаващ се като содомит“. Когато две седмици по-късно я получава, Уайлд решава да го съди. Той отива при адвоката си Чарлс Хъмфрис и го уверява, че обвинението в содомия не е истина. (Вече знаем, че Уайлд не е склонен към содомия.) Хъмфрис се съгласява да повдигне обвинение.

Първият процес се оказва катастрофален за Уайлд. Стариият му приятел от училище Едуард Карсън е представител на защитата. Уайлд е остроумен и забавен. Но Карсън заявява, че ще докаже, че Уайлд е водил момчета в хотел „Савой“. Става ясно, че Куинсбъри си е свършил работата — или е платил на частни детективи да го сторят. Обвинението съзнава, че ще трябва да отстъпи или ще претърпи поражение. Маркизът е оправдан.

Приятелите на Уайлд започват да го молят да избяга от страната. По онова време хомосексуализмът е криминално престъпление. Уайлд отказва и в постъпката му несъмнено има нюанс на мазохизъм. Всъщност той, изглежда, се отъждествява с Христос и мисли, че му е отредена трагична съдба. („Човек винаги трябва да търси най-трагичното“ — казва Уайлд на Гид.) В деня, когато маркизът е оправдан, е издадена заповед за ареста на Уайлд по обвинение, че е извършил неприлични действия с лица от мъжки пол. Тейлър, който отказва да предаде Уайлд, също е обвинен. Монтгомъри Хайд настоява, че това е несправедливо към Уайлд, защото аргументите срещу Тейлър са много по-силни, отколкото срещу Уайлд. Вторият процес продължава от 6 до 19 април 1895 година. Обобщението на съдията е в полза на Уайлд. Но той призовава съдебните заседатели да вземат предвид всяко възможно съмнение за вината на Уайлд. Съдебните заседатели не постигат единодушно решение. През следващите три седмици Уайлд е освободен под гаранция. Третият

процес започва на 20 май 1895 г. и този път Тейлър е съден отделно. Той скоро е признат за виновен за неприлични действия с лица от мъжки пол. После идва ред на Уайлд. Свидетелите отново описват поредица от млади работници, които той води в стаята си. Понякога има содомия, а по-често — взаимна мастурбация и орален секс. Уайлд пак е остроумен и забавен, но рядко убедителен. Накрая, както вече всички очакват, Уайлд е признат за виновен по всяко обвинение освен едно. Той и Тейлър са осъдени на две години затвор с тежък физически труд.

Уайлд е отведен в затвора в Рединг. „Ако това е начинът, по който Нейно Величество се отнася със затворниците си, тя не заслужава да има нито един“ — казва той на пазача, докато стоят на перона на гарата. Но предишната искра е угаснала. Животът в затвора влудява Уайлд. Той се измъчва от самосъжаление и пише дълго писмо — всъщност кратка книга — на Алфред Дъглас, обвинявайки го за съсипването си. По-късно писмото е публикувано в цензуриран вариант като „De Profundis“. Тежкият му труд се състои в разплитане на кълчища за лодки. Уайлд излежава докрай присъдата си и най-после, на 19 май 1897 г., е освободен.

Желанието да пише е изчезнало. „В мен нещо е убито“ — казва той на Роби Рос. Констанс Уайлд умира в болница в Генуа след операция на гръбначния стълб след нараняване скоро след като прочита дългата поема на Уайлд „Балада за затвора Рединг“. Уайлд отива в Диеп, където се среща с поета Ърнест Даусън, който го убеждава да отидат в публичен дом. Уайлд не се забавлява. „Това ми е първото за десет години и ще бъде последното — казва той на Даусън. — Беше като студено агнешко.“ Той живее в Париж под името Себастиан Мелмот, заимствайки го от готическия роман „Мелмот Скитника“ от Матурин, и на 30 ноември 1900 г. умира в бедност в евтин хотел на левия бряг на Сена. „Умирам под възможностите си“ — казва Оскар Уайлд на приятел, който е дошъл да го види.

Поетът Алджернън Чарлс Суинбърн скандализира хората от викторианската епоха, като пише откровено чувствени стихове. Но самият той не проявява интерес към нормалния секс, а е обсебен от бой с пръчка. Суинбърн

редовно посещава публичен дом в гората Сейнт Джон, където го налагат с пръчка проститутки, облечени като гувернантки. Американската актриса Ада Менкен приема десет лири, за да го прелъсти и раздели от приятеля му Росети, но връща парите и признава провала си. Тя не успява да убеди Суинбърн, че хапането не е заместител на половото сношение.

АЙВЪР НОВЕЛО: СКАНДАЛЪТ С ЧЕРВЕНИЯ РОЛС-РОЙС

През април 1944 г., година преди края на Втората световна война, заглавията на вестниците в цяла Англия гласят: „Известен актьор хвърлен в затвора за нарушение с бензин“. Айвър Новело, най-прочутият британски идол на матинетата, е осъден на два месеца затвор за нарушение, граничещо с измама.

Той е роден в Кардиф, Уелс. Истинското му име е Дейвид Айвър Дейвис. Баща му е счетоводител, а майка му — учителка по музика. Тя го учи да пее и Айвър се оказва изключително талантлив. На десет години той взема първа награда на национален конкурс и печели стипендия в колежа „Магдалина“, Оксфорд. Айвър иска да стане композитор и диригент. Първата му песен е публикувана, когато той е на шестнайсет години, и е изпълнена — без особен успех — в Роял Албърт Хол в Лондон. Акомпанира Новело. Първата му успешна песен „Малката девойка“ се появява, когато Айвър е седемнайсетгодишен, и скоро се пее от всяко сопрано в страната. По същото време той се премества в Лондон и се издържа със скромните доходи от песните си. Айвър става известен на двайсет и една години, през 1914 г., с песента си „Поддържай домашния огън“, която става втори национален химн през Първата световна война. Певецът Джон Маккормик спечелва двайсет хиляди лири само от записа на песента.

По време на войната Новело служи в Кралската флота, но след две катастрофи е прехвърлен във въздушния транспорт. Там през 1919 г. той написва половината музика за шоу, озаглавено „Тиодор и компания“ с продуцент актьорът Джордж Гроссмит. Другият композитор е Джером Кърн. Шоуто е представено в продължение на осемнайсет месеца в „Гейъти“.

След войната питат Новело дали би участвал във филма „Зовът на кръвта“, който ще се снима в Рим. Филмът има огромен успех. Новело притежава романтичната външност на звезда от нямото кино. Актьорско майсторство не е необходимо, макар че той има талант и в тази област. През двайсетте години Новело е кинозвезда, импресарио, композитор и драматург. Хората спорят дали той или Джон Баримор имат „най-красивия профил в света“. През 1926 г. Новело играе в

„първия истински филм“ на Хичкок „Квартирантът“, който става класика в нямото кино. Но през 1935 г. Новело постига ново измерение на славата с „Великолепна нощ“, зрелищна комбинация между драма и мюзикъл. Формулата му е любов и бягство от реалността. Точно за това копнее публиката през трийсетте години. „Лекомислено опиянение“ (1936 г.) и „Танцови години“ (1939 г.) повтарят успеха. Когато през 1939 г. избухва Втората световна война, Новело има луксозен апартамент в Олдуич и вила близо до Мейдънхед и се вози в червен ролс-ройс с инициалите му, написани в черно.

Недостигът на бензин се засилва и за Новело става все по-трудно да пътува от Лондон до вилата си през почивните дни. Секретарят му пише до канцеларията на Регионалната транспортна комисия да иска повече бензин, за да шофира до Мейдънхед на основание, че трябва да прекарва там почивните дни, пишейки пиесите си. Молбата е отхвърлена два пъти. Точно преди Коледа 1942 г. Новело влиза в гримьорната си, където има тълпа обожателки, и отчаяно пита: „Някой да иска ролс-ройс? Моят вече не ми върши работа“.

Сред почитателките в стаята е тантуреста жена на средна възраст, която от години обожава Новело отдалеч и постепенно успява да се вмъкне в свитата му. Той я познава като Грейс Уолтън, но истинското ѝ име е Дора Констабъл. Тя му казва, че може би ще реши проблема му. Била секретарка на директор на фирма с офис в Рединг. Дора изказва предположение, че може да получи специално разрешение, ако колата бъде прехвърлена на фирмата ѝ за „военна работа“. Всичко това е уредено от секретаря на Новело.

Ролс-ройсът официално е прехвърлен на името на фирмата, която дори поема застраховката. После Дора Констабъл пише до Регионалната транспортна комисия да иска разрешение, което „да улесни по-бързия транспорт на директора и персонала му до множеството ни заводи и фабрики“. Няколко седмици по-късно тя взема разрешението и го дава на Новело. Той ѝ е изключително благодарен и ѝ подарява обеци, които са принадлежали на наскоро починалата му майка.

Не е ясно дали фирмата е използвала ролс-ройса с инициалите. Питър Ноубъл, биографът на Новело, намеква, че го използвала, и Новело карал колата само „от време на време“, за да пътува от Лондон до Мейдънхед. Ако това е така, трудно е да се разбере защо фирмата е

шокирана, когато открива, че е собственик на ролс-ройса на Айвър Новело. Защото точно това се случва през октомври 1943 г., почти две години след като Новело получава разрешението. Директорът на фирмата му се обажда и го моли да отиде в кабинета му. Щом пристига там, Новело научава, че почитателката му не се нарича Грейс Уолтън, а Дора Констабъл и не е секретарка на директора, а чиновничка. Фирмата не знае нищо за сделка с ролс-ройс.

Новело осъзнава, че може да има сериозни неприятности. Неотдавна водачът на банда Джак Хилтън е глобен 155 долара и осъден на две години затвор за подобно нарушение с купони за бензин. (Впоследствие присъдата затвор е отменена.)

Новело решава, че вината не е негова, и информира властите за случилото се. Същото прави и фирмата. Идва инспектор от Министерството на горивата и Новело съвсем не по джентълменски прехвърля вината върху Дора Констабъл, заявявайки, че идеята е била нейна и той не е подозирал, че прави нещо незаконно. Това, разбира се, са глупости. Той знае, че използва фалшиво разрешение за бензина си. Лицемерието му се обръща срещу него. Дора Констабъл възмутено заявява, че Новело лъже. Той е знаел точно какво върши и дори е направил различни предложения за прехвърлянето на ролс-ройса. „Новело беше готов да извърши всякакви измами, стига да може да използва колата.“

Чуят ли подобно твърдение, властите трябва да действат. На 24 март 1944 г. Новело е призован да се яви в съда на Боу стрийт заедно с Дора Констабъл. Той е съкрушен и протестира: „Предположението, че заговорнича с жена от този тип, е отвратително“. Но вече е късно. Самосъжалителните му забележки са цитирани пред съдията. Директорът на фирмата застава на свидетелското място и признава: „Новело бе измамен като мен“.

Новело се представя по възможно най-лошия начин. Той е объркан и паникьосан и оставя убеждението, че се опитва да прехвърли вината на Дора Констабъл. Съдията е старомоден джентълмен и няма съмнение, че опитът на Новело да избегне вината го отвращава. Дора Констабъл е глобена петдесет лири и да плати двайсет и пет лири разноски по делото. Новело е глобен сто лири. Но съдията Маккена добавя: „Това очевидно не е наказание за човек като вас, ето защо ви осъждам на осем седмици затвор“. Новело е

освободен под гаранция и обжалва решението. Разстроен и сломен, той, залитайки, излиза от съда.

Два месеца по-късно, на 16 май 1944 г., обжалването се разглежда в лондонския апелативен съд. Председателят е господин Юстас Фултън, който е отменил присъдата затвор на Джек Хилтън. Но този път не е настроен снизходително. Секретарят на Новело, Фред Алън казва, че не е подозирал нищо незаконно в прехвърлянето на колата, „иначе нямаше да докосна проклетото нещо“. Фултън го порицава за употребата на думата „проклето“. Алън заеква нервно и Фултън троснато казва: „О, я продължавайте!“. „Съжалявам, че Ваша Светлост демонстрира признаци на нетърпение“ — отбелязва адвокатът. „Демонстрирах достатъчно търпение“ — изсумтява съдията. Това не е добре за Новело. И въпреки че някои от свидетелите са видни личности — сър Луис Касън, баронеса Сибил Торндайк и сър Едуард Марш, Фултън отстъпва само по въпроса, че присъдата на Новело е твърде дълга и я намалява на четири седмици. Докато излиза от съда, Новело се обръща и разперва ръце „в жест на безкрайно отчаяние“.

Новело не е добър затворник. Макар властите в Уърмуд Скръбс да правят всичко възможно да се държат добре с него и го определят за отговорник на хора на затворниците, той едва не полудява от отчаяние и се отдава на самосъжаление. На 13 юни 1944 г. го освобождават. Новело е слаб и изнурен. Седмица по-късно той се връща на сцената с „Танцови години“ и е аплодиран от състрадателната публика, която забавя с десет минути началото на шоуто. Но биографът му Питър Ноубъл е убеден, че присъдата затвор трябва да бъде смятана за трагедия. Новело умира седем години по-късно от сърдечен удар, на петдесет и осем години. След присъдата си той постига още три успеха, написвайки „Може би е мечта“, „Кралска рапсодия“ и „Светът е весел“. Ноубъл мисли, че присъдата е съкратила живота на Новело. Във „Везни на правосъдието“ Фентън Бреслър размишлява, че присъдата е струвала на Новело рицарското звание, което увенчава кариерата на повечето успешни театрални дейци по неговото време.

Въпреки всичко за обективния наблюдател е трудно да изпита голямо съжаление към Новело. Поведението му със сигурност е отговорно за присъдата затвор. Очевидното самосъжаление и опитът да прехвърли вината на почитателката си, която демонстрира повече

достойнство, когато решава да не свидетелства на процеса, несъмнено предизвикват нетърпението на двамата съдии. Те вероятно имат чувството, че Новело е разглезен лигльо, който заслужава шамар в лицето. Истинският проблем на Новело е, че животът му е почти непрестанна поредица от успехи и докато става на средна възраст, обожаващата го майка винаги е до него да му оказва одобрение и морална подкрепа. В резултат на това той никога не пораства. И подобно на някои хомосексуалисти Новело е склонен към самосъжаление и самодраматизиране. „Подозирам, че Съдбата има чувство за хумор, при това доста злобно. Ах, това момче е успяло — казва тя. — Той се е самозабравил и се е надскочил. Ето защо сега ще се подхлъзне!“ — казва веднъж той на Питър Ноубъл. Подобно отношение би предотвратило присъдата затвор или поне би я направило по-поносима.

„ПРОФЕСОР“ С. Е. М. ДЖОУД: СКАНДАЛЪТ С БИЛЕТА ЗА ВЛАК

Когато през януари 1948 г. е заловен, опитвайки се да не плати билета си, „професор“ Джоуд е известна личност, писател и участник в радиопредавания. Любимият му израз „Зависи какво имаш предвид...“ става популярна фраза. Инцидентът с билета за влака слага преждевременно край на кариерата му.

Сирил Едуард Мичинсън Джоуд е роден в Дърам на 12 август 1891 година. Син е на училищен инспектор, получава образованието си в колежа Балиол, Оксфорд. На двайсет и три години Джоуд е награден със стипендията „Джон Лок“ за ментална философия и става държавен служител в Търговския управителен съвет. По-късно той заявява, че е използвал шестнайсетте си години на държавен служител главно за да пише книги. През 1924 г. в „Увод към съвременната философия“ под името му е написано: „Автор на есета по философия, етика и теология на разума“. В книгата си за Шоу Джоуд разказва как през 1910 г. отива в Оксфорд и едновременно прочита „Тоно Бънгеј“ от Уелс и „Кандида“ от Шоу и за „главозамайващото въодушевление“ от тази „опияняваща интелектуална отвара“. Срещата му с Шоу го превръща в негов почитател. Джоуд има нещо общо и с Шоу, и с Уелс. Като Шоу той е непоправим „изпълнител“, който обича да рекламира мита за себе си. Дори заглавията на произведенията му разкриват, че е обсебен от егото си — „Книгата на Джоуд“, „Завещанието на Джоуд“, „Удоволствието да бъдеш себе си“. И той като Уелс е непоправим женкар. Джоуд веднъж казва, че на единайсет години мислел, че всички жени са плътни от кръста надолу. Откритието, че те са достъпни, така да се каже, изглежда, е в резултат на дългогодишното му желание да докаже, че правилото няма изключения. Той твърди също, че няма интерес да говори с жена, освен ако тя не изрази готовност да спи с него. Джоуд нарича всичките си любовници „Морийн“, в случай че направи грешка, обръщайки се към тях. Съпругата му, за която е женен от 1915 г., изглежда, приема *аферите* му.

Джоуд е изключително популярен. „Пътеводител към философията“ (1936 г.) оказва огромно влияние, също като „Контури на историята“ от Уелс или „Математика за милиони“ от Хогбен. Но Джоуд несъмнено не е повърхностен автор в интелектуално отношение. „Материя, живот и ценности“ (1929 г.) е гениално и оригинално представяне на философията на „виталността“. Той твърдо вярва в реалността на обективните ценности и не изпитва симпатии към тенденцията на логично разсъждаващите позитивисти, които отричат метафизиката. Джоуд е религиозен по свой начин. Но е склонен да се моделира по Шоу и да прахосва много време в противоречия за сметка на сериозната работа. На трийсет и девет години той става декан на факултета по философия в колежа Бъркбек, Лондон, но никога не е „професор“ в точния смисъл на думата.

През 1941 г. Би Би Си започва да излъчва програмата „Мозъчен тръст“, която скоро става много популярна и е едно от най-успешните предавания през военните години. Джоуд има характерен, пронизителен глас, отговарящ на масовата представа за професор. „Пънч“ публикува карикатура за Джоуд, който казва на сервитьор: От теб зависи какво имаш предвид под „гъсто“ и „рядко“. Той е толкова популярен, че полицията трябва да го ескортира през тълпите на публичните му изяви. Джоуд обича известността си. „Той е изключително суетен“ — казва продуцентът на Би Би Си на Фентън Бреслър, който посвещава една глава в книгата си „Везни на правосъдието“ на Джоуд. И най-малкото съмнение за пренебрежение го хвърля в неистов гняв, а отстъпчивият отговор, особено ако е примесен с умерена доза ласкателство, го успокоява. В Би Би Си много не го харесват отчасти заради патологичното му скъперничество.

В 10:50 часа на 5 януари 1948 г. Джоуд се качва на гара Падингтън на експреса „Атлантик Коуст“, минаващ през Ексетър и Девън. Секретарката му е с него. Докато обядват, кондукторът се приближава до масата им и секретарката подава билета, но Джоуд обяснява: „Нямам билет, защото закъснях. Качих се в Солзбъри“. Кондукторът му дава билет за връщане от Ексетър до Солзбъри. Но сервитьорът, който чува разговора, казва на кондуктора, че Джоуд и секретарката му са запазили маса преди влакът да стигне до Солзбъри. Кондукторът се връща да разпита Джоуд, който настоява, че се е качил в Солзбъри. Едва когато влакът спира в Ексетър, той признава:

„Сбърках. Качих се в Падингтън...“. Джоуд наистина прави грешка, че признава вината си. Ако бе мълчал, нямаше да възникне проблем. Той допуска още една грешка, като пише до управата на железниците и обяснява, че става дума за „недоразумение“.

Властите решават да го съдят, защото откриват, че това не му е за пръв път и от години пътуването без билет се е превърнало в навик. На 12 април 1948 г. адвокатът му пледира за виновност пред съда на Тауър Бридж, защото „Джоуди незаконно е пътувал във влака, без предварително да плати билета си и с намерение да избегне плащане“. Джоуд е глобен две лири и да плати двайсет и пет гвинеи разноски по делото. Вечерните вестници излизат със заглавия: „Джоуди глобен за обикновена измама с билет“, „Джоуди се опитал да спести 17 шилинга и 1 пенс“. Вечерта Джоуди се появява в „Мозъчен тръст“ и изглежда весел и уверен, както винаги. Но в петък в Парламента представител на торите казва: „Тази седмица една известна личност беше осъдена, защото лъже и мами хората, а беше наета същата вечер от Би Би Си да ги забавлява“. Джоуди е отстранен от предаването и повече не се появява в „Мозъчен тръст“.

Ернст Роухум, водачът на два милиона и половина шурмоваци на кафявите ризи и поразяващата ръка на нацистката партия, е брутален демагог от работническата класа с неприкрити хомосексуални наклонности, но е с Хитлер от началото и е един от най-близките му колеги. Аристократичното пруско висше военно командване го презира инстинктивно и иска смъртта му на всяка цена. „Германското превъоръжаване беше твърде сериозна и трудна работа, за да допусне участието на пияници и хомосексуалисти“ — казва по-късно един генерал за кафявите ризи.

Хитлер също е на мнение, че Роухум е станал твърде властен. Рано сутринта на 30 юни 1934 г. той заповядва цялото командване на кафявите ризи да бъде арестувано за предателство. Роухум и мнозина от колегите му са намерени в хотел „Хансълбаур“ във Вайсий. Повечето спят

по двама или с млади момчета. Всички са заведени в двора и разстреляни.

Той продължава да пише книги, но знае, че с авторитета му е свършено. Джоуд става практикуващ християнин и написва няколко книги за религията си. През 1953 г. той умира от рак на шейсет и две години.

Защо го е направил? Когато Доналд Маккулък, водещият на „Мозъчен тръст“, му задава този въпрос, Джоуд отговаря: „Hubris“ — гръцката дума за гордост и суетност. Друг мотив очевидно е скъперничеството му. Но приятелят му Хю Шонфийлд, изследовател на религиите, има различно обяснение. Той каза на автора на тази книга (Колин Уилсън), че Джоуд винаги е изпитвал потребност да предизвиква конфронтации с властите. Бунтарството е отличителна черта на характера му. Ето защо, макар да е „най-видният философ в Британия“ (както сам твърди в началото на вестникарската си рубрика) и публична фигура, Джоуд изпитва потребност непрекъснато да се уверява, че още е бунтар по душа, извършвайки дребни провинения на антисоциално предизвикателство.

ПОЛИТИЧЕСКИ СКАНДАЛИ

На първите страници във вестниците се появяват политически скандали, когато някой политик се постави в неудобно положение, пред което въображението е бедно. Президентът Джон Кенеди не крие връзките си с жени, макар да е женен, и не се притеснява, нито го е грижа какво въздействие ще има това върху политическата му кариера. През 1906 г. Вилхелм Войт се представя за капитан от немската армия и „арестува“ кмета на града, взима ковчежето с всичките пари и после изчезва. Навремето инцидентът предизвиква голям смях в Германия.

ВИЛХЕЛМ ВОЙТ: „КАПИТАНЪТ НА КОПЕНИК“

Историята за фалшивия „капитан на Копеник“ кара цяла Германия да се тресе от смях по времето на кайзер Вилхелм. Сутринта на 17 октомври 1906 г. взвод от десет войници, оглавен от сержант, маршируват по Тегел в Берлин. Изведнъж пред тях застава мъж в капитанска униформа и изревава: „Стой!“. Той е възпълничък, с увиснали мустаци и около шейсетгодишен. Мъжът оглежда взвода и заповядва на сержанта да го придружи до Копеник, на петнайсет километра, където има официална работа в Градския съвет. Те изпълняват безпрекословно заповедта като истински прусаци. Когато пристигат в Копеник, капитанът им дава по една марка и ги разпуска да обядват. След обяда той ги строява пред Градския съвет и поставя постове на вратите, като им заповядва да не пускат никого. Сетне повежда останалите в сградата, оставя неколцина на стълбището и в коридорите като пазачи и влиза в кабинета на кмета. Капитанът информира кмета, че е арестуван, и иска да донесат ковчежето с градските фондове. Там има четири хиляди марки. Той ги преброява внимателно и ги конфискува.

Капитанът заповядва на хората си да отведат арестанта и нарежда на един от войниците да конфискува три превозни средства. В първите две той качва кмета и войниците. Те трябва да отидат в участъка на двайсет и четири километра. Капитанът с ковчежето влиза в другата кола. След два часа на объркване и взаимни обвинения полицаите и кметът са осенени от прозрението, че са станали жертва на измама.

„Капитанът“, 57-годишен изпечен престъпник и затворник на име Вилхелм Войт, е прекарал в затвора двайсет и седем години. Скоро след освобождаването му след поредното пребиваване зад решетките той влиза в заложна къща и си купува употребявана капитанска униформа. Не е ясно дали кражбата на парите е планирана, или му хрумва, когато вижда маршируващите войници.

Новината за този комичен обир се разнася по света. Говори се, че дори кайзерът ревал от смях: „Такова нещо може да се случи само в Германия“. Съдейки по описанието, полицията бързо идентифицира

капитана като Вилхелм Войт. Цялата берлинска полиция го търси, а градът е облепен с плакати, изобразяващи как треперещият кмет стои пред свирепия капитан или как Войт намига и пуши дебела пура. Вестник „Берлинер Тагеблат“ пише, че Войт трябва да бъде награден, а не наказан, защото е предал урок на германците.

Войт е арестуван няколко дни по-късно в стаята си в берлински бедняшки квартал. По-голямата част от четирите хиляди марки още не са похарчени. Той е осъден на четири години затвор, но по-късно присъдата е намалена на два месеца. Говори се, че това става с пряката намеса на кайзера.

Войт излиза от затвора през 1908 г. и открива, че драматургът Калнберг е написал успешна пиеса, озаглавена „Капитанът на Копеник“. Войт поисква и получава безплатен билет за представлението.

Случаят има политически отзвук. През 1910 г. хер Фон Олденбург, яростен привърженик на дясното крило, защитава пруския милитаризъм срещу либерализма. „Трябва винаги да бъде възможно германският император и кралят на Прусия да кажат на най-обикновения лейтенант: Вземи десет човека и затвори Райхстага“ — заявява той. Това настроение произвежда неочакван резултат, когато комиците от цяла Германия пародират изявлението. След случая с Вилхелм Войт пруският авторитаризъм вече не е уважаван като преди...

ПРЕЗИДЕНТЪТ ДЖОН Ф. КЕНЕДИ: ВСИЧКИТЕ ПРЕЗИДЕНТСКИ ЖЕНИ

По време на политическата си кариера — края на четирийсетте, благоразумните петдесет и предхипарските шейсет години — Джон Ф. Кенеди се отдава на сексуален живот, от който на повечето от нас би ни се завил свят.

Предпазван и прикритан от приятели и колеги, тактично пренебрегван от джентълменски настроените (да не кажем страхливи) медии и изключително популярен сред поддръжниците си, обаятелният Джон Кенеди спи с почти всяка привлекателна жена, която изрази готовност. Никой не се е опитвал да изчисли броя на завоеванията му, но сигурно са стотици.

В книгата си „Кенеди и жените му“ Тони Скиача описва много от флиртовете през политическата кариера на Кенеди. Четейки анекдотите, човек скоро добива представата, че Джон Кенеди трябва да е гледал на привлекателните жени в същата светлина, както ненаситен читател поглъща книги. Той явно се нуждае от несекващ и вечно променящ се запас от любовници, но гледа на секса по-скоро като на отпускащо и необходимо занимание, отколкото на движеща сила в живота си.

Това обаче не пречи на сексуалния му импулс от време на време да влияе върху политическия му живот. Джон Кенеди често прекарва приятни следобеди (когато съпругата му Джаки отсъства), като се къпе гол в басейна на Белия дом с някоя млада дама или дами, които в момента са се присъединили към антуража му. Суетящите се помощници непрекъснато са заети да спират разхождащите се край басейна министри и дипломати, които искат да говорят с президента.

През 1962 г. на конференцията в Насау Кенеди шокира британския министър-председател Харолд Макмилан, като небрежно подхвърля: „Получавам силно главоболие, когато твърде дълго съм без жена“. После се извинява и излиза с две привлекателни жени от личния му персонал, които дотогава не изпълняват никаква определена задача. Час по-късно той се връща много освежен. „Главоболието ми

изчезна“ — усмихва се Кенеди на леко възмутения министър-председател.

Животът на служителите в Белия дом често е трескав и напрегнат. Хората от тайните служби, определени да пазят президента, получават допълнителна задача незабелязано да уговорят момичетата, които Кенеди желае. Помощниците му често трябва да се втурват да прикриват следите от посетителките на президента, когато госпожа Кенеди неочаквано пристигне. Те търсят фиби в дебелите килими, набързо оправят леглата и прибират захвърлени женски дрехи.

Веднъж Джаци Кенеди намира дамски бикини, напъхани в калъфка на възглавница. Тя спокойно ги връчва на съпруга си и казва: „Би ли попитал на кого са? Не са моят размер“.

Ясно е, че Джаци знае поне за някои от жените, но само леко се дистанцира от съпруга си и не позволява това да разбие брака им. Силата на духа ѝ е достойна за уважение. Тя не само трябва да издържа на трудния живот на първа дама, но и да се бори с факта, че съпругът ѝ е абсолютно неспособен да ѝ бъде верен.

За разлика от другите политици по негово време Кенеди, изглежда, не се интересува, че враговете му може да използват личния му живот, за да съсипят кариерата му. През 1952 г., по време на първата му кампания за сенатор, в ръцете на републиканския му опонент Хенри Кабът Лодж попада снимка на Кенеди с млада дама, които лежат голи на слънчев плаж. Вместо да я даде на медиите, Лодж поръчва да изпратят копие в предизборния щаб на Кенеди, където снимката предизвиква смут.

Стратезите на кампанията на Кенеди разглеждат снимката и се отчайват. Това, изглежда, е краят на шансовете му в изборите и вероятно на цялата му политическа кариера. Те решават да информират Кенеди за ситуацията и неколцина нещастни помощници занасят фотографията в кабинета му. По-късно единият казва: „Кенеди дълго гледа снимката и после ни разказа колко страхотно е прекарал с момичето и колко я обича. Той остави снимката на бюрото си и ни каза да не се тревожим за нея“. Лодж не публикува фотографията, вероятно се е надявал само да разколебае увереността на опонента си, и Кенеди с лекота спечелва изборите.

Друг пример за отношението на Кенеди към жените е свързан с един конгресмен, поканен на неофициален обяд в къщата му във

Вашингтон през 1948 година. Присъстват и неколцина приятели на Кенеди от службата през войната във военноморската флота и привлекателна, червенокоса жена от билетно гише на авиолиния, която Кенеди също е поканил. Тя забелязва, че той не яде, и го пита защо. „Как мога да ям, като мисля само как да те заведа горе?“ — отговаря Кенеди. Жената отвръща, че също не е гладна, двамата се извиняват и се качват на горния етаж.

По-късно всички отиват на кино, след което Кенеди изпраща момичето с такси. Веднага щом тя заминава, той повиква друга млада дама. Кенеди казва, че се е запознал с нея преди няколко седмици в Палм Бийч и ѝ е предложил да ѝ покаже Вашингтон. Те я взимат от хотела ѝ и отиват в къщата му. След чашка бренди конгресменът и приятелката му тактично си отиват.

На другия ден конгресменът среща Кенеди на Капитолийския хълм и го пита как вървят нещата. Кенеди отговаря, че е прекарал ужасно. Новата му приятелка мислела, че след едно чукане ще се ожени за него и най-после, около два часа сутринта, ядосана си тръгнала. „После Кенеди се обърна, махна към няколко наистина прелестни жени, които седяха в галерията на Белия дом, и рече: «С онази там прекарах нощта». Джон не се хвалеше. За него всичко това беше между другото, все едно бе ерген... Казвам ви, много му завиждах. Жените се появяваха сякаш с магия...“

Този манталитет на плейбой характеризира взаимоотношенията на Кенеди с жените и женкарството му не произлиза от презрение към женския пол. Дори онези, които го хулят, признават, че Кенеди винаги е тактичен в любовните си афери. Както се вижда от горния случай, той се старее да внуши, че не иска нищо повече от случаен секс.

Почти всичките афери на Кенеди са краткотрайни — в някои случаи само по няколко часа. Но той поддържа и няколко по-дълги връзки — с Мерилин Монро и Джейн Мансфийлд. Добродушният му нрав за пореден път е илюстриран от поведението му в тези афери. Кенеди разпитва надълго и нашироко, за да се увери, че дамата няма да има неприятности, и има репутация на кавалер.

В началото на Втората световна война Кенеди е назначен във Вашингтон и работи в канцеларията на военноморското разузнаване. Директорът Алън Кърк е стар приятел на семейството и Джо Кенеди, бащата на Джон, тогава посланик във Великобритания, използва

връзките си, за да назначи момчето си на лека работа. Но въпреки това през януари 1942 г. Джон е изритан от военноморското разузнаване и изпратен на второстепенна работа в Южна Каролина. Причината е някоя си Инга Арвад, прелестна датска журналистка, която Адолф Хитлер описва като „съвършена арийска красавица“.

Инга идва от Европа с пронацистки настроения си съпруг, оставя го заради друг мъж със същата ориентация и накрая започва работа във „Вашингтон Таймс-Хералд“, води светска рубрика, чрез която се запознава с Джон Кенеди. ФБР вече я вижда като потенциална Мата Хари и връзката ѝ с млад офицер от разузнаването на ключов пост ги принуждава да вземат решение. Те подслушват телефона ѝ и я следят.

Върху Джон се оказва голям натиск от страна на флотата и баща му да скъса с Инга, но той остава непреклонен. Джон настоява, че любовницата му не е нацистки шпионин. Накрая той използва връзките си и се среща с директора на ФБР Едгар Хувър. Хувър е принуден да признае, че няма абсолютно никакви доказателства срещу Инга, и се извинява от името на Бюрото. Двайсет и пет годишният Джон Кенеди, който има най-ниския чин във флотата, се изправя пред най-влиятелните хора в страната, за да защити репутацията на любовницата си.

Дж. Едгар Хувър трябва да си е спомнил с ирония инцидента с Инга Арвад, когато в края на 1961 г. му дават доклад за някоя си Джудит Камбъл. Джуди, както е известна на приятелите си, звъни в Белия дом и иска да говори с президента. Хувър, разбира се, знае за аферите на Джон Кенеди — добродетелният шеф на ФБР е обсебен да събира информация за сексуалния живот на известните и влиятелните — и едва ли се съмнява каква е връзката на привлекателната госпожица Камбъл с канцеларията на президента. Бедата е там, че ФБР разполага с информация, че тя е любовница на Сам Джанкана, един от най-влиятелните босове на мафията в Съединените щати.

Кенеди се запознава с Джуди през февруари 1960 г. на веселба, организирана от близкия му приятел Франк Синатра. Тя е една от множеството холивудски актриси, стремящи се към слава, известна е като „момиче за купони“ и се радва на симпатиите на Синатра и обкръжението му.

Джон и Джуди стават любовници и се виждат доста често през следващите две години. По-късно Джуди твърди, че той ѝ се е обаждал

често и тя го е посетила в Белия дом най-малко двайсет пъти за интимни обеда. Джуди също му се обажда често. Телефонните регистри в Белия дом записват седемдесет обаждания от Джуди Камбъл в период от петдесет и четири седмици през 1961 г. и началото на 1962 година. Някои от обажданията са от къща в Оук Парк, Илинойс, домът на мафията Сам Джанкана.

Така и не става ясно дали Джанкана използва Джуди, за да изнудва Кенеди. Но той сигурно е знаел, че споделя приятелката си с президента. Веднъж, докато Джуди е отседнала с Джанкана в луксозния хотел „Маями Бийч“, Кенеди ѝ съобщава, че прекарва ваканцията си сам в Палм Спрингс и би се радвал на женска компания. И очевидно с благословията на Джанкана тя веднага заминава при президента.

Хувър се свързва с Боби Кенеди, по-малкият брат на Джон, който работи като главен прокурор. Боби Кенеди особено ненавижда организираната престъпност и лично настоява за многопластово наблюдение на Сам Джанкана от страна на ФБР. Първо Боби, а после и Дж. Едгар Хувър упрекуват президента и най-после го убеждават да забрани на Джуди да му се обажда в Белия дом. Но той продължава да се среща с нея до лятото на 1962 година.

Изглежда безумно глупаво от страна на Кенеди да продължи подобна опасна връзка, след като е уведомен за фактите. Но като се замисли, човек осъзнава, че това е поредната илюстрация на хладнокръвната му политическа прозорливост. Той няма намерение да прекъсва приятната връзка и знае, че Джанкана не може да му навреди, всъщност може да стане точно обратното.

По-късно един от бившите му помощници коментира аферата. „В онези дни никой репортер в страната не би се занимавал с историята за Джуди Камбъл. Никой не би повярвал, че Джон чука наляво и надясно и със сигурност не и любовницата на мафията. Ако това се бе разчуло, щяхме да кажем, че е злонамерена клюка, разпространена от убиец от Чикаго на име Джанкана, защото администрацията на Кенеди нанася сериозни удари на мафията. Лесно щяхме да превърнем инцидента в плюс за Джон и той го знаеше.“

През годините са дадени различни обяснения за женкарството на Джон. Една от често срещаните теории е, че той се е опитвал да подражава на баща си. Джо Кенеди старши е един от най-големите

американски предприемачи в пълния смисъл на думата. Той натрупва огромно състояние на фондовата борса от филмовия бизнес и, както се предполага, от контрабанда с алкохол по време на сухия режим. От дълги години Джо Кенеди е озлобен от изолацията на семейството му от висшето общество на Източното крайбрежие заради ирландския им произход. В резултат става агресивен в сексуалните си афери, какъвто е в света на бизнеса и политиката, и насърчава синовете си да се държат по същия начин. Джон, който е болнав, се чувства недостоеен за изискванията на баща си, и прекарва по-голямата част от младостта си в спорове с любимеца на баща им, по-големия му брат Джо младши.

По време на Втората световна война две събития, изглежда, оставят дълбок отпечатък върху Джон. Първото е инцидентът, при който едва не загива, когато японски катер блъска малката му патрулна лодка. (Кенеди е похвален за изключителна смелост в усилията си да спаси себе си и екипажа след това.) Второто е смъртта на Джо младши по време на доброволна мисия за бомбардиране на германска ракетна база във Франция. След това Джон Кенеди очевидно е обсебен от неизбежността на собствената си смърт и от решителността да живее пълноценно, преди да умре. Лошото му здравословно състояние през целия му живот засилва тази мотивация. „Лекарите твърдят, че имам някаква бавноразвиваща се левкемия, но вероятно ще доживея до четирийсет и пет години“ — признава той на колега.

В тази светлина разбираме, че свръхактивният му сексуален живот е само част от картината. Всичко, което Джон прави, включително успешното му кандидатиране за президент, е част от потребността да се наслаждава на живота докрай и да превъзхожда останалите. В надгробното слово за брат си Боби Кенеди подчертава, че поне половината от дните на Джон са прекарани в агония, дължаща се на лошото му здравословно състояние, но въпреки това той е един от най-пълно реализиралите се хора, които познава. Джон Кенеди е едва четирийсет и шест годишен, когато е убит в Далас през 1963 година.

Американският президент Калвин Кулидж и съпругата му посещават ферма и им я показват поотделно. Докато минават край кокошарника, госпожа Кулидж пита

колко пъти на ден петелът се качва върху кокошките. Отговорът е: „Десетина пъти“. „Моля ви, кажете това на президента“ — казва госпожа Кулидж. Служителят предава съобщението. „А петелът избира ли всеки път една и съща кокошка?“ — пита президентът. „О, не. Всеки път е различна.“ „Моля ви, кажете това на госпожа Кулидж.“

СКАНДАЛЪТ „ПРОФУМО“

Филмът на „Палис Пикчърс“ за аферата „Профумо“ е озаглавен само „Скандал!“. Това отразява колко много този позор превъплъщава идеята за скандално поведение. Мнозина твърдят, че заради публичността около скандала консерваторите загубват изборите през октомври 1964 година. На фона на всеобщото възмущение е трудно да се прецени кои точно са жертвите на скандала.

В началото на 60-те години средната възраст на британското население е необикновено ниска. Раждаемостта след войната стремително нараства и улегналият и трезвен манталитет през 50-те години постепенно отстъпва пред по-несериозното схващане за секса и нравствеността. В Лондон проституцията процъфтява и нощните клубове предлагат полезна комбинация от публичен дом и бар. Икономиката се развива добре и хората са готови да харчат пари за развлечения. Както министър-председателят Макмилан се изразява: „Народът ни никога не е живял по-добре“. След скандала „Профумо“ сатиричното списание „Прайвит Ай“ променя цитата на: „Никога не сме го правили по-често“.

Джон Денис Профумо е министър на войната в кабинета на Макмилан от юли 1960 г. От 1954 г. е женен за популярната британска актриса Валери Хобсън. Външният му вид е мрачен и предизвиква уважение — плешив, сериозно лице и спретнато облекло. И вероятно порядъчността и консервативният му вид правят позора му толкова шокиращ за обществеността.

На 8 юли Профумо и съпругата му са поканени от лорд Астор на увеселение в провинциалното му имение Кливдън, близо до Мейдстоун в Кент. Ще присъстват над двайсет богати и влиятелни души. Същия уикенд в Кливдън има друго увеселение, във вилата на доктор Стивън Уорд, на територията на имението. Той наема вилата от приятеля си Астор за символичната сума една лира на година.

Стивън Уорд е остеопат. Очарователните му и изискани маниери и навикът му да се хвали с познанствата си с известни личности са му спечелили дълъг списък от пациенти и приятели. Познанството му с голяма част от аристократите му позволява да ги представя един на

друг и да помогне за множество светски бракове. Доктор Уорд кани привлекателни млади жени да отседат в апартамента му безплатно, само за да ги гледа и да има красиви придружителки, когато излиза. Духът на нарастващата сексуална свобода в Британия по онова време не е ограничен само до най-нисшите обществени прослойки на населението и Уорд организира и присъства на скъпи увеселения, където груповият секс се възприема като обичайно занимание след обяда. И вероятно защото приятелският му кръг обхваща както влиятелни мъже, така и бедни, но привлекателни жени, той си спечелва репутацията на сводник.

На веселбата в къщата на Уорд в онази събота и неделя присъства и Кристин Кийлър, деветнайсетгодишна съдържателка на нощен клуб. Уорд я е взел под крилото си. Кийлър напуска дома си на шестнайсет години, след като сама си прави аборт, и отива в Лондон, за да стане манекенка. Тя си намира работа като гола до кръста танцьорка в кабаретния клуб „Мъри“, сяда при клиентите между изпълненията и понякога приема пари срещу секс. Уорд я открива в „Мъри“ и ѝ предлага стая в апартамента си. Тя става негова довереница.

Той има разрешение от лорд Астор да използва басейна на територията на имението в Кливдън и в онази нощ Уорд казва на Кийлър, че трябва да плува гола в басейна, тъй като взетият под наем костюм не ѝ става. Докато тя плува, лорд Астор и Джон Профумо, които дишат чист въздух в градината, попадат на веселбата. Кийлър посяга да грабне костюма си, но Уорд го взема пръв и го хвърля в храстите. Смутена, тя се опитва да излезе от басейна, прикривайки се с малка хавлия. Лорд Астор и Профумо хукват след нея. И точно когато аристократът и възрастният държавник се сборичкват с голата Кийлър, останалите гости се приближават до басейна. Двете групи се смесват и се спогаждат толкова добре, че гостите на Уорд са поканени да се срещнат с другите гости край басейна на следващата вечер.

На следващата нощ на веселбата присъства Евгений Иванов, военен аташе в съветското посолство. Уорд се запознава с него чрез знатните си приятели и както винаги изгарящ от желание за връзки с важни личности, го е поканил във вилата за почивните дни. Профумо се опитва да изкопчи от Кийлър телефонния ѝ номер. Същата нощ тя прави секс с Иванов.

Това е началото на период, през който британският министър на войната и съветският военен аташе споделят една и съща любовница. Профумо не полага големи усилия да прикрие аферата си, кара Кийлър с правителствената кола и прави секс с нея в дома си, когато съпругата му отсъства. Той се среща с Кийлър в апартамента на Уорд в Уимпол Мюз. Същото прави и Иванов. Няма доказателства Профумо и Иванов да са се срещали там, макар че според Кийлър няколко пъти са се разминали на косъм. През този период Уорд на два пъти е посетен от хора на МИ5, които го съветват да не се вижда с Иванов. В ретроспекция, това е груба грешка от страна на разузнавателната агенция, защото Уорд остава с убеждението, че оказва някакво влияние върху международната политика — заблуда, която той тайно храни. Уорд се чувства потопен в света на шпионажа и шеговито казва на Кийлър да научи от Профумо кога американците смятат да разположат ядрени оръжия в Германия. В същото време Съветският съюз трупа оръжия в Куба и информацията би била изключително ценна за тях.

МИ5 скоро получават информация от избягал на Запад руснак, че Иванов е шпионин, и дискретно предупреждават Профумо да не контактува с него. Разузнавателната агенция очевидно не знае за връзката на двамата мъже с Кийлър, въпреки плахите клюки в пресата, където се споменава, че пред един лондонски апартамент веднага щом потегли правителствен автомобил, спира съветска дипломатическа кола. Недискретността на Профумо поражда и много слухове. Поразен от сериозността на ситуацията, той пише на Кийлър прощално писмо и скъсва с нея.

Кийлър има многобройни връзки и в зависимост от тях се изнася от апартамента на Стивън Уорд и отново се връща. Тя отива в Америка с Манди Райс-Дейвис, приятелка от дните ѝ в „Мъри“.

През цялото това време Кийлър е тормозена от бившия си любовник Гордън Късметлията, наркодилър от Антилските острови и фигура от подземния свят. На два пъти той я заплашва с нож, като отказва да си тръгне по няколко дни, и неколkokратно я изнасилва. Гордън е съден за нападение, включващо пъхане на нож във вагината на жена. Той научава къде живее Кийлър и непрекъснато ѝ звъни по телефона или я чака навън да излезе. За кратко време двамата се сдобряват и живеят заедно, но Гордън е обсебен от ревност и постоянно упражнява насилие.

В такива случаи Кийлър обикновено се връща в апартамента на Стивън Уорд, търсейки уют и закрила. Накрая ѝ омръзва да живее в страх и си купува малък пистолет и два пълнителя. В биографията си „Нищо освен...“ Кийлър признава, че е имала намерение да убие Гордън, ако я нападне отново.

Кийлър става любовница на Джони Еджком, съдружник на Гордън, също от Антилските острови. След като Гордън отново я напада на публично място, Еджком настоява да се срещне с него и да му обясни, че тя вече не го обича и не иска да го вижда. Тримата се срещат в клуб, Гордън се опитва да удари Еджком със стол и в последвалия бой Еджком разрязва лицето на Гордън от челото до брадичката. Кийлър се скрива в апартамента на Стивън Уорд, прекъсвайки всякакви контакти с Гордън и Еджком.

Евгений Иванов още е близък приятел на Уорд и редовно го посещава. В седмицата на кубинската криза Иванов казва на Уорд, че началниците му са го упълномощили да води неофициални преговори с британското правителство и го моли да използва връзките си, за да се срещне с британски членове на Парламента. Уорд все пак успява да уреди представителят на консервативната партия Уилям Шепърд да се срещне с Иванов в апартамента в Уилпол Мюз. От срещата не излиза нищо, но Шепърд се усъмнява от обстановката в апартамента на Уорд и извършва собствено разследване. Той дори разпитва Пърсивал Мъри, собственик на старото работно място на Кийлър.

През това време на Джони Еджком му омръзва да чака Кийлър и пристига в дома на Уорд с такси, носейки пистолета на Кийлър. Когато Манди Райс-Дейвис отказва да го пусне да влезе, Еджком се опитва да стреля в ключалката на вратата. Той не улучва и стреля по Кийлър през прозореца, но не я уцелва. Полицайте идват и Еджком е арестуван.

Името на Кийлър в заглавията на вестниците съживява слуховете за Профумо от предишната година. Джордж Уиг, говорителят на лейбъристкото Министерство на войната в сянка, който се е карал с Профумо в Камарата на общините заради случая с шпионина Васал, получава анонимно телефонно обаждане: „Забрави за Васал. Вгледай се в Профумо“.

Кийлър се съветва с адвокат за нападението на Еджком и Гордън и осъзнава, че ако свидетелства на процеса срещу Еджком, ще трябва да признае, че си е купила пистолет, и е в основата на антагонизма

между двамата мъже. Освен това е възможен скандал заради едновременните ѝ афери с Иванов и Профумо. Уорд се дистанцира от нея и заявява пред полицията, че е използван и тормозен от Кийлър, която непрекъснато пуши наркотици и прави секс с мъже от Антилските острови в апартамента му без неговото одобрение. Кийлър отвърща, описвайки Уорд като извратен, долен сводник и продава историята си на „Сънди Пикториал“.

Но те не я публикуват. Фактите са известни на много хора, но пресата се страхува да ги отпечата като истина. А и адвокатите на Профумо заплашват репортерите да мълчат. Този път МИ5 също знае за аферата, но решава, че е по-добре да запази фактите в тайна, и инструктира полицията да не се занимава с някои аспекти на разследването. По всичко личи, че Профумо за пореден път се е отървал от последиците на безразсъдната си връзка.

Няколко дни преди процеса срещу Еджком Кийлър заминава за Испания. Отсъствието ѝ става главна новина и репортерите се възползват от възможността, за да намекнат, доколкото се осмеляват, за връзката на Профумо с изчезналата свидетелка. Накрая лейбъристът Джордж Уиг дава гласност на въпроса, който вестниците отбягват. По време на парламентарен дебат за свободата на пресата той казва: „В тази камара няма почитаем представител, който през последните няколко дни да не е чул слухове за член на правителството. Пресата стигна докъдето можа и се показва готова да нарани, но се бои да нанесе удар. Възползвам се от привилегията да съм член на Камарата на общините, за да поканя на трибуната министъра на вътрешните работи. Той знае, че слухът, за който говоря, се отнася до госпожица Кристин Кийлър, госпожица Дейвис и стрелба на човек от Антилските острови и от името на правителството категорично отрича тези слухове да са верни. От друга страна, ако в тях има някаква истина, призовавам министър-председателя да състави подбрана комисия, за да се развеят съмненията и въпросният министър да се смята освободен от подмятанията и намеците, които в момента се разпространяват“.

Профумо не е в Камарата, но когато чува въпроса на Уиг, подготвя лично изявление, което да прочете там. По традиция другите членове на Камарата не поставят под съмнение личните изявления, ето защо е въпрос на чест те да са истина. Изявлението му категорично отрича всякакво неприличие във връзката му с Кристин Кийлър. Той

признава, че се е запознал с нея и с Иванов чрез Уорд, общ приятел. Профумо заплашва със съд за клевета всеки, който спомене за слуховете (извън защитените с парламентарен имунитет). Пресата, която се въздържа отчасти от страх, но също и от уважение към висшите ешелони на властта, е вбесена от тази възмутителна лъжа. Но въпреки това репортерите негодуват от заплахите на Профумо. Те пишат колкото е възможно повече унищожителни намеци, но изглежда, Профумо избягва вероятния скандал благодарение на здрави нерви и нечестност.

Доктор Стивън Уорд обаче знае истинските факти и няма желание да ги пази за себе си. Той е сигурен, че информацията ще доведе до разобличаването му. Уорд потвърждава пред МИ5 и Джордж Уиг, че Профумо е споделял с Иванов благосклонността на Кристин Кийлър, после пише същото послание на министъра на вътрешните работи. В същото време в Отдела за криминално разследване се получават анонимни съобщения, че Уорд е сводник. Една група влиятелни личности искат разобличаване на лъжата на Профумо, а друга — да я скрият. Заради вродения си импулс да бъде на гребена на вълната на важни събития, Стивън Уорд се поставя като мишена.

Репортери откриват Кийлър и тя се връща в Британия. Манди Райс-Дейвис е арестувана за притежание на фалшива шофьорска книжка. По-късно съдията признава, че обвинението е било скалъпено, за да ѝ попречат да напусне страната. Тя прекарва две седмици в Холоуей.

Профумо отива на почивка във Венеция. Там той признава пред съпругата си, че е излъгал в Камарата на общините и слуховете са верни. Оставката му е публикувана във всички вестници. Лейбъристите поискват вот на недоверие на правителството и всеобщото настроение е, че Макмилан трябва да подаде оставка. Но той успява да се задържи на власт и печели време, като назначава лорд Денинг да разследва случая.

Полицаяте разпитват 140 души във връзка с твърденията, че Уорд се издържа от сводничество. Те решават, че са събрали достатъчно доказателства, и Уорд е арестуван за сексуални престъпления. Маргарет Ричардсън, главната свидетелка на полицията, излъгва, че той ѝ е бил сводник. На другия процес по-късно тя признава, че е лъжесвидетелствала заради „натиска на полицията“.

Очевидно е, че съществува голям натиск да се упражни правосъдие върху Уорд, Кийлър и Райс-Дейвис. Кийлър е изпратена в затвора за девет месеца за клетвопрестъпничество в процеса срещу Гордън. Райс-Дейвис прекарва известно време в затвора, за да свидетелства срещу Уорд. Той не издържа на напрежението от полицейските разпити и взема свръхдоза нембутал в нощта, преди да бъде произнесена присъдата. В предсмъртното си писмо Уорд пише: „Правя го не само от страх, а и от желание да не им се дам. Предпочитам сам да свърша със себе си“.

Макмилан най-сетне подава оставка след катастрофалните местни изборни резултати в края на 1963 година. Министър-председател става Дъглас-Хюм, който през септември 1964 г. претърпява поражение от Харолд Уилсън.

Джон Профумо е виновен, защото позволява аферата да привлече общественото внимание и защото е излъгал в Парламента. Той загубва работата си, но спасява брака си и съпругата му остава при него. Кристин Кийлър е заклеймена като курва, която не може да мълчи. Човек би си помислил, че историята ще ѝ осигури препитание до края на живота, но тя не забогатява и разчита на социални помощи. Стивън Уорд е преследван, докато се самоубива. Кийлър си спомня, че в зенита си Уорд е присъствал на оргии с обвинители по дело за порнография, наречено „Любовникът на лейди Чатърли“. По-късно приятелите му не бързат да му помогнат. Евгений Иванов се връща в Съветския съюз два дни след като полицията за пръв път разпитва Кийлър.

Остава загадката защо на полицията са ѝ необходими 140 свидетели, за да предяви обвинения за прехрана с придобити по неморален начин доходи. Изглежда ясно, че Уорд е натопен от властите като фигура, която оказва лошо влияние, за да обясни позора на Профумо, само че самоубийството му разваля този изфабрикуван облик.

ДЖЕРЕМИ ТОРП: НАЕМА ЛИ УБИЕЦ ЛИДЕРЪТ НА ЛИБЕРАЛИТЕ?

Процесът срещу Джереми Торп, лидерът на Британската либерална партия, обвинен в заговор за убийство, е един от най-големите политически скандали в Обединеното кралство след аферата „Профумо“. Обвинението гласи, че Торп е подстрекавал трима души да убият бившия манекен Норман Скот, с когото се предполага, че е имал хомосексуална връзка.

Публичността около скандала съсипва невероятно успешната му политическа кариера. Торп е син на член на парламента от листата на Консервативната партия и завършва колежа Итън и Оксфордския университет. В университета той оглавява множество либерални политически групи и става председател на престижния оксфордски университетски клуб за дебати. През 1954 г. Торп става адвокат и кандидатства в изборите за представител в Парламента от Либералната партия. Първия път той не успява, но намалява наполовина мнозинството на торите. През 1959 г. Торп отново се състезава за мястото и спечелва с 362 гласа. Той веднага смайва Камарата на общините с остроумието и ораторското си майсторство. Съществува само един потенциален проблем. През март 1960 г. рутинната проверка на миналото му разкрива, че Торп има хомосексуални наклонности. По онова време хомосексуализмът още е наказуемо деяние. Също през 1960 г., по време на посещение в конюшня за породисти коне в Оксфордшър, Торп се запознава с човека, който ще стане причина за падението му — Норман Йосиф, по-късно известен като Норман Скот.

Йосиф, единайсет години по-млад от Торп, е дете от несполучлив брак. Той има дълга история на емоционални проблеми и е освободен на изпитателен срок за кражба. Норман твърди, че родителите му са мъртви. Торп очевидно го харесва, защото му предлага помощ, ако е необходимо. Година по-късно, след неуспешен опит за самоубийство, Йосиф си спомня за предложението и се свързва с Торп. Той се среща с него в Камарата на общините на 8 ноември 1961 година. После двамата отиват в къщата на майката на Торп в Окстед, Съри. И там според Йосиф започва хомосексуалната им връзка.

Предполага се, че Торп инструктира Йосиф да се представя за член на телевизионен екип, за да разсее подозренията на майка му. Същата нощ Торп влиза в стаята на Йосиф, носейки хомосексуалния роман „Стаята на Джовани“ от Джеймс Болдуин, и по-късно се връща, облечен в пижама. „Той каза, че приличам на уплашено зайче... Прегърна ме и ме нарече «горкото зайче»... и после легна при мен в леглото“ — твърди Йосиф. И след това Торп прави анален секс с него. Йосиф отрича преживяването да му е харесало. „Захапах възглавницата и се опитах да не викам.“ Въпреки това аферата продължава и Йосиф получава работа в персонала на Лен Смит, длъжностно лице в Либералната партия. Той придружава Торп на посещение при майка му в Девън и двамата се срещат в апартамента му близо до Камарата на общините. Възниква проблем, когато Йосиф е обвинен, че е откраднал палтото на някоя си госпожа Ан Грей. Торп оправя нещата и настоява полицейският разпит да се състои в кабинета му в Камарата на общините, твърдейки, че е настойник на Йосиф. Скоро след това Йосиф се премества на работа във ферма в Съмърсет и Торп му изпраща писмо. „Смятай инцидента Ан Грей за приключен. Зайчетата може да отидат във Франция (ще го сторят)“ — завършва писмото.

Йосиф обаче остава и скоро го изхвърлят от фермата, когато кучето му убива няколко патици. Той опитва да признае „греховете“ си на католически свещеник, но не може да получи опрощение, докато не скъса с Торп. Йосиф се ядосва и открито обсъжда план да убие Торп и после да се самоубие. В резултат той е разпитван от полицията. Йосиф им разказва за връзката си с Торп и им дава писмото, за да потвърди разказа си. Не е за учудване, че полицията не прави нищо.

През това време Торп разследва миналото на Йосиф и открива, че родителите му не са мъртви. Това, изглежда, го подтиква да скъса с него. Когато от Гийвс Лимитид, търговци на дрехи в Уест Енд, поискват парите за две копринени пижами, които Йосиф е поръчал на сметката на Торп, той заявява, че няма да плати и няма представа къде се намира Йосиф.

Всъщност Йосиф е в Ирландия и пак работи с коне. Скоро той се свързва с Торп и му иска пари за пътуване до континента. Торп му изпраща пари и Йосиф отива в Швейцария. Но той не харесва работата си и обстановката и се връща без багаж. С търпение, достойно за

подражание, Торп предлага да се опита да намери изчезналите куфари. Той си осигурява помощта на Питър Бесъл, член на Парламента от листата на Либералната партия. Бесъл отива в Дъблин да се срещне с Йосиф и го харесва. Но му казва, че не вярва на обвиненията в хомосексуализъм срещу Торп и иска доказателства. Йосиф му казва, че багажът му в Швейцария съдържа компрометиращи писма от Торп. Бесъл се съгласява да ги открие. Когато куфарите най-после стигат до Йосиф, писмата са изчезнали...

Цикълът Торп да скъсва с него и Йосиф да се връща, когато остане без пари, се повтаря. Несъмнено същият елемент на изнудване поддържа готовността на Торп да окаже помощ. През януари 1967 г. Торп става лидер на Либералната партия. Информацията, която държи, става все по-важна и през 1968 г. според обвинението, Торп започва да замисля убийството на Йосиф, който е променил името си на Скот. „Трябва да се отървем от него“ — казва Торп по време на разговор с Бесъл на тема какво трябва да се направи с Йосиф. „Предлагаш да го убием?“ — пита Бесъл. „Да“ — отговаря Торп.

Известно време не става нищо. Скот за пореден път заплашва Торп с разобличаване, този път с компрометиращите писма, които Бесъл му е писал от името на Торп. Той получава 2500 лири срещу „досието на Бесъл“. С парите Скот се премества във вила в Ексмур и започва да пие много и да взима наркотици. Със Скот се свързва човек, който се представя като Питър Кийн, и му казва, че животът му е в опасност и от Канада е тръгнал наемен убиец, за да го ликвидира. Кийн твърди, че е изпратен от „анонимен благодетел“ и кани Скот да отидат при него. Скот отказва, но се съгласява да се срещнат в центъра на град Ком Мартин на 24 октомври 1975 г. и решава да вземе кучето си.

„Кийн“, чието истинско име е Андрю Нютън, се среща със Скот и го предразполага с приятелското си държане и двамата потеглят към мястото на срещата с „анонимния благодетел“. Нютън започва да шофира много лошо и казва, че е уморен. Скот предлага да го смени зад волана. Те спират и докато се приближава до вратата на шофьора, Скот вижда, че Нютън е насочил към него пистолет „Маузер“. „Това е всичко — казва Нютън и застрелва кучето Ринка в главата. — Сега е твой ред.“ Но пистолетът му засича. Нютън скача в колата и потегля. Скот успява да спре кола и да повика помощ.

Нютън скоро е арестуван. Той казва на полицаите, че Скот го е изнудвал и е застрелял кучето му, за да го сплаши. Нютън получава две години затвор, от които излежава малко повече от една.

Скот не възприема инцидента като предупреждение и през януари 1976 г., когато е обвинен в измама със социално осигуряване, прави онова, което отдавна заплашва да стори — разказва подробностите за аферата си с Торп. Той заявява пред съда, че е преследван от много години, защото е имал хомосексуална връзка с Джереми Торп.

Щом историята се разчува, Торп незабавно отрича обвинението. Той казва на Сирил Смит, председател на парламентарната група на Либералната партия, че Скот е изнудвач и взима пари не само от него, но и от Питър Бесъл. Торп твърди, че Скот знае за любовниците на Бесъл. Той има потвърждение за това, защото Бесъл му е написал писмо по този въпрос като последна защитна мярка. Когато Торп оповестява писмото, за да намали натиска върху себе си, Бесъл е готов да отрича всичко. Торп отчаяно го моли да чака. „Питър, умолявам те, дай ми време.“

Но пресата принуждава Торп да подаде оставка. Освободеният вече Нютън продава сензационната история на „Лъндън Ивнинг Нюз“. Когато Бесъл, който вече е разочарован от Торп, я коментира в печата, Торп му обявява война, атакувайки почтеността и честността му. През това време репортерите намират връзка между Нютън и Торп — трима дребни бизнесмени от Южен Уелс, Джон льо Мезурие, Дейвид Холмс и Джордж Дийкин. Тези мъже са наели Нютън да сплаши Скот, за да остави на мира Торп. Прокурорът не е много убеден в това и обвинява Торп, Дийкин, Мезурие и Холмс в заговор за убийство.

Процесът започва в Олд Бейли на 8 май 1979 година. Питър Бесъл е призован от страна на обвинението и, изглежда, ще даде унищожаваци показания. Той разказва на съда за разговора през 1968 г., когато Торп за пръв път споменава за идеята си да убие Скот. Бесъл казва също, че е бил свързката между тримата, които са обсъждали вероятни начини да се отърват от трупа на Скот. Когато Бесъл пита какъв е моралът за убийството на Скот, Торп отговаря: „Все едно да застреляш болно куче“.

Бесъл предполага, че Торп е платил на Нютън с пари, присвоени незаконно от фондовете на Либералната партия. Като цяло показанията

са унищожителни. Но адвокатът Джордж Карман разпитва умело Бесъл и установява, че има сделка с вестник, който да купи историята му. Цената ще е петдесет хиляди лири, ако Торп бъде осъден, и само двайсет и пет хиляди лири в противен случай. Намекът, разбира се, е, че Бесъл има личен интерес Торп да бъде осъден.

На свидетелското място застава Скот, който прави ужасно впечатление на съда. Карман успява да установи, че Скот се е хвалил с хомосексуалната си връзка с Торп, преди да отиде да се срещне за пръв път с него в Камарата на общините. Това напълно компрометира разказа на Скот за нежеланието му в първата нощ в къщата на майката на Торп.

В обобщението си съдията описва Скот като мошеник, нехранимайко и паразит. Въз основа на тези забележки и на цялостното лошо представяне на свидетелите на обвинението, Торп и предполагаемите му съучастници са оправдани.

Трудно е да се каже каква точно е истината в сложната паяжина от противоречиви показания в процеса срещу Торп. Навремето се смята, че резюмето на съдията съдържа твърде много догадки и лични коментари за Скот. Единственото ясно нещо е, че макар Скот да претърпява поражение в съда и Торп да е оправдан, Торп пада пониско. Когато присъдата е произнесена, скандалът вече го е съсипал.

ПРЕЗИДЕНТЪТ РИЧАРД МИЛХАУС НИКСЪН: АФЕРАТА „УОТЪРГЕЙТ“

Няма друг скандал, който да е разтърсил по-силно американското общество от Уотъргейт. Всъщност следващите политически скандали обикновено имат суфикса „гейт“ (Ирангейт, Контрагейт и други), сякаш да отдадат почит на основателя си.

В един часа след полунощ на 17 юни 1972 г. двацет и четири годишният Фронк Милс забелязва нещо странно, докато обикаля търговския и офис комплекс „Уотъргейт“ в центъра на Вашингтон, окръг Колумбия. На ключалката на вратата на подземния гараж е залепено тиксо, което не ѝ позволява да се заключи. Той възмутено маха тиксото и излиза да си купи чийзбургер. Милс се връща след четирийсет и пет минути и вижда, че на вратата отново има тиксо. Той най-после осъзнава, че в сградата се извършва обир, и хуква да телефонира на властите.

На обаждането реагират трима цивилни полицаи, които тръгват да претърсват сградата. В мотела „Хауърд Джонсън“ на отсрещната страна на улицата е поставен пост, който забелязва въоръжените полицаи и отчаяно започва да звъни по телефона. Но вече е късно. Полицаяте претърсват третия етаж и съучастниците му са открити. Намерени са петима крадци, които се кроят в предизборния щаб на Демократическата партия. Всички са облечени в спретнати костюми и носят ръкавици. Те имат фотоапарати, филмчета, прибори за електронно наблюдение (подслушвателни устройства за телефони и други) и около две хиляди долара. Полицаяте бързо осъзнават, че тези хора едва ли са дребни крадци.

Отначало нарушителите казват фалшиви имена на полицаите и се опитват да ги сплашат. Но когато ченгетата намират ключове за стаи в хотел „Уотъргейт“ в двама от тях, те бързо променят решението си и казват истинските си имена. Петимата крадци са: Джеймс Маккорд, Бърнард Баркър, Виргилио Гонзалес, ключар, Евгенио Мартинес и Франк Стърджис. Маккорд е агент на ФБР и офицер в ЦРУ. Баркър също е агент на ЦРУ. Гонзалес и Мартинес са изгнаници от Куба, а

Стърджис — наемник. В съда те определят професията си като „антикомунисти“.

Демократите, естествено, се радват на тези събития. Предстоят президентски избори и те се надяват да дискредитират Никсън и ако е възможно, да докажат, че той е наредил да подслушват щаба им. Американското общество като цяло не проявява голям интерес към скандала. Малцина мислят, че подслушването на щаба на Демократическата партия е особено сериозно престъпление. Разбираемо е, че демократите, които надушват кръв, са твърдо решени да променят това мнение и вероятно да обвинят президента.

Последвалата история на „Уотъргейт“ е разказ за опитите на Никсън да потуши скандала и решителността на опонентите да извлекат политически дивиденди от него. Борбата продължава две години и кулминира в оставката на Ричард Никсън през август 1974 година. Докато всичко свърши, повечето американци — и по-голямата част от останалия свят — са крайно отегчени от „Уотъргейт“ и пълните подробности за обратите през тези две години вероятно ще бъдат скудни и за читателите. Накратко историята е следната.

Ръководителят на предизборната кампания на Никсън, министърът на правосъдието Джон Мичъл, не губи време и отрича да има нещо общо с взломаджиите, настоявайки, че са действали на своя глава. Никсън бърза да потвърди това. Но нещата започват да се объркват за Никсън, когато журналистите „следователи“ от пресата, особено от „Вашингтон Поуст“, научават, че два месеца преди проникването с взлом, в банковата сметка на Баркър в Маями са изплатени 114 хиляди долара. Скоро се установява, че голяма част от тези пари представляват „дарения“ за кампанията по преизбирането на президента Никсън, известна на пресата като „Подлец“. Изглежда, кампанията на име „Подлец“ е използвала част от средствата, за да финансира взвода за „мръсни номера“, известен като „Водопроводчиците“ (или Част за специални разследвания към Белия дом) и това включва петимата взломаджии. Така безспорно е установена връзка с Републиканската партия. В екипа на „Водопроводчиците“ са и бившият областен прокурор Дж. Гордън Лиди и писателят и агент на ЦРУ на име Хауард Хънт. Заповедите са предавани на „Водопроводчиците“ чрез главния съветник на президента по вътрешните работи Джон Ерлихман.

На 29 август 1972 г. Никсън съобщава, че съветникът от Белия дом Джон Дийн е извършил разследване, което доказва, че никой от персонала не знае нищо за проникването с взлом. Две седмици по-късно към „взломаджиите“ е предявено обвинение и процесът е насрочен за януари.

Американската общественост не се интересува много от Уотъргейт и Никсън е преизбран с огромно мнозинство. През това време „Вашингтон Поуст“ е твърдо решен да усложни колкото е възможно повече втория му мандат и продължава да „рови“. Те попадат на златна мина, когато анонимен информатор, представящ се като „Дълбоко гърло“ (чиято самоличност още не е известна), съобщава всякакви данни за „Подлец“ и за „Водопроводчиците“ и за кампанията им да дискредитират демократите — ако е необходимо, с „мръсни номера“. Поддръжниците на Никсън реагират, като правят опити да навредят на „Поуст“. Собствеността на вестника върху две телевизионни станции във Флорида е оспорена и цената на акциите му пада с петдесет процента.

Процесът започва на 8 януари 1973 г. с двама допълнителни обвиняеми — Лиди и Хънт. И седмината пледират, че са виновни и са признати за виновни. Пресата има чувството, че това пледиране е само начин да се потуши цялата афера колкото е възможно по-скоро, и това сякаш се потвърждава, когато „Поуст“ научава, че подсъдимите са получили обещания, че ще се погрижат за семействата им, ако отидат в затвора. Произнасянето на присъдата се отлага с два месеца.

През това време е създадена сенатска комисия за разследване с председател Сам Дж. Ървин, член на Демократическата партия. За Никсън възникват огромни неприятности, когато Патрик Грей, приемникът на Едгар Хувър като директор на ФБР, разкрива, че са били извършени множество подслушвания на телефони през четирите години до 1972, когато Върховният съд ги обявява за незаконни.

Присъдите са несъвместими с нарушението — дващест години за Лиди, трийсет за Хънт и по четирийсет за Баркър, Гонзалес, Мартинес и Стърджис. Маккорд е освободен под гаранция. Той е написал писмо до съдията Сирика, в което признава, че е действал като прикритие, и организаторите на конспирацията не са назовани. Демократите постигат целта си. Като налага очевидно скандални присъди, Сирика разбива „заговора на мълчанието“. Впоследствие Маккорд казва на

сенатската комисия, че помощникът на президента Джон Дийън и Джеб Магрудър, заместник-директор на „Подлец“, са знаели предварително за проникването с взлом.

Същия ден, на 15 април, Никсън повиква Дийн в кабинета си и му задава поредица от насочващи въпроси, които довеждат Дийн до правилния извод, че думите му са били записани с оглед по-късно да бъдат използвани в защита на президента.

На 30 април 1973 г. Никсън се появява по телевизията и признава, че е имало потуляване на случая, за което не е знаел, и Ерлихман и Боб Холдеман, шефът на канцеларията му, са подали оставки. Същото прави и Ричард Клайндиенст, приемникът на Джон Мичъл като министър на правосъдието. Патрик Грей също подава оставка като директор на ФБР.

Президентът очевидно е замесен в конспирация и не може да направи нищо, освен безпомощно да гледа как демократите подкопават администрацията му. В Лос Анджелис човек на име Даниъл Елсбърг е съден, че е дал на пресата секретни документи на Пентагона за участието на Америка във Виетнамската война. Той явно е виновен, че е публикувал тайни, които може да навредят на страната, но силното антивиетнамско движение го смята за герой. Процесът срещу Елсбърг се проваля, когато съдията Матю Бърн разкрива, че са му предложили поста на Патрик Грей като директор на ФБР — очевидно подкуп, за да произнесе присъда виновен.

На 13 юли 1973 г. започва последният етап на администрацията на Никсън. Александър Бътърфийлд, помощник на Холдеман, разкрива съществуването на записи на разговорите на президента през последните две години — намекът отново е, че Никсън е подслушвал и записвал разговори, за да ги използва като доказателство в своя полза, ако възникне необходимост. Сам Ървин, председателят на комисията, веднага пише до Никсън и иска записите. Никсън отказва, позовавайки се на имунитета на изпълнителната власт. На 22 юли му е изпратена призовка да предаде записите.

Ерлихман и Холдеман са разпитани от комисията. И двамата твърдят, че не са знаели за проникването с взлом. Сега всички нанасят по-силни удари. Никсън предлага резюме на записите и когато прокурорът Арчибалд Кокс отказва да прекрати процеса, заповядва да го освободят от длъжност. Министърът на правосъдието Ричардсън,

който наследява Клайндиенст, също отказва и подава оставка. Същото прави и заместникът му Уилям Д. Ръкълхаус. Но Никсън отстоява своето и Кокс също е уволнен.

Тази недемократична процедура, която става известна като Кръвопролитие в нощта на събота, предизвиква такова възмущение, че Никсън е принуден да даде записите — седем на брой. Единият съдържа осемнайсет и половина минути празно място, което не може да е случайно. Никсън най-после предава още четиринайсет записа, после отива на обиколка из страната, уверявайки избирателите: „Не съм мошеник“.

На 1 март 1974 г. Халдеман, Ерлихман и още петима са обвинени за взлома „Уотъргейт“. Никсън е окачествен като „необикновен конспиратор“, макар че този факт не е съобщен публично веднага.

Комисията изисква още шейсет и четири записа. Никсън представя препис от 1254 страници и заявява, че това е всичко. Материалите съдържат уличаващи доказателства, че той е знаел за потушването на скандала. Комисията излиза с препис на деветнайсет записа, които разкриват, че Никсън е действал изключително избирателно. Нещо повече, откъсите, описани като неясни или несвързани със случая, се оказват и ясни, и свързани. Когато комисията поисква още два записа, Никсън категорично отказва.

Накрая се намесва Върховният съд и му заповядва да ги даде. Ако откаже, Никсън ще бъде отстранен от длъжност, или с други думи, обвинен като престъпник. Без желание той предава запис, който става известен като „димящото оръжие“. Записът доказва извън всякакво съмнение, че Никсън е знаел за тайната от самото начало. Когато комисията започва дебата по отстраняването му от длъжност, той заявява: „Каквито и грешки да съм направил... най-важното е, че когато ми съобщиха фактите, настоях за пълно разследване...“. Това е очевидна неистина.

Никсън явно е преуморен. Той броди нощем по коридорите на Белия дом и изнася речи пред портретите на мъртвите президенти. Министърът на отбраната издава директива въоръжените сили да не изпълняват заповедите на президента. Той се страхува, че в отчаянието си Никсън може да опита военен преврат.

На 7 август 1974 г. Бари Голдуотър, вероятно най-верният поддръжник на Никсън, му казва, че ще гласува против него на

процедурата по отстраняването му от длъжност. Същото правят и други видни републиканци. Същия ден Никсън отива на яхтата си в река Потомак и стъписва съветника си Хенри Кисинджър, като избухва в сълзи и удря главата си в килима. На другия ден Никсън се появява по телевизията и подава оставка. Но го прави, без да се извинява и без да признава вина. Ако съжالياва за нещо, то е, че взломаджиите са заловени. На следващия ден, докато се сбогува с Белия дом, той вдига два пръста в знака на победата.

На 8 септември 1974 г. новият президент Джералд Форд издава заповед за оневиняването на Никсън. Предложението всички конспиратори да бъдат помилвани е отхвърлено с оглед на враждебната реакция от страна на Конгреса.

Всички осъдени излежават кратки присъди в затвора. Холдеман излежава осемнайсет месеца, после написва бестселър, озаглавен „Крайт на властта“, в който признава, че Никсън е бил замесен в „Уотъргейт“ от самото начало. Джон Дийн излежава четири месеца и книгата му „Сляпа амбиция“ го прави милионер. Джеб Магрудър излежава седем месеца и става прероден християнин. Джон Мичъл излежава деветнайсет месеца. Присъдите на „взломаджиите“ са намалени на подобни кратки периоди. Гордън Лиди стои в затвора най-дълго — петдесет и два месеца.

Никсън не се разкайва и твърди, че цялата история е буря в чаша вода. В известен смисъл той очевидно е прав. В интерес на демократите е да представят леко провинение, заслужаващо най-много няколко месеца в затвора, като голямо престъпление. Спори се дали истинското престъпление е потулването на инцидента, но е трудно да се каже какво друго би могъл да направи Никсън освен ако не бе капитулирал пред истерията в ранен етап на скандала. Според последните анализи аферата „Уотъргейт“ не прави чест никому — най-малко на журналистите „следователи“, които са приветствани като герои на скандала.

Може би най-голямата ирония е, че сега историците смятат периода на администрацията на президента Никсън като един от най-успешните на ХХ век. Способността му да приспособява външната политика в дългосрочен план довежда до по-топли отношения със Съветския съюз. Първият договор за ограничаването на стратегическото въоръжаване (САЛТ I), безспорно първата осезаема

крачка към края на студената война, е осъществен единствено с усилията на Никсън. Признаването на комунистически Китай и личните му срещи с председателя Мао Дзе Дун се открояват като едни от най-големите дипломатически постижения в американската история. Дори позорното му напускане на Белия дом безспорно послужва на важна цел.

КРАЛСКИ НЕВОЛИ

Кралските особи не са имунизирани срещу скандалите, които стават около тях, и в миналото дори са били обвинявани за тях. За кралските особи е много трудно да пазят в тайна личния си живот, защото непрекъснато са в центъра на общественото внимание. Кралица Каролайн решава, че тъй като съпругът ѝ вече не се интересува от нея, трябва да се насочи другаде и без да бъде дискретна. В случая на Майкъл Фейгин, намерен от кралицата да седи на леглото ѝ, той само искал да побъбри с нея за застраховката ѝ или за липсата ѝ, когато нахлул в двореца.

КРАЛИЦА КАРОЛАЙН: ЕДИНСТВЕНАТА БРИТАНСКА КРАЛИЦА, СЪДЕНА ЗА ПРЕЛЮБОДЕЯНИЕ

Истинска загадка е защо принцът на Уелс, синът на крал Джордж III, се съгласява да се ожени за дебелия, грозна и нетактична Каролайн от Брунсуик. Вярно е, че го прави предимно за да убеди Парламента да плати огромните му дългове. Но той можеше да се ожени за племенницата на кралицата, красивата и талантлива Луиз Мекленбург-Стрелиц. Бракът му с Каролайн е катастрофа за всички.

Джордж Огъстъс Фредерик, принцът на Уелс, е роден през август 1762 г. Твърдо решен синът му да стане добродетелен и сериозен, крал Джордж III го възпитава далеч от двореца, като го поставя на строг научен режим. Това обаче има обратен ефект. Принцът става бунтар, прахосник и разточителен човек. На седемнайсет години той започва любовна афера с актрисата Мери Робинсън и се налага писмата му до нея да бъдат откупени за пет хиляди лири. Принцът се сприятелява с пияници и комарджии, сред които са политикът от вигите Чарлс Джеймс Фокс, един от най-големите врагове на баща му, и драматургът Шеридан, и започва да натрупва огромни дългове. Той гласува за Фокс и против баща си, когато Фокс представя пред Парламента проектозакона си за Индия. Но политикът на вигите загубва и е отстранен. Двайсет и три годишен, принцът се влюбва в красивата католичка госпожа Фицхърбърт. Макар че тя заминава за Франция, за да се отърве от ухажването му, той успява да я убеди да се ожени тайно. Но постоянството не е от силните му страни и принцът скоро си намира друга любовница, лейди Джърси.

Когато става на трийсет години, той вече е огромно притеснение за баща си и е изключително непопулярен в британското общество. Дълговете му възлизат на 630 хиляди лири — милиони в днешно време. Ето защо, когато баща му предлага да се ожени и да има наследник, принцът се съгласява, при условие че Парламентът ще изплати дълговете му.

Каролайн Брунсуик е ниска, дебела и грозна и тялото ѝ мирише — вероятно от рядко къпане. Лейди Джърси, настоящата му любовница, може би го е накарала да се ожени за Каролайн, а не за

красивата Луиз Мекленбург-Стрелиц, за да има недостойна съперница. На 5 април 1795 г. в двореца Сейнт Джеймс принцът е представен на Каролайн и е втрещен. Той отива, залитайки, до другия край на стаята и иска бренди. Принцът пие бренди в продължение на три дни до брачната церемония. По време на медения месец, на който е и лейди Джърси, той, изглежда, изпълнява съпружеските си задължения, защото скоро след това Каролайн установява, че е бременна. Но принцът не може да я понася и стои колкото е възможно по-далеч от нея. Следващата година той ѝ пише, че „сме безсилни пред наклонностите си“ и че е достатъчно да са учтиви един с друг. Когато получава писмото, Каролайн е с политика Джордж Канинг и го пита какво мисли, че означава това. Канинг отговаря, че, изглежда, съпругът ѝ дава разрешение да прави каквото иска. И оттогава Каролайн прави това с Канинг.

По онова време никой не съзнава, че кралският род ХанOVER страда от порфирия, „кралската болест“, генетично увреждане, дължащо се на дефектни ензими, при което организмът произвежда големи количества порфирин (предшественици на червения пигмент на кръвта). Болестта поражда храносмилателния тракт, нервната система, кръвообращението и кожата и причинява психични смущения и епилепсия. Джордж III получава няколко пристъпа и умира психичноболен. Принцът на Уелс също е болен от порфирия, както и Каролайн. Двама от братята ѝ са невменяеми, вероятно поради същото заболяване. Това може би обяснява абсолютната липса на самоконтрол на Каролайн и склонността ѝ да се държи скандално, което довежда много хора до извода, че е ненормална.

Отхвърлена от съпруга си, тя се оттегля в къща в Блэкхийт и се държи като „долна курва“, както се изразява лейди Хестър Станхоуп. Каролайн има в стаята си китайски часовник, извършващ вулгарни, сексуални движения, когато се навие. Освен това Каролайн се отдава на танци по начин, който разкрива голяма част от личността ѝ.

През 1806 г. слуховете, че четиригодишното дете в антуража ѝ, Уилям Остин, е неин извънбрачен син, довеждат до така нареченото деликатно разследване. Кралската комисия отхвърля обвинението и обвинява в клеветата лейди Дъглас, която е разпространила слуха. Но години по-късно Каролайн казва на брата на адвоката си, че детето е син на принц Луис Фердинанд Прусски, който винаги е бил голямата ѝ

любов. По-късно госпожа Фицхърбърт заявява, че Каролайн тайно се е омъжила за принц Луис, преди да сключи брак с принца на Уелс.

През август 1814 г. Каролайн решава да напусне Англия. В Женева, на бал, организиран в нейна чест, тя шокира домакините, като танцува гола до кръста. В Неапол Каролайн става любовница на крал Йоахим, зет на Наполеон. Когато Наполеон избягва от Елба, тя напуска Неапол с куриера му, красив по грубоват начин италианец на име Бартоломео Бергами, бивш командир на хусарски полк. Този смугъл, брадат и подчертано мъжествен тип прилича на разбойник от пиеса в Друри Лейн. Той пътува с нея до Мюнхен, Тунис, Атина, Константинопол и Ерусалим и когато се заселват във вилата ѝ, близо до Песаро, двамата се държат като съпрузи.

Джеймс Бруъм, брат на адвоката ѝ, пише до Англия, предлагайки принцът (той вече е регент, защото баща му полудява) да получи законна раздяла, за да не може Каролайн да стане кралица на Англия. Но принцът иска официален развод и нищо друго. Ето защо предложението остава без последици.

Джордж III умира през януари 1820 г. и синът му става Джордж IV. Каролайн Брунсуик вече е кралица. Правителството бързо ѝ предлага петдесет хиляди годишно, ако се съгласи да не се връща в Англия. Ядосана, тя веднага преминава Ламанша. Съпругът ѝ е един от най-непопулярните хора в страната и заради това мнозина поддържат каузата ѝ. За огромно неудобство на правителството, Каролайн се настанява в Бранденбург Хаус в Хамърсмит. На 17 август правителството поема инициативата и я изправят пред Камарата на лордовете. Целта им е да разтрогнат брака на основание, че Каролайн има „крайно непристойна и унизителна интимност“ с Бергами, „чужденец с ниско обществено положение“. Но правителството отхапва по-голям зальк, отколкото може да преглътне. Шумни тълпи демонстрират в защита на Каролайн и се налага Камарата на лордовете да бъде обкръжена с две солидни дървени огради. Каретата на кралицата винаги е обградена от надаваща одобрителни възгласи тълпа. След петдесет и два дни законопроектът за развод е внесен за разглеждане. Но ораторското майсторство на Хенри Бруъм обръща нещата и когато се чете за последен път, законопроектът получава жалко мнозинство от девет гласа. Камарата на лордовете решава да се откаже.

Коронацията е насрочена за 29 април 1821 година. Кралицата пише на министър-председателя лорд Ливърпул, за да пита каква рокля да облече. Той отговаря, че тя може да не участва в коронацията. Но когато коронясват Джордж, Каролайн пристига в Абатството, издокарана в муселинова наметка и настоява да я пуснат да влезе. „Кралицата! Отворете!“ — изкрещява тя и пажовете отварят вратите. „Аз съм английската кралица“ — продължава Каролайн. „Изпълнете дълга си и затворете вратата на залата“ — изревава едно от длъжностните лица и вратата е затръшната под носа ѝ. Каролайн невъзмутимо се връща в Бранденбург Хаус и изпраща бележка на краля, настоявайки за коронация „идния понеделник“.

Тя умира две седмици по-късно, на 7 август 1821 година. Внезапната ѝ смърт поражда слухове, че е била отровена. Докато пренасят тялото ѝ към кораба, който ще я откара в Брунсуик, в църквата в Кенсингтън има размирици. Хората хвърлят тухли и гвардейците застрелват двама души. Каролайн е погребана в Брунсуик и на ковчега ѝ пише: „Обидената кралица на Англия“.

Джордж IV остава изключително непопулярен. Той надживява Каролайн само с девет години. Главният въпрос по онова време е отделянето от римокатолическата църква (Англия е настроена антикатолически от периода на Елизабет I и Джордж I заема английския престол от династията ХанOVER заради закон, който не позволява на католик да стане крал на Англия). Като принц на Уелс Джордж подкрепя Уелингтън, който в качеството си на министър-председател внася в парламента закона, чрез който най-сетне е постигнато отделянето от католическата църква (макар дълбоко в душата си Уелингтън да е против, защото смята, че това ще премахне английското господство в Ирландия, както и става). Джордж IV изпада в истерия по въпроса и заплашва да използва кралското си право на вето. Но престолът вече няма политическата власт, която е имал при Джордж III, и той с нежелание е принуден да приеме отделянето от католическата църква. След това здравословното му състояние бързо се влошава и кралят умира на 26 юни 1830 година. Джордж IV носи портрета на госпожа Фицхърбърт на врата си на смъртното си легло. Но двамата са се отчуждили от много години — откакто на вечеря в чест на Луи XVIII през 1803 г., той прави така, че за нея да няма

определено място на масата и тя да седне „според ранга си“. След тази обίδα госпожа Фицхърбърт се оттегля от двореца.

СКАНДАЛЪТ С ИГРАТА НА БАКАРА: СЛУЧАЯТ „ТРАНБИ КРОФТ“

Негово Височество Албърт Едуард, принц на Уелс и син на кралица Виктория, е доста неприятна личност. Той е непоправим прелъстител на жени и прекарва повечето си време като пие, играе карти и се занимава с леко садистични форми на лудории. Един от приятелите му, Кристофър Сайкс, се разорява, опитвайки се да се мери с екстравагантния начин на живот на принца. Друг, сър Уилям Гордън Къминг, шотландски земевладелец, също дължи падението си — макар и не толкова директно — на разглезения и ненадежден принц.

Гордън Къминг е доста неприятна личност, прословут с грубостта и простацината си. „Спортинг Таймс“ го описва като „може би най-красивият мъж в Лондон и със сигурност най-грубият“. Когато среща познат лекар в двора на Бъкингамския дворец, той пита: „Някой от слугите ли се е разболял?“.

На 8 септември 1890 г. принцът на Уелс гостува в Транби Крофт, къщата на Артър Уилсън, богат собственик на кораби. По негова специална молба е поканен и Гордън Къминг, който тогава е полковник лейтенант в Шотландската гвардия.

След късна вечеря гостите слушат музика и после сядат да играят бакара — игра, която има нещо общо с рулетка и бинго. „Банката“ раздава картите, а от двете му страни седят два екипа играчи. Целта е да събереш осем или девет. „Банката“ поглежда двете си карти и може да „обяви“ или да предложи друга карта на играчите. Печели онзи, който има осем или девет. Това е игра на шанса. Играчите може да залагат и „банката“, също като крупие на рулетка, или печели, или губи.

Парите на играчите трябва да са пред тях. Гордън Къминг е обвинен в измама. Той незабелязано е добавил няколко чипа, след като картите са били обявени в негова полза. На сина на домакиня Артър Станли Уилсън му се струва, че е видял Гордън Къминг да лъже. Той тихо привлича вниманието на друг гост, Бъркли Левет, към измамата. Левет наблюдава внимателно и скоро се уверява, че Гордън Къминг добавя към залога си, след като е спечелил, увеличавайки печалбата си.

По-късно същата вечер, когато играта свършва, той казва на майка си и на зет си Лисет Грийн какво е видял. Те решават, че е най-добре да наблюдават внимателно Гордън Къминг на следващата вечер, за да видят дали отново ще излъже.

Вечерта на 9 септември и петимата — Лисет Грийн, съпругата му, родителите Уилсън и синът им — са убедени, че са видели Гордън Къминг да мами.

Работата става сериозна не само заради парите — Гордън е спечелил само 228 лири за две вечери, а защото е поканен от принца на Уелс. Албърт Едуард, по-късно Едуард VII, вече има лоша репутация като комарджия и женкар и често е опозоряван в пресата. Първата мисъл на домакините е да спасят принца от скандал.

Тайната е споделена с други гости, сред които лорд Ковънтри и помощника му генерал Оуен Уилямс, близък приятел на Гордън Къминг. Ковънтри казва на принца, че Гордън Къминг е видян да лъже на бакара, а после Ковънтри и генерал Уилямс отиват при Гордън Къминг, който е в стаята за пушене. Те му казват, че Лисет Грийн и младият Уилсън го обвиняват в измама на бакара. „Вярвате на думите на шайка неопитни момчета?“ — възмутено пита той. След вечерята Ковънтри, Уилямс и принцът на Уелс се спречкват с Гордън Къминг, който продължава да настоява, че е невинен. По-късно те му дават документ и го карат да го подпише. Там е заявено, че в замяна на мълчанието на свидетелите Гордън Къминг тържествено ще се закълне, че никога повече няма да играе на карти. Ако не подпише, той ще трябва незабавно да напусне къщата и ще бъде обявен за измамник на всяко конно надбягване в Англия. Гордън Къминг решава да подпише.

Цялата тази тайнственост не потушва скандала, а го прави още по-благодатна тема за клюки. На другия ден инцидентът открито се обсъжда на хиподрума Донкастър. Три месеца по-късно, на 27 декември 1890 г., Къминг получава анонимно писмо от Париж, в което пише, че скандалът се обсъжда там и в Монте Карло. Той решава да заведе дело и иска извинение от семейство Уилсън, семейство Грийн и Бъркли Левет. Те отказват по разбираеми причини. Адвокатите на Гордън Къминг подават жалба за клевета.

Сър Едуард Кларк е назначен за обвинител, а Чарлс Ръсел е избран за защитник. Последният има репутация на груб и арогантен

човек като Гордън Къминг. Съдията е почитаемият Джон Дюк Беван Коулридж, близък приятел на Ръсел.

Делото започва на 1 юни 1891 година. Защитата е изградена на оправдание — Гордън Къминг не е оклеветен, защото наистина е излъгал. Няма зрелищни разкрития и драматични изненади. Принцът на Уелс застава на свидетелското място, но показанията му не са нито за, нито срещу Гордън Къминг. Обвинението не успява да разколебае свидетелите, които мислят, че са видели Гордън Къминг да лъже. Гордън обяснява, че подписал документа, „защото това беше единственият начин да се избегне ужасен скандал“. Заключителната реч на Кларк е блестяща и, изглежда, че в края на краищата, ще спечели Гордън Къминг. Но обобщението на съдията е срещу него. Основният аргумент е, че невинен човек едва ли би подписал документ, признавайки вината си. Един писател описва резюмето като „изискано, изкусно и враждебно несправедливо“. На съдебните заседатели им трябва само тринайсет минути, за да оправдаят подсъдимите. Разноските по делото им се опрощават. Гордън Къминг, който вече е опетнен в очите на обществеността, се измъква от съда веднага щом е произнесено решението. Тълпата освирква съдебните заседатели и дори се опитва да нападне подсъдимите, докато излизат от съда. Това вероятно се дължи не толкова на убедеността, че Гордън Къминг е невинен, колкото на омразата към принца на Уелс.

На другия ден Гордън Къминг се жени за двацет и една годишната си годеница, американка и наследница на голямо богатство на име Флорънс Гарнър, която му остава вярна по време на изпитанието. До края на живота си тя е убедена, че съпругът ѝ е бил умишлено злепоставен от принца на Уелс заради спор за някаква дама. Вярно е, че „Берти“ (както е известен принцът) е дребнав и отмъстителен човек. Той продължава да тормози Гордън Къминг до края на живота си. Но твърденията на лейди Къминг не са потвърдени с доказателства. Семейство Къминг прекарва остатъка от живота си в имението си в Шотландия и явно живее щастливо.

СКАНДАЛЪТ С ОХРАНАТА НА БЪКИНГАМСКИЯ ДВОРЕЦ

Проникванията с взлом стават толкова обичайни в Лондон, че медиите рядко ги отразяват. Въпреки това през лятото на 1982 г. едно проникване с взлом предизвиква такъв фурор, че в Камарата на общините се задават въпроси и се провеждат телефонни обаждания за оставките на директора на полицията и на министъра на вътрешните работи. Странно, но причината за тази суматоха не е крадец или шпионин, а безработен, опитващ се да направи услуга на кралица Елизабет.

Трийсет и две годишният Майкъл Фейгин нахлува с взлом в Бъкингамския дворец два пъти през юни и юли 1982 г. и можеше да не бъде разкрит, ако не смяташе за свой дълг да каже на Нейно Величество, че охраната на двореца ѝ е в окаяно състояние.

По-късно Фейгин твърди, че забелязал слабата охрана на Бъкингамския дворец, когато го разглеждал с двете си деца. Тревогата му за кралското семейство, което много уважава, все повече нараства, и накрая решава да се промъкне в двореца като проява на гражданско съзнание. „Исках да докажа, че кралицата не е в безопасност“ — по-късно казва той.

Фейгин сигурно е вдъхновен от факта, че година по-рано, през лятото на 1981 г., трима западногерманци са намерени спокойно разположили се на къмпинг на територията на двореца. Когато полицията ги разпитва, те казват, че са пристигнали в Лондон късно през нощта и са се прехвърлили през оградата на двореца, мислейки, че влизат в обществен парк. Необезпокоявани, туристите остават там до сутринта. По-късно говорителят на двореца мрачно признава, че това не е първият път, когато са се случвали такива неща.

В нощта на 7 юни 1982 г. Фейгин се прехвърля през желязната ограда около двореца и влиза в Амбасадор Корт. Там той намира солидна водосточна тръба и се изкатерва на покрива. По пътя Фейгин спира и поглежда през един прозорец. В стаята е Сара Джейн Картър, която чете в леглото и случайно вдига глава, когато Фейгин поглежда. Той бързо се придвижва нагоре и разтреперана и не напълно убедена, че ѝ се привиждат разни неща, прислужницата извиква охраната.

След като изкатерва петнайсет метра — не малък подвиг в мрака, Фейгин стига до плоския покрив над кралските апартаменти. Той отваря прозорец и влиза. През следващия половин час Фейгин обикаля помещенията съвсем свободно, пресичайки няколко инфрачервени лъчи. Системата е свързана неправилно и не се активира.

По време на разходката си Фейгин се възхищава на кралските портрети и за малко почива на престола. Той вижда и спалните на Марк Филипс и на херцога на Единбург и решава да не безпокои първия. Вторият не е там. После Фейгин влиза в Пост Рум и намира в хладилника бутилка бяло калифорнийско вино. Очаквайки всеки момент да бъде арестуван, той решава да се отпусне и изпива половината бутилка, когато осъзнава, че никой не идва да го задържи, и си тръгва по рискования начин, по който е дошъл.

Месец по-късно, в нощта на 9 юли, Фейгин изпива доста голямо количество уиски и тръгва да повтори изпълнението си. Той отново влиза без затруднения в двореца. Но този път явно е в стрес и е употребил твърде много алкохол. Той счупва кралски пепелник с намерението да среже китките си, но порязва ръката си. Търсейки удобно място да се самоубие и разпръсквайки кръв по килима, той намира врата, която се оказва входът на спалнята на кралицата.

Нейно Величество се събужда и вижда Майкъл Фейгин да седи на ръба на леглото ѝ, да превързва раната си и тихо да мърмори. Говорейки му насърчително, тя незабелязано протяга ръка към алармения бутон до леглото си, но за съжаление, бутонът е неправилно свързан и не работи. Когато осъзнава, че никой няма да дойде, кралицата събира смелост и вдига телефонната слушалка. Това обаче ни най-малко не притеснява Фейгин. Тя се обажда на централата в двореца и иска да я свържат с охраната. За съжаление пазачът току-що си е тръгнал и никой друг наоколо не може да бъде събуден. Лакеят ѝ е извън двореца и разхожда кралските кучета, а нощната прислужница работи в стая, където телефонът не се чува. Кралицата запазва хладнокръвие в тази кошмарна ситуация и продължава да бърби с натрапника.

Фейгън иска цигара. Кралицата подчертава, че не е пушачка и казва, че ще отиде да поиска цигара от някой служител.

Лакеят Пол Уайбрю се завръща от разходката с кучетата и бързо влиза да се справи с неканения гост. Фейгин тихо настоява, че

единственото му желание е да разговаря с *неговата* кралица. Уайбрю отговаря, че това е чудесно, но в името на благоприличието, Фейгин трябва първо да позволи на кралицата да се облече. Фейгин се съгласява и отива с лакея и една от прислужниците в килера наблизо. Той спокойно чака там, докато полицията пристига и го арестува.

Въпреки факта, че Майкъл Фейгин прави пълни и подробни самопризнания и за двете нахлувания, полицията и прокурорът се изправят пред труден проблем. Особеност на английския закон е, че влизането в чужда собственост не е криминално нарушение, освен ако не се докаже, че е направено с намерението да бъде извършено престъпление. Фейгин може да бъде обвинен в незаконно влизане в чужда собственост, но това би било само гражданско нарушение. И така, колкото и да е нелепо, Фейгин е съден в Олд Бейли за кражба на половин бутилка вино, оценена от съда на три лири, собственост на принца и принцесата на Уелс.

По време на процеса има сцени с елементи на фарс. Когато прокурорът, госпожа Барбра Милс, пита: „Питието не беше ваше, нали?“, Фейгин отговаря: „И дворецът не беше мой“. „Нямахте право да го изпиете“ — настоява тя. „Ами имах тежък ден. Показах на кралицата как се минава през охраната й“ — отвърща той и продължава, подчертавайки, че Нейно Величество е късметлия, че човек с будна гражданска съвест като него е нахлул в апартамента й. „Искам да кажа, че можеше да съм изнасилвач или нещо подобно!“

Съдебните заседатели оправдават Фейгин по обвинението за кражба. Но той е задържан по неуместното обвинение, че е взел и е карал кола без разрешението на собствениците, за което също е признал. Вторият процес е през октомври и след като Фейгин е признат за виновен, съдията предлага да го настанят в клиника за психичноболни със строга охрана. Въпреки настояванията на някои лекари, че той трябва да бъде задържан за неограничено време, Фейгин получава право да обжалва присъдата.

През януари следващата година комисията от психиатри решава, че той „не се е възстановил напълно“, но не представлява заплаха и може да бъде освободен. Естествено, че в Камарата на общините се задават гневни въпроси.

Ужасените полицаи, отговарящи за охраната на двореца, може би са се надявали на малко спокойствие и тишина, за да приведат в ред

нещата, но не става така. Проникването с взлом на Фейгин косвено разпалва друг, макар и несвързан с това скандал, в който е замесен един от най-висшите офицери.

Командирът Майкъл Трестрейл, член на Кралския викториански орден, е личен телохранител на кралицата и човек с безупречна репутация. Той служи в кралската охрана от шестнайсет години и е награден с членство в Кралския викториански орден. Четири месеца преди ареста на Фейгин Трестрейл успешно е издържал безпощадното разследване на всички аспекти на личния му живот, предназначено да предотврати рисковете за длъжността му. Но едно-единствено телефонно обаждане съсипва кариерата му.

Трестрейл е хомосексуалист и през годините е имал чести връзки с мъжки проститутки. Когато прочита репортажите в пресата за нахлуването с взлом на Фейгин, бившият любовник на Трестрейл, мъжката проститутка Майкъл Раух, решава да продаде историята си на вестниците от Флийт стрийт. Вестникът, с който се свързва, му отказва и решава да докладва въпроса на двореца. Раух е заведен в Скотланд Ярд за разпит и Трестрейл веднага подава оставка. По време на разпита Раух признава, че преди известно време се е опитал да изнудва Трестрейл — случка, която естествено слага край на връзката им. Това разкритие довежда медиите до истерия.

Отдавайки се на безразборен хомосексуален таен живот, Трестрейл се оставя да бъде уязвим за изнудване от всеки, включително някой, който може да иска да убие кралицата. Това предположение е отхвърлено от последвалото официално разследване на случая. Установява се, че Трестрейл е знаел за хомосексуалните си наклонности от десетгодишен и макар да се е опитвал да ги потисне, често му е било невъзможно да го стори, особено когато е пиан. Въпреки това комисията докладва, че той е изпълнявал задълженията си безупречно и личният му живот не е попречил по никакъв начин на охраната на двореца. Всъщност само Раух и един друг любовник са знаели за длъжността му.

Но злото е сторено. Широко отразяваният от медиите процес, който се фокусира върху хомосексуализма на командира, а не върху безразборните му връзки, унищожават всеки шанс той да бъде върнат в охраната на двореца. Трестрейл се пенсионира преждевременно с малка пенсия.

По-късно същия месец, сякаш за да върне всички на земята, Ирландската републиканска партия (ИРА) дава истински пример за слаба охрана. На 20 юли в Хайд Парк избухва кола бомба, която убива трима членове на Кралската кавалерия, докато яздят от казармата към смяната на караула пред Уайтхол. Ранени са два̀сет и трима души и няколко коня са убити или ранени толкова тежко, че трябва да бъдат ликвидирани. Два часа по-късно втора бомба се взривява под естрадата в Риджънт Парк по време на концерт на оркестъра на Кралската гвардия. В експлозията загиват шестима музиканти и два̀сет и осем души са ранени. Кралицата, макар и видимо потресена от събитията през изминалия месец, продължава с официалните си ангажменти при строга охрана.

Издание:

Автор: Колин Уилсън

Заглавие: Истински престъпно

Преводач: Юлия Чернева

Година на превод: 2002

Език, от който е преведено: Английски

Издание: първо

Издател: ИК „Бард“ ООД

Град на издателя: София

Година на издаване: 2002

Тип: сборник

Националност: английска

Излязла от печат: 24.06.2002

Редактор: Мария Трифонова

ISBN: 954-585-352-2

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/1141>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.